

శ్రీ శ్రీనివాస పరబ్రహ్మణేనమః

శ్రీమతే విఖనసేనమః

శ్రీ వైఖానస భగవచ్ఛాస్త్ర గ్రంథము

తృతీయ ప్రసూనమ్

శ్రీ వైఖానస

వై తు మే ధి క ప్ర యో గః

పూర్వా-చార్యైః సృజితః

విద్వద్భిః

యథామతి పరిష్కృతః

గ్రంథమాలా సమ్పాదకః

శ్రీ ఉ. వే. శ్రీమాన్

భిషగ్రాజు

దీవి వేంకటనృసింహాచార్యః

సల్లూరు

1939

శ్రీ విఘనసాచార్యులవారు

శ్రీమదిత్యాది శ్రీమాన్ ఆగమిక
దేవయజనం వేంకట్రామాచార్యులవారు
ఈ హారు

శ్రీ వైఖానస భగవచ్ఛాస్త్ర గ్రంథమాలా సంపాదకులు

శ్రీమదిత్యాది శ్రీమాఁ భిషగ్రాజు

దీవి వేంకట నృసింహాచార్యులవారు

నల్లూరు

తెలివైన భగవచ్చస్త్ర గ్రంథమాల

రాజపోషకులు

శ్రీ ॥ ప॥ శ్రీమా॥ తమిళ రామచార్యులు గారు తెనాలి.

వ్రధాన పోషకులు

డిటూ దీవి రాఘవాచార్యులు గారు నల్లూరు.

పోషకులు

డిటూ పరాశరం మంగాచార్యులు గారు తెనాలి.
 డిటూ నారాయణం వేంకటాచార్యులు గారు సంగం జాగల్లమాడి.
 డిటూ నారాయణం శేషాచార్యులు గారు రేపల్లె.
 డిటూ నారాయణం రామానుజాచార్యులు గారు ఉల్లిపాలెం.
 డిటూ నారాయణం పెదరాఘవాచార్యులు గారు మునుకుదురు.
 డిటూ తమిళ పానకాలాచార్యులు గారు పెదరావురు.
 డిటూ తమిళ రాఘవాచార్యులు గారు తెనాలి.
 డిటూ రొంపిచర్ల భట్టర్ వేంకటాచార్యులు గారు రేపల్లె.
 డిటూ రొంపిచర్ల భట్టర్ తాతాచార్యులు గారు క్రాప.
 డిటూ శ్రీనివాసుల క్రిష్ణమాచార్యులు గారు బ్రాహ్మణకోడూరు.
 డిటూ శ్రీభాష్యం శేషాచార్యులు గారు తెనాలి.
 డిటూ వేదాంత రాఘవాచార్యులు గారు తక్కెళ్ళపాడు.
 డిటూ మేడూరి నరసింహాచార్యులు గారు పెరుమాళ్ళనకిన.
 డిటూ నల్లూరి ఆనందాచార్యులు గారు ఓలేరు.
 డిటూ దీవి లక్ష్మీనారాయణాచార్యులు గారు అయిలూరు.
 డిటూ దీవి వెంకటనృసింహాచార్యులు గారు నల్లూరు.
 డిటూ దీవి హనుమాచార్యులు గారు, చీరాల.
 డిటూ దీవి అనంత శేషాచార్యులు గారు నల్లపాడు.
 డిటూ దీవి శ్రీనివాసాచార్యులు గారు కొల్లూరు.
 డిటూ దీవి సీతారామాచార్యులు గారు కొలకలూరు.
 డిటూ దీవి పెద వెంకటరంగాచార్యులు గారు పెదపులివర్రు.
 డిటూ దీవి రంగాచార్యులు గారు గోవాడ.
 డిటూ దీవి లక్ష్మణాచార్యులు గారు, యలవర్రు.
 డిటూ అగ్నిహోత్రం అప్పలాచార్యులు గారు, చిలువోల్లంక.
 డిటూ అగ్నిహోత్రం రామకృష్ణమాచార్యులు గారు చోడాయిపాలెం.
 డిటూ అగ్నిహోత్రం సీతారామాచార్యులు గారు పేటేరు.

సహాయకులు

శ్రీ శివప్రసాద శ్రీమంత్రి అగ్నిహోత్రం అప్పలాచార్యులుగారు, చోడాయిపాలెం.

డిటూ నారాయణం రామానుజాచార్యులుగారు తెనాలి.
 డిటూ నారాయణం శేషాచార్యులుగారు మండూరు.
 డిటూ నారాయణం రంగభట్టాచార్యులుగారు మండూరు.
 డిటూ నారాయణం శేషాచార్యులుగారు జమ్మలపాలెం.
 డిటూ తమిళ శీతారామాచార్యులుగారు తెనాలి.
 డిటూ తమిళ శేషాచార్యులుగారు, దోనేపూడి.
 డిటూ వేదాంతం గోపాలాచార్యులుగారు, వేజుండ్ల.
 డిటూ వేదాంతం యోగానందస్వామింహ భట్టాచార్యులుగారు,
 వేదాద్రి దేవస్థానం.

డిటూ నల్లూరి రంగాచార్యులుగారు, బాపట్ల.
 డిటూ ... వెంకట్రాయాచార్యులుగారు బాపట్ల.
 డిటూ ... నారాయణాచార్యులుగారు నల్లూరు.
 డిటూ ... నరసింహాచార్యులుగారు నల్లూరుపాలెం.
 డిటూ ... వేంకటనరసింహాచార్యులుగారు కారుమూరు.
 డిటూ ... గోపాలాచార్యులుగారు రేపల్లె.
 డిటూ ... కోదండరామాచార్యులుగారు, ముక్తిపల్లి అగ్రహారము.
 డిటూ దేవయజ్ఞం వెంకటనరసింహాచార్యులుగారు, తూములూరు.
 డిటూ వరాళరం శేషాచార్యులుగారు, కొల్లిపర.
 డిటూ పెద్దింటి నరసింహాచార్యులుగారు, రేపల్లె.
 డిటూ గొంపిచ్చర్లభట్టర్ హనుమాచార్యులుగారు, దోనేపూడి.
 డిటూ ... శీతారామాచార్యులుగారు, దోనేపూడి.
 డిటూ ... శ్రీనివాసాచార్యులుగారు, దుగ్గిరాల.
 డిటూ దీవి వెంకటాచార్యులుగారు రేమాలవారిపాలెం.
 డిటూ దీవి చిన వెంకటాచార్యులుగారు పెదపులివర్రు.
 డిటూ దీవి వెంకట్రామాచార్యులుగారు, వేకనూరు.
 డిటూ దీవి లక్ష్మీనరసింహాచార్యులుగారు, అవనిగడ్డ.
 డిటూ దీవి లక్ష్మీనరసింహాచార్యులుగారు అద్దేపల్లి.
 డిటూ దీవి లక్ష్మణాచార్యులుగారు పెదపులివర్రు.
 డిటూ దీవి వెంకటప్పలాచార్యులుగారు పెనుమూడి.
 డిటూ దీవి శ్రీనివాసాచార్యులుగారు రామార.
 డిటూ దీవి శ్రీమన్నారాయణాచార్యులుగారు, రామార.
 డిటూ శ్రీభాష్యం అనంతాచార్యులుగారు కరవరం.
 డిటూ అద్దేపల్లి హనుమాచార్యులుగారు, అద్దేపల్లి.
 డిటూ ఉదండరాయణం వెంకట బుచ్చరామాచార్యులుగారు, చిలుకోడూరు.

శ్రీ శ్రీనివాసాయనమః

శ్రీమతే విభినసేనమః

విజ్ఞాపనము

శ్రీవైఖానస మహాశయులారా!

శ్రీయఃపతి కరుణాకటాక్ష వీక్షణముల చేతను, సాంఘిక సోదరుల సంపూర్ణా భిమానముచేతను, శ్రీవైఖానస భగవచ్ఛాస్త్ర గ్రంథమాలా తృతీయ ప్రసూనముగ “శ్రీ వైఖానస వైత్తమేధిక ప్రయోగము నచ్చొత్తించి తమ కండఁజేతుఁగల భాగ్యము లభించి నందులకు సంతసించుచున్నాఁడను.

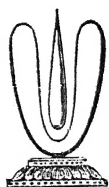
ఇంతకు ముందార్థవైదేహిక ప్రయోగము “అపర ప్రయోగ చస్త్రిక” యను పేర ముద్రితమై యున్నది. అయిన నయ్యది గ్రంథాక్షరియం దుండుటచే నెల్లరకును సుగ్రాహ్యము గాకున్నది యని కార్యనిర్వాహకవర్గమువా రభిప్రాయబడి తీర్మానించిన ప్రకారము నే నీ గ్రంథమును ముద్రింపించితిని. ఏతద్దృష్ట పాఠకులచే నవశ్యమీ గ్రంథోపాఘాత భాగము ప్రథమమునం బరించ దగియున్నది. దానం జేసి కొన్ని ధర్మసందేహములు తీరఁగలవు. మఱియు నీ వైత్తమేధిక ప్రయోగ సింహావలోకనముచే నార్థవైదేహిక ధర్మ సంశయంబులు తఱచు వాటిల్లవని నా నమ్మకము. అదియునుం గాక నీ గ్రంథమందు ప్రతి ప్రయోగము సప్రమాణ దర్శిత మగుటచే నీ పొత్తం బత్యాదరణీయ మనియును నమ్మచున్నాడను. గ్రంథాంత రాపేక్ష లేకుండుట కైయిం దావశ్యకములగువిష్యక్తేనారాధనపుణ్యాహా ఘూర్ఘాంతిహోమాది ప్రయోగములు, బ్రహ్మమేధ, నారాయణబలి, శ్రీచూర్ణ పరిపాలనాద్యనేక విశేషాంశంబులును సమకూర్పబడి

యున్నయవి. కాన తామెల్లరు నీసద్దృష్టమః సధికాదరముతోఁగైకొని
గ్రంథమాల నుద్ధరించి సన్ను సఫల మనోరథం జేయ ప్రార్థించు
చుంటిని.

స్వార్థత్యాగముతో నీ గ్రంథమును విద్యజ్ఞున సమ్మత మగు
నటుల సంస్కరించి పైతృకధర్మ సంశయచ్ఛేదకమగు టిప్పణముగా
సనేక ధర్మశాస్త్రవచనముల నిండు పొందుపరచి ముద్రణానుకూల
ముగ వ్రాసియొసంగిన “శ్రీ ఉ॥ వే॥ ప్ర॥ శ్రీమాన్ ఈపూరు దేవ
యజనం వేంకటరామాచార్యుల వారికిని”, “శ్రీ ఉ॥ వే॥ ప్ర॥
శ్రీమాన్ ఉల్లిపాలెం నారాయణం రామానుజాచార్యుల వారికిని”
నాకృతజ్ఞతా పూర్వక వందనశతంబుల నర్పించుచున్నాడను.

శ్రీవైఖానస భగవచ్ఛాస్త్ర గ్రంథమాలా కార్యస్థానము, నల్లూరు 6—7—39	<div style="text-align: right;"> ఇట్లు విధేయ సంపాదకుఁడు భీషణ్రాజు దీవి వేంకట నృసింహాచార్యులు </div>
--	--

శ్రీ శ్రీనివాస పరబ్రహ్మణే నమః

శ్రీ మద్విఖనన మహామునయే నమః

ఉ పా ధ్మ తః

శ్లో॥ నవ్యోజాత తటిత్సహస్ర రుచిరస్వర్ణామ్బరగ పాతునః
కారుణ్యా మృతసిన్ధు రిన్దువడనగ కల్యాణ సన్ధాయకః
బ్రహ్మేశాది సుగోత్రమాజ్ఞ విలసద్రత్నప్రభా నిర్మిత
శ్రీ నీరాజన మజ్జశాఙ్ఖి యుగళగ కాకోదరాద్రీశ్వరః॥

శ్లో॥ యజ్ఞైరాది మతాటపీభువి చరత్కాలాగ్ని జిహ్వయతే
యద్భృగ్వాది మునీన్ద్రమాన ససరిత్కాన్తే ఒబ్జవిమ్బాయతే
యత్రయ్యస్త నితమ్పిసీ మణిగళే మాజ్ఞల్య సూత్రాయతే
తత్తేజ స్సతతం ముదం వితనుతాం వైఖానసాఖ్యం మహత్॥

శ్లో॥ శ్రౌత స్మార్తాత్మికం కర్మనిఖిలం యేన సూత్రితమ్ |
తస్మై సమస్తవేదాధిపే విదే విఖనసే నమః.

అఖిల ధర్మమూలకో వేదః, సతు సకలచేతనోద్ధరణాయ ప్రథ
మతాన త్పరమపురుషానుగృహీతః | శ్రూయతమవా స్మిన్నతితరాం
జ్ఞానస్య నిశ్చేయ సాధనత్వమ్, తద్జ్ఞాన సాధనంచ ప్రవృత్తి నివృ
త్త్యాత్మక కర్మాచరణమితి. అతఏవాహ పరమకారుణికో భగవా
నీతాయామ్.

శ్లో॥ నియతంకురుకర్మత్వం కర్మజ్యాయోహ్య కర్మణః,
శరీరయాత్రాపితేన ప్రసిద్ధేదకర్మణ, ఇతి.

కర్మణ శ్చైవమాదిభి రనాదిసిద్ధత్వ మవశ్యానుష్ఠేయత్వంచ
 స్ఫుటమ్, తత్కర్మ, శ్రౌతస్మార్త భేదేన ద్వివిధమ్, శ్రౌతంనామా
 ఽగ్న్యధేయాదికమ్, నిషేకాదికం స్మార్తమ్, ఏతదుభయ మప్య
 పౌరుషేయే వేదేత్వస్త సాక్ష్యేనోపపాదితమ్, తదధఃజ్ఞాన
 స్యాసాధారణత్వా త్సులభతరేణ వేదాధః ప్రకాశనపరాణ్యనేకాని
 కల్పసూత్రాణ్యనల్పమతయ శ్చక్ర ర్మహర్షయః, నిబద్ధన గ్రంథేష్వే
 తేషాం మధ్యే ఽప్రాదశ సజ్ఞికా న్యేవ ముఖ్యతమత్వేన పరిగ
 ణితాని కల్పసూత్రాపేక్షయా మానవ్యాదీనాం స్మృతీనా మర్వా
 చీనత్వం సిద్ధమ్, శ్రౌతస్మార్తయో ర్మధ్యే స్మార్తం ద్వివిధమ్,
 పౌర్వం, జౌధ్వదైహికమితి, సాంప్రతం ద్వైతీయాకస్య ప్రస్తావా
 హఃతా భవతి, జౌధ్వదైహికం నామ, మృతసంస్కారః సతు
 ద్వివిధః, బ్రహ్మమేధః, పితృమేధ ఇతి, కేచి ద్బ్రహ్మమేధాహఃః
 కేచి త్పితృమేధాహః ఇతి నిశ్చయస్తే॥—పితృమేధవ త్పూర్వం
 పైతృమేధికం సహ స్త్రీకం తస్త్రిం శ్చత్వా పశ్చాదనేనోక్త ప్రకా
 రేణ బ్రహ్మమేధేన విధానేన బ్రహ్మనిష్ఠ మాహితాన్ని మనాహి
 తాన్ని వా బ్రహ్మచారిణిం వా దహేన్నాన్యేషా మితి నృసింహవా
 జపేయాయే బ్రహ్మమేధలక్షణం తదధికారిలక్షణం చోక్తమ్, బ్రహ్మ
 నిష్ఠత్వ సాగ్నికత్వాది లక్షణరహితానాం సర్వేషాం పితృమేధవ,
 బ్రహ్మమేధ పితృమేధయో స్తాదృశభేదోపి దహనపర్యస్తమేవ, సకిళ్చి
 ద్యేనో ప్యతఃసార్ధమ్, అతపవార్ధ్వదైహికస్య సర్వస్యాపి కర్మణః
 పితృమేధ ఇతి వ్యవహార శ్రూయతే, తథాహి, పితృమేధ స్యాద్యస్త్యే
 దహన సాపిణ్డ్యే, దహనం నామ, మృతస్య శరీరసంస్కారః, నిర్దోష
 శరీరాహుత్యా సంప్రీత స్తం దేవలోకం నయతి వై శ్వానరః, కర్తృభ్య
 సర్వ సంపత్నమృద్ధిం దాస్యతి, పుత్రాదయో మృతశరీరం నదాహ
 యన్తి యది, భూణహుత్యా మవాప్నువన్తి,—

సాపిణ్డ్యేన మృతస్య ప్రేతత్వవిముక్తి పూర్వకం పితృత్వప్రాప్తి
 స్సలోక నివాసశ్చ శాస్త్రసిద్ధః, తిలోదక పిణ్డప్రదా నైకోత్తరవృద్ధి

శ్రాద్ధాదీనా మసద్భావే సాపిణ్డ్యాహతైవ నాస్తి, సాపిణ్డ్యకరణే ప్రత్యవాయః, తావత్పర్యంతమాశౌచసద్భావా త్కర్తుశ్శుభే ననధికారః, ప్రేత స్యాధోగతిశ్చ సన్భవతి, నను॥ శ్లో॥ శ్రాద్ధాని షోడశాపాద్య విదగ్ధిత సపిణ్డన, మిత్యాదిభి ష్షోడశ శ్రాద్ధానామేవ సాపిణ్డ్యా జత్వ స్మరణా త్కింవా ప్రియోజనం తిలోదక పిణ్డప్రదానాది భిరిత్య త్రోచ్యతే, ఏకోత్తరవృద్ధి శ్రాద్ధోదకదానై ర్దాహజనిత యుత్తృష్టా నివృత్తిః, పిణ్డే రాకారానైవాప్తిః ఏకోద్దిష్టేన పిశాచత్వ నివృత్తిః, సోదకుమ్భశాన్ధిగ్ధేన ప్రేతలోకవాస జనిత యుత్తృష్టా శాన్తిః, వృషోత్సర్గ సవశ్రాద్ధేన ప్రేతత్వ నివృత్తిః యుత్తృష్టాజని తాత్యంత దుఃఖానుభవావస్థా ప్రేతత్వ మిత్యాగమః.

స్వసూత్రవి దభావే దహనా ద్యూర్వాబ్ధి క్షోద్దిష్టాంతకర్మణి పరసూత్రవిధి రనుష్ఠేయః, సపిణ్డీకరణే స్వసూత్రవిధి రేవ తస్యకాలాంతర సద్భావాత్, సాపిణ్డ్యాత్పర మేకోద్దిష్టేపి విశ్వదేవవరణగి కార్యః విద్యంతేతేబహవగి కర్మ భేదేన తద్భేదస్సన్భవతి, యథా నైమిత్తికేక్రతుదక్షౌ అప్త కాయాంకాలకామా నాస్తిముఖేసత్యవసూ కామ్యే ధురూరుచీ, పార్వణేపురూరవార్ద్రావౌచ నియోజ్యౌ, ప్రేతంపితృన్వా నిర్దిశ్య శ్రద్ధయా యత్క్రియతే తచ్ఛ్రాద్ధమ్. త దేకోద్దిష్ట పార్వణ భేదేన ద్వివిధమ్, ఏకపురుషోద్దేశేన యత్క్రతుం త దేకోద్దిష్టమ్॥యత్త్రి పూరుషోద్దేశేన కృతం తత్పార్వణమ్, ఏత ద్వివిధాత్మకమపి నిత్య నైమిత్తిక కామ్యభేదేన త్రిధా భిద్యతే.

మృతాహ దశా మహాలయాదిషు విహితం నిత్యమ్॥—

ఆర్దికస్య చాన్ద్రాబ్దవేవ గ్రాహ్యః మృతమాసే మృతతిధావేవ ప్రత్యాబ్ధికశ్రాద్ధం కుర్యాత్, శ్రాద్ధస్యాస్య తిథేరేవ ప్రాధాన్యమ్, తన ధావార నక్షత్రాదీనామ్ అస్మిన్నపరాష్ణావ్యాపిని తిథిర్గ్రాహ్య

మన్వాద్యపేక్షయా యుగాదిః యుగాదే రయనమ్, అయనా ద్విషు
 నమ్, విషువా ద్వ్యతీపాతః. వ్యతీపాతా ద్వాదశే, ద్వాదశ్యాస్తు దశః
 దశాః త్రృత్యాబ్దికమ్, ఏవ ముత్తరోత్తరం సహస్రగుణాధికం
 భవతి, తస్మా దృతుకాలే, ఏకాదశ్యాంచ కింబహునా, ప్రాణప్రయాణ
 కాలేఽపి సతత్యాజ్యం ప్రత్యాబ్దికమ్, మృతాహతిక్రమణే విషుషో
 మూఢాశ్వవా చణ్డాలత్వం ప్రతిజన్మ, సిద్ధమ్, ఆబ్దికదినే కర్తామార్గ
 గామీచే ధీరణ్యశ్రాద్ధ మామశ్రాద్ధంవా కుర్యాత్. ద్రవ్యాభావే
 ద్విజాభావేవా పైత్తుకసూక్తై ర్నవిషా హోమం కుర్యాత్. నిస్సృత
 రశ్చే ద్భక్త్యా గవాం తృణముష్టిం దద్యాత్, నోచే త్రిలతర్పణంవా
 కుర్యాత్, మహాదరిద్రశ్చే ద్విజనవనం గత్వా, అత్యుచ్చై “ర్మహా
 పావీదరిద్రోహ”మితి రోదనంవా కుర్యాత్, తావతైవ పితృసన్తుష్టిః,
 కర్తు శ్రాద్ధఫలప్రాప్తిశ్చ భవిష్యతి, దశోనా మేన్దుక్షయః, అస్మిం
 స్త్రృత్యత్యాబ్దికవ త్రృమీతపితృకగ పితౄనేవోద్దిశ్య మాసిమాసి
 యావజ్జీవం కుర్యాత్, దశశ్రాద్ధకరణా ద్వంశాభివృద్ధి ర్భవతి, తద
 త్కీమ్య భుక్తవతో జన్మశతే వ్యపి చణ్డాలత్వం నిశ్చప్రచమ్, అత్ర
 ప్రథమత స్తిలోదకదాసం తతగపరం బ్రాహ్మణభోజన మితి నిష్కర్షః,
 ప్రత్యాబ్దికేతు తిలతర్పణం పరేహన్యేవ॥—

“కన్యాభాద్రపద మాసాపరపక్షో మహాలయ సంజ్ఞకో భవతి॥
 ఆదిమధ్యాస్తేషు యత్రకుత్రవా భానుగ కన్యారాశిం వ్రజే త్తత్పక్ష
 స్సకలగ పరమపావనవవ, అస్మి న్పశ్చాదశ దినా న్యప్యధ్వర తుల్యాని
 భవన్తి, ఏకైకదినస్య క్రతుతుల్యత్వా స్మహాలయశ్రాద్ధ మహస్య
 హని ప్రతిపదాది దశాః స్తం, పశ్చిమ్యాది దశాః స్తం, దశమ్యాది
 దశాః స్తంవా యథావిధ్యుక్త మనుష్ఠేయమ్, తదశక్తా, పశ్చిమీ
 దశాయో ర్మధ్యే, కృష్ణశుక్ల పశ్చిమ్యో రస్తరేవా, చతుర్దశీం
 వినైవైకస్మి న్నప్యనిసిద్ధదినే, పితృపతే మృతతిథావా కర్తవ్యమ్,
 తేనైవ పితర స్తృప్తా న్సంవత్సరపర్యంత మితిస్మృతిః॥ —

యొక్కైశ్వర్య భవశూన్యాదికారణై న్నత్పక్షే శ్రాద్ధకరణా
 ౭నమ్భవే, యావద్భావోగ కన్యారాశిస్థితి స్తావద్వా కుర్యాత్, తత్రా
 పృసమ్భవే వృశ్చికదశశేన పర్యంతమ్.

భావోగ కన్యాసంక్రమణ మారభ్య వృశ్చికదశశేన పర్యంతం
 ప్రేతా నిత్యంతశ్చ మానుషలోకే వాసయిత్వా స్వపురం శూన్యం
 కరోతి వైషస్వతః, పితృపక్షే వ్యతీతే౭పి శ్లో॥ శ్రాద్ధం దదతు మద్వం
 శ్యా స్తులానజ్జ్రిమణేపివా”॥— ఇత్యాశాపాశబద్ధాగ పితృదయ
 సుద్దిహానాః, వృశ్చికదశశేన పర్యంతం నిరీక్ష్య, తత్రాప్యకరణే, అభీ
 క్ష్యం నిశ్చస్య దేవైస్సహ నిరాశాగ పుత్రాదీశ శపంతస్సంతః, తుధా
 రా స్సనివాసం ప్రాపునవన్తి. - తస్మా ద్భైతాచరణ శరీరవిక్రయా
 దిభి ర్యగ ప్రాణా ధారయతి, తేనా ప్యలక్ష్మణీయమిదం మహాలయ
 శ్రాద్ధమితి స్మృతినంవాదః॥—

అస్మిన్నక్షే భరణీనక్షత్ర యతతిధి ర్మహాభరణి రిత్యుచ్యతే,
 మహాభరణిశ్రాద్ధం గయాశ్రాద్ధ ఫలదం భవతి, అస్మిన్నేవ మఖా
 యుక్త త్రియోదశీ గజచ్ఛాయేతి కథ్యతే, యత్కించ ద్దీయతే తస్మాం
 తత్సర్వ మ ప్యాసస్త్య మశ్నుతే, మఖాత్రయోదశీ శ్రాద్ధనిషేధవ
 చనా స్త్యేకవర్గో ద్వేషపరాణీతియావత్, వర్గద్వయోద్దేశే, నకించ
 ద్దోషవేశః, కిన్తు.

శ్లో॥ యుగాదిషుచ సర్వాసు పిణ్డనిర్వాపణా దృతే—ఇత్యుక్తే
 ర్భాద్రపదకృష్ణత్రయోదశ్యా యుగాదిత్వా త్తస్మాం పిణ్డదాననిషేధః,
 అస్మిన్నక్షే మఖావిరహితాయాం కేవల త్రయోదశ్యామపి వర్గద్వ
 యోద్దేశేన శ్రాద్ధా ప్రశస్తమ్॥ పక్షమహాలయేతు నన్దాచతుర్దశ్యాది
 వజ్కృతిధి విచారో నకర్తవ్యః॥—

శస్త్రహతానాం దుర్మృతానాంచ, చతుదశ్యా మేవైకో
 ద్విష్టం సదైవం కుర్యాత్, దైవహీనంచే త్కులక్షయకరం భవతి,
 తేషాం మృతాహదౌ సార్వణమేవ కార్యమ్, అపుత్రాణాం చైవ

మేన, తురీయశ్రమిణాం ద్వాదశ్యాం పార్వణశ్రాద్ధమేన కుర్యాత్,
తద్దైవ మృతాహేచ॥—

“అస్మి నిత్రాదయ స్త్రయః, మాత్రాదయ స్త్రయః,
అశక్తా” సపత్నీకాగ పిత్రాదయ స్త్రయః, మాతామహాదయశ్చ
త్రయః, ఉద్దేశ్యాః॥ ఏకస్మి న్బ్రాహ్మణే సర్వా న్కరుణికా
స్సప్రాప్య, తేభ్యో ప్యుదకాజ్జలి పిణ్డదానాదికం కుర్యాత్, ఏతచ్ఛ్రాద్ధం
త్యాగ్యస్త దైవికం భవతి, పితరి మృతే మాతరి జీవన్త్యాం పితా
మహ్యదివరణం సకర్తవ్యమ్, తిలోదక పిణ్డదానాదికం త్వవశ్యం
కర్తవ్యమేన.

సజ్జా) న్యుపరాగాదా కృతం నైమిత్తికమ్, (నగ్నప్ర
చ్ఛాద నైకోత్తరవృద్ధి నవశ్రాద్ధ సోదకుమ్భ సపిణ్డీకరణ వృద్ధిశ్రాద్ధా
స్యపి నైమిత్తికాశ్వేన) కృమేణ మేషాదిరాశిషు సజ్జరమాణస్య
సూర్యస్య పూర్వరాశేగ పరరాశిప్రవేశ స్సజ్జమణమ్, తస్మి న్నాన్నిన
దానాదికం కార్యమ్, అకరణే ప్రత్యవాయః, నిస్సృతరశ్చే తస్మి
న్నామశ్రాద్ధేన హేమశ్రాద్ధేనవా పితౄణాం స్తర్పయే దిత్యుక్తి
స్సార్వజనీనా, సను, సజ్జా)న్వినమయ స్వతినూత్నః, పలవేక్షణై
ర్దురవగస్తవ్యశ్చ, కథంకార్యం తస్మి న్స్తవ్యకవ్యదానాదిక మిత్యుక్తా,
కర్మాచరణే సజ్జా)నేగ పూర్వోత్తరకాతాగ్రాహ్యాయ, తత్రప్రశ్నాస్తు
రవేర్మృగకర్మణి సజ్జా)న్తి-ఉద్గర్హిణాయనే, తులామేషసజ్జా)న్తి-
విషువే, కన్యామిధున మీన ధను ససజ్జా)న్తయ వ్షడశీతిముఖాః,
వృష వృశ్చిక కుమ్భ సింహ సజ్జా)న్తయో విష్ణుపదాని॥—

మకరే భానుప్రవేశే సత్యపరకాలీనా వింశతిఘటికాః, కటకే
పూర్వకాలీనా స్త్రింశద్ధటికాః, విషువే, ప్రత్యేకం పూర్వే దశఘ
టికా స్తద్దైవ పరతోపి షడశీత్యాం పరత వ్షప్తిఘటికాః, విష్ణుపదే
సాక్షోడశ ఘటికాః, పశ్చాదపి షోడశఘటికాగ పుణ్యాభవన్తి
నిష్కర్షః.

“సూర్యసోమోపరాగ వేశాయాం స్నానదానాదీనాం మహతి ప్రశస్తిః” ఉపరాగాద్యంతయో స్నానం విహితమ్ యత్ర క్వాపి జలే స్నానాకరణే మహాన్దోషః, తస్మా దాశౌచవాసపి స్నాత్వా హిరణ్యేనాఽఽమేనవా శ్రాద్ధం కుర్యాత్, చన్ద్ర సూర్యోపరాగే స్పర్శాదియథావద్బిమ్బదశః పర్యంతంపుణ్యకాలః, నాద్యంతయో ర్విభాగశ స్సజ్జమణే ప్సివేతి సిద్ధాంతః॥—

భానువాసశే సూర్యోపరాగే, ఇన్దువాసశే సోమోపరాగే సతి, తదుపరాగ శ్చూడామణిసంజ్ఞక ఇతి మహర్షయః, చూడా మణ్యాం కృతనివాసాదికం కోటిగుణితం భవిష్యతీతి శాస్త్రస్థితిః॥—

నగ్నప్రచ్ఛాదనం నామ, దహనోత్తర కాలీన శ్రాద్ధవిశేషః॥— ఏకోత్తరవృద్ధి శ్రాద్ధాని, మరణాదినా దారభ్య దశాహపర్యంతం తిలో దకాఞ్చలిదాన సఖ్యక్రమేణ దహనజనిత త్సుతృష్ణా నివారణార్థం ప్రేతోద్దేశ్యకా న్యామద్రవ్యత్యాగ రూపాణి॥—

సవశ్రాద్ధానితు, ప్రథమా ద్యేకాదశాహాంతం ప్రేతత్వ విముక్త్యపాయత్వేన, విషమదినేషు కృతాన్యామద్రవ్యదాన రూపాణి యద్య దన్తరితం సవశ్రాద్ధం తత్తదుత్తర సాతన్త్ర్య దనుష్ఠేయమ్, ఏకోద్దిష్టదినా దర్వా గస్త్రాయై ర్నకృతానిచే త్తాని సర్వాణ్యపి తస్మిన్దినవ కుర్యాత్, నాత్ర తిథివారాది దోషః॥—

అథ చ॥—శ్లో॥ విశాఖా రోహిణీ యామ్యా పౌష్ణాదిత్యోత్తరా శ్రయమ్

అష్టా వర్ష్యా సవశ్రాద్ధే పునర్మరణదా, ఇతి.

శ్లో॥ స్వ త్రిజన్మసు నన్దాయాం చతుర్దశ్యాం భృగోర్దినే యది కుర్యాత్ సవశ్రాద్ధం కర్తా యమపురం వ్రజేత్॥

ఇత్యాదిభి ర్దోషస్మరణం మాతాపితృ వ్యతిరిక్తవిషయం కాలాతికృమణ విషయంవేతి జ్ఞాతవ్యమ్.

“సోదకుమ్భం నామ” — ప్రేతలోకవాస జనిత త్సుతృష్ణా శాన్త్యర్థం సపిణ్డీకరణ త్పుర్వ మేకోద్దిష్టవిధానేన, తతఃపరం

పార్వణవిధానేన, ప్రత్యహ మాసంవత్సరా త్కర్తవ్య పీతోద్దేశ్యక శ్రాద్ధవిశేషః॥—

పీతస్య పితృత్వ ప్రాప్త్యై మరణదినపరిభృతి ద్వాదశాహాది కాలోక్త పిణ్డసంయోజ నాత్మక శ్రాద్ధవిశేష స్సప్టికరణ మిత్యు చ్యతే, - తత్తు సంవత్సరాత్పూర్వమేవ కర్తవ్యమ్, ప్రమాదా త్సం వత్సరే వ్యతీతే, అతగపూర్వం షోడశశ్రాద్ధే కృతేఽపి పున ష్షోడశ శ్రాద్ధ పూర్వకం కుర్యాత్, ఏకవంశజానా మనేకానాం దాహక త్సైకోయది, ఏకస్మిన్దినే సమాసతనైగ్గా ౭పుథక్పాకేన విహితమ్, సాగ్నిక జ్యేష్ఠపుత్ర సద్భావే యవీయసా నకర్తవ్యమ్, కృతమపి ప్రమితగ ప్రేతత్వం నవిస్మజతి, పితృత్వం నాధిగచ్ఛతి, తస్మాదేవ నిష్కలమిదం కనిష్ఠపుత్ర కృత సాపిణ్డ్యమ్ - జ్యేష్ఠో నిరగ్ని స్సాగ్నిక కనిష్ఠశ్చే త్తదాసీం కనిష్ఠఏవ సాపిణ్డ్య కరణాధికారీ భవతి - కిచ్చు, జ్యేష్ఠో, విధురః, నవతీకగ, కనిష్ఠః, ఏవంసతి పిత్రో స్సప్టికరణం కనిష్ఠేన యథావిధ్యుక్తం ప్రథమతగ కార్యమ్, తతఃపరం జ్యేష్ఠోదార గ్రహణం కరోతిచే దుద్వాహానంతరం తేనైవ పున స్సప్టికరణం కర్తవ్యమ్, తత్తు ప్రేతశబ్ద విరహితం పితృశబ్దోచ్ఛారణ పూర్వక మఘోన్యదక పిణ్డసంయోజనం వినా సర్వమపి పార్వణధర్మేణ కర్త వ్యమ్॥

పున స్సప్టికరణే మాసికాని నపునగి కర్తవ్యాని, జ్యేష్ఠో దేశా న్తరస్థితశ్చే త్కృతసంస్కార పితృ విపర్యయ శ్రవణానంతర మాదశాహ మాశౌచవాం స్తిలోదకాఞ్జలీ స్ప్రిదాయ పునస్సప్టిక రణం కుర్యాత్, స్వకాలాకరణకర్మార్థమృ దశాయాం తిథి నక్షత్ర వారాది శోధనం నకర్తవ్యమ్, కిన్తు, అమాయాం ఊయాహే కృష్ణ పంచమ్యా మష్టమ్యాం ప్రేతపక్షే ఏకాదశ్యాంవా సాపిణ్డ్యం కుర్యా దితి ధర్మశాస్త్రపథః॥

పృథ్విశ్రాదం నామ, శుభకర్మణః పూర్వదినకర్తవ్యం నాస్తి ముఖమ్, - అత్ర మాతృపితృమహి ప్రేతామహ్యః, పితృ పితృమహ

ప్రపితామహః మాతామహ మాతుగపితామహ మాతుగపితా
మహ శోచదేశ్యాః, ఆపాణీగ్రహణా నాస్తీశ్రాద్ధం పితృకర్తృకం
భవతి, పున ర్వివాహాదిషు జీవన్ముతాపి స్వయమేవ కుర్యాత్, ఏత
దనుష్ఠానకాలగి పూర్వాస్థాః, బోధాయనీయాం ౭పస్తమ్బ సత్యా
పాథ ద్రాహ్యయణాది సూత్రేషు, నిషేక పునవన నీమంతోన్న
యన జాతకర్మ నామకరణ చాలోపనయన గోదాన వివాహాది
సర్వశుభకర్మసు ప్రథమతో నాస్తీశ్రాద్ధం కర్తవ్య మిత్యుక్తమ్,
శ్రీవైఖానససూత్రేషు నిషేకర్తు సజ్జమన జాతకర్మోత్థాన పారాయణ
వ్రతబద్ధ విసర్గేషు సకర్తవ్య మిత్యుక్తమ్, సూత్రవైరుధ్యే స్వసూత్ర
మేవ ప్రామాణ్యమ్, పరసూత్రధర్మస్తు నావలమ్బనీయః, అన్యథా
కర్మరణ్యో భవిష్యతి.

తిథి నక్షత్ర వార యోగ కరణ ౭లభ్యయోగేషు మన్వాదా
యుగాదాచ యత్కృతం తత్కామ్యమ్, — తిథిశ్రాద్ధస్య ముఖ్య
కాలగి కృష్ణపక్షవవ, కుతపాది ఘటికాత్రయ యుక్తాయాం ప్రతిప
దాది తిథౌ కామ్యశ్రాద్ధం కార్యమ్, తత్తు కామ్యసిద్ధిపర్యంత మేక
వర్షపర్యంతంవా యధేష్టదినే ౭వశ్యమనుష్ఠేయం సపునగి పునః,
తిథిశ్రాద్ధ ఫలాని మాత్యే॥ —

శ్లో॥ కుర్వ స్మృతిపది శ్రాద్ధం సురూపా నిన్దితే సుతా
కన్యకాంతు ద్వితీయామాం తృతీయామాంతు వన్దినః
పశూన్ యద్రాంశ్చతుర్థ్యాంచ పశ్చిమ్యాం శోభనాస్తుతా
షష్ఠ్యాం ద్యూతం కృషించాపి సప్తమ్యాం లభతే సరః
అష్టమ్యామపి వాణిజ్యం లభతే శ్రాద్ధదో సరః
స్యాన్నవమ్యా మేకఖరం దశమ్యాం ద్విఖరం బహు
ఏకాదశ్యాం తథారూప్యం బ్రహ్మవర్చసి నస్సుతా
ద్వాదశ్యాం జాతరూపశ్చ రజతం గూఢ్యమేవచ
జ్ఞాతిశ్రేష్ఠ్యైర్బ్రహ్మదేశ్యాం చతుర్దశ్యాంతు కుప్రజాః॥

ప్రీయస్తే పితరశ్చాస్య యేశస్త్రీణ రణేహతాః

శ్రాద్ధదగి పశ్చాదశ్శ్యాంతు సర్వాన్కామా నవాప్నుయా, ఓతి

అథ నక్షత్రశ్రాద్ధఫలాని॥—

శ్లో॥ స్వర్గం చాపత్య మోజశ్చ శౌర్యం క్షేత్రం బలం తథా
పుత్రాంశ్చైష్వ్యం చ సౌభాగ్యం సమృద్ధిం ముఖ్యతాం శుభమ్
ప్రవృత్త చక్రతాంచైవ వాణిజ్య ప్రభృతీనపి
అరోగిత్వం యశోవీత శోకతాం పరమాంగతిమ్,
ధనం వేదాభిషక్సిద్ధిం కుప్యం గామప్యజావికమ్
అశ్వా నాయుశ్చ విధివ ద్యశ్శాస్త్రిధం సంప్రయచ్ఛతి
కృత్తికాదిభరణ్యంతం సకామా నాప్నుయాదిమాన్
ఆస్తికశ్రద్ధధానశ్చ వ్యపేత మదమత్సర॥ ఇతి.

అథ వారశ్రాద్ధఫలాని కార్కే॥

శ్లో॥ ఆదిత్యవారే త్వారోగ్యం చాద్యే సౌభాగ్యమేవ చ
కాజే సర్వత్ర విజయం సర్వాన్కామా నృధస్యతు
విద్యాం విశిష్టాం చ గురౌ ధనంవై భార్గవే పునః
శనైశ్చరే భవేదాయురారోగ్య మతిదుర్లభ, మితి.

నక్షత్ర శ్రాద్ధే యత్ఫలం తదేవ యోగశ్రాద్ధేఽపి రవ్యాదివార
శ్రాద్ధఫలం బవాదికరణ శ్రాద్ధకరణే నముపపన్నమ్॥

శ్లో॥ పశ్చాననస్థా గురుభూమి పుత్రౌ
మేషేరవి స్సౌధ్యద్యది శుక్లపక్షే
మాసాభిదానా కరణేణయుక్తా
మహా వ్యతీపాత ఇతీహ యోగః॥

శ్లో॥ మేషరాశౌ యదాసౌరి స్సింహే చద్రబృహస్పతీ
భాస్కర శ్రృవణక్షేచ మహామాఘితి సాస్మృతా॥

శ్లో॥ వృషేవా మిథునేభానా జీవచన్ద్రా తథేఽన్దుభే
పార్జుమాసీ గురోర్వా రే మహాజ్యేష్ఠీ ప్రకీర్తితా॥

ఇత్యాదయ స్త్వలభ్యయోగాః, అలభ్యయోగ శ్రాద్ధకర్తృ నితర
స్సర్వకామఫలై ర్యోజయన్తి॥—మన్వాదా, యుగాదాచ, పితృశ్రాద్ధం
ప్రశస్తమ్, తస్మి నిత్య నుద్దిశ్య దత్తం తిలమిశ్రోదకమపి, తేషాం
వర్షసహస్ర తృప్తిదం భవతి, తథాసతి, కిమువక్తవ్యం తదుద్దేశ్యక
శ్రాద్ధానుష్ఠానమ్, కిన్చ ॥శ్లో॥ యుగాదిషు యుగాస్తేషు శ్రాద్ధమక్ష
య్యముచ్యతే-ఇత్యుక్తత్వాద్యుగాన్తశ్రాద్ధస్యాప్య వశ్యాచరణీయత్వం
సిద్ధమ్॥

సూర్యస్య సింహ వృశ్చిక వృషభ కుంభ సజ్క) స్తయః
క్రమేణ కృత తేరితా ద్వాపర కల్పన్తా ఇతి జ్ఞేయాః॥

‘సను’ ప్రాతిస్విక శుభాశుభ కర్మవశేన స్వర్గసరకగతా
నాం మనుష్యాణాం పుత్రాదిభిర్దత్తై రన్నపానాదిభి స్తృప్త్యసమ్భవా
త్సమ్భవేఽపి స్వయ మాత్మనా మప్యనీశానాగి కథం స్వర్గాది ఫలం
ప్రయచ్ఛన్తి పితర ఇతిచేన్తైవమ్॥

సహ్యత్ర దేవదత్తాదయ ఏవ శ్రాద్ధకర్మణి సమ్ప్రదాన భూతాగ
పిత్రాదిశబ్దై రుచ్యన్తే, కిన్త్వధిష్ఠాత్మ వస్వాదిదేవతా సహితావవ,
యథా దేవదత్తాదిశబ్దైర్నశరీరమాత్రమ్, నాప్యత్మమాత్రం కిన్తు శరీర
విశిష్టాతత్మానఉచ్యన్తే, ఏవ మధిష్ఠాత్మ దేవతాసహితావవ దేవదత్తా
దయఃపిత్రాది శబ్దైరుచ్యన్తే, తత శ్చాధిష్ఠాత్మ దేవతా వస్వాదయః
పుత్రాదిదత్తాఽన్నపానాదిభి స్తృప్తాస్సన్త స్తానపి దేవదత్తాదీం స్తర్ప
యన్తికర్తృంశ్చ పుత్రాదీన్ఫలేన యోజయన్తి॥

యథా మాతా గర్భపోషణాయాన్య దత్తేన దాహృదాన్న
పానాదినా స్వయ ముపభుక్తేన తృప్తాసతి జఠరగత మపత్యం తర్ప

యతి కామ్యదాన్నాది ప్రదాయినశ్చ ప్రశ్నపకారఫలేన యోజ
యతి, తద్వత్, వసవో, రుద్రా, అదితిసుతాః, ఏతే పితరః, పితృపితా
మహా ప్రపితామహ శబ్దవాచ్యాః, న కేవలం దేవదత్తాదయఏవ శ్రాద్ధ
దేవతాః ప్రకృతశ్రాద్ధకర్మణి సంప్రదాన భూతాః, కిన్తు మనుష్యా
ణాం పితౄణాం దేవదత్తాదీన్ స్వయంశ్రాద్ధేన తర్పితా స్తర్పయన్తి జ్ఞాన
శక్త్యతిశయ యోగేన॥—శిష్ట, న కేవలం పితౄణాం స్తర్పయన్తి, అపితు
శ్రాద్ధకారిభ్యః, ఆయురాదిఫలం శాస్త్రోక్త మన్యదపి ఫలం స్వయం
ప్రీతాః, వస్వాదయగి ప్రయచ్ఛన్తి తస్మాత్తేద్య ఏవ హోమభోజన
పిండాదానాని కుర్యుః, గతి సద్దేహాచ్ఛ ప్రీతి క ర్తవ్యానేన॥—

హోమేన దేవస్థాః, భోజనా త్పితౄస్థాః, పిండనిర్వాపణా న్నర
కస్థాశ్చ ప్రీణన్తి ఏత త్సుధీని॥—చ సే స్పష్టమ్॥

గ్రంథశ్చాయం వైతృమేధిక ప్రయోగాఖ్య శ్రీ వైఖానస
సూత్రానుసారీసూత్రస్యా ౭స్య సర్వసూత్రాణా మాదిమత్వమ్
సర్వసూత్రోత్తమత్వంచ సుప్రసిద్ధమ్, అతఏవ భగవాన్భృగుః,

శ్లో॥ ఆద్యత్వా త్సర్వ సూత్రాణాం వైష్ణవత్వా ద్విశేషతః
మయా నువర్తితం తద్వ త్కాశ్యపాత్రిమరీచిభి, రితి.

ఉక్తంచ స్వసూత్రేషు బోధాయనాపస్తమ్బాదిభి ర్వాస
ప్రస్థాశ్రమం శ్రీవైఖానస సూత్రోక్త ప్రకారేణ స్వీకుర్యా దితి,
తస్మాదేవా ౭౭స్యసూత్రిణ స్సర్వేపి వనప్రస్థాశ్రమే తేషు త్సూత్ర
విధ్యుపస్థానా వైఖానసా ఇత్యుచ్యంతే. శిష్ట, - శ్లో॥ యతూని
త్రాద్యస్త మధ్యేషు భగవాన్విష్ణురవ్యయః

యష్టవ్యో గీయతే యస్మా త్సర్వసూత్రోమంహి తత్, ఏ
వంచ, అస్మిన్నేవ సూత్రే నారాయణపరాయణత్వస్య సర్వతః పరి
దృశ్యమానత్వా దవ్యాహతం సర్వసూత్రోత్తమత్వమ్, సువ్యక్త

మేవా ౭స్యప్రణేతా చతుర్ముఖత్వాది లక్షణగహిత రూపాస్తరధారీ
విఖనసశబ్దవాచ్యం కమలాసన ఇతి సర్వవిదామ్.

గ్రన్థోయ మతిచిరవృత్తైరేవ సజ్జహీతః ప్రతిభాతి, అస్మి
న్నత్యా౭౭వశ్యకాని ధర్మశాస్త్రవచనాని టిప్పణరూపేణ సజ్జిధ్య
వీక్షణసౌలభ్యాయ గ్రన్థాధోభాగే నివేశితాన్యేవ॥ —

ఏతద్గ్రన్థద్రష్టాణాం ప్రాయశః పైతృక ధర్మవచననిచయ
మార్గణ మన్యత్ర నకర్తవ్యమిత్యుక్తి ర్నాతిశయం పరామృశ్యతీతి
మన్యామహే, సంయోజితంచ గ్రన్థస్తే బ్రహ్మమేధ విధానాదికమ్,
బహువిషయ సమేతత్వాదికారణై ర్విద్యత్పరిష్కృత మిదం గ్రన్థ
రత్న మశేషాణా మాస్తికజనానా మత్యంతామోదదాయకం భవత్స్వి
త్యాశాస్మహే.

పు ల్లి పా లెం, } ఏవం సుదీజన విధేయః,
ప్రమాదివత్సరా౭౭షాధ కృష్ణపఞ్చమీ } నారాయణం రామానుజాచార్యః.

శ్రీ వైఖానస వైత్యమేధికప్రయోగే
విషయానుక్రమణికా

విషయ సంఖ్య	విషయః	పుటా సంఖ్య
1	గ్రన్థారంభః	1
2	సార్వభౌమమాహాత్మ్యమ్	”
3	దక్షిణాదానమ్	2
4	పశ్చిమగవ్యప్రాశనమ్	3
5	సర్వప్రాయశ్చిత్తానుష్ఠా	4
6	సర్వప్రాయశ్చిత్తమ్	5
7	ప్రాజాపత్యాదికృతాచరణమ్	7
8	దశదానప్రకారః	”
9	గోదానమ్	”
10	దశదానపరిమాణమ్	”
11	భూదానమ్	”
12	తిలదానమ్	”
13	హిరణ్యదానమ్	8
14	ఆభ్యుదానమ్	”
15	వస్త్రదానమ్	9
16	ధాన్యదానమ్	”
17	గుడదానమ్	”
18	రాప్యదానమ్	”
19	లవణదానమ్	”
20	ఉత్కృష్టగోదానమ్	10
21	భగవత్పాద తీర్థనిషేవణమ్	”
22	ముఝాగ్నోరష్టాక్షరాదిమంత్రశ్రవణాఽఽశ్శక్త్యమ్	”

విషయ సంఖ్య	విషయ:	పుటా సంఖ్య
23	ఆత్మ శాంతి:	11
24	కర్ణమ స్త్రీజప:	"
25	భగవద్ధ్యానమ్	12
26	దహనసమ్మారాహరణమ్	13
27	యజమానకృత్యమ్	"
28	భగవన్నామస్మరణేన పరమపదప్రాప్తి:	"
29	లోకాంతచార:	"
30	శవాంతశౌచాదిప్రాయశ్చిత్తమ్	"
31	ప్రమితాభిషేక:	14
32	శవాలంకారణమ్	"
33	ఆశౌచార్ణవ ప్రాయశ్చిత్తమ్	"
34	రాత్ర్యాది మరణ ప్రాయశ్చిత్తమ్	15
35	దుష్టవారమరణ ప్రాయశ్చిత్తమ్	"
36	వారభేదేన వస్త్రదాన వివేక:	"
37	కర్మారమ్భానుజ్ఞ	16
38	ప్రేతాగ్నిసన్ధానానుజ్ఞ	"
39	ప్రేతాగ్నిసన్ధానక్రమ:	17
40	బ్రహ్మచారివిధురవిధవాదీనా మగ్న్యుత్పాదన విధి:	"
41	బ్రహ్మచారివిధుర విధవాదీనాం ప్రేతాగ్నిసన్ధానక్రమ:	"
42	బ్రహ్మచారిచేత్	"
43	సమిదాధానవిహీన ప్రియశ్చిత్తమ్	"
44	సమిదాధానమ్	19
45	విధురశ్చేత్	20
46	విధవాచేత్	"
47	దహనకాలావధి:	"
48	దహనకాలాతీత ప్రాయశ్చిత్తమ్	"

విషయ సంఖ్య	విషయ:	పుటా జ్యూ:
49	విచ్ఛిన్నాపాసనప్రాయశ్చిత్తమ్	21
50	విచ్ఛిన్నాపాసన వైశ్వదేవస్యత తత్కాలానుగుణ్య కృత్రాణి	22
51	బౌపాసనక్రమ:	23
52	సుమజ్జలీవిషయే	23
53	అనాహితాగ్ని పత్నీవిషయే విశేష:	24
54	ధార్యాగ్ని విశేష:	24
55	వైశ్వదేవ విచ్ఛిన్నప్రాయశ్చిత్తమ్	25
56	వైశ్వదేవప్రకార:	25
57	బలిహరణమ్	27
58	శ్మశానగమనవిధి:	27
59	గ్రామ శ్మశానాంతర కర్తవ్యతావిధి:	28
60	వాహకనిర్ణయ:	28
61	త్రిగుణేశ్వరాసాదనమ్	28
62	త్రిగుణేశ్వరారాధనమ్	29
63	త్రిగుణేశ్వరహోమ:	29
64	త్రిగుణేశ్వరాణాంపునరారాధనమ్	30
65	చేలోపమాజ్ఞానమ్	30
66	చితాస్థానపశ్చిమ దేశకృత్యమ్	31
67	చితాస్థానకృత్యమ్	31
68	చితాస్థానపూర్వభాగకృత్యమ్	32
69	ప్రధానహోమానుజ్ఞా	32
70	ప్రధానహోమ:	32
71	ప్రాణమాగ్నేషుహిరణ్యశకలనిక్షేపణమ్	32
72	ఆస్మేతిలతన్దులాదినిక్షేపణమ్	32
73	చతుహోత్రాదిజప:	32

విషయ
సంఖ్య

విషయ:

పుటా
సంఖ్య

74	యజ్ఞపాత్రనిర్దేశము	33
75	సిగ్వాతప్రదానమ్	33
76	ఉదకధారాప్రదక్షిణమ్	34
77	ధనిష్ఠాపంచమరణప్రాయశ్చిత్తమ్	35
78	అగ్నిప్రదానాన్తగోదానానుజ్ఞా	35
79	అగ్నిప్రదానాన్తగోదానమ్	35
80	ద్విపుష్కరమరణప్రాయశ్చిత్తమ్	35
81	ద్విపుష్కరయోగః	35
82	త్రిపుష్కరయోగః	36
83	అగ్నిప్రదానాన్తదశదానమ్	36
84	అగ్నిప్రదానానుజ్ఞా	37
85	అగ్నిప్రదానమ్	37
86	బ్రహ్మచారివిధురవిధవాదీనామగ్నిప్రదానమ్	38
87	హృదయానువాకజపః	39
88	శ్మశానాన్నిర్గమనమ్	40
89	ద్విజాభివాదనమ్	40
90	వాహకప్రాయశ్చిత్తమ్	41
91	ప్రథమదినకర్మానుజ్ఞా	41
92	నదీతీరకుణ్డేపామాణస్థాపనమ్	42
93	తిలోదకప్రదానమ్	42
94	స్త్రీవిషయే ఆవాహనాదికమ్	43
95	సంకల్పాదావిధక్తినియమః	43
96	జ్ఞాతీనాంతర్వణ విధిః	43
97	ఆదశాహుతిలోదక ప్రదానసంఖ్యప్రమాణమ్	44
98	జ్ఞాతీనాం వపననిర్ణయః	44
99	గృహగమనవిధిః	44

విషయ సంఖ్య	విషయ:	పుటా సంఖ్య:
100	సపిణ్ణానాం మధ్యే ఉదకదానాసధికారిణః	,,
101	తిలోదకదానే జీవత్ప్రత్యకస్యానధికారః	,,
102	పాషాణస్థాపనప్రకారః	45
103	ప్రేతపాషాణలక్షణమ్	,,
104	వాసోదక ప్రదానమ్	47
105	పిణ్ణబలిప్రదానప్రకారః	,,
106	పిణ్ణద్రవ్యనియమః	48
107	కర్తృనర నిషేధః	,,
108	స్థాననియమః	,,
109	ఉపస్థానమ్	49
110	ఏకోత్తరవృద్ధిశ్రాద్ధప్రకారః	,,
111	నవశ్రాద్ధవిధిః	50
112	ఆకాశేక్షిరోదకపాత్ర సంస్థాపనమ్	,,
113	నవశ్రాద్ధదినాని	,,
114	పిణ్ణబలి విసజ్జనక్రమః	51
115	ప్రేతశరీరోత్పత్తిక్రమః	51
116	లోకయాత్రాప్రకారః	52
117	బ్రహ్మచారివ్రతానవధిః	,,
118	బ్రహ్మచర్యవ్రతేనపిద్ధధర్మాః	,,
119	ద్వితీయదినసంస్కారక్రమః	53
120	పునర్దహనానుజ్ఞా	,,
121	శ్మశానాధిదేవతారాధనమ్	,,
122	పునర్దహనప్రకారః	54
123	అస్పృశ్యాదిస్పర్శదోషప్రాయశ్చిత్తమ్	,,
124	బ్రహ్మచార్యాదీనాంపునర్దహనమస్త్రీః	55
125	అగ్న్యనుగతప్రాయశ్చిత్తమ్	,,

విషయ సంఖ్య	విషయ:	పుటా సంఖ్య:
126	నగ్నప్రచ్ఛాదనవిధి:	56
127	చతుర్థాదినసంస్కారక్రమ:	57
128	అస్థిసంస్కారప్రకార:	58
129	చణ్డాలాదిస్పృశకదోషప్రాయశ్చిత్తమ్	59
130	ప్రథానాస్థినిక్షేపణవిధి:	60
131	సప్తమదినసంస్కారక్రమ:	61
132	చతుర్థే ౭ చాన్యేవచితాపిథానకరణే	62
133	చితాపిథానమ్	62
134	పుణ్యనద్యామస్థినిక్షేపణవిధి:	63
135	దశమదినసంస్కారక్రమ:	64
136	నదీతీరకుణ్డపాషాణోద్యాపనమ్	65
137	దశాహమధ్యేదశకసంక్రాంతినమ్భవేకర్తవ్యతావిధి:	65
138	ప్రభూతబలిప్రదానమ్	66
139	అన్తర్దశాపేదశాకౌగమనేపిమూతాపిత్వవిషయేన పిత్తోదకాపకషక:	67
140	గృహద్వారకుణ్డపాషాణోద్యాపనమ్	67
141	విధవాపూజకేశధారణనిషేధ:	69
142	ధర్మోదకప్రదానమ్	70
143	దశమదినరాత్రికృత్యమ్	71
144	ఏకాదశదినసంస్కారక్రమ:	71
145	భగవత్ప్రార్థనమ్	71
146	విష్వక్సేనారాధనమ్	73
147	పుణ్యాహమ్	76
148	ఆఘార:	83
149	అగ్నిధ్యానమ్	86
150	వాస్తుహోమ:	98

నిషయ సంఖ్య	విషయ:	పుటా సంఖ్య
		,,
151	వస్తుశుద్ధి:	103
152	అస్తహోమ:	110
153	సవశ్రాద్ధమ్	,,
154	వృషభోత్సర్జనాఽనుజ్ఞా	111
155	వృషభోత్సర్జనవిధి:	,,
156	సీలవృషభలక్షణమ్	,,
157	వృషోత్సర్జణైవ ప్రేతత్వవిమోచనమ్	,,
158	పతిపుత్రవత్సాగి కేవలవృషోత్సర్జనపేధ:	,,
159	జీవద్భర్తృకాఽపుత్రవతీవిషయే	,,
160	పితౄణాం బహుపుత్రాభిలాషహేతు:	112
161	ఏకాదశాహేవృషోత్సర్జనాఽసమ్భవే	,,
162	త్రిపతాదావృషోత్సర్జనే, సమాధ్యాదిగోపవిచార:	,,
163	ప్రత్యక్షవృషోత్సర్జనాఽశక్తవిధి:	,,
164	వృషోత్సర్జఫలమ్	114
165	ఏకోద్దిష్టప్రయోగవిధి:	,,
166	ఏకోద్దిష్టశబ్దవిర్వచనమ్	,,
167	ఏకాదశాహ ఏవ ఏకోద్దిష్టమ్ తత్రసతిభ్యాదిగోపవిచార:	114
168	అన్యైశ్చైవయక్తోప్యేకాదశాహ ఏవైకోద్దిష్టంకార్యమ్	,,
169	తదకరణేపునగర్హిణోదకదానాద్యవసర:	,,
170	మలమాసమృతావాద్యమాసికైకోద్దిష్టస్యమలమాసఏవ	,,
	కాల:	
171	నిమన్త్రణాహా బ్రాహ్మణలక్షణమ్	115
172	వైతృకాఘారసంకల్ప:	116
173	సమ్మారా:	,,
174	వైతృకాఘారవిధానమ్	,,
175	స్థాలీపచనమ్	117

విషయ సంఖ్య	వివరము:	పుటా సంఖ్య:
176	బ్రాహ్మణవరణమ్	118
177	ఆమరూపేణైకోద్దిష్టశ్రాద్ధనిషేధః	"
178	బ్రాహ్మణాభావేకర్తవ్యతావిధిః	"
179	పాదప్రక్షాళనమ్	119
180	నిమిత్తాభిరూఢనమ్	"
181	హోమరూపేణైకోద్దిష్టశ్రాద్ధప్రకారః	"
182	ప్రేతాభ్యుచరుహోమః	121
183	పిణ్డప్రదానసంకల్పః	122
184	పిణ్డవేదికాలక్షణమ్	"
185	సతిలదర్శనకపాత్రేప్రేతాభిహానమ్	123
186	పిణ్డప్రదానమ్	"
187	పాత్రాభిమంత్రణాదికమ్	124
188	ఏకోద్దిష్టశిష్టాన్నభోజననిషేధః	125
189	సోదకుమ్భశ్రాద్ధవిధిః	126
190	సోదకుమ్భశ్రాద్ధప్రారమ్భకాలః	"
191	సోదకుమ్భశ్రాద్ధలక్షణమ్	"
192	అతిథిప్రాస్తావనకుమ్భశ్రాద్ధేనియతబ్రాహ్మణభోజన దాననిషేధః	"
193	ప్రత్యహంసోదకుమ్భశ్రాద్ధకరణాభిక్షక్తవిషయే	127
194	సాంవత్సరికాహేసోదకుమ్భాభిక్షక్తనిషేధకారణమ్	"
195	అస్తరితసోదకుమ్భాభిక్షక్తనిషేధః	"
196	సోదకుమ్భానామపరిసమాప్తాకర్తవ్యమరణే	"
197	అమాయామనుమాసికేచ ఉదకుమ్భశ్రాద్ధనిషేధః	127
198	ఆమరూపసోదకుమ్భశ్రాద్ధవిధిః	128
199	ఏకోత్తరవృద్ధిశ్రాద్ధాదీనాం ప్రయోజనమ్	"
200	పార్శ్వైకోద్దిష్టశ్రాద్ధః	"

విషయ సంఖ్య	విషయ:	పుటా సంఖ్య:
201	పోడశశ్రాద్ధానుజ్ఞా	129
202	ఏకాదశశాహవసపోడశశ్రాద్ధకరణమ్	”
203	మలమాసమృతావాద్య మాసికాఽఽవృత్తివిషయః	”
204	ఆశౌచాదావృత్తాఽఽద్యవిషయః	”
205	పోడశశ్రాద్ధప్రకారః	130
206	శుభాగమేమాసికాఽపకషణః	”
207	తస్మిన్మాసి కాపకర్షకాలనిర్ణయః	”
208	పోడశశానాంద్విరావృత్తిః	”
209	సాపిణ్యకాలభేదాన్మాసికావృత్తిభేదః	131
210	ఆమశ్రాద్ధ కాలనిర్ణయః	133
211	ఆమశ్రాద్ధలక్షణమ్	”
212	ఆమరూపపోడశశ్రాద్ధప్రకారః	”
213	ఏకాదశదినరాత్రికృత్యమ్	134
214	సపిణ్డీకరణకాలనిర్ణయః	135
215	సాపిణ్యార్థికారినిరూపణమ్	”
216	పుత్రాఽభావేజామూపత్యోగిపరస్పరం సపిణ్డీకరణ కర్తృత్వనిర్ణయః	136
217	ఆహితాగ్నివాహితాగ్నిభేదేన సాపిణ్యకాలవ్యవస్థా	”
218	వత్సరాంత సపిణ్డీకరణే వారాదిదోషాఽభావః	137
219	ఊనాబ్దికపరదినే సపిణ్డీకరణాఽసమ్భవే	”
220	మృతతిథిసపిణ్డీకరణమేవ ప్రథమాబ్దికమ్	”
221	ఏకపుత్రస్యద్వాదశాహవససపిణ్డీకరణమ్	137
222	బ్రాహ్మణానాంసపిణ్డీకరణస్యద్వాదశాహవసముఖ్య కాలః	”
223	ద్వాదశాహే సపిణ్డీకరణనిర్ణయ హేతుః	”
224	మాతాపితృవ్యతిరిక్తవిషయే వారాదిదోషవిచారః	138

విషయ సంఖ్య	విషయః	పుటా సంఖ్యః
225	ఉక్తకాలేషు సపిణ్డీకరణానమృతే	”
226	తత్రోదోషనక్షత్రాదివిచారః	”
227	సపిణ్డీకరణే ప్రశస్తదినాని	”
228	వత్సరాతిక్రమే సపిణ్డీకరణప్రకారః, తత్కాలశ్చ	”
229	సపిణ్డీకరణాత్పితృత్వపాప్తిః	139
230	పుత్రక్రమమృతసాపిణ్డ్యవిధిః	”
231	అపుత్రాయాస్సపిణ్డీకరణమ్	140
232	మాతృవిషయే	”
233	కృమసాపిణ్డ్యనిరూపణమ్	”
234	అనుగమనవత్సాస్సాపిణ్డ్యవిధిః	”
235	స్త్రీసాపిణ్డ్యేషిపితృదీనామేవవరణమ్	141
236	పత్నీయం రజస్వలాయాం సాపిణ్డ్యక్రమః	142
237	ప్రేతపత్నీరజస్వలాచేత్	”
238	వర్షానసాపిణ్డేపత్నీరజస్వలాత్వే	”
239	అనగ్నిశ్చేత్సపిణ్డీకరణే	”
240	పుత్రికాపుత్రకృతసాపిణ్డ్యనియమః	143
241	పితృరన్యతరాశ్చౌచమధ్యేన్యతరమరణేసాపిణ్డ్య కాలవ్యవస్థా	143
242	జాయాపత్యోస్సహమరణే సపిణ్డీకరణ నిర్ణయః	”
243	అనుమరణే సాపిణ్డ్యకాలః	144
244	అనుమరణే పిణ్డసంయోజన ప్రకారః	”
245	పతితాదీనాం సాపిణ్డ్య నిషేధః	”
246	పతితైస్సహ సాపిణ్డ్య నిషేధః	145
247	సాపిణ్డ్యానకరణే కర్తృశ్శుభానధికారః	”
248	న్యకాలే సపిణ్డీకరణ సీనప్రాయశ్చిత్తమ్	”
249	శ్రాద్ధార్హద్రవ్యాణి	”

విషయ సంఖ్య	విషయ:	పుటా సంఖ్య
250	శ్రాద్ధానంతరద్రవ్యాణి	147
251	ద్వాదశదిన సంస్కారక్రమః	148
252	సపిండీకరణశ్రాద్ధానుష్ఠానమ్	„
253	శ్రాద్ధశబ్ద నిర్వచనమ్	„
254	మాతృసపిండీకరణశ్రాద్ధే బ్రాహ్మణానుష్ఠానమ్	149
255	మాతృసపిండీకరణసంస్కారః	„
256	సపిండీకరణ బ్రాహ్మణవరణమ్, నిమన్త్రితనియమాశ్చ	150
257	శ్రాద్ధాదా వృజ్ఞోదకస్నాన నిషేధః	152
258	సాపిండీకరణ నిర్ణయః	„
259	వైశ్వదేవానామసంహారః	153
260	ద్వాదశశాపే విచ్చిన్నాపాననాగ్ని హోతృకృత్యమ్	„
261	వైశ్వదేవానామసంస్కారాని పంచనమ్	161
262	బ్రాహ్మణవరణాదేస్సంస్కారాని ప్రకారః	162
263	భగవన్నివేదిత పదార్థస్యైవ శ్రాద్ధయోగ్యత్వమ్	„
264	అవటఖనన శబ్దవిచారః	163
265	పాదప్రత్యక్షనమ్	164
266	భోక్తృణాం పాదప్రత్యక్షన స్థాననిర్ణయః	„
267	పాదప్రత్యక్షన విధిః	„
268	మణ్డలకరణ విధిః	165
269	యజమాన పాదప్రత్యక్షనవిధిః	„
270	సపిండీకరణ బ్రాహ్మణముఖనియమః	166
271	ఉపవేశనక్రమః	„
272	ఉపవిష్టబ్రాహ్మణనియమః	„
273	నిమన్త్రితస్య మన్తోచ్చారణే దోషః	„
274	కర్తృశేవప్రాచీనావీతం, నఋత్విగాదేః	„
275	నిమన్త్రితానాం బ్రహ్మచర్యవ్రతకాలావధిః	167

విషయ
సంఖ్య

విషయ:

పుటా
జ్యో-

276	నిమన్త్రిత బ్రాహ్మణకర్తవ్యమ్	”
277	వృషభీగమనేత్యస్తవోషకథనమ్	”
278	నిమన్త్రితస్య మార్గగమన నిషేధః	”
279	నిమన్త్రితస్య కలహనిషేధః	”
280	విశ్వదేవాఽరాధనప్రకారః	168
281	నిమన్త్రితస్య భారోద్వహన నిషేధః	”
282	నిమన్త్రితస్య హింసాకర్మనిషేధః	168
283	నిమన్త్రితస్యానాసకర కార్యకరణనిషేధః	”
284	నిమన్త్రితస్యాఽక్షకీడా నిషేధః	”
285	విశ్వదేవాఽఘ్యుపాత్రాసాదనమ్	169
286	విశ్వదేవాఽఽవాహనమ్	170
287	విశ్వదేవాఽఘ్యుప్రదానమ్	”
288	పితృగపిత్రాదీనామారాధన ప్రకారః	171
289	గన్ధద్రవ్యాణి	”
290	తులసీదళైః పిత్రర్చనాయాం విశేషః	”
291	గ్రాహ్య పుష్పాణి	”
292	వజ్రసీయ పుష్పాణి	172
293	ధూపద్రవ్యాణి	”
294	దీపద్రవ్యమ్	”
295	శ్రాద్ధేనస్త్రుదానాఽవశ్యకం తత్ఫలం	”
296	అహతలక్షణమ్	”
297	పితృగపితృణామఘ్యుపాత్రాసాదనమ్	173
298	వస్త్రుదానాభావే ప్రత్యవాయః	”
299	వస్త్రుదానాఽశక్తౌ విధిః	”
300	నిమన్త్రితేభ్యో యజ్ఞోపవీతదాన ప్రాశస్త్యమ్	”
301	భూషణచ్ఛత్రవ్యవహార దానావశ్యకం తత్ఫలం	”

విషయ సంఖ్య	విషయ:	పుటా సంఖ్య:
302	పితుగ పితూగ్రామావాహనమ్	174
303	పితుగపితామహ ప్రపితామహ వాహనానుజ్ఞాయామ్	,,
304	పితుగపితృపత్న్యదీనామావాహన ప్రకారః	,,
305	పితుగపితృపత్న్యదీనామఘ్న్య ప్రదానమ్	,,
306	పితుగపితృణామఘ్న్య ప్రదానమ్	175
307	ప్రేతారాధన ప్రకారః	,,
308	ప్రేతాఘ్న్యపాత్రాసాదనమ్	176
309	ప్రేతాఽఽవాహనమ్	,,
310	ప్రేతాఘ్న్య ప్రదానమ్	,,
311	విష్ణ్వారాధనప్రకారః	177
312	విష్ణ్వర్చపాత్రాసాదనమ్	,,
313	విష్ణ్వవాహనమ్	,,
314	విష్ణ్వఘ్న్య ప్రదానమ్	178
315	సాపిణ్డ్యేవిష్ణ్వర్చనాయాగ ప్రాధాన్యమ్	,,
316	విష్ణ్వర్చనేనైవ పార్వణశ్రాద్ధ ఫలసిద్ధిః	,,
317	వైశ్వదేవాఽఽజ్యచరుహోమః	179
318	వైశ్వదేవ వైతృకచరు విభాగక్రమః	,,
319	కవ్యాఽగ్నిముఖమ్	180
320	ప్రణిధ్యాం పితుగ పిత్రాదీనా మావాహనమ్	,,
321	మాతృసపిణ్డీకరణేప్రణిధ్యావాహనాదికమ్	,,
322	శౌనుమ్బరీ హోమః	181
323	వైతృకాజ్యచరు హోమః	182
324	సపిణ్డీకరణేపిణ్డప్రదానమ్	183
325	సపిణ్డీకరణే పిణ్డబలిస్థాన లక్షణమ్	,,
326	పిణ్డస్థానే పితుగ పిత్రాదీనా మావాహనమ్	185
327	పిణ్డస్థానగత పితుః పిత్రాదీనా ముపచారక్రమః	,,

విషయ సంఖ్య	విషయ:	పుటా జ్య:
328	పితృర్చనాయాం గ్రాహ్య పుష్పాణి	185
329	తత్రముఖ్యతమాని	"
330	పితృర్చనాయామగ్రాహ్యపుష్పాణి	186
331	అనులేపన ద్రవ్యాణి	"
332	పితృణామనులేపనద్రవ్యదానా దశ్వమేధఫలాఽ వాప్తిః	"
333	అనులేపనాథమగ్రాహ్యద్రవ్యాణి	"
334	గ్రాహ్యధూపద్రవ్యాణి	"
335	అగ్రాహ్యధూపద్రవ్యాణి	"
336	దీపద్రవ్యమ్	187
337	పిణ్డప్రదానమ్	188
338	మాతృసప్టికరణే పిణ్డప్రదానమ్	"
339	స్త్రీసాపిణ్డ్యే పిణ్డనిర్వాపణక్రమః	"
340	పిణ్డాధిదేవతాఽభివాదః	189
341	మాతృసప్టికరణేపిణ్డాధిదేవతాభివాదః	"
342	స్వల్పపాత్రేషు సూపశాకాది నిక్షేపణమ్	190
343	హోమశేషాఽఽజ్యం నాఽభిఘారయోగ్యమ్	"
344	పరివేషణ విధిః	"
345	ప్రశస్తపరివేషణ పాత్రాణి	191
346	ప్రసిద్ధదర్శ్యసమ్యవే	"
347	భోజనపాత్రనిర్ణయః	"
348	నిమన్త్రితానా మన్నదానప్రకారః	192
349	సప్టికరణే విశ్వదేవపాత్రాభిమన్త్రిణాదికమ్	"
350	కదలీపత్రదణ్డకృత్తనే పితృణామాశాభజ్జకథనమ్	"
351	భోజనపాత్రతౌళన ప్రకారః	"
352	పితృపాత్రపరివేషణే అపసవ్యవాద నిరాకరణమ్	"
353	పితృగ పితృణాం పాత్రాభిమన్త్రిణాదికమ్	193

విషయ సంఖ్య	విషయ:	పుటా సంఖ్య:
354	భోక్తృణామన్నదానే అజ్ఞుష్టగ్రహణ కారణమ్	,,
355	మాతృసపిణ్డీకరణేత్యక్తవిధి:	194
356	సువాసినీ భోజనమ్	,,
357	అపొశనే భగవత్పాద తీర్థవినియోగ:	196
358	శ్రాద్ధోపక్రమానంతరం నిమన్త్రితానాంనాఽఽశౌచమ్	197
359	భోక్తృణామన్యోన్య స్పర్శప్రాయశ్చిత్తమ్	,,
360	ఉచ్ఛిష్టలేపన స్పర్శప్రాయశ్చిత్తమ్	,,
361	స్వపాత్రేఽన్యోచ్ఛిష్టపతన ప్రాయశ్చిత్తమ్	,,
362	భోక్తుర్విఘ్నాత్రోజానంప్రతిగమనే	198
363	పితృవ్యతిరిక్తబ్రాహ్మణవమనే	,,
364	పితృస్థానీయబ్రాహ్మణవమనే	,,
365	సర్వేపాంవమనేచ	,,
366	దాతృభోక్తృనియమా:	,,
367	తృప్తిప్రశ్న:	199
368	అకల్పిత వస్తుయాచ్ఛాదోప:	,,
369	వాచాహ్వానపేక్షిత నివారణే దోష:	,,
370	పృచ్ఛాదోష:	,,
371	కేవల దాతృనియమ:	,,
372	కేవల భోక్తృనియమ:	,,
373	ఉచ్ఛిష్టపాత్రోద్ధరణ ప్రకార:	200
374	వికిరాఽన్నభాగిన:	,,
375	అన్నవికిరణ విధి:	201
376	వాయసపిణ్డ నిర్వాప:	,,
377	వాయసపిణ్డస్యాఽన్యజన్తుస్పర్శనే పునశ్శాద్ధకరణమ్	202
378	వికిరదానానంతరం భోక్తృణామాచమనావశ్యకత్వమ్	,,
379	వికిరదానానంతరం కర్తురాచమనావశ్యకత్వమ్	,,

విషయ
సంఖ్య

విషయ

పుటా
సంఖ్య

380	హస్తప్రత్యాశాన న్తర ముత్తరాపోశన నిషేధః	”
381	గంధాపానప్రకారః	”
382	వైతరణీ గోదానమ్	203
383	భోక్తృణాం హస్తప్రత్యాశనే విశేషః	”
384	గోదానంవినా వైతరణీం నోత్తరతి	”
385	వైతరణీలక్షణమ్	”
386	గోపూజా	204
387	గోదానమ్	205
388	పిణ్డసంయోజనానుజ్ఞా	”
389	పిణ్డసంయోజనప్రకారః	206
390	మాతృసంపిణ్డీకరణశ్రాద్ధే పిణ్డసంయోజనవిధిః	207
391	విధవాయాగి పిణ్డసంయోజనమ్	”
392	ఆవాహనోదక సంయోజనమ్	208
393	స్థాన సంయోజనమ్	209
394	పితృమహాది ప్రాధాన్యమ్	”
395	నామోచ్చారణపూర్వక పిణ్డప్రదానమ్	210
396	పితృమహాదీప్రాధాన్యమ్	”
397	అలక్ష్మరచన్దనాది ప్రదానమ్	211
398	దక్షిణాదానేజ్ఞాతవ్యాంశాః	”
399	పిణ్డోద్వాసనమ్	212
400	శ్రాద్ధదినే శూద్రాయాన్నదాన నిషేధః	”
401	అనుపనీతానాంభుక్తపాత్రస్థోచ్ఛిష్టదాననిషేధః	212
402	స్వర్గపాథేయమ్	213
403	ఆశీర్వాదః	”
404	పితృదీనా ముద్వాసన ప్రకారః	214
405	ఊనమాసికమ్	215

విషయ సంఖ్య	విషయ:	పుటా సంఖ్య:
406	ఊనమాసిక కాల:	,,
407	తైత్తిరీయ కాలానాం కాలనిర్ణయ:	,,
408	సంకల్పశ్రాద్ధే వర్జ్యాని	,,
409	ఊనమాసిక వర్జ్యా కాల:	216
410	అశౌచాద్యాస్తరితోనానాం సప్తసంకరణమ్	218
411	త్రయోదశదిన కృత్యమ్ (అధ్యయనోత్సవవిధి)	224
412	శ్రీ ప్రపదనమ్	,,
413	శ్రీమన్నారాయణప్రపదనమ్	226
414	శుభశ్చక్రకార:	229
415	శ్రీమార్గపరిపాలనవిధి:	232
416	దానమంత్రా:	236
417	బ్రహ్మమేధ విధి:	238
418	బ్రహ్మమేధప్రధానహోమ:	245
419	నారాయణబలిప్రకార:	253
420	ఘోషశాస్త్ర:	257
421	తురీయాశ్రమ సంస్కారవిధి:	261
422	ఆపద్దాహ్య విధి:	262
423	అవతాహితక విధి:	263
424	అదాహ్య:	,,
425	ఆకృతిదహన విధి:	,,
426	మృతసంస్కారప్రాయశ్చిత్తమ్	264
427	కర్తృక్రమ:	,,
428	మృతసంస్కారఫలమ్	,,
429	అహితాగ్నేశ్చరీదహనం పశ్చాన్నిభిరేవ	265
430	ప్రథమతపిత్యామరణే, పునర్వివాహశక్త్యావగ్నినిర్ణయ:	265
431	దమృత్యోన్మహమరణేదహనవిధి:	,,

విషయ సంఖ్య	విషయ:	పుటా జ్యో:
432	కృతచౌశకమరణే	”
433	అనుపసిత మరణే	”
434	జాతదంతాదీనాం సంస్కార క్రమః	”
435	శవస్వాస్పృశ్యస్పృశకనప్రాయశ్చిత్తమ్	266
436	కాకాద్యైశ్చ వే జ్ఞే	”
437	అమస్త్రకం శవేద్యే	”
438	తడస్థామప్యలాభే	”
439	తత్కర్మణి కర్తురేవాఽఽశౌచమ్	”
440	సూతికోదక్యాదిమరణే	”
441	గర్భిణీమరణే, జీవతిగర్భేచ	”
442	సూతకప్రేతక యోరేకాహ సన్నిపాతే	267
443	సర్పాశనిపాతాదిభిః పాపమరణే	”
444	దహనకాలాతీతే	”
445	హుతాగ్నపుత్రనే	”
446	ఆశౌచప్రకరణమ్	”
447	అసపిణ్డశవాలజ్కరణే	”
448	శవవహనే అనుగమనేచ	268
449	మృతవార్తాశ్రవణే	”
450	బలిహీనే	”
451	శ్వకుక్కుటాద్యైశ్చస్పృశకనే	”
452	అస్తరమాగమవిధిః	”
453	జాతదస్త్రస్య బలినిర్వాపః	”

విషయ సంఖ్య	విషయః	పుటా జ్ఞాః
454	మాస్తికైకోద్దిష్టాకరణప్రాయశ్చిత్తమ్	269
455	శుభకర్మణః పూర్వం సపిణ్డీకరణ హీనప్రాయశ్చిత్తమ్	269
456	సపిణ్డీకరణానంతరమప్తకాశ్రాద్ధాఽకరణే వంశవినాశ స్మరణమ్	”
457	విచ్ఛిన్నాపానన ప్రాయశ్చిత్తమ్	”
458	మృతౌ నిద్ర్యనక్షత్ర తిథి వారాదీని	270
459	ధనిష్ఠాపంచమృతౌ గృహవిసంజానకాలనియమః	272
460	పారమాత్మికోపనిషత్	273

విషయానుక్రమణికా సమాప్తా

శ్రీ శ్రీనివాసార్పణమస్తు

హరిః ఓమ్

తత్సత్

శ్రీ శ్రీనివాస వరబ్రహ్మణే నమః

శ్రీమద్విఖనన మహా దేశికేష్టాయ నమః

శ్రీ వైఖానస పైతృమేధిక ప్రయోగః

శ్లో॥ వందే శ్రీనయనోత్పలస్య శశినం శేషాచలా ధీశ్వరం
బ్రహ్మాద్యర్చిత పాదపద్మ యుగళం లోకైక నేత్రోత్సవమ్
వాసిష్ఠై స్సనకాదిభి ర్మునిగణై స్సంసేవ్యమానం సదా
భక్తానా మఖిలార్థ దాయినమహం శ్రీవేంకటేశం గురుమ్.

శ్లో॥ శ్రీ లక్ష్మీ వల్లభా రమ్భాం విఖనో ముని మధ్యమామ్
అస్మదాచార్య పర్యంతాం వందేగురుపరమ్పరామ్.

శ్లో॥ శ్రౌత స్మార్తాదికం కర్మ నిఖిలం యేన సూత్రితమ్
తస్మై నమస్త వేదార్థవిదే విఖనసే నమః.

— గ్రంథారంభః —

అథ ముమూక్షులుః ప్రశ్నశ్రుతేషాం శ్వాస్త్రోక్తమార్గేణ మహా
నద్యాంసాత్వా, ధృత ద్వాదశోధ్వపుణ్ణి * యజ్ఞోపవీతోభయ

* ఊర్ధ్వపుణ్ణి మాహాత్మ్యమ్:

శ్లో॥ సర్పం దృష్ట్వా యథా లోకే దదురా భయవిహ్వలాః
ఊర్ధ్వపుణ్ణాఙ్కితం తద్వత్కంపంతే యమకింకరాః
ఊర్ధ్వపుణ్ణిధరో మర్త్యే మ్రియతే యత్ర కుత్రచిత్
శ్వపాకోఽపి విమానస్థో మమలోకే మహీయతే. ఇతి....

పవిత్రపాణిః పద్మాక్ష తులసీదామాని ధృత్వా స్వస్యాఽశుచి పరిహారాధం పశ్చగవ్యం సాశగ్రామతీర్థం స్వాచార్య శ్రీపాదోదకంచ పీత్వా శిరసిచ ప్రోక్ష్యాఽఽచమ్య శుద్ధస్సన్ భగవన్నామ స్మరణ పూర్వకం సర్వప్రాయశ్చిత్తం స్వయమేవ కుర్యాత్ :—

అశక్తశ్చే త్సుత్రాది స్సన్నత్వా ధృత ద్వాదశోధ్వఃపుణ్ణిః ఉభయపవిత్రపాణి రశక్తం ముమూర్షుం శుద్ధజలై స్సన్నపయిత్వా ఽథవాఽఽపోహిష్ఠేతి మస్త్రేణా ఽగ్నేయేన తీర్థేనా ఽభ్యక్షణ రూపం మస్త్రీన్నానంవా కారయిత్వా ద్వాదశో ధ్వఃపుణ్ణాదికం ధారయిత్వా ముమూర్షో ర్మహానదీస్నాన ఫలసిద్ధ్యధం యథాశక్తి దక్షిణాం శ్రీవైష్ణవేభ్యోదత్వా పశ్చగవ్యాది ప్రాశనం శ్రీ భగవన్నామ స్మరణంచ కారయిత్వా తత్తత్ప్రసానుగుణం సర్వప్రాయశ్చిత్తం కుర్యాత్ :—

—, దక్షిణాదానమ్ ,—

ప్రాణనాయమ్య అద్య పూర్వోక్త ఏవంగుణ విశేషణ విశిష్టాయాం.....తిథౌ,...గోత్రస్య శర్మణః ముమూర్షోః (మమ) పితుః జన్మాభ్యాసా జన్మప్రభృత్యే తత్తణ పర్వంతం మధ్యే సంభావిత సకలలోప నివృత్తిద్వారా నిత్యనిరతిశయానంద శాశ్వత శ్రీవిష్ణు లోకావాప్త్యధం భగవన్సుఖోల్లాసార్థం ద్వాదశాబ్ద షడబ్ద త్ర్యబ్దా బ్దాన్యతమ సంఖ్యయా మహానదీస్నానం కర్తుమశక్తతయా ద్వాద శాబ్ద షడబ్ద త్ర్యబ్దాబ్దాన్యతమ సంఖ్యయా మహానదీస్నాన ఫలసిద్ధ్యర్థం యథాశక్తి దక్షిణాదానం కరిష్యే (కరిష్యామి) (అపశంసన్పృశ్య) హిరణ్యగర్భ.....ప్రయచ్ఛమే॥ గోత్రస్య...శర్మణః ముమూర్షోః (మమ) (పితుః) జన్మప్రభృత్యే తత్తణపర్వంతం.....భగవన్సుఖోల్లాసార్థం ద్వాదశాబ్ద షడబ్ద.....సిద్ధ్యర్థం యత్కించుద్ధిరణ్యం సదక్షిణాకం సతాంబూలం నానాగోత్రేభ్య శ్రీవైష్ణవేభ్య స్సంప్రదదే, ఇదం నమః. శ్రీకృష్ణార్పితమ్.

— పంచగవ్యప్రాశనమ్ —

ప్రాణానాయమ్య అద్య పూర్వోక్త ఏవంగుణ విశేషణ విశిష్టాయాం
...తిథా...గోత్రస్య...శర్మణః ముమూర్షోః (మమ) (పితుః) సమస్త
పాపక్షయాధః పంచగవ్య ప్రాశనాఖ్యం కర్మ కరిష్యమాణ స్తదం
గత్యేన పంచగవ్యరాధనం కరిష్యే (ఇతిసంకల్ప్య) ఆశాసునస్త ఇతి
గోమయేనోపవిష్య, ఓం ఆశాసునస్త.పురస్కరిష్యే. తస్మధ్యే
షోడశదళ యుక్తాం రంగవల్లీం విలిఖ్య తస్మధ్యే తణ్డూల పూర్ణపాత్రం
నిక్షిప్య తస్మిన్నపృథ్వీ పద్మం లిఖిత్వా పంచగవ్యాని పృథక్పృథక్
త్రేషు గృహీత్వా మధ్యే ఘృతం, ప్రాచ్యాం దధి, దక్షిణే క్షీరం,
పశ్చిమే గోమయం, ఉత్తరే గోమూత్రం, విశాన్యాం రిక్తపాత్రంచ,
క్రమేణ సంస్తాప్య.

• ఘృతే సామవేదం దధ్ని యజుర్వేదం క్షీరే అధర్వణ వేదం
గోమయే స్కన్దం గోమూత్రే శర్వం చావాహ్యః - (ఘృతే)
ఓం అగ్నౌ...బర్హిషి ఓం సామవేద మావాహయామి. (దధ్ని)
ఓం ఇషేత్వో...కర్మణే. ఓం యజుర్వేదమా...మి. (క్షీరే) ఓం శన్నో
దే...వస్తునః. ఓం అధర్వణవేద...మి. (గోమయే) ఓం జగద్భవం...
విశ్వభువే, ఓం స్కన్దమా...మి. (గోమూత్రే) ఓం రుద్రమన్యం...
వీతయే. ఓం శర్వమా...మి, ఆవాహితాభ్య స్సర్వాభ్యో దేవతా
భ్యో నమః అష్టాపచారాన్ సమర్పయామి.

శుక్రమసీత్యాజ్యం దధిత్రావ్ణాఇతి దధి ఆప్యాయస్వేతి క్షీరం
గన్ధద్వారమితి గోమయం తత్సవితురితి గోమూత్రం చ క్రమాదేకైకం
సంగృహ్యవసోఃపవిత్రమితి రిక్తపాత్రంసంపూర్యః—ఓం శుక్రమసి...
రశ్మిభిః ఓం దధిత్రావ్...తారిషత్, ఓం ఆప్యాయ...సంగధే, ఓం
గన్ధద్వారాం...శ్రియమ్, ఓం తథ్సవి...చోదయాత్, ఓం వసోఃపవి
త్రమసి శతధారం వసోః పవిత్రమసి సహస్రధారం దేవస్త్వా సవితా
పునాతు వసోఃపవిత్రేణ శత ధారేణ బభూవ; తస్మిం స్తదధిదైవమీశ
మావాహ్యః భర్త యోత్; ఓం త్ర్యమ్బకంయజామహే...మామృ
తాత్, ఓం పంచగవ్యమా...మి, ఓం శివమా...మి, ఓం ఈ

మా...మి, ఓం అవ్యక్త మా...మి, పంచగవ్యాధిపతయో నమః అష్టా
పచారాణాం సమర్పయామి, విష్ణుసూక్తేన రాత్రేణ చాభిమన్త్యి,
ఓం విష్ణోర్మహంకం... స్థవీరస్యనామ, ఓం రుద్రమన్యం, ఓం త్ర్యమ్బకం,
కూర్చేన సమృద్ధ్య శనో దేవీరితి త్రివిధేత్, ఓం శనో...వస్తునః*

— సర్వప్రాయశ్చిత్తానుజ్ఞా —

కర్తా పాదా ప్రత్యక్ష్యాచమ్య, హరిః ఓమ్, అస్మద్గురుభ్యో
నమః

శ్రీ లక్ష్మీ వల్లభారమ్భాం విఖనోముని మధ్యమామ్
అస్మదాచార్య పర్యంతాం వందే గురుపరం పరామ్
శ్రోత స్మార్తాత్మికం కర్మ నిఖిలం యేన సూత్రితమ్
తస్మై సమస్త వేదాధావిదే విఖనసే నమః.

ఓం నమస్సదస ఇతి సదస్యా స్మమస్కృత్య, ఓం నమస్సదసే
నమస్సదసస్పతయే నమస్సఖీనాం పురోగాణాం చక్షుషే నమో దివే
నమః పృథివ్యైసప్రథ సఖాంమే గోపాయ । యేచ సభ్యాస్సభా సదః,
తాన్ని యావతః కురు । సర్వమాయు రుపాసతామ్, సర్వేభ్య
శ్రీవైష్ణవేభ్యోనమః, యజమానః ఇదంబ్రహ్మ పునీమహ ఇతి బ్రహ్మ
గ్రన్థిపవిత్రే స్వాచార్య హస్తాద్భూత్యా “ఇదంబ్రహ్మ పునీమహే”
బ్రహ్మపునాత్వితి హస్తద్వయా నామికాంగుల్యో నిఃక్షిప్య “బ్రహ్మ
పునాతు” యథాశక్తి దక్షిణాం తామ్బూలంచ గృహీత్యా, భోస్వా
మినః భవత్పాదమూలే మయాసమర్పితా మిమాం యత్కించితేన్
వణీకం దక్షిణాం యథోక్త దక్షిణామివ స్వీకృత్య, గోత్రస్య...శర్మణః
ముమూక్షోః (మమ) (పితృః) జన్మాభ్యాసా జన్మప్రభృత్యే తత్తణ
పర్యంతం మధ్యే సంభావిత సకలదోష నివృత్తిద్వారా నిత్య నిరతి
శయానంద శాశ్వత శ్రీ విష్ణులోకావాప్త్యర్థం ప్రాజాపత్య తప్త
కృత్ర చాన్ద్రాయణప్రతాదీన్ ద్వాదశాబ్ద షడబ్దత్ర్యబ్దాబ్ద కృత్రా

* యత్త్వగస్థిగతం పాపం దేహే తిష్ఠతి మామకే,

ప్రాశనం పంచగవ్యస్య దహత్యగ్ని రివేష్ఠనమ్॥

ద్యస్యతమాంశ్చ యథోక్త మాచరితు మశక్తతయా తత్ప్రత్యామ్నా
యత్యేన యథాశక్తి దక్షిణాదానం దశదానాదికంచ కర్తుం మమ
యోగ్యతాసిద్ధిర్ స్వీతి భవంతో మహాంతోనుగృహ్యంతుః. [ఇతి బ్రాహ్మ
ణేభ్యో దక్షిణాం తామ్బూలంచ దత్వా] [ప్ర] (తథాయోగ్యతా సిద్ధి
రస్తు) ఇతితై రనుజ్ఞాతః.

—♦ సర్వప్రాయశ్చిత్తమ్ ♦—

దశ్చేషు ప్రాజ్ఞుఖ ఆసీన స్సదర్శపాణిః, ఓం ఆసనమస్త్రస్య
పృథివ్యాః మేరుపృష్ఠఋషిః. సుతలంఛన్దః కూర్మరూపే శ్రీమన్నారా
యణో దేవతా కుం బీజం మం శక్తిః ఫట్ కీలకం మమ ఆసనశుద్ధ్యర్థే
జపే వినియోగః కేశవాయ అంగుష్ఠాభ్యాం నమః నారాయణాయ
తజఃనీభ్యాం నమః మాధవాయ మధ్యమాభ్యాం నమః గోవిందాయ
అనామికాభ్యాం నమః విష్ణవే కనిష్ఠికాభ్యాం నమః మధుసూదనాయ
కరతలకరపృష్ఠాభ్యాం నమః త్రివిక్రమాయ హృదయాయ నమః
వామనాయ శిరసే స్వాహా శ్రీధరాయ శిఖాయై పషట్ హృషీ
కేశాయ కవచాయ హుమ్ పద్మనాభాయ నేత్రత్రయాయ వౌషట్
దామోదరాయ అస్త్రాయ ఫట్ భూర్భువస్సువరోమితి దిగ్బంధః ॥
ధ్యానమ్ :

అశేష జగదాధార మనన్తం కూర్మరూపిణమ్
ఆసనస్య విశుద్ధ్యర్థ మాత్మనంతం భజేహరిమ్
పృథ్వి త్వయా ధృతాలోకా దేవి త్వం విష్ణునా ధృతా
త్వంచ ధారయ మాందేవి పవిత్రం కురు చాసనమ్
అపసర్వన్తు యేభూతా యేభూతా భువిసంస్థితాః
యేభూతా విఘ్నకర్తార స్తేగచ్ఛన్త్యచ్యుతాఞ్జయా.

ఓం ఆధారశక్త్యై నమః అనంతాననాయ నమః కూర్మాసనాయ
నమః హుంఫట్ (యథాబలం ప్రాణాయామం కుర్యాత్) ఓం భూః
ఓం భువః.....భూర్భువస్సువరోమ్, అస్మద్గురుభ్యో నమః.

శ్రీలక్ష్మీ వల్లభారమ్భాం విఖనోముని మధ్యమామ్
 అన్మదాచార్య పర్యంతాం వదే గురు పరంపరామ్
 శుక్లాంబరధరం విష్ణుం శశివణం చతుర్భుజమ్
 ప్రసన్నవదనం ధ్యాయే త్సర్వ విఘ్నోప శాంతయే
 యస్య ద్విరద వక్త్రాద్యాః పారిషద్యాః పరశ్చతమ్
 విఘ్నం నిఘ్నన్తి సతతం విష్వక్సేనం తమాశ్రయే.

శ్రీ గోవింద గోవింద గోవింద శ్రీమహా విష్ణోరాజాయా ప్రవర్త
 మానస్య.....శుభతిథౌ,...గోత్రస్య...శర్మణః ముమూషోః
 (ముమ) (పితృః) జన్మాభ్యాసా జన్మప్రభృత్యే తత్క్షణ పర్యంతం బాల్యే
 వయసి కామారే యావనే వాధాకేచ జాగ్రత్స్వప్న సుషుప్త్యా
 ద్యవస్థాసు కర్మేంద్రియ జ్ఞానేంద్రియ వ్యాపారైః కామక్రోధ లోభ
 మోహ మదమాత్సర్యాదిభి స్సంభవితానా మిహజన్మని పూర్వేషు
 జన్మసుచ కృతానా మతిపాతకానా ముపపాతకానాం రహసి కృతా
 నాం ప్రకాశకృతానాం సజ్జరీకరణానాం మలినీకరణానా మపాత్రీ
 కరణానాం జాతిభ్రంశ కరణానాం ప్రక్షీణకానాం జ్ఞానతోఽజ్ఞానత
 శ్చాభ్యస్తానాం చిరకాలాభ్యస్తానాం భగవదపచార భాగవతాపచా
 రాది రూపాణాం నిత్యకర్మ లోపజాతానాంచ నవానాం నవవిధానాం
 బహూనాం బహువిధానాంచ సర్వేషాం పాపానాం సద్యః అపనోదన
 ద్వారా నిత్య నిరతిశయానందశాశ్వత శ్రీవిష్ణులోకావృత్త్యర్థం
 ప్రాజాపత్య తప్త కృత్ర చాన్ద్రాయణ వ్రతాదీన్ ద్వాదశాబ్ద షడబ్ద
 త్త్వీబ్దాబ్ద కృత్రా ద్యన్యతమాంశ్చ యథోక్తమాచరితు మశక్తతయా
 తత్ప్రీత్యామూయ త్వేన యథాశక్తి దక్షిణాదానం కరిష్యే (కరి
 ష్యామి) (అపడపస్పృశ్య)

ఓం భగవతో బలేన భగవతో వీర్యేణ భగవత స్ప్రేజసా భగ
 వతః కర్మణా భగవతానుగృహీతో భగవతానుధ్యాతో భగవత
 స్సర్వప్రాయశ్చిత్తాఖ్యం కర్మకరిష్యే (కరిష్యామి) తద్భగవా ననుమ

న్యతామ్॥ ఇతి సాత్వికత్యాగం కృత్వా యథాశక్తి దక్షిణాం
తామూర్జులంచ గృహీత్వా

—♦ ప్రాజాపత్యాది కృత్రాచరణమ్ ♦—

శ్లో॥ హిరణ్యగర్భ గర్భస్థం హేమబీజం విభావసోః
అనన్తపుణ్య ఫలద మతశ్చాన్తిం ప్రయచ్ఛమే.

గోత్రస్య దేవదత్తశర్మణః ముమూక్షోః (మమ) (పితుః)
జన్మాభ్యాసా సుషుప్త్యాద్యవస్థాను కర్తేన్ద్రియ
శాశ్వత శ్రీవిష్ణులోకావాప్త్యర్థం ప్రాజాపత్యాది కృత్రాచరణ ప్రత్యా
మ్నాయత్వేన యత్కించద్ధిరణ్యం నానాగోత్రేభ్య స్త్రీవైష్ణవేభ్య
స్సంప్రదదే. ఇదంనమమ శ్రీకృష్ణార్చితమ్॥

—♦ దశదానప్రకారః ♦—

ప్రాణానాయమ్య, అద్య పూర్వోక్త.....అస్యాం...తిథౌ
గోత్రస్య శర్మణః ముమూక్షోః (మమ) (పితుః) నమస్త పాపక్షయ
ద్వారా నిత్య నిరతిశయానన్త శాశ్వత శ్రీ విష్ణులోకావాప్త్యర్థం
భగవన్ముఖోల్లాసాధకంచ దశదానాని కరిష్యే (అపడిపస్సుశ్య)
భగవతోబలేనభగవతః దశదానాఖ్యం
కర్మ కరిష్యే (కరిష్యామి) తద్భగవా ననుమన్యతామ్

—♦ గోదానమ్ ♦—

*శ్లో॥ గవామంగేషు తిష్ఠన్తి భువనాని చతుర్దశ
తస్మా దస్యాః ప్రదానేన వ్యతశ్చాన్తిం ప్రయచ్ఛమే

* దశదానప్రమాణమ్:

“సవత్సాగోః”—

శ్లో॥ నివర్తనమితా భూమి ద్రోణత్రయమితా శ్రీలాః
నిష్క-త్రయం సువణకంస్యా దాజ్యం ప్రస్తవతుష్టయమ్
సూక్ష్మవత్ప్రత్రయం ఛాన్యం సాధకభారిత్రయం భవేత్
గుళం షష్టిపలంచైవ రౌప్యం నిష్క-చతుష్టయమ్
అవణం సాధకభారిస్సౌ దశదాన ప్రమాణకమ్

గోత్రస్య...శర్మణః ముమూషాః (మమ)(పితృః) సమస్త పాపక్షయ
ద్వారా నిత్య నిరతిశయానంద శాశ్వత శ్రీ విష్ణులోకావాప్త్యధః
భగవన్ముఖోల్లాసార్ధంచ భగవదాజ్ఞా కైశ్చర్యరూపం సదక్షిణం
సవత్సాం గాం శ్రీ మహావిష్ణు ప్రీతిం కామయమాన స్తుభ్యమహం సంప్రదదే॥ ఇదం నమమ. శ్రీకృష్ణార్పితమ్.

—♦ భూదానమ్ ♦—

సర్వసన్యాశ్రయా భూమి ర్వరాహేణ సముద్భృతా
తస్మా దస్యాః ప్రదానేన హ్యతశ్శాన్తిం ప్రయచ్ఛమే.

గోత్రస్య...శర్మణః.....భూదానం తుభ్యమహం సంప్ర
దదే, ఇదం నమమ శ్రీకృష్ణార్పితమ్.

—♦ తిలదానమ్ ♦—

శ్లో॥ తిలాః పాపహరా నిత్యం విష్ణుర్దేహ సముద్భవాః
తస్మా దేహం ప్రదానేన హ్యతశ్శాన్తిం ప్రయచ్ఛమే.

...గోత్రస్య...తిలదానం తుభ్యమహం సంప్రదదే ఇదం
నమమ శ్రీకృష్ణార్పితమ్.

—♦ హిరణ్యదానమ్ ♦—

శ్లో॥ హిరణ్యగర్భ గర్భస్థం హేమబీజం విభావసాః
అనస్త పుణ్యఫలద మతశ్శాన్తిం ప్రయచ్ఛమే.

...గోత్రస్య.....హిరణ్యదానం తుభ్యమహం సంప్రదదే
ఇదం నమమ శ్రీకృష్ణార్పితమ్.

—♦ ఆజ్యదానమ్ ♦—

శ్లో॥ కామధేను సముద్భూతం సర్వక్రతు సమన్వితమ్
దేవానా మాజ్యమాహర హ్యతశ్శాన్తిం ప్రయచ్ఛమే.

...గోత్రస్య...శర్మణః.....ఆజ్యదానం తుభ్యమహం
సంప్రదదే ఇదం నమమ శ్రీకృష్ణార్పితమ్.

—♦ వస్త్రదానమ్ ♦—

శ్లో॥ శీతవాతోష్ణ సంత్రాణం లజ్జా సంరక్షణం పరమ్
దేహాలంకరణం వస్త్ర మతశ్చాన్తి ప్రయచ్ఛమే.

గోత్రస్య శర్మణః.....వస్త్రదానం తుభ్యమహం సం
ప్రదదే ఇదం నమమ శ్రీకృష్ణార్పితమ్.

—♦ ధాన్యదానమ్ ♦—

శ్లో॥ ధన్యం కరోషి దాతార మిహలోకే పరత్రత
తస్మాదస్యప్రదానేన హ్యతశ్చాన్తి ప్రయచ్ఛమే.

గోత్రస్య...శర్మణః.....ధాన్యదానం తుభ్యమహం సం
ప్రదదే ఇదం నమమ శ్రీకృష్ణార్పితమ్.

—♦ గుడదానమ్ ♦—

శ్లో॥ ఇక్షుఖణ్డ రసోద్భూతం గుడం సర్వఫలప్రదమ్
తస్మా దస్యప్రదానేన హ్యతశ్చాన్తి ప్రయచ్ఛమే.

గోత్రస్య...శర్మణః.....గుడదానం తుభ్యమహం సంప్ర
దదే ఇదం నమమ శ్రీకృష్ణార్పితమ్.

—♦ రాప్యదానమ్ ♦—

శ్లో॥ రుద్రనేత్ర సముద్భూతం రజితం భూమివల్లభమ్
తస్మా దస్య ప్రదానేన హ్యతశ్చాన్తి ప్రయచ్ఛమే.

గోత్రస్య...శర్మణః.....రాప్యదానం తుభ్యమహం సంప్ర
దదే ఇదం నమమ శ్రీకృష్ణార్పితమ్.

—♦ లవణదానమ్ ♦—

శ్లో॥ రసానామగ్రజం శ్రేష్ఠం లవణం బలవధానమ్
తస్మా దస్యప్రదానేన హ్యతశ్చాన్తి ప్రయచ్ఛమే.

గోత్రస్య...శర్మణః.....లవణదానం తుభ్యమహం సంప్ర
దదే ఇదం నమమ శ్రీకృష్ణార్పితమ్.

అధాధ్వర్య ర్ముమూఘాణా పఞ్చగవ్యం *భగవత్పాదోదకం
సాశగ్రామతీర్థంచ ప్రాశయిత్వా భగవదర్పిత స్రక్చందనాదికంచ
ధారయిత్వా గోమయేనోపలిప్తే పుణ్యనదీసమ్భూతనిర్మలవాలుకా
స్తృతేప్రదేశే ప్రాగగ్రా న్దక్షిణాగ్రాన్వాదర్భానాస్తీర్య తస్మి న్దక్షిణ
శీర్షం ముమూర్షుం శాయయీత † అష్టాక్షరం ద్వాదశాక్షర ముప
నిష దాదికఞ్చ పునఃపున శ్చావయిత్వా.

—† ఉత్కృన్తిగోదానమ్ —

ప్రాణానాయమ్య.....తిథౌ గోత్రస్య శర్మణః ముమూర్షోః
(పితృః) ప్రాణోత్క్రమణకాలే సుఖోత్క్రమణ సిద్ధిద్వారా నిత్య
నిరతిశయానంద శాశ్వత శ్రీవిష్ణులోకావాప్త్యధం భగవన్ముఖోల్లా
సాధంచ ఉత్కృన్తి గోదానం కరిష్యే (ఇతిసంకల్ప్య) (అపఠప
స్పృశ్య) శ్రీమహావిష్ణు స్వరూపస్య బ్రాహ్మణస్య ఇద మాసనమ్
ఇదం వఃపాద్యం..... సకలారాధనై స్వర్చితమ్; స వత్సాంగా మా
నీయ ముమూర్షోహాస్తే తద్వాల్మగ్రం విన్యస్య అత్యత్కృన్తాన్తావితి
జపక్ తస్మై దద్వాత్.

* భగవత్పాద తీర్థ నిషేవణం

శ్లో॥ అన్త్యకాలేపి యస్యాస్యే దీయతే పాదయో జలమ్
సోపి సద్గతి మాప్నోతి యస్యావార బహిష్కృతః.
(పాదయోరిత్యత్ర విష్ణుపాదయో రిత్యర్థః)

శ్లో॥ హరిపాదోదకం యస్మా న్మయి త్వం సిక్తవా న్మునే
ప్రాపితోస్మి త్వయా తస్మాత్తద్విష్టోః పరమం పదమ్.

శ్లో॥ తులసీదళ సమ్మిశ్రమపి సర్వప మాత్రకమ్
గంగాజలం పునాత్యేవ కులానా మేకవింశతిమ్.

• ముమూర్షో రష్టాక్షరాది మన్తశ్రవణాఽఽవశ్యకత్వమ్

శ్లో॥ ప్రాణేషు క్షియ్యమాణేషు బుద్ధ్యా నిర్గతమోహయా
జపన్నష్టాక్షరం మన్తం యాతి విష్టోఃపరంపదం

శ్లో॥ శ్రావయే త్పుణ్యసూక్తాని పుణ్యమన్తాక్షరాణిచ
ద్విజస్య దక్షిణేకర్ణే పుత్రాదిః ప్రాణసంశయ. ఇతి....

* అత్యుత్కాంతా ప్రవృత్తస్య సుఖోత్కమణ సిద్ధయే
తుభ్యం సంప్రదదే ధేను మిమా ముత్కాంతి సంజ్ఞికామ్.

గోత్రస్య...శర్మణః ముమూర్షోః (పితృః) ప్రాణోత్కమణకాలే
సుఖోత్కమణ సిద్ధిద్వారా నిత్య నిరతిశయానంద శాశ్వత శ్రీ విష్ణు
లోకావాప్త్యర్థం భగవన్సుఖోల్లాసార్థంచ ఇమాం సవత్సాం
గాం యజుశ్శాఖాధ్యాయినే శ్రీకృష్ణశర్మణే ప్రతిగ్రహీతే శ్రీ మహా
విష్ణు ప్రీతిం కామయమాన స్తుభ్యమహం సంప్రదదే ఇదం నమమ
శ్రీకృష్ణార్పితమ్.

— అత్మకావ్యిః —

అస్యాధ్వర్యు శృణోమిత్రఇతి శాన్తి మాతృనఃకృత్వా,
“హరిః ఓమ్, శంనోమిత్రశృంపరుణః, శంనోభవ త్వర్యమా, శంన
ఇంద్రో బృహస్పతిః, శంనోవిష్ణురురుక్రమః, నమో బ్రహ్మణే, నమస్తే
వాయో, త్వమేవ ప్రత్యక్షం బ్రహ్మసి, త్వమేవ ప్రత్యక్షం బ్రహ్మ
వదిష్యామి, ఋతం వదిష్యామి, సత్యం వదిష్యామి, తన్నా మవతు
తద్వక్తార మవతు, అవతుమామ్ అవతు వక్తారమ్, ఓంశాన్తి శాన్తి
శాన్తిః.

— కణమస్త్రజపః —

ప్రాణానాయమ్య, అద్యపూర్వోక్త.....తిథౌ, గోత్రస్య...
శర్మణః ముమూర్షోః (పితృః) ప్రాణోత్కమణకాలే సుఖోత్కమణ
సిద్ధ్యర్థం చిత్తవిభ్రమ పరిహారద్వారా శ్రీమన్నారాయణ స్మరణ
పూర్వకం శ్రీవైకుంఠాలోకావాప్త్యర్థంచ కర్ణమస్త్రజపం కరిష్యే.
(అపడపస్పృశ్య) ఆయుషః ప్రాణమితి దక్షిణకణే జపేత్, “ఓం
ఆయుషః ప్రాణగంసంతను, ప్రాణా దపానగం సంతను, అపానా
ద్వాసనగం సంతను, వ్యానా చ్ఛతు సంతను, చతుషశ్రోత్రగం

* శ్లో॥ మృతే తూత్కాన్తిదానంచ శ్రీణాం కణజపం వినా

అన్య త్స్వరవంప్రకుర్వీత క్రమేజైవ యథా విధీతి

సంతను, శ్రోతా స్మన స్సంతను, మనసో వాచగ్ం సంతను, వాచ ఆత్మానగ్ం సంతను, ఆత్మనఃపృథివీగ్ం సంతను, పృథివ్యా అన్తరిక్షగ్ం సంతను, అన్తరిక్షో ద్దివగ్ం సంతను, దివ స్సువ స్సంతను, సంజ్ఞానమితి వామేచ జపతి, “ఓం సంజ్ఞానం విజ్ఞానం ప్రజ్ఞానం జానదభిజానత్, సంకల్పమానం ప్రకల్పమాన ముప కల్పమాన ముపకల్పప్తం క్లుప్తమ్, శ్రేయోవసీయ ఆయథ్సం భూతం భూతమ్, చిత్రఃకేతుః ప్రభానాభా స్సంభావ జ్యోతిష్మా గ్ం స్తేజస్వా నాతపగ్ం స్తపన్నభితపన్ ఇోచనో రోచమాన శ్శో భన శోభమానః కల్యాణః, దర్శా దృష్టాదర్శతా విశ్వరూపా సుదర్శనా, ఆప్యాయమానా ప్యాయమానా ప్యాయాసూన్యతేరా ఆపూర్యమాణా పూర్యమాణా పూరయన్తి పూణా పాణా మాసీతశో ముమూర్షు మష్టాక్షర ద్వాదశాక్షర షడక్షర ద్వయచరమ శ్లోక (ప్రపత్తిమన్త) ప్రపత్తిశ్లోకాదీంశ్చ తత్తద్వి శేషాధా పురస్కరంస్కారయిత్వా భగవన్తం మనసా ధ్యాత్వా

* రాత్రి కృష్ణవక్ష దక్షిణాయ నాన్యతమంచే తద్దోషశమనార్థ ముత్తరాయ తాది ఫలసిద్ధ్యర్థం జ్యోతిష్మతీం దక్షిణకణ్ఠే జపేత్

ఓం జ్యోతిష్మతీ న్వాసాదయామి జ్యోతిష్కృతం త్వాసాదయామి జ్యోతి ర్విద న్వాసాదయామి భాస్వతీ న్వాసాదయామి జ్వలన్తి న్వాసాదయామి మల్మలా భవన్తి త్వాసాదయామి దీప్యమానాం త్వాసాదయామి రోచమానాం త్వాసాద యామ్యజస్రాం త్వాసాదయామి బృహజ్యోతిషం త్వాసాదయామి బోధయన్తిం త్వాసాదయామి జాగ్రతీం త్వాసాదయామి.

• ధ్యానమ్.

శంఖచక్రగదా ధరమ్, సువణాభమ్, రక్తస్య పాణిపాదమ్ శ్రీవత్స కౌస్తుభోరస్కమ్, కేయూరహార కిరీటాది భూషణభూషితమ్, ప్రలమ్బ యజ్ఞోప వీతినమ్, పీతాంబుర ధరమ్, సౌమ్యమ్, ప్రణవాత్మకమ్, దివ్యమంగళ విగ్రహమ్, సూర్యేష్ట మణ్డలోపరి సుఖాసీనమ్, దివ్య స్వరూపమ్, భగవన్తం హృదయ కమల మధ్యే ధ్యాత్వా తతోమనస్సమాదధీత ఇతి—

♦♦ శ్రీమ ద్భగవన్నామ సంకీర్తనం సర్వేభ్యుచ్చై స్స్వరేణ కార
యేయుః.†

—♦దహన సమ్పూరాహరణం.—

* ఉభాయా మగ్ని మాదాయ, యజ్ఞభాగ్దాని నవాని మృణ్మ
యాని ఘటశరావాదీ న్యౌనుంబరాణి సమిత్పరిధి శాఖాపాత్రాణ్య
త్రారబహిః హిరణ్యశకల తిలాక్షత దధిమధుక్షీరాజ్య చరుస్థాలీ
తిలోదకుంభ పాలాశశాఖా దర్భరజ్జ పరశు మృత్పిణ్డత్రయ పాషాణ
గోసువర్ణ దక్షిణాది సంభారా స్సంభ రేత్.

—♦ యజమానకృత్యమ్ ♦—

అధ్వర్యుః॥ పుత్రశ్చే దాకణ్ఠా ల్లుప్తశ్శశ్వకేశ స్సాంత్యా
ధృత ద్వాదశోధ్వకపుణ్డో స్వాత్మశుభ్యర్థం ప్రాజాపత్య కృత్ర
ప్రత్యామ్నాయత్వేన యత్కించిద్ధిరణ్యం బ్రాహ్మణేభ్యో దత్వా
అద్వైకవస్త్రః ఏకదర్భశ్శతపవిత్రే పాణ్యోర్భృత్వా ఘటేనోదకమా
దాయ గృహ మాగచ్ఛేత్**

♦♦ భగవన్నామ స్మరణేన పరమపద ప్రాప్తిః

శ్లో॥ ఓమిత్యేకాక్షరం బ్రహ్మ వ్యాహరక్ మా మనుస్మరక్
యఃప్రయాతి త్యజక్ దేహం సయాతి పరమాం గతిమ్.

శ్లో॥ యథా కథంచి ద్గోవిందే కీర్తితేవా కురీతేపివా
పాపినోపి విశుద్ధాస్సు కృద్ధా మోక్షమవాప్నుయః.

† లోకాచారః.

అథోవై విగతానిల చేష్టం దేహం మృత మాజ్ఞాయ పుత్రాదయ స్తస్య
ముమూర్షోః ప్రాణో త్రుమణానంతరం కేశాన్వికీర్య వీధ్యాంపతిత్వా రోదనం
కృత్వా పాంసూ వ్రుక్షిప్య రోదనాన్నివృత్తా దృఢచిత్తః క్రియాః కుర్యుః

* ధార్యాగ్నిః ప్రమీతోయది

॥ యద్యన్యః కర్తా క్షౌరం వినేతి

** శవాశాచాది పార్వయశ్చితమ్

శవేన్యాశౌచ యుక్తే శ్వకుక్కుట సూతికా రజస్వలా
ద్యస్పృశ్య స్పృశనేచ పశ్చుగవ్యైః కుశోద కైశ్చ స్నాప
యిత్వా ప్రాక్ష్యేత్తరం కర్మ కుర్వీతేతి.

—♦ పృథ్వితాభిషేకః ♦—

మృతకం మరణగృహం ద్వాహ్యజ్ఞానంసీత్వా, లోష్టాస్థి కే
శాది రహితే గోమయే నోపలిప్తే శుద్ధేదేశే తూష్ణేం శ్రీభిస్సృపి
తం మృతక మాసయిత్వా తత స్వయం చిత్తిస్సుగాదినా స్నాప
యేత్ ॥ ఓం చిత్తిస్సుక్, చిత్తమాజ్యమ్, వాగ్వేదిః, ఆధితం బర్హిః,
కేణో అగ్నిః! విజ్ఞాత మగ్నిః! వాక్సతిర్ హోతా, మనఉపవక్తా,
ప్రాణోహవిః సామాధ్వర్యుః! వాచస్పతేవిధే నామః, విధేమతే
నామ, విధేస్త్యమస్మాకం నామ, వాచస్పతిస్సోమం పిబతు, ఆస్మాసు
నృన్మంథాత్స్వాహ.

—♦ శవాలజ్ఞరణమ్ ♦—

పశ్చాద్భగవచ్ఛాస్త్రోక్త మార్గేణ శ్రీచూర్ణపరిపాలనం
కృత్వా, ప్రేతం సూతనవస్త్ర ద్వాదశో ర్థపుణ్ణోభయ పవిత్ర
పద్మాక్ష తులసీదామ భగవత్సాదాభిమృష్ట తులసీగంధ పుష్పమాలా
దిభిర్ద్రామధర్మైః శ్చాలజ్ఞత్య బహిఃపా సాదకరయో రజ్జుష్టౌ
బద్ధీయాత్.

—♦ ఆశౌచాణవ ప్రాయశ్చిత్తమ్ ♦—

ప్రాణానాయమ్య.....తిథౌ (ప్రాచీనావీతీ) గోత్రస్య ...
ప్రేతస్య ఊర్ధ్వోచ్ఛిష్టాఽధోచ్ఛిష్టాఽన్తరిక్షమరణ ఖట్వాది మరణా
ఽశ్మాదిమరణ పర్యుపితమరణాఽభక్ష్య భక్షణాఽభోజ్య భోజనా
ఽస్పృశ్యపుశ్కనాది తత్తాలాఽశౌచాణవాది దోషై స్సంభావితా
నాం సర్వేషాం పాపానాం సద్యః అపనోదన ద్వారా నిత్య నిరతిశయా
నాద శాశ్వత శ్రీ విష్ణులోకావాప్త్యర్థం ప్రాజాపత్యాది కృతః ప్రత్యా
న్నయత్వేన యథాశక్తి హిరణ్యదానం కరిష్యే (ఉపవీతీ) (అప
ఉపస్పృశ్య) ప్రాచీనావీతీ, “ఓంహిరణ్యగర్భ.....ప్రయచ్ఛమే”
గోత్రస్య...ప్రేతస్య, ఊర్ధ్వోచ్ఛిష్టా...శ్రీ విష్ణులోకావాప్త్యర్థం,

ప్రాజాపత్యాది కృత ప్రత్యామ్నాయం యత్కించ్చిద్ధిరణ్యం, నానా
గోత్రేభ్య శ్రీవైష్ణవేభ్య స్సంప్రదదే ఇదం నమమ శ్రీకృష్ణార్పితమ్.

యస్యోభోక్తా శకలఐత్యాహతేన వాససా మృతకస్య పాదప్రదేశ
మారభ్య ముఖాంత మాచ్ఛాద్య, పునఃస్నేనైవపస్తేజి పాదాంత
మాచ్ఛాదయేత్, “యస్యోభోక్తా.....ప్రజాపతిః” తద్వస్తా
ద్వాసోదక ప్రదానాథః మేకదేశ మధ్యమ్య స్వయం గృహ్ణీయాత్,
బౌదుమ్బరీ మాసన్తి మాహతేన వాససా పూర్వవ ద్పాదతో దశాంతం
పునః పాదాంతం పూర్వమస్తేజా చ్ఛాదయతి, ఓం “యస్యోభోక్తా
శకలే సన్నిధాయేద్దో” దోభ్యాం ప్రాతర నృజాపతిః” తూష్ణం

—: రాత్రాది మరణ ప్రాయశ్చిత్తమ్ :—

ప్రాణానాయమ్య.....తిథా ప్రాచీనవీతీ గోత్రస్య.....ప్రేతస్య రాత్రి
మరణదోష నివృత్త్యర్థం దివామరణ ఫలసిద్ధ్యర్థంచ యథాశక్తి హిరణ్యదానం
కరిష్యే (ఉపవీతీ అపకపస్పృశ్య) ప్రాచీనవీతీ ఓంహిరణ్య.....ప్రయచ్ఛమే
గోత్రస్య.....ప్రేతస్య రాత్రిమరణ దోషనివృత్త్యర్థం దివామరణ ఫలసిద్ధ్యర్థంచ
యత్కించ్చిద్ధిరణ్యం నానా.....శ్రీవైష్ణవేభ్య స్సంప్రదదే ఇదం నమమ శ్రీకృష్ణార్పితమ్.

ఏవం కృష్ణపక్ష మరణ దోషనివృత్త్యర్థం శుక్లపక్షమరణ ఫలసిద్ధ్యర్థంచ,
దక్షిణాయన మరణదోష నివృత్త్యర్థం ఉత్తరాయణ మరణఫలసిద్ధ్యర్థంచేతి,
యద్యదస్తి తత్తత్ప్రత్యేకం సజ్కల్ప్య దక్షిణాదానంచ ప్రత్యేకం కుర్యాదితి.

—: దుష్టవార మరణ ప్రాయశ్చిత్తమ్ :—

పూర్వోక్త ఏవంగుణ....తిథా గోత్రస్య శర్మణః పితుః ప్రేతస్య భాను
భౌమభృగుశని వాసరాణా మన్యతమ వాసరమరణేన యోదోష స్సమజని తద్దోష
పరిహారార్థం శుభవాసర మరణఫలసిద్ధ్యర్థంచ వత్తదానం కరిష్యే (ఇతిసంకల్ప్య)
శీతవాతోష్ణ.....ప్రయచ్ఛమే గోత్రస్యశర్మణః పితుః ప్రేతస్య.....శుభవాసర మరణ
ఫలసిద్ధ్యర్థం వత్తదానం శుభ్యమహం సంప్రదదే ఇదం నమమ శ్రీకృష్ణార్పితమ్.
తత్ప్రత్యామ్నాయత్వేన యథాశక్తిహిరణ్యంవా దద్యాత్.

—: వారభేదేన వత్తదానవివేకః :—

“భానుభౌమ వాసరయోః రక్తవత్తదానమ్
భృగువాసర మరణే శ్వేతవత్త దానం కర్తవ్యమ్.”

శయన మభ్యుత్పత్తత్రాఽఽ సన్ధ్యాం గాంగేయఞ్చిదక్షిణశీర్షం శవం
శాయయేత్, 'ఓం గాంగేయాసి రవాపూతం భవత్వాయా హృతం
భవేత్' 'శవస్య ధార్యాగ్నిరస్తిచే త్తమగ్ని ముఖాయామాదాయ
శవస్యాత్తరే నిధాయ తస్యాగ్నేః పూర్వత స్సమ్భారాః నిషీదేత్'

—• కర్మారమ్భానుష్ఠానము —

అధ్వర్యు నమస్సదనఞ్చి సదస్యాన్నమస్కృత్య "ఓం నమస్స
దనే...సర్వమాయు రుపాసతామ్" సర్వేభ్య శ్రీవైష్ణవేభ్యో నమః
యథాశక్తి దక్షిణాం గృహీత్వా దక్షిణాముఖః ఉపవీతీనః,
భోస్వామినః భవత్పాదమూలే మయా సమర్పితం.....స్వీకృ
త్య గోత్రం శర్మాణం పితరం ప్రేతం పితృమేధ విధినా, ఔపాసనాగ్ని
నా సంస్కర్తుం యోగ్యతాసిద్ధి రస్త్వితి భవనో....ఽనుగృహ్లాన్తు.
[ప్ర] (యోగ్యతాసిద్ధిరస్తు) ఇతి తైరుక్తో దక్షిణాగ్రేషు దర్శేషు
దక్షిణాముఖ మాసీనః, గురుఃపరంపరా మనుసన్ధాయ ప్రాణాయామ
త్రయం కృత్వా ఏవంగుణ విశేషణ విశిష్టాయా మస్యాం తిథౌ
(ప్రాచీనావీతి) గోత్రం శర్మాణం ప్రేతం ఔపాసనాగ్నినా వైత్తమేధ
విధినా సంస్కరిష్యే (ఉపవీతి) (అపఉపస్మశ్య) ఓం భగవతో
బలేన.....భగవతః పితృమేధాఖ్యం కర్మకరిష్యామి తద్భగవా
ననుమన్యతామ్. (ఇతి సాత్వికత్యాగం కుర్యాత్)

—• ప్రేతాగ్నిసంధానము —

విచ్చిన్నాపాసనాగ్నిః ప్రమీతశ్చే ప్రేతాగ్నిసంధానం
కృత్వా నిత్యహోమం కుర్యాత్. ఓం నమస్సదనఞ్చి సదస్యాన్నమ
స్కృత్య ఓం నమస్సదనే.....తామ్. యథాశక్తి దక్షిణాం తా
మ్బూలఞ్చగృహీత్వా భోస్వామినః భవత్పాదమూలే.....స్వీ
కృత్య గోత్రస్య శర్మాణః పితః ప్రేతస్య వైత్తమేధిక సంస్కారా
ఢం ప్రేతాగ్నిసంధానకర్మ కర్తుం యోగ్యతా సిద్ధి రస్త్వితి భవనో
మహనోఽనుగృహ్లాన్తు [ప్ర]యోగ్యతా సిద్ధిరస్తు.

ప్రేతాగ్ని సన్ధానక్రమః

ప్రాణానా యమ్యు.....పితుః ప్రేతస్య వైత్తమేధిక సంసారార్థం ప్రేతాగ్నిసన్ధానం కరిష్యే (అపశంసన్పుశ్య) స్థణ్ణిలం తూష్టి మద్భిఃప్రోక్ష్య తూష్టిముల్లిఖ్య హిరణ్యశకలం ముష్టిమాత్ర ప్రహీన్వా నిధాయ శ్రోత్రియాగారా పగ్నిమాహృత్య సంస్కృతాయాం భువి వ్యాహృతిభి స్సంస్థాప్యోపతిష్ఠేత, “ఓం భూర్భువస్సువః” జుష్టోద మూనే త్యగ్నిముపస్థాయ, “ఓం జుష్టోదమూనా అతిధిర్దురోణే ఇమంనో యజ్ఞముపయాహి విద్వాన్, విశ్వా అగ్నేభియుజో విహత్య, శత్రూ యతా మాభరాభోదనాని, అగ్నేశధ మహతే సాభగాయ, తవ ద్యుమ్నాన్యత్రమానిసన్తు” అధేనం పరిసమూహ్య (ప్రాచీనావీతీ) దక్షిణాగ్రం పశ్చిమాగ్ర మేకై కేన దక్షిణాగ్నిం పరిస్తీర్య తథా పసవ్యం పరిషిచ్య “అదితేను మన్యస్వ.....ప్రసువ”. ఆజ్య స్థాలీం గృహీత్వా అగ్నావధిశ్రిత్య దేవోపస్సవితేతి పవిత్రేణ త్రిరు

— బ్రహ్మచారి విధురవిధవాదీనా మగ్న్యత్వాదనవిధిః —

ఇతరేషాం బ్రహ్మచారి విధుర విధవాదీనాం కపాలే శరా చాదా గోకరీషాదిభి సన్నప్త్యాఽగ్నిం కరోతీతి కపాల సన్తపనాగ్నిః, తేనస్మాత్వమదీత్యేకర్చయా దహనం కరోతి అన్యత్సర్వ మనాహితాగ్నివత్.

— బ్రహ్మచారివిధుర విధవానాం ప్రేతాగ్ని సన్ధానక్రమః —

స్థణ్ణిలం తూష్టి మద్భిఃప్రోక్ష్య ఉల్లిఖ్య హిరణ్యశకలం ముష్టిమాత్ర ప్రహీన్వా నిధాయ వ్యాహృతిభి స్తమగ్నిం సంస్థాప్యోపతిష్ఠేత జుష్టోదమూన్యేతగ్ని ముప స్థాయ దైనం పరిసమూహ్య (ప్రాచీనావీతీ) తూష్టిం దక్షిణాగ్రం పశ్చిమాగ్ర మేకదరైః పరిస్తీర్య.

(బ్రహ్మచారిచేత్) “యథాస్వమగ్నో” ఇత్యుక్తత్వా త్పమిదాధాన విహీన ప్రాయశ్చిత్త కృద్రాచరణపూర్వకం సమిదాధానం హత్యా.

— సమిదా ధాన విహీన ప్రాయశ్చిత్తమ్ —

ప్రాణానాయమ్యు ఓం భూః.....తిథౌ(ప్రాచీనావీతీ)గోత్రస్య శర్మణః ప్రేతస్య చిరకాల విచ్ఛిన్న సమిదాధాన దోషనిర్హరణార్థం ప్రాజాపత్య కృద్రా

శూన్య, “ఓం దేవోపస్సవితోత్పనాతు అచ్చిద్రేణ పవిత్రేణ
 వసోన్సూర్యస్య రశ్మిభిః” పవిత్రగర్భం విసృజ్య అద్భిఃప్రోక్ష్య తూష్టీ
 మగ్నో నిక్షిప్య దశ్శలైః పక్ష్యాః ౭వతీర్య స్రువేణస్రుచి చతుర్గు
 హీత మాజ్యం గృహీత్వా (ఉపవీతీ) సప్తవ్యాహృతీ హుంత్యా
 “ఓం భూస్వాహా ఓం భువస్వాహా ఓం సువస్వాహా ఓం మహా
 స్వాహా, ఓం జనస్వాహా ఓం తపస్వాహా ఓం సత్యగ్ంస్వాహా”
 (ప్రాచీనావీతీ) పునరపి పూర్వవదాజ్యం గృహీత్వా ఆహుతిద్వయం
 హుత్వా “ఓం పూర్వదేవా అపరేణానుపశ్య జ్ఞాన్మభి ర్జన్మాన్యవరైః
 పరాణి వేదాని దేవా అయమస్మీతి మామహగ్ం హిత్వా శరీరం
 జరసః పరస్తాత్స్వాహా ప్రాణాపానౌ చక్షుశ్రోత్రం వాచంమనసి
 సమృద్ధతామ్ హిత్వా శరీరం జరసః పరస్తా దాభూతిం భూతిం వయ
 మన్న వామహై స్వాహా॥ పూర్వవ దాజ్యంగృహీత్వా ఆహుతి
 ద్వయం - హుత్వా॥ ఓం మాత్వా వృక్షౌ సంబాధిష్ఠాం

ప్రత్యామ్నాయత్వేన యత్కించో ధిరణ్యదానం కరిష్యే [ఉపవీతీ అపఉపస్పృశ్య]
 యథాశక్తి దక్షిణాం దత్వా (ప్రాణానాయమ్య)ఏవంగుణ తిథౌ (ప్రాచీ
 నావీతీ) గోత్రస్య ప్రేతస్య చిరకాల విచ్చిన్న సమిదాధాన ప్రాయశ్చిత్త
 హోమం హోష్యామి (ఇతినంకల్ప్య) (అప ఉప స్పృశ్య) అదితే ౭నుమన్యస్వ....
 ప్రసువ॥ ఇత్యవసవ్యం పరిషిచ్య (అజ్యేన) పాహినో అగ్నౌఏనసే స్వాహా
 పాహినో విశ్వవేదసే స్వాహా యజ్ఞంపాహి విభావసో స్వాహా సర్వంపాహి శతక్రతో
 స్వాహా కామావక్తిర్ణాన్త్యవక్తిర్ణాస్మి కామకామాయ స్వాహా కామాభి ద్రుగ్ధోన్త్యభిద్రు
 గ్ధాస్మి కామకామాయ స్వాహా సమ్నాసిజ్ఞాన్తు మరుత స్సమిద్ధౌ సంపూషా సద్ధాతా
 సంబృహస్పతిః సమ్నాయ మగ్నిస్సింహ త్వాయుషాచ బలేన చాయుష్కంతం కరోత
 మాగ్ం స్వాహా సముద్రా దూర్మి ర్మధుమాగ్ం ఉదార దుపాగ్ం కునాన మమృతత్వ
 మశ్యామ్॥ ఇమేనుతే రశ్మయ సూర్యస్య ఏభిస్సపితవ్యం పితరోన ఆయ స్థాన్వహా॥
 అతోదేవా భిస్సాహా ఇదంవిష్ణు సురేస్వాహా అదితే ౭న్యవగ్ంస్థాః....
 ప్రాసావీః.

మామాతా పృథివిత్వమ్! పితౄణాం హ్యత్రగచ్ఛాన్యథా సంయమ
రాజ్యేస్వాహా! మాత్యా వృక్షా సంబాధే ధాం మమాతా పృథివీ
మహీ! వైవస్వతగంహి గచ్ఛాసి యమరాజ్యే విరాజ పిస్వాహా॥
పూర్వవదాభ్యం గృహీత్వా షడాహుతీ ధ్వుత్వా॥ “అగ్నేఽభ్య
వర్తిన్నభిన ఆవర్తస్వాయుషా వచసా సన్యామేధయా ప్రజయా
ధనేనస్వాహా! అగ్నే అంగిర శ్శతస్తే సన్వావృత స్సహస్రస్త ఉపా
వృతః! తాసాం పోషన్య పోషేణ పునర్నో సప్తమాకృధి స్వాహా!
పునరూర్జానివర్తస్య పునరగ్ని ఇమాఽఽయుషా పునర్నహసాహి విశ్వత
స్వాహా! సహరయ్యాని వర్తస్వాగ్నే పిన్వస్వధారయా! విశ్వప్నియా

—♦ సమిదా ధానమ్ ♦—

ప్రాణానాయమ్య ఏవంగుణ తిథా (ప్రాచీనవీతి) గోత్రస్య.... ప్రేతస్య
సమస్త పాపక్షయద్వారా శ్రీమన్నారాయణ ప్రీత్యర్థం, భగవదాజ్ఞా కైంకర్యరూపం
ప్రాత సమిదా ధానం కరిష్యామి (అవశిష్టస్పృశ్య) (ప్రాచీనవీతి) యథాహో
త్యప్రదక్షిణం పరిమృజ్య యథాహ ... ఆయుః అదితేఽనుమన్యస్వ ... ప్రసువ
(ఇత్యవసన్యం పరిషిచ్య) అష్టాభి సమిద్భి జ్ఞానాయాత్ (ఉపవీతి - అవశిష్ట
స్పృశ్య) ఓం భూ స్వాహా, ఓం భువ స్వాహా, ఓం భూర్భు
వస్సువ స్వాహా [ప్రాచీన వీతి] ఏషాతే అగ్నిసమిత్తయా సమిధ్యస్వచా చప్యా
యస్య వధ౯తాంవతే యజ్ఞపతిరాచ ప్రియతాం వర్షిషీ మహిచవయమాచప్యాసీషీ
మహిస్వాహా॥ మేధాంమ ఇన్ద్రోదదాతు మేధాం దేవీ సరస్వతీ మేధాంమే అశ్వినౌ
దేవా వాధత్తాం పుష్కరస్రజా స్వాహా, అపసౌ సుయా మేధాగన్ధర్వేషుచ యన్మనః॥
దైవీమేధా మనుష్యజా సామాంమేధా సురభిర్బుషతాగ్ంస్వాహా! అమాం మేధాస్సుర
భిర్విశ్వరూపా హిరణ్యవర్ణా జగతీజగమ్యా, ఊర్జస్వతీవయసా పిన్వమానా
సామాంమేధా సుప్రతీకాజుషతాగ్ం స్వాహా! పూర్వవత్పరిమృజ్య యథాహ
ఆయుః అదితేఽన్య మగ్గ్స్థాః..... ప్రాసావీః భూతిస్మృతి భన్మగృహీత్వా ఆదిత్య
స్సోమోనమ ఇత్యుర్ధ్వాగ్రమాలిన్య ఆపోహి ష్టేతిప్రోక్ష్య యత్రేఅగ్ని ఇత్యగ్ని
ముద్వయ మిత్యాదిత్యం చోపతిష్ఠేత సాత్వికత్యాగం కుర్యాత్.

ప్రాయశ్చిత్తోష్టిచే త్రధోమంచ హుత్వా చరుం శ్రవయిత్వాఽదాయగ
చ్ఛేత్, అన్య త్సమానమ్.

విశ్వత స్ఫురిస్త్యాహః! అయాశ్చాగ్నేః స్యసభిశ్చ స్త్రీ శ్చాయాతః యజ్ఞం
 వహతు సదాధేహి భేషజగ్ధం స్వాహా! బ్రాహ్మణ ఏకహాతా!
 సయజ్ఞః సమేదదాతు ప్రజాం పశూన్పుష్టియశః! యజ్ఞశ్చమే
 భూయాత్స్వాహా! పూర్వవదాజ్యం గృహీత్వా ఆహుతి చతుష్టయం
 హుత్వా 'ఓంభూరగ్నయేచ పృథివై చ్యవమహతేచ స్వాహా! ఓంభువో
 వాయవేచా న్తరితాయచ మహతేచ స్వాహా, ఓం సువరాదిత్యాయచ
 దివేచ మహతేచ స్వాహా, ఓం భూర్భువస్సువ శ్చన్ద్రీమసేచ నక్ష
 త్రేభ్యశ్చ దిగ్భ్యశ్చ మహతేచ స్వాహా"॥ అదితేఽన్వ మగ్గంస్థాః.....
 ప్రాసావీః. ఇత్యేషసవ్యం పరిషేచనం కుర్యాత్ *

(విదురశ్చేత్) ఔపాసనంవిना సతిలేనక్షతేన వైశ్వదేవం హుత్వా దహన
 కాలాతీత దోషోఽస్తిచే త్తిలై రైవశ్వదేవం యామ్యం వైతృకం వ్యాహుతీశ్చ
 హుత్వా చరుంతస్మిన్నగ్నో శ్రవయిత్వాత మగ్నిముఖాయామాదాయగచ్ఛేత్, అన్యత్స
 మానమ్.

(విధవాచేత్) పూర్వోక్తవదగ్నిముత్పాద్య పూర్వవ దుపస్థాన పర్యంతం
 కృత్వాఽగ్నింపరిసమూహ్య పూర్వోక్త దోషోఽస్తిచే త్తత్ప్రియశ్చిత్తం హుత్వా
 చరుం శ్రవయిత్వాఽగ్నిమాదాయ గచ్ఛేత్. అన్యత్సర్వంసమానమ్.

* దహనకాలావధిః

షష్ఠివింశ ద్దటపూర్వం ప్రమీతో యద్యసంస్కృతః తతఃపర్యుపితత్వంహి
 శవస్యతు తదూర్ధ్వతః॥ ఇత్యుక్తత్వా త్ప్రేరితస్య దహనకాలాతీతశ్చే త్ప్రియశ్చిత్తం
 కుర్యాదితి.

— దహనకాలాతీతప్రాయశ్చిత్తమ్ :—

ప్రాణానాయమ్య (తిథౌ) గోత్రస్య.....ప్రేతస్య దహనకాలాతీత
 దోష నిర్ధరకార్థం ప్రాణాపత్య కృచ్ఛి ప్రత్యామ్నాయత్వేన యథాశక్తి హిరణ్య
 దానం కరిష్యే (ఇతిసంక్ల్ప్య) (అపడివస్పృశ్య) హిరణ్యగర్భ.....యచ్ఛమే,
 గోత్రస్య.....ప్రేతస్య దహనకాలాతీత దోష.....దదే. ఇదం నమమ
 శ్రీకృష్ణార్పితమ్.

పునః ప్రాణానాయమ్య గోత్ర.....ప్రేతస్యదహనకాలాతీత ప్రాయశ్చిత్త
 హోమంహోష్యామి. (ఇతిసంక్ల్ప్య-అపడివస్పృశ్య) (ప్రాచీనావీతి) అపసవ్యం

—♦ విచ్చిన్నాపాసన ప్రాయశ్చిత్తమ్ —

ప్రాణానాయమ్య ఏవంగుణ.....తిథౌ, గోత్రగ్య.....
 (వేతస్య *చిరకా తాపాసన విచ్చిన్నదోష నిర్హరణార్థం ప్రాజాప
 పరిషిచ్య. అదితేఽను మన్వస్య.....ప్రసువ. తిలైరేవ వైశ్వదేవం యామ్యం
 పైతృకం వ్యాహృతీశ్చ హుత్వా “ఓం విశ్వేదేవస్య నేతుర్మర్తో వృణీతసఖ్యం విశ్వే
 రాయ ఇమధ్యసి ద్యుమ్నం వృణీత పుష్య సేస్వాహా. ఓం విశ్వే అద్యమరుతో విశ్వ
 ఊతీ విశ్వేభవ స్త్వగ్నయ సమిద్ధాః, విశ్వేనోదేవా అవసాగమస్తు విశ్వమస్తు ద్రవి
 ణం వాణో అస్మే స్వాహా, ఓం యమోదాధార వృథివీం యమోద్యాముత సూర్యః
 యమస్సర్వ మృత్యుస్తేనఃప్రాణానాం వాయూనాగ్ం స్వాహా, ఓం నమస్తే నిర్
 ఋతయే ఘనతే జాయతస్త్రై విసృజ బన్ధనాత్, యమనయత్స్వగ్ం సవితాదేవ ఉత్త
 మానసీకే అభి రోచయయాయ నాగ్ంస్వాహా, ఓం అగ్నయే కవ్యవాహనాయ
 స్వధానమ స్వాహా, ఓం సోమాయ పితృమతే స్వధానమ స్వాహా. ఓం యమాయ
 చాక్షిరస్పతయే స్వధానమ స్వాహా. ఓం ఏతేయ ఇహ పితర స్తే దేవాశ్చ విద్యయాన్
 పితృయజ్ఞగ్ం సుహుతగ్ం సుష్టుతగ్ం సువేదసో హవిర్యే వహాన్తే స్వధానమ
 స్వాహా. ఓం ఉశ స్తస్వాహా వామహ ఉశ స్త సమిధీమహీ, ఉశన్ను శతఅవహ
 పితృక హవిషే అత్తవే స్వధానమ స్వాహా, ఓం సానో దదాతు శ్రవణం పితృ
 ణాం తస్యాస్తే దేవిహవిషా విధేమస్వాహా”, (ఉపవీతి) ఓం భూస్వాహా, ఓం
 భువస్వాహా, ఓగ్ం సువస్వాహా, ఓం భూర్భువస్సువ స్వాహా, (ప్రాచీనావీతి)
 అదితేఽన్వ మగ్గంస్తాః.....ప్రాసావీః, ఇత్యవసవ్యం పరిషేచనం కుర్యాత్ ||

* విచ్చిన్నాపాసన వైశ్వదేవస్య తత్త త్కాలానుగుణ్య

—♦ కృద్రాణి —

ఔపాసన హోమే (వైశ్వ దేవేచ) మాసే విచ్చిన్నే ప్రాజాపత్యం షాఙ్గాసే
 చాన్ద్రాయణం సంవత్సరే ప్రాజాపత్యం తప్తకృత్రం చాన్ద్రాయణంచ చరిత్వా
 తద్ద్యోవ్యం బ్రాహ్మణేభ్యో దత్వా పునరాధానం కుర్యాత్. అగ్ని తృతే భూణ
 హా భవతీతి, భాష్యోక్త ప్రకారేణ కృద్రాచరణం వా కుర్యాత్.

(యథా) ఔపాసనే మాసేవిచ్చిన్నేత్వేకనిష్కం పశ్చి ప్రస్థధాన్యం పాద
 ప్రస్థమాజ్యం వా షాఙ్గాసే నిష్కాష్టకం త్రింశప్రస్థధాన్యం సాంద్రైక ప్రస్థ
 మాజ్యం చ సంవత్సరేతీతే ద్వాదశనిష్కం షష్టప్రస్థమితం ధాన్యం త్రిప్రస్థమిత
 మాజ్యం చ బ్రాహ్మణేభ్యో దద్యాదితి.

పత్యాది కృత్ర ప్రత్యామ్నాయ త్వేనో యథాశక్తి హిరణ్యదానం కరి
 ష్యామి (అపచిప స్పృశ్య) ఓం హిరణ్యగర్భ.....ప్రయచ్ఛమే
 గోత్రస్య.....చిరకాతాపాసన విచ్ఛిన్నదోష నిర్హరణార్థం
 ప్రాజాపత్యాది కృత్ర ప్రత్యామ్నాయం యత్కించ ద్ధిరణ్యం నానా
 గోత్రేభ్యో నానానామభ్య శ్రీవైష్ణవేభ్య స్సప్రదదే ఇదం నమః.
 శ్రీకృష్ణార్పితమ్.

—♦ ఔపాసన క్రమః ♦—

(ఉపవీతీ) ఓంభూః.....అద్య పూర్వోక్త.....తిథా
 (ప్రాచీనావీతీ) గోత్రస్య.....ప్రేతస్య నమస్త పాప క్షయద్వారా
 శ్రీమన్నారాయణ ప్రీత్యర్థం భగవదాజ్ఞయా భగవత్కైజ్ఞ్యర్థ
 రూపం పూర్వేద్య స్సాయమాపాసనేన సహౌద్య ప్రాత రౌపాసన
 హోమం హోష్యామి (ఉపవీతీ-అపచిప స్పృశ్య) (తతః ప్రాచీనావీతీ)
 ఇంద్రియ నమ ఇత్యాదిభి రష్టది క్ష్యుక్తి మలజ్ఞాత్య ఇంద్రియ
 నమః అగ్నయే నమః యమాయ నమః నిర్ఋతయే నమః వరుణా
 య నమః వాయవే నమః కుబేరాయ నమః ఈశానాయ నమః।
 యథాహేతి దక్షిణా ద్యపసవ్యం పరిమృజ్య। ఓం యథాహ తద్వసవో
 గార్యం చిత్పదిషితా మముఞ్చతాయజత్రాః ఏవా త్వమస్మ త్రము
 ఞ్చవ్యగ్ంహ ప్రాతా ర్యగ్నే ప్రతరాన్న ఆయుః. (అపసవ్యం పరి
 షిచ్య) అదితే నమఃస్య. . . . ప్రసువ॥ తతః పూర్వమేకాం సమిధ
 మగ్నిమధ్యే నిధాయ, సేధ్యం ద్విశతమాన తణ్డలా స్సహీత్వా,
 తద్వేధావిభజ్య యజమానో హోష్యామి త్యుక్త్వా, ఆచార్యేణ
 జహుధీ త్యుక్తస్స॥ “ఉత్తరే” ఓం అగ్నయే స్వాహా దక్షిణే ఓం
 ప్రజాపతయే స్వాహా, ఇథ్యం చాగ్నా నిక్షిప్య॥ అదితే నమఃస్య
 స్థాః ప్రాసావీః, ఇత్యపసవ్యం పరిషిచ్య। పునః అదితే
 నమఃస్య ప్రసువ॥ పూర్వవ త్సమిధ మగ్నా ప్రక్షిప్య
 పూర్వవ త్తణ్డలా సేధ్యం గృహీత్వా తద్వేధా విభజ్య, ఉత్తరే
 ఓం సూర్యాయ స్వాహా, దక్షిణే ఓం ప్రజాపతయే స్వాహా, ఇథ్యం

చాగ్నా ప్రక్షిప్య అది తేనై న్వమగ్నంసాః.....ప్రాసావీః, భూతిస్మేతి
భస్మగృహీత్వా ఓం భూతిస్మాతే లభతేనిత్యగ్ం సర్వయజ్ఞ కృతంధ
వేత్. అగ్నిమారుతయో భూతః|| ఆదిత్య స్సోమోనమ ఇతి ప్రేతస్య
లలాటాది స్థానేషూర్ధ్వాగ్రం పుణ్డ్రమాలిష్య* “ఓం ఆదిత్య
స్సోమో నమః త్రాయామం జమదగ్నేః కశ్యప స్యత్రాయామమ్,
యద్దేవానాం త్రాయామమ్, తస్మై అస్తు త్రాయామమ్| దీర్ఘాయా
త్వాయ బలాయ శతాయ శతంచవచసే త్రాయామమ్” ఆపో
హిష్మేతి ప్రేతం ప్రోక్ష్య|| ఓం ‘ఆపోహి.....థాచసః| య త్తే
అగ్నే తే జస్తేనే త్యగ్నిం|| ఓం య త్తే అగ్నే హరస్వీభూయానమ్|
మయి మేధాం.....సూర్యో భ్రాజోదధాతు ఉద్వయ న్తమస
ఇత్యాదిత్యం చోపదిష్మేత్|| ఓం ఉద్వయం తమసస్పరి పశ్య.....
మనసా పునాతు” తేనాగ్నినా దహేత్. †

* సుమంగళీ విషయే: సర్వం పూర్వవద్ధత్వా, భూతిస్మేతి భస్మగృహీత్వా-
బృహత్సమక్షత్రభృదితి లలాటాది స్థానే షూర్ధ్వాగ్ర మాలిష్యేతి; ఓం బృహత్సా
మక్షత్రభృ ద్వృద్ధవృష్టియం త్రిష్టుభాజ శ్శుభిత ముగ్రవీరమ్, ఇన్ద్రస్తోమేన పశ్య
దశేన మధ్యమిదం వాతేన సగరేణ రక్ష.

అనాహితాగ్ని పత్నీవిషయే విశేషః.

వతే రనాహితాగ్నేః పూర్వం పత్నీ మరణంభవేద్యది, వైశ్వదేవం వినా
ఔపాసనం హుత్వా తదగ్నినా దహన మన్యత్సర్వ మనాహితాగ్ని వత్కుర్యాత్.

* ధార్యాగ్ని విశేషః

సూ|| పాకయజ్ఞై రసియజ్ఞా శ్రోత్రియ ఇత్యుక్తత్వాత్తస్యా ౭నా హితాగ్నేః
(వియోగవక్షస్మేతి) స్వస్య కృష్ణవక్ష మరణప్రాప్తి భవవిష్యతీతి శంకాజాయతే
యది స్వయమేవ పుత్రాదినావా తత్పక్షవశిష్టం శుక్లవక్ష ప్రథమాతిథి పర్యంతం
తత్తద్దిన సంఖ్యయా సాయంప్రాత రౌపాసనహోమం దర్శస్థాలీపాకం చా ౭పశ్య
ష్య కుర్యాచ్చే చ్చుక్లవక్ష మరణఫలం భవతీతి-

తథా రాత్రిమరణే ప్రాప్తేపి పరేద్యుః ప్రాతరౌపాసన మప్యపశ్యష్య కృతంచే
ద్దివామరణ ఫలం సంభవతీతి||

చాగ్నా ప్రక్షిప్త్య అదితేఽ న్వమగ్నంసాః.....ప్రాసావీః, భూతిస్మేతి
భస్మగృహీత్వా ఓం భూతిస్మాతే లభతేనిత్యగ్ం సర్వయజ్ఞ కృతంభ
వేత్. అగ్నిమూరుతయో భూతిః॥ ఆదిత్య స్సోమోనమ ఇతి ప్రేతస్య
లలాటాది స్థానేషూర్ధ్వాగ్రం పుణ్డ్రీమాలిప్య* “ఓం ఆదిత్య
స్సోమో నమః త్రాయాపం జమదగ్నేః కశ్యప స్యత్రాయాపమ్,
యద్దేవానాం త్రాయాపమ్, తస్మే అస్తు త్రాయాపమ్॥ దీర్ఘాయ
త్వాయ బలాయ శతాయ శతంచపచాసే త్రాయాపమ్” ఆపో
హిష్మేతి ప్రేతం ప్రోక్ష్య॥ ఓం ‘ఆపోహి.....భాచనః॥ యత్రే
అగ్నే తే జస్తేనే త్యగ్నిం॥ ఓం యత్రే అగ్నే హరస్వీభాయానమ్॥
మయిమేధాం.....సూర్యో బ్రాహ్మదధాతు ఉద్వయ స్తమన
ఇత్యాదిత్యం చోపదిష్మేత్॥ ఓం ఉద్వయం తమనస్పరి పశ్య.....
మనసా పునాతు” తేనాగ్నినా దహేత్. †

* సుమంగళి విషయః సర్వం పూర్వవద్ధత్వా, భూతిస్మేతి భస్మగృహీత్వా-
బృహత్సమక్షత్రభృదితి లలాటాది స్థానే షూర్ధ్వాగ్ర మాలిప్యేతి; ఓం బృహత్సా
మక్షత్రభృ ద్వృద్ధవృష్టియం త్రిష్టుభౌజ శ్శుభిత ముగ్రవీరమ్, ఇన్ద్రస్తోమేన పశ్య
దశేన మధ్యమిదం వాతేన సగరేణ రక్ష.

అనాహితాగ్ని పత్నీవిషయే విశేషః.

పతే రనాహితాగ్నేః పూర్వం పత్నీ మరణంభవేద్యది, వైశ్వదేవం వినా
ఔపాసనం హుత్వా తదగ్నినా దహన మన్యత్సర్వ మనాహితాగ్ని వత్కుర్యాత్.

* ధారాగ్ని విశేషః

సూ॥ పాకయజ్ఞై రపియజ్ఞా శ్రోత్రియ ఇత్యుక్తత్వాత్తస్యా ౭నా హితాగ్నేః
(వియోగపక్షస్మేతి) స్వస్య కృష్ణపక్ష మరణప్రాప్తి భవవిష్యత్తీతి శంకాజాయతే
యది స్వయమేవ పుత్రాదినావా తత్పజ్జవశిష్టం శుక్లపక్ష ప్రథమాతిథి పర్యంతం
తత్తద్దిన సంఖ్యయా సాయంప్రాత రౌపాసనహోమం దర్శస్థాలీపాకం చా ౭వకృ
ప్య కుర్యాచ్చే చ్చుక్లపక్ష మరణఫలం భవతీతి.

తథా రాత్రిమరణే ప్రాప్తేపి పరేద్యుః ప్రాతరౌపాసన మప్యవకృప్య కృతంచే
ద్దివామరణ ఫలం సంభవతీతి॥

—♦ వైశ్వదేవ విచ్చిన్న ప్రాయశ్చిత్తమ్ ♦—

ప్రాణానాయమ్య ఏవం.....తిథౌ గోత్రస్య శర్మణ
ప్రేతస్య చిరకాల విచ్చిన్న వైశ్వదేవ దోషనిర్మరణాధం ప్రాజ
పత్యాది కృత్ర ప్రత్యామ్నాయత్వేన యథాశక్తి హిరణ్యదానం కఠి
న్యామి (ఇహినజ్జల్పి) హిరణ్యగర్భగర్భ.....ప్రయచ్ఛమే॥
గోత్రస్య ప్రత్యామ్నాయత్వేన యథాశక్తి హిరణ్యం తుభ్యమ్హం
సంప్రదదే॥ ఇదం నమమ, శ్రీకృష్ణార్పితం.

—♦ వైశ్వ దేవప్రకారః ♦—

ప్రాణానాయమ్య (ప్రాచీనావీతీ) ఏవంగుణ.....తిథౌ.
గోత్రస్య శర్మణః.....ప్రేతస్య పశ్చిసూనాఘ నిర్మరణ ప్రాయ
శ్చిత్తార్థం సతిలేనాక్ష తేన వైశ్వదేవ హోమం బలిహరణం చాద్య
కరిష్యామి (ఉపవీతీ) అపఉప స్మృత్య (ప్రాచీనవీతీ) యథాహేతి పరి
మృజ్య “ఓం యథాహ.....ఆయుః” అపసవ్యం పరిషేచ్య
అదితేనుమన్యస్వ..... ప్రసువ॥ సతిలాక్షతం హస్తేన జుహోతి॥
ఉత్తరే “ఓం అగ్నయేస్వాహ” దక్షిణే “ఓం సోమాయ స్వాహ”
(ఉపవీతీ) మధ్యే “ఓం భూస్వాహః ఓం భువస్వాహః ఓం సువస్వాహః
ఓం భూర్భువస్సువ స్వాహ” (ప్రాచీనావీతీ) ఓం విశ్వేభ్యో దేవేభ్య
స్వాహ, ధన్వంతరయే స్వాహ, కుప్త్యే స్వాహ అనుమత్యే స్వాహ,
ద్యావాప్యధివీ భ్యాగ్ం స్వాహ” (ఉపవీతీ) “ఓం భూస్వాహః.....
ఓం భూర్భువస్సువ స్వాహ” (ప్రాచీనావీతీ) ఇమాంమే అగ్ని ఇతి చరుం
సేధ్యం జుహుయాత్॥ “ఓం ఇమాంమే అగ్నే మనసా చ్చిన్నా
యావాచా యాచమే హృది అయం బృహస్పతి దేవాశ్చనాశ్చిన్న
రాజసా మనసా ప్రజాపతయే స్వాహ” ఓం అగ్ని హోత్రాయ స్వాహ
ఓం వైశ్వదేవ యజ్ఞాయ స్వాహః ఓం బ్రహ్మ యజ్ఞాయ స్వాహ, ఓం
దేవయజ్ఞాయ స్వాహ, ఓం పితృయజ్ఞాయ స్వధానమ స్వాహ” (ఉప
వీతీ-అపఉపస్మృత్య) “ఓం భూస్వాహ ఓం భూర్భువస్సువ
స్వాహ.”

(ప్రాచీనావీతీ) “ఓం భూతయజ్ఞాయ స్వాహా ఓం మనుష్య
యజ్ఞాయ స్వాహా ఓం పశ్చిమహాయజ్ఞేభ్య స్వాహా” (ఉపవీతీ) “ఓం
భూ స్వాహా...వస్తువ స్వాహా” (ప్రాచీనావీతీ) “ఓం యదస్యక
ర్మణో ఽత్యరీచం యద్వాన్యూన మిహాకరమ్ అగ్నిష్ట స్విష్టకృ
ద్విద్వాన్సర్వగ్ంస్విష్టగ్ం సుహుతజ్కరోతు స్వాహా ఓం అగ్నయేస్వి
ష్టకృతే సుహుతహుత ఆహుతీనాం కామానాగ్ం సమధాయత్రే
స్వాహా ఓం అగ్నయే స్వాహా ఓం అగ్నయేఽన్నదాయ స్వాహా
ఓం అగ్నయేఽన్నపతయే స్వాహా ఓం ప్రజాపతయే స్వాహా ఓం
ఇంద్రియ స్వాహా ఓం విశ్వేభ్యోదేవేభ్య స్వాహా ఓం సర్వాభ్యో
దేవతాభ్య స్వాహా ఓం సర్వత్రైవాదిష్టగ్ం సర్వత్రైవానాదిష్టం
దైవత మముష్మై స్వాహా ఓం అగ్నయే స్విష్టకృతే స్వాహా ఓం
వాస్తుపతేనమో వాస్తుపతయే స్వాహా (ఉపవీతీ) “ఓం భూస్వాహా
..... వస్తువ స్వాహా”.

బలిహరణమ్

(ప్రాచీనావీతీ) గోమయేన మణ్డలముపలిప్య మణ్డలమధ్యే ఓం
భూర్భువస్సువ ఇతి ప్రోక్ష్య ఓం భూర్భువస్సువః (ఏవం సర్వత్ర) ఓం
బ్రహ్మణేనమః ఇత్యక్షమాత్ర బలిందద్యాత్ (ఏవం సర్వత్ర) తత్స
శ్చిమే ఓం బ్రహ్మపురుషేభ్యో నమః ఓం వాస్తౌష్పతయే నమః
(త్రయాణామేకం పరిషేచనమ్) (ప్రాచ్యాం) ఓం ఇంద్రియ నమః
(తత్సశ్చిమే) ఓం ఇంద్రపురుషేభ్యోనమః.

(ద్వయోరేకం పరిషేచనమ్) (దక్షిణే) ఓం యమాయ నమః
(తత్సశ్చిమే) ఓం యమపురుషేభ్యో నమః (ద్వయోరేకంపరిషేచనమ్)
(పశ్చిమే) ఓం వరుణాయనమః (తత్సశ్చిమే) ఓం వరుణపురుషేభ్యో
నమః (ద్వయోరేకం పరిషేచనమ్) (ఉత్తరే) ఓం సోమాయ నమః
(తత్సశ్చిమే) ఓం సోమపురుషేభ్యో నమః (ద్వయోరేకం పరిషేచనమ్)
(అగ్నేయ్యాదిషు) ఓం అగ్నయే నమః ఓం నిర్ఋతయే నమః ఓం
వాయవే నమః ఓం ఈశానాయ నమః (చతుర్థా మేకం పరిషేచనమ్)

పితృయజ్ఞేన యత్యే (యమనిర్ఋత్యో రస్తతే దక్షిణాంతం) ఓం
 తత్పితృభ్యోనమః ఓం తత్పితామహేభ్యో నమః ఓం తత్ప్రపితా
 మహేభ్యో నమః ఓం తత్జ్ఞాతివగ్నేభ్యో నమః (తత్పశ్చిమే) ఓం
 తత్పితృపత్నీభ్యో నమః ఓం తత్పితామహ పత్నీభ్యో నమః ఓం తత్ప్ర
 పితామహపత్నీభ్యో నమః ఓం తత్జ్ఞాతివగ్గ పత్నీభ్యో నమః (ఇత్య
 ప్తానా మేకం పరిషేచనమ్) (ఉపవీతి-అపఉప స్పృశ్య) (ప్రాచీనావీతి)
 (తత్ప్రాంగణే) ఉత్తరేవా ప్రోక్ష్య, ఓం యావన్తోన్నాధి=న స్తావన్భ్యో
 నిర్వపామి, ఇత్యాకాశే బలిమేకం విస్పృజ్య (వరుణ నిర్ఋత్యో
 ర్మధ్యే) ఓం విశ్వేభ్యోదేవేభ్యో నమః (యమా గ్న్యోర్మధ్యే) ఓం
 దివాచరేభ్యో నమః (రాత్రాచేత్) (ఓం న క్తంచ రేభ్యో నమః) ఓం
 భూతేభ్యో నమః! ఇతి లలాటాంతముద్భృత్య త్రిన్పలీ స్ఫూమకా నిక్షి
 పేత్ (త్రయాణా మేకం పరిషేచనమ్) తదుత్తరే ఓం శ్రియోనమః
 తత్పుర్వే ఓం భద్రకాల్యై నమః (వరుణో దానయో ర్మధ్యే) ఓం
 మరుద్భ్యో నమః (తత్పుర్వే) ఓం అగ్నయే నమః (వాయోః
 పూర్వతః) ఓం అన్యోభ్యో నమః (సోమేశానయో ర్మధ్యే) ఓం
 దృషదే నమః (ఇన్ద్రపురుష ఈ శానయోర్మధ్యే) ఓం వనస్పతిభ్యో
 నమః (ఈశాన పశ్చిమే) ఓం ఓషధీభ్యో నమః (ఇత్యేతేషాం ప్రత్యేకం
 పరిషేచనమ్) తత్పూర్వతః ప్రోక్ష్య “ఓం శుశాన్చ పతితానాన్చ
 శ్వపచాం పాపరోగిణామ్ । వయసాన్చక్రిమిణాన్చ భూమావన్నం
 వపామ్యహమ్॥ ఇతి బలిశేషం నిక్షిప్త్యస్తః పరిషేకం కుర్యాత్;
 అదితే ౭స్వయగ్గంథాః... ప్రాసావీః భూతిస్మేతి భస్మగృహీత్వా
 భూతిస్మాతేల... భూతిః । అదిత్య స్సోమోనమ ఇతి ప్రేతస్య లలా
 టాది స్థానే సూర్ధ్వాగ్రమాలిష్య అదిత్య స్సోమోనమః త్రా
 యషం... త్రాయషమ్; ఆపోహిషేతి ప్రోక్ష్య ఆపోహి...
 ఛాచనః, యత్యేలగ్న ఇత్యగ్ని ముద్వయంతమన ఇత్యాదిత్యం చోప
 తిష్ఠేత యత్యేలగ్నే తే... ఛాతే, ఓం ఉద్వయం తమన...

పునాతు, రాత్రోచేత్ ఓం అగ్నేనయ ... విధేమ, ఇత్యగ్న్యై
పథానం కుర్యాత్॥

తస్మిన్నగ్నౌ చరుంపక్త్వా సుక్రవదీన వ్యాదాయ గచ్ఛేత్;

శ్మశాన గమనవిధిః

✦ తతో వాహకా స్నాతాః ధృత ద్వాదశోధ్వః పుణ్డాగైః దర్భ
సహ తైకవస్త్రధరాః బ్రహ్మ తేజో రక్షణార్థం నివీతినో ముక్త
శిఖా దర్భరజ్జ సంవీతాశ్చ సన్తః. మేరోరంహ ఇతి మృతకముద్భృత్య
“ఓం మేరోరంహః ప్రసీదతు సత్తమా న్పరితోహరత్. తత శ్మశ
శాన ముఖ మనునయేయః సప్తాస్పర్శే పశ్చానంబన్ధి వర్గాశ్చ సం
భాగాన్ద్రహిత్యా శవ మనుగచ్ఛేయః. పుత్రః ప్రాచీనావీతీ ముక్త
శిఖోఽగ్నిముఖాయాం గృహీత్యాఽగ్రతోగచ్ఛేత్*.

గ్రామశ్మశానాంతర కర్తవ్యతావిధిః

గ్రామ శ్మశానయోర్యధ్యే పాలాశ్యా శమ్యావా శాఖయాఽ
ప్రదక్షిణ మపేతవీతేతి త్రివీధిం త్రిరపక్రమం దక్షిణాంతం మాజా
యిత్యా; ఓం అపేతవీత విచసపః తాతో యేఽత్రస్థురాణా యోచ
నూతనాః. అదాదిదం యమోవసానం పృథివ్యా అక్రన్నిమం పితరో
లోకమస్మై॥ అహోభిరద్భిరితి దక్షిణస్యాం తాముత్సృజతి, ఓం
అహోభిరద్భి రక్తుభివ్యక్తం యమోదనా త్వవసానమస్మై॥ తత్ర
తిలాక్షతోదకైః ప్రోక్ష్య మేరోరంహ ఇతి దక్షిణశీర్షమవతారయేయః
ఓం మేరోరంహ.....హరత్; (ఉత్తరతో పృథ్వారావతారయో
రేవ మనేన కుర్వీరన్) శవస్యాత్తరస్యా మగ్నిం తత్పుర్వే సర్వసం
భారా నిధాయ.

✦ వాహకనిర్ణయః

సూ॥ శవస్య భారకా స్పృషిజ్ఞాః పశ్చానమ్పన్ధివర్గావా తదన్యేవా
సమానౌ ద్వౌ చత్వారోవా స్నాతా దర్భరజ్జ సంవీతా
దర్పామృర ధరా స్మ్యుః.

*కుంభంచ పత్ని తరాణ్యన్యే నయన్తీతి.

త్రిగుణేశ్వరాసాదనమ్

తస్మా ద్వాదశాం దక్షిణాగ్రేషు దశేషు త్రిగుణేశ్వరాణి
త్రీణి మృత్పిష్టా న్యవాచ్యంతం న్యన్య హవ్యేన విష్ణుం బ్రహ్మణం
తిలాక్షతోదకై దక్షిణాభిముఖోఽభ్యచక్యతి. తథాఽపసవ్యం
కవ్యేన రుద్రం పూజయేత్.

త్రిగుణేశ్వరాధనమ్

అథా ధ్వర్య దక్షిణాభిముఖ మాసీనః. ప్రాణనాయమ్య
అద్య పూర్వోక్త.....తిథా (ప్రాచీనావీతీ) గోత్రస్య ప్రేతస్య వైత్త
మేధికసంస్కారాణం గ్రామశ్మశానయోర్యధ్యే త్రిగుణేశ్వరాధనం
కరిష్యే (ఉపవీతీ) అపఉపస్పృశ్య|| ఉత్తర పిణ్డే సత్వగుణేశ్వరం విష్ణు
మావాహ్య, ఓం విష్ణుమావాహయామి. విష్ణవేనమః సాధ్యాఽచమన
స్నానవస్త్రాచమన పుష్పగన్ధ ధూపదీపాఽచమనాని దదామితి
ప్రత్యేకం దత్వా హవిషా తన్మితేనవా బలిందద్యాత్; విష్ణవేనమః
హవ్యం నివేదయామి. మధ్యమపిణ్డే రజోగుణేశ్వరం బ్రహ్మణమావా
హ్య ఓం బ్రహ్మణమావాహయామి. పూర్వపదుపచారాణ్ బలించ
దద్యాత్.

(ప్రాచీనావీతీ) దక్షిణపిణ్డే త మోగుణేశ్వరం రుద్రమావాహ్య
ఓం రుద్రమావాహయామి; పూర్వప దుపచారానర్హ్యా తిలమిశ్రం
కవ్యం నివేదయేత్.

త్రిగుణేశ్వర హోమః

ప్రాణనాయమ్య తిథా (ప్రాచీనావీతీ) గోత్రస్య
ప్రేతస్య వైత్తమేధిక సంస్కారాణం గ్రామశ్మశానయోర్యధ్యే త్రిగు
ణేశ్వర హోమం హోష్యామి (ఉపవీతీ-అపఉపస్పృశ్య) అగ్ని మేక
దళైః పరిస్తీర్య సవ్యం పరిషిచ్య అదితేఽనుమన్యస్వ ప్రసువ.
ఆజ్యేన “ఓం ధాత్రే స్వాహా ఓం అర్యష్టే స్వాహా ఓం అగ్ంశాయ
స్వాహా ఓం మిత్రాయ స్వాహా ఓం వరుణాయ స్వాహా ఓం త్వష్టే
స్వాహా ఓం ఇంద్రాయ స్వాహా ఓం పూష్టే స్వాహా ఓం భగాయ

స్వాహా ఓం వివస్వతే స్వాహా ఓం పఞ్చన్యాయ స్వాహా ఓం విష్ణవే
 స్వాహా ఓం భూ స్వాహా ఓం భువ స్వాహా ఓం సువ స్వాహా ఓం
 భూర్భువస్సువ స్వాహా ఓం బ్రహ్మణే స్వాహా ఓం భూస్వాహా ఓం భువ
 స్వాహా ఓం సువ స్వాహా ఓం భూర్భువస్సువ స్వాహా” అన్తఃపరి
 షేకం కుర్యాత్ అదితేన్వమగ్న్యం ప్రాసావీః (ప్రాచీనావీతీ)
 అపసవ్యం పరిషేచ్య అదితే ౭నుమన్యస్వ ప్రసువ, ఆజ్యేన
 “ఓం మృగవ్యాధాయ స్వాహా ఓం శర్వాయ స్వాహా ఓం భవాయ
 స్వాహా ఓం పినాకినే స్వాహా ఓం హవనాయ స్వాహా ఓం ఈశ్వరాయ
 స్వాహా ఓం స్థాణవే స్వాహా ఓం కపాలినే స్వాహా ఓం నిర్ఋతయే
 స్వాహా ఓం అజాయైకపదే స్వాహా ఓం అహయేబుధ్నియాయ స్వాహా॥
 (ఉపవీతీ-అపఉపస్పృశ్య) ఓం భూ స్వాహా, వస్సువ స్వాహా
 అపసవ్యం పరిషేకం కుర్యాత్॥ అదితే ౭న్వమగ్న్యం
 ప్రాసావీః.

త్రిగుణేశ్వరాణాం పునరాధనమ్

ఏవం తిథౌ (ప్రాచీనావీతీ) గోత్రస్య ప్రేతస్య
 వైత్తమేధిక సంస్కారాణాం పునస్త్రీగుణేశ్వరా రాధనం కరిష్యే
 (ఉపవీతీ-అపఉపస్పృశ్య) త్రిగుణేశ్వరా నావాహనం వినా పూర్వవ
 దభ్యర్చ్యతత్పరతో బలింక్షిప్త్వా చరుస్థాలీం భిద్ధ్యాత్.

చేలోపమాజనం

కనిష్ఠప్రముఖై స్సస్త్రీకైః ప్రకీర్ణకేశైః జ్ఞాతిభిస్సహ కర్తా
 (ఉపవీతీ) బద్ధశిఖ స్సవ్యం త్రిప్రదక్షిణం కృత్వా (పునఃప్రాచీనావీతీ)
 ప్రకీర్ణకేశ స్తథా ౭పసవ్యం వాతాస్తేవాన్వీతి వస్త్రాంచలేన త్రిరప్రద
 క్షిణ ముపవీజయతి “ఓం వాతాస్తేవాన్తుపథిపుణ్యగన్ధా మన శ్శుభా
 గాత్ర శుభా అనులోమాః త్వచా సుఖామాంసు సుఖాఅస్థి సౌఖ్యా
 వహన్తు త్వాయురత స్సకృతాం యత్రహాకాః” మృత్పిణ్డం తేషాం
 వైష్ణవ ముప్పు క్షిపతి బ్రాహ్మం తత్రైవ విదధాతి రాద్ర మాదాయ
 గచ్ఛేత్.

చితాస్థాన పశ్చిమదేశకృత్యం

దహన దేశా త్వశ్చిమస్యా మపేతవేత ఇతి పాలాశ్యా శమ్యావా
శాఖయా మధ్య పూర్వ పశ్చిమ క్రమేణ త్రివిధిః త్రిరపక్రమం దక్షి
ణాంతం ప్రమాద్యక్ ఓం అపేత.....లోకమస్మై, అహోభిరద్భిరితి
తాంశాఖాం దక్షిణస్యా ముత్సృజ్య॥ ఓం అహోభి మస్మై.
తత్ర తిలాక్షతోదక్తై రభ్యుక్త్య, మేరోరంహాఇతి దక్షిణాశీర్షం శవం
తస్మా మత్తరేఽగ్నిం నిధాయతత్పూర్వత స్సంభారాంశ్చ నిదధ్యుః॥
ఓం మేరోరంహఃప్రసీదతు స ఇమా స్పరితో హరత్.

చితాస్థానకృత్యం

తత్పశ్చిమతో ద్వైశస్థలే మాజునోత్పజనా భ్యుక్షణాని
పూర్వవ త్సృత్వా ఓం అపేత లోకమస్మై॥ ఓం అహోభి...
మస్మై॥ తాసు వీధ్యవసర్వసర్వత ప్రేతాఇతి తిస్సో నవ వాకమా
ర్షక్షిణాపవర్త్యా స్సేస్థిన పరశునావా భాగావగాథ విస్తారం మధ్య
పూర్వాఽపరతః ఖనతి. “ఓం అపసర్వ సర్వత ప్రేతా యో కేచేచా
పూర్వజాః” తిలతండులానా మపసవ్యం ముష్టిభి ర్యమాయ దహన
పతయే పితృభ్యస్స్వధానమథత్యాదిభి స్తాస్తథా పూరయిత్వా(మధ్యే)
ఓం యమాయ దహనపతయే పితృభ్యస్స్వధానమః (పూర్వే) ఓం
కాలాయ దహనపతయే పితృభ్యస్స్వధానమః (పశ్చిమే) ఓం మృత్యవే
దహనపతయే పితృభ్య స్స్వధానమః. శేషాస్తర్వతో వికీర్య మధ్యే
మృత్పిణ్డేనరహ హిరణ్యశకల మవదధాతి దక్షిణాగ్రే దక్షభై స్తత్ప్ర
మాణై రాస్తీర్య తద్విస్తారో భయాణి చత్వార్యమైవా శంకూని
కారయిత్వా దిక్షు నిఖనేత్; తత్ర తులసీ చందన కాఠాని దక్షిణాగ్రా
ణ్యస్తృణాతి, కురుమధున ఇతి కృష్ణాజినం దక్షిణాగ్రం చితాయా
మాస్తీర్య॥ “ఓం కురుమధునః కుహ్య సంసృజామి వర్ధమానా పదా
నపరం జ్యోతిసః. యతా మిద్ధనేద్ధోఽనుమత్యా. పూర్వవద

చితాస్థాన పూర్వభాగ కృత్యమ్

పేతవీతేతి చితాయాః పూర్వభాగే సమ్ప్రాజ్యం. “ఓం అపేత.
 లోకమ్ సైన్య” అహోభిరద్భిరితితాం శాఖా ముత్సృజ్య. “ఓం అహోభి
 మ్ సైన్య” తిలాక్షతై రభ్యుత్సృజ్య తత్ర మృతకం తమత్తరే
 ౭గ్నింతత్పూర్వే సంభారాంశ్చ నిదధ్యాత్.

ప్రధాన హోమానుష్ఠా

దక్షిణా౭భిముఖో యజమాన స్పదక్షిణాకం తాంబూలం గృహీం
 త్వా (ప్రాచీనావీతీ)భోస్వామినః భవత్పాదమూలే మయాసమర్చితా
 మిహం యశ్కింశ్చి స్వీకృత్య గోత్రస్య. ప్రేతస్య
 వైత్తమేధిక సంస్కారార్థం మాపాసనాగ్నౌ ప్రధానహోమం కర్తుం
 యోగ్యతాసిద్ధి రస్తితి భవంతో మహంతో ౭ నుగృహ్ణాన్తు. (ప్ర)
 యోగ్యతాసిద్ధి రస్తు.

ప్రధాన హోమః

(ఉపవీతీ) ప్రాణానాయమ్య, ఏవంగుణ తిథౌ.
 (ప్రాచీనావీతీ) గోత్రస్య ప్రేతస్య వైత్తమేధిక సంస్కారార్థ
 మాపాసనాగ్నౌ ప్రధానహోమం కరిష్యే. (ఉపవీతీ- అపఉపస్సృజ్య)
 (ప్రాచీనావీతీ) పూర్వవత్పరిస్తీర్య పరిషిచ్య అదితే౭నుమన్యస్వ
 ప్రసువ. ఆజ్యేన “ఓం అగ్నయే స్వాహా, ఓం సోమాయ స్వాహా, ఓం
 ఇంద్రాయ స్వాహా, ఓం యమాయ స్వాహా, ఓం వరుణాయ స్వాహా,
 ఓం కుబేరాయ స్వాహా, ఓం పృథివ్యై స్వాహా, ఓం అద్భ్య స్వాహా,
 ఓం తేజసే స్వాహా, ఓం వాయవే స్వాహా, ఓం ఆకాశాయ స్వాహా,
 ఓం అహఙ్కారాయ స్వాహా. ఓం బుద్ధయే స్వాహా, ఓం ఇంద్రియేభ్య
 స్వాహా, ఓం పురుషాయ స్వాహా, ఓం సూర్యాయ స్వాహా, ఓం
 జీవాయ స్వాహా, ఓం మనసే స్వాహా, ఓం పశ్చాద్భూతాధిపతయే
 స్వాహా, ఓం పరమపురుషాయ స్వాహా, ఓం సుకృతాయ స్వాహా,
 ఓం ధర్మాయ స్వాహా, ఓం ధ్రువాయ స్వాహా, ఓం వృషాయ

స్వాహా” (ఉపవీతి) ఓం భూస్వాహా. వస్తువస్వాహా
 (ప్రాచీనావీతి) అదితే ౭న్వమగ్గంస్థాః. ప్రాసావీః
 శివంయాత్మితి మృతకం ప్రోక్ష్య. “ఓం శివంయాతు పరంయాతు
 సుకృతంయాతు తపోయాతు” కృష్ణాజినా ౭స్తృతాయాం తస్యాం
 చితాయాం తిలానవకీర్య ఊర్ధ్వబద్ధరజ్జుంవిముచ్య మృతకం తత ఉద్భృత్య
 మేరోరంహతి దక్షిణశీర్షం శాయయేయః “ఓం మేరోరంహః
 ప్రసీదతు నభిమాన్పరితోహరత్ ఆసన్ద్రి మన్యత్ర విసృజ్య పరశునా
 తాం ఛింద్యాత్.

ప్రాణమాగేఽఘ హిరణ్యశకల నిక్షేపణం

అథాధ్వర్వు రవాచీన పాణిర్వాక్షేత్ర కణ్ణా నాసాపుటేషు
 సప్త హిరణ్యశకలా న్యాజ్యబిందూనివా ఆటవహేతి నిక్షిపేత్ || “ఓం
 ఆటవహ భవనా తారయన్తు స్వరాయన్తాం రోహిణీం రోపయన్తామ్”

ఆస్యే తిలతణ్డలాది నిక్షేపణమ్

తేనైవ తిలతణ్డల దధిమధు క్షీరాణాం యథాలాభ మిశ్ర
 మాస్యే * నిక్షిపేత్. “ఓం అటవహభవనా రోపయన్తామ్”

వతుహోఽత్రాదిజపః

తదాస్యం దర్భేణ స్పృశ ద్విశ్చతుర్హోత్రం జపతి ‘ఓం పృథివీ
 హోతా ౭౭సీత్ ఓం ద్యౌరధ్వర్య రాసీత్, ఓం రుద్రో ౭గ్నిదాసీత్,
 ఓం బృహస్పతి రుపవక్తాసీత్, ‘ఓం పృథివీ హో ౭౭తాసీత్
 ఓం బృహస్పతి రుపవక్తాసీత్, తథా నాసికాపుటయో దశహోత్రం,
 ఓం చిత్తి స్రుగ్నాసీత్ ఓం చిత్తమాజ్య మాసీత్, ఓం వాగ్వేది
 రాసీత్, ఓం ఆధీతం బర్హిరాసీత్, ఓం కేతో అగ్నిరాసీత్, ఓం
 విజ్ఞాత మగ్ని రాసీత్, ఓం వాక్పతి హోఽతాసీత్, ఓం మనఉపవక్తా
 సీత్, ఓం ప్రాణోవహి రాసీత్, ఓం సామాధ్వర్య రాసీత్, ఓం చిత్తి
 స్మృగాసీత్, ఓం సామాధ్వర్య రాసీత్ ||

* కనిష్ఠప్రథమా స్పర్శే జాతయ స్తూష్టిం పత్న్యాదయశ్చ నిక్షిపేయః.

తథాత్మో ముద్ధో తారమ్ । “ఓం సూర్యస్తే చక్షురాసీత్ । ఓం వాతం ప్రాణాసీత్ । ఓం ద్యాం పృథుమాసీత్ । ఓం అన్తరిక్ష మాత్మా ౭౭సీత్ । ఓం అశ్వర్యజ్ఞమాసీత్ । ఓం పృథివీగం శరీరై రాసీత్.” ఓం సూర్యస్తే చక్షురాసీత్...శరీరై రాసీత్ ॥ తథా కణాయోః పశ్చ హోతారమ్ “ఓం అగ్ని హోతా ౭౭సీత్. ఓం అశ్వినాధ్వర్యా ఆస్తామ్, ఓం త్వష్టా ౭గ్నిదాసీత్, ఓం మిత్ర ఉపవక్తా ౭౭సీత్, ఓం సోమ స్సోమస్య పురోగా ఆసీత్.” ఓం అగ్ని హోతా ౭౭సీత్ పురోగా ఆసీత్” ॥ తథా కీక సాసు సప్తహోతారమ్, “ఓం మహాహవిర్ హోతాసీత్, ఓం సత్య హవి రధ్వర్యురాసీత్, ఓం అచ్యుతపాజా అగ్నిదాసీత్, ఓం అచ్యుత మనా ఉపవక్తా ౭౭సీత్, ఓం అనాధ్వర్యశ్చా ప్రతిధ్వర్యశ్చాసీత్, ఓం యజ్ఞస్యాభిగరా వాసీత్, ఓం అమూస్య ఉద్గాతా ౭౭సీత్.”

యజ్ఞపాత్ర నిక్షేపణమ్

* స్రుక్రువ జహూపజహూ దర్వీప్రణిధి పాత్రాదీ న్యూర్వో ర్మధ్యే తత్తత్సనేవా ధేనుర్వహణామితి మంత్రావర్త్యా నిక్షేపేత్ । “ఓం ధేనుర్వహణా మదితిస్సురాణాం బ్రహ్మ ఋభూణాం విభూతామసీ నామ్, భృగుఃకవీనాంచ యథాద్గీరోత్రీయజ్ఞేషు పాత్రాణి తథాని దధ్యే” ఇమమగ్నేచమసమితి కృతాజ్ఞలిః పురత స్థిత్యా జపతి । “ఓం ఇమమగ్నేచమసం మావిజీహ్వరః ప్రియోదేవానా ముతసో న్యూనామ్ । ఏష యశ్చమసో దేవపాన స్తస్మిదేవా అమృతా మాదయంతామ్” ఆపోహిష్ఠాదిభిః కృష్ణాజనం ప్రోక్ష్య “ఓం ఆపోహి ధాచనః” । ఊర్ధ్వలోమూ తేన శవ మాచ్ఛాదయేత్ ॥

సిగ్వాతప్రదానం

బాణవాః కనిష్ఠప్రథమా స్త్రియ స్స ర్వేవా ప్రక్షీర్ణకేశా సిగ్వా తేన వాతాస్తేవాన్వితి పూర్వవ త్సవ్యాపసవ్యం త్రికృత్వోపవీజయతి ॥

* ఆహితాగ్నే స్ఫురిక్కురివాది పాత్రనిక్షేపణం సూత్రే ద్రష్టవ్యమ్ ॥

♦ యస్మాదేవః పథి సుఖం యాతీ త్యామన స్తీతి ॥

“ఓం వాతాస్తేవాన్తు పథి పుణ్యగన్ధామన శ్శుభాగాత్ర శుభాలను
లోమాః | త్వచా సుఖామాంసు సుఖా అస్థిసౌఖ్యావహన్తు త్వచురుత
స్సుకృతాం యత్రలోకాః ||”

ఉదకధారా ప్రదక్షిణమ్

పత్నీపుత్ర స్సనాభి రనోఽవా సమానో జలపూణా కుమ్భ
మాదాయ శిరస్తః | ప్రసవ్యం సింహం వృశ్యేతి శవస్య పృష్ఠతో ధ్వర్జ
రాస్థిత శ్శిరస్థం పరశునా ఘటం కించి ద్భినత్తి. ఇమా ఆపో ఇతి
తాన్ధారా మనుమన్త్రయతే. “ఓం ఇమా ఆపో మధుమత్యోఽస్మిన్తే
లోక ఉపదుహ్యంతామ్” || ద్వితీయం పశ్యేతి, ఘృధ్యతో భినత్తి, ఇమా
ఆపో ఇతి తాన్ధారా మనుమన్త్రయతే, “ఓం ఇమా ఆపో మధుమత్యోఽ
స్తరిక్షే తేలోక ఉపదుహ్యంతామ్” తృతీయం పశ్యేతి, తథోపరిష్టా
ద్భినత్తి, ఇమా ఆపో ఇతి తాన్ధారా మనుమన్త్రయతే, “ఓం ఇమా
ఆపో మధుమ త్యస్త్వగ్నే తేలోక ఉపదుహ్యంతామ్” || తతః ప్రేతస్య
శిరోభాగే దక్షిణాముఖ స్తిష్ఠ న్కుమ్భం పృష్ఠతః క్షిపతి. తాః కపాల
శేషాః ప్రాణస్థానేషు సర్వేషు భూఃపృథివీమిత్యాదిభి రపో నినయతి
భూఃపృథివీమితి వక్త్రే, “ఓం భూః పృథివీ జగచ్చతు” భువో స్తరిక్ష
మితి ప్రాణయోః, “ఓం భువోఽస్తరిక్ష జగచ్చతు” సువర్దివమితి,
నేత్రయోః, “ఓం సువర్దివం గచ్ఛతు” భూర్భువస్సువ ర్దివమితి
శ్రోత్రయోః, “ఓం భూర్భువస్సువ ర్దివజగచ్చతు” ప్రాచీ ముదీచీంవా
దిశం నిష్క్రమ్య శిఖాం బద్ధ్యా, యజ్ఞోపవీత్యాచమ్య, ప్రాణాయా
మం కృత్వా, ఆర్త్రాఽపి పథి ర్వానస్పృతిం హిరణ్యంవా లభేత్, గాం
బ్రాహ్మణా స్వేక్షిత్వా, దేవస్య త్వేతి శక్త్యా దక్షిణా మధ్వర్యప్రభృ
తిభ్యో దద్యాత్. “ఓం దేవస్యత్వానవితుః ప్రసవే... హస్తాభ్యామ్.”*

* ప్రసవ్య మిత్యత్ర - అప్రదక్షిణం యథాతథే త్యధః ||

* ధనిష్ఠాపశ్చకమరణ ప్రాయశ్చిత్తమ్

శ్లో || ధనిష్ఠా పశ్చక మృతౌ హిరణ్యశకలం ముఖే
న్యస్యా హతిత్రయం తత్ర హ్యతో వహవసా మితి
హస్తా దహే తదాదోషో నాశమాప్నోతి సర్వధా.

అగ్నిప్రదానాజ్ఞ గోదాననుజ్ఞా

యథాశక్తి దక్షిణాం గృహీత్వా, భోస్వామినః భవత్పాద
మూలే. స్వీకృత్య దక్షిణాం దత్వా (ప్రాచీనావీధి) గోత్రస్య...
...ప్రేతస్య సమస్త పాపక్షయద్వారా నిత్యనిరతి... శ్రీవిష్ణులోకా
వాప్త్యర్థం శ్రీమన్నారాయణ ప్రీత్యర్థంచాగ్నిప్రదానాజ్ఞభూతం గో
దానం దశదానం చాద్యకర్తుం మమ యోగ్యతాసిద్ధి రస్తితి భవంతే
మహంతోనుగృహ్యంతు [[ప్ర] యోగ్యతాసిద్ధి రస్తు॥

అగ్నిప్రదానాజ్ఞ గోదానమ్

ప్రాణానాయమ్య, ఏవంగుణ...తిథౌ (ప్రాచీనావీధి) గోత్రస్య
...ప్రేతస్య సమస్త పాపక్షయ ద్వారా నిత్యనిరతి.వాప్త్యర్థం

శ్లో॥ కాంస్యం సౌవణిక రజత వత్సరత్నా న్యనుక్రమాత్
అథవా వజ్రరత్నాని కాంస్యంచ తిలసంయుతమ్
దద్యాద్ద్విహ్మణవర్యేభ్యో దోషమాకు వ్యపోహతి; తి

ద్విపుష్కరమరణ ప్రాయశ్చిత్తమ్

శ్లో॥ తిలతణ్డల పిష్టేన త్రిరూపాణివ కారయేత్
రక్తవస్త్రేణ చాచ్ఛాద్య నవ శూపోపరి షీపేత్
శ్మశానే నిషీపే చూర్పం చిత్తోపరి నిధాయచ
పున రక్షానమస్త్రేణ సశూర్పం దహ్యతే తతః
పశ్చాద్ద్విహ్మణవర్యేభ్యో వసుదద్యా త్స్వశక్తతః ఇతి

ద్విపుష్కరయోగః

శ్లో॥ యది భద్రాతిథీనాం స్యాద్దాను భౌమ శనైశ్చరైః
త్రిపాద్యుత్తైశ్చ సంయోగో ద్వయోర్యోగో ద్విపుష్కరః.

త్రిపుష్కరయోగః

శ్లో॥ ద్వాదశ్యర్క మఖాయుక్తా విశాఖైకాదశీ స్థనా
కుజార్ద్రా దశమీచైవ ద్వితీయా భృగురేవతి
తృతీయా బుధమూలేన గురుషష్ఠి శతోదనా
సప్తమ్యాషాఢ మన్దాభ్యాం సప్తయోగా త్రిపుష్కరాః.

శ్రీమన్నారాయణ ప్రీత్యర్థం చాఽగ్నిప్రదానా జ్ఞభూతం గోదాన
మద్యకరిష్యే (ఉపవీతీ) (అపఉపస్పృశ్య) (ప్రాచీనావీతీ) గా మా
నీయ యథాశక్తి దక్షిణాం తామ్బూలంచ గృహీత్వా

శ్లో॥ గవా మక్లేషు తిష్ఠన్తి భువనాని చతుర్దశ

తస్మా దస్యాః ప్రదానేన హ్యతశ్చాన్తిం ప్రయచ్ఛమే.

గోత్రస్య. ప్రేతస్య సమస్త పాపక్షయాధాం నిత్య
నిరతి. వాప్త్యర్థం శ్రీమన్నారాయణ ప్రీత్యర్థంచ సదక్షిణాం
సతామ్బూలా మిమాంగాం శ్రీమహావిష్ణు ప్రీతిం కామయమానః
గోత్రాయ శర్మణే ప్రతిగ్రహీతే (అధ్వర్యులే) తుభ్య మహం సంప్ర
దదే, ఇదం నమమ | శ్రీకృష్ణార్పితమ్॥ అశక్తశ్చేత్తత్ప్రీతినిధిత్యేన
యథాశక్తి దక్షిణాంవా దద్యాత్.

అగ్నిప్రదానాజ్ఞ దశదానమ్

ప్రాణానాయమ్య పూర్వోక్త తిథౌ (ప్రాచీనావీతీ)
గోత్రస్య. ప్రేతస్య! సమస్త. ప్రీత్యర్థం చాఽగ్ని
ప్రదానాజ్ఞభూతం దశదానమద్య కరిష్యే (ఉపవీతీ-అపఉపస్పృశ్య) *
దశదానం ప్రత్యేకంకుర్యాత్; అథవా తత్ప్రత్యామ్నాయత్యేన
యథాశక్తి దక్షిణాం గృహీత్వా.

శ్లో॥ హిరణ్యగర్భ గర్భస్థం హేమబీజం విభావనాః

అనంత పుణ్యఫలద మతశ్చాన్తిం ప్రయచ్ఛమే.

గోత్రస్య... ప్రేతస్య సమస్త... ప్రీత్యర్థం దశదాన ప్రత్యామ్నాయ
యం యత్కించ్చిద్ధిరణ్యం నానాగోత్రేభ్య శ్రీవైష్ణవేభ్య స్సంప్రదదే,
ఇదం నమమ, శ్రీకృష్ణార్పితమ్॥

అగ్నిప్రదానానుజ్ఞ

ఓం నమస్తదనయతి సదస్యా న్నమస్కృత్య | ఓంనమ...
రుపాసతామ్, యథాశక్తి దక్షిణాం గృహీత్వా భోస్వామినః భవ

* శ్లో॥ గో భూ తిల హిరణ్యా జ్య వాసో ధన్య గుదానివ

దైవం లవణ మిదేత దశదానం చక్షీ గీతమ్॥

త్వాదమూలే... స్వీకృత్య (దక్షిణాండత్యా, ప్రాచీనావీతీ) గోత్రస్య...
ప్రేతస్య వైత్త మేధికవిధినో బౌపాననాగ్ని ప్రదానం కర్తుం మమ
యోగ్యతాసిద్ధి రస్త్వీతి భవంతో మహాంతో నుగృహ్లాన్తు (ప) యోగ్య
తాసిద్ధిరస్తు.

* అగ్ని ప్రదానమ్

త్రిః ప్రాణానాయమ్య ఏవంతిథా... (ప్రాచీనావీతీ) గోత్రస్య...
ప్రేతస్య వైత్త మేధికవిధినా బౌపాననాగ్ని ప్రదానం కరిష్యే! (ఉప
వీతీ - అపఉపస్పృశ్య) పుత్రోఽపనవ్యేన పాణినా ముక్తశిఖః (ప్రాచీ
నావీతీ) దక్షిణాముఖోఽగ్నిర్యజుర్భి సేనేన్ద్రస్యేతి ద్వాభ్యా మాపా
ననాగ్ని మనాహితాగ్నే గృహస్థసోమ రస్యాఽగ్నేయాం దద్వాత్.
“ఓం అగ్ని ర్యజుర్భిః. సవితా సోమైః. ఇన్ద్రో ఉక్తామదైః. మిత్రా
వరుణా వాశిషా. అజ్గిరసో ధిష్ణియై రగ్నిభిః మరుతే స్యదో హవిర్ధా
నాభ్యామ్! అపః ప్రోక్షణీభిః. ఓషధయో బర్హిషా, అదితిర్వేద్యా, సో
మోదీక్షయా, త్వష్టేధ్యేన, విష్ణుర్యజ్ఞేన, వసవ ఆజ్యేన ఆదిత్యా దక్షిణా
భిః. 1. విశ్వేదేవా ఉజాః, పూషా స్వగాకారేణ, బృహస్పతిః
పురోధయా, ప్రజాపతి రుద్ధీధేన, అన్తరిక్షం పవిత్రేణ, వాయుః పాత్రైః
అహగ్ం శ్రద్ధయాస్వాహః.” “ఓం సేనేన్ద్రస్య, ధేనా బృహస్పతేః,
పథ్యా పూష్టః, వాగ్వాయోః, దీక్షా సోమస్య, పృథివ్యగ్నేః, వసూ
నాం గాయత్రీ, రుద్రాణాం త్రిష్టుక్, ఆదిత్యానాం జగతీ, విష్ణో రను
ష్టుక్, వరుణస్య విరాట్, యజ్ఞస్య పక్షిః, ప్రజాపతే రనుమతిః,
మిత్రస్య శ్రద్ధా, సవితః ప్రసూతిః, సూర్యస్య మరీచిః, చన్ద్రమసో
రోహిణీ, ఋషీణా మరున్ధతీ, పఙ్కజస్య విద్యుత్, చత్రసో దిశః,
చత్రసోఽ వాన్తరదిశాః, అహశ్చ రాత్రిశ్చ, కృషిశ్చ వృషిశ్చ,

* బ్రహ్మచారి విధుర విధవాదీనా మగ్నిప్రదానమ్

బ్రహ్మచారి విధుర విధవాదీనా మస్మాత్వ మధీత్యే కర్పయాదహనం కరోతి.
ఓం అస్మాత్వ మదితాత్ స త్వదయం జాయతాం పునః అగ్నేయే వైశ్వానరాయ
సువర్గాయ లోకాయ స్వాహా. అన్యత్సర్వ మనాహితాగ్నివత్.

త్విషి శ్చాపచిత్త్య, ఆపశ్చైషధయశ్చ, ఊర్క్ష్వా సూన్యతా చ, దేవా
నాం పత్నయస్వాహా॥ బ్రాహ్మణ ఏకహోతేతి స్థిత్యా హృదయం

హృదయానువాకజపః

జపతి బ్రాహ్మణ ఏకహోతా సయజ్ఞః సమేదదాతు ప్రజాం పశూన్పు
ష్టిం యశః యజ్ఞశ్చ మేభూయాత్, అగ్నిర్ద్విహోతా సభర్తా, సమే
దదాతు ప్రజాం పశూన్పుష్టిం యశః॥ భర్తాచమే భూయాత్॥

పృథివీ త్రిహోతా సప్రతిష్ఠా సమేదదాతు, ప్రజాంపశూ
న్పుష్టియశః ప్రతిష్ఠాచమే భూయాత్, అస్తరిక్షిం చతుర్హోతా
సవిష్టాః సమేదదాతు, ప్రజాం పశూన్పుష్టిం యశః విష్టాశ్చమే భూ
యాత్, వాయుఃపంచహోతా సప్రాణః సమేదదాతు, ప్రజాం పశూ
న్పుష్టిం యశః ప్రాణశ్చమే భూయాత్, చంద్రమాక్షణ్డోతా, సముతూ
న్కల్పయాతి, సమేదదాతు ప్రజాం పశూన్పుష్టిం యశః, ఋతవశ్చమే
కల్పంతామ్, అన్నగ్ం సప్తహోతా సప్రాణస్య ప్రాణః, సమేదదాతు
ప్రజాంపశూన్పుష్టిం యశః॥ ప్రాణస్యచమే ప్రాణోభూయాత్ ద్యౌర
ష్టహోతా సోఽనాధృష్యః, సమేదదాతు ప్రజాంపశూన్పుష్టిం యశః,
అనాధృష్యశ్చ భూయానమ్, ఆదిత్యో నవహోతా, సతేజస్వీ, సమేద
దాతు ప్రజాం పశూన్పుష్టిం యశః, తేజస్వీచ భూయానమ్, ప్రజాపతి
డశహోతా, సఐదగ్ం సర్వమ్, సమేదదాతు ప్రజాంపశూన్పుష్టిం
యశః, సర్వంచమే భూయాత్॥ అజ్యాక్తాభ్యాం పాణిభ్యాం పరావృత్త
ముఖో జ్ఞప్తబన్ధా విముచ్య (శవస్య) పాదా వ్రపలింపతి, ఐశాన్యాం
కృతాంజలి స్సవణాఘర్మ ఇత్యుపస్థానం కుర్యాత్ “ఓం సువణా
ఘర్మోఽగ్నిరభిజహర్తి హోమాఽయాజ్ఞతిం యాన్తి యధి భువి
శూరాః, తనుత్యజో మోక్షవిదో మనీషిణో విధూతపాపా విరజావి
శోకా స్తాజ్ఞతిజ్ఞచ్చసుగతిం నాకపుష్టం స్వధానమః” (ఉపవీతీ) సన్త్యాసి
ఞ్చామితి శాన్తిం జప్త్వా “ఓం సన్త్యాసిఞ్చామి యజమా ప్రజామాయు
ధానంచ బృహస్పతి ప్రసూతో యజమాన ఇహమారిషత్.” ఉద్వ
యస్తమస ఇత్యాదిత్యం చోపతిష్ఠేతి. “ఓం ఉద్వయస్తమసస్సరి పశ్యన్తో
జ్యోతిరుత్తరమ్ దేవందేవత్రా సూర్యమగన్మ జ్యోతిరుత్తమమ్. ఉదు

త్యం జాతవేదసం దేవం వహన్తి కేతవః దృశేవిశ్వాం సూర్యమ్,
చిత్రదేవానా ముదగాదనీకం చక్షుర్మిత్రస్య వరుణాస్యాగ్నేః ఆప్రా
ద్యావా పృథివీ అస్తరితుగ్ం సూర్యతాత్మా జగత స్తస్మత్తస్య తచ్చక్షు
ద్దేవహితం పురస్తా చ్చుక్రముచ్చరత్ పశ్యేమ శరదశ్శతం జీవేమ
శరదశ్శతం నన్దామ శరదశ్శతం మోదామ శరదశ్శతం భవామ శర
దశ్శతగ్ం శృణవామ శరదశ్శతం ప్రబ్రవామ శరదశ్శత మజీతాస్సాస్య
మ శరదశ్శతం జ్యోక్ష్మ సూర్యందృశే యఉదగాన్మహతో ల్లవా
ద్విభ్రాజమాన స్సరిరస్య మభ్యా భసమావృషభో లోహితాక్ష స్సూ
ర్యోవి పశ్యన్మనసా పునాతు" రాత్రిశ్చే దగ్నేనయేత్యుపస్థానం కరో
తి, "ఓం అగ్నేనయ సుపథారా యేఅస్మాన్ విశ్వాని దేవవయునాని
విద్వాన్, యయోధ్యస్య జ్ఞహురాణమేనో భూయిష్ఠాంతే నమఉక్తిం
విధేమ ప్రవశ్యక్రాయ భానవే భర్వధ్వగ్ం హవ్యంమతిం చాగ్నయే
సుపూతమ్, యోదైవ్యాని మానుషా జనూగ్ంవ్యస్త ర్విశ్వాని విద్మహ
జిగాతి అచ్ఛాగిరో మతయో దేవయన్తీ రగ్నియన్తి ద్రవిణం భిక్ష
మాణాః సుసన్దృశగ్ం సుప్రతీకగ్ం స్వర్చగ్ం హవ్యవాహ మరతిం
మానుషాణామ్ అగ్నేత్వమస్మద్య యోధ్యమీవా అనగ్నిత్రా అభ్య
మన్తకృష్టిః పునరస్మభ్యగ్ం సువితాయ దేవతాం విశ్వేభి రజరేభి
ర్యజత్ర అగ్నేత్రం పారయానవ్యో అస్మాన్స్వస్తిభి రతిదుర్గాణివిశ్వా,
పూశ్చపృథ్వీ బహులాన ఉర్వీధవాతోకాయ తనయాయ శంయోః,
ప్రకారవోమ ననావచ్యమానా దేవద్రీచీం నయథ దేవయన్తః,
దక్షిణా వాడ్వాజినీ ప్రాచ్యేతి హవిర్భరన్త్యగ్నయే ఘృతాచీ".

శ్మశానాన్నిర్గమనమ్

శ్మశానా త్రేతస్యాప్రదక్షిణం త మపశ్యన్తః కర్తుప్రము
ఖా రోదనాదిధర్మేణా ల్లోముఖా స్సన్తో నిర్గచ్ఛేయుః శ్మశానాన్నిర్గ
చ్ఛతః కర్తుప్రముఖా నివజనే ఉభాభ్యాం స్వాం సపిణ్డ రాజపుత్రేష్వ
న్వతమాభ్యాం దర్భరజ్జం తిర్వక్రసార్య తయోరేకః పుమాన్ మాన
తరతఞ్చి మన్తేణ తాన్వారయేత్ "ఓం మానతరత" నపునరవత
రిష్యామి ఇత్యుక్త్వా దర్భరజ్జో రధస్తా త్తుల్యాః కర్తుప్రముఖా సపిణ్డః

ప్రియాన్ని “ఓం నపునరవ తరిష్యామః” ధర్మరజ్జం శ్మశానదేశంచ విస్మయ్య తేచ స్వజనాదయః కర్తృప్రముఖా జలశయమనువ్రజేయః॥

తదైవ విజనే అపః ప్రపద్యమానా న్సూర్యోక్తా మాదుమ్భరిం శాఖాం ప్రసార్యస్యాల స్ససింహో రాజపుత్రో వామావతరత ఇతి పూర్వవ ద్వారయేత్, “ఓం మావతరత” తేన పున రవతరిష్యామః ఇత్యుక్తా, “ఓం నపునరవతరిష్యామః” కర్తృప్రముఖా స్తోయధిం దక్షిణాముఖా స్సర్వే ప్రణీణాకేశాః ప్రపద్యేరన్.

ద్విజాభివాదనమ్

కర్తా దక్షిణాముఖోఽపున సకృన్నిమజ్యోత్తీర్యాఽచమ్య దేహం ప్రమాద్యన్ సప్త వాతాహతం వస్త్ర మేకం పరీధాయ ధృతోధ్వంపుణ్డః, పవిత్రపాణిః కనిష్ఠపూర్వం బ్రాహ్మణేభ్యః ప్రదక్షిణత్రయం సాష్టాంగ ప్రణామాంశ్చ కృత్వా, యథాశక్తి దక్షిణాం హస్తే గృహీత్వా, (భోస్వామినః... భవత్పాదమూలే... స్వీకృత్య) దక్షిణాం దత్వాగోత్రస్య... ప్రేతస్యా స్మిన్ వైత్తమేధిక సంస్కార కర్మాణి అద్య ప్రథమేహ న్యనుష్ఠిత కణముస్త్రజపాది దహనాస్త కృత్యేషు మస్త్రవైకల్య తస్త్రవైకల్య ద్రవ్యవైకల్య తిథి వార నక్షత్ర లగ్న యోగ కరణాదిభి ర్యో దోష సముజని తద్దోష నివృత్తిద్వారా నిత్యనిరతిశయానన్త శాశ్వత శ్రీ విష్ణులోకావాప్తి రస్త్వితి భవంతో మహానోను గృహ్లాన్తు [ప్ర] తథా తవపితృ శ్యాశ్వత శ్రీ విష్ణులోకా వాప్తి రస్తు. *

వాహక ప్రాయశ్చిత్తమ్

* వాహకోస్సన్నిత్యా సర్వా న్నాహ్మణాః ప్రదక్షిణీకృత్య నమస్కర్యః అసపిష్టాశ్చే త్సన్నిత్యా బ్రాహ్మణాః త్రిఃపరదక్షిణీకృత్య నమస్కృత్యచకృతాజ్జలిబద్ధా స్సన్తః, తోస్వామినః (అసపిష్ట) శవవహన ప్రాయశ్చిత్తం విధీయంతామితి ప్రాధాన్యేయః (ప్రాయశ్చిత్తవిద స్సర్వే బ్రాహ్మణాః) మహానద్యాం స్నాత్వా, అహ రుప వాస్య, శ్రీమన్తం భగవన్తం నమస్కృత్య, దశప్రాణాయామం కృత్వా గాయత్రీ సహస్రం జప్త్వా, బ్రాహ్మణ శుక్రూషాం విష్ణ్వలయే ఘృతదీపం గవాం తృణముష్టి ప్రిదానంచ కురుధ్వ మితి ప్రతిబ్రూయః.

ప్రథమదిన కర్మానుష్ఠానము

అథ కర్తా (విఖాభూవజం కణ్ఠాదూర్ధ్వం కృతవపనః) స్నాత్వా ధృత ద్వాదశోర్ధ్వపుణ్ణః అర్చ్యైకవస్త్రః దక్షిణాముఖో ముక్తశిఖః పవిత్రపాణి ర్యథాశక్తి దక్షిణం తామూర్జలం చ గృహీత్వా భోస్వామినః..... భవత్పాదమూలే..... స్వీకృత్య (ప్రాచీనావీతీ) గోత్రస్య శర్మణః పితుః ప్రేతస్య దహనజనిత తాపోపశమనాయ ప్రథమదినప్రభృతి దశదినపర్యంతం తిలోదకప్రదానాథం మద్య నదీతీరకుణ్డే పాషాణస్థాపన కర్మ కర్తుం యోగ్యతాసిద్ధి రస్త్వీతి భవంతో మహాంతోనుగృహ్యంతుః [[ప్ర] యోగ్యతాసిద్ధి రస్తు; ఇతి తై రనుగృహీతః ప్రాణానాయమ్య ఏవంగుణ..... తిథౌ (ప్రాచీనావీతీ) గోత్రస్య... .. ప్రేతస్య దహనజనిత తాపోపశమనాథం ప్రథమదినప్రభృతి దశదినపర్యంతం తిలోదకప్రదానాథం మద్య నదీతీరకుణ్డే పాషాణస్థాపనకాలేతిథి..... హిరణ్యదానం కరిష్యే (ఉపవీతీ-అపఉపస్పృశ్య) (ప్రాచీనావీతీ) హిరణ్యగర్భ..... సంప్రదదే ఇదం నమమ శ్రీకృష్ణార్పితమ్॥

నదీతీరకుణ్డే పాషాణస్థాపనమ్

ప్రాణానాయమ్య..... తిథౌ (ప్రాచీనావీతీ) గోత్రస్య..... ప్రేతస్య దహనజనిత తాపోపశమనాయ ప్రథమదినప్రభృతి దశదినపర్యంతం తిలోదకప్రదానాథం మద్య నదీతీరకుణ్డే పాషాణస్థాపనం కరిష్యే (ఉపవీతీ-అపఉపస్పృశ్య) (ప్రాచీనావీతీ) తాలాయామ విస్తార నిమ్మమవటం ఖనిత్వా గోమయేనోపలిప్య ఔదుమ్బరపత్రే హిరణ్య శకల మక్షమాత్ర మసిత పాషాణం నిధాయ దధేణ సమ్యగ్బద్ధ్య తస్మిన్నవటే నిక్షిప్య తదుపరి దక్షిణాగ్ర మేకదర్శకూర్చం నిధాయ, ఆమ ఆగచ్ఛత్వీతి ప్రేత మావాహ్య “ఓం ఆను ఆగచ్ఛతు ప్రేతో దేవయానా న్మముద్రా న్మలిలా న్మవణాన్ - అస్మిన్మణ్డే సర్వకా మాన్లభ క్తేష్యాయమాణా నుపదుహ్యంతా మిమాః” గోత్రం శర్మాణం పితరం | ప్రేత మావాహయామి, గోత్రస్య శర్మణః పితుః | ప్రేతస్య

ఇదమాననం పరికల్పయామి. ఇత్యేవం తైలాఽజ్ఞానస్నానప్రోత వస్త్రోత్తరీయాశరణో పవీత తిలోదక సాద్యాచమన గర్భపుష్ప ధూపదీ సాఘ్నాఽఽక్షత సాద్యాచమనాని ప్రత్యేకం దదాతి (ఏతేషాం ప్రతినిధిత్యేన తిలాక్షతాన్వాదద్యాత్)

తిలోదక ప్రదానమ్

కర్తా మతేన జల మాదాయ కుణ్డస్య పూర్వభాగే నిధాయ
 దక్షిణాఽభిముఖః ప్రాణానాయమ్య ఏవంగుణ...తిథౌ (ప్రాచీనావీతీ)
 గోత్రస్య శర్మణః పితృః ప్రేతస్య దహనజనిత తాపోపశమనాధకం
 మరణ ప్రథమేఽహని నదీతీరకుణ్డ స్థితీర్థశిలాయాం తిలోదకప్రదా
 నాని కరిష్యే (ఉపవీతీ-అపఉపస్సుత్య) (ప్రాచీనావీతీ) ముక్తశిఖ
 స్సవ్యోత్తరాభ్యాం పాణిభ్యాం సతిల ముదక మాదాయ గోత్ర శర్మ
 పితః ప్రేత దహనజనిత తాపోపశమనార్థ మద్య ప్రథమేఽహని తీర్థ
 శిలాయా మేతత్తే తిలోదకం దదామి ఏవం త్రిఃకుర్వాత్,

[తద్భాతర స్సర్వే కనిష్ఠపూర్వం ప్రత్యేక మేవం త్రిప్తి
ర్గద్యః] తత స్సన్యోత్తరాభ్యాం వాణిభ్యాం తిలమిశ్ర ముదకాజ్జలిం
గృహీత్వా గోత్ర - శర్కూ - పితః - ప్రేత దహనజనిత తాపౌపత

శ్రీవిషయే ఆవాహనాదికమ్

ఓం ఆమలగవృతుప్రేతా దేవ....మిమాః, గోత్రం - నామ్నిం, మాతరం,
ప్రేతా మావాహయామీ త్యావాహ్య, గోత్రాయాః - నామ్న్యూః-మాతుః - ప్రేతాయాః
ఇదమాసనం పరికల్పయామీ త్యేవం త్రైలాంజనాది పూర్వోక్తోపచారా నుపవీతంవినా
కృత్వా - గోత్రే - నామ్ని - మాతః - ప్రేత దహనజనిత తాపోపశమనార్థః
మద్య ప్రథమేఽహని నదీతీరకుణ్డే ఏతత్త్రై తిలోదకం దదామీతి తిలోదకం త్రిదా-
ద్యాత్.

సజ్కల్పాదౌ విభక్తినియమః

శ్లో॥ సజ్గుల్పాసనయో వష్టీ ద్వితీయా ఒవాహనే మతా
అన్నదానే చతుర్థి స్యా చేషా స్సమ్మధ్యయ స్మృతాః.

మనార్థ మద్య ప్రథమేహని తీర్థశిలాయాం మయా కృతాని తిలో
దకప్రదానాని సమూర్ణాన్యపతిష్ఠస్య, ఇత్యుక్త్వాఽప్రదక్షిణం పరి
షిచ్ఛాఽఽనతు నిషీచేత్.

తదారభ్యాఽఽ దశాహః * దేవోత్తరవృద్ధ్యా జలపాశ్వాఽ
ఽవట స్థితశిలాయాంతిలోదకం దద్యాత్. అధ్వర్యు రాదశాహః త్వా
మాణస్థానం శునకాదిభి రస్పృష్టం యథాతథా సంరక్షేత్.

జ్ఞాతీనాంతర్పణ విధిః

సర్వే సనాథయః * కణ్ఠామాధ్వం కృతవపనా స్నాత్వా
ధృతద్వాదశోధ్వపుష్టాః, ఏకవస్త్రధరాః, దక్షిణాముఖా, ముక్త
శిఖాః, పవిత్రపాణయః వ్రాచీః, వీతినః, కనిష్ఠపూర్వ మాదశాహః
ద్యృద్ధిం విహాయ ప్రతిదినం పూర్వవ త్సజ్జల్ప్య ప్రత్యేకం సహ్యో
త్తరాభ్యాం పాణిభ్యాం సతిల ముదకాజ్ఞాలిం గృహీత్వా గోత్రనామ
పూర్వక మేతత్తే తిలోదకం దదామితి తీర్థశిలాయాం ప్రత్యేకం
త్రిశ్రీరుదకాజ్ఞాలిం దద్యుః.

* ఆదశాహః తిలోదక ప్రదాన సజ్ఞ్యా ప్రమాణమ్

శ్లో॥ అగ్ని వేద శర మగ్గరోహితీ నాగ రత్న దళ రుద్ర భాస్కరమ్
పంచ సప్తతి తిలోదకం క్రమా ద్ద్యు రేవ దశవాసరం బుధాః.

♦ జ్ఞాతీనాం వపన నిర్ణయః

శ్రద్ధాశవశ్చేత్

శ్లో॥ మృతాహే కేశవపనం దశాహే కేశవపనమ్

సన్నిధానే సపిణ్డానాం వపనంస్యా ధురో ర్మృతే; (అథవా)

దశాహో కృత

సర్వాజవపనా భవేయః.

శ్లో॥ వపనం నేష్యతే రాత్రౌ శ్వకార్యావపనక్రియే; త్యుక్తత్వాద్రా త్రౌ
జ్ఞాతీనాం వపనం నిషిద్ధమ్. కింఞ్చి జ్ఞాతి రస్తర్వత్త్వి పతిశ్చే త్సర్వ
దైవ నిషిద్ధా తస్య వపనక్రియేతి.

యథా—ప్రాణానాయమ్య ఏవంగుణ.....తిథౌ (ప్రాచీనా వీతీ) గోత్రస్య శర్మణః-ప్రేతస్య-దహనజనిత.....శమనార్థ మద్య ప్రథమేహని తీర్థశిలాయాం తిలోదక ప్రదానాని కరిష్యే (ఉపవీతీ-అపఉపస్పృశ్య) (ప్రాచీనావీతీ) పూర్వోక్తప్రకారేణ సతిలోదకాజ్ఞాలింగ్యహీత్యా॥ గోత్ర-శర్మణ-జ్ఞాతిభూత-ప్రేత దహనజనిత తాపోప శమనార్థ మద్య ప్రథమేహని తీర్థశిలాయామేత త్రే తిలోదకం దదామి, ఏవం సపిణ్డౌ స్సర్వే పృథక్పృథక్సంజ్ఞుల్య త్రిస్త్రీ ర్దద్యుః.

గృహ-గమనవిధిః

అథాస్తా స్సర్వే కర్తా దయో మితామ్బరా వాససా ఘటే నవా జలమూదాయ కనిష్ఠపూర్వం యావదాయాన్తి తావత్కేచి ద్వాన్ధవా గృహంప్రత్యాగత్యా ౭న్యత్ర పుణ్యాహం కృత్యా, యద్య త్స్త్రియ ఆహు స్తత్తత్కర్వన్తి, అన్వైర్గోమయేన వారిణా గృహం కుడ్యాదికం చ శోధయిత్వా యస్మిన్దేశే ప్రాహిత్యాన్తి స్తత్రద ర్భిల్కాయా త్రిదధ్వా పుణ్యాహోదకేన గృహే సర్వత్రప్రోక్ష్య

సపిణ్డానాం మధ్యే ఉదక దాన-నధికారిణః

శ్లో॥ క్షీణాద్యా నోదకందద్యుష్టేనా వ్రాత్యా విధర్మిణః

గర్భభృత్ప ద్రుహతైవ సురాప్యశ్చైవ యోషితః

నబ్రహ్మచారిణః కుర్య రుదకం పతితానచ.

జ్ఞాతిత్వే సత్యపి క్షీణదయో నోదకం దద్యుః ఉదకగ్రహణ మిన్యేన దాహేకృతే ప్యుదకదాన నిషేధాథమ్, అతో దాహనిషేధః కైముత్యసిద్ధః అతః క్షీణాద్యాదాహాదికం నకుర్యుః ఏవం సపిణ్డమరణే బ్రహ్మచారిణ ఉదకాదిదానం నకుర్యుః బ్రహ్మచారిణ ఉదకదాననిషేధః ప్రేతతర్పణ విషయో నదశాది విషయః మృతపితృకస్య బ్రహ్మచారిణోఽపి దశాదిశ్రాద్ధతర్పణ విధానాత్ “స్వమా తృపితృ విషయే బ్రహ్మచారిభిరపి తిలోదక వాసోదకాదికమ్ దేయమితి.”

తిలోదకదానే జీవత్పితృకస్యానధికారః

శ్లో॥ జ్ఞాతిభిన్నహ సంవానం తైశ్చసాకం తిలోదకమ్

నజీవత్పితృకః కుర్యా దిత్వాహు స్సన్సేవేదినః

పుష్పతిలాక్షతై స్వస్త్వస్తు వోగృహాణామితివికీర్య “ఓంస్వస్త్వస్తువో
గృహాణామ్” ద్వారనిర్గమనదక్షిణభాగే తీర్థావటం తాలమాత్రా
యామవిస్తారనిమ్నం వృత్తం ఖాతోవ్య పవిష్య తదక్షిణే పశ్చిమేవా
తాకికే ప్తకాస్థాపనార్థం పశ్చిదశాబ్జలాయామా మేకాదశాబ్జల
విస్తారాం వేదిం కృత్వా ఉత్తరాముఖం ప్రపాం కృత్వాతద్వేద్యా
మిష్టకాఖండ మూర్ధ్వపుణ్ణియుక్తం నిధాయాం లబ్ధ్యత్య తత్ర
పుష్పతిలాక్షతానవకీర్య; జ్ఞాదుమ్బర పత్ర హిరణ్యశకలాక్ష
మాత్రా • ౭సిత పాషాణం దర్భాం నైవలతోపకణ్ఠే నిధాయ
వహ్నిసువర్ణా జులీయకగోమయో దుమ్బరపత్ర పుష్పతిలాక్షత
నిమ్బపత్రాణి ప్రత్యేకం ద్వారపాశ్వే నిక్షిప్య గృహే సర్వత్ర
గుగ్గుల్వాది ధూపద్రవ్యైర్ధూపయేయః; హరిద్రా జలసంయుక్త
వశ్చవర్ణాన్న కబళబలినహితో దీపస్తాద్యశ నీరాజ్ఞానదీప పాద్యాచ
మన తీర్థై శ్శోభనద్రవ్యై స్సహ సుమజ్జల్యై వృష్ఠస్త్రియః; గృహ
ద్వార మాగతా న్కుర్తాదీ స్పృత్యుత్థానం కుర్వీర; తేచ కర్తా
దయ స్త్రీభి ర్నివేదితా స్థాపాదీ శ్శోభనద్రవ్యత్వా దగ్గీకుర్యః.

పాషాణస్థాపన ప్రకారః

అనుగామిభి స్సహ కర్తా గృహద్వారసమీపే స్థిత్యా వృష్ఠ
సుమంగలీదత్త నిమ్బపత్రం దక్షిణేఃఖణ్డ యిత్వా ౭చమ్య తత్పూర్వం
ప్రాజ్ఞణినిక్షిప్త శిలాయాం పదమాస్థాయ గృహం ప్రవిశ్యా ౭వల

♦ ప్రేతపాషాణ లక్షణమ్

శ్లో॥ రక్తం భిన్నం తథాశ్వేతం శబలం వామనం తథా
జలస్థం స్థూలసూక్ష్మేతు పాషాణం వజ్రయే త్పుధీః
యదికుర్యాత్తు మోహేన దోషో భవతి నిశ్చయః
రక్తవణం కర్తృనాశం పుత్రనాశం భవేద్ధృవమ్
దారనాశం భవేచ్ఛ్వేతం శబలం బిష్ఠనాశనమ్
వామన స్పృదరం హన్తి జలస్థ స్పృర్వరోగదః
స్థూలం మహోదరం కాశ్యం దీప్యకం బాలనాశనమ్
ఏతాంస్థు వజ్రయేద్దీమా స్కృష్టవణం తథాహరేత్.

సమీపే ఘటం నిఘాయ పాదా ప్రత్యక్షా చమ్య వహ్ని సువణం
 గోమయ ధాన్యాక్షతాదీః ప్రత్యేకం స్పృష్ట్యా ప్రాణానాయమ్య
 యథాశక్తి దక్షిణాంగసీత్యా, భో స్వామినః భవత్పాదమూలే
స్వీకృత్య (ప్రాచీనావీతీ) గోత్రస్య.....ప్రేతస్య దహనజనిత
 తృష్ణాతాప త్సురుపశమనాయ ప్రథమదిన ప్రభృతి దశమదిన పర్య
 న్తం వాసోదక పిణ్డబలి ప్రదానాథం గృహద్వారకుణ్డే అద్య ప్రథ
 మేహని పాషాణస్థాపన కర్మకర్తుం యోగ్యతాసిద్ధిరస్త్వితి భవన్తో
 మహన్తో ౭నుగృహ్ణాన్తు [ప్ర] యోగ్యతాసిద్ధి రస్తు, ఇత్యుక్తః.

ప్రాణానాయమ్య, ఏవంగుణ...తిథౌ (ప్రాచీనావీతీ) గోత్రస్య...
 ప్రేతస్య దహన...గృహద్వారకుణ్డే అద్య ప్రథమే హని పాషాణ
 స్థాపనకాలే తిథివారాదిభి ర్యో దోషస్సముజని తద్దోష పరిహారార్థం
 యత్కించ ద్ధిర్ణయాదానం కరిష్యే (ఉపవీతీ - అపఉపస్పృశ్య) (ప్రాచీ
 నావీతీ) హిరణ్యగర్భ...చ్ఛమే, గోత్రస్య...ప్రేతస్య దహన...శమ
 నాయ ప్రథమదిన ప్రభృతి దశమదిన పర్యంతం వాసోదక...నాథం
 గృహద్వార కుణ్డే అద్య ప్రథమే హని పాషాణస్థాపనకాలే తిథివా
 రాదిభి ర్యో దోషస్సముజని తద్దోష పరిహారార్థం యత్కించ ద్ధిర్ణయం
 శ్రీ మహవిష్ణు ప్రీతిం కామయమాన స్తుభ్యమహం సంప్రదదే ఇదం
 నమమ, శ్రీకృష్ణార్పితమ్.

ఆసన మస్త్రస్య ... యథాబలం ప్రాణాయామం కృత్వా,
 ఏవంగుణ ... తిథౌ (ప్రాచీనావీతీ) దక్షిణాముఖః గోత్రస్య ...
 ప్రేతస్య దహనజనిత తృష్ణాతాప త్సురుపశమనాయ ప్రథమదిన ప్రభృతి
 దశమదిన పర్యంతం వాసోదక పిణ్డబలిప్రదానాథం మద్య ప్రథమే
 హని గృహద్వార కుణ్డే పాషాణ స్థాపనం కరిష్యే (ఉపవీతీ-అప
 ఉప స్పృశ్య) (ప్రాచీనావీతీ)

బౌదుద్భరపత్రే సహిరణ్యశకల మక్షమాత్ర మసితపాషాణం
 నిఘాయ దర్భేణ సమ్యగ్బద్ధ్యా తస్మిన్నవలే నిక్షిప్య తదుపరి దక్షి
 ణాగ్ర మేకదర్భకూర్చం నిఘాయతమ ఆగచ్ఛత్వితి ప్రేతమావాహ్య

“ఓం ఆమరగచ్ఛ.....మిమాః గోత్రం-శర్మాణం-పితరం ప్రేతమా
వాహయామి, ఇత్యావాహ్య, తత్ర పానీయగ్రహణార్థ మేకం శరావం
నిధాయ ప్రేతమభ్యర్చయేత్, గోత్రస్య-శర్మాణః-పితః-ప్రేతస్య ఇద
మాసనం పరికల్పయామి, ఇత్యేవం తైలాఽఞ్జన స్నాన ప్లోత వస్త్రో
త్తరీయా భరణోపవీత తిలోదక పాద్యాచమన గంధ పుష్ప ధూపదీపా
ఘృత్ ఽఽక్షత పాద్యాచమనీయూద్వేః ప్రత్యేక మభ్యర్చయతి,
ఏతేషాం ప్రతినిధిత్యేన తిలాక్షతాన్వా దద్యాత్, ఊర్ధ్వపుష్కాద్దిభిః
పూర్వాలఙ్కృత లాకికేష్టకా ఖణ్డం తద్వేద్యా ముత్తరాఽభిముఖం
సంస్థాప్య ప్రేతబుద్ధ్యా పుష్పమాలాదిభి రలఙ్కృత్యాభ్యర్చయేత్ ॥

వాసోదక ప్రదానమ్

దక్షిణాఽభిముఖః ప్రాణానాయమ్య, ఏవంగుణ..... తిథౌ
(ప్రాచీనావీతీ) గోత్రస్య శర్మాణః పితః ప్రేతస్య దహనజనిత తాపో
పశమనార్థం ప్రథమేఽహని గృహద్వారకణ్డస్థితభోగశిలాయాం వాసో
దకాఞ్జలి ప్రదానాని కరిష్యే (ఉపవీతీ-అపఉపస్సుశ్య) (ప్రాచీనావీతీ)
సతిలదర్భా దుమ్మర పత్రేణ వాససా ఘటా త్పత్త్యేకం జల
మాదాయ, అవటనిక్షిప్త పాషాణోపరి, గోత్ర-శర్మ-పితః-ప్రేత,
దహనజనిత తాపోపశమనార్థం, అద్య ప్రథమే ఽహని భోగశిలాయా
మేతత్రే వాసోదకం దదామి. ఇతి సవ్యోత్తరాభ్యాం పాణిభ్యాం
వాసోదకా ఞ్జలి * త్రిదాద్యా దేవమాదశాహా త్కుర్యాత్.

పిణ్డబలిప్రదాన ప్రకారః

ప్రాచీనావీతీ ప్రేతాయ జుష్టం నిర్వపామితి స్థాల్పాం సతిలం
సవ్యఞ్జన మే కపురుషాఽశనమాత్ర తణ్డలం ప్రక్షిప్య “ప్రేతాయ
జుష్టం నిర్వపామి” ద్విప్రతూశ్య స్వయమేవ చరుం శ్రవయిత్వా.

* బలిస్థానే వృద్ధ్యా జలదానం నదేయమ్ జ్ఞాతిభిశ్చేతి

[వాసోదక పిణ్డబలిప్రదానాధికారి కర్తవ్యత్యభిప్రాయః]

(ప్రాణానాయమ్య ఏవంగుణతిథౌ (ప్రాచీనావీతీ)
 గోత్రస్య.....ప్రేతస్య దహనజనిత త్సుదుపశమనార్థమద్య ప్రథమే
 హని పిణ్డప్రదానం బలిప్రదానం చాద్య కరిష్యే (ఉపవీతీ-అప
 ఉపస్పృశ్య) (ప్రాచీనావీతీ) జానుభ్యాం వామజానునావా భూమిం
 పీడయన్ దక్షిణాభిముఖః పశ్చిమాభిముఖో వాఽఽసీసః
 కుణ్డన్యాఽగ్రే దక్షిణాఽగ్రం కదళీపత్రం విన్యస్య చతుః స్వయమూ
 దుమ్బుర్యా దర్వా నిక్షిప్త్యా ఽఽజ్యేనా ఽభిఘోర్య మరీచిచూర్ణ
 మిశ్రం సతిలం శిఖ్యణ్ణప్రమాణం పిణ్డమేకం, ముష్టిమాత్రప్రమాణం
 బలిమేకఞ్చ కృత్వా, శ్వభ్రీపాశ్వే గోమయేనో పలిప్య, దక్షి
 ణాగ్రా వైఖానాస్తీర్య తేషు “పిత్రే-గోత్రాయ శర్మణే ప్రేతాయ
 దహన జనిత త్సుదుపశమనార్థ మద్య ప్రథమే హని ప్రాతరేతం
 పిణ్డం దదామి.” ఇత్యవచీనపాణిః పిణ్డం దత్వా (సాయమపకృష్య)
 “పిత్రే-గోత్రాయ-శర్మణే ప్రేతాయ దహనజనిత త్సుదుపశమనార్థ
 మద్య ప్రథమేహని సాయమే తం బలిం దదామి” ఇత్యవ
 చీనపాణి స్తద్ధైవ బలిమేకం దత్వా, అష్టాలినా సతిలముదక
 మాదాయ పైతృకేణ తీర్థేన “మాజ్ఞాయంతాం మే పితః ప్రేత”
 గోత్రాయ.....శర్మణే - పిత్రే - ప్రేతాయ దహనజనిత తృప్త్యోపశమ

—♦ పిణ్డద్రవ్య నియమః ♦—

శ్లో॥ శాలినా సక్తుభిర్వాపి శాకేనా ప్యథ నిర్వపేత్
 ప్రథమేహని యద్భివ్యం తదేవస్యా ద్దశాహికమ్.

కర్తృస్తరనిషేధః

శ్లో॥ అసగోత్ర స్సగోత్రోవా యది త్రీయదివా పుమా
 ప్రథమే హని యః కుర్యాత్సదశాహం సమావయేత్.

స్థాననియమః

శ్లో॥ ఏకత్ర నిక్షిపేత్కర్తా దశపిణ్డాం తృమాహితః
 స్థానభేదే మహాన్దోషః పిణ్డభు జ్జ్వరకం వ్రజేత్
 ద్రవ్యభేదే మహాహనిః కర్తృభేదే త్వనధఃతా
 స్థానభేదే మహాన్దోష త్రిభేదంతు నకారయేత్,

నార్థం పానీయం దదామి, ఇత్యపసవ్యం పిష్టాదికం త్రిశ పరివీయా
ఽవలన్థ శరావే పానీయం దత్వా ముఖవాసంచ దద్యాత్ తత్కాలే
శబ్దభేర్యాదీ స్ఫోషయేత్.

ఉపస్థానమ్

అష్టలినా సతిల ముదకం గృహీత్వా “గోత్ర...పితః ప్రేత
అద్య ప్రథమేఽహని మయా కృతాని వాసోదక పిష్టబలిప్రదానాని
సంపూర్ణానిప్రతిగృహ్ణీష్య” ఇత్యప్రదక్షిణంపరిష్కార్యాఽవతే తదుదకం
నిక్షిపేత్. సాయం బలిమపకృష్యప్రాతరేవ దద్యా దేవ మాదశాహా
త్కరోతి. *

ఏకోత్తర వృద్ధిత్రాధ ప్రకారః

శ్రుతవృత్త సమ్మన్నా త్రీ బ్రాహ్మణా నాహూయ పాద్యా
దికం దత్వా, ప్రాణానాయమ్య ఏవంగుణ...తిథౌ (ప్రాచీనావీతీ)
గోత్రస్య...ప్రేతస్య అద్య ప్రథమే ఽహని దహనజనిత క్షుదుపశమ
నార్థ మేకోత్తరవృద్ధి త్రాధప్రతినిధిత్యేన అమద్రవ్యదానం కరిష్యే
(ఉపవీతీ)

(అపఉపస్పృశ్య) (ప్రాచీనావీతీ) బ్రాహ్మణత్రయ భోజన
పరిమితతణ్డూలం సవ్యజ్ఞానం సదక్షిణాకం తామూబలంఞ్చ నీయ త్రిధా
విభజ్య తదేకం గృహీత్వా; — తణ్డూలా వైశ్వదైవత్యాగి పాకే

* ప్రథమదినే యేవకేన హేతునా వా శిలాస్థాపనోదక పిష్టబలిప్రదానాదిక
మకృతంచే ద్వితీయే ఽహని కర్మణి ప్రవర్తమానః అతీత ప్రథమదిన కర్తవ్య
మద్య ద్వితీయే ఽహని తత్తత్కర్మకరిష్య ఇతి పృథక్పృథ క్సజ్జుల్పాన్వి
తీతదినకృత్యం సమాప్య ద్వితీయాహః కృత్యే ప్రవర్తేత.

అస్మిన్మతే ద్వీతీయేఽహ్ని పిష్టబలి ప్రదానార్థం స్థాల్యాం సతిలం
ద్విపురుషాశన మాత్రతణ్డూలం ప్రక్షిప్య చరుం శ్రవయిత్వా పిష్టద్రవ్యయం బలిద్రవ్య
యంచ కృత్వా, అతీతప్రథమదినే ప్రాతఃపిష్టమేకం తత్సాయం బలిమేకంచ దత్వా,
ద్వితీయదినే బ్రాతః పిష్టమేకం దత్వా సాయమపకృష్య బలిమేకం దద్యాత్;
ఇతిప్రయోగజ్ఞాః.

నాన్నం ప్రచక్షతే; తస్మా త్తణ్డలదానేన హ్యతశ్చాన్తిం ప్రయచ్ఛ
మే; గోత్రస్య ... ప్రేతస్య దహనజనిత త్సుదుపశమనాథః మద్య
ప్రథమే ఽహవ్యై కోత్తరవృద్ధి శ్రాద్ధప్రతినిధిత్యేన ఇదమామం
సవ్యజ్ఞసం సదక్షిణాక మిదం తామ్బూలచ్ఛ శ్రీమహావిష్ణుప్రీతిం
కామయమాన స్తుభ్యమహం సంప్రదదే, ఇదం సమమ, శ్రీకృష్ణార్చి
తమ్;—ఇతిప్రత్యేకముక్త్యా త్రిభ్యో బ్రాహ్మణేభ్యః క్రమేణ దద్యా
త్రిలోదకాజ్జాలిదాన సత్త్వై క్రమేణ ఽదశాహః త్వుత్యహ మేకో
త్తరవృద్ధి శ్రాద్ధప్రతినిధిత్యేన ఆమద్రవ్యదానం కుర్యాత్.

నవశ్రాద్ధవిధిః

వేదవిద మేకం బ్రాహ్మణ మాహూయ పాద్యాదికం నివేద్య;
ప్రాణానాయమ్య ఏవంగుణ.....తిథౌ (ప్రాచీనావీతీ) గోత్రస్య
.....ప్రేతస్య దహనజనిత త్సుదుపశమనార్థం ప్రేతత్వప్యర్థం చాద్య
ప్రథమదినే నవశ్రాద్ధ ప్రతినిధిత్యేన ఆమద్రవ్యదానం కరిష్యే
(ఉపవీతీ-అపఉపస్పృశ్య) (ప్రాచీనావీతీ) ఏకబ్రాహ్మణ భోజనపరిమిత
తణ్డలదికం పూర్వవ ద్ధౌహిత్యా “తణ్డలం వైశ్వదైవత్యాః...
ప్రయచ్ఛమే. గోత్రస్య...ప్రేతస్య దహనజనిత త్సుదుపశమనార్థం
ప్రేతత్వప్యర్థం చాద్యప్రథమదినే న వశాద్ధప్రతినిధిత్యే నేదమా
మం సవ్యజ్ఞసం సదక్షిణాకం సతామ్బూలం చ శ్రీమహావిష్ణుప్రీతిం
కామయమాన స్తుభ్యమహం సంప్రదదే ఇదంసమమ శ్రీకృష్ణార్చి
తమ్;—ఇతి బ్రాహ్మణాయ దద్యాత్; ఏవం తృతీయ పంచమ
సప్తమ నవమైకాదశ దినేషు † నవశాద్ధాని కుర్యాత్.

ఆకాశే ఊరోదకపాత్ర సంస్థాపనమ్

ప్రథమదినే నవశ్రాద్ధానస్తరం ద్వితీయే నగ్నప్రచ్ఛాదనా
నస్తరం వాప్రేతస్య తాప దాహోపశమనాథః పృథక్పృథక్ ఊరో

• నవశ్రాద్ధ దినాని

కో॥ ప్రథమేఽహ్ని తృతీయేచ పంచమే సప్తమే తథా

నవమై కాదశే చైవ షణ్ణవ శ్రాద్ధముచ్యత; ఇతి

దశాభ్యాం సమూహ్యే మృత్యుత్రే శిక్యే నిధాయ “ప్రేతాత్ర
స్నాహీత్యుదకం పిబే” దమితీక్షీరం ప్రత్యేకం దశకాయన్ముణ్ణోపరి,
ఆకాశే స్థాపయేత్. (ఏవమాదశాహః త్రుతిదినం నవంసవం జలం
క్షీరం చపిణ్ణబలి ప్రదానానంతరం స్థాపనీయమ్)

పిణ్ణబలివిసజ్జనక్రమః

తతః కర్తా ముక్తశిఖః (పాచీనావీతీ) పిణ్ణంబలించ ప్రత్యేకం
వస్త్రేణ గృహీత్వా * నద్యాదిజలాశయం గత్వా బాష్పనివృత్తై
తత్పిణ్ణం పాణిభ్యామాదాయ దక్షిణాభిముఖో నాభిదఘ్నజలేశీత్వా
ప్రేతం సంస్మరం స్తస్మిన్ క్షిపేత్ బలిం వాయుసేభ్యో దత్వా సకృ
త్సాన్నితో వాత్సాన్నిగృహమాగత్య, తద్వస్త్రం విసృజ్యై స్యద్వస్త్రం
పరిధామ్యై చమ్యై ధాన్యాక్షతం సతిలమాలభ్య తతో

* శ్లో॥ వాయుసేభ్యో బలింవద్యా దైవస్వతవరం స్మరన్
అగ్నౌ జలేవా నిక్షిప్య స్నాత్వా శశ్వద్ధృహం వ్రజేత్, ఇత్యుక్తత్వాత్
ప్రేతపిణ్ణ వ్యతిరిక్త బలిం వాయుసేభ్యో దత్వా తంప్రేతపిణ్ణం చరుపాకాగ్నౌ
జలేవా నిక్షిప్య స్నాయా దిత్యధః॥

ప్రేతశరీరోత్పత్తిక్రమః

దశాహపిణ్ణదానేన ప్రేతస్య శరీరోత్పత్తి ర్భవతి
శ్లో॥ ప్రథమే హనియః పిణ్ణసేన మూర్ధాభిజాయతే
చక్షుశ్రోత్రే నాసికాచ ద్వితీయే హని జాయతే
ఘృజౌ వక్షస్తథా గ్రీవా తృతీయే హని జాయతే
నాభిస్థానం గుదం లింగం చతుర్థే హని జాయతే
ఊరూతు పశ్చిమేక్షేయో షష్ఠే చర్మ ప్రజాయతే
సప్తమేతు సిరాస్సర్వా జాయంతే నాత్రసంశయః
అష్టమేతు కృతే పిణ్ణే సర్వరోమాణ్యనంతరమ్
నవమే వీర్యసమ్మత్తిర్దశమే జుత్పరిక్షయః
దశమేన తుపిణ్ణేన తృప్తిః ప్రేతస్య జాయతే
అశౌచాన్తే తతస్సమ్యక్ పిణ్ణదానం సమావ్యతే
తతశ్చార్ధం ప్రదాతవ్యం సర్వవర్ణే స్వయం విధిః. ఇతి

వహ్నిం సువణం గోమయం స్పృష్ట్వా తత్రస్థిత్యాఽనాసన్నా
న్విసృజ్య వృద్ధాగ్రం గృహం ప్రవిశ్య * లోకయాత్రా మాసీరః.

ఇతి శ్రీ వైఖానసే వైత్తమేధిక ప్రయోగే

ప్రథమదిన సంస్కారక్రమః.

* లోకయాత్రాప్రకారః

శ్లో॥ మాతులో యస్య గోవిందః పితా యస్య ధనంజయః

అభిమన్యు ర్వధం ప్రాప్తః కా తత్ర పరిదేవనా.

కర్తృదిక్షాతయః ఏవం ప్రకారేణాన్మత్పితామహ ప్రపితామహ ప్రప్రపితా
మహాదయ స్సర్వే ప్రపత్న్యాది మార్గతా శ్శీ మద్భగవత్పద ప్రాప్తాన్వ్యవహితో
పాయంశ్రీమన్నారాయణ సమారాధనం స్వస్యాన్వచార్యోక్తప్రకారేణ సమ్యక్కృత్వా
బహిశ్చ సర్వాన్తర్యామితేన తత్స్వరూపమేవ ద్యాత్వాన్వేపాఞ్చబౌతిక మేతత్క
శేబరం త్యక్త్వా సమారాధనబలా చ్ఛ్రీవైకుంఠం ప్రాప్య భగవతా సహ నిత్యైశ్వర్య
యుక్తాః పరమానంద నిర్భరా స్సన్త స్తత్రవసన్తీతి స్మృత్వా దుఃఖాన్నివృత్తా శ్శీ
మద్భగవన్నామ సజ్జీర్తన పరా భవేయుః తదేవ మహారాత్ర ముపోష్యా తతః
వ్రథ త్యేకభక్తా నిరానందాన్వభ్యాయినో ఆదశాహద్భవేయుః.

బ్రహ్మచారి వ్రతాన్వధిః

మాతాపిత్రో రహతవాసాః పరివత్సరం బ్రహ్మచారివ్రతం చరేత్ యచ్ఛ్రీణా
పితృవ్రతో వంశంవర్ధయేత్ పితృసమాన జ్యేష్ఠాదీనాం మృతౌ షాణ్మాస మన్యేషాం
మాసం దశాహమపివా బ్రహ్మచారి వ్రతం చరేత్.

బ్రహ్మచర్యవ్రతే నిషిద్ధ ధర్మాః

బ్రహ్మచర్యస్థిత స్సృగ్ధనమాల్య తామ్బూల చర్వణ త్రీగమనో పాన చృత్ర
ధారణా దీన్వజయేదితి. శ్చరత్రైలాభ్యజ్ఞ తామ్బూల చర్వణ యోషితో వజ్రయే
ధితి కేచిత్.

రుద్రాయ ఆసనాది సర్వోపచారాన్ సమర్పయామి, రుద్రాయ కవ్యం నివేదయామి. *

పునర్దహనప్రకారః

తత శ్చితానమిషం గత్వా (ప్రాచీనావీతీ) దక్షిణాముఖ శ్చితాయా ఏకా ముల్కం దక్షిణత ఉద్భృత్య తత్సూర్యస్యాం దిశి నిధాయ ప్రజ్వాల్య చితాం కరస్పృశయోగ్యం క్షీరేణ క్షీరమిశ్ర జలేన వానిర్వాప్య జ్యేనా భృత్య చితాన్ధీ న్యవసంభృత్య తదాకృతిం కృత్వా దక్షిణశీర్షం ప్రేతం మనసా ధ్యాయ తుష్టిం పాద్యా దిభిః పుష్పగంధ తిలాక్షతై రభ్యర్చ్యై ఽన్నాపూపలాదనక్తు ఫలాదిక మపి నివేద్య తత్రైవ సమాసీనః.

ప్రాణానాయమ్య పూర్వోక్త ఏవంగుణ... ..తిథౌ (ప్రాచీనా వీతీ) గోత్రస్య-శర్మణః-ప్రేతస్య నిత్యనిరతి...వాప్త్యధం మరణ దినా దారభ్య ద్వితీయే ఽహని పునర్దహనకాలే తిథివార నక్షత్రా దిభి యోదోషస్సమజని తద్దోష పరిహారార్థం యత్కింశ్చిద్ధిరణ్య దానం కరిష్యే (ఉపవీతీ-అపఉపస్పృశ్య-ప్రాచీనావీతీ) హిరణ్యగర్భమే గోత్రస్య... ..ప్రేతస్య నిత్యనిరతి..... వాప్త్యధం మరణదినా దారభ్య ద్వితీయే హని, పునర్దహన... ..పరిహారార్థం య త్కింశ్చిద్ధిరణ్యం తుభ్యమహం సమ్ప్రదే ఇదం నమమ శ్రీకృష్ణార్చితమ్.

పునః ప్రాణానాయమ్య, ఏవంగుణ... ..తిథౌగోత్రస్య... .. ప్రేతస్య నిత్యనిరతిశయా నస్త శాశ్వత శ్రీ విష్ణులోకా ఽవాప్త్యధం స్వకులా ఽభివృద్ధ్యర్థంచ మరణనాది దారభ్య ద్వితీయే ఽహని పునర్ద హనం కరిష్యే (ఉపవీతీ-అపఉపస్పృశ్య-ప్రాచీనావీతీ) ముక్తశిఖో దక్షిణాముఖ స్తత్తద్దహనమన్త్రై రేవా ఽకృతిం దహేత్, అగ్నిర్య

* అస్పృశ్యాదిస్పృశ దోష ప్రాయశ్చిత్తమ్

చక్షాలాద్యై శ్వకుక్కుట గార్ధభాద్యైర్వా చితాయా స్పృశదోషో యది భవే తద్దోషశమనాథం పునర్దహనా త్సూర్యం తదస్థిని క్షీరేణ ప్రజ్ఞేత్య పశ్చి గద్యైః కుశతోయై శ్చాపొహిష్ఠాదిభిః ప్రోక్ష్య కృచ్ఛిత్రయమేకం వాఽచరిత్వా పున ర్దహనం కుర్యాత్.

జుర్చి, సేనేంద్రసేతి ద్వాభ్యాం గృహస్థం, సుమజ్జలీంచ దహేత్ *
“అగ్నిర్యజుర్చిః అహగ్ం శ్రద్ధయా స్వాహా” సేనేంద్రస్య

* బ్రహ్మచార్యాదీనాం పునర్దహన మన్తః

బ్రహ్మచారి విధుర విధవాదీనాం అస్మాత్వ మధీత్యే కర్చయా సావిత్రివా దహేత్. “ఓం అస్మాత్వమదిజా..... లోకాయస్వాహా ఓం భూర్భువస్సువ స్తత్స వితు..... ప్రచోదయాత్ ” అథవా సర్వేషాం బ్రహ్మచార్యాదీనా మస్థిని త్తుష్టింవా దహేత్॥

అగ్న్యనుగత ప్రాయశ్చిత్తమ్

ప్రాణానాయమ్య ఏవంగుణ..... తిథౌ (ప్రాచీనావీతీ) గోత్రస్య..... ప్రేతస్య మరణదినాదారభ్య ద్వితీయే హని చితాగ్న్యనుగత దోషనివృత్త్యర్థం ప్రాణావత్య కృప్ర ప్రత్యామ్నాయం యత్కి-చ్చే ధిరణ్యదానం కరిష్యే (ఉపవీతీ- అపఉపస్పృశ్య-ప్రాచీనావీతీ) హిరణ్యగర్భ..... ప్రయచ్ఛమె..... సంప్రదదే ఇదం నమమ శ్రీకృష్ణార్పితమ్; పునః ప్రాణానాయమ్య ఏవంగుణ..... తిథౌ (ప్రాచీనావీతీ) గోత్రస్య శర్మణః పితుః ప్రేతస్య మరణదినా దారభ్య ద్వితీయే ౭హని చితాగ్న్యనుగత ప్రాయశ్చిత్త హోమం కరిష్యే (ఉపవీతీ-అపఉపస్పృశ్య-ప్రాచీనావీతీ) అయ నై యోనిరితి తద్భస్మని సమిధ మారోప్య “అయన్తేయో.... రయమ్” తాం సమిధముద్భుధ్యస్యేతి లోకికాగ్నౌ నిధాయ “ఉద్భుధ్యస్వా.... మేతమ్” ప్రజ్వాల్య (ప్రాచీనావీతీ) వివరిత మేతై కేన దర్శేణా ౭గ్నింపరి స్తీర్యా పసవ్యం పరిషిద్య అదితే ౭నుమన్యస్య..... ప్రసువ (అజ్యేన) ఓం మనో జ్యోతి..... ఘృతేన స్వాహా, ఓం అయాశ్చాగ్నే..... భేషజగ్ం స్వాహా, ఓం యస్మ ఆత్మనో..... షణి స్వాహా, ఓం పునరగ్నిశ్చ..... మక్ష్యే స్వాహా, (ఉప వీతీ) ఓం భూస్వాహా..... వస్సువస్వాహా, తత స్తీలై రైవశ్యదేవం యామ్యం ఘైత్యుకం వ్యాహృతీశ్చ హుత్వా (ప్రాచీనావీతీ) “ఓం విశ్వే దేవస్య..... పుష్యసే స్వాహా, ఓం విశ్వే అద్య..... అస్మే స్వాహా, ఓం యమోదాధార..... వాయూ నాగ్ం స్వాహా, ఓం నమస్తే నిర్ ఋతయే..... యాయినాగ్ం స్వాహా, ఓం అగ్న యే కవ్యవాహనాయ స్వధానమస్వాహా ఓం సోమాయ పితృమతే స్వధానమ స్వాహా, ఓం యమాయ చాగ్నిరస్పతయే స్వధానమస్వాహా, ఓం ఏతేయ ఇహ పితర..... స్వధానమస్వాహా, ఓం ఉశన్తప్త్యా..... స్వధానమ స్వాహా, ఓం సానో దదాతు..... విదేమస్వాహా (ఉపవీతీ) ఓం భూస్వాహా..... వస్సు వస్వాహా” ఏవం ప్రాయశ్చిత్తహతీ ర్హత్వా త దగ్నినా తత్తస్మన్త్రేణ పూర్వవ త్పునర్దహనం కుర్యాత్॥

.....దేవానాం పత్నయ స్వాహా” తతో రుద్రముద్వాసయామి
తిరుద్రముద్వాస్య, రుద్రముద్వాసయామి || స్నాత్వా సపిండై రన్వై
ర్భాగ్యవైస్సహ గృహమాగత్య నగ్నప్రచ్ఛాదన దానం కుర్యాత్.

నగ్నప్రచ్ఛాదన విధిః

స్నాత్వా ధృతద్వాదశోధక్వపుణిః కర్తా ప్రాణానాయమ్య-
యధాశక్తి దక్షిణాం గృహీత్వా భోస్వామినః గోత్రస్య...ప్రేతస్య
మరణదినాదారభ్య ద్వితీయే ఽహన్యాకృతిదహనాఽనన్తరే ఽస్మి
న్కాలే నగ్నప్రచ్ఛాదన దానం కర్తుం మమ యోగ్యతా...భవన్తో
మహన్తో ఽగృహ్లాన్తు [[ప్ర] యోగ్యతా సిద్ధిరస్తు - తతః ప్రాణానా
యమ్య ఏవంగుణ...తిథౌ (ప్రాచీనావీతీ) గోత్రస్య...ప్రేతస్య
మరణదినాదారభ్య ద్వితీయే ఽహన్యాకృతిదహనాఽనన్తరేఽ
స్మిన్కాలే ప్రేతస్య నగ్నత్వనివృత్త్యర్థం నగ్నప్రచ్ఛాదనం కరిష్యే
(ఉపవీతీ-అపఉపస్సుశ్య-ప్రాచీనావీతీ) గోత్రం శర్మాణంప్రేతం పితరం
స్మృత్వా ఏకం స్వజాతీయం స్వగోత్రం వా బ్రాహ్మణమాహూయూ
ఽఽననందత్వా గోత్రీస్య శర్మణః పితుః ప్రేతస్య నగ్నప్రచ్ఛాదన
దానపృతిగ్రహార్థం త్వమహం వృణే (ఇతివృత్వా ఽభ్యర్చ్య)
ద్విప్రస్థ త్తణ్డలసహిత నూతన వస్త్రోత్తరీయ కాంస్యమయ భోజన
పాత్ర పానీయపాత్ర సఘృతదీపపాత్ర దక్షిణాదీన్ తామ్బూలఞ్చ
గృహీత్వా.

శీతవాణోష్ణ సఽన్త్రాణం లజ్జా సంరక్షణం పరమ్
దేహఽలజ్జరణం వస్త్ర మతశ్శాన్తి ప్రయచ్ఛమే
హిరణ్యగర్భ.....ప్రయచ్ఛమే

గోత్రస్య...ప్రేతస్యా ఽఽచ్ఛాదనార్థ మిదం సతణ్డలం వస్త్ర
ముత్తరీయమ్ భోజనార్థ మిదం కాంస్య పాత్రమ్, పానీయార్థ మిద
ముదక పాత్రమ్ అన్ధకార నివృత్త్యర్థ మిదం ఘృతసహిత దీపపా
త్రమ్ సదక్షిణాకం సతామ్బూలఞ్చయజ్ఞశ్శాఖాధ్యాయినే శ్రీకృష్ణ

శర్మణే ప్రతిగ్రహీతే తుభ్యమహం సమ్ప్రదదే, ఇదం నమః,
శ్రీకృష్ణార్పితమ్॥

తతో నదీతరం గత్వా స్నాత్వా బ్రాహ్మణా నృపక్షిణ పూర్వకం
సమస్కృత్య యథాశక్తి దక్షిణాం గృహీత్వా భోస్సాన్విమినః, భవ
త్పాదమూలే మయా సమర్పితామిమాం యథాశక్తి పరిషద్దక్షిణాం
యథోక్త పరిషద్దక్షిణామివ స్వీకృత్య (దక్షిణాందత్వా) గోత్రస్య,
శర్మణః పితుః- ప్రేతస్య మరణదినాదారభ్య ద్వితీయేఽహస్యనుష్ఠిత
పునర్దహన నగ్నప్రచ్ఛాదనయో మఁస్త్ర తస్మై ద్రవ్య వైకల్యాదిభి
ర్యోషోపస్సమజని తద్దోషనివృత్తిద్వారా నిత్య నిరతిశయా నష్ట
శాశ్వత శ్రీవిష్ణు లోకావాప్తి రస్మితి భవన్తోమహన్తోఽనుగృహ్లాన్తు
[ప్ర]తథా తవపితృ శ్శాశ్వత శ్రీవిష్ణు లోకావాప్తి రస్తు. తతః పరం
త్వోదకాజ్జలి దానాదికం పూర్వవత్కృత్వా గురవే భోజనార్థం
తస్మిలాదిక మాదశాహా దహన్యహని చాతవ్యమ్.

ఇతిశ్రీ వైఖానసే వైత్తమేధిక ప్రయోగే

ద్వితీయదిన సంస్కారక్రమః

తృతీయదినే ఉదకాజ్జలి పిణ్డబలి ప్రదానై కోత్తరవృద్ధి
శ్రాద్ధ నవశ్రాద్ధాని కుర్యాత్.

చతుర్థదిన సంస్కార క్రమః

అథ చతుర్థే హని సజ్జవకాలే కర్తా స్నాత్వా ధృతద్వాద
శోభ్యే పుణ్డ్రాః. పవిత్రపాణి రేకవస్త్రధరో దర్భా దుమ్మర శాఖా
నీల లోహిత సూత్ర బృహతీ ఫలాఽజ్యతిలాఽక్షత పుష్ప శిలా
లాజ మృత్పిణ్డ ఘటాఽస్థికలశ ఊరాన్నా దీప్తక్షిణాంచ గృహీత్వా
శ్మశానం గత్వా చితాయాః పూర్వభాగే స్థలశుద్ధిం కృత్వా సంభా
రాన్నిధాయ సాదా ప్రత్యశ్చాఽచమ్య॥

అస్థిసంజ్ఞయనప్రకారః

దక్షిణాముఖ స్థిత్యా యథాశక్తి దక్షిణాం గృహీత్వా భోస్వామినః..... స్వీకృత్య (ప్రాచీనావీతీ) గోత్రస్య..... ప్రేతస్య నిత్య నిరతిశయానన్ద శాశ్వత శ్రీవిష్ణులోకావాప్త్యర్థం మరణాదినా దారభ్యాద్య చతుర్థే హన్యస్థిసంజ్ఞయనం కర్తుం మమ యోగ్య తాస్థిర స్థితి భవన్తో మహాన్తో ౭నుగృహ్యన్తు [ప్ర] యోగ్యతా సిద్ధిరస్తు (ఉపవీతీ) ప్రాణానాయమ్య ఏవంగుణ..... తిథౌ (ప్రాచీనా వీతీ) గోత్రస్య..... ప్రేతస్య నిత్యనిర..... వాప్త్యర్థం మరణాదినా దారభ్యాద్య చతుర్థే హన్యస్థి సంజ్ఞయనాజ్ఞ భూతాం శ్రీ శానాధిదేవ రుద్రపూజాం ప్రేతపూజాం చాద్య కరిష్యే (ఉపవీతీ-అపఉపస్పృశ్య (ప్రాచీనావీతీ) పూర్వవ దక్షిణాగ్రైక దభాకూర్చోపరి మృత్పిణ్డం న్యస్య రుద్రమన్యమితి రుద్రమావాహ్య, ఓం రుద్రమన్యం... వీతయే, శ్రీ శానాధిదేవతం రుద్రమావాహయామి, తత్సమీపే తిలదభాక దుమ్బర పల్లా స్త్రుతే దేశే దక్షిణాగ్ర మేకదభాక కూర్చం నిధాయ తస్మిన్ ఆమ ఆగచ్ఛత్వితి మన్తాస్తే గోత్రనామ స్మరణ పూర్వకం ప్రేత మావాహయేత్; ఆమ ఆగచ్ఛతు ప్రేతో..... మిమాః, గోత్రం..... ప్రేతమా వాహయామి, ఇత్యావాహ్య రుద్రం ప్రేతం చ పుణకపుణ గాసన పాద్యాద్యై రభ్యవ్యక కవ్యం నివేద్య *

ప్రాణానాయమ్య, ఏవంగుణ... తిథౌ (ప్రాచీనావీతీ) గోత్రస్య శర్మణః పితృః ప్రేతస్య మరణాదినా దారభ్యాద్యచతుర్థే హన్యస్థి సంజ్ఞయనకాలే తిథివారాదిభి ర్వోచోపస్సమజని... హిరణ్యదానం కరిష్యే, (ఉపవీతీ - అపఉపస్పృశ్య - ప్రాచీనావీతీ) యథాశక్తి దక్షిణాం

* చణ్డాలాదిస్పృశకోష ప్రాయశ్చిత్తమ్

చితాయా శృణ్డాలాది స్పృశకోషో ఖవేద్యది తద్దోష శమనార్థం ప్రాజా పత్య కృత్ర ప్రత్యామ్నాయత్వేన యత్కించ ద్ధిరణ్య దానం కరిష్యే (ఇతిసంజ్ఞయన్) దక్షిణాం బ్రాహ్మణేభ్యో దత్వా, పచ్చగవ్యైః కుశతోయై శ్చాపొహిష్టాదిభిః క్షితాం ప్రోక్షయేత్॥

గృహీత్వా హిరణ్యగర్భ . . . ప్రయచ్ఛమే, గోత్రస్య....చతుర్థేహ
న్యస్థిసంజ్ఞాయనకాలే తిథివారాదిభి ర్యోకోష స్యచుజని తన్తోష పరిహా
రార్థం మత్కిచ్చి ధిరణ్యం తుభ్యమహం సంప్రదదే, ఇదం నమమ,
శ్రీకృష్ణార్పితమ్.

ప్రాణానాయమ్య, ఏవంగుణ తిథౌ (ప్రాచీనావీతీ) గోత్ర
స్య శర్మణః పితృః ప్రేతస్య మరణదిరాదారభ్యా ద్య చతుర్థే ౭హ
న్యస్థి సంజ్ఞాయనం కరిష్యే (ఉప - అప - ప్రాచీనావీతీ) కుశతోయై
శ్చాపోహిష్ఠాదిభి శ్చితాం ప్రోక్షయేత్, ఓం ఆపో ధాచనః,
హిరణ్యవణాః పవమానీ సువజానః, క్షీరమిశ్రోదకేన యస్తే
అగ్నిమమన్ధామే త్యాధిభిగ పంచభిర్మనై రాదుమ్పర్యా శాఖయా
ఆస్థీ న్యవోఽత్యో ౭యుగ్మకుమ్భజలైశ్చ ప్రోక్షయతి, ఓం యస్తే
అగ్నిమమన్ధామ వృషభాయే వపక్తలే ఇమస్తగ్ం శమయామసి
క్షీరేణ చోదకేన చ, “ఓం యస్త్యమగ్నే సమదహ స్త్వము నిర్వా
పమా పునః, క్యాం భూరత్ర జాయతాం పాకదూర్వా వ్యల్కశా,
ఓం శీతికే శీతికావతి హ్లాదుకే హ్లాదుకావతి, మణ్డూక్యా సుసజ్జమయే
మగ్ం స్వగ్నిగ్ం శమయ॥ ఓం శస్తే ధన్వన్యా ఆప శ్శముతే
సస్త్యనూక్యాః। శస్తే సముద్రియా ఆప శ్శముతే సస్తు వమ్యాః॥
ఓంశస్తే స్రవస్తీ స్తనువే శముతే సస్తు కూప్యాః। శస్తే నీహారో
వర్షతు శముపృష్ఠ్యా ౭వశీయతామ్॥” విగతరజస్వలాగ పంచ
స్త్రియ ఆహూయ నీలహాహిత వణాభ్యాం తన్తుభ్యాం వామహస్తే
బృహతీఫల మాబద్ధ్య వామేన పాదేన పాషాణ మాస్థాయ వామేన
పాణినా ఉత్తిష్ఠాత ఇతిమస్తేణ దస్తేభ్య శ్శిరసోవా౭౭స్థీన్య నిరీక్ష
మాణా ౭పరభాగేన వాగృహీత్వా వాసనికలశేవా ౭శిష్టమేకాని
దధ్యాత్, “ఓం ఉత్తిష్ఠాత స్తనువగ్ం సంభరస్వ మేహ గాత్ర మవ
హమా శరీరమ్, యత్ర భూమ్యై వృణసే తత్ర గచ్ఛ తత్ర త్వా
దేవ స్సవితా దధాతు॥ అథ ద్వితీయా యోషి తక్తై వేదస్త
నీకమితి మస్తేణ స్కన్దాభ్యాం భాషాభ్యాం వా౭స్థీన్యా దాయ

తథా నిదధ్యాత్, 'ఓం ఇద స్తపకమ్' పరఙాతపకమితి మస్త్రీణ తృతీయా ప్యనస్వీక్షమాణా పాశ్వాభ్యాం కటిభ్యాంవా ఒస్థీన్యా దాయ తథా నిదధ్యాత్, "ఓం పరఙాత పకమ్" తథా చతుర్థాభ్యా రుభ్యాం జఙ్ఘాభ్యాం వా తృతీయేన జ్యోతిషా సంవిశ స్వేత్తస్థీన్యాదాయ తథా నిదధ్యాత్, 'ఓం తృతీయేన జ్యోతిషా సంవిశస్వ' తథా పంచమానైన స్వీక్షమాణా సంవేశన స్తనువ ఇతి పాదాభ్యామేవా ఒస్థీన్యాదాయ నిదధ్యాత్, 'ఓం సంవేశన స్తనువే చారురేధి ప్రియో దేవానాం పరమే సధస్థే' ఏవం తిస్రః పంచవా కుర్యుః. *

ప్రధానాస్థివేషవిధిః

తతః కర్తా యథాశక్తి దక్షిణాం గృహీత్వా భోస్వామినః భవత్పాదమూలే... స్వీకృత్య (ప్రాచీనావీతీ) గోత్రస్య ...ప్రేతస్య మరణదినాదారభ్య చతుర్థే హన్యస్థిని త్షేపణం కర్తుంమమ యోగ్యతాసిద్ధిర స్వీతి భవన్తో మహన్తోన గృహ్లాన్తు[ప్ర]యోగ్యతా సిద్ధిరస్తు.

ప్రాణానాయమ్య ఏవంగుణ....తిథౌ(ప్రాచీనావీతీ)గోత్రస్య....
..... ప్రేతస్య మరణ.....భ్య చతుర్థే హన్యస్థిని త్షేపణ కాలేతిధి
.....హిరణ్య దానం కరిష్యే (ఉప- అప- ప్రాచీనావీతీ) హిరణ్య.....
ప్రయచ్ఛమే;

గోత్రస్య చతుర్థే హన్యస్థి నిక్షేపణ కాలే తిధి...సంప్ర దదే ఇదంనమమ శ్రీకృష్ణార్పితమ్.

పునః ప్రాణానాయమ్య, ఏవంగుణ.....తిథౌ(ప్రాచీనావీతీ) గోత్రస్య.....ప్రేతస్య మరణదినాదారభ్య చతుర్థే హన్యస్థిని త్షే పణం కరిష్యే, (ఉప-అప-ప్రాచీనావీతీ) పాలాశ శమీమూలేవా ఒన్యత్ర శుచౌ దేశే వా జానుదఘ్నం గర్తం ఖనిత్వా, ఉత్తిష్ఠ

*ప్రీతా మఖలే కర్త్రైవ వామకరే నీలలోహిత సూత్రాభ్యాం బృహతీఫల మాదిద్య తత్తదైవ సర్వం కర్తవ్యమ్.

ప్రేహి యమేన త్వమిత్యస్థి కలశ మాదాయ గర్తే నిదధ్యాత్, “ఓం ఉత్తిష్ఠప్రేహి ప్రద్రకాకగి కృణుస్వ పరమే వ్యోమః, ఓం యమే నత్వం యమ్యా సంవిదానోత్తమంనాక మధిరో హోమమ్” పాంసుభిగి ప్రచ్ఛాద్య దుద్రం ప్రేతంచో ద్వాన్యోనకదానాదికం పూర్వవత్కృత్యా ౭౭వసిష్టా న్యస్తీని వక్ష్యమాణం తస్మై ౭హని పుణ్యనద్యాం సముద్రేవా ప్రక్షిపేత్ *

ఇతి శ్రీ వైఖానసే వైత్తమేధికప్రయోగే
చతుర్థః దినసంస్కారక్రమః

పంచమే ౭హని తృతీయదినవత్కృత్యా, శ్మషే నవశ్రాద్ధవజ్రం తృతీయాహవ త్వర్వం కుర్యాత్.

సప్తమదిన సంస్కారక్రమః

సప్తమే ౭హని వ్రాతః కాలే కర్తా పూర్వవత్సత్వా ధృత ద్వాదశోద్వక్ పుణ్ణిః పవిత్రీపాణి రేకవస్త్రధరో దర్శానుమ్బర శాఖాతిలా ౭క్షత పుష్ప లాజ మృత్పిణ్ణ క్షీరఘట శరావ చర్వ పూప సక్తు వైష్టిక తామ్బూల నాళికే గోపదంశాదీ న్దక్షిణాంచ గృహీత్వా శ్మశానం గత్వా చితాయాగి పూర్వభాగే శుద్ధే దేశే నిక్షిప్య పాదౌ పగ్తౌశ్చ ౭చమ్య యథాశక్తి దక్షిణం గృహీత్వా

* చతుర్థే ౭హన్యే వచితా పిఠానకరణే

కర్తా యథాశక్తి దక్షిణం గృహీత్వా భోస్సాన్విమినః భవత్పాదమూలే....
....స్తీవృత్త్య, గోత్రస్య.....ప్రేతస్య మరణదినా దారభ్య సప్తమే ౭హని చితా పిఠానం కాలదోషా త్కర్తృమక క్త తయా ౭౭వకృష్ణా౭ద్య చతుర్థే ౭హని కర్తృం మమ యోగ్యతాసిద్ధి రప్తితి భవన్తో మహన్తో ౭నుగృహ్ణాన్తు” ఇతి సంప్రాధ్య యథావిధి చితాపిఠానం కుర్యాత్॥

చితాపిఠానం చతుర్థే హన్యేవ కేచిచ్ఛిష్టా స్మమాచరన్తి॥

భోస్వామినః.....స్వీకృత్య (ప్రాచీనావీతీ) గోత్రస్య...ప్రేతస్య
నిత్యనిరతి.....వాప్త్యధం మరణదినాదారభ్యాఽద్య సప్తమే
ఽహని చితాపిధానం కర్తుం మమ యోగ్యతా సిద్ధిరస్త్వితి భవంతో
మహాంతో ఽను గృహ్యంతు [ప్ర] యోగ్యతా సిద్ధిరస్తు తతస్సజ్జుప్త్య
చతుర్థాదిన వసృత్పిచ్ఛే శ్మశానాధిదేవం రుద్రమేకదర్శకూర్చే
ప్రేతం చావాహ్య ప్రత్యేక మానస పాద్యాద్యై రభ్యర్చ్య కవ్యం
నివేద్య చితామూ శ్చన్తాలాది స్పృశన్దోష నివృత్త్యధం ప్రాజాపత్య
కృత్ర ప్రత్యామ్నాయత్వేన హిరణ్య దానం కృత్వా పశ్చిగవ్యైః
కుశతోయై శ్చితామూహో హిష్ఠాదిభిః పోక్ష్య “ఓం ఆహోహిష్ఠా....
యథాచనః”

ప్రాణానాయమ్య ఏవంగుణ తిథౌ (ప్రాచీనావీతీ)
గోత్రస్య ప్రేతస్య నిత్యనిరతి వ్యధం మరణ
దినాదారభ్యాఽద్య సప్తమేహని చితాపిధానకాలే తిథివారాది భిరో
దోషస్సమజని.....యథాశక్తి హిరణ్యదానం కరిష్యే (ఉప-అప
ప్రాచీనావీతీ)హిరణ్యగర్భ.....మే, ఇదం నమమ, శ్రీకృష్ణార్పితమ్.

చితాపిధానమ్

పునః ప్రాణానాయమ్య ఏవంగుణ.....తిథౌ (ప్రాచీనావీతీ)
గోత్రస్య.....సప్తమే ఽహని చితాపిధానం కరిష్యే (ఉప-అప-
ప్రాచీనావీతీ) అవశేష్టా ఽస్థిభి ర్విదా భస్మాదీని సమూహ్య ఽవశే
ప్రక్షిప్య పాంసుభిః పిథాయ తమపరి శాలిపిష్టేన ప్రేతాకారం
ద్యావశాఙ్గులంకృత్వా తిలాదుమ్బుర దర్భాస్తృతే తస్మిన్దేశే నిధాయ
గోత్రరామ పూర్వం ప్రేతమావాహయేత్, “ఓం ఆమ ఆగచ్ఛతు
ప్రేతో...మిమాః” గోత్రం శర్మాణం పితరం ప్రేతమావాహయామి.
(ఇత్యావాహ్య) పుష్ప తిలచూర్ణ లాజహూపదీపా ఽక్షుతైః పూజ
యిత్వా చరుమపూప లాజనక్తు మిశ్రం నివేద్య పానీయాచమన ముఖ
వాసాంశ్చ దత్వాత్ర, శరీర సర్వా ఽస్థీన్యాదాయ నవకుమ్భే నిధాయ
కుమ్భుచదనం శరానేణా ఽఽచార్చ్య శమీమూలే శుచౌదేశే షా

జానుదఘ్న మవటం ఖనిత్వా తస్మిన్నుమ్భం నిధాయ పాంసుభిర్గర్తం
ప్రపూర్య; ఉత్తిష్ఠప్రేహీతి గోత్రనామపూర్వం ప్రేతముద్వాస్య,
“ఓం ఉత్తిష్ఠ.... హోమమ్” గోత్రం.... ప్రేతం యథాస్థాన
ముద్వాసయామి వనదేవతాభ్యో బలిందత్వా రుద్రముద్వాస
యామితి రుద్రముద్వాస్య, శ్రుశానాధిదేవం రుద్రం యథాస్థాన
ముద్వాసయామి; తతః పరం నదీతీరం ప్రవిశ్య సాత్త్వా బ్రాహ్మణా
స్పదక్షిణపూర్వం సమస్కృత్య దక్షిణాదానపురస్కరం బ్రాహ్మణై
రనుజ్ఞాతః, పూర్వవ త్తీర్థావతే తిలోదకాని దత్వా, గృహమాగత్య
వాసోదక పిణ్డబలిప్రదానా న్యేకోత్తర వృద్ధి శ్రాద్ధ నవశ్రాద్ధాని చ
కుర్యాత్ * ప్రయత్నత సప్తమే హస్యేపుణ్యనద్యా మస్థినిక్షేపణం
కార్యమిత్యా చార్యాః.

ఇతి శ్రీ వైఖానసే వైత్యమేధికప్రయోగే

సప్తమదిన సంస్కారక్రమః

అప్తమే ౭హన్యదకాజ్ఞాలి పిణ్డబలి ప్రదానైకోత్తర వృద్ధిశ్రా
ద్ధాని కృత్వా, నవమేతై సహ నవశ్రాద్ధం కుర్యాత్.

* పుణ్యనద్యామస్థినిక్షేపణవిధిః

సప్తమే ౭హని వైష్టికే ప్రేతవాహనా ద్యర్చనానంతరం నవకుమ్భే చితా
యా అవశిష్టాన్య స్థినిగృహీత్వా పూర్వగృహీత ప్రదానాస్థికలశమప్యదాయ తదు
భయం వంశయష్ట్యాం బద్ధ్యా ధో నిదధానః పుణ్యనదీం గజ్గాదీనా మన్యతమా
మేకాం సముద్రగామినీం గత్వా తస్యాం పూర్వవత్సాత్త్వా పశ్చిగవ్యేన ప్రదానా
౭స్థిని ప్రక్షిళ్య వత్సీకాది శుద్ధమృదా కృతే పాత్రే సతిలహిరణ్య శకలా న్యస్థిని
సజ్జహ్య సంపుటికృత్య తదా దాయా ౭గాధజలం ప్రవిశ్య నిమజ్జ్యా ౭ఘమష్కణ
సూక్తం జపస్తక్షిణా ౭భిముఖః ప్రక్షిపేత్ ; * “ఓం హిరణ్యశృణ్గం.... సుషోమయా”
తతస్సర్వాస్థికుమ్భ మప్యేవమేవ ప్రక్షిళ్య స్నాయాత్॥

అనతిదూరే నద్యాద్యనమ్భవే సర్వాస్థికుమ్భ మప్యారామే వృక్షమూలే వాఖ
త్వా పిథాయ స్నాత్వోత్తరంకర్మ కుర్వీత పునరిష్టకాలే గజ్గాద్యాపగానా మేకస్యాం
సముద్రేవా ప్రక్షిపేత్॥

• శ్లో॥ యావదస్థి మనుష్యాణాం గజ్గాతోయేషు తిష్ఠతి

తావద్యషక సహస్రాణి స్వర్గలోకే మహీయత, ఇతి

దశమదిన సంస్కార క్రమః

అథ దశమే ఽహని ప్రాతః కర్తాన్నాత్వా ధృతద్వాదశోర్ధ్వ పుణ్డ్రః ఏకవస్త్రధర శ్చైకదర్శ కృతోభయ పవిత్రపాణి ర్నదీతీరం గత్వా (ప్రాచీనావీతీ) ప్రథమం నదీతీరకుణ్డే పూర్వవత్సజ్జల్ప పూర్వ మేకోత్తరవృద్ధ్యా తిలోదకాని దద్యాత్ తతః కనిష్ఠ ప్రథమా స్పర్శే సనాభయః కృతసర్వాజ్ఞవపనా న్నాత్వా ఏకవస్త్రధరా ధృతద్వాదశోర్ధ్వపుణ్డ్రః శ్చోభయపవిత్ర పాణయః ప్రాచీనావీతీ నః పూర్వవన్నదీతీర కుణ్డే తిలోదకాం స్త్రి స్త్రి ర్దద్యుః.

నదీతీరకుణ్డ పాషాణోద్యాపనమ్

తతః కర్తా యథాశక్తి దక్షిణాం గృహీత్వా భోస్వామినః... స్వీకృత్య (ప్రాచీనావీతీ) గోత్రస్య.....ప్రేతస్య మరణదినా దారభ్యా ఽద్యదశమే ఽహని నదీతీరకుణ్డే పాషాణో ద్యాపనకర్మ కర్తుం మమ యోగ్యతా సిద్ధిరస్త్వితి భవంతో మహంతోఽనుగృహ్ణాన్తు [ప్ర] యోగ్యతాసిద్ధిరస్తు.

ప్రాణనాయమ్య ఏవంగుణ.....తిథౌ (ప్రాచీనావీతీ) గోత్ర స్య.....ప్రేతస్య మరణదినా దారభ్యా ఽద్యదశమే ఽహని నదీతీర కుణ్డస్థిత పాషాణోద్యాపనకాలే తిథి.....హిరణ్యదానం కరిష్యే (ఉప-అప-ప్రాచీనావీతీ) హిరణ్యగర్భ.....మే, గోత్రస్య..... హిరణ్యదానం తుభ్యమహం సంప్రదదే ఇదం నమమ శ్రీకృష్ణార్చితమ్.

పునః ప్రాణనాయమ్య ఏవంగుణ..... తిథౌ (ప్రాచీనా వీతీ) గోత్రస్య.....ప్రేతస్య మరణదినా దారభ్యా ఽద్యద శమే ఽహని నదీతీరకుణ్డే పాషాణో ద్యాపనం కరిష్యే (ఉప-అప-ప్రాచీనావీతీ) తత్కుణ్డనమీపే దభౌదుమ్బర పర్ణాన్యా స్తీర్య తదుపరి దక్షిణా ఽగ్రమేకదర్శకూర్చం నిధాయో త్త్విష్ఠ ప్రేహీ తి ప్రేతముద్వాస్య, “ఓం ఉత్తిష్ఠ ప్రేహీ ప్రద్రవోకః... మధిరోహో మమ్.” గోత్రం శర్మాణం పితరం ప్రేతం అన్య త్పాషాణా దస్మిన్ కూర్చే ఉద్వాసయామి, (ఇత్యుద్వాస్య) ఉదకాప్లుతం తదశ్చ తత్రైవ తీర్థస్థానే ఽవతు వీహిభి స్సహ పిథాయ

మృదా ౭౭పూర్వ (ఉపవీతీ) అస్మత్కుల మభివధాతామితి వీహీ
న్వికీర్య సమీకుర్యాత్” “అస్మత్కుల మభివధాతామ్” ప్రభూత
బలి విసజ్జన పర్యంత తత్కూర్చం శ్వకుక్కుటాదిభి రస్పృష్టం యథా
తథా సురక్షేత్; కర్తా (ప్రాచీనావీతీ) ముక్తశిఖః పూర్వవజ్జలమా
దాయ జ్ఞాతిభిస్సహ గృహమాగత్య గృహద్వారావట సమీపే ఘటం
నిధాయ దక్షిణాభిముఖ ఆసీన స్సతీలదభాదుమ్పర పత్రేణ వాససా
జలమూదాయ గోత్ర ప్రేతదహన జనితతాపోప శమనాథం
మరణాదినా దారభ్యా ౭ద్య దశమే ౭హని భోగశిలాయామే తత్రే
వాసోదకం దదామి * ఇతి పూర్వన త్త్రిరుదకాష్టాలిం దత్వా పిణ్డబలి
ప్రదానైకోత్తర వృద్ధిశ్రాద్ధాని పూర్వవత్కుర్యాత్.

* దశాహమధ్యేదశసంజాగ్రి నిసమువే క గమంజాగ్రి.

వాజపేయీ

శ్వానకుక్కుట సూతికోదక్యాన్యజై రశ్మినిస్పృష్టేనతి తమశ్మానం
పశ్చిగవైగిప్రత్యావతే నిధాయ పూర్వవద్బలిం దద్యాత్
యద్యశ్మనినష్టే పునరన్యమశ్మానం నిధాయ ప్రేతమావాహ్యో భ్యర్చ్య
గత తిలోదకాదీ స్సనరా వర్త్య కృత్వా తాత్కాలిక బలిందద్యాత్

శ్వకుక్కుటసూతకో దక్యాన్యైః పిండాన్నభాణ్డై స్పృష్టేనవా,
పుననూతన భాణ్డేన చరుంశ్యేవయిత్వా తాన్నిండాన్ బలింశ్చ
పునరావర్త్యదత్వా తాత్కాలిక బలిందద్యాత్.

శ్రీ వైఖానస వైత్తమేధిక ప్రయోగములో

పే 131 లో ఊసమాణ్డాసిక, మాణ్డాసిక అని పొరపాటున
అచ్చు బడినది. మాణ్డాసికోసమాణ్డాసికమని దిద్దుకొనవలెను.

ప్రభూతబలిప్రదానమ్

కర్తా యథాసక్తి దక్షిణాం గృహీత్వా భోక్స్యమిహః.....
 స్వీకృత్య (ప్రాచీనావీతీ) గోత్రస్య.....ప్రేతస్య మరణాదినా దార
 భ్యాఽద్య దశమే హని పిణ్డబలిస్థానే మహత్తున్నివృత్త్యర్థం ప్రభూత
 బలిప్రదానం కర్తుం మమ యోగ్యతాసిద్ధిర స్వీతి భవన్తో మహాన్తో
 ౭నుగృణ్ణాన్తు [[ప్ర] యోగ్యతాసిద్ధిరస్తు. ప్రాణానాయమ్య-ఏవం
 గుణ.....తిథౌ (ప్రాచీనావీతీ) గోత్రస్య.....ప్రేతస్య మరణాదినా
 దారభ్య దశమే హని మహత్తున్నివృత్త్యర్థం ప్రభూతబలి ప్రదాన
 కాలే తిథి హిరణ్యదానం కరిష్యే (ఉప-అప-ప్రాచీ)
 హిరణ్యగర్భ మే గోత్రస్య సంప్రదదే ఇదంనమమ,
 శ్రీకృష్ణార్పితమ్. (ఉపవీతీ)

పునః ప్రాణానాయమ్య ఏవంగుణ.....తిథౌ (ప్రాచీనావీతీ)
 గోత్రస్య ప్రేతస్య మరణాదినా దారభ్యాఽద్య దశమే హని
 పిణ్డబలిస్థానే మహత్తున్నివారణార్థం ప్రేతత్వప్ర్యథాంచ
 ప్రభూత బలి ప్రదానం కరిష్యే (ఉప అప-ప్రాచీనావీతీ) కుణ్డస్యదక్షిణ
 తగి పశ్చాద్వా దక్షిణా ౭గ్రాం స్థితౌదుమ్బుర దభాన్ సంస్తీర్య
 తదుపరి దక్షిణాగ్ర మేకదభాన్కూర్చం నిధాయ శాలిపిష్టేన ప్రేతా
 కారం ద్వాదశాంశులం కృత్వా తస్మిన్ నిధాయా ౭౭మలగచ్ఛత్వీతి
 ప్రేతమావాహ్య “ఓం ఆమలగచ్ఛతు.....మిమిః, గోత్రం శర్మా

అస్తర్గళాహే దర్శాగమనేపి మాతాపితృ

విషయేన పిణ్డోదకా ౭పకషణః

శ్లో॥ మాతాపిత్రో ర్భృతిప్రాప్తౌ దశాహే మధ్యతో వివా
 వనస్పతిగతే సోమే శిష్టాహం పూర్వవత్ క్షిపేత్

శ్లో॥ అస్తర్గళాహే దశాశ్చే న్మాతాపిత్రో ధురో ర్భృతో
 పిణ్డం దద్వా ద్దశాహస్త మితరేషాం సమాపయేత్

శ్లో॥ ద్విచన్ద్రదశనే దోషో మాతాపిత్రో ర్నవిద్యతే
 మధ్యే పిణ్డసమాప్తిశ్చే త్కులక్షయకరీ భవేత్

శ్లో॥ ఆశాఢమధ్యే విధుసంక్షయశ్చే ద్దద్యర్గళాహం తిలవారిపిణ్డమ్
 పుత్రీసుతో దత్తిషు ఔరసశ్చ కేషా స్సుతా స్తత్ర సమాపయేయ, రితి.

ఐం-పితరం-ప్రేతమావాహాయామి సర్వోపచారై రభ్యచక్య ప్రభూత
బలి ప్రదానార్థం వైష్ణికాకార పురోభాగే దక్షిణాగ్రా వైభావా
స్తీర్య తమపరి తిఃస్వీకీర్య ఘృతగుళ పాయసాఽపూపదధినక్తు
లాజపృథుక నారికేళ తామ్బూలాది సోపస్కరం బలిమానాయ్య
చషకాదిపాత్రేనిధాయాఽపనవ్యం పరిషిచ్య తద్బలిపాత్రం హస్తేగృ
హీత్వా గోత్ర-శర్మక-పితః-ప్రేత తవ మహాత్మున్ని వారణార్థం మర
ణదినాదారభ్యఽద్య దశమేఽహని పిణ్డబలిస్థానేఽఘృతగుళ పాయసా
ఽపూప దధి నక్తు లాజ పృథుక నారికేళ తామ్బూలాది సోపస్కర
మేతంతే ప్రభూతబలిం దదామి ఇతి ప్రేతాగ్రే దర్భాస్తృతప్రదేశే
నిక్షిపేత్; గోత్ర-శర్మక-పితః-ప్రేత తవ మహాత్మున్ని దారభ్య
ద్య దశమేఽహని పిణ్డబలిస్థానే మయా కృతం ప్రభూతబలిం సమ్పూ
ర్ణ ముపతిష్ఠస్వ; ఇతి తత్పురత స్తితోదకం నిక్షిప్య నమస్కుర్యాత్.

గృహద్వారకుణ్డ పాషాణోద్యాపనమ్

యథాశక్తి దక్షిణం గృహీత్వా భోస్వామినః . . . స్వీకృత్య
(ప్రాచీనావీతీ) గోత్రస్య ప్రేతస్య మరణదినా దారభ్యఽద్య
దశమేఽహని గృహద్వార కుణ్డే పాషాణోద్యాపనం కర్తుం మమ
యోగ్యతాసిద్ధి రస్త్వితి భవన్తో మహన్తోఽనుగృహ్లాస్తు [ప్ర] యో
గ్యతా సిద్ధిరస్తు.

ప్రాణానాయమ్య. ఏవంగుణ తిథౌ (ప్రాచీనావీతీ)
గోత్రస్య ప్రేతస్య మరణదినాదారభ్యఽద్య దశమేఽహని
గృహద్వార కుణ్డస్థిత పాషాణోద్యాపనకాలే తిథివారాదిభి ర్యోదోష
సమజని హిరణ్యదానంకరిష్యే (ఉప-అప-ప్రాచీనావీతీ) హిర
ణ్యగర్భ దదే, ఇదగనమమ శ్రీకృష్ణార్చితమ్.

ప్రాణానాయమ్య. ఏవంగుణ తిథౌ (ప్రాచీనావీతీ)
గోత్రస్య ప్రేతస్య మరణదినా దారభ్యఽద్య దశమేఽహని
గృహద్వారకుణ్డే పాషాణోద్యాపనం కరిష్యే (ఉప-అప-ప్రాచీనావీతీ)

తత్కుంజానమీపే దభౌదుమ్బర పద్మాన్యాస్తీర్య తదుపరి దక్షిణాగ్ర
 మేకదర్శకూర్చం నిధాయోత్తిష్ఠప్రేహీతి ప్రేతముద్వాస్య “ఓం
 ఉత్తిష్ఠప్రేహీ . . . మధిరోహేయమ్,” గోత్రం-శర్మాణం-పితరం-
 ప్రేతం అస్మా త్పాషాణా దస్మిన్మాచ్చే ఉద్వాసయామి ఇత్యు
 ద్వాస్య, తతః ప్రస్థపరిమిత తన్దులైః పక్వం పాయసం త్రిభి
 ర్మృతావైర్నిర్మహీత్వా తేషామన్యతమే పాత్రే గృహద్వారాఽ
 వటస్థం తమశ్మానం నిధాయ తత్రైవ బలిస్థానే గర్తం ఖాత్వా తస్మిన్
 యథాలాభ మోషధీ బీజాన్యవకీర్య పాయసపూర్ణ పాత్రద్వయం శిలా
 స్థిత పాత్రో పర్య వాఙ్ముఖం ప్రక్షిప్య సముప్పతీ కృత్య తస్మిన్ద్రే
 తత్సముటం నిధాయ మృదా ౭౭పూర్య (ఉపవీతీ) అన్మత్కుల
 మభివర్ధతామితి ప్రేహిన్వీర్య సమీకుర్యాత్, “అన్మత్కుల మభి
 వర్ధతామ్” తదానీమేవ ప్రేతవాసోచ్ఛిష్టపాత్ర దర్భాన్వగ్వా
 (ప్రాచీనావీతీ) ముక్తశిఖః పైష్టికాకారం తాకికేష్టకాం కూర్చం
 దహనాఽయోగ్య శరావాదిపాత్రాణి ప్రభూతబలిచ్చ వాసనా
 గృహీత్వా నదీతీరం గత్వాత్తిర్ధస్థానస్థిత కూర్చేన సహ పైష్టికా
 కారాదీని ప్రభూతబలిచ్చ * తత్రజలేవిస్సృజ్య స్నాత్వా బ్రాహ్మణా
 న్ననక్షిణ పూర్వకం సమస్కృత్య యథాశక్తి దక్షిణాగృహీత్వా
 భోస్వామినః ... స్వీకృత్య (ప్రాచీనావీతీ) గోత్రస్య ... ప్రేతస్య
 మరణ ప్రథమదిన ప్రభృతి దశమదిన పర్యంతం మయాకృత పాషాణ
 స్థాపనాది పాషాణోద్యాపనాంత కృత్యేషు మన్త్రితన్త్రీద్రవ్య వైకల్యై
 మారణకాల తిథివారసక్షత్రాది భిశ్చ యోదోషస్సమజనిత-ద్దోష
 నివృత్తిద్వారా నిత్య నిరతిశయానన్త శాశ్వత శ్రీవిష్ణు లోకావాప్తి
 రస్మితి భవన్తో మహన్తో ౭నుగృహ్ణాన్తు [[ప్ర] తథాస్తు ఇతి బ్రాహ్మ

* శ్లో॥ ప్రేతాయ బలిముద్దిష్టం కూద్రాదేర్యః ప్రయచ్ఛతి

తత్కులం పీడ్యతే రోగైస్తీర్యత్వం చ స గచ్ఛతిః త్యక్తత్వా

త్సర్వమపి సోపస్కరం ప్రభూతబలిం జలే విస్సజేత్.

దై రుక్తః ॥ కృతశేష వపసః కర్తా ॥ మృతపత్న్యా స్వర్వాభరణ
మాజ్జల్య విసజ్జనపూర్వకం వపసం కారయిత్వా స్వయం
స్నాత్వా ధర్మోదకం దద్యాత్.

॥ దశమేహని సంప్రాప్తే స్నానం గ్రామా ద్భూపార్శ్వేత్
తత్ర త్యాజ్యాని వాసాంసి కేశ శృశృనఖానిచ
దశాహే తపనం కుర్యా చ్చుధ్యర్థం మృతసూతకే
మానక్షా తిథివారాణాం దోషో నాస్తీతి శాకలః ఇతి.

♦ శ్లో॥ కణ్ఠసూత్రం కర్ణపత్రే త్యక్త్వా ८త్ర ప్రేతనన్నిదా
పశ్చాత్సంగహయే న్నారీ యదా భర్తృమృతిస్తథా
మృతే భర్తరి తస్యస్త్రీ కణ్ఠసూత్రం పరిత్యజేత్
పశ్చాత్సంగహనా దర్వా గధవా దశమే ८హవి.

దశమేహని మృతపత్నీరజస్వలాచే త్తదా కణ్ఠసూత్రాదికం నవిస్యజేత్,
కిన్ఘ్న, స్నానానన్తరమేవ; తథా.

శ్లో॥ మృతే భర్తరి తస్యస్త్రీ హ్యశౌచాన్తే రజస్వలా
శ్రాద్ధం తత్రప్రకుర్వీత స్నాత్వా సూత్రం విముఖృతి
దశాహభ్యన్తరే దైవా త్ప్రేతభార్యా రజస్వలా
తదా శ్రాద్ధాదికం కార్యం స్నాత్వా సూత్రం విసజ్జయేత్; ఇతి
కణ్ఠసూత్రవిసజ్జనం సర్వభూషణ విసజ్జనోపలక్షణ తయా నిర్దిశతి.

విధవాయాః కేశదారణనిషేధః.

శ్లో॥ విధవా కబరీబన్ధో భర్తృ బన్ధాయ జాయతే ।
శిరసోవపసం తస్మాత్కార్యం విధవయాసదేతి॥

శ్లో॥ ఖట్వాదిశయనం కేశరుక్మ కంచుక కంబళమ్
మోహచ్చేత్కురు తేయాచ సానారీ నరకం ప్రజేత్
రుక్మాభరణ ధారీచ యతిర్వా విధవాయది
తిష్ఠేద్యస్యగృహేనాశో ధర్మసంతతి సమ్మదామ్ ఇతి.

శ్రుతిః—“మాతేగృహేనిశి మోషఉత్తాదన్య త్రత్సద్రుదత్సన్సం విశన్తు
మాత్సంవికేతుర్ అవధిష్ఠా జీవవత్స్ని పతిరోకే విరాజ పశ్యన్తి ప్రజాగ్ం సుమనస్య
ఘానామ్.”

బ్రాహ్మణ మాహాయా ౭౭ననం దత్వా గోత్రస్య - శర్మణః -
పితృః - ప్రేతస్య తృప్త్యర్థం శ్వశి కరిష్యమాణా ద్యమాసికైకోద్దిష్ట
శ్రాద్ధే ప్రేతార్థే భోక్ష్యతామ్, ఇతి ఫలాదినా వృణుయాత్, సోపి
తద్భూషవ నివసేత్.

ఇతి శ్రీ వైఖానసే పైతృమేధిక ప్రయోగే
దశమదిన సంస్కారక్రమః

ఏకాదశ దినసంస్కార క్రమః

ఏకాదశ దినే, ప్రాతః కర్తా నద్యాది జలాశయం గత్వావిధినా
స్నాత్వా నిత్యకర్మాణి చ కృత్వా గృహ మాగత్య గృహే శోధ
నాదికం కారయిత్వా గృహశుద్ధ్యర్థ మాత్మశుద్ధ్యర్థంచ విష్వక్సేనా
రాధన పూర్వకం పుణ్యాహం పఞ్చగవ్య స్థాపనం గృహ శుద్ధ్యర్థం
వాస్తుహోమం చా ౭న్యేనకారయేత్.

భగవత్ప్రార్థనమ్

శ్లో॥ ఓం శుక్లామ్బర ధరం విష్ణుం శశివణం చతుర్భుజమ్
ప్రసన్న వదనం ధ్యాయే త్వర్వవిఘ్నోప శాంతయే
తదేవలగ్నం సుదినం తదేవ తారాబలం చంద్రబలం తదేవ
విద్యాబలం దైవబలం తదేవ లక్ష్మీపతే ౭తేఽఘ్నియుగంస్మ రామ

శ్లో॥ యత్ర యోగీశ్వరః కృష్ణో యత్రపార్థో ధనుర్ధరః
తత్ర శ్రీ రిజయో భూతిర్ధృవాసీతి ర్మతిర్మమ
స్మృతే సకలకల్యాణ భాజనం యత్ర జాయతే
పురుష స్తమజం నిత్యం వ్రజామి శరణం హరిమ్
సర్వదా సర్వకార్యేషు నాస్తితేషామమగ్ధలమ్
యేషాం హృదిస్థో భగవాన్మృగళాయతనం హరిః

ధర్మోదకప్రదానమ్

తతః కర్తా దక్షిణాఽభిముఖో భూత్వాసజ్కుల్వ్య (ప్రాచీనా
వీతీ) తిలోదకాజ్జలం గృహీత్వా “ఓం పృథివీం గచ్ఛా శరీరైః
గోత్రాయ- శర్మణే- పిత్రే- ప్రేతాయ దహన జనితతాపోపశమ
నానాధాంత్యుష్ణోపశమరాధాంత్యైతద్ధర్మోదకం దదామి. ఇతి తిలదభా-
దున్మృర పల్లాస్తృతే దేశే త్రిమదకాజ్జలం దత్వా, గోత్రస్య శర్మణః పితః
ప్రేతస్య దహనజనిత శమనార్థంచ జ్ఞాతిభి ర్హైర్యాశ్చైవై స్సర్వైశ్చ
ధర్మోదకందయతామితి తాన్వార్థయేత్. యజమానేన ప్రార్థితా
స్తే సర్వే బాధవాదాస్యామ ఇత్యుక్త్వా సకృత్ స్నాత్వా ప్రాణానా
యమ్య, ఏవంగుణ తిథౌ (ప్రాచీనావీతీ) యజమానస్య పితః
గోత్రస్య- శర్మణః- ప్రేతస్య దహనజనిత శమనార్థంచ ధర్మో
దకం దదామితి ప్రత్యేకం సజ్కుల్వ్య తిలోదకాజ్జలం గృహీత్వా.

“ఓం పృథివీం గచ్ఛా న్తరిక్షం గచ్ఛ దివ్యం గచ్ఛ దిశో గచ్ఛ సువర్గం గచ్ఛ
సువర్గం గచ్ఛ దిశో గచ్ఛ దివ్యం గచ్ఛా న్తరిక్షం గచ్ఛ పృథివీం గచ్ఛా పో
వాగచ్ఛ యదితత్ర తే హితమోషధీషు ప్రతి తిషా శరీరైః”

యజమానస్య పిత్రే- గోత్రాయ- శర్మణే ప్రేతాయ- దహన
జనిత..... శమనార్థాంత్యైతద్ధర్మోదకం దదామితి ప్రత్యేకం
త్రిం(స్త్రీ) నుదకాజ్జలీ న్సూర్వోక్త తిలదభాదున్మృర పల్లాస్తృతే దేశే
దత్వా స్నానం కుర్వ్యః తతః కర్తా దర్శ్యానున్మృరపల్లాదీన్ జలే విస్సృజ్య
స్నాత్వా బాధ వైస్సహ గృహం ప్రవిశేత్.

దశమ దినరాత్రికృత్యమ్

కర్తా దశమే ఽహని రాత్రా వసన్న న్నాసనే చాసీన ఉభయ
పనిత్ర పాణిగి ప్రాణానాయమ్య ఏవంగుణ... తిథౌ (ప్రాచీనావీతీ)
గోత్రస్య... ప్రేతస్య మరణదినా దారభ్యాఽద్య దశమే ఽహని ప్రేత
త్వప్రధాంత్యైః కరిష్యమాణా ఽద్యమాసిక్తే కోద్దిప్త శ్రాద్ధార్థం
బాహు, ణవరణం కరిష్యే (ఉప-అప-ప్రాచీ) లక్షణసంపన్న మేకం

శ్లో॥ లాభస్తేషాం జయస్తేషాం కుతస్తేషాం పరాభవః
 యేషా మిన్ద్రివర శ్యామో హృదయస్థోజనాదకనః
 ఆపదా మపహర్తారం దాతారం సర్వసంపదామ్
 లోకాభిరామం శ్రీరామం భూయో భూయో నమామ్యహమ్

శ్లో॥ యస్య ద్విరద వక్త్రాద్యాగి పారిషద్యాగి పరశ్శతమ్
 విఘ్నం నిఘ్నన్తి సతతం విష్వక్సేనం తమాశ్రయే
 శ్రౌత స్మారైత్త్రికం కర్మ నిఖిలం యేన సూత్రితమ్
 తస్మై సమస్త వేదార్థ విదే విఖనసే నమః

శ్లో॥ సూత్రాణా మన్యక్తుష్టానాం నేత్రం యచ్ఛ స్థిరీకృతమ్
 సూత్రం వైఖానసం వందే భగవత్కర్మ సూచకమ్
 నారాయణగ పితాయస్య మాతాచాపి హరిప్రియా
 భృగ్వాది మునయ శ్శిష్యా స్తస్మై విఖనసే నమః

శ్రీ లక్ష్మీనారాయణ భ్యాంనమః, శ్రీమతే విఖనసే నమః,
 భృగు మరీచ్యుత్రి కశ్యపే భ్యోనమః, నమస్సదసే నమస్సదస స్పృతయే
 'ఓం నమస్సఖినాం పురోగాణాం చతుషే, నమో దివేనమగి పృథివ్యై,
 సప్రథ సభాంమే గోపాయ, యేచసభ్యా స్సభా సదః, తానిద్వి
 యావతగి కురు, సర్వమాయు రుపాసతామ్, సర్వేభ్య శ్రీవైష్ణ
 వేభ్యో నమః 'ఓం భగవతోబలేన భగవతోవీర్యేణ భగవత్స్తేజసా
 భగవతఃకర్మణా, భగవతాను గృహీతో భగవతాను ధ్యాతో
 భగవత్కర్మ కరిష్యామి తద్భగవా నమమన్యతామ్.

అపక్రామన్తు భూతాని పిశాచాగి ప్రేతగుహ్యకాః
 యేచాత్ర నివసన్త్యేతే దేవతా భువిసన్తతమ్
 అపసర్పన్తు యేభూతాఃయేభూతా భువిసన్సితాః
 యేభూతా విఘ్నకర్తార స్సేగచ్ఛ న్వాజ్ఞయా హరేః

ఆసన మస్త్రస్య, పృథివ్యాః మేరుపృష్ఠ ఋషిః సుతలం ఛందః
 శ్రీకూర్మో దేవతాఆసనే వినియోగః

పృథ్విత్వయా ధృతాలోకా దేవిత్వం విష్ణునా ధృతా
త్వంచ ధారయ మాందేవి పవిత్రం కురుచాసనమ్
అశేష జగదాధార మనంతం కూర్మ రూపిణమ్
ఆసనస్య విశుద్ధ్యర్థ మాత్మానం తం భజేహరిమ్

అం అనంతాసనాయ నమః యం యోగాసనాయ విం విమ
లాసనాయ నమః రం కూర్మాసనాయ నమః ఇతి భూశుద్ధిం కృత్వా.

విష్వక్సేనారాధనమ్

ద్విరాచక్య త్రివి ప్రాణానాయమ్య దక్షిణజానుని వామ
హస్త ముత్తానం కృత్వాతదజ్ఞుష్ట తజ్జన్యోర్మధ్యే అవాచీనస్య
దక్షిణపాదే రంగుష్ఠరహితా శ్చేతిప్రో జ్ఞుశీర్షస్య దక్షిణాజ్ఞుష్ఠేన
వామాజ్ఞుష్ఠం పరవేష్ట్యహరిః ఓం (ఇత్యుపక్రమ్య) శ్రీమహా విష్ణో
రాజ్ఞియా ప్రవర్తమానసాద్యబ్రహ్మణః ద్వితీయ పరాధేక శ్వేత
వరాహ కల్పే నైవస్వత మన్వంతరే, కలియుగే, ప్రథమ పాదే,
జంబూ ద్వీపే భరత వంశే, భరత ఖణ్డే, మేరోదక్షిణ దిగ్భాగే,
శ్రీవేంకటాచలాదుత్తర ప్రదేశే, మహా నన్యోర్మధ్యదేశే, అస్మి
న్సహా భగవద్భాగవతాచార్యాణాం సన్నిధౌ అస్మిన్వర్తమానే,
వ్యావహారిక చాన్ద్రమానేన, సంవత్సరే, అయనే, ఋతౌ, మాసే,
పక్షే వాసరయక్తాయాం నక్షత్రయక్తాయాం అస్యాం తిథౌ (ప్రాచీ
నావీతీ) గోత్రస్య-శర్మణః యజమానస్య పితుః ప్రేతస్య మరణదినా
దారభ్యః ఽద్వైకావశే ఽహని (ఉపవీతీ) (అపఉపస్పృశ్య) గృహ
శుద్ధ్యర్థ మాత్మ శుద్ధ్యర్థంచ సుపుణ్యాహం కరిష్యన్నాదానిర్విఘ్నన
పరిసమాప్త్యర్థం విష్వక్సేనారాధనం కరిష్యే (అపఉపస్పృశ్య) పాత్ర
స్థతణ్డులోపరి కూర్చుం పవిత్రం వానిధాయ స్వహృదయే విష్వక్సేనం
ధ్యాత్వా.

శ్లో॥ విష్వక్సేనం సకలవిబుధ ప్రౌఢ సైన్యాధి నాథం
ముద్రాచక్రే కరతల యుగే శబ్దదణ్డో దధానమ్

మేఘశ్యామం నుఫణిమకుటం వీతవస్త్రం శుభాఙ్గం
 ధ్యాయేదేవం విజితదనుజం సూత్రవత్యా సమేతమ్
 శ్లో॥ విష్వక్సేన మశేష నిర్జరమహః సేనాధి నాథంచతు
 ర్బాహుం శఙ్ఖ సుదశనేచ దధతం శక్తించ దణ్డంకరైః
 శ్యామం రత్న కిరీట కుణ్డలధరం పీతామ్బు రాలఙ్కృతం
 వస్త్రే సూత్రవతీ జయా సహచరం వైవస్వ దాశాముఖమ్

“ఓం ఆగ్నేయోయస్మా ద్యజామహేత్వా విశ్వేనదాత్వం
 మహితోనుశమ్నో వైరాజస్తే సుహుతన్నిధతామ్”. ఓం ప్రేమా
 మధీశో విబుధానా మనాదిః యామేశస్తాం ధనితాం దధాతు “ఓం
 ఆయాతు భగవాద్వివ్యో దాస్తశ్శాన్తో జనప్రియః వర్షిష్య స్సర్వ
 భక్తానాం సర్వదా ధనదోవరః” పురుష స్సగణ సూత్రవతీ జయా
 సహాయోజితః పరం సహదేవతా భిరనుమన్యతామ్, యస్తుధర్మరథో
 నిత్యమృషిభి శ్చానుగామినం శాస్తం భగవస్తమోమ్ ఓం విష్వ
 క్సేన మావాహ యామి ఓం శాస్త మావాహయామి ఓం హర
 మావాహయామి ఓం అమిత మావాహయామి (తద్దక్షిణే) ఓం
 సూత్రవతీ మావాహయామి (వామే) ఓం జయా మావాహయామి
 ఇతి కూర్చేనమావాహ్య పఞ్చోపచారమత్రై రాసనం, పరికల్ప్య ఓం
 లం-హం-యం-రం-వం, సూత్రవతీ జయాసహిత శ్రీ విష్వక్సేనాయ
 నమః పుష్పేణాననం పరికల్పయామి ప్రేమామధీశ ఇతి ప్రణమ్య
 “ఓం ప్రేమామ, . . . దధాతు” సూత్రవతీ జయాసహిత శ్రీ విష్వ
 క్సేనాయ నమః ప్రణామం సమర్పయామి ప్రార్థనం సమర్పయామి
 ఆగ్నేయోయస్మా దితి స్నానమ్, ఓం ఆగ్నేయో . . . ధతామ్.
 సూత్రవతీ జయాసహిత శ్రీ విష్వక్సేనాయ నమః శుద్ధోదకేన స్నాప
 యామి, సూత్ర . . . శ్రీ విష్వక్సేనాయనమః ప్లోతేన విమృజామి
 తద్వీజం శస్య సన్యస్య, ఓం వి-ఓం సూం-ఓం జం, అపసర్వీతి గన్ధమ్,
 ఓం అపసర్వయో గన్ధో గన్ధర్వేషు చ యద్యతః, ధైవోయా మాను
 షోగన్ధస్సమాగన్ధస్సరభి ర్జ్ఞప్తతామ్, సూత్రవతీ జయా సహిత శ్రీ
 విష్వక్సేనాయనమః గంధం సమర్పయామి తత్సవితురితి పుష్పమ్.

ఓం తత్సవి... యాత్ సూత్రవతీ జయాసహిత శ్రీ విష్వక్సే
 నాయ నమః పుష్పాణి స్రజంచ సమర్పయామి, అగ్నిం దూతమితి
 ధూపమ్ ఓం అగ్నిం దూతం వృణీమహే హోతారం విశ్వ
 వేదసమ్, అస్య యజ్ఞస్య సుక్రతుమ్. సూత్రవతీ జయా సమేత
 శ్రీ విష్వక్సేనాయ నమః ధూప మాఘ్రూపయామి అహమస్మీతి
 దీపమ్ ఓం అహమస్మి ప్రథమజా ఋతస్య, పూర్వదేవేభ్యో అమృ
 తస్య నాభిః యోమా దదాతి స ఇ దేవమావాః సూత్రవతీ జయా
 సహిత శ్రీవిష్వక్సేనాయ నమః దీపం దశాయామి అర్ఘ్యం సమర్ప
 యామి ఆచమనం సమర్పయామి అగ్న ఆయాహీతి ఫలోపహారమ్,
 ఓం అగ్న ఆయాహి వీతయే గృణానో హవ్యదాతయే నిహోతా
 సద్ధి బరహిషి, సూత్రవతీ జయాసహిత శ్రీవిష్వక్సేనాయనమః ఫలో
 పహారం నివేదయామి. యే తేశతమితి పానీయమ్. ఓం యే తేశతం
 వరుణయే సహస్రం యజ్ఞియాగపాశా వితతాగ పురుత్రా తేభ్యోన
 ఇన్ద్రస్సవితోత విష్వర్విశ్వేదేవాః ముఞ్చన్తుమరుతస్యస్త్వాసూత్రవతీ
 జయాసహిత శ్రీవిష్వక్సేనాయ నమః పానీయం సమర్పయామి,
 ఆచమనం సమర్పయామి, ఘృతాత్పరీతి తామ్బూలమ్. ఓం ఘృతా
 త్పరిమణ్ణ ఇవాప్నుస్తేహ స్సర్వాధిక స్సర్వద త్తేషు శర్వః సచేతనశ్చే
 తయతే స్వశక్త్యా ఏకోలోకాః గర్భవత్పాతు సర్వాః. సూత్రవతీ
 జయా సహిత శ్రీవిష్వక్సేనాయ నమః తామ్బూలం సమర్పయామి.

శ్లో॥ సురాసుర శిరోరత్న మరీచి ఖచితాఙ్ఘ్రియే
 విఘ్నాన్ధకార సూర్యాయ విష్వక్సేనాయ తే నమః
 విష్వక్సేన హరేర్భక్త పూజాయాం హీనమేవయత్
 తత్త మస్వేతి చోక్త్యాతు ప్రణామం కారయే త్పునః

అనయా వాహనాది త్రయోదశోపచార పూజయా భగవాన్
 శ్రీవిష్వక్సేన స్సప్రీతో వరదో భవతు. విష్వక్సేనాయ నమః యథా
 సుఖం యథాస్థానం ప్రతిష్ఠాపయామి. (శోభనార్ధం. తేమాయ
 పునరా గమనాయచ)

పుణ్యాహమ్

అథ పుణ్యాహం పశ్చాత్తరాశ్చోత్తరీయా నాహూయా భిపూజ
యతి ఆచార్యః (తణ్డూలపూణః పాతో) పరిస్థిత) కరకం ధారాస్వి
త్యద్భి రాపూర్య ఓం ధారాసుసప్త సుచమానసేషు సరస్వరిత్సు పరి
పూరితేషు అపోఽభిగృణ్ణా న్నతిపాదయిష్యే గృహోమిధత్తాగ్ం
సుచిరగ్ం సుశర్మ॥ ఇదమా పశ్యేవా ఇత్యపోభిమన్త్యి॥ ఓం ఇదమా
పశ్యేవా శ్శివతమా శ్శాంతా శ్శాంతతమా శ్శుభాశ్శుభత మాగ
పూతాగ పూతతమాగ పుణ్యాగ పుణ్యత మామేధ్యామేధ్యతమా
అమృతా అమృతరసాగ పూతాబ్రహ్మ పవిత్రేణ పూతాన్మూర్త్యస్యర
శ్మిభిః పుష్పాదిభి సర్వతీర్థ జలమధ్యచ్ఛక్.

సర్వతీర్థజలం పుణ్యం పావనం సర్వకారణమ్
విష్ణు పాదోద్భవం శుద్ధం సర్వమజ్గళ దాయినా
బ్రహ్మణా సమృద్ధితం యచ్ఛుచున్త్రీపూతం శుభావహమ్
కావేరీ తుజ్గభద్రాచ కృష్ణవేణీచ గౌతమీ
భాగీరథీతి విఖ్యాతాగ పశ్చాగంగాగ ప్రకీర్తితాః

(కరకే) పాశ్చాత్యభౌతిక మావాహయామి (జలే) సర్వతీర్థజల
మావాహయామి గంగాది సర్వతీర్థజలాయ నమః పుష్పగన్ధాక్షత
ఘృపదీపాఘ్నాః చమన ఫలోపహారాః సమర్పయామి.

ప్రతివాచకా న్నాన్యజ్ఞా నుదన్యజ్ఞాన్వా స్థాపయిత్వోదన్యజ్ఞః
త్రిగ్రహణానాయమ్య, తిథివారాది సజ్జీర్త్య (ప్రాచీనావీతీ) గోత్రస్య
శర్మణః యజమానస్యపితృగ ప్రేతస్య మరణాదినాదారభ్యా ఽద్యైకా
దశేఽహని గృహశుద్ధిర్థ మాత్మశుద్ధిర్థంచ సుపుణ్యాహం
కరోమి (ఇతిసంకల్ప్య) (ఉపవీతీ) (అప ఉప స్పృశ్య) [[ప్ర]
కురుష్య స్వస్తిసుప్రోక్షిత మస్మితి స్థానంప్రోక్ష్య ఓం స్వస్తిసు
ప్రోక్షిత మస్తు [[ప్ర] అస్తు ప్రజాపతిగ ప్రియతా మిత్యుక్త్వా
తైగప్రియతామితి వాచయతి. ఓం ప్రజాపతిగ ప్రియతామ్ [[ప్ర]
ప్రియతాం ప్రజాపతిః, కనకాది శుద్ధపాత్రం మృణ్మయంవా ఽభి

సావ జలధారణార్థం పురత స్సంస్థాప్య తస్మి న్మూళాతుత గన్ధా
శ్వత్థ పల్లవాదీన్విన్యస్య కరకం బాహుమాత్ర ముద్భృత్య వామహస్తే
నిధాయ దక్షిణహస్తేన కరకాన సంపిదాయ తిష్ఠ శామ్యన్తు ఘోరాణితి
మన్త్రావృత్తోత్తరాంతం యథాశ్వాత్తథా పాత్రాద్భూహ్యమ్యం
త్రింశత్సప్తసప్తావయతి ఓం శామ్యన్తు ఘోరాణి ఓం శామ్యన్తు పా
పాని ఓం శామ్యన్తు ఈతయః తథాస్తే శుభాని వర్ధంతామితి (అభిసావ)
ఓం శామ్యన్తు ఈతయః తథాస్తే శుభాని వర్ధంతామితి (అభిసావ)

శుచివోహవ్యా ఇత్యగ్రం ప్రేతకే ఓం శుచివోహవ్యా మరుత శ్శుచీ
నాగ్ం శుచిగ్ం హి నో మ్యధ్వరగ్ం శుచిభ్యః ఋతేన సత్యమృత సాప
ఆయ న్చుచిజన్మాన శ్శుచయగి పావతాః ఓం సర్వాసిద్ధిమి యజమా
ప్రజామాయుర్ధనంచ బృహస్పతి ప్రసూతో యజమాన ఇహ మారిషత్
ఓం అతో దేవా అవన్తునో యతో విష్ణుర్విచక్రిమే పృథివ్యా స్సప్త
థామభిః ఓం ఇదం విష్ణు ర్విచక్రమే త్రేథా నదధే పదమ్ సమూళ
మస్య పాగ్ం సురే ఓం త్రీణిపదా విచక్రమే విష్ణుగోపా అదాభ్యః
తతో ధర్మాణి ధారయన్ ఓం విష్ణోగి కర్మాణి పశ్యతయతో వ్రతాని
పస్పశే ఇన్ద్రస్య యుభ్యస్సఖా ఓం తద్విష్ణోగి పరమం పదగ్ం సదా
పశ్యన్తి సూరయః దివీన చక్షు రాతతిమ్ ఓం తద్విప్రాసో విపస్య
వోజా గృవాం సస్సమిన్ధతే విష్ణో ర్యత్పరమం పదమ్.

ద్రవిణోదా ఇత్యారభ్యా దితిర్ద్యౌ రిత్త్యంతం తత్తన్మన్త్రాస్తే
యజమానస్య శిరస్యక్షతాన్నితీ. పస్త సదస్యా స్పర్శ్యే యజమానేన
సహ వదేయుః, యజమానస్తు కరకం ధారయన్ ప్రతిమన్త్రం పాత్రే
ఽపస్సాన్వివయతి.

ఓం ద్రవిణోదా ద్రవిణసస్తు రస్య ద్రవిణోదా త్సనరస్య ప్రీయంసత్,
ద్రవిణోదా వీరవతీ మిషంనో ద్రవిణోదా రాసతే దీఘమూయుః॥

ఓం సవితా పశ్చాతా త్సవితా పురస్తా త్సవితోత్తరాంతా త్సవితా
ధరాంతాత్, సవితానస్సవతు సర్వతాతం సవితానో రాసతాం
దీఘమూయుః॥

ఓం నవోనవోభవతి జాయమానోఽహ్నిం కేతు రుషసామేత్యగ్రే,
భాగం దేవేభ్యో విదధా త్వా య స్పృచన్ద్రమా స్తిరతి దీఘః
మాయుః॥

ఓం విద్యున్నయా పతస్తీతవిద్యో ద్భరస్తీ మేఽలప్య కామ్యాని
జనిష్ఠోఽలపో నర్యస్సజాతగ ప్రోర్వశీతి రత దీఘఃమాయుః॥

ఓం శతంజీవ శరదో వర్ధమాన శ్శతంహోమంతా ఇతమువ సంతాన్,
శతమిద్దాగ్ని సవితా బృహస్పతి శ్శతాయుషా హవిషేమం
పునర్దుః॥

ఓం అష్టే దేవా వసవస్సోమ్యా సశ్చతసో దేవీ రజరాశ్ర విష్ణాః,
తేయజ్ఞంపాన్తు రజనగపరస్తా త్సంవత్సరీణ మమృతగ్ం స్వస్తి॥

ఓం హిరణ్యరూప సహిరణ్య సద్వ గపరిన పాత్యేదు హిరణ్యవణః,
హిరణ్యయా త్పరియోనే నిఃపద్యా హిరణ్యదాద దత్యన్నమస్త్యై॥

ఓం ఋధ్యామస్తామం సనుయామవాజ మనోమస్త్రం సరథే హోప
యాతమ్, యశోన పక్వం మధుగో ష్పన్తరా భూతాంశోఽ
అశ్వినోః కామమప్రాః॥

ఓం ఆహంఃత్వా విదంత్యా పునరాగాగి పుననవ,
సర్వాంగ సర్వం తేచక్షుస్సర్వ మాయుశ్చ తే విదమ్॥

ఓం ఆర్యమణం బృహస్పతిమిన్ద్రం దానాయ చోదయ,
వాచం విష్ణుగ్ం సరస్వతీగ్ం సవితారంచ వాజినమ్॥

ఓం సోమగ్ం రాజానం వరుణమగ్ని మన్వార భామహే
ఆదిత్యా విష్ణుగ్ం సూర్యం బ్రహ్మణంచ బృహస్పతిమ్॥

ఓం ఇన్ద్రావరుణా సౌమనస మద్భుప్తం రాయస్సోమం యజమానేషు
ధత్తమ్, ప్రజాపుష్టిం భూతిమస్మాసు ధత్తం దీఘాయుత్వాయ
ప్రతిరతన్న ఆయుః॥

ఓం శ్రియేజాత శ్శ్రియ ఆనిరియా యశ్రియంవయో జరి తృభ్యో
దధాతి, శ్రియం వసానాఽలమృతత్వమాయ నృవన్తీసత్వ
సమిధా మితద్రా॥

ఓం యాగుం గూర్యాసి నీ వాలీ యారాకాయా సరస్వతీ,

ఇంద్రాణీ మహ్వాఽఙ్గాతయే వరుణానీం స్వస్తయే॥

ఓం యస్త్యాహృదా కీరిణామన్యమానో ఽమత్కంఠుత్యోజోహ
వీమి, జాతవేదో యశో అస్మాసుధేహి ప్రజాభిరగ్నే అమృ
తత్వమశ్యామ్.

ఓం యస్మై త్వగంసుకృతే జాతకవేదఉలోకమగ్నే కృణవ సోమనమ్
అశ్వినగ్ం సపుత్రిణం వీరవస్తం గోమస్తగ్ం రయినశతే స్వస్తి॥

ఓం నర్యప్రజాంమే గోపాయా ఽమృతత్వాయ జీవసే,
జాతాంజ నిష్యమాణాఞ్చమృతే సత్యే ప్రతిష్ఠితామ్॥

ఓం సుత్రామాణం పృథివీం ద్యామనే హసగ్ం మశర్మాణ మదితిగ్ం
సుప్రణీతిమ్, దైవీ నావగ్ంస్వరిత్రా మనాగ సమస్రవస్తీ మారు
హోమా స్వస్తయే॥

ఓం శతాయుధాయ శతవీర్యాయ శతోతయేఽభి మాతిషాహే,
శతం యోనశ్శరదో అజీతా నిన్ద్రోనే షదతి దురితాని విశ్వా॥

ఓం దక్షిణావతా మిది మానిచిత్రా దక్షిణావతాం దివిసూర్యాసః
దక్షిణావన్తో అమృతం భజన్తే దక్షిణావన్తగ్ ప్రతిరంత ఆయుః॥

ఓంభద్రం కర్ణేభి శ్శృణుమామదేవా భద్రంపశ్యే మాక్షభి ర్యశ
త్రాః, స్థిరై ర్జైస్తుష్టువాగ్ం సస్తనూభి ర్వ్యశేమ దేవహితం
యదాయుః

ఓం శతమిన్ను శరదో అన్తి దేవా యత్రానశ్చక్రా జరసం తనూనామ్,
పుత్రాసో యత్ర పితరో భవన్తి మానో మధ్యారీ రిషతాయు
గఃన్తోః

ఓం అదితిర్ద్యా రదితి రస్తరిక్ష మదితిర్మాతా సపితా సపుత్రః.
విశ్వేదేవా అదితిగ్ పఞ్చజనా అదితిజాత మదితిజానిత్వమ్

ఓం సర్వేదేవాగ్ ప్రియన్తామ్ (ప్ర) ప్రియన్తామ్ ఓం సర్వేఋషయగ్
ప్రియన్తామ్, (ప్ర) ప్రియన్తామ్, ఓం సర్వేపితరగ్ ప్రియన్తామ్ (ప్ర)
ప్రియన్తామ్ ఓం సర్వేగ్రహాగ్ ప్రియన్తామ్ [ప్ర] ప్రియన్తామ్ ఓం సర్వాదే

వ్యగి ప్రియన్తామ్ [[ప్ర] ప్రియన్తామ్ ఓం సర్వాఋషిపత్న్యగి ప్రియన్తామ్
 (ప్ర) ప్రియన్తామ్, ఓం సర్వాగిపత్నపత్న్యగి ప్రియన్తామ్, (ప్ర) ప్రియ
 న్తామ్ ఓం సర్వేవేదాగి ప్రియన్తామ్ (ప్ర) ప్రియన్తామ్ ఓం సర్వే
 యజ్ఞాగి ప్రియన్తామ్ (ప్ర) ప్రియన్తామ్ ఓం పుణ్యాహమస్తు (ప్ర) అస్తు
 ఓం శివమస్తు [[ప్ర] అస్తు ఓం ఆయుష్యమస్తు (ప్ర) అస్తు ఓం ఆరోగ్య
 మస్తు (ప్ర) అస్తు ఓం అవిఘ్నమస్తు (ప్ర) అస్తు ఓం అచలమైశ్వ
 ర్యమస్తు (ప్ర) అస్తు ఓం యత్పాపం తత్ప్రతిహతమస్తు (ప్ర) అస్తు
 ఓం యచ్ఛ్రేయస్తదస్తు (ప్ర) అస్తు ఓం శివంకర్మాస్తు (ప్ర) అస్తు
 ఓం శివగిపత్నీస్తు (ప్ర) అస్తు ఓం శివా ఋతవస్సస్తు (ప్ర) సంతు
 ఓం శివాని నక్షత్రాణి భవంతు [[ప్ర] భవన్తు ఓం సర్వకర్మ సమృద్ధి
 రస్తు (ప్ర) అస్తు ఓం సర్వధనధాన్య సంపూర్ణమస్తు (ప్ర) అస్తు.

యత్పుణ్యం స్వస్తి న ఋధ్యాస్మేతి పూర్వోక్తా మితరే 2నువ
 దంతి యజమానస్య నక్షత్రనామాది గోత్రనామ్న స్సతాస్తం
 మాతృగోత్రనామాస్తా త్వరం శర్మాస్తం నామప్రణవాది భవన్తో
 బువన్తు. పుణ్యాహం స్యస్త్యైర్ధ్యస్తం పృత్యేకం త్రిధాత్రిధా యథా
 విభక్తి వాచిత మనువాచ యేయుః.

ఓం యత్పుణ్యం నక్షత్రమ్, తద్బట్కుర్వీతో పవ్యుషమ్, యదానై
 సూర్యః దేతి; అథ నక్షత్రం నైతి, యావతి తత్రసూర్యో గచ్ఛేత్,
 యత్రఽఋణ్యం పశ్యేత్, తావతి కర్వీత యత్కారీస్యాత్, పుణ్యాహ
 ఏవకరుతే, ఆశ్వినాయ భారద్వాజాయ యజ్ఞదత్త శర్మణస్సతాయ
 ఆత్రేయీ నద్వనాయ దేవదత్త శర్మణే మహ్య [[ప్ర] తుభ్య] మస్మిన్క
 ర్మణి ఓం పుణ్యాహం భవన్తో బ్రువన్తు [[ప్ర] ఓం పుణ్యాహమ్] ఏవంత్రిః.

ఓం స్వస్తి సకన్దో వృద్ధశ్రవాః స్వస్తి నగపూషా విశ్వవేదాః.
 స్వస్తి నస్త్యో అరిష్టనేమిః, స్వస్తి నో బృహస్పతి ర్దధాతు||

ఆశ్వినాయ భారద్వాజాయ యజ్ఞదత్త శర్మణ స్సతాయ
 ఆత్రేయీ నద్వనాయ దేవదత్త శర్మణే మహ్య [[ప్ర] తుభ్య] మస్మి
 న్కర్మణి ఓం స్వస్తి భవన్తో బ్రువన్తు [[ప్ర] ఓం స్వస్తి] ఏవంత్రిః.

ఓం ఋధ్యాస్మ హవ్యై ర్నమసోపనద్య, మిత్రం దేవం మిత్ర
ధేయంనో అస్తు, అనూరాధా హవిషా వర్ధయంతః శతంజీవేమ
శరదస్సవీరాః, త్రీణిత్రీణివై దేవానా మృద్ధాని త్రీణిఛన్దాగ్ంసి త్రీణిసవ
నాని, త్రయశ్చమేలోకాః ఋధ్యామేవ తద్వీర్యవపులోకేషు ప్రతితిష్ఠతి.

అశ్వినాయ భారద్వాజాయ యజ్ఞదత్తశర్మణ స్సతాయ
ఆత్రేయీ నన్దనాయ దేవదత్త శర్మణే మహ్యా [(ప్ర)తుభ్య] మస్మి
స్మర్మణి ఓంబుద్ధిం భవంతోబ్రువన్తు [(ప్ర)ఓంబుద్ధ్యతామ్] ఏవం త్రిః.

ఆపోహిష్ఠేతి (అభి)సావోదకం కరకే సంయోజ్య) ఓం ఆపో
హిష్ఠామ యోభువన్తాన ఊర్జేదధాతన, మహేరణాయ చక్షుసే
యోవశ్శివతమో రసస్తస్యభాజయతే హసః ఉశతీరివ మాతరః |
తస్మా అరజ్గమామవో యస్యక్షయాయ జిన్వథ, ఆపోజనయథాచనః.

హిరణ్యపవమానైః ప్రోక్షయతి; ||

ఓం హిరణ్యవర్ణా శ్శుచయగి పావకా యానుజాతగి కశ్యపో
యాస్విన్ద్రీః, అగ్నించూగర్భం దధిరేవిరూపా స్తానఆప శ్శగ్ంసోనా
భవన్తు, యాసాగ్ం రాజా వరుణోయాతి మధ్యే సత్యావృతే అప
పశ్యజ్జనానామ్ మధుశ్శుత శ్శుచయోయాగిపావకా స్తాన ఆపశ్శగ్ం
సోనాభవన్తు, యాసాం దేవాదివికృణ్వన్తి భక్షంయా అస్తరిక్షే
బహుధా భవన్తి, యాగిపుణివీం పయసోన్దన్తి శుక్రా స్తానఆపశ్శగ్ం
సోనాభవన్తు, శివేన మాచక్షుషా పశ్యతాపశ్శివయా తనువోపస్పృశ
తత్త్వచంమే, సర్వాగ్ం అగ్నిగ్ంరపుషదో హువేవో మయివరో
బలమోజో నిధత్త, యదద స్సంప్రయతీరహః వనదతాహతే, తస్మా
దానద్యో నామస్థతావో నామానిస్థవః, యత్ప్రేషితా వరుణేనతా
శ్శీభగ్ం సమవల్లత, తదాపో నిన్ద్రోవోయతీ స్తస్మాదాపో అనుస్థన
అపకామగ్ంస్యన్దమానా అవీవరత వోహికమ్, ఇన్ద్రోవ శ్శక్తిభిరేవీ
స్తస్మా ద్వాణామ వోహితమ్, ఏకోదేవో అప్యతిష్ఠ భస్యన్దమానా
యథావశమ్, ఉదానిషు ర్మహీరితి తస్మా దుదకముచ్యతే, ఆపో
భద్రా ఘృతమిదాపతసు రగ్నిహేమా భిద్రత్వాప ఇత్వాః, తీవో

రసో మధుప్యచా మరజ్జమ ఆమాప్రాజేన సహవచకసాగః, ఆది
త్పశ్యా మ్యుతవాశ్మణో మ్యామా ఘోషోగచ్ఛతివాజ్ను ఆసామ్,
మన్యేభేజానో అమృతస్య తర్హి హిరణ్యవర్ణా అతృపంయదావః,
ఆపోహిష్ఠామ యోభువః దివిశ్రియ స్వాంతరిక్షే యతస్య పృథివ్యా
సంభవ బ్రహ్మవర్చస మసి బ్రహ్మవచక సాయత్వా ॥

ఓం పవమానస్సు వజ్రః, పవిత్రేణ విచర్షణః, యగ
పోతా సపునాతుమా, పునన్తుమా దేవజనాః, పునన్తు మన
వోధియా, పునన్తు విశ్వాయవః, జాతపేదగ పవిత్రీవత్, పవిత్రేణ
పునాహిమా, సుక్తేణ దేవదీద్యత్, అగ్నేక్రత్వా క్రతుగ్ంరను యత్తే
పవిత్ర మచిషి అగ్నే వితతమన్తరా బ్రహ్మ తేనపునీమహే
ఉభాభ్యా ద్వేవసవితః పవిత్రేణ సవేనచ ఇదంబ్రహ్మ పునీమహే
వైశ్వదేవీ పునతీ దేవ్యాగాత్ యస్యైబహ్వీ స్తనువో. వీతప్యస్థాః
తయామదస్త స్సధమా ద్యేషు వయగ్ంన్యామ పతయోర యాణామ్
వైశ్వానరో రశ్మిభిర్మా పునాతు వాతగప్రాణేనే మిరోమ యోభూః
ద్యావా పృథివీ పయసా పయోభిః ఋతావరీ యజ్ఞియేమా పునీ
తామ్ బృహద్భి స్సవితస్త్యభిః, పర్షిష్మై ద్వేవ మన్మభిః అగ్నేదత్తైగ
పునాహిమా యేనదేవా అపునత యేనాపో దివ్యంకశః తేనదివ్యేన
బ్రహ్మణా ఇదం బ్రహ్మ పునీమహే యగపావమానీ రధ్యేతి ఋషిభి
స్సంభృతగ్ం రసమ్ సర్వగ్ం సఫూత మశ్నాతి స్వదితంమా తరి
శ్వనా పావమానీగ్యో అధ్యేతిఋషిభి స్సంభృతగ్ం రసమ్ తస్మై సర
స్వతిమహే క్షీరగ్ం సన్నిర్మధూదకమ్ పావమానీ స్వస్త్వయనీః
సుదుఘాహి పయస్వతీః ఋషిభి స్సంభృతో రసః బ్రాహ్మణేష్వమృ
తగ్ం హితమ్ పావమానీ ర్దిశన్తునః ఇనుం లోకమథో అముమ్ కామా
ఘ్నమర్థ యన్తునః । దేవీర్దేవై స్సమాభృతాః । పావమానీ స్వస్త్వ
యనీః । సుదుఘాహి ఘృతశ్చుతః । ఋషిభిస్సంభృతో రసః ।
బ్రాహ్మణేష్వమృతగ్ం హితమ్ । యేనదేవాగ పవిత్రేణ । ఆత్మానం
పునతేసదా । తేన సహస్రధారేణ । పావమాన్యగ పునన్తుమా ।

ప్రాజాపత్యం పవిత్రమ్ । శతోద్యామగ్ం హిరణ్మయమ్ । తేన
బ్రహ్మవిదోవయమ్ । పూతంబ్రహ్మ పునీమహే । ఇన్ద్రస్సునీతీ
సహమా పునాతుసోమ స్వస్త్వా వరుణస్సమిచ్యా । యమోరాజా
ప్రమృణాభిగ పునాతుమా । జాతవేదా మోక్షయన్త్యా పునాతు.

పుణ్యాహేకృతే తదహగపుణ్యం భవత్యాదావస్తేవా పుణ్యా
హేన సర్వాగి క్రియాగ పుణ్యాగ పరిపూర్ణా భవన్తి, ఆచార్యాదిషు
స్వాజ్ఞాతోసీతి దక్షిణాకాలము క్తవత్సు సత్సు॥ ఓం స్వాంకృతోఽసి
విశ్వకృద్విశ్వేభ్య స్త్వేన్ద్రియేభ్యో దివ్యేభ్యగి పార్థివేభ్యః; స్వసి
దక్షిణా కాలః॥ ఘృతాత్పరీత్యద్భి ర్యథాశక్తి దక్షిణాం హస్తేన
దక్షిణేన దదాతి॥ ఓం ఘృతాత్పరిమల్లా ఇవాప్సుస్నేహ సర్వాధిక
స్సర్వధత్తేషు శర్వః । సచేతన శ్చేతయతే స్వశక్త్యా । ఏకోలోకా
గర్భవత్పాతు సర్వాః॥ త్వమగ్నేయజ్ఞానాం హోతేత్యాచార్యా
దయో దక్షిణాహస్తేన ప్రతిగృహ్ణీయః॥ ఓం త్వమగ్నే యజ్ఞానాగ్ం
హోతావిశ్వేషాగ్ంహితః । దేవేభి ర్మానుషా జనేః । దేవస్యత్వా
సవితుః ప్రసవేఽశ్వినో ర్బాహుభ్యాంపూష్ణో హస్తాభ్యాం ప్రతి
గృహ్ణిమి.

‘పూర్వ వత్పశ్చ గవ్య మారాధ్య యజమానం పాశ
యిత్యాఽఽ ఘారం కుర్వాత్’

ఆ ఘ రః

యజమానః పాదౌ ప్రిత్యాశ్యాచమ్య ధృతోధ్వపుణ్డగిః
శుద్ధేదేశే గోమయేన గోచర్మమాత్ర ముపలిప్య వైష్ట్యా భూమి
మలజ్ఞస్య తత్ర శుద్ధాభి సింకతాభిః ద్వాత్రిశ ద్భుల్లాయత
ద్వ్యంజులోన్నతం యథాలాభోన్నతంవా స్థశ్శిల ముపకల్ప్య పాశ్శ్చిశి
మాసీనో ఽగ్న్యాయతనస్యోత్తరే ఉదగగ్రాన్దభానాస్తీర్య తేషు
ప్రిణిధ ద్వే సహఽఽశ్వస్థాల్యా చరుస్థాలీం పోక్షణ్యా శరావమ్
స్రుక్సుగ్రీవా ద్వీద్వే జుహూపభృతో ఏవం ద్వన్ద్ర మవాఙ్ముఖం

ప్రాగస్తం నిధాయ పరిస్తరణకూర్చ వినియోగదర్శ పవిత్రీవేదై
స్సమిత్పరిధీః ప్రాగగ్రా ససమ్మలా నాజ్యేన చరుతఙ్గాలన్నుమై
శ్చస్తనం వీహిభిరక్షతా నిష్ఠనై ర్గోకరీషా నుపవేషేణ ధమసి మేవం
సమ్మిత్య అగ్నేనైర్ముత్యాం ధాన్యోపరి జలపూర్ణకరకం
నిధాయ తస్మిన్ప్రీక్షణకూర్చం నిధాయ.

ఉభయ పవిత్రీపాణిని ప్రాణాయామంకృత్వా, అద్యపూర్వోక్త
ఏవంగుణ.....తిథౌ (ప్రాచీనావీతీ) గోత్రీస్య శర్మణః యజ
మానస్య పితుః ప్రీతస్య మరణదినా దారభ్యైకాదశేఽహని గృహ
శుద్ధ్యర్థం వాస్తుహోమాఖ్యం కర్మరివ్యమాణ స్తదగ్రత్యేన తాకికా
గ్నావాఽఽఘార కర్మకరిష్యే (ఉపవీతీ - అపశపస్పృశ్య) [ప్ర]
కురుష్య.

ఏతోన్విష్ట్రీమి త్యగ్నాల్లయం ప్రోక్ష్య, ఓం ఏతోన్విష్ట్రీం
స్తవామశుద్ధం శుద్ధేన సామ్నా శుద్ధైర్మక్తైర్వా వృద్ధ్వాంసంశుద్ధఆశీర్వా
న్మమత్తు! ఇన్ద్రశుద్ధోన ఆగహి శుద్ధ శ్శుద్ధాభి రూతిభిః శుద్ధో రయిం
నిధారయ శుద్ధోమ మద్ధి సోమ్యః ఇన్ద్రీశుద్ధోహినో రయిం శుద్ధో
రత్నాని దాశుషే, శుద్ధోవృత్తాగ్ని జిహ్నుసే శుద్ధోవాజంశిషాససి
మయి దేవాదిభి శ్చతుర్దిశం చతురశ్చతురో ద్వాద్వావా దర్శా
న్ప్రాగగ్రా నుత్తరాగ్రా నుక్షయేత్; మయి దేవా ఇతి ప్రాచ్యా
ముదగగ్రా, ఓం మయి దేవా ద్రవిణ మాయజంతాం మయ్యాశీరస్తు
మయి దేవహూతిః దైవ్యా హోతారావనిషస్త పూర్వే ఽరిష్టా
స్సాస్యమ తనువా సువీరాః॥ మహ్యంయజన్వీతి దక్షిణస్యాం ప్రాగ
గ్రా॥ ఓం మహ్యంయజన్తు మమయానిహవ్యా ఽఽకూతిస్సత్వా
మనసోమే అస్తు ఏనోమానిగాం కతమచ్ఛనాహం విశ్వేదేవాసో అధి
వోచతామే॥ దేవీష్వఙ్మరీ రిత్యుత్తరస్యాం ప్రాగగ్రా॥ ఓం దేవీష్వ
ఙ్మరీ రురుణి కృణోత విశ్వేదేవాన ఇహవీర యధ్వమ్॥ మాహస్మహి
ప్రజయా మాతనూభి ర్మారధామ ద్విషతే సోమరాజన్॥ అగ్నిర్మన్య

మితి పశ్చిమస్యా ముదగగ్రాః దర్శాను క్షయేత్ || అగ్నిర్మన్యః
ప్రతినుదన్పురస్తా దదభ్యో గోపాగపరిపాహి నస్త్యమ్ | ప్రత్యక్షోఽ
యన్తు నిగుతగ పునస్తేఽ మైహం చిత్తం ప్రబుధా వినేశత్ .

ఉద్ధన్యమానమితి మధ్యాఽపర పూర్వాయను నిర్ఋత్యగ్ని
సోమ మరుదీశానాని (వక్రితేనయుగ్మ) బహిఃసా ఖనతి || ఓం ఉద్ధన్య
మాన మస్యాఅమేధ్యమప పాష్మానం యజమానస్యహన్తు శివాన
స్సన్తు (ప్రదిశశ్చతన) శ్వన్నోమాతా పృథివీ తోకసాతా | తథా పూత
హ్యతనేనేతి మధ్య యమ సోమేషు పశ్చిమాది ప్రాగన్తా స్తిసో
మధ్యాఽపర పూర్వేషు దక్షిణా ద్యుత్తరాన్తా స్తిసోపవం షడ్రేఖాగ
ప్రాదేశమాత్రం లిఖిత్వా || ఓం పూతహ్యతనేన సామ్యాగ కృణు
ధ్వగ్ం రశనా హోతవిగ్ంశత్ || అష్టాబద్ధమితి వక్రితిం యుగ్మదర్శః
ఉత్తర పశ్చిమస్యా ముత్స్రుజ్య || ఓం అష్టాబద్ధగ్ం రశనాభి ణోఽహరం
యేన దేవాసో జనయన్మభిష్క్రియాః సూర్యేణ బ్రహ్మఋతథా
విదుర ధైకం చక్రం యద్గుహ తదహం విశ్వేదేవాసో అనుదన్మాను
జాతగ్ంశ్రోత్రస్తే చక్రే ఆస్తాం ద్విపథాః, చరాచర శుచీతే పుత్రం
వృణీత పూషాయ దయాతగ్ం శుభన్నతీ వరేయమ్. (అపడిప
స్పృశ్య) లేఖా గాయత్ర్యా ప్రోక్ష్య, ఓం తత్సవితుర్వరేణ్యం భర్గో
దేవస్య ధీమహి ధియోయోనగి ప్రచోదయాత్, రేఖా మధ్యే
హిరణ్యశకలం ముష్టిమాత్ర వ్రీహీన్వా నిధాయ.

జాతవేదో భువనస్యే త్వరణీం గృహీత్వా మధితం లాకికంవా
ఽగ్నిమాదాయా ఽఽహరేత్ || ఓం జాతవేదో భువనస్య కేతకహసిశ్చ
తపసో యజ్ఞనివ్యతే అగ్నిమశ్వత్థా దధిహవ్య వాహగ్ం శమీగభా
జ్జనయన్యోసు యోభూః, అగ్నింశరావే గృహీత్వా గోకరీపాద్యైః
ఘృతసృతీక ఇతి ప్రజ్వల్య, ఓం ఘృతసృతీకో ఘృతయోని రగ్ని
ఘృతై స్సమిద్ధో ఘృతమస్యాన్నమ్ ఘృతప్రసస్త్యా సరితోవహన్తి
ఘృతంపిబన్ధన్య జాయతీ దేవాః || ఆయుదాఽఇతి ప్రణమ్య || ఓం
ఆయుదాఽఅగ్నే హవిషో జహాణో ఘృతప్రతీకో ఘృతయోనిరేధి

స్మృతంపీత్వా మధుచారు గవ్యం పితేవ పుత్ర మభిరక్షతా దిమమ్॥
ఉపావరోహే త్యగ్నిం నిధాయ॥ ఓం ఉపావరోహ జాత వేదగి పున స్త్వ
స్తేవేభ్యో హవ్యంవహనగి ప్రజానన్న ఆయుగి ప్రజాగ్ం రయిమ
స్మాసు ధేహ్యజస్రో వీదిహి నోదురోణే॥ అగ్నిగ్రహణపాత్రే సజలా
ఽక్షతా నిధాయ॥ అగ్న ఆయా హ్యయస్తేయోనిరితీ స్థనైగ
ప్రజ్వాల్య॥ ఓం అగ్న ఆయాహి వీతయే గృణానో హవ్యదాతయే
నిహోతా సద్భిబర్హిషి॥ ఓం అయస్తే యోనిర్ఋత్వియో యతో
జాతో అరోచథాః, తంజాన స్నగ్న ఆరోహా థానో వధా యా
రయిమ్॥ మయిగృహ్ణోమీత్య భివద్వ్య॥ ఓం మయిగృహ్ణోమ్యగ్రే
అగ్నిగ్ం రాయసోపాయ సుప్రజాస్త్వాయ సువీర్యాయ, మయి
ప్రజాం మయివరోచే దధామ్యరిష్టా స్వామ తనువా సువీరాః॥ ఓం
యోనో అగ్నిగి పితరో హృథ్వస్తరమర్త్యై మర్త్యాగ్ం ఆవివేశ.
తమాత్మ సురిగృహ్ణీమహే వయంసూసో అస్మాగ్ం అవహాయ
పరాగాత్.

అగ్నిభ్యాన మహామస్త్రస్య, అగస్త్యభగవాన్ ఋషిః, అను
ష్టుప్ ఛందః హుతాశనో దేవతా, రంబీజం, స్వాహాశక్తిః, స్వధా
కీలకమ్, హుతాశనప్రీత్యర్థే జపే వినియోగః.

ఓం స్వస్తిపూర్ణ ముఖాత్మ నే, అఙ్గుష్ఠాభ్యాం నమః, తేజోరా
శయే తర్జనీభ్యాం నమః, ధూమాగ్రీకాయ మాధ్యమాభ్యాం నమః,
ధనుర్ధరాయ అనామికాభ్యాం నమః, సహస్కారిచ్చిపే కనిష్ఠికాభ్యాం
నమః వైశ్వానరాయ కరతలకర పృష్ఠాభ్యాం నమః, ఏవం హృద
యాదిన్ద్రాసః భూర్భువస్సువరోమితి దిగ్బంధః

అగ్నిభ్యానమ్

ధ్యానమ్:—శ్లో॥ బ్రాహ్మమానస మాసేనం కుణ్డమధ్యే హుతాశనమ్
ప్రత్యఙ్ముఖం రక్తవస్త్రం తరుణాదిత్య సన్నిభమ్
స్వాహాస్వధాభ్యా మాసీనం సర్వదేవాత్మకం పరమ్
ఏకంవై హృదయంతస్య త్రయగిపాదా శ్శిరోద్వయమ్

చతుశ్శృంగం చతుర్వేదత్రయం సప్త జిహ్వం ద్విదాసికమ్
కృష్ణాజినో త్తరాసంగం మాఙ్గదణ్డ సమన్వితమ్
బిభ్రంతం దక్షిణేశ క్తిమక్షమాలాంచ సుక్రసౌ
తోమరం వ్యజనం చాద్యపాత్రంవై వామ బాహుభిః
మేషాపూజం సుతీక్షణంచ స్ఫురన్మకరకణ్డలమ్
చిత్రవర్ణాం బహోష్ణేషం రత్నమాలా విభూషితమ్
హోతారం సుముఖకృత్య సప్తైధ సప్తబాహుకమ్
దీప్తం సువర్ణవపుషం తుల్యసిద్ధిశ్చ లోచనమ్

ఆత్మాభిముఖ మాసీనం ధ్యానుద్దేవం సుతాశనమ్; ఓం
చత్వారిశృంఖా త్రయోలస్యపాదా ద్వేశీర్షేషస్తపస్తానో అస్య
త్రిధాబద్ధోవృషభో రోరపీతి మహోదేవో మర్త్యాగ్ం ఆవివేశలగ్నయే
నమః; ఆవాహయామి ఆననాది సర్వోపచారాన్ సమర్పయామి పరితిగ్
పుష్పాక్షతాభి రింద్రాదీ నభ్యర్చ్యః ఓం ఇంద్రాయ నమః; ఓం అగ్నయే నమః;
ఓం యమాయ నమః; ఓం నిర్ముతయే నమః; ఓం సరుణాయ నమః;
ఓం వాయవే నమః; ఓం కుబేరాయ నమః; ఓం ఈశానాయ నమః;
కర్మణేవామితి కర్కా పృథ్వాశయతి, ఓం కర్మణేవాం దేవేభ్య శ్శకే
యమ్. ఇదమాపశ్చివా ఇత్యపోఽభిమన్త్ర్య, ఓం ఇదమాప శ్శివా
శ్శివతమాశ్శాంతా శ్శాంతతమాశ్శుభా శ్శుభత మాగిపూతాగి పూత
తమాగి పుణ్యాగి పుణ్యతమామేధ్యా మేధ్యతమా అమృతా అమృత
రసాః పూతాబ్రహ్మ పవిత్రేణ పూతాస్సూర్యస్య రశ్మిభిః.

అదితేఽనుమన్యస్య దక్షిణతో వేదిం పరిమృజామితి దక్షిణ
వేదిం వైర్ముత్యా ద్యాగ్నేయాస్తమ్॥ ఓం అదితేఽనుమన్యస్య
దక్షిణతో వేదిం పరిమృజామి॥ సత్యేనత్వా పరిమృజామి సత్య
వ్రతోఽహమస్మి॥ అనుమతే ఽనుమన్యస్య పశ్చిమతో వేదిం పరి
మృజామితి పశ్చిమవేదిం వైర్ముత్యాది వాయవ్యాస్తమ్॥ ఓం అను
మతే ఽనుమన్యస్య పశ్చిమతో వేదిం పరిమృజామి సత్యేనత్వా పరి
మృజామి సత్యవ్రతోఽహమస్మి॥ సరస్వతే ఽనుమన్యస్వోత్తరతో

వేదిం పరిమృజామి త్యుత్తర వేదిం వాయవ్యాదీశానాస్తమ్॥ ఓం
 సరస్వతే ౭నుమన్యస్వోత్తరతో వేదిం పరిమృజామి సత్యేనత్వా పరి
 మృజామి సత్యవ్రతో ౭ హమస్మి॥ దేవసవితః ప్రసువ పురస్తాద్వేదిం
 పరిమృజామితి పూర్వవేదిం చాగ్నేయాదీశానాస్తమ్ సాధావేన
 పాణినా కూర్చేనవా పరిమృజ్య॥ ఓం దేవసవితః ప్రసువ పురస్తా
 ద్వేదిం పరిమృజామి, సత్యేనత్వా పరిమృజామి సత్యవ్రతో ౭
 హమస్మి గాయత్ర్యా వేదిశ్చ తస్య ప్రోక్షయతి॥ ఓం తత్స.....
 యాత్॥ బ్రహ్మసోమ వేద్యో రథోవేద్యాంవా ప్రాగగ్రాహస్త
 మాత్ర) కూర్చా నిధాయ బ్రహ్మజజ్ఞానగం సోమోధేను మితి
 బ్రహ్మ సోమా మావాహయేత్॥ ఓం బ్రహ్మ జజ్ఞానం ప్రథ
 మం పురస్తాద్విసీమత స్సురుచో వేన ఆవః సబుద్ధియా ఉపమా
 అన్యవిష్టా స్సతశ్చ యోని మసతశ్చ వివః ఓంభూః బ్రహ్మణ
 మావాహయామి ఓంభువః ప్రజాపతి మావాహయామి ఓగంసువః
 పితామహ మావాహయామి ఓంభూర్భువస్సువః హిరణ్యగర్భ మావా
 హయామి ఓం సోమో ధేనుగం సోమో అర్వస్త మాశుగం సోమో
 వీరం కర్మణ్యస్తదాతు సాదన్యం విదధ్యగం సభేయం పితృశ్రవణం
 యోదదాశ దస్త్రైః ఓంభూః సోమ మావాహయామి ఓంభువః
 యజ్ఞాంగ మావాహయామి ఓగం సువ రిన్దుమావాహయామి ఓం
 భూర్భువస్సువః చస్త్ర) మావాహయామి, ఆసన పాద్య పుష్పగన్ధ
 భూపదీపై రభ్యర్చ్య అధ్వర్యు రోంభూపతే భువనపత ఇతి ప్రత్యేకం
 ప్రేక్ష్య తాభ్యా మహం భూపతి రిత్యుక్తే సతి(దక్షిణతః) “ఓం భూపతే
 భువనపతే మహతో భూతస్యపతే, బ్రహ్మణంత్యా వృణీమహే” ఓం
 అహం భూపతి రహంభువనపతి రహంమహతో భూతస్యపతి రేవేన
 సవిత్రా ప్రసూత ఆర్త్విజ్యం కరిష్యామి దేవసవిత రేతన్వా వృణతే
 బృహస్పతిం దైవ్యం బ్రహ్మణం తదహం మనసే ప్రబ్రవామిమనో
 గాయత్రియై గాయత్రీ త్రిష్టభేత్రిష్టబ్జత్యై జగత్యనుష్టభే ౭నుష్ట
 క్షత్యై పక్షిగ ప్రజాపతయే ప్రజాపతి ర్యశ్యేభ్యో దేవేభ్యో విశ్వే

దేవా బృహస్పతయే బృహస్పతిర్బ్రహ్మణే బ్రహ్మభూర్భువస్సువః బృహ
స్పతిర్దేవానాం బృహస్మై ఽహంమనుష్యాణాం బృహస్పతే యజ్ఞం
గోపాయః; (ఉత్తరతః) ఓం భూపతే భువనపతే మహతో భూతస్య పతే
సోమగం రాజానంత్యావృణీమహే ఓం అహంభూపతి రహం భువనపతి
రహం మహతో భూతస్య పతి ర్యజ్ఞపతి రార్హిజ్యం కరిష్యామి దేవస
వితరేతన్వా వృణతే బృహస్పతిం దైవ్యగం సోమం తదహం మనసే
ప్రబ్రవీమి మనోగాయత్రియై గాయత్రీ త్రిష్టుభే త్రిష్టుజ్జగత్యై జగ
త్యనుష్టుభే ఽనుష్టు కృక్ష్యై పక్ష్యైగ ప్రజాపతయే ప్రజాపతి ర్విశ్వే
భ్యో దేవేభ్యో విశ్వే దేవా బృహస్పతయే బృహస్పతి ర్బ్రహ్మణే బ్రహ్మ
భూర్భువస్సువః బృహస్పతి దేవానాం సోమో ఽహంమనుష్యా
ణాం బృహస్పతే యజ్ఞం గోపాయ.

బ్రహ్మ న్రోక్షీష్యామి త్వం తథోక్త్వా పునస్తాభ్యాం
ప్రోక్షయేత్సుక్తస్తథా ప్రోక్షయతి॥ బ్రహ్మోక్షీష్యామి, ఓం
ప్రోక్షయజ్ఞం దేవతా వర్ణయత్వం నాకస్య పృష్ఠే యజమానో అస్తు
సప్తర్షీణాం సుకృతాం యత్రోక్త స్తత్రేమం యజ్ఞం యజమా
నంచ ధేహి॥ ఓం ప్రోక్ష సోమ ప్రోక్షీష్యామి॥ ఓం ప్రోక్షయజ్ఞం
దేవతావర్ణయత్వం నాకస్య పృష్ఠే యజమానో అస్తు; సప్తర్షీణా
గం సుకృతాం యత్రోక్త స్తత్రేమం యజ్ఞం యజమానంచ ధేహి॥
ఓం ప్రోక్షప్రోక్షణ్యాం (కరక) పాత్రాదా ధావమాదాయ (పురతోని
ధాయ) పవిత్రేస్థ (ఉత్త్యుత్తరస్యాం) వేద్యాం బహిష్కర్తవ్యమ్॥
ఓం పవిత్రేస్థో వైష్ణవేస్థో యజ్ఞీయేస్థో వాయు పూతేస్థో విష్ణ్వర్మనసా
పూతేస్థో యజ్ఞస్య పావనేస్థః॥ తాన్పరశురసీతి సకృన్మస్త్రేణ ద్విగ
ప్రోక్ష్య॥ ఓం పరశురసి పవిత్రేస్థో వైష్ణవో దేవసవితగ ప్రసువ పునా
త్వచ్చిద్రేణ పవిత్రేణ వసో స్సూర్యస్య రశ్మిభి రాపోదేవీ రగ్రేపువో
అగ్రేగువోఽగ్ర ఇమం యజ్ఞం నయతాగ్రే యజ్ఞపతిం ధత్త యుష్మా
నిన్దో వృణీత వృత్ర తూర్యేయాయ మిన్దో వృణీధ్వం వృత్రీతూర్యే
ప్రోక్షీతాస్స॥ సమిధో ముక్తబన్ధాః కృష్ణానీతి॥ ఓం కృష్ణోఽస్యాఖరే

కేష్టోఽగ్నయే త్వాస్వాహా॥ వేదిరసీతి పశ్చిమ వేదిమ్॥ ఓం వేదిరసి
 బర్హిషే త్వాస్వాహా॥ బర్హిరసీతి బర్హిః॥ ఓం బర్హిరసి॥ స్రు
 వాదీఁ సుగ్భ్య ఇతి॥ ఓం స్రుగ్భ్య స్వాస్వాహా॥ బర్హిషోఽ
 గ్రందివేత్వేతి॥ ఓం దివేత్వా॥ మధ్య మస్తరితాయత్వేతి॥ ఓం అస్త
 రితాయత్వా॥ మూలం పృథివ్యై త్వేతి॥ ఓం పృథివ్యైత్వా పోషా
 యత్వే త్యపోబర్హి ర్బన్ధనేనంస్రావ్య ఓం పోషాయత్వా॥ స్వధా
 పితృభ్య ఇతి సాపసవ్యం దక్షిణతః ప్రోక్ష్య॥ ఓం స్వధా పితృభ్యః
 (ఉపవీతీ) (అపఉపస్సృశ్య) అపాం శేషం పశ్చిమస్యా ముత్తరాస్త
 మూర్ధ్వవేతి స్రావయేత్॥ ఓం ఊర్భవ బర్హిషద్యభ్య ఊర్జ్వాపృథివీం
 గచ్ఛత ఉభాభ్యామితి పాణీ ప్రతాళయతి ఓం ఉభాభ్యా నైవసవితః
 ప్రహరేమ వీతయే పూషాతఇతి బర్హిర్బన్ధం విసృజ్య ఓం పూషాతే
 గ్రన్ధింవిష్యతు మూలాదూర్ధ్వ మాదిత్యవ్యజ్ఞనమసీతి పాణినా ౭భి
 మృశ్య ఓం ఆదిత్యవ్యజ్ఞనమసి పశ్చిమతో వేద్యధస్తా దుత్తరాగ్ర
 మూర్ణామ్రదసమితి దభైః కరచ్ఛిద్రం పరిస్తీర్య ఓం ఊర్జ్వామ్రద సన్త్వా
 స్తృణామి, స్వాసస్థం దేవేభ్య ఇతి ప్రాగగ్రం స్వాసనేచైకం
 నిధాయ ఓం స్వాసస్థం దేవేభ్యః విష్ణోస్తూపోసీతి ప్రాచ్యామ్ ఓం
 విష్ణోస్తూపోఽసి దక్షిణతఇతి యామ్యామ్ ఓం దక్షిణతో విష్ణో
 స్తూపోఽసి ఉత్తరత ఇత్యుదీచ్యామ్ ఓం ఉత్తరత ఉదీచ్యై ర్యజ్ఞన
 మసి విష్ణో స్తూపోఽసి పశ్చిమత ఇతి ప్రతీచ్యామ్ ఓం పశ్చిమత
 స్సౌధతా నైవేభ్యో విష్ణో స్తూపోఽసి వేద్యాం ప్రాగుత్తరాగ్రం పరి
 స్తృణాతి ఉత్తరాగ్ర మైశాన్య మూర్ధ్వం కృత్వా గన్ధర్వోసీతి పశ్చి
 మస్యామ్ ఓం గన్ధర్వోఽసి విశ్వావసు ర్విశ్వస్మా దీపతో యజ
 మానస్య పరిధి రిడకుడితః॥ ఇంద్రోస్యేతి యామ్యామ్ ఓం ఇంద్రోస్య
 బాహురసి దక్షిణో యజమానస్య పరిధి రిడకుడితః॥ మిత్రావరుణా
 విత్యుదీచ్యామ్॥ ఓం మిత్రావరుణౌ త్వోత్తరతః పరిధతాం ధ్రువేణ
 ధర్మణా యజమానస్య పరిధి రిడకుడితః॥ వేద్యాం ప్రాగుత్తరాగ్రా
 స్పరిధీ స్పరిదధాతి వాయవ్యా ముత్తరాగ్ర మూర్ధ్వం కరోతి సూర్య

స్వేతి ప్రాచ్యా ముత్తరాస్త (మధోవేద్యాం కూర్చేనాద్భిగ పరి
 పిచ్య) ఓం సూర్యస్తా పురస్తాత్పాతు కస్యాశ్చి దభిశస్త్యాః॥ ఉప
 రిష్టా ద్వేవా ఇత్యగ్నేహర్థభాగ ముత్తరాస్తమద్భిగ పరిషచ్య॥ ఓం
 ఉపరిష్టాద్వేవ రక్షన్తు కస్యాశ్చి దభిశస్త్యాః అధస్తాన్నాగా ఇత్యగ్నే
 రధశ్చ తథాద్భిగ పరిషిచ్య॥ ఓం అధస్తా న్నాగారక్షన్తు కస్యాశ్చి
 దభిశస్త్యాః వీతిహోత్ర మిత్యగ్న్వాలయే సమిధావగ్న్ని శయో
 ర్దిశో హర్థ్యాగ్రే (మన్త్రావృత్త్యా) నిదధాతి॥ ఓం వీతిహోత్రం
 త్వాకవే ద్యమస్తగ్ం సమిధీమహ్యగ్నే బృహస్తమధ్వరే సమిదసి
 సమిదస్యాయుషేత్వా పరిస్తీర్య మిత్యాది నైద్రాద్య ముదగస్త
 మాద్వేణా ౭పోదత్వా (కూర్చేనవా సంప్రాప్య) ఓం పరిస్తీర్య మగ్నిం
 పరిదదామ్యగ్నే అగ్నిగ్ం సృతాం వేదిమభి మన్త్రీయామి సృతా
 సీత్యాదిభి ర్దక్షిణాది తేనైవ ప్రాగస్త ముత్తరాస్తం చా (ద్వేణ తీర్థేన)
 పరిషిచ్య॥ ఓం సృతాసి, ఓం ఘృతాసి, ఓం ధ్రువాసి, ఓం తారుణాసి,
 (పున స్తథా ౭పో గృహీత్వా) ప్రదక్షిణ మాగ్నేయాద్యస్త (మాద్వే
 ణ తీర్థేన తుష్టి) మద్భిగ పరిషించతి వానస్పతోన్వీసీతి మన్త్రావృత్త్యా
 ప్రణిధి ప్రత్యాశ్య॥ ఓం వానస్పతోన్వీసీ దేవేభ్య శ్శుభస్వ॥ పృథివ్యాపో
 గృహీష్యామితి (మన్త్రావృత్త్యా) సాక్షత మద్భిరాపూర్య ఓం పృథి
 వ్యాపో గృహీష్యామి కోవో గృహ్ణాతు సవోగృహ్ణాతు కస్తైవో గృ
 హ్ణామి తస్తైవోగృహ్ణామి పోషాయవః అనయాపృథివ్యాపో గృహీ
 ష్యామి వసూనాం పవిత్ర మిత్యుదగగ్రే పవిత్రే ప్రక్షిప్య “ఓం వసూ
 నాం పవిత్రమసి శతధారం వసూనాం పవిత్రమసి సహస్రధారమ్”
 దక్షిణేన పాణినా ౭గ్ర మితరద్వామేన గృహీత్వా దక్షిణాగ్రం
 కృత్వా పాణోర్యుతానా జ్ఞప్త్యానామికాభ్యాం(మన్త్రావృత్త్యా) దేవోవ
 స్సవితేతిప్రాగస్తమ్॥ ఓం దేవోవ స్సవితో త్సూనాతు అచ్చిద్రేణ పవి
 త్రేణేతిపశ్చిమాస్తమ్, ఓం అచ్చిద్రేణ పవిత్రేణ॥ వసో స్సూర్యస్య
 రశ్మిభి (రితి ప్రాగస్తం, ఓం వసోస్సూర్య స్వరస్మిభిః॥ త్రిరు త్సూయ
 ప్రదక్షిణం) యథాతథా నిదదాతి॥ బ్రహ్మన్నపశతి సోమాప

ఇతిచ బ్రహ్మసోమావృత్తిజౌ ప్రత్యేకం ప్రేక్ష్య తథాప్రణయే త్యుక్తః
 ఓం బ్రహ్మన్నపగి ప్రణేష్యామి యజమాన వాచం యచ్చ ప్రణయ
 యజ్ఞం దేవతా వర్థయత్వం నాకస్యపృష్ఠే యజమానో అస్తు సప్తర్
 షీణాగ్ం సుకృతాం యత్రలోక స్తత్రేమం యజ్ఞం యజమానఇచ్చ
 ధేహి॥ ఓం ప్రణయ॥ ఓం సోమాపగి ప్రణేష్యామి యజమానవాచం
 యచ్చప్రణ.. ధేహి, ఓం ప్రణీయ, కోవఇతి ప్రణీయ॥ ఓం కోవగిప్రణ
 యతుసపగి ప్రణయత్వాపో దేవీగిప్రణయాని, యజ్ఞగ్ం సగ్ంసాద
 యన్తునః, ఇదంమద స్తిఘ్నౌ తపృష్ఠాఉదాహు స్సహస్రపోషం యజ
 మానే న్యఇచ్చతిః॥కోవోయున క్తు సవోయున క్తు॥ ఓం కోవగిప్రణ.....
 సవోయు నక్తు, వేద్యాం దక్షిణో త్తరయోగి ప్రణిధీ నిధాయ, సంవి
 శంతా మితి (మంత్రావృత్త్యా) (తత్తత్తీర్థేన) కూర్చేన ప్రణిధౌ జలుం
 సంస్రావ్య॥ ఓం సంవిశంతాం దైవీర్విశగి పాత్రాణి, దేవయజ్ఞాయై॥
 ఓంసంవి.....యై.

గాయత్ర్యా స్రువాదీ న్రోక్షయేత్, ఓం తత్స...యాత్,
 భూస్సువంగృహ్ణామితి స్రువాదీ న్నహీత్వా॥ ఓం భూస్సువం
 గృహ్ణామి, భువ స్సువం గృహ్ణామి, సువస్సువంగృహ్ణామి, భూర్భు
 వస్సువ స్సువం గృహ్ణామి, రాయస్సోపా యత్వా స్రువం గృహ్ణామి,
 విష్ణో హస్తోఽసి పూష్ణో హస్తాభ్యాం బృహస్పతి రుత్తానగ్ం
 స్సువం గృహ్ణామి, వర్షిషే అధినాక ఇతిపశ్చిమవేద్యధస్తా త్సమిథో
 ప్రాగక్రా న్యస్య॥ ఓం వర్షిషే అధినాకేఽగ్నిస్తే తనువం మాతిథా
 గగ్నేహవ్యగ్ం రక్షస్వ॥ అహీనో నిర్వపామితి స్రువాదీ న్నవతాశ్య॥
 ఓం అహీనో నిర్వపామి సుప్రతీక మజనేణ భానునా దిత్యనా త్మద
 ద్యామ్, పశ్చిమాతాం సోమంమహిష్యా మ్యరణ్యే సిద్ధేనత్రే
 యాజమా న్సక్షిమే భవాన్భవ॥ నిర్దగ్ధమితి దర్భోల్లేన పర్యగ్నిం
 కృత్వా॥ ఓం నిర్దగ్ధగ్ం రక్షో నిర్దగ్ధా అరాతయః, నిర్దగ్ధసోఽస్తి
 యోఽస్మా ద్వేష్టియఇచ్చ వయంద్విష్మః॥ నిష్పప్తమితి పుసరగ్నా

ప్రతాప్య సమిథో ర్నిదధ్యాత్ || ఓం నిష్ఠప్రగ్ం రక్షో నిష్ఠప్తా అరా
తయః, నిష్ఠప్త స్సోఽస్తి యోఽస్మా ద్వేష్టియశ్చ వయంద్విష్కః.

అదితిరస్య చ్చిద్రపత్రేత్యాభ్య స్థాలీం గృహీత్వా, ఓం అదితి
రస్య చ్చిద్రపత్ర|| ఉత్తరే భూతకృతస్థాపాథ మిత్యక్తారం వ్యస్య||
ఓం భూతకృతస్థాపాథం జన్యం భయమపాథా స్సేనా అభీత్యరీః||
సగరాస్థేతి విన్యస్య|| ఓం సగరాస్థ|| మహీనామితి పచతి|| ఓం
మహీనాం పయా ౭స్యోషధీనాగ్ం రసస్తస్యతే ౭క్షీయమాణస్య
నిర్వపామి దేవయజ్ఞాయై|| వసూనాం పవిత్రమిత్యుదగగ్రం పవిత్రం
ప్రక్షీప్య|| ఓం వసూనాం...ధారమ్, పూర్వవ త్వవిత్రేణ దేవోవ
స్సవితేతి, త్రిరుత్పాయ, ఓం దేవోవ...రశ్మిభిః. ఆజ్యస్థాల్యాగిపృష్ఠ
గత భస్మేదంవిష్ణురితి వేదేన శోధయిత్వా|| ఓం ఇదంవిష్ణు ర్విచ
క్రమేత్రేథా నిదధే పదమ్, సమూఢమస్య పాగ్ంనురే|| (అక్లారా
న్రుత్యూహ్య వేదముత్తరేనిధాయ) ఉద్భవస్థోదహమితి బర్హిర్దగ్ధా
ఉద్భవస్థోదహం ప్రజయా ప్ర పశుభి ర్భూయా సగ్ం వారస్తే
మావికా దుద్యన్వ్యగో లోకస్త్రిషు లోకేషు రోచయ అక్లార
మస్తరిత మిత్యాభ్యస్య దర్శయతి, ఓం అస్తరితగ్ం రక్షోఽస్త
రితా అరాతయో ౭సహతా వృద్ధిరపహతం పాపం కర్మాపహతం
పాపస్య పాపకృతగి పాపం కర్మయోనగి పాపం కర్మచిక్షీర్ణతి
ప్రత్యగేనమృచ్చ|| ఉదగు ద్వాస్యాఽగ్నిం పరిసమూహ్య|| (ఉపవేషేణ)
దక్షిణతో ౭క్లారం గాయత్ర్యా వ్యస్య|| ఓంతత్స...యాత్, (పశ్చ
గాయత్రీముచ్చరేత్) తయైవ చదుస్థాలీ మధిశిత్య దర్శోన్మేన
పక్వా ౭భిఘోయోత్తరతో ౭వతారయతి|| (స్రుచాం పశ్చిమత ఆజ్య
స్థాలీం నిధాయ) పూర్వవ త్వవిత్రేణాజ్యం పాత్రే త్రిరుత్పాయ|| ఓం
దేవో...రశ్మిభిః, ఘర్మోసీతి గ్రన్ధిం విసృజ్య|| ఓం ఘర్మోసి రాయ
స్సోష వనిరిహోర్జం దృగ్ంహ, ఇహప్రజాం పశూన్ద్వగ్ంహ, ఉత్తర
పశ్చిమే (వేద్యార్థే) నిధాయ, (అపఉపస్పృశ్య) అద్భిగి ప్రోత్య
ప్రాయంతామితి పవిత్రం జాహోతి ఓం ఆపాయంతా మాపఓషధయో

మరుతాం పృథతయస్థు దివంగచ్ఛ తతోనో వృష్టిమేరయ స్వాహా॥
 వీతిహోత్రమితి సమిదగ్రం ఘృతాక్త మగ్నో వాయవ్యే స్థాపయిత్వా॥
 ఓం వీతిహోత్రం త్యాగవే ద్యుమంతగం సమిధ మహ్యగ్నే బృహన్త
 మధ్యరే సమిదసి సమిద స్వాయుషేత్వా, దేవస్య త్వేతి స్రువేణహోమ్య
 మగ్నిం ప్రాజాపత్యమితి స్మృత్వా ద్విధావిహరతి॥ ఓం దేవస్యత్వా సవి
 తుఃప్రసవేఽశ్వినో బాహుభ్యాం పూష్ణోహస్తాభ్యామ్, ఘృతం
 విహరామితి పశ్చిమాది ప్రాగంతం విహరతి, ఓం ఘృతం విహరామి.

దక్షిణప్రణిధౌ బ్రాహ్మేణ తీర్థేన ప్రజాపతి పురోగానావాహ
 యామితి, ఓం ప్రజాపతి మావాహయామి, ఓం ఇంద్రమావాహ
 యామి, ఓం అగ్ని మావాహయామి, ఓం సోమ మావాహయామి॥
 ఉత్తరప్రణిధౌ దైవేన తీర్థేన అగ్నయదీ నాపాసన యజ్ఞం యజ్ఞ
 దైవత విశ్వాద్దేవా సర్వదేవా నావాహయామి త్వంతం ప్రణవ
 పూర్వమావాహ్య॥ ఓం అగ్నిమా...మి, ఓం సోమ.....మి, ఓం
 అగ్నిహోమావా.....మి, ఓం ప్రజాపతిమా.....మి, ఓం బ్రహ్మణ
 మా.....మి, ఓం ఇంద్రమా.....మి, ఓం వసూనా.....మి,
 మరుత ఆవాహయామి, ఓం రుద్రానా.....మి, (అపఉపస్పృశ్య)
 ఓం విష్ణుమా.....మి, ఓం బృహస్పతిమా...మి, ఓం మిత్రమామి
 ఓం వరుణమా...మి, ఓం ఆదిత్యానా...మి, ఓం అశ్వినావావాహయామి,
 ఓం పూషణమా.....మి, ఓం కక్షమా....మి, ఓం కక్షదైవతసోమ
 మావాహయామి, ఓం వాస్తు యజ్ఞమావాహయామి, ఓం యజ్ఞదైవత
 విశ్వాద్దేవా నావాహయామి, ఓం సర్వదేవానావాహయామి, ఆవా
 హితదేవాన్ సర్వోపచారై రభ్యర్చ॥ యథావాహనగ్ం ఆజ్యభాగ
 యోస్సు వేణాజ్య మూర్ధ్వం నత్వా జప్తం నిర్వపామితి చతుర్థస్తేన
 తత్తన్నామ్న తత్తద్భాగయో రాజ్యపాత్రే నిర్వాపం కరోతి; (దక్షిణ
 భాగే) ఓం ప్రజాపతయే జప్తం నిర్వపామి, ఓం ఇంద్రాయ జప్తం
 నిర్వపామి, ఓం అగ్నయేజప్తం నిర్వపామి, ఓం సోమాయజప్తం
 నిర్వపామి, (ఉత్తర భాగే) ఓం అగ్నయేజప్తం నిర్వపామి, ఓం

సోమాయ జప్తం నిర్వపామి, ఓం అగ్నిహోమాభ్యాం జప్తం నిర్వపామి,
 ఓం ప్రజాపతయే జప్తం నిర్వపామి, ఓం బ్రహ్మణే జప్తం నిర్వపామి,
 ఓం ఇంద్రాయ జప్తం నిర్వపామి, ఓం వసుభ్యో జప్తం నిర్వపామి, ఓం
 మరుద్యో జప్తం నిర్వపామి, ఓం రుద్రేభ్యో జప్తం నిర్వపామి,
 (అపశుప స్పృశ్య) ఓం విష్ణవే జప్తం నిర్వపామి, ఓం బృహస్పతయే
 జప్తం నిర్వపామి, ఓం మిత్రాయ జప్తం నిర్వపామి, ఓం వరుణాయ
 జప్తం నిర్వపామి, ఓం ఆదిత్యేభ్యో జప్తం నిర్వపామి, ఓం అశ్వభ్యాం
 జప్తం నిర్వపామి, ఓం పూణ్యే జప్తం నిర్వపామి, ఓం కతాయ జప్తం
 నిర్వపామి, ఓం కక్షదైవత సోమాయ జప్తం నిర్వపామి, ఓం వాస్తు
 యజ్ఞాయ జప్తం నిర్వపామి, ఓం యజ్ఞదైవత విశ్వేభ్యో దేవేభ్యో
 జప్తం నిర్వపామి, ఓం సర్వదేవేభ్యో జప్తం నిర్వపామి; తృప్య
 ధిద్వయేన ద్విధాగ్నాహోమ్యం దశేయితామ్॥ తృప్యధిశ్రయామి
 ఓం తృప్యధిశ్రయామి॥ అగ్నేర్జ్యోతి ద్వయేన సమిదుల్లేన ద్విధా
 దహతి॥ ఓం అగ్నేర్జ్యోతిరసి, ఓం అగ్నేర్జ్యోతిరసి॥ సమిదసిస్వా
 హేతి సమిధం జహోతి, ఓం సమిదసి స్వాహా॥ స్రువేణాజ్యం గృహీత్వా
 ౭మృతమసీత్యాదిభి స్తత్తత్కమేణ హోమ్యం ప్రదక్షిణ మభి
 మన్త్య, అమృతమసీ త్యనుత్తానమ్, ఓం అమృతమసి వారుణమసి॥
 అన్తరిమిత్యుత్తానమ్ ఓం అన్తంతగ్ం రక్షో ౭న్తరితా అరాతయః॥
 ప్రత్యుష్టమిత్య నుత్తానమ్॥ ఓం ప్రత్యుష్టగ్ం రక్షగప్రత్యుష్టా అరా
 తయః॥ ఆజ్యం గృహీత్వోత్తానం స్వతో దక్షిణతో వామతగ్ ప్రణీ
 తాయాం సంధాయ చిత్పతిస్త్యాదిభి స్త్రిభిరేవం త్రిధాగ్నా సంపవతి॥
 ఓం చిత్పతిస్త్యా పునాత్వచ్చిద్రేణ పవిత్రేణ వసోస్సూర్యస్య రశ్మిభిః॥
 ఓం వాక్పతిస్త్యా పునాత్వచ్చిద్రేణ పవిత్రేణ వసోస్సూర్యస్య రశ్మిభిః॥
 ఓం దేవస్త్యా సవితా పునాత్వచ్చిద్రేణ పవిత్రేణ వసోస్సూర్యస్య
 రశ్మిభిః॥ గాయత్ర్యా సమిధగ్ప్రోక్ష్య॥ ఓం తత్స...యాత్, ఏకవిగ్ం
 శతి రాహుతి ప్రమాణాః కరసమ్పూర్ణావా సమిధో గృహీత్వా
 మూలాగ్రాభ్యాం ఘృతగ్ం స్పృశ్యైతా ౭భ్యర్చ్యైతా ౭౭జ్య

చరుభి రిమామే అగ్నయితి మంత్రాప్యత్య మూలమధ్యాగ్రాణి
 స్పర్శంస్పర్శ మథోసేతోఽర్హభాగే మధ్యేచ సప్తధాతి॥ ఓం ఇమామే
 అగ్నఃప్రకా ధేనవ సన్వేకాచ శతంచ సహస్రం చాయుతంచ
 నియుతంచ ప్రయుతం చార్బుదంచ న్యర్బుదంచ సముద్రశ్చ మధ్యం
 చాస్తశ్చ పరార్థశ్చేమామే అగ్నఃప్రకా ధేనవసన్తు॥ దైవేన
 తీర్థేన దక్షిణస్యా మద్భిగి ప్రాగస్త మదితే ౭నుమన్యస్వేతి, ఓం అది
 తే ౭ను మన్యస్వ, పశ్చిమస్యా ముత్తరాస్త మనుమతే నుమన్యస్వేతి,
 ఓం అనుమతే ౭నుమన్యస్వ॥ ఉత్తరస్యాం ప్రాగస్తం సరస్వతే ౭ను
 మన్య స్వేతి॥ ఓం సరస్వతే ౭నుమన్యస్వ॥ దేవసవితగిప్రసువేతి పూర్వ
 స్యా ముదగస్తమ్, దేవసవితగిప్రసువ షష్టిశతేతి సమిథో ౭భిమన్య
 ఓం షష్టిశతసహస్రాణ్యయత మక్షయ మర్బుదమానయ॥ బ్రహ్మో-
 సోమ-ఇధృ మాధాస్యే [[ప్ర] ఆధత్స్వ) అయస్త ఇధృ ఇతీధ్మాన
 సజ్జులౌశగోక్షారేగ్నా జుహుయాత్; ఓం అయస్తఇధృ ఆత్తాజాత
 వేదస్తే నేధ్యస్వ వర్ధస్వవో చేవర్ధయ చాస్మా న్నజయా పశుభి ర్భు
 హ్మచవశే నాన్నాద్యేన సమేధయస్వాహ॥ స్రువేణాజ్యగ్ం స్రావ
 యో పరిధీ ముప స్పృశ్య వాయువ్యాదాగ్నేయాస్త ముపాంశునా ప్ర
 జాపతయే స్వాహేతి, ఓం ప్రజాపతయే స్వాహా, నైర్మత్యాదీశానాస్తం
 పరిధి ముపస్పృశ్య (కణ్ఠర వేణ) ఇంద్రాయస్వాహేతి ఓం ఇంద్రాయ
 స్వాహా, ఇత్యాఘోరౌ జుహుయా చ్చక్షుషీ బుద్ధ్యా, అగ్నయే స్వాహా
 సోమాయ స్వాహే త్యాజ్యభాగా వుత్తర దక్షిణయో జాహోతి॥ ఓం
 అగ్నయే స్వాహా, ఓం సోమాయ స్వాహా యుక్తోవహేతి పశ్చిమాది
 సామ్యాస్తమ్॥ ఓం యుక్తోవహ జాతవేదగి పురస్తా దగ్నేవిధి కర్మ
 క్రియమాణం యధేదమ్ త్వం భిషగ్భేషజస్యాసి కర్తా త్వయాగా
 అశ్వాన్పురుషా శ్చనేమస్వాహ॥ యాతిరశ్చీతి సామ్యాదీంద్రాస్తమ్॥
 ఓం యాతిరశ్చీని పద్యసే ౭హం విధరణీ ఇతి, తాన్వా ఘృతస్య ధార
 యాయజేసగ్ం రాధసీ మహగ్ంస్వాహ॥ సగ్ం రాధన్యే దేవ్యైస్వా
 హేతి న్దాది యామ్యాస్తమ్, ఓం సగ్ంరాధన్యే దేవ్యైస్వాహా, ప్రసా

ధన్వై దేవ్యైస్వాహేతి యామ్యూది వారుణానమ్, ప్రావయక హుత్వా॥ ఓం ప్రసాధన్వై దేవ్యైస్వాహ॥ మధ్యమాస్యమితి బుధ్వా తత్ర వ్యాహృతీర్జుహోతి, ఓం భూస్వాహా, ఓం భువస్వాహా, ఓం సువస్వాహా, ఓం భూర్భువస్సువ స్వాహా॥ తదగ్ని ముఖమితి బ్రహ్మవాదినో వదన్తి, సత్యేనే త్యాజ్యం ప్రదక్షిణం స్రువేణా భిమస్త్ర్య, సత్యేనత్వా ౭భిఘారయామి తస్యతే భక్షయ, (ఆజ్యేన) అగ్నయే స్వాహే త్యాదిభిజ్జహోతి॥ ఓం అగ్నయే స్వాహా, ఓం సోమాయ స్వాహా, ఓం అగ్నిషోమభ్యాగ్ం స్వాహా, ఓం ప్రజా పతయే స్వాహా, ఓం బ్రహ్మణే స్వాహా, ఓం ఇంద్రాయ స్వాహా, ఓం వసుభ్యస్వాహా, ఓం మరుద్భ్య స్వాహా, ఓం రుద్రేభ్య స్వాహా, (అపశపర్చ్యత్య) ఓం విష్ణవే స్వాహా, ఓం బృహస్పతయే స్వాహా, ఓం మిత్రాయ స్వాహా, ఓం వరుణాయ స్వాహా, ఓం ఆదిత్యేభ్యస్వాహా, ఓం అశ్వినభ్యాగ్ం స్వాహా, ఓం పూష్టే స్వాహా, ఓం కత్వాయ స్వాహా, ఓం కక్షదైవతసోమాయ స్వాహా, ఓం వాస్తు యజ్ఞాయ స్వాహా, ఓం యజ్ఞదైవతవిశ్వేభ్యో దేవేభ్య స్వాహా, ఓం సర్వదేవేభ్యస్వాహా.

దర్వాభిఘార్య చరుగ్ం సావిత్రియా ద్విగృహీత్యా (జహ్వ ముపస్తీర్య) ఓం భూర్భువస్సువః తత్స...యాత్ (అవదాయ పునరభిఘార్య వ్యాహృతి చతుష్టయస్య ప్రత్యేకం ప్రత్యేక మక్షుమాత్రం గృహీత్యా) జహ్వ వ్యాహృతీర్జువేయాతి, ఓం భూస్వాహా, ఓం భువ స్వాహా, ఓం సువ స్వాహా, ఓం భూర్భువస్సువ స్వాహా॥ అతో దేవా ఇదంవిష్ణురి త్యాజ్యేన సమృద్ధ్యై జహోతి॥ ఓం అతోదేవా అవన్తునో యతోవిష్ణు ర్విచక్రమే, పృథివ్యా స్సప్తధామభిస్వాహా ఓం ఇదంవిష్ణు ర్విచక్రమే త్రేధానిదధే పదమ్, సమూఢమస్య సాగ్ం సురేస్వాహా, ఓం త్రిణిపదా విచక్రమే విష్ణుగోపా అదాభ్యః, తతో ధర్మాణి ధారయ స్వాహా, ఓం విష్ణోగర్మాణి పశ్యతయతో వ్రతాని పస్పశే ఇన్ద్రస్య యుజ్యస్సఖా స్వాహా ఓం తద్విష్ణోగ

పరమం పదగం సదాపశ్యంతి సూరయః, దివీవ చక్షురత తగ్గం
స్వాహా ఓం తద్విప్రాహా విపన్యవోజా గృవాం సస్సమిన్ధతే విష్ణోర్య
త్పరమం పదగ్గస్వాహా దేవతీర్థేన ఉత్తరపరిషేకం కుర్యాత్, ఓం
అదితేఽస్య మగ్గంస్థాః, ఓం అనుమతేఽస్య మగ్గంస్థాః, ఓం సరస్వ
తేఽస్య మగ్గంస్థాః, దేవసవితగ ప్రాసావీః.

* వాస్తు హోమః

ప్రాణానాయమ్యవంగుణ...తిథా(ప్రాచీనావీతీ)యజమానస్య
పితుః - గోత్రస్య - శర్మణః ప్రేతస్య మరణదినా దారభ్యైకాదశేఽ
హని?గృహశుద్ధ్యర్థం వాస్తుసవనం కరిష్యే (ఉపవీతీ- అపఉపస్సృశ్య)

* అథ వాస్తుసవనం వ్యాఖ్యాస్యామః, నవే వాస్తుస్యపితేఽపి సూతకప్రేత
కయో ర్వాపయిత్వా మృణ్మయాని భాణ్ణాని పురాణాని త్యక్త్వా నవాని పరిగృహ్య
ఽన్యాన్ పరిచ్ఛదాన్ యథోక్తం శోధయిత్వా, భూమియజ్ఞేనేష్ట్యా నివసేత్. యస్మా
ద్వాస్తుసవనేన కుర్తి ర్యస్తునామ్;— వాస్తుసవన మసగోత్రేణ యజేతే త్యక్త
త్వాత్, అన్యేన పుణ్యాహాది వాస్తుసవ నాంతంక ర్తవ్యమితి.

వస్తుకుద్ధిః.

? సర్వకుద్ధిమ పురుషస్యా ర్థకుద్ధిః శ్రీకుద్ధి రన్నకుద్ధిశ్చ శ్రేష్ఠతమా స్యాత్
ద్రవ్యేషు రత్నసౌవణ్య రజితమయా న్యద్భి శోధయతి. అగ్నివా సృశయేత్
తామ్ర శ్రపు సీసాయసాద్యా న్యామ్రవారిభి దాణు దన్తజాతాని తక్షణాద్ధావనాద్వా,
యజ్ఞపాత్రాణి దక్షిణపాణినా మార్జనాత్ జెళ నాద్వా సంశోధ్యాని, చర్మమయ
సంహితాని వస్త్రాణి శాకమూల ఫలానిచ ప్రోక్షయతి అల్పాని జెళయేత్ ఘృతా
దీని ద్రవ్యాణ్యు త్పాయోల్కయా దశయేత్, కాశేయాదికా న్యరుష్కరై రంకు
పట్టాని శ్రీఫలై శృంఖల క్రి గోశృంగ్గాణి సర్వవై స్సవారిభి ర్మృణ్మయాని పునదా
హేన గృహం మార్జనోప లేపనాప్సేక్తై భూమిం ఖననా దన్యమృత్పూరణ
గోవాసకాద్వై మార్జణనాద్వైశ్చ శోధయేత్.

కార్వాస వస్త్రాణి రజతేన శోధయేత్, ద్రవీహనసాంప్రోక్షణా చ్ఛాకమూల
ఫలానిచ.

శ్లో॥ తల్పం ఖట్యోపయానంచ చిత్రీ క్షేమాంబరం తథా
శోషయిత్వా తపేకిణ్యై తక్రై స్సమూర్జయే ద్విజః
పశ్చాచ్ఛ వారిణామ్యుక్త్య వినియుంజీత కర్మణి
సాధస్థల భిత్త్యాదీక జెళయేత్ ప్రోక్షయేద్వా॥ ఇతి.

ఓం అదితే॥ నమస్యస్వ.....ప్రసవ॥ వాస్తోష్పతే - వాస్తోష్పతే
శక్మయేతి ద్వాభ్యాం యజేత॥ ఓం వాస్తోష్పతే ప్రతిజానీ హ్యస్మా
న్ధ్వా వేశో అనమీహో భవానః యత్త్వేమహే ప్రతితన్నో జపస్వ
శంనవధి ద్విపదేశం చతుష్పదే స్వాహా, ఓం వాస్తోష్పతే శక్మయా
సగ్ంసదాతే సక్షీమ హిరణ్యయా గాతుమత్యా, ఆవః శ్శేమ ఉత
యోగే వరంనో యూయంపాత స్వస్తిభి స్సదాన స్వాహా-ఓం భూమి
యజ్ఞాయస్వాహా ఓం మజ్జదై వతంప్రసోదరైస్వాహా॥ ఓం భూస్వాహా,
ఓం భువస్వాహా, ఓం సువస్వాహా, ఓం భూర్భువస్సువస్వాహా॥ ఓం
మేదిసీ దేవీ వసుధరీస్వాద్వ సుధా దేవీ వాసవీ, బ్రహ్మ వచః సగపితృ
ణాగ్ం శ్రోత్రం విష్ణుర్మనస్వాహా, ఓం దేవీ హిరణ్యగర్భిణీ దేవీ ప్రసో
దరీ, రసనే సత్యాయ నే నీదస్వాహా, ఓం సముద్రవతీ సావిత్రి హనోదేవీ
మహ్యాకీ, మహాధరణీ మహాధ్య తిస్థస్వాహా, ఓం శృణ్ణే శృణ్ణే యజ్ఞే
యజ్ఞే విభీషణీ, ఇంద్రోఽత్నీ వ్యాజనీ సురసిత ఇహస్వాహా, ఓం వాయు
పరీ జలశయనీ స్వయధారా సత్యన్ధో పరిమేదిసీ, సోపరిధత్తం గాయ
స్వాహా, ఓం భూస్వాహా...వసువస్వాహా-పుణ్యాహం కృత్వా-
ధారాసుసప్తసు, అహమగ్నే రగ్నింగృహ్ణామి॥ అగ్నిష్టా ద్దభఃపూ
తే నాగ్నింగృహీత్వా, ఓం అహమగ్నే రగ్నింగృహ్ణామి మమాగ్నే
గ్ని ర్మమాస్త రిక్షమ్, మార్గోఽహ మస్మి న్నమదాన్మా మయే
తుభ్యం మనసా ప్రజాపతయేస్వాహా॥ ఓం అహ మగ్నే అగ్నింగృ
హ్ణామి దహనాద శుద్ధాశుద్ధధ్వమగ్నే ఇదందీపయామి-ప్రథమాదైన్ద్రా
ద్భువంగా దారభ్య వాస్తునగి కుడ్యమూలా ద్భూహిర న్తశ్చ ? వామం

• అగ్నిష్టాత్ - అగ్న్య యతనాత్, దర్పముష్టినా రగ్నింగృహీత్వా, ఐన్ద్రా
ద్భూరపాత్వా దారభ్య గృహస్య కుడ్యమూలా ద్భూహిరన్తశ్చ మనోహరం వ్రదక్షి
ణీకృత్య మధ్యభాగతః పర్యగ్నికరణం కృత్వా పశ్చిమద్వారేణ విసృజేత్ ఇతి.

; వామం పరీత్యేత్యత్ర - పేతకే అవసవ్యం-సూతకాదిని సవ్యమితి॥

పరీత్యా బ్రహ్మస్థానా త్వర్యగ్నిం కారయిత్వా ఒపరద్వా రేణ విస్మ
జేత్; తథైవా ణోరణీయానితి పాత్రేణ స్వపస్నా వయిత్వా
* శిష్టాద్భి స్సర్వత్ర ప్రోక్షయతి॥ ఓం అణోరణీయా స్మహతో
మహీయా నాత్తా గుహాయాం నిహితో ఒస్యజన్తోః, తమక్రతుం
పశ్యతి వీతశోణో ధాతుగ ప్రసాదా స్మహిమాన మీశమ్; సః
వారుణా ద్భువంగా ద్యామ్యా త్సేమ్యా దారభ్య వా పరీత్య పర్య
గ్నాధావ స్రుతీ స్యాతామ్.

ఏతే శతమితి చత్వారో వరుణదైవత్యాః ఓం ఏతేశతం
వరుణయే సహస్రం యజ్ఞయాగపాశా వితతాగ పురుత్రా, తేభ్యోన
ఇన్ద్రో సువితోత విష్ణు ర్విశ్వే దేవాఒముఞ్చతు మరుత స్వస్త్వా
స్వాహా, ఓం ఉదు త్తమం వరుణ పాశ మస్మదవాధమం విమధ్యమగ్ం
శ్రధాయ, అథావయ మాదిత్య వ్రతేతవా నాగసో అదితయే స్వామ
స్వాహా, ఓం అయాఞ్చాగ్నే ఒస్య నభిశస్తే శ్చాఒయాతః, యజ్ఞం
వహతు సదాద్ధేహి భేషజగ్ంస్వాహా, ఓం ఆపస్సృజన్తు స్నిగ్ధాని చక్రీత
వనమే గృహే నిచదేవీం మాతరం శ్రియం వాసయమే కులేస్వాహా॥
ఓం భూస్వాహా.....వస్వాహా, విశ్వేదేవస్య విశ్వేఅద్యేతి
ద్వావైశ్వదేవా ఓం విశ్వేదేవస్య నేతుర్మర్తో వృణీతసఖ్యం విశ్వే
రాయ ఇషుధ్యసి ద్యుమ్నం వృణీత పుష్యసే స్వాహా, ఓం విశ్వే
అద్యమరుతో విశ్వఊతీ విశ్వే భవన్త్యగ్నయ స్సమిద్ధాః విశ్వేనో
దేవా అవసాగమన్తు విశ్వమన్తు ద్రవిణం వాజో అస్మేస్వాహా॥
ఓం భూస్వాహా.....వస్వాహా॥ అతోదేవా ఇదంవిష్ణు శ్రీణి పదా
విష్ణోగకర్కాణి తద్విషోగ పరమంపదం తద్విప్రాస ఇతి షడ్వైష్ణవాః,
ద్వావేవా ద్యావిత్వేకే॥ ఓం అతోదేవా...మభిస్వాహా ఓం ఇదం
విష్ణుర్వి...సురేస్వాహా-ఓం భూస్వాహా...వస్వాహా॥ రుద్రమన్యం
త్ర్యంబకమితి ద్వా రుద్రదైవత్యే॥ ఓం రుద్రమన్యం బహుతోహుతం

* పర్యగ్నికరణవత్ పుణ్యాహపాత్రేణ పర్యగ్నికరణస్య పశ్చా త్పుణ్యాహ
జలం పశ్చగవ్యంవా ప్రావయిత్వా శిష్టజలేన సర్వత్ర ప్రోక్షయతి॥

వృషభం నమస్తే అస్తు, తస్మై అస్తు బాహుభ్యాం వీతయే స్వాహా,
 ఓం త్ర్యంబకం యజామహే సుగంధిం పుష్టివర్ధనమ్ ఉర్వారుక
 మివ బంధనా స్మృత్యో ముక్షాయమా ౨మృతాత్వాహా, (అపడప
 స్పృశ్య) ఓం భూస్వాహా...వస్వాహా బ్రహ్మజజ్ఞానగ్ం హిరణ్య
 గర్భాంతి ద్వాబ్రహ్మదైవత్యే॥ ఓం బ్రహ్మజజ్ఞానం ప్రథమం పురస్తా
 ద్విసీమత స్సురుచో వేనతః సబుధ్నియా ఉపమా అన్యవిష్టా న్సత
 శ్చయోని మసతశ్చ వివస్వాహా, ఓం హిరణ్యగర్భ స్సమవర్తతాగ్రే
 భూతస్యజాతగ పతి రేకతీతే॥ సదాధార పృథివీ ద్వాముతే మాంకస్మై
 దేవాయ హవిషా విధేమస్వాహా, ఓం భూస్వాహా.....వస్వాహా,
 మిశ్రవానస ఏతాన్మత్తైతా నితి ద్వాకాబేరా, ఓం మిశ్రవానసగ
 కాబేరకా రత్నోరాజేన ప్రేషితాః॥ గ్రామగ్ం సజానయో గచ్ఛన్త
 చ్చన్తో ౨పరిదా కృతాన్స్వాహా॥ ఓం ఏతాన్మత్తైతా స్పృష్టా తే త్యయం
 బ్రహ్మణస్పత్రః॥ తానగ్నిగి పర్యసరత్తా నిద్రిస్తా స్మృహస్పతిః॥ తానహం
 వేద బ్రాహ్మణగి ప్రమృతశగి కూటదన్తా న్వికేశా న్లమ్బన స్తనా
 న్స్వాహా ఓం భూస్వాహా...వస్వాహా, యువమేతా న్యగ్నిహోమా
 వాన్యందివ ఇతి త్రయోగ్నిహోమియా, ఓం యువమేతా నిదివిరో
 చనా న్యగ్నిశ్చ సోమసక్రతూ అధత్తమ్॥ యువగ్ం సిన్ధాగ్ం రభిశ స్తే
 రవద్యా దగ్నిహోమావ ముఞ్చతం గృభీతాన్స్వాహా॥ ఓం అగ్నిహోమా
 విమగ్ం సుమేశ్యణుతం వృషణాహవమ్॥ ప్రతిసూక్తాని హర్యతం భవ
 తం దాసుపేమ యస్వాహా, ఓం ఆ ౨న్యందివో మాతరిశ్వా జభారా
 మధ్నాదన్యం పరిశ్యేనో అద్రేః అగ్నిహోమా బ్రహ్మణా వా వృథా
 నోరుం యజ్ఞాయ చక్రీఘరు లోకగ్ంస్వాహా॥ ఓం భూస్వాహా...
 వస్వాహా॥ బృహస్పతి ర్దేవానామిత్యాద్యా శ్చ త్వారో బార్హస్పత్యాః,
 ఓం బృహస్పతి దేవానా మిమంయజ్ఞం బృహతో మే దధాతుబృహ
 స్పతి వీతయేస్వాహా॥ ఓం బృహస్పతి స్సోమస్తదధాతు బృహస్పతి ర్యజ్ఞం
 దధాతు॥ బృహస్పతి వీతయేస్వాహా॥ ఓం బృహస్పతే అతియదర్యో
 అహా ద్యుమద్విభాతి॥ క్రతుమజ్జనేషు॥ యద్దీదయ చ్చవనర్తప్రజాతి

తదస్మాను ద్రవిణం ధేహి చిత్రగ్గంస్వాహా ఓం ఉపయూమ గృహీ
 తోఽసి బృహస్పతే త్వేషతేయోనిః | బృహస్పతి వీతయే స్వాహా ||
 ఓం భూస్వాహా.....వస్వాహా || త్రాతారమిద్ధ్రీ మిత్యాది త్రయో
 దశైన్ద్రాః || ఓం త్రాతారమిద్ధ్రీ మవితార మిద్ధ్రీగ్ం హవేహవే సుహ
 వగ్ం సూరమిద్ధ్రీమ్, హువేను శక్రం పురుహూతమిద్ధ్రీగ్ం స్వస్తి
 ముఘవా ధాత్విద్ధ్రీస్వాహా || ఓం మహాగ్ం ఇన్ద్రోయః ఓజనా షర్జన్యో
 వృష్టి మాగ్ం ఇవ స్తోమైవత్సస్య వావృధేస్వాహా || ఓం మహాగ్ం
 ఇన్ద్రోస్పవదాచర్షణి ప్రాడితద్విబర్హా అమిన స్సహాభిః | అస్మద్రియ
 గ్వావృధే వీర్యా యోరుగి పృథు స్సుకృతగి కర్తృభి ర్భూత్వాహా ||
 ఓం భువస్త్వమిద్ధ్రీ బ్రహ్మణా మహాన్భువో విశ్వేషు సవనేషు యజ్ఞ
 యః భువోన్భూగ్ం శ్చైవ తోన్ విశ్వస్మిన్భువే శ్వేష్టశ్చమన్ద్రో విశ్వచర్
 షణేస్వాహా || ఓం ఏన్ద్రీసానసిగ్ం రయిగ్ం సజిత్యానగ్ం సదా సహమ్ |
 వర్షిష్యమూతయేభరస్వాహా || ఓం ప్రససాహిషే పురుహూత శక్రూ
 శ్చైష్టస్తే శుమ్న ఇహరాతిరస్తు | ఇన్ద్రాభర దక్షిణేనావసూని పతిస్సి
 ధూమామసి రేవతీనాగ్ం స్వాహా || ఓం అస్తాక మిద్ధ్రీ స్సముతేషు
 ధ్వజేష్వస్మాకం యా ఇషవ స్తాజయన్తు అస్తాకం వీరాశి త్రరేభవ స్త్వ
 స్తానుదేవా అవతాహవేషుస్వాహా | ఓం ఇన్ద్రోభూదస్య భువనస్య
 రాజేన్ద్రో దాధారపృథివీ ద్వాముతేమామ్ || ఇన్ద్రోహ విశ్వాని భూతాని
 భువరాశ్రితాని స్వాహా | ఓం ఇన్ద్రోద్వా వ్యోమభూ రిద్ధ్రీ సము
 ద్భవనో విరాట్పశ్చ | ఉర్వస్త్రిక్షస్యగ్ం వనన మిన్ద్రా దిద్ధ్రీం మన్యే
 పితరం మాతరంచ స్వాహా || ఓం ఇన్ద్రం ప్రణయన్తం వపు
 రిద్ధ్రీగ్ం స్రవన్తగ్ం సవితారమిద్ధ్రీం దధాతు || శక్రస్సుకృతస్య
 లోకమిద్ధ్రీం మన్యే పితరం మాతరం స్వాహా | ఓం ఇన్ద్రోవృతం వజ్రేణా
 వధీ దిన్ద్రోవ్యయ స్సముద్రశుమ్నః | ఇన్ద్రీం మన్యే పితరం మాతరంచ
 స్వాహా | ఓం ఇన్ద్రోబభూవ బ్రహ్మణో గమ్భీర మాభూతి పరితుష్టిః |
 ఇన్ద్రో భవిష్యదుత భూతమిద్ధ్రీం మన్యే పితరం మాతరంచ స్వాహా |
 ఓం ఇన్ద్రో స్తానవతు వజ్రబాహురిన్ద్రో భూతాని భువనాని ఇన్ద్రో

ఽస్మాక మవతు వజ్రప్రసాద మింద్రియస్యే పితరంమాతరంచ స్వాహా!
 ఓం భూస్వాహా.....వస్వాహా, యమోదాధార సమస్తేనిర్
 ఋతయశ్చితి ద్వాయామ్యా॥ ఓం యమోదాధారపృథివీం యమోద్యా
 ముతసూర్యః! యమస్సర్వ మృత్యుస్తేనగి ప్రాణానాం వాయూనాగ్ం
 స్వాహా! ఓం సమస్తే నిర్ఋతయే ఘనతేజాయ తస్మైవిస్మజ బద్ధ
 నాత్! యమన యత్యగ్ం సవితాదేవ ఉత్తమాసనీకే అభిరోచయ
 యాయనాగ్ం స్వాహా! ఓం భూస్వాహా.....వస్సువస్వాహా మిత్రస్య
 చర్షణీమిత్రోజనాన్వసమిత్రేతీత్రయోమైత్రాః॥ ఓం మిత్రస్యచర్షణీ
 ధృతశ్చ వో దేవస్యసానసిమ్ సత్యంచిత్రత్ర వస్తమగ్ం స్వాహా! ఓం
 మిత్రోజనాన్ యాతయతి ప్రజాన నిత్రోదాధార పృథివీముతద్వామ్
 మిత్రగిక్ష్మస్తే రనిమిషా ఽభిచప్తే సత్యాహవ్యం ఘృతవద్విధేమ
 స్వాహా! ఓం ప్రసమిత్ర మర్తోలస్తు ప్రయస్వాన్ యస్తతిదిత్య శిక్షతి
 వ్రతేన నహన్యతే నజీయతే త్వోతోనైన మగ్ంహోలశ్శ్చో త్యన్తితో
 న దూరాత్వాహా! ఓం భూస్వాహా॥ ఓం భువస్వాహా! ఓం సువస్వా
 హా! ఓం భూర్భువస్సువ స్వాహా॥ అస్తగి పరిషేకంకుర్యాత్ ॥ ఓం అది
 తేఽన్య మగ్ంస్థాః.....ప్రాసావీః॥

భూమియజ్ఞ దైవత్యాకయో వ్యాహృత్యన్త ఇద్యస్తే తస్మా
 ద్ద్వ్యుత్తరశత మాహుతయో వాస్తుసవనస్యాఽస్తహోమ ఇతివిజ్ఞా
 యతే.

అస్తహోమః

ప్రాణానాయమ్య ఏవంగుణ...తిథౌ అస్యకర్మణగి పరిసమాప్తా
 కర్మసాధుణ్యార్థ ముపరిష్టా డస్తహోమం కరిష్యే (అపడిపస్పృశ్య)
 అదితేఽనుమన్యస్వ..... దేవసవితగి ప్రసువ.

యదస్యేత్యాది వాస్తుపతయ ఇత్యస్తం ద్వాదశమన్తా సిద్ధిష్టా
 కారాః ఓం యదస్యకర్మణో ఽత్యరీచం యద్వాన్యూన మిహాకరమ్!
 అగ్నిష్ట త్విష్టకృ ద్విద్వా స్సర్వగ్ంస్విష్టగ్ం సుహుతిజ్కురోతు

స్వాహా! ఓం అగ్నయే స్విష్టకృతే సుహుత హుత ఆహుతీనాం కామా
 నాగ్ం సమర్థయిత్రే స్వాహా! ఓం అగ్నయే స్వాహా! ఓం అగ్నయే
 న్నాఽదాయస్వాహా! ఓం అగ్నయే ఽన్నపతయే స్వాహా! ఓం ప్రజా
 పతయే స్వాహా! ఓం ఇంద్రియ స్వాహా! ఓం విశ్వేభ్యో దేవేభ్య
 స్వాహా! ఓం సర్వాభ్యో దేవతాభ్యస్వాహా! ఓం సర్వత్రైవా దిప్తగ్ం
 సర్వత్రైవా నాదిప్తం దైవతమముష్టే స్వాహా! ఓం అగ్నయే స్విష్ట
 కృతే స్వాహా! ఓం వాస్తుపతే నమో వాస్తుపతయే స్వాహా! యన్మ
 ఆత్మ నగి పునరగ్నిశ్చక్షురితి ద్వేమింద్రాహుతీ ఓం యన్మ ఆత్మనో మింద్రా
 ఽభూ దగ్ని స్తత్పున రాహా జాతవేదా విచర్షణి స్వాహా! ఓం
 పునరగ్ని శ్చక్షురదాక్షున రిన్దో బృహస్పతిః పునర్మే అశ్వినాయువం
 చక్షురాధత్త మత్యో స్వాహా! ఇష్టేభ్య ఇత్యాది దశాస్తే వ్యాహృతి
 రితిముద్ధి! ఓం ఇష్టేభ్య స్వాహా! ఓం వషడనిష్టేభ్య స్వాహా! ఓం
 భేషజందురిష్టే స్వాహా! ఓం నిష్క్రుత్యే స్వాహా! ఓం దౌరాశ్రే
 స్వాహా! ఓం దైవీభ్య స్వాహా! ఓం తనూభ్య స్వాహా! ఓం ఋద్యై
 స్వాహా! ఓం సమృద్ధ్యై స్వాహా! ఓం సర్వసమృద్ధ్యై స్వాహా! ఓం
 భూస్వాహా! ఓం భువస్వాహా! ఓం సువస్వాహా! ఓం భూర్భువస్స
 వస్వాహా!

అశ్రావితం బ్రహ్మ యదకర్మేతి కృతాంతం యత్రమత్ర
 ఇత్యాది యత ఇన్ద్రో ఇత్యంతం నవవిచ్ఛిన్నమ్; ఓం అశ్రావిత మత్యా
 శ్రావితం వషట్కృత మత్యమాక్తంచ యజ్ఞే అతిరిక్తం కర్మణో
 యచ్ఛహీనం యజ్ఞగిపర్వాణి ప్రతిరన్నేతి కల్పయన్వాహా! కృతాఽ
 హుతి రేతు దేవాన్వాహా! ఓం బ్రహ్మప్రతిష్ఠా మనసో బ్రహ్మ
 వాచో బ్రహ్మయజ్ఞానాగ్ం హవిషా మాజ్యస్య అతిరిక్తం కర్మణో
 యచ్ఛహీనం యజ్ఞగిపర్వాణి ప్రతిరన్నేతి కల్పయన్వాహా! కృతాఽఽ
 హుతి రేతు దేవాన్వాహా! ఓం యదకర్మ యన్నాకర్మ యదత్యరేచి
 యన్నాత్యరేచి యదతిరిక్తం యచ్ఛహీనం తత్త్వోవిష్ణు ర్యజ్ఞోయజ్ఞం

ప్రతిష్ఠాపయన్వాహం కృతాఽఽహుతిరేతు దేవాన్వాహం ఓం
 యత్రమత్తోఽన్తరగామి కిచ్చిదస్మిన్ యజ్ఞే మన్త్రితగి కర్మతోవా
 అనయా హుత్యా తచ్చమయామి సర్వంతృప్త్యన్తు దేవా ఆవృష
 న్తాం ఘృతేనస్వాహా॥ ఓం మనోజ్యోతి ర్భువతా మాజ్యం విచ్ఛిన్నం
 యజ్ఞగ్ం సమిమం దధాతు యా ఇష్టా ఉపసో నిమృచశ్చ తాస్సన్ద
 ధామి హవిషా ఘృతేనస్వాహా, ఓం ఆయాశ్చాఽగ్నేఽస్య నభిశస్తీ
 శ్చ సత్యమిత్వ మయాలసి, అయసా మనసా ధృతోఽయసాహవ్య
 మూహిషేఽయానోధేహి భేషజగ్ంస్వాహా ఓం యదస్మిన్యజ్ఞేన్తర
 గామి కిచ్చిదస్మిన్యజ్ఞేమన్త్రితగి కర్మతోవా అనయా హుత్యా తచ్చ
 మయామి సర్వంతృప్త్యన్తు దేవా ఆవృషన్తాం ఘృతేనస్వాహా స్వస్తి
 ఇన్ద్రో వృధశ్రేవా స్వస్తి నగపూషా విశ్వవేదాః స్వస్తి స్రావ్యో
 అరిష్టనేమి స్వస్తి నో బృహస్పతి ర్దధాతుస్వాహా ఓం యత ఇన్ద్రో
 వీర్యమకృణో దూర్ధ్వో అధ్వరణోతా అగ్నే ర్వేవోధ్వో నయా
 స్విష్టకృ ద్వేవేభ్య ఇన్ద్ర ఆజ్యేన హవిషాఘృతేన స్వాహా॥ ఏనోసీతి
 బైల్వమ్॥ ఓం ఎనోస్యేధిషీ మహిస్వాహా॥ సమిదసీతి పాలాశమ్॥ ఓం
 సమిదసి తేజోసి తేజోమయి ధేహిస్వాహా॥ యమస్యేతి నైయగ్రో
 ధమ్॥ ఓం యమస్యధీమహీ మృత్యోర్మే పాహిస్వాహా॥ సూర్యస్యే
 త్యశ్వధమ్॥ ఓం సూర్యస్య ధీమహీ చక్షుర్మే పాహిస్వాహా॥
 సోమస్యే త్యోదుష్పరమ్॥ ఓం సోమస్య ధీమహీ చిత్తమే పాహి
 స్వాహా వాయోరితి శమీమ్॥ ఓం వాయోధీ మహీ వ్రాణాన్యే
 పాహిస్వాహా॥ బ్రహ్మణ ఇతి ఖాదిరమ్॥ ఓం బ్రహ్మణో ధీమహీ
 బుద్ధిమే పాహిస్వాహా॥ సప్తతేలగ్నే ఋతుధానేతి ద్వే పూర్ణా
 హుతీ॥ ఓం సప్తతేలగ్నే సమిధస్సప్తజహ్వో సప్తఋషయ స్సప్త
 ధామ ప్రియాణి, సప్తహోత్రా సప్తధాత్వా యజన్తి సప్తయో
 నీరాప్యణస్వాఘృతేనస్వాహా॥ ఓం ఋతధాన విద్వా నమస్తుభ్యుతేన
 పూర్ణమాహుతిం జహోమి మనసా ప్రజాపతయే స్వాహా॥ స్రువే
 నాజ్యం ప్రత్యేక ముపజహ్వం గృహీత్వా తయా ఽగ్నిర్భుక్త

మిత్యాది పశ్యభి మాత్యామ్ * ఓం అగ్ని భుక్తగ్ం స్వాహా, ఓం వేది భుక్తగ్ం స్వాహా, ఓం ద్యా భుక్తగ్ం స్వాహా, ఓం పృథివీ భుక్తగ్ం స్వాహా, ఓం ఓషధివనస్పతి గంధర్వా పురసశ్చైవ భుక్తగ్ం స్వాహా॥ జుహ్వం దర్వా చరు ముపస్తీర్య ద్విరవదాయాః ౭భిఘా ర్య తయా ౭గ్నిజీణా మిత్యాది పశ్యభి జుహోతి॥ ఓం అగ్ని జీణాగ్ం స్వాహా, ఓం వేది జీణాగ్ం స్వాహా, ఓం ద్యాజీణాగ్ం స్వాహా, ఓం పృథివీ జీణాగ్ం స్వాహా, ఓం ఓషధి వనస్పతి గంధర్వాపురసశ్చైవ జీణాగ్ం స్వాహా॥ స్రువేణా ౭జ్యం గృహీత్వా వేద్యాం పశ్చిమాది ప్రాగంతం సమక్ష్యం బర్హిరితి స్రావయన్ జుహోతి॥ ఓం సమక్ష్యం బర్హిర్ హవిషా ఘృతేన సమాదిత్యై ర్వసుభి సుంహరుద్భిః, సమిద్యేణ విశ్వేభి ర్దేవేభి రక్ష్యం దివ్యం సభోగచ్ఛతు యథ్వాహా, తతో వామేన స్రువం గృహీత్వా దక్షిణేనా జ్యపాత్రం సంగృహ్య ౭గ్నే రుపరి ధారయ న్నాజ్యశేష మింద్రియ జుహోమి స్వాహేతి జుహు నూమ్; ఓం ఇంద్రియ జుహోమి స్వాహా॥

తత్త్వా త్రేణా ధావ మాదాయ స్రువేణా ౭స్తరిత మగ్ని స్తృప్యత్విత్యువాగ్నిః ఓం అగ్నిస్తృప్యతు॥ పశ్చిమతో వేది స్తృప్య త్వితి వేద్యామ్॥

“ఓం వేది స్తృప్యతు॥ ద్యాస్తృప్యత్విత్త్యాకాశే॥ ఓం ద్యాస్తృప్యతు॥ పృథివీ తృప్యత్వితి (వేద్యాః పశ్చిమే) భూమా॥ ఓం పృథివీ తృప్యతు॥ బ్రహ్మ ద్యాస్తృప్యంతామితి దక్షిణస్యాం వేద్యాం తర్పయతి॥ ఓం బ్రహ్మ ద్యాస్తృప్యంతామ్॥ ప్రణీతాయాం దక్షిణస్యాం (స్రువేణ) దైవేనా ౭పొగృహీత్వా ఓషధి వనస్పతి గంధర్వాపురసశ్చైవ తృప్యంతామిత్యుత్తరస్యాం వేద్యాం తర్పయిత్వా ఓం ఓషధివనస్పతి

* (వైత్తకే) అగ్నిర్భుక్త మితిస్థలే అగ్నిభుక్తం అగ్నిజీణాం వినా (ప్రాచీనావీతి) పితృభుక్తం పితామహ భుక్తం, ప్రపితామహభుక్తం, పితృజీణాం పితామహజీణాం ప్రపితామహ జీణాం:- ఇతి- మాతు శ్రాధేపి, పితృవత్త్వి భుక్తం పితృవత్త్విజీణా మిత్యుహాక ర్తవ్యా॥

గర్భస్థాపురసత్త్వైవ తృప్యంతామ్ తథోత్తరస్యాం ప్రణితాయాగ్ం
సాపసవ్య మాపో గృహీత్వా వైతృకేణ తీర్థేన మే దక్షిణతగః పితరగ
పితామహగః ప్రపితామహః శ్చాక్షయ్యమస్తు తృప్యంతామితి దక్షిణ
స్యాం భూమ్యాం తర్పయతి (ప్రాచీనావీతి) “ఓం మే దక్షిణతగః
పితరః పితామహగః ప్రపితామహః శ్చాక్షయ్య మస్తు తృప్యంతామ్”
(అపఉపస్సృశ్య) (ఉపవీతి) ప్రాసావీరిత్యనై శ్చతుభిః దైవేన తీర్థేన
ప్రాగస్త ముదగస్తం ప్రవాహణశ్చ కృత్వా, అదితేః ఉన్వమగ్ం
స్థాః అనుమతేః ఉన్వమగ్ం స్థాః సున్వతేః ఉన్వమగ్ం స్థాః దేవసవితః
ప్రాసావీః.

దక్షిణాది ప్రణిహ్యోరుపాంతా జ్ఞప్తా నామికాభిగః పవిత్ర మక్షతం
గృహీత్వా (గర్భంవిసృజ్య) (అపఉపస్సృశ్య) పవిత్రమసి పూర్ణమసి
సదసి సర్వమసీతి పర్యాయతో జుహోతిః ఓం పవిత్రమసి పవిత్రం మే
భూమూత్వాహః ఓం పూర్ణమసి పూర్ణం మే భూమూత్వాహః ఓం
సదసి సన్నే భూమూత్వాహః ఓం సర్వమసి సర్వం మే భూమూ
త్వాహః అక్షితమసీతి ప్రణిధీ ముత్తరాం చాలయిత్వా ఓం అక్షిత
మక్షిత్యై జుహోమి || అక్షితమసి మామేక్షేష్ఠాః || తదాధావేన
ప్రాచ్యాం దిశీత్యాదిభి ర్యథాదిశం పరిషిత్య|| ఓం ప్రాచ్యాం దిశి
దేవా ఋత్విజో మార్జయంతాం దక్షిణాయాం దిశి మాసాగః పితరో
మార్జయంతాం ప్రతీచ్యాం దిశి గృహగః పశవో మార్జయంతా ముదీ
చ్యాం దిశ్యాప ఏషధయో వసస్సతయో మాజయంతా
మూధ్వాయాం దిశి యజ్ఞస్సంవత్సరో యజ్ఞపతి ర్మాజయంతా
మగ్తో ధరాధరై ర్నాగేభ్యో మార్జయంతామ్ మాహంప్రజామితి
(ఉత్తరప్రణిధి మగ్నేగః పూర్వతో సీత్వా) దక్షిణప్రణిధౌ స్వలమ్నా
ధావం ప్రావయిత్వా ఓం మా ఉహం ప్రజాం పరాసిషం యానస్య
యావరీస్తనః సముద్రే వోనినయాన స్స్వంపాథో అపిథః తన్తుం తస్వ
న్రజసో భానుమన్విహి జ్యోతిష్మ తగః పథో రక్ష ధియా కృతాన్ అను
ల్బణం వయత జోగు వామపో మనుర్భవ జనయా దైవ్యం జనమ్||

స్వాంయోనిమితి దక్షిణప్రణిధ్యాం స్థితం జల ముదకపాత్రే స్రావ
యిత్వా, ఓం స్వాం యోనిమపి గచ్ఛతా ఒచ్చిదగ్గర ప్రజయా
భూయాస మాపరాసేచి మత్పయః! ఆపోహిష్ఠాదినా తదద్భి రాత్మా
నం ప్రోక్ష్య|| ఓం ఆపోహిష్ఠా...థావనః|| ప్రణిధీ విసజ్వయతి, పున
దేవేభ్యో హవ్యం వహేత్యగ్నేర్దక్షణేన స్రువం విసృజ్య|| ఓం పున
దేవేభ్యో హవ్యం వహ|| తూష్ణీం గృహీత్వా| వర్షిష్ఠా గహ్వరేష్టో
గ్రమితివర్షిష్ఠ సమిధౌజుహుయాత్|| ఓం వర్షిష్ఠా గహ్వరే
ష్టోగ్రం వచో అపావధీం త్వేవం వచో అపావధీగ్ం స్వాహా|| తూష్ణీం
గృహీత్వా| ఊర్ధ్వం యజ్ఞం నయతమిత్యుర్ధ్వసమిధౌ|| ఓం ఊర్ధ్వం
యజ్ఞం నయతం మాజీహ్వరత మత్రరమేథాం వష్మకన్పృథివ్యా
దివో వా విష్ణుపుత్రవా పృథివ్యా స్వాహా|| పశ్చిమతగ పరిధిమపనయే
త్వేవం దక్షిణత ఉత్తరతగ పరిధిమపనీయ నాత్యగ్రం తూష్ణీమగ్నా
ప్రత్యేకం ప్రహృత్య|| ఓం పశ్చిమతగ పరిధిమపనయ, ఓం దక్షిణతగ
పరిధిమపనయ, ఓం ఉత్తరతగ పరిధిమపనయ|| పశ్చిమాణో విష్ణో
స్సదనమసీత్వేవం దక్షిణత ఉత్తరత ప్రాచ్యామితిచ పరిస్తరణబర్
హిష ఉద్భృత్య, ఓం పశ్చిమతో విష్ణో స్సదనమసి, ఓం దక్షిణతో విష్ణో
స్సదనమసి' ఓం ఉత్తరతో విష్ణో స్సదనమసి|| ఓం ప్రాచ్యాం విష్ణో స్సద
నమసి| సర్వానన్యాన్రుస్తర బర్హిష శ్చాపసీత్వా సమూహ్య
కూర్చాశ్చేద్యద్ధిన్విసృజ్య (అపఊపస్పృశ్య) ఒచ్చిగిప్రోక్ష్య ఆప్యాయ
ంతామితి నాత్యగ్రం సకృదేవ జుహోతి|| ఓం ఆప్యాయంతామాప
ఓషధయో మరుతాం పృషతయస్థ దివం గచ్ఛ తతోనో వృష్టిమేరయ
స్వాహా|| శుద్ధ్యంతాం పితృషదనగ్ం శుద్ధ్యంతాం దేవసదన మిత్యవిచ్చిన్న
ముల్కుకానాస్తీర్య నైర్య త్వే దహే దవిచ్చిన్నేన బ్రహ్మచరణసా
యేతి|| ఓం శుద్ధ్యంతాం పితృషదనగ్ం శుద్ధ్యంతాం దేవసదనమ్|| భూతి
స్మేతి భస్మ గృహీత్వా ఓం భూతిస్మాతే లభతే నిత్యగ్ం సర్వయజ్ఞ
కృతం భవేత్, అగ్నిమాగుతయో భూతిః, లలాట హిక్క
బాహు కణ్ఠాదీ నాదిత్యస్సోమోనమ ఇత్యుర్ధ్వాగ్ర మాలిప్య|| ఓం

ఆదిత్య స్సోమో నమః, త్యాగ్రియుషం జమదగ్నేగ కశ్యపశ్య
 త్యాగ్రియుషమ్| యద్దేవానాం త్యాగ్రియుషం తస్మై అస్తు త్యాగ్రియు
 షమ్, దీర్ఘాయ త్వాయ బలాయ శతాయ శతం చ వచాసే
 త్యాగ్రియుషమ్|| ఆపోహిష్ఠేత్యాత్మానం ప్రోక్ష్య, ఓం ఆపో.....
 ధాచనః, ఓం చ మే స్వరఞ్శతిబాలకృతంవేతిచాగ్నిం|| ఓం చ మే
 స్వరశ్చ మే యజ్ఞోపచతే నమశ్చ యత్రే న్యూనం తస్మై తక్షుయత్రే
 తిరిక్తం తస్మై తే నమః, ఓం బాలకృతం వా చరితం వా సత్య
 హీనం వా పుష్పహీనం వా హోతృహీనం వా ఒవపడధకహార
 ముపాఒగ్నయే జాతవేదసే భగవా స్సృజ్వలిత ఓం నమః|| ఓం
 యత్రే అగ్నే తేజస్తేనేత్యగ్నిముద్వయమిత్యాదిత్యం చోపతిష్ఠేత||
 ఓం యత్రే అగ్నే.....భ్రాజో దధాతు|| ఆదిత్యో యత్ర దృశ్యతే
 తత్ర గత్వా ఉద్వయస్తమస ఇతి పూర్వవదాదిత్యం చో పస్థాయ||
 ఉద్వయం.... మనసా పునాతు, పునర్వేదిమూలమాసావ్యాఒగ్నిం
 వైశ్వానరసూక్తేనో పస్థాయ, ప్రణామం కుర్యాదితి క్రియాస్తహోమః
 ఓం వై శ్వానరస్య హుపమ్, పృథివ్యాం పరిస్రసా, సోమమావిశన్తునః,
 అగ్నినా ఒగ్నే బ్రహ్మణా, ఆనశే వ్యానశే సర్వమాయుర్వానశే|
 నర్యప్రజాం మే గోపాయ, అమృతత్వాయ జీవసే, జాతాజ్ఞానిష్య
 మాణాం చ, అమృతే సత్యే ప్రతిష్ఠితామ్, అథర్వపితౄం మే గోపాయ
 రసమన్నమిహాయపే, అదభాయో ఒశీతతనో, అవిషంన్నగ పితౄం
 కృణు, శగ్ధంస్య పశూన్యే గోపాయ, ద్విపాదో యే చతుష్పదః,
 అష్టాశఫాశ్చ యఇహాగ్నే, యేచైకశఫా ఆశుగాః| సప్రథ సభాం మే
 గోపాయ, యేచ సభ్యా స్సభాసదః, తానిన్ద్రియావతగ కురు, సర్వ
 మాయురుపాసతామ్| అహే బుద్ధియ మస్త్రం మేగోపాయ| యమృ
 షయ స్త్రైవిదా విదుః| ఋచ స్సామాని యజూగంపి సాహిశ్రీ రమృ
 తాసతామ్| చతుశ్శిఖిణ్డా యువతి స్సపేశాః| ఘృతప్రతీకా భువనస్య
 మధ్యే| మమృజ్యమానా మహాతే సౌభగాయ| మహ్యం ధుక్ష్య
 యజమానాయ కామర్క| ఇహైవ సస్తత్ర సతోవో అగ్నయః|

ప్రాణేన వాచా మనసా బిభర్షి। తిరోమానస్తమాయు ర్భా ప్రహః
 సీత్ జ్యోతిషా వో వైశ్వానరేణో పతిష్ఠేపశ్చధాగ్ని స్వప్రకామత్ ।
 విరాట్పుష్టా ప్రజాపతేః ఊర్ధ్వఽఽరోహద్రోహిణీ యోనిరగ్నేః
 ప్రతిష్ఠితః। నమో బ్రహ్మణే నమోఅస్త్యగ్నయే నమః పృథివ్యై
 నమ ఓషధీభ్యః। నమో వాచే నమో వాచస్పతయే నమో విష్ణవే
 బృహతే కరోమి। అహమిన్ద్రో భవామ్యహం విష్ణు స్సూర్య స్సర్వాస్త
 రాత్మా। బ్రహ్మబ్రహ్మస్తరాత్మా। విరాడహంచతుర్ముఖః। యామహ
 మగ్నో వసామ్యాహుతిమ్। తద్దేవానా మమృతగ్ం షాణ్మాసికమ్।
 తదసురాణాం విషగ్ం సద్యో నాశం భవతు। యన్మమహస్తం తద్విష్ణో
 రసురాస్తకమస్తు। యన్మన్త్రహీనం తదహీనం భవతు। తద్మషీణాస్త
 పసా పృథివ్యాః। క్షమయా దేవా మునయో మామూవిశంతామ్। శాస్త్రా
 మేవాచి సంవిశంతాం। తదస్తాకం భూత్యై రయిమత్యై పృష్టిమత్యై।
 మనోనో భవతు వచో భవతు సర్వమస్తాకగ్ం సంపదస్తు.

ఓంచమేస్వరయితి తాకికాగ్నివిసజ్జన మితి విజ్ఞాయతే, ఓం
 చమే.....ఓం నమః॥ అగ్నిముద్వాసయామి.

హరిః ఓమ్

తత్సత్.

పూర్వవన్నవశ్రాద్ధమామరూపేణ హిరణ్యరూపేణ వా కృత్యా;

వృషభోత్సజ్జనా ౭నుజ్ఞా

యథాశక్తి దక్షిణాం గృహీత్వా, భోస్వామినః.....స్వీ
 కృత్యా (ప్రాచీనావీతీ) గోత్రస్య.....ప్రేతస్య మరణదినాదార
 భ్యఽద్యైకాదశేహని ప్రేతత్వవిమోనాథం వృషభోత్సజ్జనం
 కర్తుం మమయోగ్యతాసిద్ధిరస్తితి భవంతో మహంతోనుగృహ్ణాన్తు
 [ప్ర] యోగ్యతాసిద్ధిరస్తు.

ప్రాణానాయమ్య ఏవంగుణ.....తిథౌ (ప్రాచీనావీతీ) గో
త్రస్య శిర్మణః పితుః ప్రేతస్య మరణదినాదారభ్యాఽద్యైకాదశేఽ
హని ప్రేతత్వ విమోచనాథం వృషభోత్సజ్జనకాలే తిథి వారా
దిభిః.....హిరణ్యదానం కరిష్యే (ఉపవీతీ - అపఉపస్పృశ్య -
(ప్రాచీనావీతీ) హిరణ్యగర్జం.....ప్రయచ్ఛమే॥ హిరణ్య.....
దదే ఇదం నమమః శ్రీకృష్ణార్పితమ్.

వృషభోత్సజ్జన విధిః

ప్రాణానాయమ్య ఏవంగుణ...తిథౌ. (ప్రాచీనావీతీ) గోత్రస్య
.....ప్రేతస్య మరణదినాదారభ్యాఽద్యైకాదశేఽహని ప్రేతత్వ
విమోచనాథం వృషభోత్సజ్జనం కరిష్యే (ఉప - అప -
ప్రాచీ) * నీలవర్ణం వృషభమేకమాసియాఽలబ్ధృత్య తస్మి
న్సద్రీయస్య మితి వృషభాఽధిదైవతం రుద్రీమావాహ్య ఓం

నీలవృషభలక్షణమ్

- శ్లో॥ లోహితో యస్తు వర్ణేన ముఖే పుచ్ఛే చ పాణ్డరః
శ్వేతః ఖరవిషాణాభ్యాం స నీలో వృష ఉచ్యత, ఇతి
వృషోత్సర్గేణైవ ప్రేతత్వ విమోచనమ్
- శ్లో॥ ఏకాదశే ౭-హి సమ్ప్రీప్తే యస్య నోత్సృజ్యతే వృషః
ప్రేతత్వా న్న విముచ్యేత దత్తైశ్చార్థకతైరపీ తి॥
- (పా) (ఏకాదశ్యం స్థిరంతస్య)
పతిపుత్రవత్యాః కేవలవృషోత్సర్గనిషేదః
- శ్లో॥ పతివ్రతా సుశీలా చ పుత్రిణీ సుభగా మృతా
నో తస్మజ్జేద్వృషమేకం తు సహగా ముత్సృజేద్వృషమ్
పుత్రాదన్యో యదా తస్యా శ్రౌద్ధకర్తా భవేద్వది
తదైవ వృషముత్సృజ్య పశ్చాచ్ఛార్ధం సమాచరేత్, ఇతి॥
జీవద్భర్తృకా ౭పుత్రవతీవిషయే
- శ్లో॥ అపుత్రాతు యదా నారీ మ్రియతే భర్తృరగ్రతః
వృషోత్సర్గో నకర్తవ్య ఏకా గౌ ర్దీయతే తదేతి
పితృణాం విహుపుత్రా ౭భిలాషహేతుః

రుద్రమన్యం.....వీతయే, వృషభాధిదైవతం ఓం రుద్రమావా
హయామి, రుద్రాయనమః ఆసనాది సర్వోపచారాన్ స్వమర్పయామి,
ఇత్యుపచారైరభ్యర్చ్య, రుద్రమన్యం త్యమ్భకమితి దక్షిణకర్ణే, పిత

శ్లో॥ కాంక్షన్తి పితరః పుత్రాన్నరకే పాతభీరవః

గయాం యన్యతి యః కశ్చిత్సోఽస్మాన్స్తంతారయన్యతి

కరిన్యతి వృషోత్సర్గ మిష్టాహూర్తం తదైవ చ

ఏష్టవ్యా బహవః పుత్రా యద్యేకోపి గయాంప్రజేత్

యజేత వాఽశ్వమేదేన నీలం వా వృషముత్సృజే దితి॥

ఏకాదశాహేవృషోత్సర్జనానమ్భవే.

కథం చిత్తత్రాఽనమ్భవే, సపిణ్డీకరణాత్ప్రాగేవ త్రిపజ్జదోవా కుర్యాత్, తథా

శ్లో॥ ఏకాదశేఽహ్ని షణ్మాసే త్రివక్షే జ్ఞే తదైవచ

వృషోత్సర్గస్తు కుర్వీత పరస్తాదుక్తకాలిక, ఇతి.

త్రిపజ్జదో వృషోత్సర్గేన మౌఢ్యాది దోషవిచారః.

శ్లో॥ ఏకాదశాహదన్యత్ర ప్రోక్తకాలే షు యత్నతః

వృషోత్సర్గే తదాశుక్ర జాల్యమౌఢ్యం నదోషకృత్

ప్రేతస్య వత్సరాదర్వా గృదా సంస్కారమిచ్ఛతి

నకాలనియమో జ్ఞేయో నమౌఢ్యం గురుశుక్రయోరితి.

ప్రత్యక్షవృషోత్సర్జనాఽశక్తి విధిః.

ప్రస్థద్వయపూరిత తణ్ణులపాత్రే పవిత్రం నిధాయ తస్మిన్వృషాధిదైవతం
రుద్రమావాహ్య ఽభ్యర్చ్య తత్తన్మన్త్రాః జప్త్వా దర్పిల్గయా పవిత్రం స్పృశ
న్వృషభమితి స్మృత్వా విస్మజ్య తద్ద్రవ్యం బ్రాహ్మణాయ దత్వా ఏకాదశబ్రహ్మణ
భోజనం తదశక్తౌ తావత్సర్వాప్తమామం హిరణ్యంవా బ్రాహ్మణేభ్యో దధ్యాదితి.

వృషోత్సర్గఫలమ్.

శ్లో॥ ఉత్సృజే ద్వృషభం నీలం లోహితం కృష్ణమేవవా

మృతో న పశ్యేన్నరకం గోఘాతీ బ్రహ్మహా పివా

పుత్రో వా బ్రాతృపుత్రోవా మృతవ్యైకాదశే ఽహని, కిఞ్చ

విప్రోవా క్షత్రియో వాపివైశ్య కూద్రోపి వా తథా

వృషహీనో మృతో యాతి రౌరవం తమసా వృతమ్

సప్తజన్మకృతం పాపం యద్బాల్యే యచ్ఛవాధకే

తత్క్షణాదేవ నశ్యేత్తు వృషోత్సర్గే పితుఃకృతే; ఇతి.

జ్ఞనూప ఇతి వామేచ జపతి॥—ఓం రుద్రమన్య.....వీతయే, ఓం
త్యమ్మకం.....మామృతాత్॥ ఓం శిశజ్ఞనూప స్సుభగోవయోధా
స్సృష్టి వీరో జాయతే దేవకామః॥ ప్రజా త్వష్టా విష్యతు నాభిమస్మే
థా దేవానా మప్యేతు పాథః॥ తన్నస్తురీ పమథ పోషయిత్సు దేవ
త్వష్ట ద్విరరాణ్యస్య, యతో వీరః కర్మణ్యస్సుదత్తో యుక్తగ్రావా
జాయతే దేవకామః॥ గార్ధేనురితి జప్త్వా “ఓం గార్ధేనుభవ్యామాతా
రుద్రాణాం నుహేతా వసూనాగ్ం స్వసా ౨౨దిత్యానామమృతస్య
నాభిః॥ప్రణువోచం చికితుషే జనాయ మాగామనాగామదితిం వధిష్ట
పిబతూదకం తృణాన్యత్తుఃఽముఖ్యజత”, హేవృషభరాజ పూర్వస్యాం
దిశి పూర్వసముద్రపర్యంతం గత్వా దేవ బ్రాహ్మణభూమింవిహాయ
తృణాని భక్షయన్ జలం పిబన్ యధేచ్ఛం విహార॥ హేవృషభరాజ
దక్షిణస్యాందిశి దక్షిణ సముద్రపర్యంతం గత్వా...యధేచ్ఛం విహార॥
హేవృషభరాజ పశ్చిమస్యాందిశి పశ్చిమసముద్రపర్యంతం గత్వా...
యధేచ్ఛంవిహార॥ హేవృషభరాజ ఉత్తరస్యాం దిశి ఉత్తరసముద్రప
ర్యంతంగత్వా.....యధేచ్ఛం విహార॥ హేవృషభరాజ సర్వస్యాందిశి
గత్వా దేవబ్రాహ్మణ.....యధేచ్ఛం విహార॥ ఏష వృషో
మయో త్సృష్టః॥ ఇతి సతిలం జలం భూమా షీపేత్.

ప్రాణానాయమ్య ఏవంశుణ.....తిథౌ(ప్రాచీనావీతీ) గో
త్రస్య శర్మణః పితుః ప్రేతస్య మరణదినాదారభ్యా ౨ద్వైకాదశే
౨హనిప్రేతత్వవిమోచనాథం వృషోత్సజన్తకర్మణి వృషభరాజ
త్వగాదిదోషశాస్త్యర్థం యత్కిచ్చిద్ధిర్ణ్యదానం కరిష్యే (ఉప-అప-
ప్రాచీ) హిరణ్యం.....మే గోత్రస్య...ప్రేతస్య మరణదినాదారభ్యా
౨ద్వైకాదశే౨హని ప్రేతత్వవిమోచనాథం వృషోత్సజన్తకర్మణి
వృషభరాజ త్వగాదిదోషశాస్త్యర్థం యత్కిచ్చిద్ధిర్ణ్యదానం తుభ్య
మహం సంప్రదదే ఇదం నమమ శ్రీకృష్ణార్పితమ్, ఇతి యథాశక్తి
హిరణ్యం దత్వా తద్వృషభస్య పశ్చిమే దక్షిణపాదమూలే౨గ్నితప్తే
నా ౨యసాధినా కృతచక్రేణ జ్ఞయిత్వా గవాం మధ్యే విస్మజేత్,

* అతైకోద్దిష్టప్రయోగవిధిః

కర్తా స్నాత్వా ధృతద్వాదశోధ్యక్షపుణ్ణిః కుతపకాలే ప్రాప్తే

* ఏకోద్దిష్టశబ్దనిర్వచనమ్

శ్లో॥ ఏకముద్దిశ్య యచ్చార్థం దేవహీనం విధీయతే
ఏకోద్దిష్టస్తు తత్రోపక్తం మధ్యాహ్న తత్ప్రక ర్తితమ్

ఏకాదశాహ ఏవ ఏకోద్దిష్టమ్

తత్రనతిధ్యాదిదోషవిచారః

శ్లో॥ ఏకాదశే లహ్ని సంప్రాప్తే శ్రాద్ధం దద్వాద్యభావిధి
కుర్యాదేవాలత్ర వారాది తిథిభావ్యనిరీక్ష్య వై
సూతకా నై నరః కుర్యానేకోద్దిష్టద్వయముపధః॥

ఏకోద్దిష్టద్వయమితి మహైకోద్దిష్ట మావృత్తాద్యంచ-తద్వయమ్-సూతకా నై
ఏకాదశాహే కుర్యాదిత్యర్థః

అన్యాశౌచయుక్తోప్యేకాదశాహ ఏవైకోద్దిష్టం కార్యమ్

శ్లో॥ సూతకే పతితే చాపి స్వతన్త్రం నాతిలంఘయే, దితి
స్వతంత్రం నామ మహైకోద్దిష్టమ్

శ్లో॥ ఆద్యశ్రాద్ధమశుద్ధోపి కుర్యాదేకాదశే లహ్ని

(పా) నవశ్రాద్ధమశుద్ధోపి కుర్యాదేకాదశే లహ్ని

కర్తుస్తాత్కాలికి శుద్ధిః పూర్వా శౌచేన శుద్ధ్యతీతి

ఆద్యశ్రాద్ధం నవశ్రాద్ధమితి హి స్మర్యతే

తదకరణే పునః విఙ్గోదక దానాద్యవసరః.

ఏకోద్దిష్టాకరణే పునః విఙ్గోదకశ్రాద్ధాని ఏకాహ ఏవ కుర్యాదనస్థినన్యాయే
పునర్దాహంచ కుర్యాదితి.

మలమాసమృతావాద్యమాసికైకోద్దిష్టస్య మలమాసఏవ కాలః.

ఏకరాశౌ స్థితే సూర్యే యదిమాసో ద్విధా భవేత్.

ఏకోద్దిష్టస్తు పూర్వత్ర నపరత్ర కదాచన.

ఇతి వచనాత్పూర్వమాసస్థనిమిత్తాదీనమేకోద్దిష్టముత్తరత్ర మాసేన కుర్యా
దిత్యర్థః. శ్లో॥ ఏకాదశే లహ్ని శ్రాద్ధం మరణాత్తు విధీయతే; ఆద్యమేకాదశే
లహ్ని; ఇతి మృతాహ దేకాదశాహ ఏవాలలద్యైకోద్దిష్టవిధానాత్, మాసవృద్ధాపుత్ర
రమాసికై కాదశాలహస్య మృతాహదేకాదశాహత్వాల్భావాన్నపరత్ర కుర్యాదితి
సిద్ధమ్.

* లక్షణసంపన్నం బ్రాహ్మణమాహూయూ ౭౭సనం దత్వా
ఇదంబ్రహ్మ పునీమహ ఇత్యేకదర్శకృత్తోభయపవిత్రే గృహీత్వా
ఓం ఇదంబ్రహ్మ పునీమహే, బ్రహ్మపునాత్విత్యజ్ఞుల్యో నిఃక్షిప్య,
ఓంబ్రహ్మ పునాతు యథాశక్తి దక్షిణం గృహీత్వా భోక్త్యామినః
..... స్వీకృత్య (ప్రాచీనావీతీ) గోత్రస్య శర్మణః పితుః ప్రేతస్య
మరణదినాదారాభ్యా ౭ద్వైకాదశే ౭హని ఆద్యమాసికై కోద్దిష్ట
శ్రాద్ధం కర్తుం మమ యోగ్యతాసిద్ధిర స్త్వితి భవన్తో మహన్తో
౭నుగృహ్ణాన్తు [ప్ర] యోగ్యతోసిద్ధిరస్తు.

యథాబలం ప్రాణాయామత్రయం కృత్వా, ఏవంగుణ.....
తిథా (ప్రాచీనావీతీ) గోత్రస్య శర్మణః పితుః ప్రేతస్య మరణదినా
దారాభ్యా ౭ద్వైకాదశే ౭హని ప్రేతత్వప్యర్థ మాద్యమాసికై కో
ద్దిష్టశ్రాద్ధం కరిష్యే, తదజ్ఞత్యేన బ్రాహ్మణవరణ కృసర తామ్బూలా
భ్యజ్జన దానానిచా ౭ద్యకరిష్యే (ఉప-అప-ప్రాచీనావీతీ) గోత్రస్య
శర్మణః పితుః ప్రేతస్య మరణదినాదారాభ్యా ౭ద్వైకాదశే ౭హని
ప్రేతత్వప్యర్థం మయాక్రియమాణై కోద్దిష్టశ్రాద్ధే ప్రేతార్థే
భోక్తృతామితి (పూర్వనిమన్త్రితబ్రాహ్మణాయ) సతిలదర్శాన్తత్వా
అన్తశ్శుద్ధ్యర్థమయన్తే కృసరః. ఆస్య శుద్ధ్యర్థమిదన్తే తామ్బూలమ్,
శరీరశుద్ధ్యర్థమిదమభ్యజ్జనమ్ ఇతి దత్వా స్నానాయ తం విస్మద్య,

నిమన్త్రిణాహాబ్రాహ్మణలక్షణమ్.

* త్రిశుక్లాః కృశవృత్తయో ఘృణావన్త సృకలేన్ద్రియాముక్తయోనిదోషా
బ్రాహ్మణాః పాత్రమిత్యామనన్ద్రివీక త్రయః పఞ్చ సప్త నవై కాదశవా శక్త్యా
నిమన్త్రితా భవన్తి.

ఏకాదశదినే మృతకనిమిత్రత్వా నైమిత్తిక మేకోద్దిష్టశ్రాద్ధ మమన్త్రి
కమాచక్షీర సమన్త్రికం సంస్కారం కృత్వా కథమమన్త్రికం తస్మాత్సపిండీ
కరణవద్ధత్వా శ్రాద్ధమిత్యేకే, గృహస్య పూర్వవచ్ఛేదనం కృత్వేతి.

స్వయంచ స్నాత్వా ధృతద్వాదశోధ్యఃపుణ్ణిః పుణ్యాహం కృత్వా,
ఓం ధారాసునస్తసు.

వైత్తకాఽఽఘారసజ్కుల్పః

ప్రాణానాయమ్య ఏవంగుణ...తిథౌ (ప్రాచీనావీతీ) గోత్రస్య
శర్మణః- పితృః ప్రేతస్య మరణదినాదారభ్యా ఽద్యైకాదశే ఽహని
ప్రేతత్వప్యర్థ మాద్యమాసిక్తై కోద్దిష్టశాద్ధే వైత్తకాఘారకర్మ
కరిష్యే (ఉప-అప-ప్రాచీ) దక్షిణప్రవణే దేశే స్థణ్ణిలం కృత్వా
తూష్ణీమపసవ్యం ప్రోక్ష్య దక్షిణతో దక్షిణాగ్రేషు దభేషు సమ్భా
రానాహ రేత్.

సమ్మారాః

పక్షంచరు మాదుమ్మరదర్శిం తిలోదకపాత్రౌదుమ్మరశాఖా
పుష్పతిలా ఽక్షతా ఽపూప వస్త్రా భరణ గంధే త్సు బదరీ ఫలాని
దధి సక్తు మధూపదంశా న్నవంశూర్పం గవాదిదక్షిణా ముపాన
హా ఛత్రం కాంస్యాదిక మాఘారసమ్మారాం శైచ్చైకశః ప్రత్యే
కంసాధముత్వా తాకికాగ్నిం పూర్వప్రత్పత్రిష్ఠాప్య యథోక్తవస్త్రై
త్రికమాఘారం కుర్యాత్.

* వైత్తకాఘార విధానమ్

ప్రోక్షణోల్లేఖనైక దర్శకృతసరిస్తరణ నిక్షేపణాధిషు దక్షి
ణాస్తం పశ్చిమాస్తం దక్షిణాగ్రా నృశ్చిమాగ్రా న్కుర్యాత్. వీతి
హోత్రమిత్యగ్నేనైఽముత్యా మాదుమ్మరీం సమిధమావిధ్య వైత్త
కేణ తీర్థేన నిధాయ దద్వా ఽఽవాహనాదికర్మసు కక్షదైవతసా
మాస్తే వైత్తకాఘారయజ్ఞ మావాహయామి త్యావాహ్యం ఽనస్త
రందక్షిణప్రణిధీ మన్యాం నిధాయ తస్యాం (ప్రాచీనావీతీ) గోత్రం
శర్మాణం - పితరం - ప్రేతమావాహయామి త్యావాహ్యం తథా

* సపిణ్డీకరణోక్తవ త్పితౄణా మావాహన జుష్టాకార స్వాహాకార వర్జం
వైశ్వదేవహోమం వినా వైత్తకాఘారం హత్యా ఏకోద్దిష్టత్రాధం కుర్యాదితి.

ఽజ్యపాత్ర మన్యం నిధాయ ప్రేతాయ జుష్టం నిర్వపామితి
నిర్వాప్య, గాయత్ర్యా ఔదుమ్బరసమిధః ప్రోక్ష్య తిస్రస్సమిథో
గృహీత్వా (ప్రాచీనావీతీ) సతిలాక్షతాఽఽజ్యచరుభి రప్రదక్షిణ
మగ్రమధ్యమూలూని స్పృశం స్పృశం మథో సీత్వా సకృన్మధ్యేచ
సద్దధాతి, అపసవ్యం పరిషిచ్య? అగ్నేయే కవ్యవాహనాయ స్వధాన
మస్వాపేత్యాదిభి రుత్తరదక్షిణమధ్యేషు హుత్వా (ఉపవీతీ) ఆఘా
రసంజ్ఞికాదిహోమాం హుత్వా కక్షదైవతసోమాన్తే వైత్తకాఘార
యజ్ఞాయ స్వాహా! యజ్ఞదైవతవిశ్వేభ్యో దేవేభ్య స్వాహా, ఇత్యా
జ్యేన హుత్వా (ప్రాచీనావీతీ) గోత్రాయ శర్మణే పిత్రే ప్రేతాయ
స్వాహా ఇతి పూర్వనిర్వాపితా ఽఽజ్యేన జుహూయా దన్యత్సర్వం
సమానమ్, ఏవం వైత్తకాఘారం కృత్వా.

స్థాలీపచనమ్

ప్రాణానాయమ్య ఏవంగుణ...తిథౌ (ప్రాచీనావీతీ) గోత్రస్య
శర్మణః పితుః ప్రేతస్య మరణాదినాదారభ్యా ఽద్యైకాదశే ఽహని
అద్యమాసి కైకోద్దిప్తశ్చాదే వైత్తకాఽగ్నే స్థాలీపచనం కరిష్యే
(ఉప-అప) * దర్పేణ స్థాలీం బద్ధ్వా ప్రజాస్థాలీమితి స్థాలీమభిమన్త్యి,
ఓం ప్రజాస్థాలీమభిమన్త్యం...ప్రజానన్త్యం, (ప్రాచీనావీతీ) గోత్రాయ
శర్మణే పిత్రే ప్రేతాయ జుష్టం నిర్వపామితి సతిలాం స్త్రులూ

? అగ్నేయే కవ్యవాహనాయే త్యుత్తరే, సోమాయ పితృమత ఇతిదక్షిణే
యమాయ చాగ్గిరస్పతయ ఇతి మధ్యే క్రమేణ హుత్వా పునరాజ్యేన ఏతే యఇహ
పితర, ఉశన్తస్త్యా, సానోదదాత్వితి, త్రిభిజ్ఞాహోతీతి; కేచిత్

* సూ॥ దర్పేణ స్థాలీం బద్ధ్వా తిలోదనం కవ్యమితి పాచయేత్ - ఇత్యుత్త
ప్రకారేణ పూర్వమేవ దర్పేణ కణ్డదేశం బద్ధ్వా స్థాల్యాం ప్రేతాయ జుష్టం నిర్వ
పామితి సతిలాం స్త్రులూన్నిర్వాప్య ॥

అథవా పూర్వోక్తపల్లోకికాఽగ్నే సాహపవ్యజ్ఞానాదికమన్నం పాచయత్వా
తదా దాయేతి॥

న్నిర్వాప్య, వాచస్పతయ ఇతి, ఓం వాచస్పతయే.....సమిధం
యత్యగ్నే, అగ్నిం పరిసమూహ్య;

బ్రాహ్మణవరణమ్

ప్రాణానాయమ్య ఏవంగుణ...తిథౌ (ప్రాచీనాపీతీ) గోత్రస్య
శర్మణః పితృః ప్రేతస్య మరణాదినానారభ్యా ఽద్యైకాదశే ఽహని
ప్రేతత్వప్యర్థ మాద్యమాసికైకోద్దిష్టశ్రాద్ధే బ్రాహ్మణవరణ పాద
ప్రత్యక్షనావీనిచా ఽద్య కరిష్యే; (ఉప-అప-ప్రాచీ) స్నాత్వా
ఽఽగతం బ్రాహ్మణ మిదమాసన మిత్యాసనే చా ఽఽసయిత్యా
గోత్రస్య శర్మణః పితృః ప్రేతస్య ఇదమాసనమ్, నిమిత్తార్థే భోక్తుం
భవతా త్మణః కర్తవ్యః। ప్రాప్నోతు భవా ఇతి సతిలదగ్భాక్షత
ముదకం తస్య దక్షిణహస్తేదత్వా (ప్ర)ఓం తథా ప్రాప్నువాని నకలా
రాధనై స్వర్చితమ్ ఇతినతిలాక్షతా తస్య పాదయో స్సమర్ప్య.

అమరూపేజ్ఞై కోద్దిష్టశ్రాద్ధనిషేధః.

శ్లో॥ శ్రాద్ధవిఘ్నే ద్విజాతీనా మామశ్రాద్ధం ప్రకీర్తితమ్

అమావాస్యాదినియతం మానసంవత్సరాద్యతే

బ్రాహ్మణం భోజయే దాద్యై హోతవ్య మనలే పి వా

పునశ్చ భోజయేద్విప్రం ద్వీరావృత్తి ర్భవేదితి.

హోమకరణే పి పునశ్శ్రాద్ధకరణస్మరణాత్॥ మానసంవత్సరాద్యతే, ఇతి
మాసికా ఽద్వికయో రామశ్రాద్ధనిషేధా చ్చావశ్యక మేకం భోజయేత్; ఇతి.

బ్రాహ్మణాఽభావే కర్తవ్యతా విధిః.

అశక్తశ్చే దన్నాఽఽభావే వా ఉద్యస్తమామం వా దదాతీతి కేచిద్వదంతి

అపిచ

శ్లో॥ ఏకోద్దిష్టేతు సంప్రాప్తే విప్రాభావే కథం భవేత్

ఆవాహ్య సుసమిధ్యే ఽగ్నౌ పాయసం జహాయాద్ధవిః

పౌరుషేణతు సూక్తేన త్యావృత్త్యా గ్రాససమ్మితమ్

అభ్యర్చ్య గర్భవస్త్రాద్యై రుదకుమ్భుచ్ఛ దక్షిణామ్

తత స్నాన్తిత్వా పునశ్చాద్యం కుర్యాత్తు బ్రాహ్మణై ర్భుధ ఇతి.

పాద ప్రక్షాళనం

తతఃస్త్రికోణ మరత్నిమాత్ర మవటం ఖాల్వో పలిప్య సతిల
దర్శాన్నిధాయ దక్షిణాముఖమాసనే చాసయిత్వా తత్పాదా వవ శ్చ
నిధాయ గోత్ర శర్కృక పితః ప్రేతపాద్యస్థానే స్వాగతమ్ (ప్ర) సు
స్వాగతమ్ ఇదంతే పాద్యమితిపాద్యం దత్వా ఇదంతే పాద్యమ్ [ప్ర]
అస్తుపాప్యమ్ పవిత్రే విముచ్య దక్షిణకణ్ఠే విన్యస్య స్వయ
మభిముఖో భూత్వా శంనోదేవీరితి పాదప్రత్యుశనం కృత్వా ఓం
శంనోదేవీవస్తునః తతః పవిత్రే ధృత్వా సర్వోపచా
రాస్తమర్పయామి ఇతి తిలాం స్తత్పాదయో స్సమప్య (ఉప-అప-
ప్రాచీ) స్వయం పాదౌ ప్రత్యుశ్యా ౭౭చమ్య తమప్యాచమనం
కారయిత్వా.

నిమిత్తరా ౭౭ధనమ్

(ప్రాచీనావీతీ) అథావనీదమిత్యగ్నే దక్షిణతో మణ్డలం
గోమయేనో పలిప్య ఓం అథావనీదం...లిప్తే అస్తాసనమితి దక్షి
ణాగ్రా సతిలదర్శానాస్తీర్య ఓం అస్తాసనం...దమ్ ? ప్రేతస్య
ఇదమాసనమితి వదన్నా ౭౭చాస్తం బ్రాహ్మణం తస్మిన్ సదర్శ
తిలాస్తృతే విష్టరే * దక్షిణాభిముఖ మాసయిత్వా స్వయం
పూర్వాభిముఖ స్తం ప్రేతరూపం ధ్యాయత్.

? షష్ఠ్యనైనా ౭౭సనం చతుర్ధ్యనైన స్నానాదీన్యేవం గోత్రనామాదినా
ప్రేతస్యా ర్చనంకృత్యేతి.

* తత స్నానాదునిప్తాసహతే వాససీ వసానాక్ స్రక్కు-జ్జలాఙ్గీయక
ధారిణో దక్షిణాముఖా వ్రాచీనావీతిన ఇతి.

హోమరూపైకోద్దిష్టత్రాద్ధప్రకారః.

ప్రాణానాయమ్య, యథాశక్తి దక్షిణాం గృహీత్వా, టో స్వామినః భవత్పాద
మూలే.....స్వీకృత్య (ప్రాచీనావీతీ) గోత్రస్య.....ప్రేతస్య.....మరణది
నాదారభ్యా ౭ద్వైకాదశే ౭హనిఅద్యమాసిత్కోద్దిష్టత్రాద్ధం టోక్రిభావా దగ్ని
పురుషహోమరూపేణ కర్తుం మమ యోగ్యతాసిద్ధిర స్త్యితి భవన్తో మహవ్తో ౭ను
గృహ్ణామ [ప్ర] యోగ్యతాసిద్ధిరస్తు.

గన్ధద్వారామితి గన్ధం దద్యాత్, ఓం గన్ధద్వా...శ్రీయమ్
 గోత్రాయ...ప్రేతాయ ఇమం గన్ధం దదామి అచతప్రార్చితేతి
 సతిలాక్షతాః ఓం అర్చత...చత గోత్రాయ...ప్రేతాయ ఇమా
 న్నతిలాక్షతాః దదామి, ఆయనేత ఇతి పుష్పమ్, ఓం ఆయనేతే...
 గృహాం ఇమే, గోత్రాయ...ప్రేతాయ ఇమాని పుష్పాణి తులసీదళాని
 దదామి । ధూరసీతి ధూపమ్ ఓం ధూరసిధూ... హిగంసిషమ్ ।
 గోత్రాయ...ప్రేతాయ ఇమం ధూపం దదామి ఉద్దీప్యస్వేతి దీపమ్ ।
 ఓం ఉద్దీప్య...దిశ । గోత్రాయ...ప్రేతాయ ఇమం దీపం దదామి ।
 యువాసువాసా సోమస్యతనూరసీతి వస్త్రద్వయమ్ । ఓం యువాసు
 వాసాః ... దేవయన్తః ఓం సోమస్య...రావిశ । గోత్రాయ ...
 ప్రేతాయ వస్త్రద్వయం దదామి ఋతుభిరిష్ట్యా ర్నవై రియమోషధీతి
 కుణ్డలద్వయమ్.

ఓం ఋతుభి...వదసి ఓం ఇయమో...కరోతు గోత్రాయ
 ...ప్రేతాయ కుణ్డల ద్వయం దదామి ఇదం బ్రహ్మపునీమహ ఇత్య

ఏవంగుణ.....తిథి(ప్రాచీనావీతీ)గోత్రస్య.....ఏకాదశే ౭హని ఆద్య
 మాసికైకోద్దిష్టత్రాద్ధం థో క్రిభావాదగ్నిపురుషహోమరూపేణా ౭ద్య కరిష్యే (ఇతి
 సజ్కల్ప్య) పూర్వవత్కుణ్డాహం మైతృకా ౭౭మూరం స్థాలీవచనంచ కృత్వా.

ప్రాణానాయమ్య ఏవంగుణ.....తిథి(ప్రాచీ)గోత్రస్య.....త్రాధే
 అగ్నిపురుషవరణ కృసర తామ్బూలాభ్యజ్ఞానదానానివా ౭ద్యకరిష్యే(ఉప-అప-ప్రాచీ)
 అగ్నిపురుషస్యే దమానసమ్ హే అగ్నిపురుష ప్రేతార్దే భోక్ష్యతామ్; ఇత్యగ్నిం సతి
 ఐదభైర్యత్వా పూర్వవత్కృసరాదీని దత్వా, అగ్నిపురుషం స్నాతమాగతమితి
 సంస్మృత్య ప్రాణానాయమ్య ఏవంగుణ.....తిథి గోత్రస్య శర్మణః పితుః ప్రేతస్య
 మరణదినాదరత్వా ౭ద్వైకాదశే హని ఆద్యమాసికైకోద్దిష్టత్రాద్ధే అగ్నిపురుషరూప
 బ్రాహ్మణవరణ పాదప్రక్షే నార్పనాదికం కరిష్యే(ఇతిసజ్కల్ప్య) (ప్రాచీ) అగ్ని
 పురుషస్యే దమానసమ్ ప్రేతార్దే భోక్తుం భవతాక్షణః కర్తవ్యః ప్రాప్నోతు భవా
 ఇతి సదర్పతిలాక్షతా వగ్నో నమర్వ్య, ప్రేతరూప హే అగ్నిపురుష పాద్యస్థానే
 స్వాగతమ్;.....సకలారాధనై స్వప్రీతమ్, అగ్నిపురుషం గన్ధపుష్పధూపదీప
 పస్త్రాః పూజయన్ దైవ ర్యథోక్తమారాధ్య.

జ్ఞుభీయకమ్, ఓం ఇదం బ్రహ్మ పునీమహే! గోత్రాయ...ప్రేతాయ
అజ్ఞుభీయకం దదామి, తదభిముఖే దక్షిణాఽగ్రదర్శోపర్యఘ్నపాత్రం
సంసాద్య తస్మిన్నేకదర్శపవిత్రం నిధాయ శంసోదేవీరిత్యద్భిరాపూ
ర్య! ఓం శంసో...వస్తునః, తిలోసీతి తస్మిం స్తిలాఽక్షతాన్నిషీప్య!
ఓం తిలోసి...నిర్మితః ప్రత్నవద్భిః ప్రత్నస్వధేహి గోత్రం శర్మాణం
పితరం ప్రేతమిమాన్లోకాన్ప్రణయాహినస్వధా నమః, గోత్రస్య...
ప్రేతస్య మరణదినాదారభ్యా ఽద్యైకాదశే ఽహన్యాద్యమాసికైకో
ద్దిప్తశ్రాద్ధే గోత్రం శర్మాణం పితరం ప్రేతం భవత్యావాహయిష్యే
[ప్ర] అవాహయ, ఓం ఉశన్తస్త్వా...అత్తవే! గోత్రం...ప్రేతంధ్యా
యామి, అవాహయామి! ఇత్యావాహ్య తిలాఽక్షతదర్శపుష్పం తచ్చి
రసి నిధాయ, యాదివ్యాఆపఐతి మంత్రాస్తే పాత్రస్థ తిలోదక ముద్ధరిణ్యా
గృహీత్వా ప్రేత అఘ్నం స్వధేతి తస్య దక్షిణహస్తే దద్యాత్, ఓం
యాదివ్యా...భవన్తు! గోత్రస్య శర్మాణం పితుః ప్రేతస్య మరణ
దినాదారభ్యా ఽద్యైకాదశే ఽహన్యాద్య మాసికైకోద్దిప్తశ్రాద్ధే
గోత్ర! శర్మాణం పితుః ప్రేత అఘ్నం స్వధానమః [ప్ర] అస్తు స్వధా
ఽర్ఘ్యమ్! శంసోదేవీరిత్యాచమనమ్! తద్దక్షిణహస్తే దద్యాత్, ఓం
శంసోదే...వస్తునః, గోత్రాయ...ప్రేతాయ ఇదమాచమనీయమ్!
[ప్ర] అస్త్యాచమనీయమ్! సకలారాధనైస్సర్వర్చితమ్, [ప్ర] అస్త్యర్చి
తమ్.

ప్రేతాజ్య చరు హోమః

అథాఽగ్నం హోమం కరిష్యామి, [ప్ర] కురుష్వ ఇతి తేనా
ఽనుజ్ఞాతః ప్రాణానాయమ్య ఏవంగుణ.....తిథౌ! (ప్రాచీనావీతీ)
గోత్రస్య శర్మాణం పితుః ప్రేతస్య మరణదినాదారభ్యా ఽద్యైకాదశే
ఽహని ఆద్యమాసికైకోద్దిప్తశ్రాద్ధే వైత్తకాఽగ్న ప్రేతాజ్యచరు
హోమం హోష్యే (ఉప-అప-ప్రాచీ) అపసవ్యం పరిషిచ్య అదితే

ఏవంగుణ....తిథౌ గోత్రస్య....శ్రాద్ధేప్రేతా ఽజ్యచరుహోమం హోష్యే (ఉప-
అప-ప్రాచీ) ప్రేతాయా ఽజ్యచరుభ్యాం పూర్వసద్భుత్యా (ఉపవీతీ)

ఽనుమన్యస్వ...ప్రసువ, (అజ్యేన)గోత్రాయ శర్మణే పిత్రే ప్రేతాయ
స్వాహా, అభిఘార్య కవ్యం గృహీత్వా! గోత్రాయ శర్మణే పిత్రే
ప్రేతాయ స్వాహా, తథైవాస్తగ పరిషేకం కుర్యాత్, అదితేఽన్వ
మగ్ధంస్థాః...ప్రాసావీః॥ ఉపవీతీ-అపఉపస్పృశ్య! పూర్వవిన్యస్తాఽఽ
జ్యేన వ్యాహృతీర్హుత్వా, అదితేఽనుమన్యస్వ...ప్రసువ, ఓం భూ
స్వాహా...ఓంభూర్భువస్సువస్వాహా॥ అదితేఽన్వమగ్ధంస్థాః.....
ప్రాసావీః.

పిణ్డప్రదాన సజ్కుల్పః

ప్రాణానాయమ్య, ఏవంగుణ...తిథౌ (ప్రాచీనావీతీ) గోత్రస్య
...శర్మణః పితృః ప్రేతస్య మరణదినాదారభ్యా ఽద్యైకాదశే
ఽహని ఆద్యమాసికైకోద్దిష్టశ్రాద్ధే ప్రేతత్వప్యథం పిణ్డప్రదానం
కరిష్యే (ఉప-అప-ప్రాచీ)

పిణ్డవేదికాలక్షణమ్

సాపసవ్యం వాచం యతస్మికతాభిరుదక్వాగపర మరత్ని
మాత్రం వితస్త్యా దక్షిణతో భాగోన్నతం స్థానంకల్పయేత్ పిణ్డస్థానే
సప్తత్రాం ప్రాదేశమాత్ర మాచుమ్భరీం శాఖాం దక్షిణాగ్రాం
నిధాయ ఉద్ధన్యమానమిత్యేకదర్శేణా ఽపసవ్య ముల్లేఖనం సకృద్దక్షి
ణాంతం కృత్వా, ఓం ఉద్ధన్యమాన...తోకసాతా, గాయత్ర్యా
పిణ్డస్థానం ప్రోక్ష్య, ఓం తత్సవి...మాత్ తత్రతిలా నివీర్య నిహన్త్రి
సర్వమితి దక్షిణాగ్రమ యుగ్మానాం బహిఃపా ముచుమ్భరపత్రా
ణాం చా ఽఽస్తరణం కృత్వా తత్ర సతిలాఽక్షతం పుష్ప
మేకం నిధాయ, 'ఓం నిహన్త్రి సర్వం యదమేధ్యతో భవేద్ధ
తాశ్చ సర్వాసురదానవా మయా రక్షంసి యతౌ స్సపిశాచ సంఘా
హతామయా యాతుధానాశ్చ సర్వే' సతిలదర్శం ప్రాతం పిణ్డస్థానో
త్తరే నిధాయ పోషాయత్వేత్వద్భిరాపూర్య 'ఓం పోషాయత్యా'

ఏవంగుణ.....తిథౌ.....ఆద్యమాసికైకోద్దిష్టశ్రాద్ధే ప్రేతత్వప్యథం
పిణ్డప్రదానం కరిష్యే (ఇతిసజ్కుల్పః) పూర్వవత్పిణ్డప్రదానం కృత్వా.

పితరో మే ప్రసీదన్వీతి ప్రణమ్య 'ఓం పితరో మే ప్రసీదన్తు' ఆమ ఆగ
చ్యుత్విత్యేకవచనన మన్తం సమూహ్యా గోత్రనామాదినా తస్యా
ర్చనం * తత్పాత్రపవ కుర్యాత్.

సతిలదర్శోదకపాత్రే ప్రేతాఽఽవాహనమ్

జానుభ్యాం వామజానునావా భూమిం స్పృశత్. 'ఓం ఆమ
ఆగ చ్యుప్రేతో.....మిమాః' గోత్రం శర్మాణం పితరం ప్రేతం
ఆవాహయామి. ఇతి పాత్రే ఆవాహ్య. ప్రేతస్య ఇదమాసనమిత్యాస
నం దత్వా ప్రేతాయ స్నానవస్త్రోత్తరీయాభరణాదీ స్త్యమర్చ్య.

పిణ్డప్రదానమ్

కవ్యస్థాలీమభిఘోర్య ఆమావాజస్యేతి పాత్రం ప్రత్యక్ష్యః ఓం
ఆమావాజస్య.....గమ్యాత్. అగ్నిరిద్దేతి పిణ్డపాత్రే పిణ్డప్రమా
ణం తిహోదనం నిక్షిప్య. ఓం అగ్నిరిద్దా.....ధుంక్ష్య. అభిఘోర్య
తేన తిహోదనేనా జ్వలాగ్రేషు సూక్ష్మం (అజ్ఞప్రమాత్రం) పిణ్డం
కృత్వా. పవిత్రపాణి రవాజ్ఞప్రజానుభ్యాం భూమిం వీడయ న్నయ
మాదన ఇతి ముక్తాస్తే గోత్రాయ శర్మణే పిత్రే ప్రేతాయ ఏష
పిణ్డ ఉపనిష్ఠ్యతి పిణ్డం నిర్వపతి. ఓం అయమోదనః.....తర్ప
యన్తుమే. గోత్రాయ - శర్మణే - పిత్రే - ప్రేతాయ ఏషపిణ్డ
ఉపనిష్ఠ్య ఇతి పిణ్డమేకమవాచీన పాణిభ్యాం నిధాయ ప్రేతాయా
ఞ్జనం దదామి, ఇత్యేవమజ్ఞాన దస్తధావన దధిమధు సక్తు లాజా

* స్థణ్ణిలే ఆవాహనం కుర్యాదితి కేచిత్. అయం భాష్యకారాఽఽశయః॥

కదళ్యా ద్యనిద్రితపాత్రే పాయనం ప్రక్షిప్య ఽభిఘోర్య పరిషేచనాదికం
సర్వం పూర్వవత్కృత్వా ప్రాజ్ఞాయస్వాహే త్యగ్నౌ పశ్చాహుతీ ధృత్వా. ఉపభృతా
సర్పిషో పసిచ్య ద్వాత్రింశత్కరికాన్కృత్వా తస్మి న్నగ్నౌవేష పురుషసూక్తేన
జుహూయాత్. తృప్తిముక్త్యా ఆపోశనం దత్వా దక్షిణం తామ్బూలంచ దత్వా. పూర్వ
వత్పిణ్డోద్వాసన మన్తహోమాదికం సర్వం కృత్వా స్నాత్వా పోదశక్రార్ధం కుర్యాత్;
[అత్ర పోదశర్చస్య పురుషసూక్తస్య ద్విరావృత్త్యా హోమః] ఇతి.

ఽపూపే త్సు వ్యజ్ఞాన బదరీ ఫలాదీం స్తాత్కాలికఫలాని భక్త్యాణి
 వ్యజ్ఞానానిచ గోత్రనామపూర్వం ప్రత్యేకం దత్వా ముఖవాసంచా
 ఽర్పయేత్ | తతః గోత్ర...ప్రేతపాసీమార్థ మిదముదకుమ్భం
 దదామి | ఇతి సతిలాఽక్షతపవిత్రముదకుమ్భం తత్పాశ్చేన్ద్ర నిధాయ
 ఊర్జంవహ స్తీతి సతిలముదకమష్టలినా గృహీత్వా ఽఽపసవ్యం
 పిండస్య పరిత స్సంస్రావ్య, ఓం ఊర్జంవహ స్తి...వేలాలం పరిసృతమ్,
 ప్రేతాయ పాసీయం దదామీతి పాసీయందత్వా, పిండం శూర్పేణా
 ఽఽచ్ఛాద్య ఉపరి పుష్పతిలా ఽక్షత దర్శాన్విత్యస్య తతః ప్రేతసం
 బధివస్త్రం కాంస్యాదిపాత్ర ముపాన చ్ఛత్రం తల్ప ముపధాన మాస
 నం చ సర్వం పిండస్థానే ప్రత్యేకం గోత్రనా మోచ్ఛారణపూర్వకం
 ప్రేతాయ నివేద్య తత్స్వరూపాయ తస్మై బ్రాహ్మణాయ దద్యాత్ |

పాత్రాభిషుప్త్యాదికమ్

తతో భగవన్ని వేదితమన్నం పిండశేషం చాఽన్నితపాత్రే
 ప్రక్షిప్త్యా ఽఽజ్యేనా ఽఽభిసూర్య తుళసీంవి న్యస్య అపూపోప
 దంశాదీని పృథక్పృథక్పాత్రేష్వసంజ్ఞకం నిక్షిప్య భోజనపాత్ర
 సమీపే భూమ్యాం నిధాయ భూర్భువస్సువరిత్యన్నాదికం ప్రోక్ష్య |
 ఓం భూర్భువస్సువః || సత్యంత్యరేన పరిషిచ్ఛామీత్య ప్రదక్షిణం
 పరిషిచ్య | సత్యంత్యరేన పరిషిచ్ఛామి | ప్రేతసవితగప్రసువ ఇతి భోక్తృ
 హస్తే జలందత్వా ఓం ప్రేతసవితగ ప్రసువ పృథివీతే పాత్రమితి
 పాణిభ్యాం తత్పాత్రం స్పృష్ట్వా జపతి; ఓం పృథివీతే.....స్మిన్లోకే,
 ఓం భూర్భువస్సువః పరివిష్టం పరివేష్యమాణంచ ఇదమన్న మమృత
 స్వరూపం శ్రీ విష్ణో కవ్యం రక్షస్వ ఓం ఇదం విష్ణు.....సురే | ఇతి
 స్వాఙ్గుప్తమూలేన తదఙ్గుప్తమూలం గృహీత్వా అన్నాదికం స్పృశం
 యిత్వా గోత్రస్య.....ప్రేతస్య మరణదినాదారభ్యా ఽఽద్యైకా

దశేఽహని ఆద్యమాసిక్తైర్నోద్దిష్టశ్చాద్ధే గోత్ర శర్మక - పితర -
ప్రేత ఇదమన్నం సవ్యజ్ఞనోదకం సపరికరం సతిలాభిధాం సోదకుమ్భం
సదక్షిణాక ముపతిష్ఠతు, ఇత్యుక్త్వా అపోశనం దత్వాభోజనం యథే
ష్టం కారయిత్వా అష్టకావత్ప్రతిముక్త్వా ఉత్తరాపోశనం దత్వా
అనుత్థితాత్సకాశాదుచ్ఛిష్టమపసీయ గృహాద్యహిః ప్రదేశే దక్షిణ
స్యాం దిశ్యవటం ఛాత్వా తస్మిన్నప్రక్షిప్య పిథాయ స్థలశుద్ధిం కృత్వా
కరశుద్ధిం కారయిత్వా ఆచాంతాయ యథాశక్తి దక్షిణాం తామ్బూల
ముపాన చ్ఛత్ర వ్యజనాదీంశ్చ దత్వా ఉత్తిష్ఠేత్యుద్వాస్య! ఓం
ఉత్తిష్ఠప్రేతపితృ... దేవతాసు॥ గోత్రం శర్మాణం పితరం ప్రేతం
యథాస్థాన ముద్వాసయామి ఇతి తిలాఽక్షతాన్నమర్చ్య - తం
విసృజ్య- పిణ్డస్థానగతం ప్రేతం తథైవోద్వాస్య (పిణ్డేన సహ తజ్జలం
స్రావయేత్) వాయుసేభ్యో బలిదాన మథవా శ్వచక్షాలాఽనుప
హతే దేశే విసజ్జనం పిణ్డస్య భక్షణార్థమాగతాన్ శ్వేనకాకాదీ
న్న వారయేత్ | యస్మా తద్రూపాగి పితర ఆగచ్ఛన్నీతి, కర్తా
ప్రేతభుక్తం ప్రేతజీర్ణం మిత్యన్తహోమం హుత్వా భగవతోబలే
నేతి సాత్వికత్యాగం కృత్వా ఽగ్నిం విసృజ్య స్నాత్వా సోదకుమ్భ
శ్రాద్ధం కుర్యాత్.

ఎకోద్దిష్టశిష్టాన్నభోజన నిషేధః

శ్లో॥ ఎకోద్దిష్టేతు యదోక్తు రభోజ్యం శిష్టభోజనమ్

చన్ద్రసూర్యోపరాగేచ శిష్టమన్నంచ వజ్రయేత్॥

ఇత్యాదినా, ఎకోద్దిష్టశిష్టాన్నభోజననిషేధాన్నాఽత్రాన్నశేషాఽభ్యనుజ్ఞా కార్యా
భుక్తశిష్టమన్నం పిణ్డం సర్వాణి దర్పహోమపాత్రాణి చాపు ప్రక్షిప్య స్నాత్వా
గృహం సమేత్య పుణ్యాహం వాచయేదితి॥

సోదకుమ్మశ్రాద్ధవిధిః

పవిత్రపాణిః ప్రాణానాయమ్య! ఏవంగుణ...తిథౌ (ప్రాచీనా వీరీ) గోత్రస్య శర్మణః పితృః ప్రేతస్య మరణాదినాదారభ్యా ఓద్యై కాదశే ఓహవి ప్రేతలోకవాసజనిత త్సుత్యష్టాశాస్త్యర్థం సోదకుమ్మే

సోదకుమ్మశ్రాద్ధప్రారమ్భకాలః.

శ్లో॥ ఆద్యాహో ద్వాదశాహోవ్యా తత్సూర్యాహో దధాపివా
విప్రాయన్నం సోదకుమ్మం దద్యాదన్యహమాద్వికా, దితి

సోదకుమ్మశ్రాద్ధలక్షణమ్

శ్లో॥ అదైవం పార్వణశ్రాద్ధం సోదకుమ్మ మధర్మకమ్
కుర్యాత్ప్రత్యాభిక్తశ్రాద్ధా తస్కల్పవిధినా న్వహమ్॥

అదైవం, విశ్వదేవ విష్ణు రహితమ్, పార్వణమ్, త్రిపుషాత్మకమ్, సోద కుమ్మమ్, ఉదకుమ్మసహితమ్, అధర్మకమ్, దస్తధావన తామ్ములాది వజణనాఽపు సర్వోజనాది రూప కర్తృభోక్తృ ధర్మరహితమ్ సజ్కల్పవిధినా॥

శ్లో॥ ఆవాహనాగ్నౌ కరణే స్వధానినయనం తథా

వికిరం పిణ్డదానం చ సజ్కల్పే పశ్య వజణయేత్॥

ఇత్యుక్తప్రకారేణా ఓభిక్తశ్రాద్ధాత్సూర్యం ప్రత్యహం కుర్యాదిత్యర్థః, ఏత చ్చుఅర్వాక్సంవత్సరా త్సపిణ్డీకరణే తతః పరం పార్వణవిధానే నకర్తవ్యమ్, తతః పూర్వ మేకోద్దిష్టవిధానేన కార్యమ్, వత్సరాస్తసాపిణ్డ్యే త్వేకోద్దిష్టవిధానేనైవ కార్యమ్

శ్లో॥ కృతే సపిణ్డీకరణే పార్వణస్తు విధీయతే

సపిణ్డీకరణా దర్వా గేకోద్దిష్టం విధీయత, ఇతి

ద్వాదశాహోదా కృతే ప్యకృతేఽపి వా సాపిణ్డ్యే, ఊత్త్యష్టాశాస్త్యర్థం వత్సరం ప్రత్యహం సోదకుమ్మశ్రాద్ధం కర్తవ్యమ్॥

అతిథిప్రాప్తా పుదకుమ్మశ్రాద్ధే నియత

బ్రాహ్మణభోజనదాననిషేధః

శ్లో॥ అతిథిం భోజయేద్విద్వాక్ సోదకుమ్మే విశేషతః

అభ్యాగతం భోజయిత్వా నియతంతు నభోజయేత్

నియతం భోజయేద్యస్తు లోభాన్మోహా ద్విమూఢభిః

త్రయస్తే నరకం యాన్తి కర్తాభోక్తౌ తథా పితే తి॥

కోద్దిష్టశ్రాద్ధ మద్య కరిష్యే (ఇతి సజ్కల్ప్య) ఏకోద్దిష్టవత్సర్వంకృత్యా
ప్రత్యహ మానం వత్సరాదేవం కరోతి;

ప్రత్యహం సోదకుమ్మశ్రాద్ధకరణాఽశ త్తవిషయే.

ప్రతిమానందర్శాదౌ వా మాసికాహః ౨. న్యుదినేవా ౨తీతసోదకుమ్మశ్రాద్ధా
న్యహత్య దద్యాత్, ప్రాకృపిణ్డీకరణా దేకోద్దిష్టవత్ సాంవత్సరికాహే తాని దద్యా
త్కాలాతీతత్వాత్.

శ్లో॥ అకాలే చే త్కృతం కర్మ కాలం ప్రాప్య పునఃక్రియా
కాలాతీతస్తు యత్కుర్యా దకృతం తద్వినిర్దిశే, దితి.

సాంవత్సరికాహే సోదకుమ్మ౨వకర్షనిషేధకారణమ్.

శ్లో॥ ప్రేతలోకేషు వసతిర్నృణాం వషణం ప్రకీర్తితా
క్షత్తృష్టే ప్రత్యహం తస్య భవేతాం భృగునన్దన ఇతిస్మరణాత్.

వర్షాన్తే ప్రేతలోకవాసం క్షత్తృష్టేచ విహాయ స్వకర్మఫలం ప్రాప్తస్య
సాంవత్సరికాహస్య ద్వితీయసంవత్సరాదిత్వా తత్ర క్షత్తృష్టాశాస్త్ర్యధణం సోద
కుమ్మశ్రాద్ధం నిష్ప్రియోజనమిత్యధః తస్మాత్సోదకుమ్మశ్రాద్ధం ప్రత్యహమాబ్ధిక
దినపూర్వదినావధి కార్యమ్.

అస్తరితసోదకుమ్మనుష్ఠానవిధిః.

సోదకుమ్మశ్రాద్ధేషు యద్య దస్తరితం తత్తదుత్తరదినసోదకుమ్మశ్రాద్ధేనసహ
నవశ్రాద్ధమాసికాస్తరాయన్యాయేన సమానతస్త్రితః కార్యమ్.

సోదకుమ్మనామపరిసమాప్తౌ కర్తృమరణే.

అస్యాఽవశ్యకర్తవ్యత్వా త్తన్మధ్యే తత్కర్తరి మృతేఽపి పౌత్రాదినా వ్యవ
శిష్టం సోదకుమ్మశ్రాద్ధమ్ ఘవశిష్టం మాసికం చాఽనుష్ఠేయమ్.

శ్లో॥ ప్రేతసంస్కారకార్యాణి యాని శ్రాద్ధాని షోడశ
యథాకాలేతు కార్యాణి నాన్యదా ముచ్యతే తతః, ఇత్యుక్తత్వాత్.

అమాయా మనుమాసికేచ ఉదకుమ్మశ్రాద్ధవిషేధః.

శ్లో॥ కుర్యాదహరహశ్రాద్ధమమావాస్యాం వినా సదా

మధ్యోదకలశశ్రాద్ధం సతత్యాదనుమాసిక, ఇతి.

అశక్తశ్చైత్తదానీమేవ షష్ఠ్యధిక శతత్రయ సోదకుమ్మత్రా
ద్ధాన్యపకృష్య ఆమరూపేణవా కుర్యాత్ ;

ఆమరూపసోదకుమ్మత్రాధవిధిః

యథాశక్తి దక్షిణాం గృహీత్వా భోస్సాన్వమినః.....స్వీకృత్య (ప్రాచీ
నావీతి) గోత్రస్య శర్మణః పితుః ప్రేతస్య మరణదినాదారభ్యా ౭ద్వైకాదశే ౭హని
ప్రేతలోకవాసజనిత ఊత్తృష్టాశాన్యర్థం తత్తత్కాలవిహితాన్యపి షష్ఠ్యధికశత
త్రయ సోదకుమ్మత్రాద్ధాన్యపకృష్యా ౭ద్వైకాదశే ౭హని ఆమరూపేణ కర్తుం
మమయోగ్యతా సిద్ధిర స్వీతి భవంతోమహంతౌ ౭నుగృహ్యన్తుప్రయోగ్యతాసిద్ధిస్తు॥

ఇదంబ్రహ్మపునీమహాఇతి పవిత్రే గృహీత్వా బ్రహ్మపునాత్మిత్యజ్ఞాలోన్య నిఁ
క్షిప్య ప్రాణానాయమ్య ఏవంగుణ.....తిథౌ (ప్రాచీనావీతి) గోత్రస్య శర్మణః పితుః
ప్రేతస్య మరణదినాదారభ్యా ౭ద్వైకాదశే ౭హని ప్రేతత్వవిముక్తిద్వారా వస్సాన్వ
దిపితృలోకావాన్యర్థం శ్వః కరిష్యమాణ సపిణ్డీకరణక్రాద్ధపూర్వభావీని తత్త
త్కాలవిహితాన్యపి షష్ఠ్యధికశతత్రయసోదకుమ్మత్రాద్ధాన్యపకృష్య ఆమరూపేణా
౭ద్యకరిష్యే (ఇతిసంకల్ప్యసోదకుమ్మత్రాద్ధాని సర్వాణ్యా మద్రవ్యేణ సద్యః
కుర్యాత్) అథవా

ప్రాణానాయమ్య ఏవంగుణ.....తిథౌ (ప్రాచీనావీతి) యథాశక్తి దక్షిణా
తామ్ములాదియత ఘామం గృహీత్వా, తణ్ణులా వైశ్వదైవత్యాః.....ప్రయచ్ఛమే,
గోత్రస్య శర్మణః పితుః ప్రేతస్య మరణదినాదారభ్యా ౭ద్వైకాదశే ౭హని ప్రేత
త్వనిముక్తిద్వారా వస్సాన్వదిపితృలోకావాన్యర్థం శ్వః కరిష్యమాణసపిణ్డీకరణక్రాద్ధ
పూర్వభావీని తత్తత్కాలవిహిత షష్ఠ్యధికశతత్రయ సోదకుమ్మత్రాద్ధాని యథావిధి
కర్తుమశక్తతయా తత్ప్రీతినిధితేన ఇదమామం సదక్షిణాకం సతామ్ములం సతి
లాభిభానోదకుమ్మం యజ్ఞాభ్యాభ్యాయినే గోత్రాయ శర్మణే ప్రతిగ్రహీతే తుభ్యమ
హం సంప్రదదే ఇదంసమమ శ్రీకృష్ణార్పితమ్॥

—ఏకో త్రర వృద్ధిత్రాద్ధాదీనాం ప్రయోజనమ్—

ఏకో త్రర వృద్ధిత్రాద్ధాదీనాం ప్రయోజనమ్—
ఏకో త్రర వృద్ధిత్రాద్ధాదీనాం ప్రయోజనమ్—
వా ప్తిః. ఏకోద్దిష్టేనపితాచత్వనివృత్తిః, సోదకుమ్మత్రాద్ధైః ప్రేతలోకవాసజనిత ఊత్తృ
ష్టాశా ప్తిః, వృషోత్సర్గ నవక్రాద్ధైః ప్రేతత్వనివృత్తిః సపిణ్డీకరణాత్పితృత్వప్రాప్తిః॥

ఊత్తృష్టాజనితాత్వస్త దుఃఖానుభవావస్థా ప్రేతత్వమ్, వస్సాన్వదిక్రాద్ధదేవతా
సమ్మర్థః పితృత్వప్రాప్తిః అత స్తన్నివృత్తయే ప్రాప్తయేవ యథాకాలమవిశమ్మేన
ప్రేతకార్యం కార్యమ్, అన్యథా మహాన్దోషః నాన్య కిఞ్చిత్కర్మణ్యధికార ఇతి॥

పార్వజైకోద్దిష్టభేదః

శ్లో॥ ఏకముద్దిశ్య యద్గత్త మేకోద్దిష్టం ప్రకీర్తితమ్

త్రీనుదిశ్యతు య తది పార్వణం మునయో విదుః, రితి॥

షోడశబ్రాహ్మణుః

ఏకదర్శకృత్తోభయపవిత్రపాణిః, కర్తా ప్రాణానాయమ్య,
యథాశక్తి దక్షిణాం గృహీత్వా, భో స్వాస్తిమిహః భవత్పాదమూలే
...యథాశక్తి దక్షిణాం స్వీకృత్య (ప్రాచీ) గోత్రస్య శర్మణః పితుః
ప్రేతస్య మరణదినాదారభ్యాః ఓడ్యైకాదశేః ఓహని ప్రేతత్యవిముక్తి
ద్వారా వస్వాదిపితృలోకావైప్యథాం దేశకాలవైపరీత్యాదిశ
జ్ఞాయా శ్వగ కరిష్యమాణసపిండేకరణపూర్వభావీ న్యూనమాసికైకో
ద్దిష్టశ్రాద్ధాద్యూనాబిక్తైకోద్దిష్టశ్రాద్ధాస్తపశ్చుదశశ్రాద్ధాన్యపకృష్టై
తత్కాలవిహితాః ఓహన్తాః ఓద్యమాసికైకోద్దిష్ట శ్రాద్ధేన
సహఃఓహన్తాకృతేన కర్తుం మమ యోగ్యతాసిద్ధిరస్త్వితిభవన్తో
మహాన్తోఽనుగృహ్యన్తు. (ప్ర) యోగ్యతాసిద్ధిరస్తు.

ఏకాదశాహవివ షోడశబ్రాహ్మణకరణమ్

సపిండేకరణబ్రాహ్మణం ద్వాదశాహే యదా భవేత్
తదా ఓపకృష్ట్య రుద్రాహే శ్రాద్ధాన్యేవతు షోడశ
దేశకాలాదివైషమ్యా నృత్యుగోగది శక్తియా
ఏకాదశేః ఓహ్ని కార్యాణి హ్యపకృష్ట్యాః ఓహి షోడశేః తి.

మలమాసమృతావాద్యమాసికా ఓహన్తృవిషయః

అవృత్తిరన్యమాస్యానాం ద్వాదశాహే సపిండేనే

తథా నావర్తయేదాద్యం మలేత్వావృత్తిరిష్యత, ఇతి సూరణాత్

మలమాసమృతస్య ద్వాదశాహ సాపిండ్యానన్తరం కుద్ధమాసే మృతతిదా
తదావర్తయేదిత్యధఃః కిన్తు కుద్ధమాసమృతస్యైకాదశాహవివా ఓహన్తృరాద్య
స్యేతిబోధ్యమ్.

అశౌచాదా వావృత్తాద్యవిషయః.

అశౌచసన్నిపాతే రోగదినా ఆద్యస్య (అవృత్తాద్యస్య) విఘ్నే సతి ద్వాద
శాహాదికాలాన్తరే కార్యమ్. తథా

ఏకాదశాహే త్వాద్యస్య సంకటస్తు యదాభవేత్

ద్వాదశాహేపి కర్తవ్యం త్రయోవింశదినే పివా

అశౌచనిర్గమాత్కార్య మాద్య మేకాదశేః ఓహని

త్రయోవింశదినే వాపి సప్తవింశదినే పి, పతి చ

ఏకాదశాహే అవృత్తాద్యస్యవిఘ్నే సతి ద్వాదశాహా ద్యుక్తకాలే తత్కృత్యా
ఊనమాసికాదీని పశ్చుదశ శ్రాద్ధాని కృత్వా సాపిండ్యం కుర్యాదితి॥

షోడశశ్రాద్ధ పరీకారః

ప్రాణానాయమ్య ఏవంగుణ తిథౌ (ప్రాచీ) గోత్రస్య
..... ప్రేతస్య మరణదినాదారభ్యాఽద్యైకాదశేఽహని ప్రేతత్వ
విముక్తిద్వారా వస్వాదిపితృలోకావాప్త్యర్థం దేశకాలవైపరీత్యాది
శబ్దయా శ్వగి కరిష్యమాణసపిణ్డీకరణపూర్వభావీ న్యూనమాసికై
కోదిష్ట శ్రాద్ధాద్యూనాబ్జితై కోదిష్ట శ్రాద్ధాన్త పశ్చిదశ శ్రాద్ధా
న్యపకృప్యై తత్కాల విహితాఽఽ వృత్తాఽఽ ద్యమాశితై కోది

శుభాగమే మాసికాపకర్షణః

సపిణ్డీకరణాదర్వాగవకృప్య కృతాన్యపి

పునరప్యపకృప్యన్తే వృద్ధ్యుత్తరనిషేధనా, దితి

సపిణ్డీకరణాత్పూర్వం కృతాన్యపి మాసికాని శుభాగమే తత్పూర్వమేవ
తదుత్తరభావీని పునరప్యపకృప్య కుర్యాత్ న స్వకాలే పునః కుర్యాదిత్యథక్షః,
మాతాపితృవిషయే, శుభాగమే అపకృప్య పునః కృతాన్యపి మాసికాని పునస్స్వకాలే
త్రిరావృత్త్యా పుత్రః కుర్యాదిత్యన్యే, తథా,

శుభకర్మ న కుర్వీత మాసికాన్యసమాప్యతు

సమాప్య చ పునః కుర్యా త్పిత్రో సంవత్సరం తత, ఇతి

తస్మిన్మాసికాపకర్షణ కాలనిర్ణయః

జన్మత్రయే నాపకర్షణే ననన్తా సు భృగోర్దినే

న భానుమాదివసే న దోషోఽస్తి మృతేఽహసీ, తి

—షోడశానాంద్విరావృత్తిః—

అర్వాకృన్వతస్సరాద్యస్య సపిణ్డీకరణం కృతమ్

షోడశానాం ద్విరావృత్తిం కుర్యాదిత్యాహ గౌతమః

ఏకాదశాహే ద్వాదశాహే వా మాసికాని సర్వాణ్యపకర్ష్య కృత్వా ద్వాద
శాహే సాపిణ్డ్యం కుర్యాత్ సాపిణ్డ్యోత్తరకాలభావీని స్వస్వకాలే పునశ్చ కుర్యాత్

ఏకాదశేఽహ్ని కృతానాం మాసికానామ్ పునః కృతి.

సపిణ్డీకరణశ్రాద్ధం ద్వాదశాహే యదా భవేత్, ఇతి

యదా సంవత్సరాదర్వా క్నాపిణ్డ్యం కర్తుమిష్యతే

అవర్తనం షోడశానాం తదా కర్తవ్యమేవహి, ఇతి

ప్రశాద్దేన సహః ౭పుథక్వా కేన కరిష్యమాణ స్తదజ్ఞత్వేన బ్రాహ్మ
ణవరణ కృసర తామ్బూలా ౭భ్యజ్ఞన దానాని కరిష్యే (ఉప-అప-
ప్రాచీ) గోత్రస్య...ప్రేతస్య మరణదినాదారభ్యా ౭ద్వైకాదశే
౭సూని మయాక్రియమాణా ౭౭వృత్తా ౭ద్యమాసికై కోద్దిప్తశ్రాద్ధే
ప్రేతార్థే భోక్తృతామ్ (ఇతిసతిలదర్భాకదత్వా) అస్తశ్శుభ్యధః
మయస్తే కృసరః-ఆస్యశుభ్యధః మిదంతే తామ్బూలమ్, శరీరశు
భ్యధః మిదమభ్యజ్ఞనమ్, ఇతిదత్వా॥ ఏవ మూనమాసిక, ద్వితీ
యమాసిక, త్రైపత్తిక మాసిక, తృతీయమాసిక, తురీయమాసిక,
పంచమమాసికో నషాణ్మాసిక, షాణ్మాసిక. సప్తమమాసికా ౭ష్ట
మమాసిక, నవమమాసిక, దశమమాసి కై కాదశమాసిక, ద్వాదశ
మాసికోనాభిక్రమర్యంతం బ్రాహ్మణాన్వృత్వా॥ స్నానాధఃం
తాన్విసృజ్య స్వయంచ స్నాత్వా ధృతోధ్వఃపుణిః॥ పూర్వవత్తై
త్వకాఘారం స్థాలీపచనుచ కృత్వా॥

సాపిణ్డ్యకాలభేదాన్మాసికావృత్తిభేదః

ద్వాదశాహే సాపిణ్డ్యే ఆద్యత్రాద్ధాది షోడశమాసికానామప్యావృత్తిః ఆద్య
స్యతు ఏకాదశాహ ఏవా౭౭ వృత్తిః॥ శ్లో॥ సూతకాన్తే నరః కుర్యాద్దేకోద్దిష్టద్వ
యమ్ముధ ఇత్కుక్తత్వాత్॥ ఇతరేషామేకాదశా౭హే ద్వాదశాహే వా కృతానా
మూనమాసికాదీనాం స్వస్వకాలే పునఃకరణమ్॥ త్రిపక్షేతు సాపిణ్డ్యే ఊనద్వితీ
యయో స్వకాలే కృతయోర్నపునఃకరణమ్, తదుత్తరభావీనితు మాసికాన్యప
కృష్య కృత్వా సపిణ్డీకరణాత్పరమపి స్వస్వకాలే పునః కుర్యాత్ ఏవం త్రిమాసాదౌ
సాపిణ్డ్యేపి తత్పూర్వం కృతానాం నావృత్తిః తదుత్తరభావినామేవ పునః కరణమ్॥
తథా॥

సాపిణ్డ్యాత్పాణ్డ్యాసికాని స్వస్వకాలే కృతానితు
నపునస్తాని వైకుర్యా దకృతాని పునశ్చరే, దితి
అర్యాగబ్దాద్యత్ర యత్ర సపిణ్డీకరణం కృతమ్
తదూధ్వమాసికానాస్తు యథాకాల మనుష్ఠితు, రితిభ,

అగతా న్రాహ్మణా నాసనేష్యా సయిత్యా.

ప్రాణానాయమ్య ఏవంగుణ...తిథౌ (ప్రాచీ) గోత్రస్య శర్మణః
పితుః ప్రేతస్య మరణదినాదారభ్యా ఽద్యైకాదశే ఽహనిసమాన
తన్త్రేణ కరిష్యమాణ షోడశశ్రాద్ధకాలే తిథివారాదిభిర్యోషస్సమ
జని తద్దోషతరిహారార్థం యత్కించైర్ధిరణ్యదానం కరిష్యే (ఉప-అప-
ప్రాచీ) హిరణ్యగర్భ...ప్రయచ్ఛమే గోత్రస్య...యత్కించైర్ధిరణ్యం
తుభ్యమహం సంప్రదదే, ఇదం నమమ, శ్రీకృష్ణార్పితమ్.

ప్రాణానాయమ్య ఏవంగుణ...తిథౌ (ప్రాచీ) గోత్రస్య శర్మ
ణః పితుః ప్రేతస్య మరణది...శేఽహని ప్రేతత్వప్యర్థమాద్యమాసి
కాది షోడశైకోద్దిష్టమాసికశ్రాద్ధాని సమానతన్త్రేణా ఽద్య కరిష్యే
(ఉప-అప) పునః ప్రాణానాయమ్య, ఏవంగుణ...తిథౌ (ప్రాచీ)
గోత్రస్య శర్మణః పితుః ప్రేతస్య మరణదినాదారభ్యా ఽద్యైకాదశే
ఽహని ప్రేతత్వప్యర్థం సమానతన్త్రేణా కరిష్యమాణా ఽఽవృత్తాద్య
మాసికాది షోడశైకోద్దిష్టమాసికశ్రాద్ధేషు బ్రాహ్మణవరణ పాదప్ర
క్షాళనాదీనిచా ద్యకరిష్యే (ఉప-అప-ప్రాచీ) తతోబ్రాహ్మణాన్ప్రత్యే
క మిదమాసన మిత్యాసనేష్యాసయిత్యాగోత్రస్య శర్మణః పితుః ప్రేత
స్య, ఇదమాసనమ్ గోత్రం శర్మాణం పితరం ప్రేతం ఉద్దిశ్య మయా
కరిష్యమాణా ఽఽవృత్తాద్యమాసికైకోద్దిష్టశ్రాద్ధే ప్రేతార్థే భో
క్తుం భవతా తుణగి కర్తవ్యః ప్రాప్నోతు భవా ఇతి సదర్భతిలాక్ష
త ముదకం తస్య దక్షిణహస్తే దత్వా [ప్ర] ఓం తథా ప్రాప్నువాని
సకలారాధనై స్వర్చితమ్ ఇతి సతిలాక్షతా తస్యపాదయో స్సమర్ప్య
(ఏవంసర్వత్ర) గోత్రస్య...ప్రేతస్య ఇదమాసనమ్, గోత్రం...ప్రేతం
ఉద్దిశ్యమయా కరిష్యమాణోనమాసికైకోద్దిష్టశ్రాద్ధే ప్రేతార్థే
భోక్తుం...భవా ఇతి...పాదయో స్సమర్ప్య.

ఏవం ద్వితీయమాసిక త్రైపక్షిక తృతీయమాసిక తురీయమాసిక
పంచమమాసి కోనషాష్టాసిక షాష్టాసిక సప్తమమాసికాఽష్టమ
మాసిక నవమమాసిక దశమమాసికై కాదశమాసిక ద్వాదశమాసికో

నాబ్దిక పర్యంతం కృత్యా- తతః ప్రాజ్ఞజే ప్రోకోణ మరత్నిమాత్రీ
మవటం ఖాతోవో పలిప్య, సర్వేషాం పాదప్రత్యక్షనం తత్కుణ్ణ ఏవ
కృత్యాఽఽచమనం దత్వా స్వయం పాదా ప్రత్యక్షఽచమనం
కృత్యా బ్రాహ్మణానుర్వవదాస నేష్యా ఽఽసయిత్యా పూర్వవ
ద్గస్తపుష్పాద్యభూక్య చమనాన్వైరర్చయిత్యాఽగ్నో హోమం కరిష్యా
మీతి సంకల్ప్య ప్రీత్యేకమాజ్యచరుభ్యాం షోడశాఽఽచుతీహుక
త్వా పూర్వవత్ప్రిణ్ణప్రదానం కరిష్యే ఇతి సంకల్ప్య షోడశసింహాన్దక్షి
ణాన్త మేకత్రైవ నిర్వాప్య పూర్వవద్బ్రాహ్మణా నోభజయిత్యా
పూర్వవత్ప్రతిముక్త్యా ఆచమనోచ్ఛిష్ట శోధనోత్థాపన విసజ్జనానన్త
రం స్వయం స్నాత్వా ధృతద్వాదశోర్ధ్వపుణ్ణః ప్రాణాయామత్రయం
కృత్యా భగవదరాధనాన్తే జాతిభిస్సహ భోజనం కుర్యాదేతత్సర్వ
మేకోద్దిష్టవదితి *—

బ్రాహ్మణాభావాది విపత్సమ్భవే షోడశ శ్రాద్ధ మామేనవా
కుర్యాత్.

* ఆమశ్రాద్ధకాలనిర్ణయః.

సక్రమే ఽన్న ద్విజాభావే ప్రవాసే పుత్రజన్మని
ఆమశ్రాద్ధం సక్రమేచ ద్విజహృద్ర స్సదా చరేత్

ఆమశ్రాద్ధలక్షణమ్.

ఆవాహనాదిసర్వంస్యా త్విజ్జదానంచ భారత
దద్యాద్యచ్చ ద్విజాతిభ్య శ్శృతంవా ఽశృతమేవవా
తేన ఽగ్నౌ కరణం కుర్యా త్ప్రిణ్ణాం సైన్ద్రేవ నిర్వపేత్
ఆమం దదతు కాన్తేయ దద్యాదన్నాచ్చతుర్గుణమ్
సిద్ధాన్నేతు విధిర్యస్యా దమశ్రాద్ధే ప్యసౌ విధిరితి.

ఆమరూప షోడశశ్రాద్ధప్రకారః.

ప్రాణానాయమ్య గోత్రస్య.....ప్రేతస్య ప్రేతత్వవిముక్తిద్వారా వస్సాస్విది
పితౄలోకప్రాప్త్యధికం భగవన్ముఖోల్లాసార్థంచ పార్వణైకోద్దిష్ట సముచ్చయవిధానేన
సపిణ్డీకరణశ్రాద్ధం ద్వాదశేదహని కరిష్యమాణస్య తత్పూర్వభావీన్యావృత్తాద్య
మాసిత్తైకోద్దిష్టశ్రాద్ధ ప్రభృత్యున్మాదిత్తైకోద్దిష్ట శ్రాద్ధవర్తనాని షోడశైకోద్దిష్టశ్రాద్ధాని
తత్తత్కాలవిహితాన్యవ్యవకృష్య ఆమరూపేణాఽద్యకరిష్యే (ఉప. అప-ప్రాచీ)

ఎకాదశదిన రాత్రికృత్యమ్

అనశ్చత్రా మాసనేచాసీన ఉభయపవిత్రపాణిః | ప్రాణానా
యమ్య! ఏవంగుణ...తిథౌ | (ప్రాచీ) గోత్రస్య శర్మణః పితృః ప్రేతస్య
మరణదినాదారభ్య ద్వాదశే ౭హని పార్వణైకోద్దిప్త సముచ్చయ
విధానేన సపిణ్డీకరణశ్రాద్ధం తత్పితృ పితామహ ప్రపితామహైస్సహ
సమానోదక సాపిణ్డసిద్ధ్యర్థం ప్రేతత్వవిముక్తిద్వారా వస్వాదిపితృలో
కా౭వాప్త్యర్థం భగవన్మృఖోల్లాసాధకంచ గోత్రస్య శర్మణః పితృః
ప్రేతస్య ఏకోద్దిప్తవిధానేన తత్పితృ పితామహ ప్రపితామహానాం
గోత్రాణాం శర్మణాం వసురుద్రా౭దిత్యస్వరూపాణాం పార్వణవిధానేన
ఏవముభయాత్మకం కాల కామక సంజ్ఞిక విశ్వదేవపూర్వకం విష్వస్త
మేవ శ్వగకరిష్యే.

(ఇతిసంజ్ఞల్ప్య) పూర్వోక్తలక్షణసమ్మన్నాన్నప్రబ్రాహ్మణా
నాహూయ తాన్ప్రత్యేకమాసనేష్యా సయిత్యా | విశ్వదేవాధకం
ద్వా | తత్పితృ పితామహ ప్రపితామహాధకం త్రీ | ప్రేతాధక
మేకమ్ | విష్వధకమేకం చ క్రమేణ నిమన్త్రయేత్. (ప్రాచీ)
గోత్రం శర్మాణం పితరం ప్రేతం ఉద్దిశ్య శ్వగ కరిష్యమాణ సపిణ్డీ
కరణశ్రాద్ధే (ఉప-అప) కాలసంజ్ఞిక విశ్వదేవాధక భోక్తృతామ్
(ప్రాచీ) గోత్రం... శ్రాద్ధే (ఉప-అప) కామక సంజ్ఞిక విశ్వదేవాధక

ఏకోద్దిప్త వత్ షోడశబ్రాహ్మణా నామన్త్ర్య పూర్వపదభ్యర్చ్య హుత్వా షోడ
శైకోద్దిప్తశ్రాద్ధాః పిణ్డప్రదానంకరిష్యతి సంజ్ఞల్ప్య పూర్వపత్నిష్ఠానాదికం సర్వం
కృత్వా అమం షోడశధా విభజ్య పిణ్డా స్కృత్వా గోత్రాయ శర్మణే పిత్రే ప్రేతాయ
ఏతత్పిణ్డముపతిష్ఠత్పిత్రకమేఽపి ఏకస్మిన్ స్థానే షోడశపిణ్డా న్నత్వా;

తణ్ణులావైశ్వదైవత్యాః.....ప్రయచ్ఛమే

ఇదమామం సపరికరం సవ్యజ్ఞానం సోదకుమ్మం గోత్రాయ శర్మణే పిత్రే
ప్రేతాయ సంప్రదదే | ఇదం నమమ | శ్రీకృష్ణార్పితమ్.

ఇతి ప్రత్యేకం దత్వాపిణ్డోద్వాసనాదికం పూర్వపత్నృత్వా ద్వాదశాహే
సపిణ్డీకరణం కుర్యాత్: పునర్వాసిమాసి త్రిపురుషోద్ధేశేన వజ్రదశశ్రాద్ధాని కుర్యాదితి
కేచిత్,

భోక్తృతామ్ (ప్రాచీనావీతీ) గోత్రం... శ్రాద్ధే తత్పితృధేః భోక్తృ
తామ్ గోత్రం... శ్రాద్ధే తత్పితృతామహాధేః భోక్తృతామ్ గోత్రం
... శ్రాద్ధే తత్ప్రపితృతామహాధేః భోక్తృతామ్ గోత్రం... శ్రాద్ధే
నిమిత్తార్థే భోక్తృతామ్ (ఉప-అప-ప్రాచీనావీతీ) గోత్రం... శ్రాద్ధే
(ఉప-అప) శ్రాద్ధసంరక్షక శ్రీమహావిష్ణుర్థే భోక్తృతామ్ (ఇతి
ప్రత్యేకం ఫలాదినా వరయేత్) తేషి తద్గుహవన నివసన్తితి
విజ్ఞాయతే.

ఇతి శ్రీవైఖానసే - మైత్రమేధిక ప్రయోగే

ఏకాదశదిససంస్కారక్రమః

సపిండీకరణ కాలనిర్ణయః

మరణకాలా దారభ్య ద్వాదశే మాసేవా షష్ఠే మాసే తృ
తీయేవా మాసే నిషేకాది శుభకర్మణ్యగ తేనతి ద్వాదశాహే
వా సపిండీకరణం కుర్యాత్, తథా

ఏకాదశే ద్వాదశేఽహ్ని త్రిపక్షే వా త్రిమాసికే
షష్ఠే వైకాదశే వాబ్దే సమ్మూర్ణే వా శుభాగమే
సపిండీకరణస్యేత మష్టే కాలాగి ప్రకీర్తితాః॥ ఇతి.

ఏకాదశే ద్వాదశేఽహ్ని త్రయోదశదినేఽపివా
త్రిపక్షే వా త్రిమాసే వా షష్ఠే వైకాదశేఽపివా
వత్సరాస్తేఽపి వా కుర్యాత్త్రయోవింశ దినేపివా
వృద్ధిపూర్వదినేవేతి దశకాలా న్సపిండీకరణ, ఇతిచ

సాపిండ్యాధికారి నిరూపణమ్

భౌరసో దత్తకో వాపి సపిండీకరణం చరేత్
పరిత్యజ్యైవ జీవంతం పుత్రం నాన్యైస్తు కారయేత్

అథ శిష్యబ్రహ్మచారి బంధ భృత్య పురోహితైః
 కారయిత్వా దశాహస్తం సపిణ్డీకరణం వినా
 సపిణ్డీకరణశ్రాద్ధం పుత్రైః కార్యం ప్రయత్నతః
 దాహః ద్యేకాదశాహస్తం గౌణపుత్ర స్సమాచరేత్
 పిత్రోస్సపిణ్డీకరణం ప్రకుర్యా చారస స్సుతః
 భ్రాతా వా భ్రాతృపుత్రో వా సపిణ్డ శిష్య ఏవ వా
 సపిణ్డీకరణం కుర్యాత్పుత్రహీనస్య సర్వదా
 అథవా ప్రేతభూతస్య పత్నీ కుర్యా దమన్త్రకమ్
 ఋత్విజా కారయేద్యద్వా సపిణ్డీకరణం తథే, తి
 పుత్రాభావే జాయాపత్యోగి పరస్పరమ్॥

—సపిణ్డీకరణ కర్తృత్వ నిర్ణయః—

అపుత్రాయాగి పతీ ర్దద్యా త్సపుత్రాయా నతు క్వచిత్
 పత్యుగి పిణ్డం తథా భార్యా భర్తృభార్యే పరస్పర, మితి
 అపుత్రే సంస్థితే కర్తా నభవే చ్ఛాన్దీధికర్మణి
 తత్ర పత్యుపి కుర్వీతి సాపిణ్డ్యం పార్వణం త, థేతిచ॥

అహితా గ్న్యనాహితాగ్నిభేదేన సాపిణ్డ్యకాల వ్యవస్థా

సపిణ్డీకరణం కుర్యా ద్యజమాన స్త్వనగ్నిమాన్
 అనాహితాగ్నేగి ప్రేతస్య పూర్ణేభే భరతపక్షభ, ఇతి

వత్సరే పరిపూర్ణే ప్రేతస్య పితృత్వప్రాప్త్యవగమా ద్విత్రదిన్తై
 రూసేన కర్తవ్యమ్, తదా వత్సరస్య సముద్భ్రాంత్యాత్, నచాత్ర
 వారాదిదోషః॥ పుత్రోఽ నగ్ని స్సాగ్నిగి పితాచే త్రిపక్షవప
 సాపిణ్డ్యం కుర్యాదితి

సాగ్నికస్తు యదా కర్తా ప్రేతో వాప్యగ్నిమాన్ భవేత్
 ద్వాదశాహే తదా కార్యం సపిణ్డీకరణం పితృః
 యజమానోఽగ్నిమాన్ ప్రాజ స్ప్రేతశ్చాఽనగ్నిమాన్ న్యది
 ద్వాదశాహే భవేత్కార్యం సపిణ్డీకరణం సుతై, రితి స్మరణా
 ద్యథాచార స్తథా కర్తవ్యమ్॥

వత్సరాస్త సపిణ్డీకరణే వారాది దోషాభావః

సపిణ్డీకరణం కుర్యా ద్వత్సరాస్తే యదాపునః
ఊనాబ్ధికా త్పరం కుర్యా దాబ్ధికా త్పుర్వవాసరే
వత్సరాస్తే యదాకుర్యా త్సపిణ్డీకరణం సుతః
తదాతు తిథివారాదీ న్కుర్యా దేవాఽవిచారయన్
శ్రాద్ధం సపిణ్డనం కుర్యా త్తిథివారా న్నచిస్తయేత్
వషాన్తే ద్వాదశాఽహే వా సపిణ్డీకరణం యదీ,తి॥

ఊనాబ్ధిక పరదినే సపిణ్డీకరణాఽసమ్భవే

ఆబ్ధికా త్పుర్వవాసరే సపిణ్డీకరణాఽసమ్భవే ఆబ్ధికదినే
కుర్యాత్ తదా నప్యథ గాబ్ధికం కుర్యాదితి.

మృతతిథి సపిణ్డీకరణమేవ ప్రథమాబ్ధికమ్

శ్లో॥ సాపిణ్డ్యంయదివషాన్తే మృతమాసే మృతేఽహని
కుర్వీత విధివ త్పుత్ర స్తదేవ ప్రథమాబ్ధిక, మితి

ఏకపుత్రస్య ద్వాదశాహవీవ సపిణ్డనమ్

శ్లో॥ ఓకపుత్రోఽగ్నిమాం శ్చైవ కుర్వీత ద్వాదశేఽహని
సపిణ్డీకరణశ్రాద్ధం తయో రేష ఇతి స్థితిః
సపిణ్డీకరణం పితౄగ కుర్యా దేకోహి యసుతః

అస్థితత్వా చ్ఛరీరస్య ద్వాదశాహగ ప్రశస్యతే
“కస్సంవత్సరం జీవిష్యతీ”తి శ్రుతిః

బ్రాహ్మణానాం సపిణ్డీకరణస్య ద్వాదశాహవీవ ముఖ్యకాలః

శ్లో॥ ద్వాదశేఽహని విప్రాణా మాశౌచాస్తే తు భూభృతామ్, ఇతి
వర్ణభేదేన సాపిణ్డ్యదిన నిర్ణయగ కృతః.

ద్వాదశాహే సపిణ్డీకరణ నిర్ణయపేతుః

శ్లో॥ ఆనన్త్యా త్కులధర్మాణాం పుంసాం చైవాయుషఃక్షయాత్
అస్థితత్వా చ్ఛరీరస్య ద్వాదశాహగ ప్రశస్యత, ఇతి

మాతాపితృవ్యతిరిక్త విషయే
వారిదిదోషవిచారః

శ్లో॥ ద్వాదశేఽహని సంప్రాప్తే యది శుక్రదినం భవేత్
మాతాపితృభ్యా మన్యస్య నైవ కుర్యాత్సపిణ్డనమ్
నాక్లారేచ చతుర్దశ్యాం భృగువారే గురోదినే
సపిణ్డీకరణం కుర్యాత్కులక్షయకరం భవే, దితి.

ఉ క్తకాలేషు సపిణ్డీకరణాఽనమ్భవే

శ్లో॥ ద్వాదశాహాది కాలేషు సపిణ్డీకరణం నచేత్
తదా ప్రశస్తనక్షత్రే త్రిపత్యాదిషు కారయేత్

తత్ర దోషనక్షత్రాది విచారః

శ్లో॥ తత్ర ప్రశస్తనక్షత్రం పరిశోధ్య సమాచరేత్
త్రిపదక్షం వినా జన్మ భాను భామ శనైశ్చరాన్
శుక్రవారం తదంశంచ వినాఽన్యత్ర సమాచరేత్

శ్లో॥ సపిణ్డీకరణే త్రిణి ఋతూణ్యామూ ర్మనీషిణః
ప్రాజాపత్యం తథా రాద్రం నక్షత్రం త్విన్ద్రదైవత, మితి

సపిణ్డీకరణే ప్రశస్తదినాని

శ్లో॥ ఏకాదశాహః ఽఽదిత్యదినే షష్ఠాస్తే వాపి య శ్చరేత్
సలగ్న గ్రహవారాది బలం నప్రతిశోధయే దితి

వత్సరాతిక్రమే సపిణ్డీకరణప్రకార ప్రక్కాలశ్చ

సంవత్సరాత్యయేతు పున ష్టాడశ శ్రాద్ధానుష్ఠానపూర్వకం
కర్తవ్యమ్,

శ్లో॥ కృతేపి షోడశశ్రాద్ధే సపిణ్డీకరణం వినా
సంవత్సరే వ్యతీతేతు పునఃషోడశ మర్హతీతి

శ్లో॥ అకృతేప్రాప్తకాలే తు శ్రాద్ధకాలా త్రవక్ష్యతే
కన్యా కుమ్భగతే భానా కృష్ణపక్షే విధీయతే

కృష్ణపక్షే తు పశ్చిమ్యా మష్టమ్యాం దశక ఏవవా
ఏకాదశ్యాం తుక ర్తవ్యం స్వకాలాకరణే సతి

శ్లో॥ అస్త్య త్రిభాగే శస్తం స్యా త్కృష్ణపక్షే సపిణ్డనమే
ఆద్యభాగే చ క ర్తవ్యం సితేపక్షే చ సడ్యుతే
పేతస్య వత్సరా దర్వా గ్యదా సంస్కార మిచ్ఛతి
సకాలనియమో జ్ఞేయో న మాధ్యం గురుశుక్రియోః

వత్సరాదర్వాగేవ కాలదోషాభావవిధానా దర్థాత్సంవత్సరా
త్సర మధిమాసమాధ్యదోషశ్చ పరిహార్యః ఇతి॥

సపిణ్డీకరణ త్పితృత్వ పాప్తిః

శ్లో॥ త్రయాణా మపి పిణ్డానా మేకేనాపి సపిణ్డానే
పితృత్వ మశ్నుతే ప్రేత ఇతి ధర్మో వ్యవస్థితః ఇతి

వ్యుత్క్రమ మృత సాపిణ్డ్యవిధిః

శ్లో॥ మృతే పితరి యస్యాధ విద్యతేచ పితామహః
తేన దేయా స్త్రయగ పిణ్డాగ ప్రపితామహ పూర్వకమ్
తేభ్యశ్చ పైతృకగపిణ్డో నియోక్తవ్యశ్చ పూర్వపాదితి

యస్య పితా ప్రేత స్సాస్తి త్న పితృపిణ్డం నిధాయ పితామహః
ద్వాభ్యాం పరాభ్యాం దద్వాత్ ॥ తస్యాయ మధః॥ పితామహే
ధ్రియమాణే ప్రేతేచ పితరి పితృ రేకం పిణ్డ మేకోద్దిష్టవిధానేన నిధాయ
పితృ ర్యగ పితామహ స్తతః పరాభ్యాం ద్వాభ్యాం దద్వాత్ ॥ పితృగ
పితామహ స్వాత్మనః ప్రపితామహ స్సంప్రదాన భూతస్త్రితః ఏవేతి
ప్రపితామహాయ తతః పరాభ్యాం ద్వాభ్యాంచ దద్వా దితి॥ “పితా
మహాదిషు త్రిషు జీవత్సు న సాపిణ్య మన్యతమాత్మయే పుత్రగ
పత్నీపతిశ్చ కుర్యా న్నాన్య ఇతిస్థితిః॥

శ్లో॥ వ్యుత్క్రమేణ మృతానాం న సపిణ్డీకృతి రిష్యతే
యది మాతా యది పితా భర్తా నైషవిధి స్సూత్రతః॥

అతో మాతాపితౄణి పుత్రః, పత్యుః పతీ, పత్నీయః పతిశ్చ
పుత్రాశ్చ మరణేఽపి సాపిణ్యం కుర్యా దేవేతి సిద్ధమ్॥

పుత్రమాశ్చ మృతే దేయం యేభ్య ఏవ దదాత్యసా॥

అసా, పుత్రాశ్చ మృతౌ జీవ ద్దశాయాం యేభ్యో దదాతి,
తేభ్య ఏవ తత్పిణ్డీకరణే పుత్రాశ్చ మృత పితౄణో దదా తీత్యర్థః॥

అపుత్రాయా స్సపిణ్డీకరణమ్

అపుత్రాయా మృతాయాస్తు పతిగ కుర్యా త్సపిణ్డనమ్
శ్వశ్వాదిభి స్సహోవాస్యా స్సపిణ్డీకరణం భవే, దితి;

అదిశ బ్దేన శ్వశూసదృశవేతస్యా శ్వశ్వాదిభి రేవ సాపిణ్యం
కుర్యాత్॥

మాతృవిషయే

మాతరి మృతాయాం పితామహ్యది ష్వశ్యతమా త్యయే
మాతృ సాపిణ్యం క ర్తవ్యమ్.

శ్లో॥ మాతర్యపిచ వృత్రాయాం విద్యతేచ పితామహీ

ప్రపితామహి పూర్వస్తు కార్య స్తత్రాప్యయం విధి, రితి
వృత్రాయామి త్యత్ర ప్రేతధర్మే స్థితాయా మిత్యర్థః.

క్రమ సాపిణ్యనిరూపణమ్

పుత్రామేణ ప్రమితానాం సపిణ్డీకృతి రిష్యతే
అస్తహితే మృతే పశ్చాత్పునః కుర్యా త్సపిణ్డనమ్
పితామహం చ జీవ స్త మతిక్రమ్య యదాసుతః

అతిక్రమ్య ద్వయం వాపి సపిణ్డీకరణం చరేత్
తయోరాపన్నయోగి కాలే పునః కుర్యా త్సపిణ్డన, మితి

అనుగమనవత్సా స్సాపిణ్యవిధిః

మృతాయా నుగతా నాథం సా తేన సహ వాసతామ్
అహాతి స్వర్గవాసే పి యావ దాభూత సంప్రవమ్

పత్యాచైకేన కర్తవ్యం సపిణ్డీకరణం స్త్రియః
సా మృతాపి హితే నైక్యం గతామన్త్రాహుతి వ్రతై రితి.

శ్రీసాపిణ్డ్యేపి, పిత్రాదీనామేవ వరణమ్

పుంస స్త్రియా వా సాపిణ్డీ పిత్రాదీ నేవ వృణుమాత్.
శ్లో॥ పితామహ్యదిభి స్సాధకం సపిణ్డీకరణం స్మృతమ్
ఇతి పూర్వోక్తవచనాని తత్ప్రకారం సంసర్గాభిప్రాయాణి, నతు
శ్రాద్ధదేవతా ప్రతిపాదన పరాణి శ్రాద్ధదేవతాస్తు సర్వత్ర పితామహా
దయః తపవ భోజనీయాః

సపిణ్డీకరణశాస్త్రం దేవపూర్వం నియోజయేత్
పితౄనే వాశయే తత్ర పునః ప్రేతంచ నిర్దిశేత్, ఇతి
మాతుగ పితౄశ్చ సాపిణ్డ్యే పిత్రాదీనేవ భోజయేత్
పితామహ్యదిభి స్సాధకం మాతుగ కుర్యా స్మృతేహసి, తి
సాపిణ్డీ హ్యుభయత్రాపి పితరశ్చైవ దేవతాః
శ్రీణా మఘ్యంస్తు పిత్రాదా నయే త్ప్రకారం స్త్రియాది స్వీతి

“పిత్రాదీనాం భోజనవిధానా త్రేషామేవాఘ్యం సద్భావాత్
స్త్రియృతే ప్రేతాఘ్యం పిత్రాద్యఘ్యం సంస్పృశేత్, పితామహ్య
దే ర్భోజనా భావేపి పిణ్డదాన విధానాత్ స్త్రీపిణ్డం పితామహ్య
ది పిణ్డేష్యేవ యోజయే, దిత్యర్థః”

స్త్రియృతాహే స్త్రియోభోజ్యగి పితర స్త్రీసపిణ్డనే
పిత్రాదేరేవ హోమ స్సాస్య పిణ్డదానం తు వర్గయః

“ఇత్యాది వచనానాం విద్యమానత్వా న్మాతృ సపిణ్డీకరణేపి
పిత్రాదీ నభ్యర్చ్య తేషామేవ భోజనం పితామహ్యదిపిణ్డైః ప్రేత
పిణ్డ సంయోజనం సముచితమితి ప్రయోగజ్ఞా వదన్తి, ఏతదాచార
స్వస్మిదేశే నదృశ్యత ఇతినత్యమ్ కిన్తు పితామహ్యదిభ్యోవ భోజన
దానం తత్ప్రకారేవ పిణ్డసంసర్గశ్చ క్రియేతే, తద్భోజన దాన విషయే

ప్రబల ప్రమాణవచనాని నచక్షుర్గోచరాణి తథాపి బహూనాం తద
జ్ఞీకరణకారణం నవిజానీమః, శిష్టాఽఽచార స్వత్రిగాహ్యః”

పత్న్యం రజస్వలాయాం సాపిణ్డ్యక్రమః

శ్లో॥ ఋతుమత్స్వపి దారేషు భార్యాగ్నిస్తు భవే ద్యది
సపిణ్డీకరణశ్రాద్ధం కుర్యా దేవా ఽచిచారయన్
సపిణ్డీకరణేప్రాప్తే భార్యా యది రజస్వలా
సపిణ్డీకరణం నస్యా దగ్నా వనుగతే యది

శ్లో॥ శ్రాద్ధకర్తు ర్యదా భార్యా హ్యశౌచాన్తే రజస్వలా
శ్రాద్ధశేషం ప్రకుర్వీత వజ్రయిత్వా సపిణ్డనమ్

శ్లో॥ శ్రాద్ధీయేఽహని సంప్రాప్తే యస్య భార్యా రజస్వలా
శ్రాద్ధం తత్ర నకర్తవ్యం కర్తవ్యం పశ్చమేఽహనీ, తి
“శ్రాద్ధమత్ర సపిణ్డీకరణమ్”

ప్రేతపత్నీ రజస్వలాచేత్

శ్లో॥ సపిణ్డీకరణే ప్రాప్తే ప్రేతపత్నీ రజస్వలా
సపిణ్డీకరణంనస్యా త్పశ్చమేఽహని కారయే, దితి
ఏత దపుత్రే భర్తరి ప్రేతే పత్నీకర్తృక సపిణ్డీకరణ విషయ
మిత్యేకే పుత్రాధికర్తృక విషయ మపీత్యస్తే శిష్టాచారాద్వ్యవస్థా॥

వర్షాంతసాపిణ్డ్యే పత్న్యంరజస్వలాత్వే

శ్లో॥ శ్రాద్ధీయేఽహని సంప్రాప్తే యస్యభార్యా రజస్వలా
అగ్నిం సన్ధాయ విధివ చ్ఛ్రాద్ధం కృత్వా వినశయే, దితి
స్మరణాన్నిరవకాశత్వాచ్చ న దోషగర్భః

అనగ్నిశ్చే త్సపిణ్డీకరణే

శ్లో॥ జ్యేష్ఠపుత్రోఽనగ్నిమాన్ స్యా త్కనిష్ఠ స్త్వగ్నిమా న్యది
కనిష్ఠవ కుర్వీత మాతాపిత్రో స్సపిణ్డనమ్

సపిణ్డీకరణం పుత్రః పితృగ కుర్వీత యోఽగ్నిమాన్
అగ్నిస్తు క్రియాం నాన్య మేకోద్దిష్టాదృతేవచి, దితి
“అతోఽగ్నిమా నేవ పుత్రస్సపిణ్డీకరణం కుర్యాత్”

పుత్రికాపుత్ర కృత సాపిణ్డ్యనియమః

“పుత్రికాపుత్రో మాతు స్సాపిణ్డ్యే మాతుగ పిత్రాదీనేవ
వృణుయా దన్య స్వపిత్రాదీన్—పితౄనే వాశయే తత్ర” ఇత్య
త్ర పితృశబ్ద స్వమాతుగ పితృ పరశ్చేతి భావః॥

పిత్రో రన్యతరాఽశౌచమచేద్యన్యతర

మరణే సాపిణ్డకాలన్యవస్థా

“పిత్రాశౌచే మాతా మాత్రాశౌచే పితావా మ్రిద్యేత
యన్మృతిః పూర్వం స్యా త్తత్సాపిణ్డ్యం త్రిపక్షవవ కుర్యాత్”

శ్లో॥ ఏకాగ్రమరణే పిత్రో రన్యస్యాన్యదినే మృతౌ

సపిణ్డం త్రిపక్షేస్యా దనుయాన మృతిం వినే, తి

‘పిత్రో రేకస్యా గ్రమ్మతౌ అన్యస్యా న్యదినే మృతౌ పూర్వ
మృతస్య పూర్వమృతాయావా సాపిణ్డ్యం త్రిపక్షే కుర్యాత్, అను
యాన మృతిం వినా అనుమరణం వినే త్యధః.

జాయపత్యో స్సహమరణే సపిణ్డీకరణనిర్ణయః

శ్లో॥ ఏకకాలమృతౌ పిత్రోగ పిత్రమేధక్రియా సహ

ఉదకం పిణ్డదానం చ శ్రాద్ధం కుర్యా త్పుథక్పుథక్

సపిణ్డీకరణం చైవ సహవా పృథగేవవా

ఏకగ్రస్తే జలం దద్యా చ్ఛ్రాద్ధం చైకదినే ద్వయోః

తస్త్రేణ శ్రవణం కుర్యా చ్ఛ్రాద్ధం కుర్యా త్పుథక్పుథక్

తత్ర ద్వయో ర్నిమిత్రౌ ద్వైబ్రాహ్మణౌ విత్తరైస్సహ; కిష్క

శ్లో॥ దమృత్యో స్సహమృ త్యౌతు పితృమేధక్రియా సహ

కుణ్డమేకం పృథక్పిణ్డ జలాజ్ఞలి శీలా మతా, ఇతి

అనుమరణేసాపిణ్డ్యకాలః

శ్లో॥ పిత్రో స్సజ్ఞాతమరణే మాతు రన్యత్ర వాదినే
అనుయాన మృతౌ శ్రాద్ధం యథాకాలం సమాచరేత్

“పతిమరణదినా దుత్తరదినమనణే తద్వ్యాదశాహే సహైవ
సాపిణ్డ్యం కుర్యా”దితి

అనుమరణే పిణ్డ్యసంయోజనప్రకారః

పుత్రగి ప్రేతాఽఽనాహన జుష్టాకార స్వాహాకార ప్రేతా
ర్చనాదికం పృథక్పృథక్ క్తన్త్రయిత్యా ఏకస్మిన్ స్థణ్ణిలే పితృగ
పిత్రాదీ నితృగ పితృపత్న్యాదీ నావాహ్య, నిమిత్తయోగి పిణ్డ్యం
పృథక్పృథక్సత్వా, పితృపిణ్డ్యం త్రిధా కృత్వా పితృగి పిత్రాదిషు
సంయోజ్య, మాతృపిణ్డ్యం త్రిధా విభజ్య పితృగి పితృపత్న్యాదిషు
యోజయేదితి.

పతితాదీనాం సాపిణ్డ్యనిషేధః

సపిణ్డీకరణం నైవ మృతానాం బ్రహ్మచారిణామ్
క్లీబానాం పతితానాం చ దుష్టశ్రీణాం తథైవచ
నైస్మికానాం యతీనాం చ శ్రాద్ధం నారాయణార్పణమ్
ఉపకుర్వాణ కస్యైవ సపిణ్డీకరణం విదుః
అపూర్వ ద్వాదశాబ్దానాం మృతానాం బ్రహ్మచారిణామ్
దాహాది షోడశాస్తన్తు నిర్వర్త్యైవ యథావిధి
ద్వాదశేహని సంప్రాప్తే నైవకుర్యా త్సపిణ్డ్యనమ్
నారాయణం సముద్దిశ్య విప్రా నమ్రేతు భోజయేత్
ఏకోద్దిష్ట విధానేన శ్రాద్ధంవా కారయే ద్విజ, ఇతి.

అన్య ప్రత్యాబ్ధికాది శ్రాద్ధ మపి నాస్తి.

శ్లో॥ నా సపిణ్డీకృతే ప్రేతే పితృకార్యం ప్రవర్తత, ఇతి స్మరణాత్

పతితైస్సహ సాపిణ్డ్యనిషేదః

క్రీబై ర్నపతితైః శ్చైవ దుష్టాభిః స్త్రీభిః రేవచ
సపిణ్డీకరణం కుర్యా దేగోద్దిష్టం సమాచరేత్.

‘పతిత మతిక్రమ్య తదుర్ధ్వగతైః సాపిణ్డ్యం కృత్వా ౭నుమా
సికాదా వేగోద్దిష్ట మాచరే దిత్సర్థః’

సాపిణ్డ్యకరణే కర్తు శ్శుభా౭నవికారః

ప్రేతశ్రాద్ధాని శిష్టాని సపిణ్డీకరణం తథా
అపకృష్టాపి కుర్వీత కర్తా నాస్తిముఖే ద్విజః
సపిణ్డీకరణశ్రాద్ధ మకృత్వా శుభకర్మకృత్

ధ్రువం ప్రాప్నోతి నరకం సపిణ్డానాం మృతౌ క్రమా దితి, కింఞ్చ
సపిణ్డీకరణా త్పూర్వం శోభనం నవిధీయతే
యదిచే త్తత్కృతం కర్మ కర్తృనాశాయ కల్పిత, ఇతి.

“సపిణ్డీకరణే హీనే కృతం శుభకార్యం వినశ్యతి,” తస్మా
త్ప్రియశ్చిత్తం హుత్వా సపిణ్డీకరణం కృత్వా భిన్న౭హని విష్ణు
సూక్తం మిందాహుత్వా శ్రావితాదీక్ హుత్వా పున శ్శుభకర్మ
కుర్యాదితి.

స్వకాలే సపిణ్డీకరణ హీనప్రాయ శ్చిత్తమ్

కర్తా ప్రాజాపత్యం చరిత్వా ౭౭గ్నిం సంసాద్య వైశ్వదే వం
యామ్యం వైతృకం వ్యాహృతీశ్చ-తైగి ప్రాయశ్చిత్తం హుత్వా
పూర్వవ త్సపిణ్డీకరణం పిణ్డసంయోజనాంతం కృత్వేతి.

శ్రాద్ధ౭హాద్రవ్యాణి

కృష్ణమాషా స్తిలా శ్చైవ శ్రేష్ఠా స్సుర్యవ శాలయః

మహాయవా వ్రీహియవా గోధూమా ముద్గ సర్షపాః

కృష్ణా శ్వేతా లోహితాశ్చ గ్రాహ్య స్సుర్య శ్రాద్ధకర్మణే, తి

ఆవ్రాశ్చ కదళీభేదా స్మృద్వీకాం చవ్య దాడిమే

విదార్యాంచ సురండాంచ శ్రాద్ధకాలేషి దాపయేత్

లాక్షం మధు ఘృతం దద్యాత్సక్షూం శ్చర్మరయా సహ
దద్యాత్ప్రాచ్యధే ప్రయత్నేన సృజ్జాతక కశేరుకా, నితి
మధూకం రామతం చైవ కర్పూరం మారిచం గుడమ్
శ్రాద్ధకర్మణి శస్తాని సైన్ధవం త్రపుషం తథే, తి

ఉర్వారుకం కారవల్లి పటోలం కాలపత్రికా
కదళీ కస్తూరి చైవ శ్రాద్ధే హ్యత్యస్త శోభనాః
గవాం క్షీరం ఘృతం శాకం క్షౌద్ర మిక్షురసో గుడమ్

కాళింగం ద్రోణపుష్పేచ తణ్డూలీ చక్రవర్తికా
వాలుకా చర్మవలయం గోశాతకిఫలం శిశుః
శ్రాద్ధే హ్యేతాని దేయాని తథా పితృరుచీని చ

నాగరం వై సదాదేయం దీఘములక మేవచ
ఘృతేన భోజయే ద్విప్రాః ఘృతం భూమా సముత్స్సజేత్

శర్కరా క్షీర సంయుక్తా పృథుకా నిత్య మక్షయాః
సర్పి స్సాంతాని సర్వాణి పాకే సంస్కృత్య యోజయేత్
మున్యన్నానిచ సర్వాణి వన్యమూల ఫలానిచ
శ్రాద్ధే హ్యేతాని యోదద్యాత్పితరగ ప్రీణయన్తిత, మితి

నిర్మాల్యమపి గజ్జమ్భ ఉచ్చిష్టమపి మాక్షికమ్
నిర్యాసమపివా హింజు గుగ్గులుం సపరిత్యజేత్
ఉత్తమం చైవ గోక్షీరం మాహిషం చైవ మధ్యమమ్
కౌష్ఠ్య మాజావికం చైవ సర్వథా పరివజయేత్

ప్రశాధికా స్సనీవారా శ్చ్యూమాకా వివిధా స్తథా
వన్యాషధి ప్రధానాస్తు శ్రాద్ధాహోగ పురుషర్షభ
యవాగి ప్రియజ్ఞవో ముద్గా గోధూమా వ్రీహయ స్త్రీలాః
నిష్పావాగి కోవిదారాశ్చ సర్వపా శ్చాత్ర శోభనాః
సకణకఞ్చ వారాకం పితృభ్యోద తమక్షయ, మితి

కృష్ణాభాన్యాని సర్వాణి వజ్రయే చ్ఛాద్ధకర్మణి
 నవజ్రయే త్రిలాంశ్చైవ ముద్గమాషాం స్తద్భవచ
 అగోధూమం చ యచ్ఛాద్ధం కృతమప్యకృతం భవేత్
 వినామాషేణ యచ్ఛాద్ధం కృతమప్యకృతం భవేత్
 క్రవ్యాదాగ్ని పితగో యస్మా దభావే పాయసాది నః
 తైలపక్వేన రహితం ముద్గమాష మధుజ్ఞాతమ్
 అగోధూమంచ యచ్ఛాద్ధ మాయుఃక్షయకరం భవే, దితి

శ్రాద్ధాననహాద్రవ్యాణి

ఉద్యోదపి కూశ్మాణ్డ మాధకోయ రాజసర్వపాః
 చణకా రాజమాషాశ్చ ఘ్నన్తి శ్రాద్ధం నసంశయః

“భూతృణాని శిగ్రు గౌర సర్వప రక్తశాక కూశ్మాణ్డా ౭లాబు
 వార్తాక బృహతీఫల వాలుకా తణ్డూలీయక కుసమ్భ మాహిషక్షీ రాదీని
 శ్రాద్ధే వజ్రయేత్.

కుమ్భితకంచ పిణ్యాకం శ్వేతవృంతాక మూలకే
 కోశాతకీ బిమ్బఫలం మద్య మాంస మయానితు
 వంశాబ్జుర మలాబుంచ తాల హింతాలకే ఫలే
 బౌషరం లవణం శ్రాద్ధే కూశ్మాణ్డం బృహతీఫలమ్
 శ్లేష్మాతకంచ శిగ్రుంచ ప్రత్యక్ష లవణం త్యజేత్
 తామ్రీపాత్రస్థితం గవ్యం క్షీరంచ లవణాన్వితమ్
 ఘృతం లవణసంయుక్తం సర్వదా పరివజ్రయేత్
 పాయసే లవణై కోయగే నదోష స్తద్యుతం పచే, దితి

‘వార్తాకం శిగ్రా మలాబుం కోవిదారం శ్వేతవృంతాకం రక్త
 శాకం శ్లేష్మాతక ముత్పలత్రయం బిసకం మధుకం కాళింగ మిత్యే
 తాని వజ్రయేత్, మాహిష మజావికం పయ స్తద్వికారాంశ్చ

ద్వాదశదిన సంస్కార క్రమః

కర్తా ద్వాదశేః ౭హని ప్రాతః కాలే స్నాత్వా ధృతాహత
వస్త్రోత్తరీయం ద్వాదశోధ్యౌః పుణ్డ్రాగి పవిత్రపాణి ర్బద్ధశిఖ స్సన్ధ్యా
వస్తనాపాసనాది నిత్యకర్మాణి కృత్వా గురుపరమ్పరా మనుసన్ధాయ,

(శ్రీ) లక్ష్మీ వల్లభా రమ్భాం వందే గురుపరమ్పరామ్

భగవతో బలేనేతి సాత్వికసంకల్పం కృత్వా ఓం భగవ...
మన్యతామ్,

సపిణ్డీకరణశ్రాద్ధానుష్ఠానం

త్రిదర్శ కృతోభయ సవిత్రపాణి యథాబలం ప్రాణాయామం
కృత్వా, ఏవంగుణ.....పుణ్యతిథౌ (ప్రాచీ) గోతిస్య శర్మణః
పితుః ప్రేతస్య మరణదినా దారభ్యా౭ద్య ద్వాదశేః ౭హని పార్వతై
కోద్దిష్ట సముచ్చయ విధానేన సపిణ్డీకరణ శ్రాద్ధం కర్తుం మమ యో
గ్యతాసిద్ధి రస్త్వితి భవంతో మహంతో ౭నుగృహ్లాస్తు [ప్ర] యోగ్య
తాసిద్ధిరస్తు, తతస్సతిల మక్షతమాదాయ గర్వతో వికీర్య (పూర్వ
రాత్రౌ) నిమన్త్రిత బ్రాహ్మణానాహూయ) దేవతాభ్య ఇతి తాన్రవ

శూద్రద్రవ్యాణి ప్రతిలోమానీతానిచ గోద్రవోద్దాలకాది కుఢాన్యా
నిచ వజ్రయేదితి.

యచ్ఛోక్తోచాదినా ప్రాప్తం పతితా ద్య దుపాజితమ్
లన్యాయ కన్యాశుక్లోత్థం ద్రవ్యం చాత్ర విగహి తమ్
పిత్రధణం మేప్రయచ్ఛేతి హ్యుక్త్యా యచ్ఛాప్యపాహృతమ్
వజ్రనీయం సదాసద్భి స్తత్తద్వై శ్రాద్ధకర్మణి
వేదవిక్రయజం దుష్టం స్త్రియా యచ్ఛాజితం ధనమ్
నదేయం పితృదేవేభ్యో యచ్ఛక్రివ దుపాజిత, మితి

శ్రాద్ధకర్తవిర్వచనమ్

ప్రేతం పితౄణాం సముద్దిశ్య భోజ్యం య త్త్రియ మాత్మనః
శ్రద్ధయా దీయతే యత్తు తచ్ఛ్రాద్ధం పరికీర్తిత, మితి.

ణమ్య, ఓం దేవతాభ్యుగి పితృభ్యశ్చ మహాయోగిభ్య ఏవచ! నమస్త్వ
ధాయై స్వాహాయై నిత్యమేవ నమోనమః॥ కాలకామక సంజ్ఞిక
విశ్వేభ్యో దేవేభ్యో నమః (ప్రాచీ) పితుః పితృపితామహ ప్రపితామ
హేభ్యో నమః (ఉప-అప) శ్రాద్ధసంరక్షక శ్రీ మహావిష్ణు వేదనమః
(ప్రాచీ) * స్వామినః అస్మిద్వివసే గోత్రం శర్మాణం పితరం ప్రేత
ముద్దిశ్య పార్వజైకోద్దిప్త సముచ్చయ విధానేన సపిణ్డీకరణ శ్రాద్ధం
కర్తుముద్యోగః క్రియతే దేశకాల పాత్రాదికం సర్వం శ్రాద్ధాహు
మస్త్వితి భవంతో మహాంతోను గృహ్లాన్తు [ప్ర] సర్వం శ్రాద్ధాహు
మస్తు.

శ్లో॥ శ్రాద్ధభూమిం గయాం ధ్యాత్వా ధ్యాత్వా దేవం గదాధరమ్
నస్వాదీంశ్చ పితౄ ధ్యాత్వా తతశ్రాద్ధం ప్రవర్తయే [ప్ర] ప్రవ
ర్తయ

౧తతః ప్రాణానాయమ్య, ఏవంగుణ.....పుణ్యతిథౌ (ప్రాచీ)
గోత్రస్య శర్మణః పితుః ప్రేతస్య మరణదినాదారభ్యాద్య ద్వాదశే

మాతృ సపిణ్డీకరణ శ్రాద్ధే బ్రాహ్మణానుజ్ఞా

* (ప్రాచీనపీఠీ) స్వామినః అస్మిద్వివసే! గోత్రం నమ్నిం మాతరం ప్రేతా
ముద్దిశ్య పార్వజైకోద్దిప్త సముచ్చయ విధానేన సపిణ్డీకరణ శ్రాద్ధం కర్తుముద్యోగః
క్రియతే దేశకాల పాత్రాదికం సర్వం శ్రాద్ధాహుమ స్త్వితి భవంతో మహాంతోనుగృ
హ్లాన్తు [ప్ర]సర్వం శ్రాద్ధాహుమస్తు; ఇతి.

? మాతృసపిణ్డీకరణ సజ్గుల్పః

ప్రాణానాయమ్య ఏవంగుణ.....తిథౌ(ప్రాచీ)గోత్రాయాః నామ్నూః
మాతుః ప్రేతాయాః మరణదినాదారభ్యా ద్య ద్వాదశే ౭హని పార్వజైకోద్దిప్త
సముచ్చయ విధానేన సపిణ్డీకరణశ్రాద్ధం పితుః పితృపితామహ ప్రపితామహ పత్నీ
భిస్సహ సమానోదక సావిజ్ఞ సిద్ధ్యర్థంచ ప్రేతాత్వ విముక్తిద్వారా వస్వాది పితృ
లోకా ౭వాప్త్యర్థం భగవన్ముఖోల్లాసాధంబ గోత్రాయాః నామ్నూః మాతుః
ప్రేతాయాః ఏకోద్దిప్తవిధానేన పితుః పితృ పితామహ ప్రపితామహ పత్నీనాం
గోత్రాణాం నామ్నినాం పృథివ్యంతరిక్ష దివిగతానాం వసురుద్రాదిత్య పత్నీస్వరూ
పాణాం పార్వణవిధానేన ఏవముభయాత్మకం కాలకామక సంజ్ఞిక విశ్వదేవ పూర్వ
కం విష్ణ్వస్తమేవా ద్యకరిష్యే (ఇతిసజ్గుల్పు సర్వంకుర్యాత్)

ఽహని పార్వణైకోద్దిష్ట సముచ్చయ విధానేన సపిణ్డీకరణ శ్రాద్ధం
తత్పితృ పితామహ ప్రపితామహౌ స్సహ సమానోదక సాపిణ్డ్య సిద్ధ్య
ర్థం ప్రేతస్య విముక్తిద్వారా వస్సాది పితృలోకా ఽవాప్త్యర్థం భగ
వన్మఖోల్లాసార్థంచ గోత్రస్య శర్మణః పితృః ప్రేతస్య ఏకోద్దిష్టవిధా
నేన తత్పితృ పితామహ ప్రపితామహానాం గోత్రాణాం శర్మణాం
పుధివ్యస్తరిక్ష దివిగతానాం వసురుద్రా ఽదిత్య స్వరూపాణాం
పార్వణవిధానేన ఏవ ముఖయాత్మకం కాలకామక సంజ్ఞికవిశ్వదేవ
పూర్వకం విష్ణ్వస్తమేవా ఽద్యకరిష్యే (ఉప-అప)

ప్రాణానాయమ్య ఏవంగుణ...పుణ్యతిథౌ (ప్రాచీ) గోత్రస్య
శర్మణః పితృఃప్రేతస్య మరణదినాదారభ్యా ఽద్య ద్వాదశేఽ హని
సపిణ్డీకరణకాలే తిథివారాదిభి ర్యోదోషస్సమజని తద్దోషపరిహారార్థం
యథాశక్తి హిరణ్యదానం కరిష్యే (అప)

శ్లో॥ హిరణ్యగర్భ గర్భస్థం హేమబీజం విభావసోః

అనస్త పుణ్యఫలద మతశ్చాన్తిం ప్రయచ్ఛ మే

(ప్రాచీ) గోత్రస్య.....యథాశక్తి హిరణ్యం తుభ్యమహం సంప్ర
దదే ఇదం నమమ శ్రీకృష్ణార్పితమ్॥

సపిణ్డీకరణ బ్రాహ్మణ వరణమ్

ప్రాణానాయమ్య ఏవంగుణ...పుణ్యతిథౌ (ప్రాచీ) ఏతత్స
పిణ్డీకరణ శ్రాద్ధాజ్ఞత్వేన బ్రాహ్మణవరణ కృసరతామ్బూలా భ్యజ్జన
దానాని చాఽద్యకరిష్యే (ఉప-అప-ప్రాచీ) గోత్రస్య శర్మణః పితృః
ప్రేతస్య మరణదినాదారభ్యా ఽద్య ద్వాదశే ఽహని సపిణ్డీకరణ
శ్రాద్ధే (ఉప-అప) * కాలసంజ్ఞిక విశ్వేషాం దేవానా మిదమాసనమ్,
కాలసంజ్ఞిక విశ్వదేవార్థే భోక్తృతామ్ (ఇతిదభైర్యత్వా) అస్త
శ్మధ్యర్థ మయం కృసరః; అస్య శుద్ధ్యర్థ మిదం తామ్బూలమ్,

* విశ్వదేవార్థ మేకం, పితృర్థ మేకం, ప్రేతార్థ మేకం, విష్ణ్వర్థ
మేకం చతురో బ్రాహ్మణాన్వరయే దితి. బ్రాహ్మణాఽభావ విషయే

శరీరశుద్ధ్యర్థమిదమభ్యజ్ఞానమ్ (ప్రాచీ) గోత్రస్య... శ్రాద్ధే (ఉప)
కామకసంజ్ఞిక విశ్వేషాం దేవానామిదమాసనమ్, కామకసంజ్ఞిక
విశ్వదేవార్థే భోక్తృతామ్ (ఇతిదర్శైర్వృత్వా) అస్తశ్శుద్ధ్యర్థ
మయంకృతః, ఆస్యశుద్ధ్యర్థమిదం తామూలమ్, శరీరశుద్ధ్యర్థ
మిదమభ్యజ్ఞానమ్ (ప్రాచీ) గోత్రస్య... శ్రాద్ధే వసుకూపాణాం పితృః
పితౄణామిదమాసనమ్, పితృణాం పితృర్థే భోక్తృతామ్ (ఇతిదర్శైర్వృత్వా)
త్వా అస్తశ్శుద్ధ్యర్థమయంకృతః ఆస్యశుద్ధ్యర్థమిదం తామూలమ్,
శరీరశుద్ధ్యర్థమిదమభ్యజ్ఞానమ్; గోత్రస్య... శ్రాద్ధే రుద్రకూపాణాం
పితృణాం పితౄణామహానామిదమాసనమ్, పితృణాం పితౄమహార్థే భోక్తృ
తామ్ (ఇతి దర్శైర్వృత్వా) అస్తశ్శుద్ధ్యర్థమయంకృతః

నిమన్త్రితనియమాః

నిమన్త్రితో నాన్యత్రా పత్రామేత్

వేదితస్తు యథాన్యాయం హవ్యకవ్యే ద్విజోత్తమః.

కథంచి దవ్యపత్రామన్మపీ సూకరతాం వ్రజేత్

నిమన్త్రితో నాదీయాత

నిమన్త్రితో భవేద్విప్రో నియతాత్మా భవేత్తదా

నచచ్ఛందాం స్యదీయాత యస్యశ్రాద్ధంచ తద్భవేత్

నిమన్త్రితో నకిచ్చేద్భక్షయేత్

శ్రాద్ధేనిమన్త్రితో యస్తు ప్రతిగృహ్య ప్రతిగృహమ్

భక్షయేత్కిచ్చేదవ్యన్య త్సుకృతం తస్య నశ్యతి.

నిమన్త్రితోఽన్యత్రనాశ్నీయాత్

నిమన్త్రితస్తు యోవిప్రో భోక్తృమన్యత్ర గచ్ఛతి

నరకాణాం శతం గత్వా చజ్ఞాలే ష్వభిజాయతే

శ్రాద్ధీయం ప్రతిగృహ్యఽన్యశ్రాద్ధేనాఽద్యాత్

ఆమశ్రాద్ధం గృహీత్వాతు యోఽన్యశ్రాద్ధేఽత్తిమోహతః

పతన్తి పితరస్తస్య బ్రహ్మణో దకక్రియాః

నిమన్త్రితస్య నిరాకరణే కర్తృత్వహా నోషః.

నిమన్త్రిణం కారయత్వా నివారయతి దుర్మతిః

బ్రహ్మహత్యా మవాప్నోతి శూద్రయోనోచ జాయత, ఇతి,

ఆస్య శుభ్యర్థ మిదం తామూర్బలమ్, శరీరశుభ్యర్థ మిద మభ్యజ్ఞనమ్,
 గోత్రస్య శర్మణః.....శ్రాద్ధే ఆదిత్యరూపాణాం పితృగ పృథితా
 మహానామిదమూసనమ్ పితృగప్రపితామహాఠే భోక్తృతామ్ (ఇతిదర్శైర్వృత్వా)
 అస్తశ్శుభ్యర్థమయం కృసరః, ఆస్యశుభ్యర్థమిదం తామూర్బలమ్,
 శరీరశుభ్యర్థ మిదమభ్యజ్ఞనమ్, గోత్రస్య.....శ్రాద్ధే
 ప్రేతస్యే దమాసనమ్, ప్రేతాఠే, భోక్తృతామ్, (ఇతిదర్శైర్వృత్వా)
 అస్తశ్శుభ్యర్థ మయస్తేకృసరః ఆస్యశుభ్యర్థమిదం తే తామూర్బలమ్,
 శరీరశుభ్యర్థ మిద మభ్యజ్ఞనమ్, (ఉప) (అప) (ప్రాచీ)
 గోత్రస్య...శ్రాద్ధే (ఉప) శ్రాద్ధసంరక్షక శ్రీమహావిష్ణో రిదమాస
 నమ్ శ్రాద్ధసంరక్షక శ్రీమహావిష్ణురేభోక్తృతామ్, (ఇతిదర్శైర్వృత్వా)
 అస్తశ్శుభ్యర్థ మయస్తే కృసరః ఆస్యశుభ్యర్థమిదం తామూర్బలమ్
 శరీరశుభ్యర్థ మిద మభ్యజ్ఞనమ్॥ ఇతిక్రమేణ కృసరాదీని దత్వా
 తాస్మాదాఠం విసృజ్య।

*స్వయంచస్మాత్వా ధృత ద్వాదశోధ్వపుణ్ణాశ్రిదర్భ కృతోభయ
 పవిత్రపాణిగ ప్రాణానాయమ్య ఏవంగుణ.....పుణ్యతిథౌ (ప్రాచీనా
 వీక్షీ) గోత్రస్య శర్మణగ పితృగ ప్రేతస్య మరణదినా దారభ్యాదద్య
 ద్వాదశేనాని పార్వణైకోద్దిష్ట సముచ్చయ విధానేనాదద్య కరిష్య
 మాణ సపిణ్డికరణ శ్రాద్ధాజ్ఞభూతం? వైశ్వదేవాఽఽఘారం కరిష్యే

* శ్రాద్ధదా పుష్టిదక స్నాన నిషేధః.

మృతౌ జన్మని సక్ష్మానై శ్రాద్ధే పర్వణి కోవిదః
 అస్పృశ్యస్పృశనే చైవ సస్నాయా దుష్టవారిణా
 జానన్మనాపది తథా యస్నాయా దుష్టవారిణా
 సగోహత్యా కృతం పాపం ప్రాప్నోత్యేవ ససంశయ, ఇతి.

? సాపిణ్డ్యేఅగ్నినిర్ణయః

సపిణ్డికరణం పిత్రోః కుర్యా దౌపాసనే సుతః

అలాభే లౌకికే హ్యగ్నౌ సర్వం సంపాదయే ద్దురః

యజమానో గృహస్థశ్చే న్మాతాపిత్రో రౌపాసనాఽగ్నౌ, తదన్వేషాం లౌకి
 కాఽగ్నౌ। బ్రహ్మచారి విదుర శ్చే న్మాతా పిత్రో రపి లౌకికాఽగ్నౌ। వైశ్వదేవాఽఽ
 ఘార మష్టకాయా మివ కృత్వేతి.

(ఇతి సజ్జల్య) (ఉప - అప) † జౌపాననా దగ్నిమాహృత్య స్థణీలే
వైశ్వదేవాఽఽఘారం కృత్వా.

వైశ్వదేవాఽఽఘారః

* ఏతోన్వంద్ర మిత్యగ్న్యాలయం ప్రోక్ష్య ఓం ఏతోన్వంద్రం
.....సిషా ససి, మయిదేవాదిభిః ప్రాగాది చతుర్దిశం దక్షిణా
గ్రాఽపశ్చిమాగ్రా నయుగ్మాఽదర్శానుక్షయేత్, మయిదేవాఇతి
ప్రాచ్యాం దక్షిణాగ్రాఽ, ఓం మయిదేవాద్ర...సువీరాః, మహ్యం
యజన్త్యితి దక్షిణస్యాం పశ్చిమాగ్రాఽ, ఓం మహ్యంయ...తామే,
దేవీష్టమర్వీ రిత్యత్తరస్యాం పశ్చిమాగ్రాఽ, ఓం దేవీష్టమర్వీరు...
సోమరాజ్, అగ్నిర్మన్యమితి పశ్చిమశ్చాం దక్షిణాగ్రాఽ. ఓం అగ్ని
ర్మన్యం ప్ర...విశేతత్, త్రీం శ్రీనేక్షైకం వా దర్శానుక్షయేత్, ఉద్ధ
న్యమానమితి మధ్య పూర్వాపర యమాగ్ని నైర్ముతి సోమేశాన
మరుతో బర్హిషా ఖనతి, ఓం ఉద్ధన్యమాన...తోకసాతా, తథా పూత
హ్య తన ఇతి మహ్యోత్తర దక్షిణేషు తథా మధ్య పూర్వ పశ్చిమేషు
దక్షిణాంతం పశ్చిమాంతం ప్రాదేశమాత్రాః షడ్జ్ఞా లిఖత్వా, పూత
హ్య త...విగంశత్, అష్టాబంధమితి వక్రీతం యుగ్మదర్శం దక్షిణ

, ద్వాదశాఽఽహే విచ్చిన్నాపాననాగ్ని హోత్రికృత్యమ్.

గృహస్థో విచ్చిన్నాపాననశ్చే తస్వకీయమగ్నిం తస్మిన్నేవ దినే ప్రాత
రేవ పునరాధానం కృత్వా, తమగ్నిమానీయ వైత్తకాఘారం జహుయాత్ సపిణ్డీ
కరణ పునరాధానయో రేకస్మిన్ స్థణీలే తన్నేజాఽఽఘారో నకర్తవ్య స్సపిణ్డీ
కరణస్య వైత్తకాఽఽఘార విధానా దితి.

* శుద్ధే దేశే వైష్టికజలేన భూమి మలజ్కృత్య తత్రశుద్ధాభి సింకతాభిః
ప్రాకృశ్చిమం దక్షిణోత్తరంచ ద్వాత్రింశ దఙ్గల్యాయతం దక్షిణ పశ్చి
మప్రవణం స్థణీల ముసకల్ప్య దక్షిణతః దక్షిణాగ్ర దర్శోపరి సంఖారాఽ
దర్శ దర్శ స్పృక్, స్రువ ప్రణీ ధ్యాజ్య స్థాల్యాదీకై ఏక్షైకకః దక్షిణాంత
మవాజ్ఞాఖం సాదయత్వా, ఇతి

ప్రాచీనవీతం వినా వైశ్వదేవాఽఽఘారః కర్తవ్యః అను పవీతినా కృతశ్చేత్స
ఏవ వైత్తకాఽఽఘారాద్యుచారాః

పశ్చిమస్యా ముత్సృజ్య, అష్టాబం...వ రేయమ్, (అపఉపస్సృశ్య) హిర
ణ్యశకలం ముష్టిమాత్రప్రీహీన్వా తన్మధ్యే నిధాయ రేఖాః గాయత్ర్యా
ప్రోక్ష్య పూర్వోక్త బౌపనాగ్నిం పాత్రేణానీయ ఉపావరోహేతి స్థణ్ణి
లమధ్యే నిధాయ తత్పాత్రే సాక్షతముదకం నిక్షిపేత్, ఓం ఉపావ...
రోణే, ఇన్ధనైగ ప్రజ్వాల్య చత్వారిశ్యజ్జే త్యగ్నిం ధ్యాత్వా ఓంచత్వా
రిశ్య...ఆవివేశ, సప్తహస్త...విభావయేత్, అగ్నయేనమః ధ్యాయా
మి ఆవాహయామి ఆసనాది సర్వోపచారాన్ సమర్పయామి పరితగ
పుష్పాక్షతాదిభిర్ద్వాగ్రీదీ నభ్యర్చ్యఓం ఇద్వాయ నమః...ఈశానాయ
నమః కర్మణే వా మితి కరా ప్రత్యూళయతి, కర్మ...యమ్, ఇదమాప
శ్చివా ఇత్యప్ భిమస్త్ర్య, ఇదమాప శ్చి...రశ్మిభిః, అదితే ౭నుమన్య
స్వ దక్షిణానో వేదిం పరిమృజామితి దక్షిణవేది మాగ్నేయాది నైర్
ఋత్యస్తమ్, అదితే ౭ను...మస్మి, అనుమతే ౭ను మన్యస్వ పశ్చిమ
తో వేదిం పరిమృజామితి పశ్చిమవేదిం వాయవ్యాది నైర్ ఋత్యస్తమ్
అనుమతే ౭ను...మస్మి, సరస్వతే ౭నుమన్యస్వోత్తర తో వేదిం పరి
మృజామితి ఉత్తర వేదిమీశానాది వాయవ్యాస్తమ్, సరస్వతే ౭ను....
మస్మి దేవసవితః ప్రసు వేతి పూర్వ వేదిమీశానా ద్యాగ్నేయాస్తమ్, దేవ
సవితః.....మస్మి తథా ఈశానాద్యస్త మపసవ్యం పరిషిచ్య గా
యత్ర్యా వేదీశ్చ తస్రగ ప్రోక్షయతి, తత్త్వవి...యాత్, బ్రహ్మ
సోమ వేదో రథో వేద్యాం వా ప్రాగ్రా హస్తమాత్ర * కూర్చా
నిధాయ బ్రహ్మజ్జ్ఞానగ్ం సోమోధేనుమితి బ్రహ్మసోమా వావాహ
యేత్, ఓం బ్రహ్మజ...వివః ఓం భూః బ్రహ్మణ మావాహ
యామి.....హిరణ్యగర్భ మావాహయామి, ఓం సోమోధే...
దస్తై, ఓం భూః సోమమావాహయామి చంద్రమావాహ

* బ్రహ్మ సోమ కూర్చం, ఉత్పవన పవిత్రం, ప్రణిధి పవిత్రే, వరపిష్ఠ
సమిధా, పూర్ణ్య సమిధా, బామరాహతీ యుక్తోవహా ద్యాహతీనాంచ పూర్వపదేవ
దైవికే వైత్తకే ప్యేతేషాం యదోక్తం అగ్రమంత్రం కరోతి విపరీతో నకర్తవ్యః,
సర్వదా దైవికత్వాత్ ఇతి

యామి ఆసన పాద్య పుష్పగర్జ భూపదీపై రభ్యర్చయేత్, అభ్యర్చ్య
 గోం భూపతే భవనపత ఇతి ప్రత్యేకం ప్రేక్ష్య ఓంభూపతే.....
 బ్రహ్మణ త్వాన్మణీమహే, తాభ్యామహం భూపతిరిత్యుక్తే సతి,
 అహం భూపతి.....యజ్ఞం గోపాయ! ఓంభూపతే.....సోమగ్ం
 రాజానం త్వాన్మణీమహే!అహంభూ.....యజ్ఞం గోపాయ,బ్రహ్మ
 ప్రోక్షిష్యామిత్యస్తా తథోక్త్వా పునస్తాభ్యాం ప్రోక్షేత్సుక్తస్తథా
 ప్రోక్షయతి బ్రహ్మ నోప్క్షిష్యామి! ప్రోక్షయ.....ధేహి ఓం
 ప్రోక్షసాను ప్రోక్షిష్యామి, ప్రోక్షయ...ధేహి ఓం ప్రోక్ష
 ప్రోక్షణ్యాం (కరక) పాత్రాదాధావ మాదాయ (పురతో నిధాయ)
 పవిత్రేష్ఠ(ఇత్యుత్తరస్యాం) వేద్యాం బహిష్కన్యసంయత్వా, పవిత్రే
 స్థో.....పావనేష్ఠః, తాన్పురశురసీతి సకృన్మస్త్రీణ సంభారాన్ ద్విః
 ప్రోక్ష్య, పరశు.....ప్రోక్షి తాన్మన్మ సమిధో ముక్తబద్ధాగ్నిష్ఠాసీతి,
 కృష్ణోస్యా..... త్వాస్వాహా! వేదిరసీతి పశ్చిమవేదిమ్ వేదిరసి
 బర్హిషేత్వాస్వాహా! బర్హిరసీతి బర్హిః॥ బర్హిరసి॥ స్రువా
 దీన్ సృగభ్య ఇతి స్రుగభ్యస్తాస్వాహా॥ బర్హిహోఽగ్రం దివేత్వేతి॥
 దేవేత్వా మధ్య మస్తరితాయత్వేతి॥ అస్తరితాయత్వా॥ మూలం
 పృథివ్యైత్వేతి ॥పృథివ్యైత్వా పోషాయత్వేత్యహం బర్హిర్భస్మనే
 సంస్రావ్య! పోషాయత్వ! స్వధాపితృభ్య ఇతి సాపసవ్యం దక్షిణత్య
 ప్రోక్ష్య స్వధా పితృభ్యగి । (ఉప-అప) అహం శేషం పశ్చిమస్యా
 ముత్తరాస్త మూర్ఖవే తి స్రావయేత్ । ఊర్భవ...గచ్ఛత । ఉభా
 భ్యామితి పాణీ ప్రత్యక్షయతి । ఉభాభ్యాం...వీతయే । పూషాత ఇతి
 బర్హిర్భస్మం విసృజ్య, పూషాతే గ్రన్థిం వివ్యతు । మూలదూర్భ
 మాదిత్య వ్యజ్ఞనమసీతి పాణినా ఽభిముక్య । ఆదిత్య వ్యజ్ఞన మసి ।
 పశ్చిమతో వేద్యధస్తా దుత్తరాగ్ర మూర్ణామగ్నిద సమితి దర్భైర్బరచ్ఛి
 ద్రం పరిస్తీర్య! ఊర్ణామ్రుదసం త్వాస్త్రణామి । స్వాసన్థం దేవేభ్య
 ఇతి ప్రాగగ్రగ్ం స్వాసనే చైకం నిధాయ । స్వాసన్థం దేవేభ్యః॥

* విష్ణోస్తూపోనీతి ప్రాచ్యామ్, విష్ణోస్తూపోఽసి, దక్షిణత ఇతి యామ్యామ్|దక్షిణతో విష్ణోస్తూపోఽసి|| ఉత్తరఇత్యుదీచ్యామ్| ఉత్తరత ఉదీచైర్మృజ్జనమసి విష్ణోస్తూపోఽసి| పశ్చిమతఇతి ప్రతీచ్యామ్| పశ్చిమత స్సాధత్తాం దేవేభ్యో విష్ణోస్తూపోఽఽసి|| ఇతి దక్షిణాగ్రాః పశ్చిమాగ్రాః ప్రాగాది విన్యస్య నైర్ఋత్యాం దక్షిణపరిస్తరణాగ్రి మూర్ధ్వం కృత్వా, గర్భరోవీనీతి పశ్చిమస్యాం దక్షిణాగ్రమ్|| గర్భరోఽఽసి వి... ఈడితః| ఇన్ద్రస్యేతి యామ్యాం పశ్చిమాగ్రమ్| ఇన్ద్రస్య... ఈడితః| మిత్రావరుణా విత్యుదీచ్యాం పశ్చిమాగ్రమ్ | మిత్రావ... ఈడితః వేద్యాం దక్షిణాగ్రం పశ్చిమాగ్రం పరిధీన్పరిధధాతి వాయవ్యాం పశ్చిమాగ్రిమూర్ధ్వం కరోతి సూర్యస్త్యేతి, ప్రాచ్యా ముత్తరాంత (మథోవేద్యాం కూర్చేనాద్భిగి పరిషిచ్య) సూర్యస్త్వా పురస్తా... శస్త్రాః| ఉపరిష్టా దేవా ఇత్యగ్నే రూర్ధ్వభాగ ముత్తరాంత మద్భిగి పరిషిచ్య|| ఉపరిష్టా... శస్త్రాః | అధస్తాన్నాగా (ఇత్యగ్నే రధశ్చితభాద్భిగి పరిషిచ్య) అధస్తా... శస్త్రాః వీతిహోత్ర మిత్యగ్నస్య లయే సమిధా వగ్నిశయో ద్విశో హర్థ్యాగే) (మన్త్రావృత్త్యా) నిదధాతి|| వీతిహోత్రం త్వా... మధ్యరే, సమిదసి సమిదస్యాయుషే త్వా.

పరిస్తీర్య మిత్యాదిన్ద్రాది దక్షిణాంత మప్రపక్షిణ మార్షేణా పో దత్వా పరిస్తీర్య.....మన్త్రయామి, సృతాసీ త్యాతిభి ర్దక్షిణాఽది వేదిషు పశ్చిమాంతం దక్షిణాంతం చ పరిషిచ్య, సృతాసి, ఘృతాసి ధృవాసి, తారుణాసి (పునస్తథాపో గృహీత్వా) ప్రదక్షిణ మార్షే యాద్యంత (మార్షేణ తీర్థేన తూష్ఠీ) మద్భిగిపరిషించతి, వానస్పత్యోనీతి (మన్త్రావృత్త్యా) ప్రణిధి ప్రత్యోశ్య, వానస్ప... శుద్ధస్య, పృథివ్యాపో గృహీమ్యామితి (మన్త్రావృత్త్యా) సాక్షత మద్భిరాపూర్య (పృథివ్యాపో... గృహీమ్యామి,) వసూనాం పవిత్రమిత్యుదగ్రక్రే పవిత్రే

* అయగ్మ దర్భగ్రధిత పరిస్తరణో దుమ్మర పరిధీంశ్చ దక్షిణాగ్రాః పశ్చిమాగ్రాః ప్రాగాది విన్యస్య నైర్ఋత్యా దక్షిణ పరిస్తరణాగ్ర మూర్ధ్వం కృత్వా వాయవ్యాం పశ్చిమాగ్ర పరిధ్యగ్రం దక్షిణాగ్ర పరిధి మార్షే విధాయేతి|

(మంత్రా)వృత్త్యా ప్రక్షిప్య వసూనాం...ధారమ్ దక్షిణేన పాణినా గ్ర
మితర ద్వామేన గృహీత్వా దక్షిణాగ్రం కృత్వా పాణ్యోరుత్తా
నాఙ్గుష్ఠా నామికాభ్యాం (మంత్రా)వృత్త్యా దేవోవ స్సవితేతి ప్రాగ
స్తమ్, దేవోవ స్సవితో త్పునాతు॥ అచ్చిద్రేణ పవిత్రేణేతి పశ్చి
మాస్తమ్, అచ్చిద్రేణ పవిత్రేణ॥ వసోస్సూర్యస్య రశ్మిభిరతి ప్రాగ
స్తమ్ (త్రిరుత్పాయ) వసోస్సూర్యస్య రశ్మిభిః (ప్రవక్షిణం యథా)
తథా నిదధాతి॥ బ్రహ్మన్నపఞ్చతి సోమాపఞ్చతిచ బ్రహ్మసోమా ప్రత్యే
కం ప్రేక్ష్య ఓం బ్రహ్మన్నపఞ్చ ప్రణేమ్యామి యజమానవాచం యచ్ఛ॥
ఓం ప్రణయ...ఓం ప్రణయ॥ సోమాపఞ్చ ప్రణేమ్యామి యజమాన
వాచం యచ్ఛ॥ ఓం ప్రణయ...ఓం ప్రణయ, కోవఞ్చతి ప్రిణేయ॥ ఓం
కోవఞ్చతి ప్రణేయ॥ ఓం కోవఞ్చ॥ ప్రణ...సవోయునక్తు॥ ఓం కోవఞ్చ...
సవోయునక్తు॥ వేద్యాం దక్షిణోత్తరయోగి ప్రణేధి నిధాయ, సంవిశే
న్తామితి (మంత్రా)వృత్త్యా తత్తత్తీర్థేన కూర్చేన (ప్రణేథా) జలం సం
స్రావ్య ఓంసంవి...యై గాయత్యా స్రువాదీ ప్రోక్షయేత్ తత్సవి
...యాత్, భూస్సప్తవం గృహ్లామితి స్రువాదీ స్తృహీత్వా॥ భూస్సప్త
వం...స్రవం గృహ్లామి, వర్షిష్టే అధికాకఞ్చి వేద్యధస్తా త్సమిథా
న్యస్య॥ వర్షిష్టే...రక్షస్య॥ అహీనో నిర్వశామితి స్రవం ప్రత్యాశ్య॥
ఓం అహీ...న్భవ॥ నిర్దగ్ధమితి (దగ్ధోల్లేన) పర్యగ్నిం కృత్వా ఓం
నిర్దగ్ధ...ద్విష్టుః॥ నిష్టప్తమితి (పునరక్షాప)తాప్య సమిథో ర్విద
ధ్యాత్, ఓంనిష్ట...ద్విష్టుః॥

అదితిరస్యచ్చిద్రపత్రే త్యాజ్యస్థాలీం గృహీత్వా, అదితిరస్య
చ్చిద్రపత్రే॥ ఉత్తరే భూతకృతస్థాపాథ మిత్యజ్ఞారం వ్యస్య, ఓం భూత
...త్వరీ॥ సగరాస్థేతి విన్యస్య సగరాస్థ॥ మహీనామితి పచతి॥ ఓం మ
హీనాం...యజ్ఞాయై॥ పసూనాంపవిత్ర మిత్యుదగగ్రం పవిత్రం
ప్రక్షిప్య ॥ ఓం వసూ...ధారమ్ పూర్వవ త్పవిత్రేణ దేవోవస్సవితే
తి త్రిరుత్పాయ॥ ఓం దేవో...రశ్మిభిః॥ ఆజ్యస్థాల్యాః పృష్టగత్ భస్మ

ప్రణేధీద్వే స్రుక్ స్రువో ఆజ్యస్థాలీంచ పూర్వవత్ నిక్షిప్య

ఇదంవిష్ణురితి వేదేన శోధయిత్వా॥ ఓం ఇదం...సురే ఆజ్ఞారా స్రు
త్యూహ్య వేద ముత్తరే నిధాయ॥ ఉద్భవస్థోదహమితి బర్హి ర్దగ్ధాః
ఓం ఉద్భవ...రోచయ॥ అజ్ఞారమస్తరిత మిత్యాజ్యస్య దశయతి, ఓం
అస్తరితం...మృచ్చ॥ ఉదగుద్వాస్యాఽగ్నిం పరిసమూహ్య (ఉపవే
షేణ) దక్షిణతోజ్ఞారం గాయత్ర్యావ్యస్య॥ తత్సవి...మాత్॥ తయైవ
చరుస్థాలీ మధిశ్రిత్య దర్శోల్లేనపక్త్వాఽభిఘోర్య (దక్షిణతఉద్వాస్య)
అవతారయతి॥ స్రుచాంపశ్చిమత ఆజ్యస్థాలీం నిధాయ పూర్వవత్సవి
త్రేణాఽజ్యంపాత్రే త్రిరుక్పయ దేవోవ...రశ్మిభిః॥ ఘోత్రీసీత్యా
ఽఽజ్యస్థాల్యాగి పవిత్రగ్రంధిం విసృజ్య ఓం ఘోత్రీ...దృగ్ంహ దక్షి
ణపశ్చిమే దక్షిణాగ్రం నిధాయ (అపఉపస్పృశ్య) అద్భిగి ప్రోత్య ఆప్యాయ
న్తామితి పవిత్రంజుహోతి ఓం ఆప్యాయ...స్వాహా॥ వీతిహోత్రమితి
సమిదగ్రం ఘృతాక్త మగ్నా నైఋత్యే స్థాపయిత్వా॥ ఓం వీతీ...
సమిదసి సమిదస్యా యుషేత్వా దేవస్యత్వేతి మంత్రాస్తేఘృతం విహ
రామితి స్రువేణ హోమ్యం (అగ్నిం ప్రాజాపత్యమితి స్మృత్వా) పశ్చి
మాంతంవిహరతి ఘృతంవిహరామి.

దక్షిణప్రణిధౌ బ్రాహ్మేణ తీర్థేన ప్రజాపతి పురోగా నావా
హయామితి, ఓం ప్రజాపతి మావాహయామి॥ ఓం ఇంద్ర మావాహ
యామి॥ ఓం అగ్ని మావాహయామి॥ ఓం సోమమావాహయామి॥
ఉత్తరప్రణిధౌ దైవేన తీర్థేనాగ్న్యాదిదేవాః ప్రణవపూర్వ మావా
హ్య॥ ఓం అగ్ని మావాహయామి॥ ఓం సోమ మావాహయామి॥
ఓం అగ్నియోమా వావాహయామి॥ ఓం ప్రజాపతి మావాహయామి॥
ఓం బ్రహ్మణ మావాహయామి॥ ఓం ఇంద్ర మావాహయామి॥ ఓం
వసూ నావాహయామి॥ ఓం మరుత ఆవాహయామి॥ ఓం రుద్రానా
వాహయామి॥ (అపఉపస్పృశ్య) ఓం విష్ణు మావాహయామి॥ ఓం
బృహస్పతి మావాహయామి॥ ఓం మిత్రమావాహయామి॥ ఓం
వరుణమావాహయామి॥ ఓం ఆదిత్యానావాహయామి॥ ఓం అశ్వీ
నావాహయామి॥ ఓం పూషణ మావాహయామి॥ ఓం కక్ష

మావాహయామి। ఓం కక్షదైవతసోమ మావాహయామి। ఓం
వైశ్వదేవయజ్ఞ మావాహయామి। ఓం యజ్ఞదైవత విశ్వాద్దేవానా
వాహయామి। (ఆవాహితదేవాన్ సర్వోపచారై రభ్యర్చ్య)
యథావాహనగ్ం ఆజ్యభాగయోః స్రువేణాజ్యమూర్ధంసీత్వా జప్తం
నిర్వపామితి తత్తన్నామ్నా ఆజ్యపాతే) నిర్వాపం కరోతి। (దక్షిణ
భాగే) ఓం ప్రజాపతయే జప్తం నిర్వపామి। ఓం ఇంద్రియజప్తం
నిర్వపామి। ఓం అగ్నయేజప్తం నిర్వపామి। ఓం సోమాయ జప్తం
నిర్వపామి। (ఉత్తరభాగే) ఓం అగ్నయేజప్తం నిర్వపామి। ఓం సోమా
యజప్తం నిర్వపామి। ఓం అగ్నిషోమాభ్యాం జప్తం నిర్వపామి। ఓం
ప్రజాపతయే జప్తం నిర్వపామి। ఓం బ్రహ్మణేజప్తం నిర్వపామి। ఓం
ఇంద్రియజప్తం నిర్వపామి। ఓం వసుభ్యోజప్తం నిర్వపామి। ఓం మరు
ద్యోజప్తం నిర్వపామి। ఓం రుద్రేభ్యో జప్తం నిర్వపామి। (అప ఉప
స్పృశ్య) ఓం విష్ణవేజప్తం నిర్వపామి। ఓం బృహస్పతయే జప్తం నిర్వ
పామి॥ ఓం మిత్రాయజప్తం నిర్వపామి। ఓం వరుణాయజప్తం నిర్వపామి।
ఓం ఆదిత్యేభ్యోజప్తం నిర్వపామి। ఓం అశ్వినోజప్తం నిర్వపామి।
ఓం పూష్టేజప్తం నిర్వపామి। ఓం కక్షాయజప్తం నిర్వపామి। ఓం
కక్షదైవత సోమాయ జప్తం నిర్వపామి। ఓం వైశ్వదేవ యజ్ఞాయ
జప్తం నిర్వపామి। ఓం యజ్ఞదైవత విశ్వేభ్యో దేవేభ్యో జప్తం నిర్వ
పామి.

తృప్యధిద్వయేన ద్విధాఽగ్నౌ హోమ్యం దశకయిత్యా॥
తృప్యధిశ్రయామి, తృప్యధిశ్రయామి, అగ్నేజ్యోతిద్వయేన సమి
దుల్లేన ద్విధాదహతి, అగ్నేర్జ్యోతిరసి, అగ్నేర్జ్యోతిరసి సమిదసి
స్వాహేతి సమిధం జహోతి సమిధసిస్వాహా॥సుప్రేణాజ్యం గృహీత్వా
ఽమృతమసీత్యాదిభి స్తత్తక్రమేణ హోమ్యం ప్రదక్షిణ మభిమన్త్య
అమృతమసీ త్యనుత్తానమ్, ఓం అమృతమసి వాగుణమసి, ఆన్తరిత
మిత్యుత్తానమ్, ఓం అన్తరితఅరాతయః। ప్రత్యుప్త మిత్య
నుత్తానమ్ ఓం ప్రత్యు.....అరాతయః। ఆజ్యం గృహీతోత్త

సం స్వతో దక్షిణతో వామతః ప్రణీతాయాం సంధాయ చిత్పతిస్తా
 దిభి స్త్రిభి రేవం త్రిధా ఒక్నా సంవపతి ఓం చిత్పతి...రశ్మిభిః,
 ఓం వాక్పతి...రశ్మిభిః, ఓం దేవస్తా...రశ్మిభిః, గాయత్ర్యా
 సమిధః ప్రోక్షయతి, ఓం తత్స...మాత్, ఏకవింశ త్యైదుమ్బర
 సమిధో గృహీత్వా మూలాగ్రాభ్యాం ఘృతం స్పృశన్ త్వా ఇమా
 మే అగ్న ఇతి మంత్రావృత్త్యా అక్ష తాఒఒజ్య చరుభిః అగ్ర మధ్య
 మూర్ధాని స్పృశన్ స్పృశన్ అప్రదక్షిణ మహోభాగం నీత్వా ఊర్ధ్వ
 (మధ్య)సంధాతి, ఓం ఇమామే...స్సన్తు, దైవేన తీర్థేన దక్షిణస్యా
 మద్భిగ పశ్చిమాంత మదితేఽనుమన్య స్వేతి పశ్చిమస్యాం దక్షిణాంత
 మనుమతే నుమన్య స్వేతి ఉత్తరస్యాం పశ్చిమాంతం సరస్వతే నుమన్య
 స్వేతి దేవసవిశగ ప్రసువేతి ప్రాచ్యాం దక్షిణాంతం పరిషిచ్యః ఓం అది
 తేఽనుమన్యస్వః ఓం అనుమతేఽనుమన్యస్వః, ఓం సరస్వతేఽను
 మన్యస్వః, ఓం దేవసవితగ ప్రసువః (పున రాగ్నేయాద్యంతం సర్వ
 తత్స తూష్ణీ మప్రదక్షిణం పరిషించతి) షష్టిశతే తీర్థా నభిమన్త్ర్యః
 ఓం షష్టి...మానయ, అయన్త ఇద్మ ఇతి ధ్యానసంకులాక్ శరోం
 గారేక్నా జుహుమాత్ ఓం అయన్త...సమేధయస్వాహః! స్రువేణా
 జ్యగం ప్రావయక్ పరిధీ ముపస్పృశ్య వాయవ్యా దాగ్నేయాన్త
 ముసాంశునా ప్రజాపతయేస్వాహేతి, ఓం ప్రజాపతయే స్వాహా
 నైరృత్యా దీశానాన్తం పరిధి ముపస్పృశ్య (కంఠర వేణ) ఇంద్రియస్వా
 హేతి ఓం ఇంద్రియస్వాహా (ఇత్యాహారా జుహుయా) చక్షుషిబుద్ధ్యా
 అగ్నయేస్వాహా సోమాయస్వాహే త్యాజ్యభాగా వుత్తరదక్షిణయో
 జుహోతి ఓం అగ్నయేస్వాహా ఓం సోమాయస్వాహా యుక్తోవ
 హేతి పశ్చిమాది సోమ్యాన్తమ్ ఓం యుక్తోవ...నేమస్వాహా! యా తిర
 శ్చీతి సోమ్యాదీంద్రియమ్ ఓం యా తిరశ్చీ...మహాగ్నోస్వాహా!
 సగంరాధన్యే దేవ్యైస్వాహే తీర్ధాని యామ్యాన్తమ్ ఓం సగం
 రాధన్యే దేవ్యైస్వాహా! ప్రసాధన్యే దేవ్యైస్వాహేతి యామ్యాది
 వారుణాన్తం ప్రావయక్ హుత్వా ఓం ప్రసాధన్యే దేవ్యైస్వాహా,

మధ్యమాన్యమితి బుద్ధ్యా తత్ర వ్యాహృతీ జ్ఞాహోతి, ఓం భూ
స్వాహా, ఓం భువస్వాహా, ఓం సువస్వాహా, ఓం భూర్భువస్సువ
స్వాహా, తదగ్నిముఖ మితి బ్రహ్మవాదినో వదంతి, సత్యేనే (త్యా
జ్యం ప్రదక్షిణం స్రువేణాభిమన్త్య) సత్యేనత్యాభిఘారయామి
తస్యతేభక్షీయ (ఆజ్యేన) అగ్నయేస్వాహా త్యాదిభి జ్ఞాహోతి,
ఓం అగ్నయే స్వాహా, ఓం సోమాయ స్వాహా, ఓం అగ్నిహోమా
భ్యాగ్ం స్వాహా, ఓం ప్రజాపతయే స్వాహా, ఓం బ్రహ్మణే స్వాహా,
ఓం ఇంద్రియ స్వాహా, ఓం వసుభ్య స్వాహా, ఓం మరుద్భ్య
స్వాహా, ఓం దుద్రేభ్య స్వాహా, (అపఉపస్సుశ్య) ఓం విష్ణవే
స్వాహా, ఓం బృహస్పతయే స్వాహా, ఓం మిత్రాయ స్వాహా, ఓం
వరుణాయ స్వాహా, ఓం అపత్యేభ్య స్వాహా, ఓం అశ్వభ్యాగ్ం
స్వాహా, ఓం పూష్టే స్వాహా, ఓం కక్షాయస్వాహా, ఓం కక్షదైవత
సోమాయ స్వాహా, ఓం వైశ్వదేవయజ్ఞాయ స్వాహా, ఓం యజ్ఞ
దైవతవిశ్వేభ్యో దేవేభ్య స్వాహా॥

దర్వాభిఘార్య చరుగ్ం సావిత్రియా (ద్వి) గృహీత్వా
(జుహ్వముపస్తీర్య) ఓం భూర్భు...యాత్ (అవదాయ పునరభిఘా
ర్య) (వ్యాహృత్వి చతుష్టయస్య ప్రత్యేకం ప్రత్యేక మక్షమాత్రం
గృహీత్వా) జుహ్వ వ్యాహృతీర్జుహోతి, ఓం భూస్వాహా...వస్సువ
స్వాహా, అతోదేవా ఇదంవిష్ణు రిత్యాభిజ్యేన సమృద్ధ్యై జ్ఞాహోతి॥

అతోదేవా, ఇదంవిష్ణు, స్త్రీణిపదా, విష్ణోగకర్మాణి, తద్విష్ణోగ పరమం
పదగ్ం, తద్విప్రానః॥ దేవతీర్థే నాపసవ్య ముత్తరపరిషేకం కుర్యాత్॥
ఏవం వైశ్వదేవా ఘారం హుత్వా స్థాలీపచనం కుర్యాత్॥

వైశ్వదేవాగ్ం స్థాలీపచనమ్

ప్రాణానాయమ్య ఏవంగుణ...తిథౌ(ప్రాచీ) గోత్రస్య.....
ప్రేతస్య మరణదిన్వా దారభ్యాద్య ద్వాదశేహని సపిండీకరణ
శ్రాద్ధే వైశ్వదేవాగ్ం స్థాలీపచనం కరిష్యే (ఉప-అప) దర్శేణ
స్థాలీం బద్ధ్వా, ప్రజాస్థాలీమితి స్థాలీ మభిమన్త్యి॥ ఓం ప్రజాస్థాలీ

మభి...ప్రజానన్న, (తస్యాముత్తరే) కాలకామక సంజ్ఞక విశ్వేభ్యో
 దేవేభ్యో జుష్టం నిర్వపామి తి తణ్ణులాన్ (దక్షిణే ప్రాచీనావీతీ)
 వసు రుద్రా ౭దిత్య స్వరూప తత్పితృ పితామహా ప్రపితామహేభ్యో
 జుష్టం నిర్వపామి, ప్రేతాయ జుష్టం నిర్వపామితి సతిలాం స్తణ్ణులాంశ్చ
 నిర్వాప్య, వాచస్పతయే పవన్వృత్తి చరుం స్రవయిత్వా ఓం వాచస్పత
 ...యశ్యగ్నే, దక్షిణత ఉద్వాస్య తాకికాగ్నా పాచిత మన్నాదికం
 సర్వం ? భగవతే నివేద్య॥

బ్రాహ్మణవరణాదే స్పృశ్యల్పప్రకారః

తతస్నాతా న్నుప్రత్యుళిత పాణిపాదా స్థుతోధ్వక్పుణ్ణాం
 శుచీన్ద్రాహ్మణా నాహూయా ౭౭స సేవా సయిత్వా ప్రాణానాయ
 మ్యి ఏవంగుణ...తిథా (ప్రాచీ) గోత్రస్య శర్మణః పితృః ప్రేతస్య
 ప్రేతత్వ విముక్తి ద్వారా వస్వాది పితౄలోకా ౭వాప్త్యర్థం భగవ
 న్ముఖోల్లాసార్థంచా ౭౭ద్య ద్వాదశే ౭హని పార్వత్యైకోద్దిష్ట సము
 చ్చయ విధానేన సపిణ్డీకరణ శ్రాద్ధాఖ్యంకర్మకరిష్యమాణ స్తదజ్ఞత్వేన
 బ్రాహ్మణవరణ పాదప్రత్యుళితసభోజన దానాని చా ౭ద్య కరిష్యే (ఉప-
 లప) కాలసంజ్ఞక విశ్వేషాం దేవానా మిద మాననమ్, కాలసంజ్ఞక
 విశ్వదేవాన్థే భోక్తుం భవద్భిగి త్తేణ క ర్తవ్యః [ప్ర] ఓం తథా, ప్రా
 ప్నవన్తు భవన్తః (ఇతి సాక్షతదర్శాం స్తద్ధక్షిణమాస్తే నిధాయ)

భగవన్నివేదిత పదార్థవైవ శ్రాద్ధయో గృత్వమ్

విష్ణవే కల్పితం చాన్నం దద్యా ద్భక్తేభ్య ఏవచ

వైశ్వదేవం తతః కుర్యా చ్చౌద్ధకర్మాదికం తథా

శ్రీ విష్ణునా? న్న మశ్నన్తి, విష్ణునా పీతంపిబన్తి, విష్ణునా మ్రూతం జిహ్రన్తి
 విష్ణునా రసితం రసయన్తి, తస్మా ద్విద్వాంసో విష్ణుపహృతం భక్షయేయుః

స్వల్పై రప్యన్నపానాద్యైః పాదోదక విమిశ్రైః

ఘృతై ర్భగవతా పూర్వం తోషయే త్పితృత్వప్రయే

య శ్రాద్ధకాలే హరిభుక్తశేషం దదాతి భక్త్యా పితృ దేవతానామ్

తేనైవ పిణ్డేశు తిలై స్సమిశ్రా నాకల్పసంస్థాగి పితరస్తుతృప్తాః

ఇత్యాదిభి ర్భగవన్నివేదితాన్నవైవ పితృదానయోగ్యత్వ సిద్ధిః

[ప్ర] ప్రాప్నువాని; కామక సంజ్ఞిక విశ్వేషాం దేవానా మిద మాసనమ్
 కామకసంజ్ఞిక విశ్వదేవార్థే భోక్తుం భవద్భిగ్గ ఊణగి కర్తవ్యః [ప్ర]
 ఓం తథాప్రాప్నువన్తు భవన్తః (ఇతి సాక్ష...నిధాయ) [ప్ర] ప్రాప్ను
 వాని; పితృగి పితృణా మిద మాసనమ్, పితృగి పితృర్థే భోక్తుం
 భవద్భిగ్గ ఊణగి కర్తవ్యః [ప్ర] ఓం తథా ప్రాప్నువన్తు భవన్తః (ఇ
 తి సతిలదర్శాం స్తద్దక్షిణహస్తే నిధాయ) [ప్ర] ప్రాప్నువాని, పితృగి
 పితామహానా మిద మాసనమ్, పితృః పితామహార్థే భోక్తుం భవద్భిగ్గ
 ఊణగి కర్తవ్యః [ప్ర] ఓం తథా ప్రాప్నువన్తు భవన్తః (ఇతి సతి...ని
 ధాయ) [ప్ర] ప్రాప్నువాని, పితృగి ప్రపితామహానా మిద మాసనమ్
 పితృగి ప్రపితామహార్థే భోక్తుం భవద్భిగ్గ ఊణగి కర్తవ్యః [ప్ర]
 ఓం తథాప్రాప్నువన్తు భవన్తః (ఇతి సతిల...నిధాయ) [ప్ర] ప్రాప్ను
 వాని, ప్రేతస్వేద మాసనమ్, ప్రేతార్థే భోక్తుం భవద్భిగ్గ ఊణగి కర్త
 వ్యః [ప్ర] ఓం తథా ప్రాప్నువన్తు భవన్తః (ఇతి సతిల...నిధాయ)
 [ప్ర] ప్రాప్నువాని (ఉప-అప) శ్రాద్ధసంరక్షక శ్రీ మహావిష్ణో రిద
 మాసనమ్, శ్రాద్ధసంరక్షక శ్రీ మహావిష్ణ్వర్థే భోక్తుం భవద్భిగ్గ ఊణగి
 కర్తవ్యః [ప్ర] ఓం తథా ప్రాప్నువన్తు భవన్తః (ఇతి సాక్షతదర్శాం
 స్తద్దక్షిణహస్తే నిధాయ) [ప్ర] ప్రాప్నువాని ? తత స్త్వజ్జణే
 చతురశ్రవృత్త త్రికోణాకారా నవటా నరత్నిమాత్రా నుత్తరాది
 దక్షిణాస్త మనాయస శఙ్ఖునా చతురశ్ర ముపవీతీ వృత్తం త్రికోణా
 ననుపవీతీ ఖాత్వా తథా గోమయేనోపలిప్య చతురశ్రే స యవదర్శా
 నుత్తరాగ్రం వృత్త త్రికోణయో స్సతిలదర్శా స్తక్షిణాగ్రం నిధాయ.

అవటఖనన శఙ్ఖు-విచారః.

? జొదుమ్పరేణ శఙ్ఖునా త్రి నవటాక్ ఖాత్వా గోమయేనోపలిప్యేతి

కుఞ్డాని నిఖనే చ్చార్ధే యేన కేనాపి శఙ్ఖునా

అయసేన ఖనే ద్యస్తు నిరాశాః పితరో గతా, ఇతి

పాదప్రక్షాళనమ్

* కాలసంజ్ఞిక విశ్వా దేవాం శ్చతురశ్ర మణ్డలోపరి విష్టరే ప్రాఙ్ముఖ మాసయిత్వా తత్పాదౌ చతురశ్రావతే నిధాయ | కాల సంజ్ఞిక విశ్వేదేవాః పాద్యస్థానే స్వాగతమ్ [[ప్ర] అస్తు స్వాగతమ్ | (పవిత్రేవినా) ఇదం వగి పాద్యమ్ [[ప్ర] అస్తు పాద్యమ్ | ఇద మఘ్నం [[ప్ర] అస్త్యఘ్నం, సకలారాధనై స్వర్చితమ్ [[ప్ర] అస్త్యర్చితమ్ | స్వయం సూర్యాభి ముఖశ్శంసోదేవీరితి * పాదౌ సవ్యాది (పత్న్యై స్రావిత పాత్రాస్తర తీర్థేన) ప్రతూశయేత్, ఓం శంసో... వస్తునః, పవిత్రే ధృత్వా ఆచమనం కారయిత్వా సర్వాలఙ్కరణార్థం సర్వోపచారార్థం చేదం క్షణమ్ (ఇతి సదర్భయవా న్దత్వా) [[ప్ర] అస్తు క్షణమ్, శ్రీపాదతీర్థం యథాసంప్రదాయం కుర్యాత్ || ఏవం కామక సంజ్ఞిక విశ్వేషాం దేవానా మపి కృత్వా || (ప్రాచీనావీతీ) పితుగ పితౄ న్యౌత్తమణ్డలోపరి విష్టరే ఉత్తరాభిముఖ మాసయిత్వా తత్పాదౌ వృత్తావతే నిధాయ, పృథ్వీగతాః వసురూపాః పితుగ పితరగి పాద్యస్థానే స్వాగతమ్ [[ప్ర] అస్తు స్వాగతమ్... సర్వాలఙ్కరణార్థం సర్వోపచారార్థం చేదం క్షణమ్ (ఇతి సతిలదర్భా న్దత్వా [[ప్ర] అస్తు క్షణమ్, పితుగపితామహం స్తస్మిన్విష్టరే తథైవావసయిత్వా పాదౌ తదవతే నిధాయ, అస్తరిక్షగతాః కుద్రరూపాః, పితుగపితామహః పాద్యస్థానే స్వాగతమ్... [[ప్ర] అస్తు క్షణమ్, పితుగ పితామహం స్తథైవావసయిత్వా తత్పాదౌ తదవతే నిధాయ,

* బోక్తృణాం పాదప్రక్షాళన స్థానవిర్ణయః

సపిణ్డీకరణా దర్వా కుణ్డమేవ విధీయతే
సపిణ్డీకరణా దూర్ధ్వం మణ్డలంతు విధీయతే
సపిణ్డీకరణా దూర్ధ్వం కుణ్డే ప్రక్షాళనం యది
కులక్షయకరం వైవ నరకే పాతయే ధ్ధృవ, మితి

పాదప్రక్షాళన విధిః

పాదప్రక్షాళనం శ్రాద్ధేవరం గుల్బద్వయో రపి

పితృణాం నరకం ఘోరం రోమ పంప క వారిణాః సతి

దివిగతాః! ఆదిత్యరూపాః పితృగప్రపితామహః పాద్యస్థానే స్వాగతమ్
...[ప్ర] అస్తు క్షణమ్, ప్రేతం త్రికోణమణ్డలం పరి విష్టరే దక్షిణా
ముఖ మాసయిత్వా తత్పాదా త్రికోణం వశే నిధాయ గోత్ర
శర్మక పితః ప్రేత పాద్యస్థానే స్వాగతమ్...[ప్ర] అస్తు క్షణమ్॥
శ్రాద్ధసంరక్షక శ్రీమహావిష్ణో ర్విశ్వదేవతా స్వాగతాది పాదప్రత్యక్ష
శనాంతం విశ్వదేవస్థానేకుర్యాత్ ॥

* స్వయం పాదా ప్రత్యక్ష్యానైవ మ్యాగ్నే దక్షిణస్యాం
తా న్నుజయతి।

మణ్డలకరణవిధిః

పశ్చిమే విశ్వదేవాధం దక్షిణా ద్యుత్తరాంత ముపవీతీ
ద్వే, చతురశ్ర మణ్డలే॥ దక్షిణే పితృగ పితృ పితామహ ప్రపితామ
హాధం పశ్చిమాది ప్రాగంత మనుపవీతీ త్రిణి వృత్తమణ్డలాని॥
ఉత్తరే ప్రేతాధం తద్దైవ త్రికోణమణ్డల మేకం, పూర్వే శ్రాద్ధ
సంరక్షక శ్రీమహావిష్ణుధం ముపవీతీ చతురశ్రమణ్డల మేకం చా
నథావనీద మితి మంత్రావృత్త్యా గోమయేనోపలిప్య, ఓం అథావ...
ధత్తలిప్తే!

అస్తాసనమితి మంత్రావృత్త్యా సదర్భయవా న్కాలకామక
విశ్వేషాం దేవానా మిద మాసన మితి చతురశ్రమణ్డలయోః॥
సదర్భ తిలా ని్పితృగ పితృ పితామహ ప్రపితామహానా మిద
మాసన మితి వృత్తమణ్డలేషు, ప్రేతస్వేదమాసన మితి త్రికోణ
మణ్డలేచ, సదర్భయవా శ్రాద్ధసంరక్షక శ్రీమహావిష్ణో రిద మాసన
మితి చతురశ్రమణ్డలే పృథక్పృథ గ్ధత్వా॥ ఓం అస్తాసనం.....
పరమంపదమ్॥

* యజమాన పాదప్రక్షేప విధిః

పాదా వా జానువానైజ్జమ్పి వా చరణ ద్వయమ్
కుర్పూర్తం కరో నమ్యక్ షోయే త్పృథమం బుధ, ఇతి

కాలక సంజ్ఞక విశ్వేషాం దేవానా మిద మాసనమ్, ఓం
అస్తా...పదమ్, కామక సంజ్ఞక విశ్వేషాం దేవానా మిద మాస
నమ్ ఓం అస్తా...పదమ్ (ప్రాచీ) పితృగ పితృణా మిద మాసనమ్!
ఓం అస్తాసనం...పదమ్ పితృగ పితృమహానా మిద మాసనమ్, ఓం
అస్తాసనం...పదమ్ పితృగ ప్రపితృమహానా మిద మాసనమ్, ఓం
అస్తాసనం...పదమ్ ప్రేతస్యేద మాసనమ్, ఓం అస్తా...పదమ్,
(ఉప) శ్రాద్ధసంరక్షక శ్రీమహావిష్ణో రిద మాసనమ్, ఓం అస్తా
సనం...పరమం పదమ్!

సపిణ్డీకరణ బ్రాహ్మణముఖ నియమః

అచాంతా నృసింహా నృశ్చిమతగి ప్రాజ్ఞుఖా దక్షిణాద్యు
త్తరాంతం విశ్వదేవా దక్షిణత ఉదఙ్మఖా నృశ్చిమాది ప్రాగంతం
పితృగ పితృ పితృమహా ప్రపితృమహా, ఉత్తరతో దక్షిణాభి

ఉపవేశనక్రమః

ఆసనం సంస్పృశక, సవ్యేన పాణినా బ్రాహ్మణ ముపసన్లుహ్య సమాధ్య
మితి చోక్తో వవేశయే, దితి

జ్ఞాన్వలభ్య తతో దేవా నుపవేశ్య తతః పితృణా
సమస్తాభి ర్వాహృతీభి రాసనే ఘాపవేశయే, దితిచ

ఉపవిష్ట బ్రాహ్మణనియమః

పవిత్రపాణయ స్పర్శే తేచ మానవ్రతాన్వితాః

ఉచ్చిష్టోచ్చిష్ట సంస్పృశకం వజ్రయస్త్రః పరస్పరమ్
మోనిత్వంచ బ్రహ్మోద్యకథా వ్యతిరిక్త విషయమ్, అతఏవ
బ్రహ్మోద్యకృ కథాః కుర్యుః పితృణా మేతదీప్సిత, మితి

నిమన్త్రితస్య మన్తోచ్చారణే దోషః

శ్రాద్ధే నిమన్త్రితో విప్రో మన్త్ర ముచ్చరతే యది
త్రయ స్తే నరకం యాన్తి దాతా భోక్తా తథాపి, తేతి

కర్తురేవ ప్రాచీనావీతం న ఋత్విగాదేః

ఋత్విగాదిర్యదా కుర్యా ద్దోషం శ్రాద్ధం క్రియాత్వచిత్
ఉపవీత్యేవ కురీత కర్తు స్వా దససవ్యక, మితి

ముఖం నిమిత్తమ్, పూర్వతః పశ్చిమాభిముఖం విష్ణుంచ దత్తేష్వా
సనే స్వాసయిత్యా విశ్వదేవపూర్వకం విష్ణ్వస్తంక్రమేణార్చయేత్ ।

నిమన్త్రితానాం బ్రహ్మచర్యవ్రత కాలాఽవధిః

“స్వాదాన్న పరిణామాత్తు బ్రాహ్మచర్య” మిత్యాదివచననై శ్చార్ధికాల
భుక్తాదన పరిణామ పర్యంతం బ్రహ్మచర్యం రక్షణీయ మిత్యధః. అన్న పరిణామ
కాల స్వప్త్యయామగతి

నిమన్త్రిత బ్రాహ్మణ కర్తవ్యమ్

నిమన్త్రి తాస్తు యే విప్రా శ్చార్ధికాల ఉపస్థితే
వసేర నియ తాహారా బ్రహ్మచర్య పరాయణాః
అహింసా సత్య మక్రోధో ఽదూరే చ గమన క్రియా
నిమన్త్య విప్రాం స్తదహ ర్వజయే నైదున ఉరే
ప్రమత్తతాంచ స్వాధ్యాయం క్రోధం శౌచం తథా ఽదృతమ్
అభారోద్వహనం జైన్తి శ్చార్ధిక స్వాపయికో విధిః
ఋతుకాలే నియుక్తోవా నైవగచ్ఛే త్త్రియం క్వచిత్
తత్ర గచ్ఛ స్తమాబ్ధీతి హ్యనిష్ఠం ఫల మేవ తు
పూర్వేద్య శ్చావరేద్యుశ్చ వజయే త్త్రినిషేవణమ్
వ్యవాయా రేతసో గర్తే మజ్జయే దాత్మనః పితౄణా
శ్రాద్ధే నిమన్త్రితో యశ్చ మైదునం కురుతే యది
బ్రహ్మహత్యా మవాబ్ధీతి నాత్రకార్యా విచారణా, ఇతి

వృషశీగమనే ఽత్యస్త దోషకథనమ్

నిమన్త్రితస్తు య శ్రాద్ధే వృషశ్యా సహ మోదతే
దాతు ర్యద్దుష్కృతం కిణ్చే త్తత్సర్వం ప్రతిపద్యత, ఇతి
ఆమన్త్రి తస్తు యశ్రాద్ధే వృషశ్యా సహ మోదతే
భవన్తి పితరస్తస్య మాంసాస్స క్షుక్ల భోజనా, ఇతిచ

నిమన్త్రితస్య మార్గగమన నిషేధః

ఆమన్త్రితస్తు యశ్రాద్ధే హ్యధ్యానం ప్రతిపద్యతే
భవన్తి పితరస్తస్య తన్మాసం పాంసుభోజనాః

నిమన్త్రితస్య కలహనిషేధః

ఆమన్త్రితస్తు యశ్రాద్ధే కలహం కురుతే ద్విజః
భవన్తి పితరస్తస్య తన్మాసం త్వశ్రు భోజనాః

విశ్వదేవరాధన ప్రకారః

(విశ్వదేవనమీపే కర్తా ఉదజ్ఞుఖ ఉపవిశ్య) ఆయనేత ఇతి పుష్ప
మర్చితప్రార్చిత ఇత్యక్షతం, గన్ధద్వారామితి గన్ధం, ధూరసీతి ధూప,
ముద్దీప్య స్వేతి దీప్యం, యువాసువాసా సోమమనృతనూరసేతి వస్త్రద్వ
య, మృతుభిరిష్ట్యైర్తవైరియమోషధీతి కుణ్డలయుగ్మ మిదంబ్రహ్మపు
నీమహ ఇత్యజ్ఞుభీయకంచ కృమేణ దద్యాత్; ఓం ఆయనేతే
పరాయణే దూర్వారోహన్తు పుష్పిణీః॥ హ్రదాశ్చ పుణ్డరీకాణి
సముద్రస్య గృహాంశమే, స్వామినః ఇమాని వహి పుష్పాణి తులసీద
శాని (ఇతి పుష్పై స్తులసీదతైశ్చ సమూపజ్య) ఓం అర్చితప్రార్చిత
ప్రయమేధా సోఅర్చిత అర్చన్తు పుత్రకా ఉతపురన్న ధృష్ట్వర్చిత,

కాలసంజ్ఞిక విశ్వేదేవాః అమీవో అక్షతాః (ఇత్యక్షతాశ్చిర
సి నిక్షిప్య) ఓం గన్ధద్వారాం దురాధమాం నిత్యపుష్టాం కరిషిణీమ్॥
ఈశ్వరీం సర్వభూతానాం తామి హోపహ్వా యేశ్రియమ్॥ కాలసంజ్ఞిక
విశ్వేదేవాః అయం వోగన్ధః (ఇతి గన్ధ మూర్ధ్వాగ్రం తద్వక్షస్వాలిప్య)
ఓం ధూరసి ధూర్వధూర్వస్తం ధూర్వతయో ౭స్మా స్థూర్వతితం
ధూర్వయం వయం ధూర్వామ స్త్వం దేవానామసి సన్నితమం పసి

నిమన్త్రితస్య భారోద్వహన నిషేధః

అమన్త్రితస్తు యత్రాధే భార ముద్వహతే ద్విజః
భవన్తి పితరస్తస్య తన్మానం స్వేదభోజనాః

నిమన్త్రితస్య హింసాకర్మ నిషేధః

అమన్త్రితస్తు యత్రాధే హింసాంవై కురుతే ద్విజః
భవన్తి పితరస్తస్య తన్మానం రక్తభోజనాః
నిమన్త్రితస్యా౭౭యాసకర కార్యకరణ నిషేధః
నిమన్త్రితస్తు యత్రాధే హ్యయాసం కురుతే ద్విజః
భవన్తి పితరస్తస్య తన్మానం పితృభోజనాః

నిమన్త్రితస్యా౭క్షత్రీడా నిషేధః

అమన్త్రితస్తు యత్రాధే ద్యూతం సంసేవితే ద్విజః
భవన్తి పితరస్తస్య తన్మానం మలభోజనా॥ ఇతి

తమం జష్టతమం వహ్నితమం దేవహూత మమహృతమసి హవిర్ధానం
 దృగ్గంహస్వ మాహ్వశ్చిత్రస్య త్వాచక్షుషా ప్రేక్షేమాభేర్మానంవి
 క్షామాత్వా హిగం సిషమ్॥ కాలసంజ్ఞిక విశ్వేదేవాః అయం వో
 ధూపః (ఇతిధూప మాశ్రూపయిత్వా) ఓం ఉద్దీప్య స్వజాతవేదో
 పఘ్నం నిర్ఋతింమమ పశూగంశ్చ మహ్యమావహ జీవనంచ దిశో
 దిశ॥ కాలసంజ్ఞిక విశ్వేదేవాః అయం వో దీపః (ఇతి దీపం దశక
 యిత్వా) ఓం యవాసు వాసాని పరిపీత ఆగా త్సఉశ్రేయా స్భవతి
 జాయమానః॥ తం ధీరానని కవయ ఉన్నయన్తి స్వాధియో మనసా
 దేవయన్తః॥ ఓం సోమస్య తనూరసి తనువంమేపాహి స్వామాతనూ
 రావిశః॥ కాలసంజ్ఞిక విశ్వేదేవాఃధారణాధక మిదం వో వస్త్రద్వ
 యమ్, (ఇతి వస్త్రద్వయం దత్వా) ఓం ఋతుభి రిష్టాఽఽర్తవై
 రాయుషేవచసే సంవత్సరస్య ధారయ॥ సాధేనుస్సంహనను గ్రన్ధివ
 దసి॥ ఓం ఇయమోషధిత్రాయమాణా సహమానా సహస్వతీ, సామా
 హిరణ్యవచసం బ్రహ్మవచసినం మా కరోతు, కాలసంజ్ఞిక విశ్వే
 దేవాః ఇదం వని కుణ్డలయుగ్మమ్ (ఇతికుణ్డలయుగ్మం దత్వా) ఓం
 ఇదంబ్రహ్మపునీమహే, కాలసంజ్ఞిక విశ్వేదేవాః ఇదం వో ఽఙ్గుళీయ
 కమ్, (ఇత్యఙ్గుళీయకం దద్యాత్) *

విశ్వదేవా ఽఘ్నపాత్రా సాదనమ్

తదగ్రే ప్రాగగ్ర దర్భోపర్యఘ్నపాత్ర మాసాద్య తస్మిన్విద
 ర్భపవిత్రం నిక్షిప్య శంనోదేవీరితి దేవతీర్థేనోదక మాపూర్య, ఓం
 శంనోదేవీ రభిష్టయ ఆపోభవన్తు పీతయే శంయో రభిన్ర వన్తునః,
 యవోసీత్యక్షత పుష్ప తులసీ దర్భ గన్ధ యవా స్ప్రిక్షిప్య॥ ఓం
 యవోసి ధాన్యరాజోవా వారుణో మధుసంయుతః॥ నిర్ణోద స్సర్వపా
 పానాం పవిత్ర మృషీభి స్సృతమ్॥

విశ్వదేవాఽఽవాహనమ్

(ప్రాచీ) గోత్రస్య శర్మణః పితుః ప్రేతస్య మరణాదినా దారభ్యా
 ఽద్య ద్వాదశేఽహని పార్వతైకోద్దిష్ట సముచ్చయ విధాన సపిండిక
 రణ శ్రాద్ధే (ఉప) కాలసంజ్ఞిక విశ్వాదేవాః భవత్సు ఆవాహ
 యిష్యే [ప్ర] ఆవాహయ, కరకోదకం కూర్చేనాదాయ శిరసి కింఞ్చ
 త్కింఞ్చ తస్మాన్ప్రసవయ న్నావాహయేత్॥

ఓం ఆగచ్ఛన్తు మహాభాగా విశ్వేదేవా మహాబలాః

యే అత్ర విహితా శ్శ్రాద్ధే సావధానా భవన్తు తే

ఓం విశ్వదేవా స ఆగత శృణుతామ ఇమగ్ం హవమ్, ఏదం
 బోహి ర్నిషీదత, ఓం విశ్వేదేవస్యనేతు ర్మన్రోవృణీతసఖ్యం విశ్వే
 రాయ ఇమధ్యసి ద్యుమ్నంవృణీతపుష్పసే, ఓం కాలసంజ్ఞిక విశ్వా
 దేవా న్యాయామి ఆవాహయామి ఇత్యక్షత దర్శ పుష్పం తచ్ఛిరసి
 నిదాయ॥

విశ్వదేవాఽఽఘ్యప్రదానమ్

యాదివ్యాఅపఞ్చతి మస్త్రాస్తేకాలసంజ్ఞిక విశ్వేదేవాః ప్రియన్తాం
 స్వాహా అఘ్యం నమఞ్చతి తద్దక్షిణహస్తే పాత్రస్థ పవిత్రం నిక్షిప్య
 యవోదక ముద్ధరిణ్యా గృహీత్వా దద్యాత్॥ “ ఓం యాదివ్యా
 అపఞ్చయసానం బభూవుః యా అన్తరిక్ష ఉతపార్థి వీర్యాః! హిరణ్య
 వర్ణా యజ్ఞీయా స్తాన అప శ్శగ్ం సోనా భవన్తు” కాల సంజ్ఞిక
 విశ్వేదేవాః ప్రియన్తాం స్వాహా అఘ్యం నమః [ప్ర] అస్తు స్వాహా
 ఽఘ్యమ్, పున శ్శుద్ధోదకం దత్వా పవిత్ర మాదాయ తేన
 దర్భాదిభి శ్శుష్కుణ్ పాత్రం ప్రచ్ఛాద్య, శంసో దేవీ రిత్యాచమనమ్।
 “ఓం శంసో దేవీ...వన్తునః! కాలసంజ్ఞిక విశ్వేదేవాః ఇద మాచ
 మసీయమ్! సకలా రాధనై స్వర్చితమ్ [ప్ర] అస్తు ర్చితమ్, ఏవం

కామక సంక్షిప్త విశ్వదేవా రాధనం కృత్వా పితృగః * పిత్రాదీ
నర్చయతి”

పితృః పిత్రాదీనా మారాధన ప్రకారః

(పితృగః పితృసమీపే పశ్చిమాభిముఖ ఉపవిశ్య (ప్రాచీనావీతీ)
ఓం గంధర్వారా...శ్రియమ్, పితృగః పితరః అయం వో గంధః | ఓం
అర్చతప్రార్చత...ధృష్ణ్యచత, పితృగః పితరః అమీ వో అక్షతాః,
ఓం ఆయనేతే ప...గృహాభిమే, పితృగః పితరః ఇమాని వగ పుష్పాణి
♦ తులసీదళాని, ఓం ధూరసి...హిగంసిషమ్, పితృగః పితరః ఆయంవో

* విశ్వాదేవా నుదగంతం పుష్పాద్యైః పితౄన్ప్రాగంతం గర్భాద్యై రేకోద్దిష్ట
వ త్రేతం విశ్వదేవ వ ద్విష్ణు మభ్యర్చ్యేతి॥ అర్చనాయాం మంత్రాజాం వినియోగ
స్వర్వత్ర సమాన ఏవ.

గంధర్వాణి

చందనాగరు కర్పూర కుంజమాని ప్రదాప యే దితి |

♦ తులసీదళైః పితర్చనాయాం విశేషః

తులసీగంధమాత్రేణ పితర స్తుష్టి మాప్నుయః
ప్రయాన్తి గరుడారూఢా స్తత్పదం చక్రపాణినః
తులసీం శ్రాద్ధకాలేతు దత్వా శిరసి ధారితే
దాతా భోక్తా పితా తస్య విష్ణులోకే మహీయతే
పితృ పితౄర్చనం శ్రాద్ధే యైః కృతం తులసీదళైః
ప్రణతాః పితరస్తేన యావచ్చన్దార్య మేదిసి, తి

గా)హ్య పుష్పాణి

జాతీ చమృక లోద్రాశ్చ మల్లికా బాణబర్పరీ
చూతా శోకాట రూషంచ తులసీ శతపత్రకమ్
కుంజకం తగరంచైవ భృంగ మారణ్య కేతకీ
యూథికామతి ముక్తంచ శృంగేయోగ్యాని భోద్విజాః
కమలం కుముదం పద్మం పుండరీకంచ యత్పతః
ఇన్దివరం కోకనదం కల్పారంచ నివేదయేత్.
శ్రాద్ధేజాత్యః ప్రశస్తాస్య మల్లికా శ్వేతయూథికా
జలోద్భవాని సర్వాణి కుసుమానిచ చంపకమ్
అగస్త్యం భృంగరాజంచ తులసీ శతపత్రికా
చంపకం తిలపష్పంచ పదేతే పితృవలభా, ఇతి

ధూపః! ఓం ఉద్ధీప్య...దిశోదిశ, పితృణి పితరః అయం వో
దీపః, ఓం యువా...యస్తః.

ఓం సోమస్యతనూరసి...తనూరావిశ, పితృణి పితరః ధారణార్థం
మిదం వో వస్త్రద్వయమ్, ఓం ఋతుభిరి...వదసి, ఓం ఇయమో...

వజ్రనీయ పుష్పాణి

ఉగ్రగన్ధీ న్యగన్ధీని చైత్య వృక్షోద్భవాని చ

పుష్పాణి వజ్రనీయాని రక్తవర్ణానియానిచ, ఇతి

ధూపద్రవ్యాణి

మృత మధు యుక్తం గుగ్గులుం శ్రీఖణ్డ దేవదారు సరళాఢీని
యేహి ప్రాణ్యంగజా ధూపా హస్తవాతా హతాశ్చ యే
సతే శ్రాద్ధే నియోక్తవ్యా యేచకేచో గ్రగన్ధయః, ఇతి

దీపద్రవ్యమ్

మృతేన దీపో దాతవ్య స్థిలతైలేన వా పునః

వసా మేదోద్భవం దీపం ప్రయత్నేన వివజయేత్.

శ్రాద్ధే నస్త్రదానాఽవశ్యకమ్, తత్ఫలంచ

వాసోఽపి సర్వదైవత్యం సర్వదేవై రభిష్టుతమ్
వస్త్రాభావే క్రియా నస్యా ధ్యజ్ఞానాదికాగ్ని క్వచిత్
తస్మా ద్వస్త్రాణి దేయాని శ్రాద్ధకాలే విశేషతః
అచ్ఛాదనం తు యో దద్యా దహతం శ్రాద్ధకర్మణి
అయు శ్రీకామ మైశ్వర్యం రూపంచ లభతే ధ్రువమ్
కాశేయం జ్ఞానం కార్పాసం దుకులమహతస్తథా
శ్రాద్ధే ష్వేతాని యో దద్యాత్కామా నాప్నోతి పుష్కలా, ని తి

అహతలక్షణమ్

ఈషద్ధౌతం నవం శ్వేతం సదశం యన్నధారితమ్
అహతంతు విజానీయా తస్యర్వకర్మసు పావనమ్
స్వయం దౌతంచ దేయం స్వా త్సవజ్ఞైః జ్ఞాతంచ యత్
ప్రదేయం పితృకార్యేషు కారుదౌతం నజాతు చిత్, ఇతి

కరోతు, పితృగపితరః ఇదం నగి కుణ్డలయుగ్రమ్, ఓం ఇదం బ్రహ్మ
పునీమ హే, పితృగపితరః ఇదం వో ఽఙ్గుళీయకమ్॥

పితృపితృణా మమ్యుపాత్రాసాదనమ్

తదగ్రే దక్షిణాగ్ర దర్శోపర్యమ్యుపాత్ర మాసాద్య తస్మిన్త్రి
దర్శ పవిత్రం నిక్షిప్య, పితృతీర్థేన శంసోదేవీ రిత్యద్భి రాపూర్య,
ఓం శసో...వస్తునః తిలోసీతి గర్ధ పుష్ప తులసీ దర్శ తిలా నిక్షిప్య,
ఓం తిలోసి సోమ దేవత్యో గోసవే దేవనిర్మితః! ప్రత్యవద్భిః ప్రత్య
స్వధ ఏహి, పితృగ పితృ నిచూ న్లోకా స్పృణాయాహి నస్స్వధానమః

వస్త్రదానా భవే ప్రత్యవాయః

వాసాంసి వాససీ వాసో యో నదద్యా న్మృతే ఽహని
సప్తజన్మసు నగ్న స్వాస్య ద్ధరిద్రశ్చ ప్రజాయతే
యథావిభవ సారేణ వస్త్రం దద్యాత్తు వైతృకే
ఉత్తరీయ మథావేతు శోభనం దర్శనిర్మిత, మితి

వస్త్రదానాఽశక్తే విధిః

యజ్ఞోపవీతం దాతవ్యం వస్త్రాభివే విజానతా
పితృణాం వస్త్రదానస్య ఫలం తేనాఽప్యతే ఖిల, మితి

నిమన్త్రితేభ్యో యజ్ఞోపవీతదాన ప్రాసస్త్యమ్

యజ్ఞోపవీతం యో దద్యా చ్ఛ్చార్దకాలేషు ధర్మవిత్
పావనం సర్వవిప్రాణాం బ్రహ్మదానస్య తత్ఫలమ్
యజ్ఞోపవీత దానేన వినా శ్రాద్ధం తు నిష్ఫలమ్
తస్మా ద్యజ్ఞోపవీతస్య దాన మావశ్యకం స్మృతమ్, ఇతి

భూషణ చత్ర వ్యజినాది దానాఽవశ్యకమ్ తత్ఫలమ్

అలంకారః ప్రదాతవ్యా యథాశక్తి హిరణ్మయాః

కేయూర హారకటక ముద్రికా కుణ్డలాదయః

చామరం తాళవృన్దంచ శ్వేతచత్రం చ దర్పణమ్

దత్వా పితృణా మేతాని భూమిపాలో భవే దిహ

ఉపాన చ్చత్ర వస్త్రాణీ భుక్తిపాత్రం కమణ్డలుమ్

శయనానన యానాని దర్పణ వ్యజినాని చ

పితృభ్యో యః ప్రయచ్ఛేతు విష్ణులోకం సగచ్ఛతీ, తి

పితుఃపితౄణా మావాహనమ్

గోత్రస్య శర్మణః పితుః ప్రేతస్య మరణాదినా దారభ్యాఽద్య
ద్వాదశేఽహని సపిణ్డీకరణా భ్యాన్నశ్రాద్ధే + పితుగపితౄణా భవత్సు
ఆవాహయిష్యే [ప్ర] ఆవాహయ (తతః కర్తా కరణోదకం కూర్చే
నాదాయ శిరసి కిచ్చిత్కిచ్చి త్సంస్రావయ న్నావాహయేత్) ఓం
ఉశ న్తస్తా హవామహ ఉశ న్త స్సమిధీమహి, ఉశన్ను శతఆవహ
పితౄణా హవిషే అత్త వే స్వధానమః, గోత్రస్య శర్మణః పితుః...
శ్రాద్ధే పృథివీగతా వసురూపా పితుఃపితౄణా (ధ్యాయామి)
ఆవాహయామి (ఇతి తిలాక్షత దర్భపుష్పం తచ్చిర సిధాయ)

• పితుగపితామహ ప్రపితామహోఽఽవాహనా ౭నుజ్ఞాయామ్

పితుగ పితామహా భవత్సు ఆవాహయిష్యే, పితుగ ప్రపితామహా
భవత్సు ఆవాహయిష్యే, ఇతి, తదా వాహన కాలే మన్తాన్తే అన్తరిక్షగతా
రుద్రసూపా పితుగ పితామహా (ధ్యాయామి) ఆవాహయామి, దివిగతా
ఆదిత్యసూపా పితుగ ప్రపితామహాన్ (ధ్యాయామి) ఆవాహయామి తిచ క్రమేణా
౭౭వాహనం కార్యమ్

పితుః పితృపత్న్యాదీనా మావాహనప్రకారః

గోత్రాయః నామ్నూః మాతుః ప్రేతాయః మరణః.....శ్రాద్ధే పితుఃపితౄ
పితామహ ప్రపితామహ పత్నీః భవత్సు ఆవాహయిష్యే [ప్ర]ఆవాహయ, ఓం
ఉశ న్త.....అత్తవే స్వధానమః, గోత్రాయః.....శ్రాద్ధే పృథివీగతాః వసుపత్నీ
రూపాః పితుః పితృపత్నీః(ధ్యాయామి)ఆవాహయామి(ఇతి తిలాక్షత దర్భపుష్పం
తచ్చిరసి నిధాయ) ఓం ఉశ న్తస్తా.....నమః, అన్తరిక్షగతాః రుద్రపత్నీరూపాః
పితుః పితామహపత్నీః (ధ్యాయామి) ఆవాహయామి, (ఇతి.....నిధాయ) ఓం
ఉశ న్తస్తా.....నమః, దివిగతాః ఆదిత్యపత్నీరూపాః పితుః ప్రపితామహపత్నీః
(ధ్యాయామి) ఆవాహయామి (ఇతి.....నిధాయ)

పితుః పితృపత్న్యాదీనా మఘ్యప్రదానమ్

ఓం యాదివ్యా.....భవన్తుగోత్రాయః.....శ్రాద్ధే పృథివీగతాః వసు
పత్నీరూపాః పితుః పితృపత్న్యః ప్రియన్తం స్వధా అఘ్యంనమః, ఓం యాదివ్యా
.....భవన్తు, గోత్రాయః.....శ్రాద్ధే అన్తరిక్షగతాః రుద్రపత్నీరూపాః పితుః
పితామహపత్న్యః ప్రియన్తం స్వధా అఘ్యంనమః, ఓం యాదివ్యా.....భవన్తు
గోత్రాయః.....శ్రాద్ధే దివిగతాః ఆదిత్యపత్నీరూపాః పితుగ ప్రపితామహపత్న్యగ
ప్రియన్తం స్వధా అఘ్యం నమః, ఇత్యఘ్యం క్రమేణ దద్యాత్.

పితుఃపితృణా మఘ్యప్రదానమ్

యాదివ్యాకృత ఇతి మంత్రాస్తే పితృగపితరగప్రియంతాం స్వధా అఘ్యం నమ ఇతి తద్దక్షిణమాస్తే పాత్రస్థ పవిత్రం నిక్షిప్య తిలోదక ముద్ధరిణ్యా గృహీత్వా దద్యాత్ ||

ఓం యాదివ్యా...భవన్తు గోత్రస్య శర్మణః పితృః ప్రేతస్య మరణదినాదాశభ్యాఽద్య ద్వాదశేహని సపిణ్డీకరణశ్రాద్ధే? పృథివీగ తాః వసురూపాః శర్మాణః పితృగ పితరః ప్రియంతాంస్వధా అఘ్యం నమః [ప్ర] అస్తుస్వధాఽఘ్యమ్ । పునశ్శుద్ధోదకందత్వా పవిత్రమా దాయ తేన దర్పాదిభిశ్చాఘ్యపాత్రంప్రచ్ఛాద్య । శంనో దేవీరిత్యాచ మనందత్వా ఓం శంనో...నః పృథివీగతాః...పితృగ పితరః ఇదమా మచనీయమ్, సకలారాధనై స్వర్చితమ్ [ప్ర] అ స్త్వర్చితమ్ ||

ఏవంపితృగ పితామహప్రపితామహఽఽరాధనం కుర్యాత్ ||

ప్రేతారాధన ప్రకారః

(నిమిత్తసమీపే ఉత్తరాభిముఖ ఉపవిశ్య) ఓం గన్ధద్వారాం ...శ్రియమ్ * గోత్ర శర్మణ పితః ప్రేత అయ న్నే గన్ధః, ఓం అర్చిత ...ప్రార్చిత, గోత్ర... ప్రేత అమీ తే అక్షతాః, ఓం ఆయనేతే... ఇమే, గోత్ర...ప్రేత ఇమాని తే పుష్పాణి తులసీదళాని, ఓం ధూరసి...సిపమ్, గోత్ర...ప్రేత అయ న్నే ధూపః, ఓంఉద్దీప్య... ...దిశ, గోత్ర...ప్రేత అయ న్నే దీపః, ఓంయువాసువాసాః... దేవ యస్తః, ఓం సోమ,...విశ గోత్ర)...ప్రేత ధారణార్థ మిదం తే వస్త్రద్వయమ్, ఓంఋతు...వదసి, ఓం ఇయ...కరోతు, గోత్ర

? పితృః పితామహ ప్రపితామహఽఽఘ్యప్రదాన కాలే క్రమేణ మంత్రాస్తే అ స్తరిక్షగతాః దుద్రూపాః పితృఃపితామహః ప్రియంతాం స్వధా అఘ్యం నమ ఇతి, దివిగతాః ఆదిత్యరూపాః పితృగ ప్రపితామహః ప్రియంతాం స్వధా అఘ్యం నమ ఇతి వక్తవ్యమ్।

* గోత్రే-నామ్ని - మాతః-ప్రేతే (ఇతిమాతృవిషయే)

...ప్రేత ఇదం తే కుణ్డలయగృమ్, ఓం ఇదం బ్రహ్మ పునీమహే
గోత్ర...ప్రేత ఇదం తే ఒజ్జుళీయకమ్॥

ప్రేతాఘ్న పాత్రాసాదనమ్

దక్షిణాగ్ర దర్శోపర్యర్థ్య పాత్ర మాసాద్య తస్మి న్నేకదర్శ
పవిత్రం నిక్షిప్య శంనోదేవీ రిత్యద్భి రాపూర్య ఓంశంనోదేవీ...వస్తు
నః, తిలోసీతి గర్భ పుష్ప తిలాక్షత దర్భాన్నిక్షిప్య, ఓం తిలోసి...
నమః॥

ప్రేతా ఒలవాహనమ్

+ గోత్రస్య...ప్రేతస్య మరణ...శ్రాద్ధే గోత్రం శర్మాణం
పితరం ప్రేతం భవత్సు-ఆవాహయిష్యే [ప్ర] ఆవాహయ కరణోదకం
కూర్చేనాదాయ శిరసి కిళ్ళిత్కిళ్ళి త్సంసావయ న్నాఒలవాహ
యేత్, ఓం ఉశన్తస్త్యాహవా...స్వధానమః, గోత్రస్య...ప్రేతస్య
మరణ...శ్రాద్ధే గోత్రం శర్మాణం పితరం ప్రేతం ధ్యాయామి ఆవా
హయామి (ఇతి తిలాక్షత దర్భపుష్పం తచ్చిరసి నిధాయ)

ప్రేతాఘ్న ప్రదానమ్

యాదివ్యాకప ఇతి మన్తాస్తే ప్రేతాఘ్నం స్వధేతి తద్దక్షిణ
హస్తే పాత్రస్థ పవిత్రం నిక్షిప్య తిలోదక ముద్ధరిణ్యా గృహీత్వా
దద్యాత్, ఓం యాదివ్యా...భవన్తు గోత్రస్య...ప్రేతస్యమరణ...శ్రాద్ధే
గోత్ర....ప్రేత అఘ్నం స్వధానమః [ప్ర] అస్తు స్వధాఘ్నమ్,
పునశ్చుద్ధోదకం దత్వాపవిత్ర మాదాయ తేన దభాదిభి శ్చాఘ్నం
పాత్రం ప్రచ్ఛాద్య, శంనోదేవీ రిత్యాచమనీయమ్, ఓం శంనో.....

+ (మాతృవిషయే) ఆవాహనా నుజ్జాయం! గోత్రాయా! నామ్నః మాతః
ప్రేతాయా మరణ.....శ్రాద్ధే గోత్రం నామ్ని మాతరం ప్రేతం భవత్సు
ఆవాహయిష్యే ఇతి

ఆవాహనేతు, గోత్రం నామ్ని మాతరం ప్రేతం ధ్యాయామి, ఆవాహ
యామీతి వక్తవ్యమ్

వస్తునః గోత్ర...ప్రేత ఇద మాచమసియమ్ । సకలారాధనై
స్వచ్ఛితమ్ [ప్ర] అస్త్యైతమ్ (ఉప-అప)

విష్ణ్వారాధన ప్రకారః

(శ్రాద్ధసంరక్షక శ్రీమహావిష్ణు సమీపే దక్షిణాభిముఖ
ఉపవిశ్య) ఓం ఆమునే...గృహేషమే! శ్రీమహావిష్ణో ఇమాని తే
పుష్పాణి తులసీదళాని ఓం అర్చతపా...ర్చత! శ్రీమహావిష్ణో
అమీ తే అక్షతాః! ఓం గన్ధద్వా...శ్రియమ్, శ్రీమహావిష్ణో
అయం తే గన్ధః! ఓం ధూరసి...సిపమ్, శ్రీమహావిష్ణో అయం తే
ధూపః! ఓం ఉద్ధీ...దిశ! శ్రీమహావిష్ణో అయం తే దీపః! ఓం
యువా...దేవయస్తః! ఓం యువా...దేవయస్తః! ఓం సోమ...విశ,
శ్రీమహావిష్ణోధారణార్థం మిదం తే వస్త్రద్వయమ్, ఓం ఋతు...
వదసి, ఓం ఇయ...కరోతు, శ్రీమహావిష్ణో ఇదం తే కుణల
యగ్మమ్, ఓం ఇదం బ్రహ్మ పునీమహే, శ్రీమహావిష్ణో ఇదం తే
ఽఙ్గుళీయకమ్.

విష్ణ్వఘ్న పాత్రాసాదనమ్

తద్రే ప్రాగగ్ర దర్శోపర్యఘ్న పాత్ర మాసాద్య తస్మిన్
ద్విదగ్భుజవిశ్రం నిత్యే శంసోదేవీరితి దేవతీరేనోదక మాపూర్య,
ఓం శంసో...వస్తునః॥ యవోసీ త్యక్షత పుష్పతులసీ దర్భగన్ధ యవా
న్ప్రక్షిప్య! ఓం యవోసి...స్సత్ప్రతమ్.

విష్ణ్వఽఽవాహనమ్

(ప్రాచీనావీతీ) గోత్రస్య...ప్రేతస్య మరణదినా దారభ్యా
ఽద్య ద్వాశశేహని పార్వణైకోద్దిష్ట సముచ్చయ విధాన సవిణ్డీ
కరణ శ్రాద్ధే (ఉప-అప) శ్రాద్ధసంరక్షక శ్రీమహావిష్ణుం శఙ్ఖచక్ర
గదాధరం భవత్స్వావాహయిష్యే [ప్ర] ఆవాహయ, కరణోదకం
కూర్చేనాదాయ శిరసి కింఛిత్కింఛి త్సంప్రాపయ న్నావాహయేత్,

శ్లో॥ అత్రాగచ్ఛ విభోవిష్ణో శ్రాద్ధరక్షణ కారణ
దేవదేవ జగన్నాథ శక్తిచక్రగదాధర॥

ఓం ఇదంవిష్ణుర్వి... సురే । శ్రాద్ధసంరక్షక శ్రీమహావిష్ణుం
భ్యామూమిఅవాహయామి (ఇత్యక్షత ధర్మపుష్పం తచ్చిరసి నిధాయ)

విష్ణుర్వ్యవదానమ్

యాదివ్యాకప ఇతి మన్తాస్తే శ్రాద్ధసంరక్షక శ్రీమహావిష్ణో
ప్రియతాంస్వాహం అఘ్యం నమఇతి తద్ధక్షణమాస్తే పాత్రస్త పవి
త్రం సిషీప్య యవోదక ముద్ధణ్యా గృహీత్వా దద్యాత్ । ఓం యాది
వ్యా... భవన్తు । శ్రాద్ధసంరక్షక శ్రీమహావిష్ణో ప్రియతాంస్వాహం అ
ఘ్యంనమః [ప్ర] అస్తుస్వాహం ౭ఘ్యమ్ । పున శ్శుద్ధోదకం దత్వా

సాపిణ్యే విష్ణుచక్షణాయాం ప్రాధాన్యమ్

సపిణ్ణీకరణే ౭వశ్యం విష్ణు మభ్య ర్చయేద్విజః

సప్తకన్తు తదాఖ్యాతం వినా విష్ణుం కథం తథా, విష్ణువరణా ౭భావే

సప్తకత్వభ్యాతి ర్చజే తేత్యధః

ఇతివై దేవలః ప్రాహ శాణ్డీల్యశ్చ మహామునిః

యత్కించోత్పర్వణశ్రాద్ధం తత్ర సర్వత్ర వైద్విజః

పూజయే ద్విష్ణు మిత్యేవం శ్రాద్ధం సిద్ధ్యతి నాన్యథా, ఇతిస్మృతేః

ఏవమితి, విష్ణువరణే శ్రాద్ధం సిద్ధ్యతి, విష్ణువరణా ౭భావే శ్రాద్ధంనసిద్ధ్యతి,
అతస్సాపిణ్యే విష్ణువరణ మవశ్యం కర్తవ్య మిత్యర్థః

అదౌ సంపూజయే ద్దేవా కాలకామక సంజ్ఞికా

విష్ణుం సంపూజయే దన్తే సప్తకత్వ ప్రసిద్ధయే

హరిపూజా రతానాంచ హరినామ రతాత్మనామ్

న్యూనాతిరిక్తతా నాస్తి సర్వకర్మసు పిణ్ణీతా, ఇతి

విష్ణుర్చనేనైవ పార్వణశ్రాద్ధఫలసిద్ధిః

యద్రౌద్ధం పార్వణం ప్రోక్తం తద్రౌద్ధం వైష్ణవం వినా

కృతం దూష్యతి కౌన్తేయ పతితేనేషీతం యధే, తి

అజ్ఞేమహాలయే శ్రాద్ధే సపిణ్ణీ కరణే తథా

వ్యధణం భవతి తచ్చౌద్ధం వాసుదేవం వినాకృత, మితి

పవిత్ర మాదాయ తేన దర్శాదిభి శ్చాఘ్నకాపాత్రం ప్రచ్ఛాద్య
శంసో దేవీ రిత్యాచమనం దత్వా । ఓం శంసో... వస్తునః । శ్రాద్ధ
సంరక్షక శ్రీమహావిష్ణో ఇద మాచమసీయమ్ । సకలారాధనై స్వర్చి
తమ్ [[ప్ర] అస్త్యర్చితమ్. (అష్టలింగవిధాయ) సర్వేస్వామినః అగ్నౌ
హోమంకరిష్యామి [[ప్ర] కరుష్య, (ఇతి తై రనుజ్ఞాతః ప్రాణా
నాయుష్య)

వైశ్వదేవాఽజ్యపరుహోమః

ఏవంగుణ...తిథౌ (ప్రాచీనావీతీ) గోత్రస్య...[శ్రాద్ధే వైశ్వ
దేవా అగ్నౌవైశ్వదేవా అజ్య చరుహోమం హోమే (ఉప-అప)
అగ్నిం పరిషిర్య అదితేఽనుమన్యస్వ...ప్రసువ (ఆజ్యేన) ఓం విశ్వే
దేవస్య నేతు ర్మర్తౌవృణీత సఖ్యమ్ । విశ్వేరాయ ఇమధ్యసి ద్యుమ్నం
వృణీత పుష్యసేస్వాహా । ఓం విశ్వేఅద్య మమతో విశ్వఙ్ఘాతీ విశ్వేభవ
స్త్యగ్మయ స్సమిధాః విశ్వేసో దేవా అవసాగమస్తు విశ్వమస్తుద్రవిణం
వాజో అస్మేస్వాహా । ఓం భూస్వాహా...ఓం భూర్భువస్సుసస్వాహా॥

*హవ్య మభిఘారయామితి వైశ్వదేవం చరు మభిఘార్య
ఓంహవ్య మభిఘారయామి, హవ్యంగృహ్ణామితి గృహీత్వా, ఓం
హవ్యంగృహ్ణామి॥ గుడాపూపమిశ్రేణ చరుశా త్రిమస్త్ర మభిఘార్య
జహూ ముప స్తీర్య దర్శాయ చరు మవదాయ అభిఘార్య జహ్వ
జహోతి, పూర్వన ద్విశ్వేదేవస్య విశ్వేఅద్యేతి ద్వాభ్యాం హుత్వా
వ్యాహృతీ శ్చ జహుయాత్, ఓం విశ్వేదే...పుష్యసే స్వాహా, ఓం
విశ్వేఅద్య...అస్మేస్వాహా, (ఆజ్యేన) ఓం భూస్వాహా.....వస్తు
వస్వాహా॥ అదితేఽన్యమగ్ధంస్థాః...ప్రాసావీః॥

* దేవస్యత్వేతి, తవ్వరుం వైశ్వదేవం వైత్తకమితి, మనవైవ, ద్విధా
విభజ్య, స్థాల్యాః ప్రత్యేకం పాత్రద్వయే నిక్షిప్త్య, అగ్నే రుత్తరే, వైశ్వదేవం, దక్షిణే,
వైత్తకం విన్యస్య, వైశ్వదేవం, విశ్వదేవహోమార్థం, ధోజనార్థం, ద్విధా,
వైత్తకం, పిత్రాదీనాం హోమార్థం, పితృధా, ధోజనార్థం, త్రిధా, విహృత్యా
ఽభిఘార్య, క్రమేణ జహుయాత్.

కవ్యాఽగ్నిముఖమ్

తతః ప్రాణావాయుస్య, ఏవంగుణ...తిథౌ (ప్రాచీ) గోత్రస్య
 ...ప్రేతస్య మరణ...శ్రాద్ధే పైతృకం కర్మ కరిష్యే (ఉప-అప-
 ప్రాచీనావీత్రి) వీతిహోత్ర మిత్యగ్నే నైర్ముత్యా మాదుమ్భరీం
 సమిధం పైతృకేణ తీర్థేన నిధాయ, దద్ధ్వా ఓం వీతిహో...
 ...యుషేత్వా॥

ప్రణిధ్యం పితుఃపిత్రాదీనా మావాహనమ్

(దక్షిణప్రణిధౌ) పితృభ్యస్వస్వధేతి సతిలం జల మాస్రావ్య,
 ఓం పితృభ్య స్వస్థానమః, పృథివీగతా నిత్యాదిభిః పితృగపిత్రాదీ
 నాహవయేత్, ఓం పృథివీగతా వసురూపా పితృగ పితౄ నావా
 హయామి, ఓం అన్తరిక్షగతా రుద్రరూపా పితృగపితామహః

మాతృసపిణ్డీకరణే ప్రణిధ్యవాహనాదికమ్

(దక్షిణప్రణిధౌ) పితృగ పితృపత్నీభ్యస్వస్వధేతి సతిలం జల మాస్రావ్య।
 పితృగ పితృపత్నీభ్యస్వస్థానమః; పృథివీగతాః వసుపత్నీరూపాః పితృగపితృపత్నీ
 రావాహయామి। అన్తరిక్షగతాః రుద్రపత్నీరూపాః పితృగప్రపితామహపత్నీ రావాహ
 యామి, దివిగతాః ఆదిత్యపత్నీరూపాః పితృగ ప్రపితామహపత్నీ రావాహయామితి
 పితృగపితృపత్నీదీనా మావాహనమ్; (తత్పశ్యమే ౭న్యస్మి న్నాత్రే) గోత్రాం-
 నామ్నీం మాతరం ప్రేతా మావాహయామి, (ఇత్యావాహ్య) పూర్వస్మి న్నాఽజ్య
 పాత్రే పృథివీగతాభ్యః వసుపత్నీరూపాభ్యః పితృగపితృపత్నీభ్యో జుష్టం నిర్వపామి,
 అన్తరిక్షగతాభ్యః రుద్రపత్నీరూపాభ్యః పితృగ ప్రపితామహపత్నీభ్యో జుష్టం నిర్వ
 పామి, దివిగతాభ్యః ఆదిత్యపత్నీరూపాభ్యః పితృగ ప్రపితామహపత్నీభ్యో జుష్టం
 నిర్వపామి త్యాజ్యనిర్వాపః (తత్పశ్యమే ౭న్యస్మి న్నాత్రే) గోత్రాయై నామైస్య
 మాత్రే ప్రేతాయై జుష్టం నిర్వపామి। (ఇతినిర్వాప్య)

ఏతే యథాపితర సానోదదాత్వీతి మన్తైః పృథివీగతాభ్యః వసుపత్నీ
 రూపాభ్యః। పితృగ పితృపత్నీభ్య స్వస్థానమస్వాహే త్యాదిభిశ్చ (జుష్టాకారవ
 త్వాహోకారైః) ఆజ్యచరుభ్యం క్రమేణ హుత్వా; ప్రేతాయై పూర్వనిర్వాపితా
 ౭౭జ్యేనఽచరుణాచ, గోత్రాయై నామైస్యమాత్రే ప్రేతాయై స్వాహేతి క్రమేణ జుహు
 యాత్.

నావాహయామి, ఓం దివిగతా ఆదిత్యరూపా పితృణ ప్రపితా
 మహా నావాహయామి, (ఇతి నామభిర్విదా పితృణస్తోత్రావీ నావాహనం
 వైశ్ణవేన తీర్థేన కృత్వా) (తత్పశ్యిమే సజలపవిత్రే ౭న్యస్మిన్నాత్రే)
 గోత్రం శర్మాణం పితరం ప్రేత మావాహయామి (ఇత్యావహ్య)
 (పూర్వస్మిన్నా ౭౭జ్యపాత్రే) పృథివీగతేభ్య ఇత్యాదిభి రాజ్యం
 నిర్వాప్య పృథివీగతేభ్యః వసురూపేభ్యః పితృణపితృభ్యో జప్తం నిర్వ
 పామి, అంతరిక్షగతేభ్యః రుద్రరూపేభ్యః పితృణ పితామహేభ్యో
 జప్తం నిర్వపామి, దివిగతేభ్యః ఆదిత్యరూపేభ్యః పితృణప్రపితా
 మహేభ్యోజప్తం నిర్వపామి (తత్పశ్యిమే ౭న్యస్మిన్నాత్రే) గోత్రాయ-
 శర్మణే-పిత్రే-ప్రేతాయ జప్తం నిర్వపామి ఇతి ప్రేతాయా ౭౭జ్యం
 నిర్వాప్య తృప్యధిద్వయేనా ౭గ్నే రుత్తర దక్షిణయోగ ప్రత్యేక
 మాజ్య మధిశ్రితోద్వాప్య “ఓం తృప్యధిశ్రయామి” అగ్నే జ్యోతి
 రసీతి ద్వయేన సమిదుల్లేన ఆజ్యం దధ్వా । “ఓం అగ్నే
 జ్యోతిరసి । ఓం అగ్నేజ్యోతిరసి”తాం సమిధం సమిదసీతి
 హుత్వా “ఓం సమిదసిన్వాహా” అమృతమసీత్యనుత్తానమ్ । “ఓం
 అమృతమసి వారుణమసి” అంతరిత మిత్యుత్తానమ్ “ఓం అన్త
 రితగ్ంరతో ౭న్తరితా అరాతయః” ప్రత్యుష్ట మిత్యనుత్తానమ్ “ఓం
 ప్రత్యుష్టగం రక్షగ ప్రత్యుష్టా అరాతయః” వైశ్ణవ మాజ్య మప్రద
 క్షిణ మభిమన్త్యై సృవేజ్యోత్తాన మాజ్యం గృహీత్వా స్వస్యోత్త
 రస్యాం ప్రణీతాయాం దక్షిణస్యాం ప్రణిధ్యాంచ సంధార్య చిత్పది
 స్త్వాదిభి రేవ మగ్నా సంపవతి “ఓం చిత్పతిస్త్యా పునాతు అచ్ఛిద్రేణ
 పవిత్రేణ వసో స్సూర్యస్య రశ్మిభిః” “ఓం వాక్పతిస్త్యా పునాతు అచ్ఛి
 ద్రేణ పవిత్రేణ వసో స్సూర్యస్య రశ్మిభిః” “ఓం దేవస్త్యా సవితా
 పునాతు అచ్ఛిద్రేణ పవిత్రేణ వసో స్సూర్యస్య రశ్మిభిః”

ఔదుమ్బరీ హోమః

తత్సవితు రిద్యాదుమ్బరీ స్తినస్సమిధగ పోక్ష్య గృహీత్వా
 ఇమా మే అగ్న ఇతి సతిలాక్ష ౭తా ౭జ్యచరుభిః ప్రత్యేక మప్రదక్షిణ

మగ్ర మధ్య మూలాని స్పృశం స్పృశ మధోసిత్వా మధ్యేచ సం
 దధాతి, “ఓం ఇమామే అగ్న ఇష్ట కా ధేనవస్సస్త్యేకాచ శతంచ
 సహస్రం చాయుతంచ నియుతంచ ప్రియుతం చార్బుదంచ న్యర్బు
 దంచ సముదగిశ్చ మధ్యం చాంతశ్చ పరాధః శ్చేమామే అగ్న ఇష్ట
 కా ధేనవస్సస్తు” ఇత్యేవ మర్చయిత్వా అదితేఽనుమన్యస్త్యేత్వాది
 భిః పశ్చిమాంతం దక్షిణాంతం వైత్తకేన తీర్థేన పరిషిచ్య|| “ఓం అదితే
 ఽను మన్యస్వ! ఓం అనుమతేఽను మన్యస్వ! ఓం సరస్వతేఽను మన్య
 స్వ! ఓం దేవసనితగ ప్రిసువ” పష్టిశతేతి తీర్థాన్య భిమస్త్యి |
 “ఓం పష్టిశతసహస్రాయుత మక్షయమర్బుద మానయ” అగ్నయే
 కవ్యవాహనాయ స్వధానమ స్వాహే త్యేకాం సమిధ మగ్నే రుత్త
 రస్యాం హుత్వా “ఓం అగ్నయేకవ్యవాహనాయ స్వధానమ స్వాహా”
 సోమాయ పితృమతే స్వధానమ స్వాహే త్యగ్నే దక్షిణస్యా
 మేకాం హుత్వా “ఓం సోమాయ పితృమతే స్వధానమ స్వాహా”
 యమాయ చాగ్నిరస్పతయే స్వధానమ స్వాహేతి తయో ర్మధ్యే
 వైకాం సమిధం హుత్వా “ఓం యమాయ చాగ్నిరస్పతయే స్వధా
 నమ స్వాహా” (ఉత్తర దక్షిణయో రాహుతీ చక్షుషీ మధ్యాహుతి
 రగ్నే రాస్యమితి బుద్ధ్యా తిస్ర స్సమిధో జుహోతి మధ్యేహోమః
 కర్తవ్యః)

వైత్తకాజ్య చరు హోమః

ఏతే య ఇహ పితర ఉశ న్తస్యా సానోదదా త్వితీ పితృదైవత్యాః
 ఓం పృథివీగ తేభ్యః పితృగ పితృభ్యో ఆ న్తరిక్షగ తేభ్యః పితృగ పితా
 మహేభ్యో దివిగ తేభ్యః పితృగ ప్రపితామహేభ్య స్వధానమ స్వా
 హేతి వ్యాహృతీశ్చా ౭౭ జ్యచరుభ్యాం క్రమేణ జుహూయాత్ ||

“ఓం ఏతే య ఇహ పితరస్తే దేవాశ్చ విద్యయాన్ పితృయజ్ఞగ్ం
 సుహుతగ్ం సుష్టుతగ్ం సువేదసో హవిర్యే వహన్తే స్వధానమ స్వాహా |
 ఓం ఉశ న్త స్వాహా వామః ఉశ న్త స్సమిధీమహి ఉశన్న శతతపసా
 పితౄన్ హవిషే అత్తవే స్వధానమ స్వాహా” ఓం సానోదదాతు

శ్రవణం శిత్వణాం తస్యాస్తే దేవిహవిషా విధేమస్వాహా, పృథివీగ
తేభ్యః వసురూపేభ్యః పితృగిశిత్వభ్య స్వధానమ స్వాహా | అన్తరిక్ష
గతేభ్యః రుద్రరూపేభ్యః పితృగిశితామహేభ్య స్వధానమస్వాహా |
దివిగతేభ్యః ఆదిత్యరూపేభ్యః పితృగి ప్రపితామహేభ్య స్వధానమ
స్వాహా (ఉపవీతీ) వ్యాహృతీ శ్చాజ్యేన హుత్వా, భూస్వాహా...
వస్సువస్వాహాః (ప్రాచీనావీతీ) కవ్య మభిఘారయామి కవ్యంగృహ్యామి
ఇతి గృహీతేన మాషాపూప మిశ్రేణ చరుణాచ తథా జహుయాత్ ||

తతః ప్రేతాయ నిర్వాపితా ౭జ్యేన గోత్రాయ శర్మణే పిత్రే
ప్రేతాయస్వాహా (చరుణాచ) గోత్రాయ... ప్రేతాయస్వాహా (ఇతి
హుత్వా అదితేన) మగ్ధంస్థాః... ప్రాసాపిః | ఇత్యపసవ్యం పరిపేచ
నం కుర్యాత్ ||

సపిణ్డీకరణే పిణ్డప్రదానమ్

ప్రాణానాయమ్య, ఏవంగుణ... తిథౌ (ప్రాచీనావీతీ) గోత్రస్య
... ప్రేతస్య మరణదినా దారభ్యాద్య ద్వాదశేహనిపార్వతైకో
ద్దిప్త సముచ్చయవిధాన సపిణ్డీకరణ శ్రాద్ధే సపిణ్డీకరణాద్ల పిణ్డప్రదానం
కరిష్యే (ఉప-అప) పిణ్డప్రదానకాలే తిథి... హిరణ్యదానం కరిష్యే
(అపఉపస్పృశ్య) (ప్రాచీ) హిరణ్య... స్సంప్రదదే ఇదం సమమ
శ్రీకృష్ణార్పితమ్ ||

(పిణ్డప్రదానం కరుష్యేతి తై రనుజ్ఞాతః) *దక్షిణాముఖః
పూర్వవదగ్నే నైర్ఋత్యాం సాపసవ్యం వాచంయత సిక్తతాభి

* సపిణ్డీ కరణే పిణ్డబలిస్థాన లక్షణమ్

అథా గ్నే రైర్ఋత్యాం పిణ్డబలిస్థానం సిక్తతాభిః ప్రాకృప్య గుత్తరేషు
ప్రత్యేకం చతుర్వింశ త్యుక్తాయతం దక్షిణే ద్వాదశాంశ విస్తారం చతురశ్శో
న్నతం స్థాన మస్య విహితం నజ్కల్ప్య, దక్షిణే పాద్యా చమన సానీయా
ముప్రక్షేపణాధం ద్వాదశాంశ విస్తారవగాఢం శ్వభ్రం కృత్వా ౭థవా చపకాది
పాత్రం నిదధీత తత్థానా దుత్తరపశ్చిమే ప్రేతస్య వైవం బలిస్థానం కల్పయే, దితి

రుదక్ ప్రా గపర మరత్నిమాత్రం వితస్త్వా దక్షిణతో భాగోన్నతం
 స్థణ్ణిలం కల్పయేత్, ఉద్ధన్యమాన మితి పితుగపిత్రా దీనాంస్థానే త్రిభి
 ర్దైవై రపసవ్యేన దక్షిణాంతం సకృదుల్లిఖ్య|| ఓం ఉద్ధన్యమాన
 మస్యా అమేధ్యమప పాప్మానం యజమానస్య హస్తు శివాన
 సుస్తు ప్రదిశ శ్చ తస్ర శ్చనోమాతా పృథివీతోకసాతా||నిహన్సిసర్వ
 మితి తితా దుమ్మర పత్రీ దర్భా నయుగ్మా స్తక్షణాగ్ర మాస్తీర్య
 “ఓం నిహన్సిసర్వం యదమేధ్యతో భవేద్ధతాశ్చ సర్వాసుర దానవా
 మయా| రక్షంసి యతా స్సపిశాచ సజ్జా హతా మయా యాతు
 ధానాశ్చ సర్వే” *స్థణ్ణిల పూర్వభాగే పితుగ పితృభ్యస్స్వ ధానమ
 ఇత్యాదిభి జలపూర్ణాని తిలాక్షత కూర్చయతాని దక్షిణాంతం
 త్రీణిపాత్రాణి నిధాయ| ఓం పితుగ పితృభ్య స్స్వధానమః| ఓం పితుగ
 పితామహేభ్య స్స్వధానమః| ఓం పితుగ పిపితామహేభ్య స్స్వధా
 నమః| ఆవాహనార్థ ముత్తరే సతిల పవిత్రాక్షత పాత్రం నిధాయ
 పోషాయత్వే త్యద్భి రాపూర్వ ఓం పోషాయత్వా, పితుగ పితరోమే
 పసీదన్తు, ఓం పోషాయత్వా, పితుగ పితామహామే పసీదన్తు

*పితుః పితృపత్నీభ్య స్స్వధానమః పితుః పితామహపత్నీభ్య స్స్వధానమః| పితుః
 ప్రపితామహ పత్నీభ్యస్స్వధానమః| పూర్వవ త్పాత్రాసాదనం కృత్వా|| పోషాయత్వే
 త్యద్భిరాపూర్వ పితుః పితృపత్నీమే ప్రసీదన్తు, పితుః పితామహపత్నీమే ప్రసీ
 దన్తు, పితుఃప్రపితామహపత్నీమేప్రసీదన్తు; ఇతి ప్రణమ్య, ఆమ ఆగచ్ఛన్తు పితుః
 పితృపత్నీదేవయానా నిత్యాదిభిరావాహ్య, ఆమ ఆగచ్ఛన్తు పితుగ పితృపత్నీగ
 దేవయానా న్నముద్రా....మిమాః| గోత్రాయాః....ప్రేతాయాః పార్వణైకోద్దిష్ట
 సముచ్చయవిధాన సపిణ్డీకరణ శ్రాద్ధే, పృథివీగతాః వసుపత్నీరూపాః పితుః పితృ
 పత్నీ రావాహయామి, ఆమ ఆగచ్ఛన్తు పితుః పితామహపత్నీ దేవయానా....
 మిమాః గోత్రాయాః శ్రాద్ధే అన్తరిక్షగతాః రుద్రపత్నీరూపాః పితుః పితామహపత్నీ
 రావాహయామి, ఆమ ఆగచ్ఛన్తు పితుః ప్రపితామహపత్నీ దేవయానా....
 మిమాః| గోత్రాయాః....శ్రాద్ధే దివిగతాః ఆదిత్యపత్నీరూపాగ్ని పితుగ ప్రపితామహ
 పత్నీ రావాహయామి|| (ఇతి మాతృవిషయే)

ఓం పోషాయత్వా, పితుగ ప్రపితామహమే ప్రసీదన్తు, ఇతిప్రణమ్యు?
తత్ప్రణిధి జలం కూర్చేనాదాయ ఓం ఆమరగచ్ఛన్తు పితుగ పితరో దేవ
యానానీత్యేవం పితుగ పితామహగ పితుగ ప్రపితామహ ఇతి మన్త
మూహయిత్వా నామభి ర్వి నా పృథివీగతా నిత్యాధిభిః పూర్వాసాదిత
పాత్రేషు క్రమేణా ౭౭ వాహ్య ఓం ఆమరగచ్ఛన్తు పితుగ పితరో దేవ
యానా న్సముద్రా న్సలిలా న్సవర్ణాన్ అస్మిన్మణ్డే సర్వకామాల్
భన్తే ౭క్షీయమాణా నుపదుహ్యంతా మిమాః, గోత్రస్య శర్మణః పితుః
ప్రేతస్య మరణాదినా దారభ్యా ౭ద్య ద్వాదశే ౭హని పార్వతైకోద్దిష్ట
సముచ్చయ విధాన సప్టికరణశ్రాద్ధే పృథివీగతా వసురూపా
పితుగ పిత్రా నావాహయామి, ఓం ఆమరగచ్ఛన్తు...మిమాః, గోత్రస్య
...శ్రాద్ధే అన్తరిక్షగతా రుద్రరూపా పితుగ పితామహానావా
హయామి, ఓం ఆమరగచ్ఛన్తు...మిమాః, గోత్రస్య...శ్రాద్ధే దివి
గతా ఆదిత్యరూపా పితుగ ప్రపితామహా నావాహయామి * గన్ధా
ద్యైగ పితుః పిత్రాదీ నర్పయిత్వా॥

? పిణ్డస్థానే పితుః పిత్రాదీనా మవాహనమ్

దక్షిణా ౭. భిముఖో ధ్యాయత్వా, ఆమరగచ్ఛన్తితి ప్రణిధిస్త జలం
కూర్చేనాదాయ స్థణ్డలే పితుః పిత్రాదీ నుత్తరాది దక్షిణాంతం ప్రత్యజ్ఞాత్వా నావాహ
యేత్, పితుః పితామహ పితుః ప్రపితామహ ౭౭ వాహనే ఆమ రగచ్ఛన్తు పితుః
పితామహ దేవయానా నితుః ప్రపితామహ దేవయానా నిత్యూహనీయ, ఇతి

* పిణ్డస్థానగత-పితుః పిత్రాదీనా ముపచారక్రమః

ఆసన పాద్యా చమన తైలాంజన స్నాన వస్త్రోత్తరీయాభరణ యజ్ఞోప
వీతా ౭ చమన గన్ధా ౭ శత పుష్ప ధూప దీప తిలాంశ్చ దద్యా, దితి

పిత్రర్చనాయాం గ్రాహ్యపుష్పాణి

కుక్లా స్సుమనస శ్రేష్ఠా స్తథా వద్యోత్పలానివ

గన్ధరూపోపపన్నాని యాని చాన్యాని కృత్స్నశః

పారంతీం శతపత్రంచ భృంగరాజంచ కేతకీమ్

యాధికా మతిముక్తంచ దద్యా త్పుష్పాన్యమూని, చేతి

తత్రముఖ్యతమాని

తులసీ శతపత్రంచ భృంగరాజం తదైవచ

మరుకం మల్లికా చైవ పితౄణా మక్షయం భవేత్ ఇతి

తస్మాత్థానాత్పశ్చిమస్యాం ప్రేతస్య చ స్థానం యథైకోద్దిష్టే
తథైవ కృత్వా తత్రోదుమ్పరీం శాఖాం దక్షిణాగ్రం నిధాయ
పూర్వవద్దభేణ సాపసవ్యం కృత్వా ఖననం తిలానా ముక్షణ

పితృచరణాయా మగ్రాహ్యపుష్పాణి

ఉగ్రగన్ధీ న్యగన్ధీని చైత్య వృక్షోద్భవాని చ
పుష్పాణి వజ్రానీయాని రక్తవర్ణాని యానిచ
జలోద్భవాని దేయాని రక్తాన్యపి విశేషత, ఇతి
జపాది కుసుమం భండే రూపికా సకురంటకా
పుష్పాణి వజ్రానీయాని శ్రాద్ధకర్మణి నిత్యశ, ఇతిచ

అదిగ్రహణేన జపాకుసుమ వద్రక్తాంతం రక్తకరపీలాది కుసుమానాం
వజ్రత్వ ముక్తమ్, భండేత్యత్ర, మజ్జీప్లేత్యర్థః

అనులేపనద్రవ్యాణి

కర్పూర్ల కుఙ్కుమోపేత స్సుగన్ధినితచన్దనమ్
దైవికేష్యథవా పిత్ర్యే గన్ధదానే ప్రశస్యత, ఇతి

పితౄణామనులేపనద్రవ్యదానాదశ్వమేధఫలావాప్తిః

చన్దనాగరు కర్పూర కుఙ్కుమాని ప్రదాపయేత్
అశ్వమేధ మవాప్నోతి పితౄణా మనులేపనా, దితి

అనులేపనాధా మగ్రాహ్యద్రవ్యాణి

శ్రాద్ధేషు వినియోక్తవ్యా నగన్ధా దేవదారుజాః
కల్కిభావం సమాసాద్య నచ పర్యుషితాగ్ల క్వచిత్
నవిగన్ధాశ్చ దాతవ్యా భుక్తశేషా ౭వశేషితాః
పూతించ మృగనాభించ రోచనం రక్తచన్దనమ్
కాలేయం జాంగకం చైవ తురుష్కం చాపి వజ్రయే, దితి
(పూతిః-తృణవిశేషః మృగనాభిః-కస్తూరీ, రోచనం-గోరోచనమ్)

గ్రాహ్య ధూపద్రవ్యాణి

ధూపో గుగ్గులుణో దేయ స్తథా చన్దన సారజః
అగరుశ్చ సకర్పూర స్తురుష్క స్త్వ క్తథైవ చ, ఇతి
తురుష్కః-సల్లకీవృక్షః; త్వక్-లవంగమ్

అగ్రాహ్య ధూపద్రవ్యాణి

వా॥ జీవజం చ సర్వం న ధూపార్థే, ఇతి, (జీవజమ్-కస్తూర్యాది)

మయగ్మనాం దక్షిణాగ్రం బహిఃపా మహామమ్బర పత్రాణా ఇచ్చస్త
రణం కృత్వా తత్ర సతిలాక్షతం పుష్ప మేకం నిధాయ సతిలాక్షత
పవిత్ర మావాహన పాత్ర ముత్తరే నిక్షిప్య పోషాయత్వే త్యద్భి
రాపూర్య, ఓం పోషాయత్వా, ప్రేతో మే ప్రసీదత్వితి ప్రణమ్య
ఓం ప్రేతో మే ప్రసీదతు ఆమ ఆగచ్ఛత్వితి ప్రేత మావాహ్య,
ఓం ఆమఆగచ్ఛతు ప్రేతోదేవ...మిమాః! గోత్రస్య...శ్రాద్ధే
గోత్రం శర్మాణం పితరం ప్రేత మావాహయామి, ఇత్యావాహ్య
గోత్రనామ్నా గథాద్యై రభ్యచయతి।

ఆమావాజస్యేతి * పిణ్డపాత్రం ప్రక్షాళ్య, “ఓం ఆమావాజస్య
ప్రసవో జగన్మ్యా దాద్యావా పృథివీ విశ్వశమ్భూ! ఆమాగంతాం
పితరా మాతరాచా మాసోమో అమృతత్వాయ గమ్యాత్”
తత్పాత్రే అగ్నిరిన్ద్రేతి తితాదనం నిక్షిప్య, “ఓం అగ్నిరిన్ద్రా! వరుణా
పుహన్ధ్యాచ త్వమేవ వరుణమసీన్ద్ర! మసి! ఉర్వాలోకోఽసి త్వంచ
వాలోకోఽసి ప్రాణోఽస్యగ్నిరసి మధుమా నుదరే ప్రవ్యోతోఽస్య!
మోఽసి సత్యాయ నాన్ధోఽసి సర్వమసి సర్వథా అసి హృచ్ఛోకం
మే నిర్దహ పాష్మాన ముపద్ధ్యం సదురుక్త ముపద్ధ్యం ససూర్యః
త్వంనో అగ్నేగ ప్రణీతానామగ్రే ప్రణీతానాం భూపతే భువనపతే
బ్రహ్మణస్పతే బృహన్తి ధుంక్ష్య” తస్మిం స్తిలా నవకీర్య! ఆజ్యేనా
ఽభిఘూర్య సతిలం సఘృత మన్నం దధేణ చతుర్థాకృత్వా

దీపద్రవ్యమ్

ఘృతా ద్వా తిలతైలా ద్వా నన్యద్రవ్యాత్తు దీపకమ్, ఇతి,
అత్ర చాన్యద్రవ్య విషేదో వసా మేదోరూప ద్రవ్యవిషయో నపునః కౌసుం
భాది తైల విషయః, యతః

ఘృతేన దీపో దాతవ్య స్త్యథవా పోషదీ రప్తైః

వసా మేదోద్భవం దీపం ప్రయత్నేన వివజ్జయేత్, ఇతి

*కనక రజిత కాంస్యాది వ్యవస్యతమ మభావే కదళ్యాది పత్రంవా ప్రజ్ఞే
తస్మి న్నగ్నిరిన్ద్రే త్యాదుమ్బర దర్పణ చరుం నిక్షిప్యేతి

యథాభాగం (అష్టకావ నృయూగాణ్ణ ప్రమాణత శ్రీన్విజ్ఞానేనో
ద్దిష్టవ ద్భుష్ట మాత్రమేకం పిణ్ణాచ్చ కరోతి)

పిణ్ణప్రదానమ్

అష్టకా వత్ప్రత్యేకం పిణ్ణం గృహీత్వా అయమోదన ఇతిమ
న్త్రాస్తే నామభి ర్విసా పృథివ్యస్తరిక్ష దివిగతేభ్యో వసు రుద్రదాదిత్య
రూపేభ్య ఇతి క్రమేణ పితృగ పితృభ్యగ పితృగ పితామహేభ్యగ పితృగ
ప్రపితామహేభ్యః పతత్పిణ్ణం దదామీతి దక్షిణాంతం త్రీన్విజ్ఞాన్నిర్వ
పతి, “ఓం అయమోదనగ కామసుఖోఽస్త్వనన్తోఽక్షీయమాణ
స్సురభి స్సత్వకామీ, సత్యేవశిష్టత్వ జరాధభూత స్వధాదేవానా
మమృతం తపఃయన్తుమే” గోత్రస్య-శర్మణః-పితృః-ప్రేతస్య మరణ
దినా దారభ్యాద్యద్వాదశేఽహని పార్వతైకోద్దిష్ట సముచ్చయ
విధాన సపిణ్ణీకరణ శ్రాద్ధే పృథివీగతేభ్యః వసురూపేభ్యః, పితృగ
పితృభ్యగ, పిణ్ణం దదామి॥ ఓం అయ...యన్తుమే, గోత్రస్య...
శ్రాద్ధే అస్తరిక్షగతేభ్యః రుద్రరూపేభ్యః పితృగ పితామహేభ్యగ
పిణ్ణం దదామి, ఓం అయ...యన్తుమే, గోత్రస్య...శ్రాద్ధే దివిగతేభ్యః

మాతృసపిణ్ణీకరణే పిణ్ణప్రదానమ్

‘ఓంఅయమో....యన్తుమే, గోత్రాయః....ప్రేతాయః మరణ....శ్రాద్ధే పృథివీ
గతాభ్యః వసువత్ప్రీ రూపాభ్యః పితృః పితృవత్ప్రీభ్యః పిణ్ణం దదామి—ఏవం
పితృః పితామహపత్న్యాః పితృగ ప్రపితామహపత్న్యాశ్చ పిణ్ణప్రదానమ్ కృత్వాఅయ
మోదన ఇతి మన్త్రాస్తే గోత్రాయః....శ్రాద్ధే గోత్రాయై - నమ్యై - మాత్రే -
ప్రేతాయై ఏవ పిణ్ణ ఉపతిషత్వీతి ప్రేతాయః పిణ్ణప్రదానం కుర్యాత్’

శ్రీ సాపిణ్ణ్యే పిణ్ణనిర్వాపణక్రమః

స్థణ్ణీ పూర్వభాగే పిత్రాదీం స్తత్పశ్చిమభాగే పితృవత్పూదీ సుత్రరాది
దక్షిణాంత మావాహ్య త్రిణా ముపవీతం వినా సర్వోపచారైః పిత్రాదిభి స్సహ ౭౭
భ్యర్చ్య ఏకస్మి న్పత్రే ౭న్నమదాయ దర్శై స్సప్తధాకృత్వా పిణ్ణా నివిధాయ
పిత్రాదిభ్య త్రికం పితృవత్పూదిభ్య త్రికం ప్రేతాదౌ మేకంక్రమేణ నిర్వపేత్;
పిణ్ణసంయోజనే తత్త్రిధాకృత్య పితృవత్పూదీనాం త్రిపు పిణ్ణేషు యోజయే దితి

ఆదిత్యహుపేభ్యః, పితృణాం ప్రపితౄణామహేభ్యః పిణ్డం దదామి॥ (ప్రేత
పిణ్డస్థానే) ఓం అయమో...స్తుమే, గోత్రస్య...త్రాదే, గోత్రాయ
శర్మణే-పిత్రే-ప్రేతాయ ఏష పిణ్డ ఉపతిష్ఠతు, ఇతి యధైకోద్దిష్టే
తథైవ పిణ్డ మేకం నిరూప్య పూర్వవ ద్దధ్యాదీ న్మశిప్వాదీ నుభ
యత్ర దత్వా, ప్రత్యేకం పూర్వ వదుదకుమ్భం పిణ్డపాశ్చే
నిధాయ, ఊర్జంవహస్తి రితి సతిల ముదక మజ్జలినా గృహీత్వా
పిణ్డానాం పరితః క్వచిత్క్వచి త్సంస్రావయ న్నవశిష్టాదకం దక్షి
ణత శ్శ్వభే త్రిదద్యాత్, “ఓం ఊర్జంవహస్తి స్వధయా వస్త
మానా స్తాస్తే స్రవస్తి స్యోనాః ఊర్జంవహస్తి స్వధా మాతీయ
తోదకాః శ్రీరముదకం ఘృతం మధుపయగి కీలాలం పరిస్మృతమ్”
ప్రత్యేకం శూర్పేణా ౭౭చ్ఛాద్య ఉపరి పుష్పతిలా ౭క్షత దర్భా
న్నిధాయ తతః పిణ్డభాజనం ప్రత్యౌశ్య తదుదకేనా ౭మూర్తీనా
మిత్యపసవ్య మవటం పూరయతి, “ఓం అమూర్తీనాం సమూర్తీనాం
పితౄణాం దీప్తతేజసామ్ | నమస్యామి సదాతేషాం జ్ఞానినాం యోగ
చక్షుసామ్” (గయే గయే అవటం పూరయతి) పితృణాం పితృభ్యః
పానీయం దదామి | పితృః పితౄణామహేభ్యః పానీయం దదామి, పితృః
ప్రపితౄణామహేభ్యః పానీయందదామి, ప్రేతాయ పానీయ దదామి
ముఖవాసం తామ్బూలచ్ఛాదదామి, ఇతి దత్వా

పిణ్డా౭ధిదేవతా౭భివాదః

నమోవగపితర ఇతి పితృపితౄణాం ప్రేతంచ ప్రణమ్య, “ఓం
నమో వగపితరో రసాయ నమోవగ పితరస్సుమ్నాయ, నమోవగ

మాతృసపిణ్డీకరణే పిణ్డా౭ధిదేవతా ౭భివాదః.

ఓం నమోవోమాతరో రసాయ నమోవోమాతర శ్శుష్మాయ నమోవోమా
తరో జీవాయ నమోవోమాతర స్వధాయై నమోవోమాతరో మన్యవే నమోవో
మాతరో హేరాయ మాతరో నమోవః. పితౄణాం ప్రపితౄణాం వృద్ధప్రపితౄ
మహేభ్యో నమః, ప్రేతాయై నమః ఇతి నమస్కృత్య.

శ్రీలింగేన సర్వత్రైవ మూహయేత్.

పితరో జీవాయ నమోవగ పితర స్వధాయై నమోవగ పితరో మన్యవే
 నమోవగ పితరో ఘోరాయ పితరో నమోవః' పితృగ పితృ పితామహ
 ప్రపితామహేభ్యో నమః ప్రేతాయ నమః ఇతి నమస్కృత్య పాదా
 ప్రక్షాళ్యాఽచమనం కుర్యాత్ ||

స్వల్పపాత్రేషు సూపకాకాది నిక్షేపణమ్

శ్లో॥ గుణాంశ్చ సూప శాకాద్యాక్ పయోదధి ఘృతం మధూ
 విన్యసే త్రయిత సమ్యగ్ గృహీమావేన సమాహిత, ఇతి

“గుణా-అన్నానుగ్రహకతయా గుణభూతా-సూపాదీ-
 భూమా నిహితేషు స్వల్పభాజనేషుప్రక్షిపేత్, న ప్రధానాన్నాధ-
 మహాభాజనే నిహితే స్వీత్యధః:

శ్లో॥ భోజ్యపాత్రే నాజ్యపాత్ర ముపపాత్రేతు నిక్షిపేత్
 భోజ్యే నిక్షిప్య చేచ్ఛజ్ఞే సురాపాన సమం హి తత్
 అన్నేచ పాయసేచైవ సూపేచ స్థాపితం ఘృతమ్
 మోహా ద్యదిచ భుజ్జీత సురాపాయ సమో భవేత్
 సూపంచ పాయసం చాఽజ్యం దద్యాద్భోక్తుశ్చ దక్షిణే
 తైలపక్వం తథా వామే శేషేష్వనియమ స్త్పృతః,

శ్లో॥ అన్నం చపాయసం భక్ష్యం వ్యజ్జనాని యథాక్రమమ్
 సూప మస్తే ప్రదాతవ్యం విపరీతేతు నిష్ఫలమ్, ఇతి

హోమశేషాఽఽజ్యం నాభిఘారయోగ్యమ్

శ్లో॥ అగ్నాకరణ శేషేణ యదన్న మభిఘారితమ్
 నిరఙ్గుష్ఠంచ యద్దత్తం-నత స్త్రీణాతి వై పితౄ, నితి

పరివేషణ విధిః

శ్లో॥ ‘ఫలస్యా నస్తతా ప్రోక్తా స్వయన్తు పరివేషణ’
 ఇతివచనా త్వయం పరివేషణం ముఖ్యమ్ తదశ క్తవిషయే

శ్లో॥ పరివేషణం ప్రశస్తం భార్యయా పితృత్వప్రయే
 పితృదేవ మనుష్యాణాం స్త్రీసహాయా యతస్మృతా, ఇతి

ఉబాభ్యా మపి హస్తాభ్యా మాహృత్య పరివేషయే, దితి స్మరణాత్ హస్తద్వయేనాపి నసాక్షాద్దేయమ్, కిన్తు దర్వావిద్యారా, అతవవ

శ్లో॥ హస్తదత్తాస్తుయే ౭న్నహం లవణ వ్యజ్ఞనాదయః

దాతారం నోపతిష్ఠన్తి భోక్తా భుజ్జీత కిల్బిషమ్

నాపవిత్రేణ హస్తేన నైకేన నవినా కుశమ్

నాయసే నాయసే నైవ శ్రాద్ధేషు పరివేషయే, దితి ఆయసే అయోమయే పాత్రే నైవ పరివేషయే నిత్యర్థః॥

ప్రళస్తపరివేషణ పాత్రాణి

“ఘృతాదిదానే తైజసాని పాత్రాణి, ఫల్గుపాత్రాణి వా ప్రళస్తానీతి

శ్లో॥ సావర్ణ రాజతాభ్యాం చ ఖాడ్గేనాదుమ్భురేణ వా

దత్త ముక్షయతాం యాన్తి ఫల్గుపాత్రేణ వా పునః” ఇతి

(ఖాడ్గేన-ఖడ్గమృగ శృంగ కృత దర్వావిదనా- ఫల్గుపాత్రేణ-కాశోదుమ్బురికాఖ్య దారుకృత దర్వావిదనా)

ప్రసిద్ధదర్శనమ్మవే

శ్లో॥ కృత్వా వాస్తరితం దేయం పణేనాథ తృణేన, వేతి

“హస్తేనాహృత్య దానస్య నిషిద్ధత్వా త్వర్ణాదినాస్తరితం

కృత్వా, దేయ మిత్యర్థః॥

భోజనపాత్ర నిర్ణయః

శ్లో॥ నమృణ్మయాని పాత్రాణి భోజనే దేవపితృయోః

పలాశేభ్యో వినా నస్యుగి పర్ణపాత్రాణి భోజనే, ఇతి పలాశ పత్ర పాశస్త్యపరమ్, అత్ర విశేషః॥

శ్లో॥ పలాశ పద్మ కదలీ పత్రాణి వ్యతక్రమా త్వజేత్

గర్వచుత్ర లతాభ్యాని శ్రాద్ధే సర్వప్రియత్మతః

నిమన్వితాన మన్నదానప్రకారః

విశ్వేషాం దేవానాం సావర్ణ పాత్రేషు, పితృణాం పితృతాదీనాం రాజితపాత్రేషు తదలాభే కదశ్చా ద్యనిన్దిత పాత్రేషూ పస్తీర్య యథా క్రమం చరుశేషసహిత మన్నాఽపూపాదికం సర్వం క్రమేణ విశ్వే భ్యో దేవేభ్యో ద్విద్విద్దత్వా, పితృణాం పితృతాదిభ్యః ప్రేతాయచసకృత్సకృ ద్దత్వా విశ్వదేవ వద్విష్ణోశ్చాఽన్నాదిపరివేషణం కుర్యాత్; సర్వత్రాఽభిఘార్య తులనీం విన్యస్య.

సపిణ్డీకరణే విశ్వదేవ పాత్రాభిమన్వితాదికమ్

(కర్తా) భూర్భువస్సువ రిత్యన్నాదికం ప్రోక్ష్య ఓం భూర్భువ స్సువః సత్యంత్యరేన పరిషిష్ఞ్చామితి, శుద్ధాఽన్నంపరిషిచ్ఛ్య, ఓం సత్యం

శిష్టాని తాని సర్వత్ర శ్రాద్ధయోగ్యాని దాపయేత్

యథా సువర్ణపాత్రాణి తద్ధైవైతాని నిర్ణయః

అతిథి పలాశ పద్మ కదళీపత్రాణి శ్రాద్ధే పశస్తాన్యే, వేతి

కదళీపత్రదణ్డకృత్తనే పితృణా మాశాభంగ కథనమ్

శ్లో॥ శ్రాద్ధీయేఽహని సంప్రాప్తే రమ్భాపృథ్థం నకృత్తయేత్

కృత్తయే ద్యది మూఢాత్మా నిరాశాః పితరో గతా, ఇతి

భోజనపాత్ర క్షేపన ప్రకారః

శ్లో॥ ప్రోక్షాశ్య హస్తపాత్రాది పశ్చా ద్ద్విర్విధానవిత్

ప్రోక్షాశన జలం దర్భాం స్తిలై ర్మిశ్రం క్షిపే చ్చుచా, వితి

“హస్తనిర్మూఢ పాత్రాదీని మధ్యమపదలోపీనమానః, ప్రథమ మహో నినియ హస్తేన విమృజ్యాన స్తరం జలేనైవ ప్రోక్షయే దిత్య ధఃః

పితృపాత్రపరివేషణే అపసవ్యవాద నిరాకరణమ్

శ్లో॥ అపసవ్యేన కర్తవ్యం పిత్ర్యం కర్మవిశేషతః

అన్నదానా దృతే సర్వ మేవం మాతామహేష్వపి

అపసవ్యేన య స్త్వన్నం బ్రాహ్మణేభ్యః ప్రయచ్ఛతి

విషామశ్చ ని పితరో దాతాచ సరకం ప్రజ్ఞే దితి

త్వరేన పరిషిఖ్చమి, అమృతమస్తు అమృతోపస్తరణమసి, పృథీవీతే
పాత్ర మితి (కాలసంజ్ఞిక విశ్వేదేవస్య) పాత్రంస్పృశక్ జపతి, “ఓం
పృథీవీతేపాత్రం ద్యౌరపిధానం బ్రహ్మణస్తాముఖే జహోమి జాగ్రహ్మ
ణానాం త్వా పాణాపానయో ద్భుహో మ్యక్షితమసిమైపాం క్షేష్ఠా
అముత్రాముష్మి న్లోకే” తద్దక్షిణపాణే *రఙ్గుష్ఠమూలం గృహీత్వా
ఇదంవిష్ణురితి మన్తాస్తే శ్రీవిష్ణోహవ్యం రక్షస్వేతి తదన్నం స్పృశక్
యిత్యా॥ ఓం ఇదం విష్ణుర్విచక్రమే త్రేధా నిదధే పదమ్ సమూ
థమస్య పాగ్ంసురే, శ్రీవిష్ణో హవ్యం రక్షస్వ (ప్రాచీనావీతీ) గో
త్రస్య శర్మణః పితుః ప్రేతస్య మరణదినాదారభ్యాః ౭ద్య ద్వాదశే
౭హని పార్వతైకోద్దిప్త సముచ్చయ విధాన సపిండీకరణ శ్రాద్ధే (ఉప
వీతీ) కాలసంజ్ఞిక విశ్వేభ్యో దేవేభ్యః ఇదమన్నం సపరికరం సామూప
వ్యజ్ఞానాదికం సోదకుమ్భం సదక్షిణాక ముపతిప్తతు, ఇతి సదర్శ యవ
ముదకం తద్దక్షిణహస్తే దద్యాత్.

(ఏవం కామక సంజ్ఞిక విశ్వదేవస్యాపి పాత్రాభిమన్తణాదికం
కృత్వా)

పితుః పితౄణాంపాత్రాభిమన్తణాదికమ్

(ప్రాచీనావీతీ) పూర్వ వ త్రోప్త్యా౭పదక్షిణం పరిషిచ్య,
తతైవ పాత్రం స్పృశక్ జప్త్యా ౭ఙ్గుష్ఠమూలం గృహీత్వా ౭పసవ్య
మిదంవిష్ణురితి మన్తాస్తే శ్రీవిష్ణో కవ్యం రక్షస్వేతి తదఙ్గుష్ఠాగ్రేణా
న్నం స్పృశక్యిత్యా, గోత్రస్య... శ్రాద్ధే పృథీవీగతేభ్యః వసురూ

*భోక్తౄణా మన్నదనే అఙ్గుష్ఠగ్రహణ కారణమ్

అఙ్గుష్ఠమాత్రో భగవా న్విష్ణుః పర్యటతే మహిమ్

రాక్షసానాం వధార్థాయ కోప వాన్పిహరిష్యతి

తస్మా చ్ఛ్రాద్ధేషు సర్వేషు హ్యఙ్గుష్ఠ గ్రహణం స్మృతమ్

విష్ణో హవ్యంచ కవ్యంచ బ్రూయా ద్రక్షేతిచ క్రమా, దితి

అఙ్గుష్ఠమాత్రః పురుషో ఙ్గుష్ఠంచ సమాశ్రితః, ఈశ స్సర్వస్య జగతః ప్రభుః

ప్రీతాతి విశ్వభుక్, ఇతిశ్రుతిః

పేభ్యః గోత్రేభ్యః పితృగపితృభ్యః ఇద మన్నం సపరికరం సామూహ
వ్యజ్ఞనాదికం సతిలా భిదానోదకుమ్భం సదక్షిణాక ముపతిష్ఠతు; ఇతి
సదర్భతిల ముదకం తద్దక్షిణహస్తే దత్వా, పితృగపితౄమహానాం,
పితృగ పృతితామహానాం, ప్రేతస్యా ప్యేవమేవ కృత్వా; విశ్వదేవ
వచ్చార్ధ సంతక్షక శ్రీ మహావిష్ణోః పాత్రాభిమన్త్రణాదికం సర్వం
కుర్యాత్ ॥

శ్లో॥ దేవతాభ్యగి పితృభ్యశ్చ మహాయోగిభ్య ఏవచ
నమ స్వధాయై స్వాహాయై నిత్యమేవ నమోనమః
గయాయాం ధర్మి పృష్ఠేషు సదసి బ్రహ్మణస్పతేః
గయాశీర్షే వతు చైవ పితౄణాం దత్తమక్షయమ్
సప్తవ్యాధా దశాశ్లేషు మృగాః కాలాజ్ఞానే గిరా

మాతృసపిణ్డీకరణే త్యక్తవిధిః

ప్రోక్షణా ద్యజ్ఞస్థాగ్రేణా స్పృశాన్తం పూర్వ వత్కృత్వా గోత్రాయః
నామ్నః మాతుః ప్రేతాయః మరణదినా దారభ్యా ఒద్యద్వాదశే ఒహవి పూర్వ
జైకోద్దిష్ట సముచ్చయవిధాన సపిణ్డీకరణ శ్రాద్ధే పృథివ్యస్తరిక్షదివి గతాభ్యః, వసు
రుద్రాదిత్యపత్నీ రూపాభ్యః గోత్రాభ్యః (పితుః పితృపత్నీభ్యః పితుః పితౄమహా
పత్నీభ్యః పితుఃప్రపితౄమహాపత్నీభ్యః (ఇతిక్రమేణ) ఇదమన్నం సపరికర మిత్యా
దికం సర్వం పితృశ్రాద్ధ ఇవ బ్రూయాత్

సువాసిని భోజనమ్

సువాసిన్యా మృతాయా స్తు బ్రాహ్మజై సహ భోజయేత్

సువాసినిం తతః పశ్యా దమస్త్రీక మధార్చయేత్

మాతా మగ్గకసూత్రేణ మృతా యదిచ తద్దనే

ఉద్దిక్య ద్విజపక్ష్ట్యా తాం భోజయే త్పదవాం త్రియ, మితి

“కింబియావ జ్ఞేవతి తద్గుర్త తావదేవ సువాసిని మభ్యర్చయేదితి మాధ్వాః
భిన్నపక్ష్యాః భిన్నపాతేన సువాసిన్యా భోజనదానం కేషాంచి దాచారః, కేచిద్ద్యౌ
విదాః, బోక్తృ భోజనానస్తరం సువాసిని మమస్త్రీక మభ్యర్చ్య పృథక్పాతేన
భోజయిత్వా తతఃపరం కర్తృదయో భుజ్జన్తి” బ్రాహ్మణస్య త్రియా సహ పక్షి-
భోజన నిషేధా దితి శేషా మభిప్రాయః, సువాసిన్యదేవ్యక శ్రాద్ధే త్రీపక్షి-భోజన
దోషో నాస్తీతి కేషాంచి స్మతమ్, ఆచారః ప్రథమోధర్మ ఇతి న్యాయ్య దత్ర
యధాచారం వ్యవస్థా

చక్రవాకా శ్వరద్వీపే హంసా స్సరసిమానసే
యేన్మజాతాః కరుణేత్రే బ్రాహ్మణా వేదపారగాః
ప్రస్థితాదీఘముద్ధానం యూయం తేభ్యోవసీదత
అమూర్తానాంచ మూర్తానాం పితౄణాం దీప్తతేజసామ్
నమస్యామి సదాతేషాం ధ్యామినాం యోగచక్షుషామ్
చతుర్భిశ్చ చతుర్భిశ్చ ద్వాభ్యాం పంచభి రేవచ
హూయతేచ పునర్ద్వాభ్యాం సమే విష్ణుఃప్రసీదతు
బ్రహ్మర్పణం బ్రహ్మహవి ర్బ్రహ్మగ్నో బ్రహ్మణా హుతమ్
బ్రహ్మైవ తేన గత్తవ్యం బ్రహ్మకర్మ సమాధినా
యజ్ఞేశ్వరో హవ్య సమ స్తకవ్యభోక్తా వ్యయాత్మా హరిశ్వరోత్ర
తత్సన్నిధానా దపయాన్తి సవ్యోరతాంస్యశేషాణ్యసురాశ్చసర్వే
త్వాం యోగిన శ్చింతయన్తి త్వాం యజంతిచ యజ్ఞసః
హవ్యకవ్య భుక్తేక స్త్వం పితౄదేవ స్వరూపధృత్
కర్తా క్రియాణాం ససంజ్ఞతేక్రతుస్సవతత్కర్మఫలంచ దద్యాత్
స్మగదియ త్సాధన మప్యశేషం హరే ర్నకిశ్చిద్వ్యతిరిక్తమస్మి
ఇతి శ్రీమన్తం భగవన్తం గౌరాయణం ధ్యాత్వా॥

ఆసత్త్యేనేతి తా న్నమస్కృత్య, “ఓం ఆసత్త్యేనరజసా వర్త
మానో నివేశయ న్నమృతం మర్త్యంచ। హిరణ్యయేన సవితార
ధేనా దేవోయాతి భువనావిషశ్యన్”

ఏకోవిష్ణు ర్మహదూభతం పృథ గ్భూతా న్యనేకశః
త్రీ స్లోకా న్వాప్య భూతాత్మా భుజ్జే విశ్వభు గవ్యయః

అనేన సపిణ్డీకరణ శ్రాద్ధేన భగవాన్ సర్వాత్మకః (ప్రాచీ)
గోశ్రీస్య శర్మణః పితౄణ పేతస్యాఽద్య ద్వాదశేహని పార్వతై
కోద్దిప్త సముచ్చయ విధాన సపిణ్డీకరణ శ్రాద్ధే (ఉప) కాల కామక
సంజ్ఞక విశ్వదేవ స్వరూపీ (ప్రాచీ) వసురుదాదిత్య స్వరూపాణామ్
పితౄణ పితృ పితామహ ప్రపితామహస్వరూపీ నిమిత్తస్వరూపీ (ఉప)

స్వాహేత్యాదిభిః పూర్వదక్షిణ పశ్చిమోత్తర మధ్యమేషు అక్ష
మాత్ర మన్నందక్షిణహస్తేనాఙ్గుస్థానామికా మధ్యమై రాదాయ
దంతా నస్పృశక్ హుత్వా ఓం ప్రాణాయస్వాహా, ఓం అపానాయ
స్వాహా, ఓం వ్యానాయస్వాహా, ఓం ఉదానాయస్వాహా, ఓం సమా
నాయస్వాహా (ఇతి ప్రత్యేకం హృదయంగమం కారయిత్వా)

బ్రహ్మణిమ ఇతి ప్రత్యేకం వామహస్తం ప్రత్యాశయిత్వా
ఓం బ్రహ్మణిమ ఆత్మామృతత్వాయ పునరుజఃస్కరమితి తథైవా
ఽధానం పాయయేత్ తతః ప్రాజ్ఞలిస్సక్ స్వామినః పైత్తకాక్
రక్షోఘ్నా వైష్ణవా ననువాకా న్ధర్మేతిహాస పురాణానిచ యావ
చ్ఛక్యం (ఋత్విగ్భిః) అభిశ్రావయిష్యే (ప్ర) అభిశ్రావయ।

స్వామినః అస్మిక్ శ్రాద్ధే శ్రాద్ధార్హేషు పక్షేషు పదార్థేషు
భగవన్నివేదితేష్వ పేక్షిత మానాయ్య భుజ్జితామ్ ఇతి తానాన్విర్ధ్య।
యథేష్టం భోజయిత్వా తేషు తృప్తేషు

శ్రాద్ధోపక్రమానంతరం నిమన్త్రితానాం నాఽశౌచమ్

శ్లో॥ నిమన్త్రితేషు విపేషు ప్రారబ్ధే శ్రాద్ధకర్మణి
దేహే పిత్తుషు తిష్ఠత్సు నాఽశౌచం విద్యతే క్వచి, దితి

బోక్తాణామన్యస్పృశక్ ప్రాయశ్చిత్తమ్

శ్లో॥ శ్రాద్ధపక్షాత్తు భుజ్జానో బ్రాహ్మణో బ్రాహ్మణం స్పృశేత్
తదన్న మత్యజక్ భుక్త్వా గాయత్ర్యాప్తశతంజపేత్

ఉచ్ఛిష్టలేపన స్పర్శ ప్రాయశ్చిత్తమ్

శ్లో॥ ఉచ్ఛిష్టలేపనస్పృశేత్ ప్రతా శ్యాన్యేన వారిణా
భోజనాన్తే ద్విజ స్నాన్త్వా గాయత్రీ త్రిశతం జపేత్॥

స్వపాత్రేన్యోచ్ఛిష్టపతన ప్రాయశ్చిత్తమ్

శ్లో॥ ఉచ్ఛిష్టస్పృశకం జ్ఞాత్వా తత్పాత్రం పరిహృత్యచ
అస్పృష్ట్యా పాణినా పాత్రం భూమిం సమనులిప్యచ
అన్యత్పాత్రం నిధాయాత్ర సర్వాన్నం పరివేషయేత్
పరిషిచ్య తతః పశ్చాద్భోజయేచ్ఛ ననోషకృ, దితి

శ్రాద్ధసంరక్షక శ్రీమహావిష్ణు స్వరూపీ సర్వాస్తర్వామీ జనార్దనః
ప్రియతామ్ (ఇతి తిలదణ్డల దర్భాన్నజలౌ భూమా నితీప్య)
ప్రణామా స్కృత్వా తత స్తిగోదకం హస్తే గృహీత్వా

గయాయాం ధర్మిప్యప్తేషు సదసి బ్రహ్మణస్పతేః

గయాశీర్షే వతు వై వ పితౄణాం దత్తమక్షయమ్

యజ్ఞేశ్వరో హవ్య సమస్తకవ్య భోక్తావ్యయాత్మా హరిరీశ్వరోత్ర।
తత్సన్నిధానా దపయాన్తి సర్వో రక్షాంస్యశేషా ణ్యసురాశ్చ సర్వే॥
ఇత్యుత్తరతగి క్షిపతి॥

విశ్వేదేవాదయ స్సత్యస్త్యరేన పరిషిష్ఠామితి స్వయంపరి
షిచ్య, (అన్నసూక్తే నాభిమృశ్య) ఽ తతఃకర్తా భగవత్పావ్యోదకం
గృహీత్వా గురుపరంపరా మనుసన్ధాయ విశ్వేదేవా అమృతం భవ
త్త్విత్వాదినా భగవత్పావ్యోదకం దద్యాత్ ॥

శ్లో॥ శ్రీలక్ష్మీ వల్లభారమ్భాం విఖనో మునిమధ్యమామ్

అన్యదాచార పర్యంతాం వందే గురుపరమ్పరామ్

కాలసంజ్ఞిక విశ్వేదేవాః అమృతం భవతు, కామకసంజ్ఞిక
విశ్వేదేవాః అమృతం భవతు, (ప్రాచీ) * పితుగి పితరః అమృతం
భవతు పితుగి పితామహః అమృతం భవతు, పితుగి ప్రపితా
మహః అమృతం భవతు. ప్రేత అమృతంభవతు (ఉప)
(అప) శ్రాద్ధ సంరక్షక శ్రీ మహావిష్ణో అమృతంభవతు (ఇతి
దత్వా) ఊర్జస్కరమితి విశ్వేదేవాదయః అపగి వీర్వత్వా ఓం
ఊర్జస్కరం బలకరగ్ం సోమాద్య మన్న మమృతాయస్వాహా
(వామహస్తానామికా జుష్ట మధ్యమైగి పాత్రం స్పృశన్న పాణాయ

ఽ ఆపోశనే భగవత్పాదతీర్థ వినియోగః

విష్ణు పాద్యోదకేనైవ కుర్యా దాపోశనద్వయమ్।

అన్యతీర్థేన యః కుర్యా చ్ఛునో మూత్రసమం భవేత్, ఇతి

*పితుగి పితృ పత్న్యః అమృతం భవతు, పితుగి పితామహపత్న్యః అమృతం
భవతు, పితుగి ప్రపితామహపత్న్యః అమృతం భవతు, ఇతి మాతృవిషయే

శ్లో॥ ఉచ్చిష్టోచ్చిష్ట సంస్పృశేః స్పృష్టపాత్రం విసృజ్యచ
 సర్వాన్నం పూర్వవద్దత్వా భోజయేత్తు ద్వ్యజోత్తమ, మితి
 ఉచ్చిష్టస్పృశేః పాత్రద్వయం పరిత్యజ్య, పాత్రాంతరయో ద్వ్యవపి
 భోజయేదిత్యధః, అత్ర భోక్తు రుచ్చిష్టస్పర్శాభావే ఉచ్చిష్ట
 పాత్రం పరిత్యజ్య పాత్రాంతరే భోజయేత్, తత్సర్వేతు
 శ్లో॥ భోజనాస్తే ద్వ్యజస్సాన్నత్వా గాయత్రీ త్రిశతం జపే, దిత్యుక్తం
 ప్రాయశ్చిత్తమపి కుర్యాత్॥

భోక్తు ర్విఙ్మాత్రోత్సర్జనం ప్రతిగమనే

శ్లో॥ శ్రాద్ధపక్షాత్తు భుజ్జానో విఙ్మాత్రోత్సర్జనం ప్రతి
 వ్రజే ద్యదిహ మూఢాత్మా శ్రాద్ధఘాతీ భవే ధ్ధ్రివమ్
 ఉపోష్య తద్దినే కర్తా పరేద్యు శ్శ్రాద్ధమాచరేత్,

పితృవ్యతిరిక్త బ్రాహ్మణవమనే

శ్లో॥ ఏక ఏవ యదా విప్రో భోజనే ఛర్దితో భవేత్
 తథైవాగ్నిం సమాధాయ హోమం కుర్యా ద్యధావిధి
 తత్థాన నామ గోత్రేణ హ్యసనాదిభి రర్చయేత్
 అన్నత్యాగం ప్రకుర్వీత తతోఽగ్నౌ జహుయా చ్చరుమ్
 ప్రాణాదిపఞ్చభి ర్మనైః కుర్యా ద్ద్వాత్రింశ దాహుతీః
 హోమశేషం సమాప్యధ శ్రాద్ధశేషం సమాపయే, దితి

“హుతశేషం చరుం ప్రాణాదిపఞ్చభి ర్మనైః షడవృతైః
 పున రుదాన సమానాభ్యాంచ హుత్వా శ్రాద్ధశేషం సమాపయే, దితి॥

పితృస్థానియ బ్రాహ్మణవమనే సర్వేషాం వమనేచ

శ్లో॥ పితౄణాం తత్ర సర్వేషాం పితౄర్వా వమనం యది
 తద్దినే చోపవాసశ్చ పున శ్శ్రాద్ధం పరేఽహనీ, తి;

దాతృభోక్తృనియమాః

శ్లో॥ అపేక్షితం యో నదద్యా చ్చాగ్నిధార్థ ముపకల్పితమ్
 కృపణో మద్దబుద్ధిస్తు నచ శ్రాద్ధఫలం లభేత్
 అపేక్షితం యాచితవ్యం శ్రాద్ధార్థముపకల్పితమ్

తృప్తిప్రశ్నః

యజమాన స్తీర్థ మన్నం గృహీత్వా ? కాల కామక సంక్షిప్త
విశ్వేదేవాః ఇదం తీర్థ మన్నమ్ [[ప్ర] సకలం సంపూర్ణమ్, తృప్తాస్మ
[[ప్ర] తృప్తాస్మః, (ప్రాచీ) అస్మ త్పితృగ పితృ పితామహా ప్రపితా

నయాచ తే ద్విజో మూఢ స్సభవే త్పితృఘాతుక, ఇతి
అపేక్షితం ద్విజోమోహద్భుజ్ఞానో యో నయాచ తే
అపేక్షితం యోనదద్యాత్తాప్త శాపితృఘాతుకా వితిచ

అకర్షితవస్తు యాజ్ఞాదోషః

శ్లో॥ యాచ తేయది దాతారం బ్రాహ్మణో ౭జ్ఞాన మర్చులః
పితర స్తస్య కుప్యన్తి దాతు ర్భోక్తు ర్నసంశయః;

వాచా హ్యనపేక్షిత నివారణే దోషః

శ్లో॥ నాన్నపానాదికం శ్రాద్ధే వారయే న్ముఖతః క్వచిత్
అనిష్టత్వా ద్భూహుత్వాచ్చ వారణం హస్తసంజ్ఞయా
యాచనం ప్రతిపేథశ్చ కర్తవ్యం హస్తసంజ్ఞయే, త్యుక్తత్వాత్ ।

పృచ్ఛాదోషః

శ్లో॥ శ్రాద్ధే నియుక్తా స్ఫుజ్జానా న్నపృచ్ఛే ల్లవణాదిషు
ఉచ్చిష్టాగ పితరో యాన్తి పృచ్ఛతో నాత్ర సంశయః
బాహుగ పతతి దాతుర్వై జిహ్వ భోక్తుస్తు భిద్యత, ఇతి॥

కేవలదాతృ నియమః

శ్లో॥ తామూర్బలం దస్తధావంచ తైలాభ్యజ్గం త్సురక్రియామ్
రత్యోషధ పరాన్నాని శ్రాద్ధకృ త్స్తప్త వజకయేత్

కేవలభోక్తృ నియమః

శ్లో॥ పున ర్భోజన మభ్యాసం భారాధ్యయన మైధునమ్
దానం ప్రతిగ్రహం హోమం శ్రాద్ధభోక్తాప్త వజకయేత్

? కాలసంక్షిప్త విశ్వేదేవాః । కామకసంక్షిప్త విశ్వేదేవాః, పితృగ పితృగ పితృగ
పితామహాః, పితృగ ప్రపితామహాః ఇదం తీర్థ మన్న మితి పృథక్పృథక్గా తృప్తి
ప్రశ్నం కుర్యాత్॥

మహాః, ఇదం తీర్థ మన్నమ్ [ప్ర] సకలం సంపూర్ణమ్, తృప్తాస్థస్య
[ప్ర] తృప్తాస్థః, నిమిత్త ఇదం తీర్థ మన్నమ్ [ప్ర] సకలం సమ్మా
ణమ్, తృప్తోఽసి [ప్ర] తృప్తోఽస్మి (ఉప) శ్రాద్ధసంరక్షక శ్రీ
మహావిష్ణో ఇదం తీర్థ మన్నమ్ [ప్ర] సకలం సమ్మాణమ్, తృప్తో
ఽసి [ప్ర] తృప్తోఽస్మి॥ ఇతి తేద్యగ క్రమేణ తృప్తిం శృత్వా

* తేషా ముతాపనా త్పూర్వమే వోఽచ్ఛిష్ట మపోద్ధృత్య
బహి ర్దక్షిణస్యా మవశే ప్రక్షిప్య పిథాయ భోజనస్థానం గోమయే
నోపలిప్య తత్రాఽన్నం రవికిరేత్॥

“అస్మ త్పితుగ పిత్తపత్న్యః, పితుగ పితామహపత్న్యగ పితుగ ప్రపితామహ
పత్న్యః, ఇదం తీర్థ మన్నమ్ (ప్ర) సకలం సంపూర్ణమ్, తృప్తాస్థస్య (ప్ర) తృప్తాస్థః॥
ఇతి మాతృవిషయే .

* ఆచమనోచ్ఛిష్ట శోధనోద్ధాపన వినజనా దన్య ద్విశ్వేదేవ పూర్వం
కారయేత్, అన్యథా రక్షం స్యపహరేయ, రితి॥

♦ ఉచ్ఛిష్టపాత్రోద్ధరణప్రకారః

పాత్రాణి చాలయే చ్ఛాద్యే స్వయం షోఢ్యే ఽథవా సుతః
నప్త్రియో నచ బాలాశ్చ నచ దాస్యః కదాచన
భుక్తిపాత్రం సముద్ధృత్య నిఖనేత్తు ప్రయత్నతః
అలభ్య ప్రేతకార్యేతు తన్యత్యాగో విధీయతే, ఇతి స్మరణాత్

“ప్రయత్నతః, ఇతి యథా శ్య కుక్కుట మార్జారాది స్పర్శనాఽభావ స్తథా
నిఖనేదిత్యర్థః”

శ్రాద్ధ ఉచ్ఛిష్ట పాత్రాణి గర్తే నిక్షిప్య గోపయేత్
మృద్ధి రాచ్ఛాదయే చ్ఛాద్యది ర్యథా నస్పృశతే, తథేతి॥

౧ వికిరాన్నభాగినః

యే చాపమృత్యునా కేచి న్మృత్యుం ప్రాప్తా స్వవంశజాః
వికిరేణ ప్రదత్తేన తృప్తిం యాన్తివ తేఽఖిలాః
యే చాదంతాః కులేబాలాః క్రియాయోగా హ్యసంస్కృతాః
సపిణ్డాస్తే స్తు వికిర సమ్మూర్జన జలాశిన, ఇతి॥

అన్నవికరణవిధిః

విశ్వేషాం దేవానాం పురతగక్రమేణ
అసోమసాశ్చ యేదేవా యజ్ఞభాగ వివజ్జితాః
తేషా మన్నం ప్రదాస్యామి వికిరం వైశ్వదైవికమ్

ఉత్తరాంతం అన్నై సువ్యం వికిర్య తదుపరి సయవం జల
మాసిశ్చ్యై.

(ప్రాచీ) పితృగ పితృదీనాం పురతగక్రమేణ
అసంస్కృత ప్రమితాయే త్యాగినో యాగ కులస్త్రియః
దాస్యామి తేభ్యో వికిర మన్నం తాభ్యశ్చ వైత్తకమ్

ఇత్యన్న మపసవ్యం దక్షిణాంతం వికిర్య తదుపరి సతిలం జల
మాసిశ్చ్యై, నిమిత్తస్యపురతః కిశ్చిదన్నం దక్షిణాంతం తూష్టీంవిసృజ్య
తథైవోపరి సతిలోదక ముత్సృజ్య, (ఉపవీతీ) (అపఉపస్సృశ్య) శ్రా
ద్ధసంరక్షక శ్రీమహావిష్ణ్వక్రే

అసంశయో భవే ద్విష్ణు ర్మోక్షసాధన మవ్యయమ్
పితృణాంచ వరంశ్రేష్ఠం వికిరాన్నంచ వైష్ణవమ్

ఉత్తరాంతం సవ్యేన వికిర్య తదుపరి సయవం జల మాసిశ్చ్యై
వాయస పిణ్డనిర్వాపః

ప్రాణానాయమ్య ఏవంగుణ...తిథౌ(ప్రాచీ)గోత్రస్య...ప్రేతస్య
సపిణ్డీకరణ శ్రాద్ధే వికిర శేషాఽన్నేన వాయస పిణ్డప్రదానంకరిష్యే!
(ఉప-అప) (ప్రాచీ) పితృణా మభిముఖం దక్షిణాఽగ్రేషు దభేషు
తిలోదక ముత్సృజ్య వికిర శేషాఽన్నేన యేలగ్నిదగ్ధాఇతి సతిలం
పిణ్డం దద్యాత్.

యేలగ్నిదగ్ధాను ౭నగ్నిదగ్ధా యేవాజాతాగి కులేమమ
భూమా దత్తేన పిణ్డేన తృప్తాయాస్తు పరాంగతిమ్

అగ్నిదగ్ధేభ్యః అనగ్నిదగ్ధేభ్యః అస్మత్కులప్రసూత పృతేభ్యః
అయం పిణ్డ స్వధానమః ఏతం పిణ్డ ముపతీష్ఠ్యమ్, సతిలం జలం

పరిత స్సాన్య దర్శణ పిథాయ పాదౌ ప్రతౌశ్యాఽచమ్య తత్పిఙ్గం
 * వాయసేభ్యో దత్వా॥ పితృపూర్వం విష్ణుస్త ? మహా నిసీయా
 మృతాపిథానమసీ త్యుత్తరాపోశనం దత్వా “అమృతాపిథానమసి”

* బలిం బలిభుజో యత్ర ప్రదత్తం నైవ భుజ్జతే
 నైవ తృప్తాః ప్రయాన్యన్తి పితర స్తస్య సానుగా, ఇతి
 ఏతత్పిఙ్గం కాతై స్వీకారే యత్నం కుర్వన్తి

వాయసపిఙ్గస్యాన్య జన్తుస్పశ్కనే పునశ్చార్ధికరణమ్
 వాయసాఽస్వీకృతే పిఙ్గే శునా శూద్రేణ దూషితే
 తద్దినం చోపవాసశ్చ పునశ్చార్ధికం పరేఽహసీ, తి

? వికిరదానాన స్తర మాచమనా వశ్యకత్వమ్

తదన్వాచమనాథాయ దద్యా చ్చాప స్సకృత్సకృత్, ఇతి
 (అనంతరం బ్రాహ్మణహస్తే గంధూషాధానం సకృత్సకృ దపో దద్యాదిత్యర్థః)

తృప్తేషు తేషు వికిరే దన్నం విప్రేషు భూతలే
 దద్యా దాచమనాథాయ తేషాం వారి స్సకృత్సకృత్, ఇతి

వికిరదానాన స్తరం కర్తు రాచమ నావశ్యకత్వమ్
 శ్రాద్ధేషు వికిరం దత్వా నాచామే న్మతివిభ్రమాత్
 పితర స్తస్య షణ్మాసం భవన్త్యుచ్చిష్ట భోజనాః, ఇతి

హస్తప్రక్షేశానాన స్తర ముత్తరాపోశన విషేదః
 హస్తం ప్రక్షేశ్య గణ్ఢూషం యఃపిబే దవిచక్షణః
 ఆసురం తద్భవే చ్చార్ధికం పితౄణాం నోపతిష్ఠత, ఇతి

గంధూషం యఃపిబేత్ భోజనాస్తే అమృతాపిథానమసీతి మస్త్రేణాపో
 యగ్గపిబే దిత్యర్థః॥ ఉత్తరాపోశన త్సూర్వం, హస్తలేప మాజ్ఞానజ్ఞానోత్థానాని నకా
 ర్యాణి, తత్రైవ

ప్రాగ్గణ్ఢూష జలా ద్భుక్త్వా నహస్తం నిర్మృజే ద్భుధః
 ప్రక్షేయేచ్ఛ నోత్తిష్ఠే త్పీతా ద్విప్ర స్పదైవహి
 యో భుక్త్వోత్థాయా చా మతిపీతా ద్విప్రస్తదాఽశుచిః
 స్నాత్వా శుచి ర్భవేచ్ఛార్ధికేత్రాద్ధహాచ నరాధమ ఇతి
 గణ్ఢూషపాన ప్రకారః

అథానం పీబతి గణ్ఢూష మథానం త్యజతి భూతలే
 ప్రేతాన్తి పితర స్సర్వే యేచాన్యే భూమిదేవతా ఇతి

అచాస్తేభ్యో బ్రాహ్మణేభ్యః కరశుద్ధిం కారయిత్వా పితృపూర్వ
ముత్థాప్య ? పాణిపాదావా మణిబన్ధ జానుతో దక్షిణాది ప్రత్యేకం
భోక్తౄ స్ప్రితౌశయిత్వా స్థలం పున స్సంశోధ్య స్వయం పాదా
ప్రతౌశ్యాచమ్య తతః పితౄదీ ద్విరాచామయిత్వా పూర్వోక్తాన
నేషు పూర్వవదానయిత్వా తై రనుజ్ఞతో వైతరణీ గోదానం
కుర్యాత్ ||

* వైతరణీగోదానమ్

పాణినాయమ్య ఏవంగుణ...తిథౌ (పాచీ) గోత్రస్య శర్మ
ణః పితృః పేతస్య మరణాదినా దారభ్యైద్య ద్వాదశేఽహని
పార్వతైకోద్దిప్త సముచ్చయ విధాన సమ్మేకరణ శ్రాద్ధే పేతహపస్యా
స్మృత్పితృః సుఖేన వైతరణీ నన్యత్తరణాథం శ్రీమన్నారాయణ
ప్రీత్యథం వైతరణీ సంజ్ఞక గోదానం కరిణ్యమాణ స్తదజ్ఞత్వేనా
ఽఽచా గోపూజాం కరిష్యే (ఉప-అపఉపన్పుశ్య) సులక్షణ లక్ష్మీ తాం
సవత్సాం గామేకా మానాయ్య గన్ధపుష్పాక్షతై స్తత్తత్సాని
సమ్పూజ్య.

? భోక్తృణాం హస్తప్రక్షేపే విశేషః

విశ్వదేవ నివిష్టానాం చరమం హస్తదానమ్
విసర్జనంచ నిదిక్ష్యం తేషు రక్షయత స్థితా
దైవపూర్వస్తు యోదద్యా ధస్త ప్రక్షేప నోదకమ్
నిరాశాః పితరో యాన్తి దేవరక్ష వివర్జితా, ఇతి

* గోదానంవినా వైతరణీం నోత్తరతి

ప్రేతలోకా త్పితృలోక గమనార్థంచ వైతతః
నదీం వైతరణీం చైవ తరణాథం ప్రతాపయేత్
ఏతస్మిన్నేవ కాలేతు గాం దద్యా ద్రౌహ్మణాయ చ
దత్తా గౌర్యేన సాపిణ్యే సతాం తరతి నేతరః
అకృతే తత్రవద్యస్తే ప్రాయశ్చిత్రేతు పాపిన ఇతి

వైతరణీలక్షణమ్

నదీవైతరణీ నామ దుర్గంధ రుధి రావహః
కృష్ణతోయా మహావేగిన్యస్త్రీకేక తరణిణీ ఇతి

గోపూజా

గోః అగ్రపాదాభ్యాం నమః, గోః శృక్మాభ్యాం నమః, గోః
 స్కన్ధాభ్యాం నమః, గోః జఘన్యపాదాభ్యాం నమః, గోః పుచ్ఛాయ
 నమః, గోః సర్వాక్షేభ్యో నమః॥ నద్వినై నమః గోగి పాదా పూజ
 యామి, జగదుత్పత్తి కారణాయై నమః గోః జానుసీ పూజయామి,
 జగద్రక్షణాయై నమః గోగి కటిం పూజయామి, శ్రీమత్తై నమః
 గోగిపృష్ఠం పూజయామి, పవిత్రాయై నమః గోగి కణ్ఠం పూజయామి,
 సుశీలాయై నమః గోశృంగే పూజయామి, యజ్ఞసాధనాయై నమః
 గోః ముఖం పూజయామి, విశ్వస్యా ఽఘప్రణాశినై నమః గోః
 శిరః పూజయామి, ఇతి సమూహ్య తత్తస్మై ర్గర్భ పుష్పాక్షత
 ధూపదీప వస్త్రాలంకార నైవేద్య పానీయాచమన తామూర్చల
 నీరాజనాది సర్వోపచారా స్సమర్ప్య గోసూక్తేనా ఽభిషుశ్య

“శుద్ధాశ్రమే పశవో యేషాం శృక్లా విద్వా విష్ణూ బ్రహ్మ
 శిరః పృథ్విరుద్ర ఋషయో రోమా ఋరో గుహా స్తీర్థా లాఙ్గా
 లమ్ కుక్షీ మేఽదిని చక్షుసీ చంద్రాదిత్యౌ వాలా విద్యాధరాః, ఉద
 న్నాగరా స్తనా నద్యో గాత్రం భూధరాః। అస్తీని పర్వతా రుధిరం
 మిత్రావరుణౌ మాంస మగ్ని జాఽహ్వనీ మూత్రమ్ ఖర ఉరగా
 జ్యేష్ఠా నాసికా దంతా మరుతః। జిహ్వ సరస్వతీ కణ్ఠః కవీంద్ర శృక్మ
 త్పుణ్యదేశమ్। ఏతా స్సవత్సా గావ స్సప్తపాః యథాసుఖం చరన్తు
 కామంచరన్తామ్ యథాసుఖం వ్రజన్తు కామంవ్రజన్తామ్ యథా
 సుఖం ముదన్తు కామం ముదన్తామ్॥ సమోగోభ్య ఇతి తాం నమ
 స్కూర్యాత్॥

శ్లో॥ సమో గోభ్య శ్రీమతీభ్య స్సారభేయీభ్య ఏవచ

సమో బ్రహ్మసూతాభ్యశ్చ పవిత్రాభ్యో సమోనమః

ఇతి గోపూజాం కృత్వా, ప్రాణానాయమ్య ఏవంగుణ...తిథౌ
 (పాచీ) గోత్రస్య... శాగ్ధే పేతసూప స్యాస్మత్పితృస్సుఖేన వైతరణీ
 నద్యుత్తరణాథం శ్రీమన్నారాయణ ప్రీత్యర్థం వైతరణీ సంజ్ఞక

గోదానం కరిష్యే (ఉప-అప) సుశీలః బ్రాహ్మణం వృత్వా శ్రీమహా
విష్ణుస్వరూపస్య బ్రాహ్మణస్య ఇదమాసనమ్, ఇదం పాద్యం, పత్న్యా
ప్రావిత పాత్రాంతర తీర్థేన పాదా ప్రక్షాళ్య

శ్లో॥ సమో స్త్వనంతాయ సహస్రమూర్తయే

సహస్ర పాదాక్షి శిరోరుబాహవే

సహస్రనామ్నీ పురుషాయ శాశ్వతే

సహస్రకోటి యుగధారిణే నమః

అచమనం దత్వా పుష్పగన్ధ ధూపదీపాద్యై రభ్యర్చ్య; సదర్శ
తల జలం సదక్షిణాకం గోపుచ్చం హస్తే గృహీత్వా

శ్లో॥ యమద్వారే మహాఘోరే తప్తా వైతరణీ నదీ

తాంతారయిత మిచ్ఛాటు కృష్ణాం గాం ప్రదదామ్యహం.

గోత్రస్య-శర్మణః-పితృః-ప్రేతస్య సుభేన వైతరణీ నద్యుత్తర
ణాథేన శ్రీమహావిష్ణుప్రీతిం కామయమాన స్సదక్షిణాం సవత్సా
మిమాం గాం శ్రీమహావిష్ణుస్వరూపాయ యజ్ఞశ్చా ఖాధ్యాయినే-
గోత్రాయ-శర్మణే-ప్రతిగ్రహీత్రే తుభ్య మహం సంప్రదదే ఇదం
నమమ శ్రీకృష్ణార్పితమ్॥ దేవస్య త్వేతి ప్రతిగృహ్య, ఓం దేవ...భ్యాం
ప్రతిగృహ్యమి, సదక్షిణాకం గోపుచ్చం బ్రాహ్మణేన గ్రాహయిత్వా
శ్లో॥ విష్ణురూప ద్విజశ్రేష్ఠ పక్షి-పావన భూసుర

సదక్షిణా మయా తుభ్యం దత్తా వైతరణీతు గాః

ఇత్యుక్త్వా దణ్డవ త్ప్రణమ్య;-పిణ్డసంయోజనం కుర్యాత్.

పిణ్డసంయోజనా ౭నుజ్ఞా

పిణ్డసానం గత్వా, యథాశక్తి దక్షిణాం గృహీత్వా భోక్తా
మిహః భవత్పాద...స్త్రీకృత్య (ప్రాచీ) గోత్రస్య శర్మణః పితృః ప్రేత
స్య మరణాదినా దారభ్యాద్య ద్వాదశేఽహని పార్వతైకోద్దిష్ట
సముచ్చయవిధాన సపిణ్డీకరణశ్రాద్ధే పిణ్డసంయోజనం కర్తుం మమ
యోగ్యతా సిద్ధి ర స్త్వితి భవన్తో ౭నుగృహ్యన్తు [ప్ర] యోగ్యతా
సిద్ధి రస్తు॥

ప్రాణానాయమ్య ఏవంగుణ...తిథౌ (ప్రాచీ) గోత్రస్య...
 శ్రాద్ధే పిణ్డసంయోజనకాలే తిథి వారాదిభి ర్యోదోష స్సమజనితద్వో
 పరిహారాథకం యత్కించ్చిద్ధిరణ్య దానం కరిష్యే (ఉప-అప-ప్రాచీ)

శ్లో॥ హిరణ్యగర్భ గర్భస్థం హేమబీజం విభావసోః,
 అనన్త పుణ్యఫలద మతశ్శాన్తిం ప్రయచ్ఛమే

గోత్రస్య-శర్మణః-పితుఃప్రేతస్య మరణాదినాదారభ్యాఽద్యద్వా
 దశేఽహని పార్వణైకోద్దిప్త సముచ్చయ విధాన సప్టికరణశ్రాద్ధే పిణ్డ
 సంయోజనకాలే తిథి వారాదిభి ర్యోదోషస్సమజని తద్వోష పరిహా
 రార్థం యత్కించ్చిద్ధిరణ్యం శ్రీమహావిష్ణుప్రీతిం కామయమాన స్తుభ్య
 మహం సంప్రీయదే ఇదం నమమ శ్రీకృష్ణార్పితమ్॥

(పిణ్డ సంయోజనకాలే, దశదానం, శ్రీమూర్తిదానం, శ్రీకోశ
 దానం, షోడశమహాదానాని యథాశక్తి విశేషదానాని చ కుర్యాత్॥)

పిణ్డ సంయోజన క్రమః

ప్రాణానాయమ్య ఏవంగుణ.....తిథౌ (ప్రాచీ) గోత్రస్య
 శర్మణః పితుః ప్రేతస్య మరణాదినా దారభ్యాఽద్యద్వాదశేఽహని
 పార్వణైకోద్దిప్త సముచ్చయ విధాన సప్టికరణశ్రాద్ధే ప్రేతయాప
 స్యాస్మత్పితుః తత్పితృ పితామహ ప్రపితామహైః గోత్రై ర్వసు
 రుద్రాఽదిత్య స్వరూపై స్సహ సమానోదక సాపిణ్డవిధ్యర్థం ప్రేతత్వ
 విముక్తిద్వారా వస్వాది పితృలోకాఽవాప్త్యర్థం పరమపద ప్రాప్త్య
 థకంచ గోత్రస్య శర్మణః పితృగ ప్రేతస్య పిణ్డం తత్పితృ పితామహ
 ప్రపితామహానాం గోత్రాణాం వసురుద్రాఽదిత్య స్వరూపాణాం
 పిణ్డస్సహ సంయోజనం కరిష్యే (ఉప-అప-ప్రాచీనావీతీ) శూర్పా
 వహోన్య ప్రేతస్య పిణ్డం దర్శేణ త్రిథా విభజ్య పితృస్థానగతా యేతి
 తత్పుణమ భాగమాదాయ, “ఓం పితృస్థానగతాయ” గోత్ర శర్మణ,
 పితః ప్రేత త్వత్పిణ్డ ప్రథమభాగం సంగచ్ఛధ్వం సమానోమన్త ఇతి
 ద్వాభ్యాం త్వత్పితృ పిణ్డేనసహ సంయోజయిష్యే [ప్ర] సంయోజయ

“ఓం సంగచ్ఛద్వ్యం సంవదద్వమ్, సంవో మనాగ్ంసి జానతామ్, దేవాభాగం యథాభూర్వే సంజానానా ఉపాసత” “ఓం సమానో మస్త్రస్సమితి స్సమానీ, సమానం మనస్సహ చిత్తమేషామ్, సమానం కేతోఅభినగం రభద్వమ్, సంజ్ఞానే నవో హవిషాయ జామః” (ఇతి తత్పితృపిణ్డోపరి నిధాయ సుదృఢం సంయోజయేత్ 1) పితామహ

మాతృసపిణ్డీకరణశ్రాద్ధే పిణ్డసంయోజనవిధిః

ప్రాణానాయమ్య ఏవంగుణ....తిథౌ (ప్రాచీ) గోత్రాయాః నామ్నః.... శ్రాద్ధే ప్రేతరూపాయాః అన్య న్మాతుః తద్భర్తృ మాతృ పితామహీ ప్రపితామహీభి ర్గోత్రాభి ర్వసు రుద్రా ౭దిత్య పత్నీస్వరూపాభి స్సహ సమానోదక సాపిణ్డసిన్ధ్య ధకం ప్రేతత్వ విముక్తిద్వారా వస్వాది పితృలోకా ౭వాప్త్యథకం పరమపద ప్రాప్త్యథకంచ గోత్రాయాఃనామ్నః మాతుః ప్రేతయాః పిణ్డం తద్భర్తృ మాతృ పితామహీ ప్రపితామహీనాం వసు రుద్రా ౭దిత్య పత్నీ స్వరూపాణాం పిణ్డస్సహ సంయోజనం కరిష్యే (ఇతిసంజ్ఞాల్ప్య) సావనవ్యం కూర్వా వపోహ్య ప్రేతాయాః పిణ్డం దర్శేణ త్రిధా విభజ్య, భర్తృ మాతృ స్థానగతాయై ఇతి తత్ప్రథమ భాగం గృహీత్వా గోత్రే నామ్ని మాతః ప్రేతే త్వత్పిణ్డ ప్రథమభాగం సంగచ్ఛద్వం సమానోమన్త్ర ఇతి ద్వాభ్యాం త్వద్భర్తృ మాతృపిణ్డేన సహ సంయోజయిష్యే [ప్ర] సంయోజయ ఓంసంగచ్ఛ....పాసత, ఓంసమానోమ....యజామః ఇతి తద్భర్తృ మాతృపిణ్డోపరి నిధాయ సుదృఢం సంయోజయేత్ భర్తృ పితామహీ స్థానగతాయై ఇతి తద్వీతీయభాగం గృహీత్వా, గోత్రే.....ప్రేతే, త్వత్పిణ్డ ద్వీతీయభాగం సంగచ్ఛద్వం సమానోమన్త్ర ఇతి ద్వాభ్యాం త్వద్భర్తృ పితామహీ పిణ్డేన సహ సంయోజయిష్యే (ప్ర) సంయోజయ, ఓంసంగ.....మః॥ ఇతి తద్భర్తృ పితామహీ పిణ్డోపరి నిధాయ సుదృఢం సంయోజయేత్.

భర్తృప్రపితామహీ స్థానగతాయై ఇతి తత్తృతీయ భాగం గృహీత్వా గోత్రే.....ప్రేతే త్వత్పిణ్డ తృతీయభాగం సంగచ్ఛద్వం సమానోమన్త్ర ఇతి ద్వాభ్యాం త్వద్భర్తృ ప్రపితామహీ పిణ్డేనసహ సంయోజయిష్యే (ప్ర) సంయోజయ, ఓంసంగ....మః ఇతి త్వద్భర్తృ ప్రపితామహీ పిణ్డోపరి నిధాయ సుదృఢం సంయోజయేత్.

విధవాయాః పిణ్డసంయోజనమ్

అపుత్రాయాః పత్న్యాః పిణ్డం భర్తృపిణ్డేన సంయోజయేత్ పుత్రవత్త్యాః పితామహ్యాదీనాం పిణ్డై స్సంయోజయే, దితి.

స్థానగతాయేతి తద్వితీయ భాగ మాదాయ, “ఓం పితామహస్థాన గతాయ,” గోత్ర...ప్రేత త్వత్పిణ్డద్వితీయ భాగం సంగచ్ఛద్వం సమానో మస్త్ర ఇతి ద్వాభ్యాం త్వత్పితామహపిణ్డేన సహ సంయోజయిష్యే [ప్ర] సంయోజయ, ఓం సంగచ్ఛద్వం...ఉపాసత, ఓం సమానో...యజామః (ఇతి తత్పితామహ పిణ్డోపరి నిధాయ సుదృఢం సంయోజయేత్) ప్రపితామహ స్థానగతాయేతి తత్త్వితీయ భాగ మాదాయ “ఓం ప్రపితామహ స్థానగతాయ” గోత్ర.. ప్రేత త్వత్పిణ్డ త్వితీయభాగం సంగచ్ఛద్వం సమానో మస్త్ర ఇతి ద్వాభ్యాం త్వత్ప్రపితామహ పిణ్డేన సహ సంయోజయిష్యే [[ప్ర] సంయోజయ, ఓం సంగచ్ఛ...ఉపాసత, ఓం సమానో...యజామః॥ ఇతి తత్ప్రపితామహ పిణ్డోపరి నిధాయ సుదృఢం సంయోజయేత్)॥

అపాహనోదకసంయోజనమ్

ప్రాణానాయమ్య, ఏవంగుణ...తిథౌ (ప్రాచీ) గోత్ర-శర్మక-పితః ప్రేత త్వదావాహన పాత్రోదకం త్వత్పితృ పితామహ ప్రపితామహానా మావాహన పాత్రోదకై స్సహ క్రమేణ సంయోజయిష్యే [ప్ర] సంయోజయ (ఇతి తేనా నుజ్ఞాతః)

ప్రేతాఽఽవాహన పాత్రోదకం మనసైవ త్రిధా విభజ్య॥ పితృస్థాన గతాయేతి తత్ప్రథమ భాగ ముద్ధరిణ్యా గృహీత్వా “ఓం పితృస్థానగతాయ” సమానీవ సంజ్ఞానమితి ద్వాభ్యాం తత్పితృ పాత్రా ఽఽవాహనోదకై స్సహ సంయోజ్య “ఓం సమానీవ ఆకూతిః, సమానా హృదయా నివః, సమాన మస్తువో మనః, యథావ స్ససహసతీ” ఓం సంజ్ఞానం ననైస్యః సంజ్ఞానమర్చనైః సంజ్ఞానమశ్వినాయువమ్, ఇహాస్మాసు నియచ్ఛతమ్” గోత్ర-శర్మక-పితః ప్రేత

పూర్వవ త్త్రిలింగేనోహం కృత్వా పితామహీ ప్రపితామహీ వృద్ధప్రపితామహీనా మావాహనోదకై ర్మాతృ రావాహనోదకం క్రమశః సంయోజయే న్మాతృ సపిణ్డీకరణే.

త్వదావాహన పాత్రోదక ప్రథమభాగం త్వత్పితృః గోత్రస్య శర్మ
ణః వసురూపస్య పాత్రోదకేన సహ సంయోజయామి,

పితామహస్థానగతాయేతి తద్వీతీయభాగ ముద్ధరిణ్యా గృహీత్వా

“ఓం పితామహస్థానగతాయ” ఓం సమానీ.....సహానతీ,

ఓం సంజ్ఞానం.....యచ్ఛతమ్| గోత్ర శర్మక పితః ప్రేత త్వదా

వాహన పాత్రోదక ద్వీతీయభాగం త్వత్పితామహస్య గోత్రస్య

శర్మణః రుద్రరూపస్య పాత్రోదకేన సహ సంయోజయామి,

ప్రపితామహస్థానగతాయేతి తద్వీతీయభాగ ముద్ధరిణ్యా గృహీత్వా||

“ఓం ప్రపితామహస్థానగతాయ, ఓం సమానీ...సహానతీ,

ఓం సంజ్ఞానం.....యచ్ఛతమ్” గోత్ర శర్మక పితః ప్రేత త్వదా

వాహన పాత్రోదక తృతీయభాగం త్వత్ప్రపితామహస్య గోత్రస్య

శర్మణః ఆదిత్యరూపస్య పాత్రోదకేనసహ సంయోజయామి.

సమానీవ, సంజ్ఞానమితి ద్వాభ్యామగ్నిసమీపస్థిత ప్రేతావా

హన పాత్రోదకం బ్రహ్మప్రణీతాయా సంయోజ్య, ఓం సమానీ...

సహానతీ, ఓం సంజ్ఞానం...యచ్ఛతమ్.

స్థానసంయోజనమ్

ప్రాణానాయమ్య, ఏవంగుణ...తిథౌ గోత్ర శర్మక ప్రేత

త్వత్స్థానం త్వత్పితృ పితామహ ప్రపితామహ స్థానేనసహ సంయో

జయిష్యే[ప్ర] సంయోజయ ఓం పితృస్థానగతాయ, ఓం సమానీ

...నతి ఓం సంజ్ఞానం...యచ్ఛతమ్, గోత్రస్య శర్మణఃపితృః ప్రేతస్య

స్థానం తత్పితృ పితామహ ప్రపితామహ స్థానేనసహ సంయోజ

యామి| (ఇతి స్థానసంయోజనంకృత్వా)

పితామహాది ప్రార్థనమ్

యేనమానా, యేనజాతా ఇతి ద్వాభ్యాం మున్నాభ్యాం పిఙ్గా

నుపతిష్ఠేత్, “ఓం యేనమానా స్సమనసగ పితరోయమరాశ్యే తేషాం

లోక స్వధానమో యజ్ఞో దేవేషు కల్పతామ్” “ఓం యేన జాతా
స్సమనసో జీవాజీవేషు మామకాః తేషాం శ్రీమత్యై కల్పతా
మస్మిన్లోకే శతగం సమాః” (ఇతః పరంప్రేతశబ్దో నాస్తి)

(శ్లో॥ ? ఏష వోనుగతప్రేతః పితృసామాన్య వాప్తవాన్

శివం భవతు శేషాణాం జాయంతాం స్థిరజీవినః

ఇత్యుక్త్వా పితామహాన్యభివాద శ్శిష్టాచారః)

నామోచ్చారణపూర్వక పిణ్డప్రదానమ్

ప్రాణానాయమ్య ఏవంగుణ...తిథౌ (ప్రాచీ) గోత్రస్య శర్మ
ణః పితృః సపిణ్డీకరణ శ్రాద్ధే పిణ్డసంయోజనాస్తే నామోచ్చారణ
పూర్వక పిణ్డప్రదానం కరిష్యే (ఉప-అప-ప్రాచీ) (పిణ్డస్థానే కృతా
౭౭ వాహనోదక పాత్రేషు ఆమ ఆగచ్ఛన్వితీ నామోచ్చారణ
పూర్వకం పితృ పితామహ ప్రపితామహ నావాహ్యభ్యర్చ్య, పిణ్డం
గృహీత్వా పృథివీగతేభ్యః వసురూపేభ్యః గోత్రేభ్యః శర్మభ్యః
పితృభ్యః పిణ్డం నిర్వపామి, ఇత్యేవం నామోచ్చారణపూర్వకం పితా
మహేభ్యః ప్రపితామహేభ్యశ్చ పిణ్డం నిర్వాప్య, అఙ్జనాదీ ద్రవ్యా
పిణ్డస్థానస్య దక్షిణస్యాం దిశ్యవటం సమవృత్త మాయతా౭వనతం
షడంగుళ మాత్రం ఖనిత్వా, పానీయాధకం పూర్వనిక్షిప్త కలశో
దకేనోజకం వహన్తీరితి తదవట మాపూర్వ ముఖవాసాది దక్షిణాం
దత్వా శూర్పేణ తప్సిణ్డా నిధాయ తదుపరి పుష్పతిలాక్షత దర్భా
న్విన్యస్య నమోవగితిర ఇతి పితౄన్ప్రణమ్య నిమిత్తస్య దక్షిణాదికం
తామ్బూలం దత్వా అభిరమతా మిత్యుద్వాస్య విస్మజేత్, అభిర
మతామ్॥

పితామహ్యది ప్రార్థనమ్

? ఏషా వోను గతప్రేతా మాతృసామాన్య మీయుషీ

శివం భవతు శేషాణాం జాయంతాం స్థిరజీవినః, ఇత్యుక్త్వా నమస్కుల్యాత్

అలక్కర చన్దనాది ప్రదానమ్

పాదా ప్రతా శ్యాచమ్య కాలకామక సంజీక విశ్వేదేవా
స్వాహా; అలక్కరాథే అమీవో గన్ధాః ఇమాని పుష్పాణి తులసీ
దళాని ఇదంవ స్తామ్బూలం [[ప్ర] అస్తు తామ్బూలం ఇయంవో
దక్షిణా [[ప్ర] * అస్తుదక్షిణా (ప్రాచీ) పితృపితామహ పృపితామహ
స్వధా; అలక్కరాథే అమీవో గన్ధాః ఇమాని పుష్పాణి తులసీ
దళాని, ఇదంవ స్తామ్బూలమ్ [[ప్ర] అస్తుతామ్బూలమ్ ఇయంవో
దక్షిణా [[ప్ర] అస్తుదక్షిణా (ఉపవీతీ) శ్రాద్ధసంరక్షక శ్రీమహావిష్ణో
స్వాహా; అమీతే గన్ధాః ఇమాని పుష్పాణి తులసీదళాని, ఇదంతే తా
మ్బూలమ్ [[ప్ర] అస్తు తామ్బూలమ్ ఇయంతే దక్షిణా (ప్ర) అస్తు
దక్షిణా (ఇతి దత్వా) అఙ్గాలిం విధాయ స్వామినః మయాకృత మిదం
సపిండీకరణాభ్యాన్న శ్రాద్ధం యథాశాస్త్రానిష్ఠితం గయాశ్రాద్ధ ఫలదం
అక్షయ తృప్తికరం భూయాదితి భవంతో మహంతోఽనుగృహ్లాన్తు (ప్ర)
యథాశాస్త్రానిష్ఠిత మస్తు గయాశ్రాద్ధ ఫలదమస్తు అక్షయతృప్తికర
మస్తు.

* దక్షిణాదనే జ్ఞాతవ్యాంశాః

అదత్వా దక్షిణాం శ్రాద్ధే శోష్టే దాస్వామీతి యోవదేత్
దినేదినే భవే ద్వృద్ధి ర్దక్షిణా పరిమాణతః
తస్మా దవశ్యం దాతవ్య మదాతా రారవం వ్రజేత్, ఇతి
యత్కించోర్దక్షిణాకాలే స్వస్వ శక్త్యనుసారతః
తదక్షయం భవేత్తృప్తిం దదాతి స్వపితృనృప్తి
లక్షం లక్షపతి ద్దాద్యా ద్దరిద్రస్తు పరాటికామ్
విత్తశాత్యం సకుర్వీత శ్రాద్ధకాలే సమాహితః
సత్యాం సమ్మది లోభా ద్యశ్రాద్ధం సకురుతే ద్విజః
సవిజ్ఞేయో నరపశు ర్గాద౯భీం యోని మావిశేత్
తస్య పజ్జ్కా నభోక్తవ్యం భుక్త్వా చాన్ద్రాయణం చరే, దితి
ఏక పజ్జ్కాపవిష్టానాం విప్రాణాం శ్రాద్ధకర్మిణీ
భక్త్యం భోజ్యం సమం దేయం దక్షిణా త్వనుసారత, ఇతి
నిమన్విత బ్రాహ్మణ విద్యావినయాది సకలగుణతారతమ్యేన దక్షిణాదాతవ్యే

దాతార ఇతి తాన్పార్థ్య

దాతారో నోభివర్థంతాం వేదాస్సంతతి రేవచ
శ్రద్ధాచ నోమావ్యపగా ద్భహుదేయంచ నోస్తు
అన్నంచ నోబహు భవే దతిథీంశ్చ లభేమహి
*యాచితారశ్చనస్సన్తు మాచయాచిష్మ కించన॥

[ప్ర] దాతారో వోభివర్థంతాం వేదాస్సంతతి రేవచః
శ్రద్ధాచ వోమావ్యపగా ద్భహుదేయంచ వోస్తు
అన్నంచ వోబహుభవే దతిథీంశ్చ లభధ్వమ్
యాచితారశ్చ వస్సన్తు మాచ యాచధ్వం కిచ్చన॥
అక్షయ ముచ్యతామ్ [ప్ర] అస్త్యక్షయమ్॥

పిణ్డోద్వాసనమ్

పిణ్డస్థానం గత్వా తచ్ఛూర్పం వ్యపోహ్య పిణ్డస్థాన గతా
న్పితౄణాం నమోవగతిర ఇత్య భివన్త్య! “ఓం నమోవః...నమోవః!
(ప్రాచీ) పిణ్డోద్వాసనం కరిష్యే ఇతి సజ్జల్ప్య పితృభ్యః పానీయం
దదామి, పితౄణాం హేభ్యః పానీయం దదామి, ప్రపితౄణాం హేభ్యః

శ్రాద్ధదినే శూద్రాయాఽన్నదాన నిషేధః

శ్రాద్ధం దత్వా య ఉచ్చిష్టం పృషలా య ప్రయచ్ఛతి

పితర స్తస్య షణ్మాసం భవన్త్యుచ్చిష్టభోజిన, ఇతి

నశూద్రం భోజయే తస్మి స్సహే యత్నేన తద్దినే

శ్రాద్ధశేషం నశూద్రేభ్యో దదాతి చ ఖలేష్వపి, ఇతిచ

తేచి చ్చిష్టా శ్రాద్ధదినే పృథక్పాకనిధం పదాధం పృషలేభ్యః ప్రదాయ
భోజనాథం త తద్గృహేనవ ప్రేషయన్తి.

అనుపనీతానాం భుక్తపాత్రస్థోచ్చిష్టదాననిషేధః

త్రీశూద్రాఽనుపనీతానాం శ్రాద్ధోచ్చిష్టం నదావయేత్

యో దద్యా ద్రాగసంమోహో న్నత ద్గచ్ఛతి వైపిత్య, నితి

భార్య భృతకదాసేభ్య ఉచ్చిష్టం శేషయే ద్దుధ, ఇతినియమ శ్రాద్ధవ్యతి

రిక్త విషయ ఇత్యర్థః।

పానీయమ్ దదామి, ఇతి పానీయం దత్వా, ఉత్తిష్ఠత పితగఞ్చితి పిణ్డస్థాన
గతాః పితౄణానుద్వాస్య “ఓం ఉత్తిష్ఠతపితరగ్గ పితృశూరాయ మస్య
పథా మనువేతా పురాణం, ధత్తాదస్మాసుద్రవిణం యచ్చ భద్రం
ప్రణోబ్రూతా ద్భాగధా ద్వేవతాసు, పిణ్డస్థానగతా నిత్య పితామహా
ప్రపితామహాః యథాస్థాన ముద్వాస రూమి॥

స్వర్గపాదేయమ్

ప్రాణానాయమ్య, ఏవంగుణ...తిథౌ (ప్రాచీ) దివిగతస్య ఆది
త్యరూపస్య గోత్రస్య వృద్ధప్రపితామహస్య స్వర్గలోకప్రాప్త్యర్థం
స్వర్గపాదేయ శ్రాద్ధ ప్రతినిధిత్వేనా ౭౭మద్రవ్యదానం కరిష్యే (ఉప
అప) (ఇతినఙ్కల్ప్య) ఏకం బ్రాహ్మణ మాహూయ శ్రీమహావిష్ణు
స్వరూపస్య బ్రాహ్మణస్య ఇద మాసనం మిత్యాది పాద్యాచమన
గంధపుష్ప ధూపదీపాద్యై రభ్యర్చ్య!

దానయోగ్యా న్యామద్రవ్యాణ్యాదాయ ప్రోక్ష్య వస్త్రద్వ
యేన బద్ధ్వా సదక్షిణాకం తామ్బూలం గృహీత్వా, తణ్డూలా వైశ్వదే
వత్యాః...ప్రయచ్ఛమే॥ గోత్రస్య శర్మణః ఆదిత్యరూపస్య వృద్ధప్రపి
తామహస్య స్వర్గలోక ప్రాప్త్యర్థం స్వర్గపాదేయ శ్రాద్ధ ప్రతినిధి
త్వే నేద మామం సపరికరం సతామ్బూలం సదక్షిణాకం సతిలాభిధా
నోదకుమ్భం యజుశ్శాఖాధ్యాయినే గోత్రాయ శర్మణే ప్రతిగ్రహీ
తే శ్రీమహావిష్ణు ప్రీతిం కామయమానః, తుభ్య మహం సంప్రదదే
ఇదం నమమ, శ్రీకృష్ణార్పితమ్, బ్రాహ్మణాయ శుణ్ధీ దధ్యా ౭౭జ్యాది
పరికర సహిత మామద్రవ్యం దద్యాత్॥

ఆశీర్వాదః

అస్తుత్యప్తి, రామావాజ స్యేతి భుక్తవత స్తా న్నమస్కృత్య
ఓం “ అస్తు త్యప్తి రమేయాహి మధుధామ తిలోద్దతైః
ఘృత పాయస పూపాన్న (సగ్వస్తా) భరణాదితైః
తృప్తా భవన్తు సతతం మమ వంశవివర్ధనాః”

ఓం ఆమావాజస్య ప్రసవో జగన్మ్యా దాద్యా వా పృథివీ
విశ్వశమ్భూ ఆమాగన్తాం పితరా మాతరాచా మాసోమో అమృ
తత్వాయ గన్యాత్, విశ్వేభ్యో దేవేభ్య స్వాహా నమః! పితృభ్య
స్వధా నమః! ఇతి ప్రణమ్య తత స్త్వాచార్యా దయో యజమా
నస్య శిరసి ఋభ్యాస్తృహవై రిత్యక్షతారోపణం కుర్వ్యుః॥ “ఓం
ఋభ్యాస్తృ...ప్రతితివతి”

ఓం స్వస్తిమన్తార్థా స్సత్యా స్సఫలా స్సన్వితి భవంతో
మహాంతోఽనుగృహ్ణంతు [ప్ర] తథాస్తు! అనేన పితృయజ్ఞేన యజమా
నస్య పితరః నిత్యతృప్తాభూమూసురితి భవంతో మహాంతోఽనుగృహ్ణం
తు [ప్ర] తథాస్తు! అస్మిన్ గృహే మహా లక్ష్మ్యైః స్థైర్యం శోభన
పరంపరావాప్తిశ్చ భూమూ దితి భవంతో మహాంతోఽనుగృహ్ణంతు
[ప్ర] తథాస్తు! నమస్త సన్మజ్జశాని భవంతు [ప్ర] తథాస్తు ఉత్త
రోత్తరాభివృద్ధిరస్తు [ప్ర] తథాస్తు॥

పిత్రాదీనా ముద్వాసన ప్రకారః

తతో యజమానః (ప్రాచీనావీతి) పితౄ ను త్తిష్ఠ తేత్యుద్వా
స్య! ఓం ఉ త్తిష్ఠ.....దేవతాను! పితృపితామహా ప్రపితామహా
యథాస్థాన ముద్వాసయామి, (ఉపవీతీ అపఉపస్పృశ్య) వాజే వాజే
ఇతి విశ్వాదేవా నిష్ఠుంచ॥ “ఓం వాజే వాజే వతవాజినో నోధనేషు!
విప్రా అమృతాఋతజ్ఞాః! అస్య మధ్వగి పిబత మాదయధ్వమ్! తృప్తా
మూత పథిభిర్దేవయానైః” కాలకామక సంజీక విశ్వాదేవాః శ్రాద్ధ
సంరక్షక శ్రీ మహావిష్ణునా సహ యథాస్థాన ముద్వాసయామి”
పరేత పితర ఇతివాస్ప్రవాసయేత్! “ఓం పరేత పితర స్సోమ్యా
గంభీరైః పథిభిః పూర్వైః! అథా పితౄ స్థవిదత్రాగ్ం అపీత
యమేన యే సధమాదం మదన్తి ఇతి ప్రవాసయిత్వా పృథత
స్త్వాసీమాన్తం గత్వా ప్రదక్షిణీకృత్య నమస్కుర్యాత్, అత్ర స్వోత్త
రీయం ద్వారప్రదేశే విస్తృత్య తేషాం గమనానన్తరం తత్పాద
ధూళిం శిరసా వహేత్ (ఇతి సదాచారః)

తతః పాదాప్రక్షాళ్యా ౭౭ చమ్య, ఏవంగుణ...తిథౌ (ప్రాచీ)
గోత్రస్య శర్మణః వసురూప స్యాస్మ త్పితౄ స్సప్టికేకరణ శ్రాద్ధజభూత
హోమావసానే వైశ్వదేవా౭గ్నౌ ఉపరిష్టౌ తస్త్రీః కరిష్యే
(ఉప అప ఉపస్పృశ్య) పితృభుక్తం పితృజీణా మిత్యస్తహోమం
యథోక్తంకృత్యా, అగ్ని మరణ్యాం సమిధి వా౭౭రోప్య ఉద్వాసిత
పిణ్డాదికం సర్వమాదాయ నద్యాదిజలే ప్రక్షిప్య స్నాత్వా పుణ్యా
హం వాచయిత్వా ఊనమాసికం కుర్యాత్ |

ఊనమాసికమ్

తతః కర్తా పవిత్రపాణిగి ప్రాణానాయమ్య ఏవంగుణ...తిథౌ
(ప్రాచీ) గోత్రస్య శర్మణః పితౄః శాశ్వత శ్రీవిష్ణుహౌకావాప్త్య
థం త్రిపురుషోద్దేశేన సంకల్ప విధానేనోనమాసికాభ్యా౭న్నశ్రాద్ధ
మద్యకరిష్యే (ఉప-అప) (నిమన్త్రిత) బ్రాహ్మణా నాహూయ
దేవతాభ్య ఇతి తా న్నమస్కృత్య |

ఊనమాసికకాలః

ఏకవింశద్దినే శాన్తి ప్రయోవింశద్దినే కుభమ్
పఞ్చవింశే పితౄమోక్ష స్సప్తవింశే తథాసుఖిన్
ఏకోనత్రింశతి దినే గయా శ్రాద్ధఫలం లభేత్
ఊనమాసిక కాలానా మిత్యేవం మనురబ్రవీత్
మాస ద్విత్రి దినై కాహ న్యూనే స్యా దూనమాసికమ్
పదన్తి ద్వాదశే హ్యేకే తథా౭న్యేతు త్రయోదశ, ఇతి

త్రైపక్షికాదీనాం కాలనిర్ణయః

సప్తవింశదినా దూర్ధ్వం త్రియహస్సున మాసికమ్
చత్వారింశ దినా దూర్ధ్వం పఞ్చాహస్సు త్రిపక్షికమ్
తథా దశసు షాఞ్శాసం సప్తత్యతిశతాత్పరమ్
ఊర్ధ్వం పఞ్చాదశాహస్సు చత్వారింశ పృతత్రయాత్
ఊనాద్దికం ప్రకుర్యేత తథావాద్దిక మాచరే, దితి

సంకల్పశ్రాదేవర్చాని

అవాహ నాగ్నౌ కరణం స్వధానినయనం తథా
వికిరం పిణ్డానంచ సజ్కల్పే పఞ్చవజ్జయే, దితి

శ్లో॥ దేవతాభ్యుగి పితృభ్యశ్చ మహాయోగిభ్య ఏవచ
నమ స్వధాయై స్వాహాయై నిత్యమేవ నమోనమః

ప్రాణానాయమ్య ఏవంగుణ...తిథౌ (ప్రాచీ) గోత్రస్య శర్మ
ణః పితుః శాశ్వత శ్రీవిష్ణు లోకావాప్త్యధః త్రిపురుషోద్దేశేన సం
కల్ప విధానేనో నమాసికాఖ్యా ౭న్నశ్రాద్ధే బ్రాహ్మణవరణ పాదప్ర
క్షాశనాదికం కర్మ కరిష్యే (ఉపవీతీ-అపఉపస్సుశ్య) ఇతి సంకల్ప్య
(ప్రాచీనావీతీ) గోత్రస్య శర్మణః పితుః ఊనమాసికా ఖ్యాన్నశ్రాద్ధే
(ఉప) పురూరవార్ద్రావ సంజ్ఞిక విశ్వేషాం దేవానా మిద మానసమ్।
పురూరవార్ద్రావ సంజ్ఞిక విశ్వదేవాధే భోక్తుం భవద్భిః క్షణ
కర్తవ్యః [[ప్ర] ఓం తథా, ప్రాప్నువన్తు భవన్తః (ఇతి సజల దభః
యవాః బ్రాహ్మణస్య దక్షిణమాస్తే దద్యాత్) [[ప్ర] ప్రాప్నువాని,
(ప్రాచీ) గోత్రస్య శర్మణః పితుః ఊన మాసికాఖ్యా ౭న్న శ్రాద్ధే
గోత్రాణాం శర్మణాం పృథివ్యన్తరిక్ష దివిగతానాం వసురుద్ధా
౭౭దిత్య స్వరూపాణాం పితృ పితామహ ప్రపితామహానా మిద
మానసమ్ పితృ పితామహ ప్రపితామహాధే భోక్తుం భవద్భిః క్షణ
కర్తవ్యః, [[ప్ర] ఓం తథా, ప్రాప్నువన్తు భవన్తః (ఇతి సజలదర్భ
తిలాః బ్రాహ్మణస్య దక్షిణమాస్తే దత్వా) [[ప్ర] ప్రాప్నువాని,
గోత్రస్య శర్మణః పితుః ఊనమాసికాఖ్యాన్న శ్రాద్ధే (ఉప)

ఊనమాసిక వజ్యకాలః

నందాయాం భార్గవదినే చతుదశ్యాం త్రిపుష్కరే
ఊనశ్రాద్ధం నకుర్వీత గృహీ పుత్రధన క్షయాత్
భద్రా త్రిపద నక్షత్రం భాను భౌమార్కి వాసరాః
త్రిపుష్కరా ఇతి ఖ్యాతా స్త్రత్రతూనం సకారయేత్
త్రిపుష్కరేచ నందాసు దశే భార్గవ వాసరే
చతుదశ్యాం నకుర్వీత హ్యనాని త్రిణివహ్నిభే
హిహ్నిభం కృత్రికా నక్షత్రమ్, ప్రతిప త్త్యేకాదశ్యో నష్టాః
ఆగ్నేయమైన్ద్రం సార్పంచ తిస్రః పూర్వాశ్చ నైర్ఋతమ్
యద్యేహనత్రయం కుర్యా జ్ఞేష్ఠపుత్రో వినశ్య, తీతి

శ్రాద్ధసంరక్షక శ్రీమహావిష్ణో రిద మాససమ్, శ్రాద్ధసంరక్షక శ్రీమహావిష్ణుభో భోక్తుం భవద్భిః క్షణిక ర్తవ్యః [ప్ర] ఓం తథా, ప్రాశ్నవన్తు భవన్తః (ఇతి సజలదర్శయవా తద్దక్షిణహస్తే దద్యాత్) [ప్ర] ప్రాశ్నవాని॥

తతః కర్తా ప్రాజ్ఞః విశ్వేషాం దేవానాం చతురశ్ర ముపవీతీ తద్దక్షిణే పితౄణాం వృత్త మనుపవీతీ గోమయే నాధావనీద మితి తాలాయత విస్తార మణ్డలే ఉపలిప్య, ఓం అథావ...లిప్తే (ఉప) చతురశ్ర మణ్డలే సదర్శయవా (ప్రాచీ) వృత్తమణ్డలే సదర్శ తిలా నిక్షిప్య, తయో శ్చషకాది పాత్రం ప్రత్యేకం నిధాయ, పురూరవార్ద్రీవ సంజ్ఞిక విశ్వా దేవాం శ్చతుర శ్రమణ్డల సమీప విష్టరే ప్రాక్షుఖ మాసయిత్వా తత్పాదా చతురశ్ర మణ్డలే నిధాయ, పురూరవార్ద్రీవ సంజ్ఞిక విశ్వేదేవాః పాద్యస్థానే స్వాగతం [ప్ర] అస్తు స్వాగతమ్ (పవిత్రేవినా) ఇదం వగి పాద్యమ్ [ప్ర] అస్తు పాద్యమ్ ఇద మఘ్యం (ప్ర) అస్త్వఘ్యం సకలారాధనైస్త్వర్చితమ్ (ప్ర) అస్త్వర్చితమ్ స్వయం సూర్యాభిముఖ శ్చన్నోదేవీరితి పాదా సవ్యాది (పత్న్యాప్రావిత పాత్రాస్తర తీర్థేన) ప్రత్యుశయేత్ ఓం శంనో.....వన్తునః (పవిత్రేధృత్వా) ఆచమనంకారయిత్వా సర్వాలంకారణం సర్వోపచారాథం చేదం క్షణమ్ (ఇతి సదర్శయవా వృత్తా) (ప్ర) అస్తు క్షణమ్ శ్రీపాద తీర్థం యథాసమృదాయం కుర్యాత్ (ప్రాచీనావీతీ) పితృపితాహ ప్రపితామహా వృత్త మణ్డల సమీప విష్టరే ఉత్తరాభిముఖమాసయిత్వా తత్పాదా వృత్త మణ్డలే నిధాయ పితృ పితామహ ప్రపితామహాగి పాద్యస్థానే స్వాగతమ్ [ప్ర] అస్తు స్వాగతమ్ (పవిత్రేవినా) ఇదం వగి పాద్యమ్ (ప్ర) అస్తు పాద్యమ్ ఇద మఘ్యం [ప్ర] అస్త్వఘ్యం సకలారాధనై స్త్వర్చితమ్ [ప్ర] అస్త్వర్చితమ్ స్వయం సూర్యాభిముఖ శ్చన్నోదేవీరితి పాదాసవ్యాది (పత్న్యాప్రావిత పాత్రాస్తర తీర్థేన) ప్రత్యుశయేత్ ఓం శంనో.....వన్తునః (పవిత్రేధృత్వా) ఆచమనంకారయిత్వా

సర్వాబజ్జరణార్థం సర్వోపచారాధకం చేదం క్షణమ్ ఇతి సతిల దర్శనా
దత్వా [ప్ర] అస్తుక్షణమ్ [ఉపవీతి-అపఉప స్పృశ్య]

[శ్రాద్ధసంరక్షక శ్రీమహావిష్ణోర్విశ్వదేవ తస్య సంకర్యాత్ |
స్వయం పాదా ప్రత్యక్షా ౭౭ చమ్య గృహం ప్రవిశ్య ప్రాచ్యా ముప
వీతి చతురశ్చిం విశ్వదేవాధకం డక్షిణే ప్రాచీనావీతి వృత్తం పితృ
పితామహ ప్రపితామహాధకం ప్రతీచ్యా ముపవీతి చతురశ్చిం శ్రాద్ధ
సంరక్షక శ్రీమహావిష్ణుధక మధావనీద మితి మస్త్రావృత్యా గోమ
యేనోపలిప్య, ఓం అధావనీ...లిప్తే విశ్వేషాం దేవానా మస్త్రాసన
మిత్యా ౭౭ సనే సదర్శ యవాన్నిధాయ, ఓం అస్త్రాసన...పదమ్,
పురూర వార్ద్రీవ సంజ్ఞిక విశ్వేషాం దేవానా మిదమాసనమ్ ||
(ప్రాచీ) పితృణా మస్త్రాసన మిత్యాసనే సదర్శ తిలాన్నిధాయ,
ఓం అస్త్రాసన...పదమ్, పితృ పితామహ ప్రపితామహానా మిద
మాసనమ్ || (ఉపవీతి) శ్రాద్ధ సంరక్షక శ్రీమహావిష్ణో రస్త్రాసన
మిత్యా ౭౭ సనే సదర్శ యవాన్నిధాయ, ఓం అస్త్రాసన...పదమ్
శ్రాద్ధ సంరక్షక శ్రీమహావిష్ణో రిదమాసనమ్, క్రమేణ పశ్చిమాభి
ముఖం విశ్వాన్దేవా నుత్తరాభిముఖం పితౄ నాన్విజ్ఞుఖం విష్ణుంచ
దత్తే ష్వా ౭౭ సనే ష్వా ౭౭ సయిత్యా విశ్వదేవ పూర్వకం విష్ణ్వస్త్వం
క్రమేణా భ్యర్చయేత్ ,

విశ్వదేవసమీపే కర్తా దక్షిణాభిముఖ ఉపవిశ్య, ఆయ
నేతి ఇతి పుష్పం, ఓం ఆయ...ఇమే, పురూర వార్ద్రీవ సంజ్ఞిక
విశ్వేదేవాః ఇమాని వగి పుష్పాణి తులసీదళాని (ఇతి పుష్పై
స్తులసీదళై స్సమూజ్య) అర్చత ప్రార్చత ఇత్యక్షతమ్, ఓం అర్చ...
ర్చత (ఇత్యక్షతా శ్చిరసినిక్షిప్య) పురూర వార్ద్రీవ సంజ్ఞిక విశ్వేదేవాః

అకౌచా ద్యుష్టరితోనానాం నపునగకరణమ్

త్రైపక్షికోనషాణ్మాస్యే ఊనాబ్ధికమధాచరేత్

ఏతేషా మేవ కాలేతు నపునః కరణం భవేత్

ఊనానాం నాపకర్షస్యాత్పునరప్యపకర్షణే

ఉత్కర్షశ్చాపి నభవే త్రమాదాన్తరితస్య, త్వితి

అమీ వో అక్షతాః గంధద్వారామితి గంధమ్, ఓం గంధ.....శ్రియమ్,
పురూరవార్ద్రీవ సంజ్ఞిక విశ్వదేవాః అయం వో గంధః (ఇతి గంధ
మూర్ఖ్యాగ్రం తద్వక్షస్యాలిప్య) ధూరసీతి ధూపమ్ ఓంధూరసి...
సిషమ్, పురూరవార్ద్రీవ సంజ్ఞిక విశ్వదేవాః అయం వో ధూపః (ఇతి
ధూప మాస్రాపయిత్వా) ఉద్దీప్యస్వేతి దీపమ్, ఓం ఉద్దీప్యస్వ...
దిశ, పురూరవార్ద్రీవ సంజ్ఞిక విశ్వదేవాః అయం వో దీపః (ఇతి
దీపం దశకయిత్వా) యువాసువాసా స్సోమస్యతనూరసీతి వస్త్రద్వ
యమ్, ఓంయువా...యస్తః, ఓం సోమ...విశ, పురూరవార్ద్రీవ
సంజ్ఞిక విశ్వదేవాః ధారణాథ మిదం వో వస్త్రద్వయమ్ (ఇతి
వస్త్రద్వయం దత్వా) ఋతుభిరిష్ట్యై ర్తవై రియమోషధీతి కుణ్డల
యుగ్మమ్, ఓంఋతు...వదసి, ఓం ఇయమోషధి...కరోతు, పురూ
రవార్ద్రీవ సంజ్ఞిక విశ్వదేవాః ఇదం వగి కుణ్డలయుగ్మమ్
(ఇతి కుణ్డలయుగ్మం దత్వా) ఇదం బ్రహ్మ పునీమహ ఇత్యజ్ఞాలీయ
కమ్ దద్యాత్, ఓం ఇదంబ్రహ్మ పునీమహే! పురూరవార్ద్రీవ సంజ్ఞిక
విశ్వదేవాః ఇదం వో జ్ఞాతీయకమ్ సకలారాధనై స్వర్చితమ్ [ప్ర]
అస్వర్చితమ్.

ఏవం పురూరవార్ద్రీవ సంజ్ఞిక విశ్వదేవారాధనం కృత్వా పి
త్రాదీ నర్పయితి.

(పితృపితామహ ప్రపితామహ సమీపే పశ్చిమాభిముఖ ఉప
విశ్య) (ప్రాచీ) ఓం గంధద్వారామితి గంధమ్, ఓం గంధ...శ్రియమ్
పితృ పితామహ ప్రపితామహః అయం వో గంధః, అర్చితప్రార్చిత
ఇత్యక్షత మిశ్ర తిలక్ ఓం అర్చ...ప్రార్చిత, పితృ పితామహ
ప్రపితామహః అమీ వో అక్షతాః, ఆయనేత ఇతి పుష్పమ్, ఓం
ఆయ...గృహేఇమే, పితృ పితామహ ప్రపితామహః ఇమాని వగి
పుష్పాణి తులనీదళాని, ధూరసీతి ధూపమ్, ఓం ధూరసిధూ...సిషమ్,
పితృ పితృపితామహ ప్రపితామహః ఆయం వో ధూపః! ఉద్దీప్యస్వేతి
దీపమ్, ఓంఉద్దీప్య...దిశ, పితృ పితామహ ప్రపితామహః అయం వో దీపః

యువానువాసా సోమస్యేతి వస్త్రయుగ్మమ్ ఓం యువా...వయస్తః।
 ఓం సోమస్యతనూ...విశ, పితృ పితామహా ప్రపితామహఃః ధారణార్థః
 మిదం వో వస్త్రద్వయమ్, ఋతుభిరిష్టార్తవై రియమోషధీతి
 కుణ్డలయుగ్మమ్, ఓం ఋతుభిరి...వదసి, ఓం ఇయ...కరోతు, పితృ
 పితామహా ప్రపితామహః ఇదం వగి కుణ్డలయుగ్మమ్, ఇదం బ్రహ్మ
 పునీమహ ఇత్యజ్ఞులీయకమ్, ఓం ఇదం బ్రహ్మపునీమహే, పితృపితా
 మహా ప్రపితామహః ఇదం వో ఽజ్ఞులీయకమ్, సకలారాధనై స్వర్చితమ్
 తమ్ [ప్ర] అ స్వర్చితమ్॥

(శ్రాద్ధసంరక్షక శ్రీమహావిష్ణుసమీపే ఉత్తరాభిముఖ ఉప
 విశ్వ) (ఉపవీతీ-అపఉపస్సుశ్వ) విశ్వదేవ ద్విష్ణు మభ్యర్చ్య సకలా
 రాధనై స్వర్చితమ్ [ప్ర] అ స్వర్చితమ్.

విశ్వేషాం దేవానాం సావర్ణపాత్రే పిత్రాదీనాం రాజితపాత్రే
 విశ్వదేవ వచ్చాద్ధసంరక్షక శ్రీమహావిష్ణో సావర్ణపాత్రే తదలాభే
 కదళ్యాద్య నిర్మిత పాత్రే ఊపస్తీర్యా-న్నాదికం నిక్షిప్య సర్వత్రా
 ఽభిఘోర్య తుశసీం వినయస్య కర్తా విశ్వదేవ సమీపే ఉపవిశ్వ భూర్భు
 వస్సువ రిత్యన్నాదికం ప్రోక్త్య ఓం భూర్భువస్సువః సత్యంత్యరేన
 పరిషిచ్ఛామితి శుద్ధాన్నం పరిషిచ్య, ఓం సత్యంత్యరేనపరిషిచ్ఛామి
 అమృతమస్తు అమృతోపస్తరణమసి, పృథివీతే పాత్రమితి పాణిభ్యాం
 పాత్రం స్పృశక్ జపతి। ఓం పృథి.....లోకే, స్వాజ్ఞవ్యమూలేన
 తద్దక్షిణపాణే రజ్జువ్యమూలం గృహీత్వా ఇదం విష్ణురితి మంత్రాస్తే
 శ్రీవిష్ణో హవ్యం రక్షస్వేతి తదన్నం స్పృశయిత్వా, ఓం ఇదంవి...
 సురే, శీవిష్ణోహవ్యం రక్షస్వ (ప్రాచీ) గోత్రస్య శర్మణః పితుః వసు
 రూపస్య ఊనమాసికాఖ్యా-న్నశ్రాద్ధే (ఉప) పురూరవార్ద్రావ సం
 జ్ఞిక విశ్వేదేవా ఇదమన్నం సపరికరం పరివిష్టం పరివేక్ష్యమాణం
 బ్రాహ్మణస్త్వాహవనీయార్థే గయేయం భూః గదాధరో భోక్తా
 అన్నంచ బ్రహ్మ అహంచ బ్రహ్మ భోక్తాచ బ్రహ్మ సావణ
 మిదం పాత్ర మక్షయ వటచ్చాయేయం విశ్వేభ్యో దేవేభ్య ఇద

మన్నం అమృతస్వరూపం ఆత్మస్తే దక్షతం దాన్యమానం హవ్యం
స్వాహా నమః, గయాయాం శ్రీ విష్ణుపాదే దత్తం (ప్ర) గయాయాం
దత్తమస్తు॥ ఇద మన్నం సవ్యజ్ఞనోదకం సాపూపాదికం హవ్యం విశ్వే
దేవాః భుంజంతామ్ (ఇతి సయవముదకం తద్దక్షిణహస్తేదద్యాత్)

(ప్రాచీ) పితృసమీపే ఉపవిశ్య ఆపసవ్యం పరిషిచ్య భూర్భు
వస్సువ రిత్యన్నాదికంప్రోక్ష్య, ఓం భూర్భువస్సువః యజమానః
సత్యంత్యరేనపరిషించామీతి వామ మారభ్య అపసవ్యం పరిషిచ్య
ఓం సత్యంత్యరేన పరిషించామి, అమృతమస్తు అమృతోపస్తరణమసీ
త్యన్నంప్రోక్ష్య, ఓం అమృతోపస్తరణమసీపృథివీ తేపాత్రమితి పాణిభ్యాం
పాత్రం స్పృష్ట్యాజపతి, ఓం పృథివీ... స్లోకే, ఇదంవిష్ణురితి స్వాఙ్గుప్త
మూలేన తదఙ్గుప్తం గృహీత్వా అన్నాదికంస్పృశ్యైత్యా ఓం ఇదం...
సురే, శ్రీవిష్ణోకవ్యం రక్షస్వ, గోత్రస్య శర్మణః పితృః వసురూపస్య
ఊనమాసికాఖ్యాః ౭న్న శ్రాద్ధే పృథివ్యస్తరిక్షదివిగతాః వసురుద్రా
దిత్యరూపాః గోత్రాశర్మాణః పితృ పితామహా ప్రపితామహాః ఇద
మన్నం సపరికరం పరివిప్టుం పరివేక్ష్యమాణం బ్రాహ్మణ స్త్వాహవ
నీయాధేః గయేయం భూః గదాధరో భోక్తా అన్నంచ బ్రహ్మ
అహంచ బ్రహ్మ భోక్తాచ బ్రహ్మ రాజిత మిదం పాత్ర మక్షయ
వటచ్చాయేయం పితృ పితామహా ప్రపితామహేభ్యః ఇదమన్నం
అమృతస్వరూపం ఆత్మస్తే దక్షతం దాన్యమానం కవ్యం స్వధానమః
గయాయాం శ్రీవిష్ణుపాదే దత్తం (ప్ర) గయాయాం దత్త మస్తు,
ఇదమన్నం సవ్యజ్ఞనోదకం సాపూపాదికం కవ్యం భుంజంతామ్ (ఇతి సతి
లముదకం తద్దక్షిణహస్తే దద్యాత్) (ఉప-అప)

విశ్వదేవ వచ్చాద్ధసంరక్షక శ్రీమహావిష్ణోః పాత్రాభిమన్త్ర
ణాదికం సర్వం కుర్యాత్ |

ఆనత్యేనేతి తా న్నమస్కృత్య ఆం ఓసత్యేన... పశ్యే

ఏకో విష్ణు ర్మహద్భూతం పృథగ్భూతా న్యనేకశః

శ్రీ స్లోకా న్యాయస్య భూతాత్మా భుక్తే విశ్వభు గవ్యయః

(ప్రాచీ) గోత్రం శర్మాణం వసురూపం పితర ముద్దిశ్య మయా
 కృతే నానేనోన మాసికాఖ్యాఽన్న శ్రాద్ధేన భగవాన్ సర్వాత్మకః
 అస్మిన్ శ్రాద్ధే (ఉప) పురూరవార్ద్రావ సంజ్ఞిక విశ్వదేవ స్వరూపీ
 (ప్రాచీ) పితృ పితామహా ప్రపితామహా స్వరూపీ (ఉప) శ్రాద్ధసంర
 త్తుక శ్రీమహావిష్ణు స్వరూపీ సర్వాస్తర్యామీ శ్రీజనాదకనః ప్రియ
 తామ్ తత్సబ్రహ్మర్షణమస్తు [ప్ర] తథాస్తు! (ఇతి తిలతణ్డూల దర్భాస్త
 జలూ భూమా నిక్షేప్య) ప్రణామా స్మృత్వా తత స్తిలోదకం
 హస్తేగృహీత్వా

గయాయాం.....మక్షయమ్

యజ్ఞేశ్వరో.....శ్చన ర్వే

ఇతి తిలోదకేనైవ సర్వతో వికీర్య ప్రణమ్య! అథ విశ్వేదేవాదయ
 స్సత్యంత్యరేన పరిషిచ్ఛా మీతి స్వయంపరిషిచ్య (అన్నసూక్తే
 నాభిమృశ్య) తతః కర్తా గురు పరంపరాను సంధాన పూర్వకం భగ
 వత్పాద్యోదకం దద్యాత్ ||

శ్లో॥ శ్రీలక్ష్మీ వల్లభారమ్భాం విఖనో మునిమధ్యమామ్
 అస్మదాచార్య పర్యాంతామ్ వందే గురుపరంపరామ్

పురూరవార్ద్రావ సౌజ్ఞిక విశ్వేదేవాః అమృతంభవతు (ప్రాచీ)
 పితృ పితామహా ప్రపితామహాః అమృతం భవతు (ఉప) శ్రాద్ధ సం
 రత్తుక శ్రీ మహావిష్ణో అమృతంభవతు ఊర్జస్కరం ప్రాణాయస్వా
 హేత్వాదిభిః పశ్చాదుతీగ కారయిత్యా బ్రహ్మణిమ ఇతి ప్రత్యేకం
 వామహస్తం ప్రక్షాళయిత్యా పునశ్చాధావంపాయయేత్ | స్వామినః
 అస్మిన్ శ్రాద్ధే శ్రాద్ధార్హేషు పక్ష్యేషు పదార్థేషు భగవన్ని వేదితే
 ష్వపేక్షిత మానాయ్య భుంజంతామ్ | ఇతి తాత్పర్య యధేష్టం
 భోజయిత్యా, పితృపూర్వంవిష్ణవస్త మమృతాపిధానమసీ త్యుత్తరా
 పోశనందత్వాకరశుద్ధి కారయిత్యా స్వయంపాదా ప్రక్షాళ్యాచమ్య ||

పురూరవార్ద్రావసంజ్ఞిక విశ్వేదేవాః ఇదంవ స్తామ్భూలమ్ (ప్ర)
 అస్తుతామ్భూలమ్ | ఇయంవో దక్షిణా [ప్ర] అస్తు దక్షిణా! (ప్రాచీ)

పితృ పితామహా ప్రపితామహాః ఇదం వస్తామ్బూలమ్ [ప్ర] అస్తు
తామ్బూలమ్ ఇయం వో దక్షిణా [ప్ర] అస్తు దక్షిణా (ఉప) శ్రాద్ధ
సంరక్షక శ్రీమహావిష్ణో ఇదం తే తామ్బూలమ్ [ప్ర] అస్తు తామ్బూ
లమ్ ఇయం తే దక్షిణా [ప్ర] అస్తు దక్షిణా॥

ప్రాణానాయమ్య ఏవం గుణ...తిథౌ స్వామినః (ప్రాచీ) గోత్రం
శర్తాణం పితరముద్దిశ్య సంకల్పవిధానేన కృతోఽనుమాసికాఖ్యాఽన్న
శ్రాద్ధం యథాశాస్త్రానుష్ఠితం గయాశ్రాద్ధ ఫలదమస్మితి భవంతో
ఽనుగృహ్యంత [ప్ర] యథాశాస్త్రానుష్ఠితం గయాశ్రాద్ధ ఫలద మస్తు॥

అన్నశేషైః కింక్రియతామ్ [ప్ర] ఇష్టైస్సహ భుజ్యతామ్,
దాతారో నో...కంచన, [ప్ర] దాతారో వో...కంచన, అస్తు తృప్తి
రామావాజస్యేతి భుక్తవత స్తాన్నమస్మత్ప్రత్య అస్తు తృప్తి ..వివ
ర్ధనాః, ఓం ఆమావాజ...గమ్యాత్ యజమానస్య శిరసి ఋధ్యాస్త్ర
హవ్యై గిత్వక్షతారోపణం కారయేయః, ఓం ఋధ్యాస్త్ర...తి
ష్ఠతి, (ప్రాచీనావీతీ) ఉత్తిష్ఠత ఇతి పితౄ నుద్వాస్య ఓం ఉత్తిష్ఠ...
దేవతాసు పితృ పితామహా ప్రపితామహా యథాస్థాన ముద్వాస
యామి (ఉప-అప) వాజేవాజే...యానైః పుహరవార్ధ్రావ సంజ్ఞక
విశ్వా దేవాక్ శ్రాద్ధసంరక్షక శ్రీ మహావిష్ణునా సహ యథాస్థాన
ముద్వాసయామి, పరేతపితర ఇతితా స్పృహసయతి ఓం పరేత...
మదన్తి ఇతి తా స్పృహసయిత్వా పృథతో ఆసీమాంతం గత్వా ప్రద
క్షిణీకృత్య నమస్కృత్వా పాదౌ ప్రత్యౌశ్యాఽఽచమ్య పశ్చాత్తామహా
యజ్ఞాక్ కృత్వా బ్రాహ్మణానా మన్యేషా మిష్టానాం చాన్నదానం
కృత్వా తతో జ్ఞాతిభిస్సహ స్వయం భుజ్జీత.

ఇతి శ్రీవైఖానసే

షెత్త మేధిక ప్రయోగే

ద్వాదశదిన సంస్కారక్రమః

సపిణ్డీకరణదినాద్వియేత్యతీయేవాఽహ్ని

ప్రయత్నేనాష్టకాశ్రాద్ధం కుర్యాత్

త్రయోదశదినకృత్యమ్

(అధ్యయనోత్సవవిధిః)

సపిండీకరణ పరదినే కర్తా ప్రాతఃకాలే నద్యాదిషున్నాత్వా, ధృతాహతి వస్త్రోత్తరీయో, బద్ధశిఖః ద్వాదశోర్ధ్వ పుణ్డ్రాధరో భయ పవిత్రపాణిః, సన్ధ్యావందన బ్రహ్మయజ్ఞౌ పాసనాది నిత్యకర్మాణిచ కృత్వా, భాగవతోత్తమా న్భాగవద్ స్తమాసూయ, శ్రీమన్నారాయణారాధనోపయోగి సమ్భారా స్తమృత్యుత్య, శ్రీ వైఖానస సూత్రోక్తవిధానేన యథాశక్తి భగవతారాధనం కృత్వా, సమాస్రశీర్షాదిభి వ్రేష్ణవై రనువాతై ర్భగవంతంస్తుత్వా, శ్రీ ప్రపదనపూర్వక శ్రీమన్నారాయణ ప్రపదనంచ కృత్వా.

శ్రీ ప్రపదనమ్

నదస్యా ననుజ్ఞాప్య, స్వామినః భవత్పాదమూలే...స్త్రీకృత్య! మమ ఏతద్దేహావసానఏవ నిశ్చేషసంసార నివృత్తిపూర్వక యథావస్థిత భగవత్ప్రపత్తిసిద్ధ్యర్థం శ్రీప్రపదనపూర్వక శ్రీమన్నారాయణ ప్రపదనం కర్తుం యోగ్యతాసిద్ధిర స్త్వితిభవంతోఽనుగృహ్యంత [ప్ర] యోగ్యతా సిద్ధిరస్తు॥ ఆచార్యపరంపరా మనుసంధాయ.

శ్రీ లక్ష్మీ వల్లభారమ్భాం విఖనో ముని మధ్యమామ్

అస్మదాచార్య పర్యంతాం వందే గురుపరంపరామ్

ఆసనమస్త్రీస్య...యథాబలం ప్రాణాయామంకుర్యాత్ పూర్వోక్త ఏవంగుణ...తిథౌ మమ ఏతద్దేహావసాన ఏవ నిశ్చేషసంసార నివృత్తిపూర్వక యథావస్థిత భగవత్ప్రపత్తిసిద్ధ్యర్థం మమ మాతృత్వీయః పాదపద్మయో రంగపచ్చకసంపన్న మాతృరక్షాభరసమర్పణం కరిష్యే.

ఓం భగవతోబలేన...తద్భగవా నమమన్యతామ్! భగవా నేవ స్వదత్తస్వార్థ కర్తృభావేన స్వకీయై శిష్టపకరణై స్స్వారాధనైక

ప్రయోజనాయ పరమపురుష స్సర్వశేషీ శ్రియగపతి స్వశేష
భూతం మాం శ్రీప్రపదనం కారయతి॥ ఇతి సాత్విక సంకల్పం కృత్వా
(కరణమన్తాః)

ఓం చంద్రాం ప్రభాసాం యశసా జ్వలంతీం శ్రియం లోకే
దేవజుష్టా ముదారామతాం॥ పద్మినీ మిం శరణ మహం ప్రపద్యే
లక్ష్మీర్నే సత్యతాంత్యాం వృణే॥

ఓం యోవాభూతే భూతిరాసీ త్సావానన్దమ్ ప్రత్యానందం,
సంజుషన్వజామి సత్యం సత్యాయ స్వాహా॥

ఓం మామాత్మ గుప్తాం సత్యస్య సర్వస్య వితానరూపాం సం
జూజుషంతీం పరమాం పవిత్రామ్ సన్తారయంతీం స్వయమప్రమత్తాం
సంయోజయితే॥ వరదాయ పితే॥ స్వాహా॥

ఓం తత్సత్సోవా విష్ణురుద్రోగ స్సూర్యో గోవా విష్ణుర్విశత్
విశ్వం విశ్వం సద్ధాన స్తద్విశ్వం విష్ణవే విశ్వరూపాయ స్వాహా॥

నారాయణ నమస్తేస్తు కరుణాత్మక దయానిధే
పాహిమాం కృపయాదేవ భక్తం తే భక్తవత్సల
మమ కర్మవశా జ్ఞాతో నానాయోనిషు మూఢభీః
కర్మక్షయ దహం ప్రాప్తస్తవ పాదాబ్జ పత్తనమ్
లద్య ప్రభృతి దాసోఽహం దేవ దేవ జగత్పతే
జన్మ మాభూ జ్జగన్నాథ దేవదేవ జనాదన
సంసారార్ణవ మగ్నస్య త్వత్పాదాబ్జం వినాగతిః
నాన్యదస్తి సముద్ధర్తు మృత్యుసంసార సాగరాత్
మదీయ ధనదారాది సర్వభార స్సమర్పితః
ఆత్మానం శేషభూతం హి రక్ష మాం శరణాగతమ్॥

సత్యత్వ జ్ఞానత్వా నంతత్వా నందత్వా మలత్వ విష్ణుపత్నీత్వా
దిస్వరూప నిరూపక ధర్మవిశిష్టే, హే వాత్సల్యస్వామిని త్వత్సేవీల్య
సౌలభ్య సర్వజ్ఞత్వాది కల్యాణగుణ పరిపూర్ణే, హే శ్రీః॥ మమ

మోక్షార్థం భగవత్ప్రపత్తిసిద్ధి విరోధ్యుగ్ర భగవన్నిగ్రహాను సంధా
నాదత్యంతం నిహత శ్కోకసాగర నిమగ్నో త్యంతాకించన శ్చాహ
మితః పరం త్వదానుకూల్యమేవ కరిష్యే, త్వత్ప్రాతికూల్యం నకరిష్యే।
మమ మోక్షార్థం యథావస్థిత భగవత్ప్రపత్తిసిద్ధౌ, త్వత్ప్రపత్తిం
వినా కల్పకోటిసహస్రేణాపి సాధనం నాస్తి త్వమేవో పాయాస్తరస్థానే
స్థిత్యా, మమ మోక్షార్థం భగవత్ప్రపత్తి సిద్ధిరూప రక్షాం త్వమేవ
కరుష్య, కర్తుత్వ జ్ఞాతృత్వ స్వయంప్రకాశత్వ ప్రత్యక్ష్యా ణత్వ
నిరవయవత్వా నందరూపత్వాదిభి ర్దేహేన్ద్రియాది విలక్షణోహం,
మదీయం వస్తు సర్వస్వామిన్వై శ్రియై తుభ్యమేవ నమమ। మమవి
రోధినివృత్తి పూర్వక యథావస్థిత భగవత్ప్రపత్తి సిద్ధిరూప రక్షాయా
ఉత్పాదనభరః। అశరణ్యశరణ్యాయై శ్రియై తుభ్యమేవ నమమ। ఏతద్ర
క్షణఫలమపి ప్రధానఫలిన్వై శ్రియై తుభ్యమేవ నమమ। ఇతగపరం
మమానిష్టనివర్తనే ఇష్ట ప్రదానేచ తుభ్యమేవ నమమ॥ ఇత్యనుసం
ధాయ,

ఓం భగవతో...భగవానేవ స్వీకృతభరతయా శ్రీప్రపదనం
కారితవా తద్భగవా నమమన్యతామ్. ఇతి సాత్వికత్వాగం కృత్వా।

శరణాగత మవలోకయన్త్యా శ్చియగి కటాక్షవీక్షణాత్। మద
భీష్ట యథావస్థితభగవత్ప్రపత్తి శ్చేషమేవ సిద్ధతుతయైవ సర్వం సం
పత్స్యతే। ఇతి ప్రహర్షనశ సుఖమాసీత్॥

ఇతి శ్రీప్రపదనమ్.

శ్రీ మన్నారాయణ ప్రపదనమ్

పూర్వవ దాచార్యానుసంధానం కృత్వా ఏవంగుణ.....
శుభతిథౌ అర్చిరాదిమాగ్ధేణ ప్రకృతిమణ్డల మతీత్య వైకుణ్ఠసీమ్ని
ప్రవహంతీం విరజాఖ్యాం దివ్యనదీం గత్వా తత్ర సూక్ష్మశరీరం
విసృజ్య తాం సంకల్పేనా తిలంఘ్య దివ్యలోకం గత్వా శుద్ధసత్త్వ
మయ పరమకళ్యాణ గుణమయ విగ్రహం ప్రాప్య శ్రీ వైకుణ్ఠ దివ్య

నగరీం ప్రాప్య పర్యజ్ఞే నాగభోగే శ్రియా సమేతం వాసుదేవా
ఖ్యం పరంబ్రహ్మోప సంపన్నాః ౭పహతపాపృత్వాది గుణాష్టకవిశిష్ట
యథావస్థిత స్వస్వరూపావిర్భావ పూర్వకం సర్వస్వామిన స్సర్వప్రకార
నిరతిశయ భోగస్య శ్రీమతో నారాయణస్య చరణారవిందయో స్స్వ
రూపప్రాప్త సర్వదేశ సర్వకాల సర్వావస్థాః చిత సర్వవిధ కైజుర్య
సరిపూర్ణబ్రహ్మనుభవ సిద్ధ్యర్థ మంగపంచక సంపన్న మాత్మరత్నా
భరణ సమర్పణం కరిష్యే భగవానేవ స్వశేషభూతం మామిదం స్వ
ప్రపదనం కారయతీ॥ ఇత్యనుసంధాయ-ద్వయమన్తం పూర్వోక్త
మన్తాః శ్లోకాంశ్చానుసంధాయ।

ఓం శ్రీమన్నారాయణచరణౌ శరణం ప్రపద్యే

శ్రీమతే నారాయణాయ నమః

ఓం యోవా భూతే.....సత్యాయస్వాహా

ఓం మామాత్మ గుప్తాం.....వరదాయ పితౄస్వాహా

ఓం తత్సత్వోవా....విశ్వరూపాయస్వాహా

నారాయణ.....రక్షమాం శరణాగతామ్

సత్యత్వ జ్ఞానత్వా ద్యనన్త కళ్యాణ గుణగణ పరిపూర్ణ స్వామి
న్నేతా వంతం కాలం త్వదనభి మతాచరణే నాభి మతార్థ మల
భవానస్మి ఇతఃపరం త్వదానుకూల్య మేవ కరిష్యే త్వత్ప్రాతికూ
ల్యం నకరిష్యే జ్ఞాతృత్వ కర్తృత్వాది దేహేన్ద్రియాది విలక్షణో
౭హం మదీయం వస్తుసర్వస్వామినే సర్వరత్నాకరాయ శ్రీమతే
నారాయణాయ తుభ్యమేవ నమమ॥ ఏతద్రక్షణఫలమపి ప్రధానఫలినే
శ్రీమతే నారాయణాయ తుభ్యమేవ నమమ॥ అతో నిర్భరో నిర్భ
యోస్మీతి భగవంతం స్వీకృతభర మాత్మానం విగళితభరం చాను
సంధాయ.

ఓం భగవతో...భగవత్ప్రపదనాఖ్యం కర్మకృతవాక్ తద్భగ
వాననుమన్యతామ్॥ భగవానేవ స్వకీయేనాత్మనా స్వప్రపదనం స్వ
యమేవ కారితవాక్

సకృదేవ ప్రపన్నాయ తవాస్మీతి చ యాచతే
 అభయం సర్వభూతేభ్యో దదామ్యేతద్వ్రతం మమ
 సర్వధర్మాః పరిత్యజ్య మామేకం శరణం వ్రజ
 అహం త్వా సర్వ పాపేభ్యో మోక్షయిష్యామి మాశుచః

భగవతిభరం సమర్ప్యసదా భగవద్ధ్యానపరో నిర్భరోనిర్భయో
 భవేత్.

“ఇతి శ్రీమన్నారాయణ ప్రపదనమ్”

వస్త్రోత్తరీయాభరణ స్రగ్గన్ధమాల్యాదిభి ర్భాగవతోత్తమా
 న్వాచార్యప్రముఖా స్సంపూజ్య తైర్వేదేహిహస పురాణ దివ్యస్తోత్ర
 పఠనాదికం కారయిత్వా॥ హరిః ఓమ్॥

ఓం అగ్నిమిశే పురోహితం.....రాగమత్ హరిః ఓమ్ హరిః ఓమ్
 ఓం ఇషేతోవజేత్వా.....పశూన్నాహి హరిః ఓమ్ హరిః ఓమ్
 ఓం అగ్న ఆయాహి....బర్హిషి హరిః ఓమ్ హరిః ఓమ్
 ఓం శనో దేవీర.....వస్తునః హరిః ఓమ్ హరిః ఓమ్

ఓం విష్ణుస్సర్వేషా మధిపతిః

ఓం తపస్వీధ్యాయ నిరతం తపస్వీ వాగ్విదాం వరమ్।

నారదం పరిప్రచ్ఛ వాల్మీకి ర్మునిపుణ్డవమ్॥

ఓం నారాయణం నమస్కృత్య నరంచైవ నరోత్తమమ్

దేవీం సరస్వతీం వ్యాసం తతోజయముదీరయేత్

ఓం జన్మాద్యస్యయతో న్వయాదితరత శ్చాధేఽష్టభిజ్ఞ స్వరా

త్తేనే బ్రహ్మహృదాయ ఆదికవయే ముహ్యంతి యత్సారయః

తేజోవారిమృదాం యథా వినిమయో యత్రత్రిసగోఽమృషా

ధామ్నస్తేన సదా నిరస్తకుహకం సత్యం పరం ధీమహి॥

కర్పూరసీరాజనం సమర్ప్య పునగి పునగి ప్రణమ్య భక్తివిన

మ్రుః కర్తాతదర్పాబింబ మాచార్యానుజ్ఞయా విష్ణోనుకమితి హస్తా
 భ్యం గృహీత్వా ఓం విష్ణోనుః.....విష్ణవేత్వా సంఘీభూతై

రిక్షుకాణ్డధరై స్సర్వై ర్భాగవతో త్తమై స్సహ గ్రామోత్స వాఢకం
గచ్ఛేత్ ॥

అగ్రే వీణా వేణు మృదంగ శఙ్ఖ భేరి కాహళాది వాద్యవాదక
జనాస్తుతిపాఠకాశ్చ, పాశ్వయో శ్చైతచ్చత్ర వాలవ్యజన తాల
వృంత వైజయంతీ కరదీపికాధరాః, పశ్చా చ్చతుర్వేద పాగాయణ
పరా అనువ్రజేయుః, ఏవం మహావైభవేన సర్వవీధిషు చరతస్తాం
స్తత్తద్బహునివాసిన స్సర్వే వైష్ణవాః ప్రత్యేకం సమాహూయ పాద
ప్రక్షాళనం కృత్వా పుష్పగంధమాల్యాదిభి రలంకృత్య ఫలాపహారాది
కం భగవతే నివేద్య కర్పూరనీరాజనం కృత్వా త్సమామన్తోచ్ఛా
రణ పూర్వకం విసజాయంతి

ప్రార్థయే దేవ దేవంత్యాం ప్రసీద భగవ స్మయి
ప్రసీదతు రమా మహ్యం తవ వక్షస్థలాలయా
ఈశానా జగతోః దేవీ మాతా నిత్యానపాయినీ
ప్రసీదన్తు సురాస్సర్వే ప్రసాదాద్యువయోర్మయి
స్వస్త్వస్తు కృపయా ౭స్మాకం యువయో స్సుప్రసన్నయోః
ఉపచారాపదేశేన కృతా నహరహ ర్మయా
అపచారా నిమాన్ త్సర్వాన్ త్సమస్వ పురుషోత్తమ

ఏవం గ్రామప్రదక్షిణం కృత్వా స్వగృహం ప్రవిశ్య పూర్వ
వత్ప్రీతే దేవేశంవినివేశ్య, పాద్యాఘ్నా౭౭చమనీయ పుష్పగంధధూప
దీప హవిగపానీయ ముఖవాసానై రుపచారై రభ్యర్చ్య పశ్చా ప్రణా
మా నమరాధక్షమాపనంచ కుర్యాత్, తత శ్రీపాదోదకాది దానై
ర్భాగవతోత్తమా స్సనుష్ఠానరజ్ఞ స్కృత్వా తైస్సాకం స్వయం
భజేత్.

కుభస్వీకారః

తతో యజమానః బ్రాహ్మణాన్స్వబాంధవం శాసనీయ పుష్ప
గంధ వస్త్రాభరణాద్యై రాచార్యం సంపూజ్య సోపిశ్యశురాసీత నూతన

వస్తు పుష్పగన్ధ మాల్యాద్యై రలబ్ధృతః ప్రాజ్ఞుఖండపవిశతి, ఆచార్యా
దమ స్సర్వే శంసోమిత్ర ఇత్యాది శాన్తిపఠనం కృత్వా.

ఓం శంసో మిత్రశ్శం వరుణః శంసో భవత్వర్యమా శంసఇన్ద్రో
బృహస్పతిః శంసో విష్ణురురుక్రమః నమో బ్రహ్మణే నమస్తే వాయో
త్వమేవ ప్రత్యక్షం బ్రహ్మాసి త్వామేవ ప్రత్యక్షం బ్రహ్మ వదిష్యామి
ఋతం వదిష్యామి సత్యం వదిష్యామి తస్మా మవతు తద్వక్తార మవతు
అవతుమామ్ అవతు వక్తారమ్ ఓం శాన్తి శ్శాన్తి శ్శాన్తిః.

ఓం పృథివీశాన్తా సాఽగ్నినాశాన్తా సామే శాన్తా శుచగ్ం
శమయతు అన్తరిక్షగ్ం శాన్తం తద్వా యునా శాన్తం తస్మే
శాన్తగ్ం శుచగ్ం శమయతు ద్యాశ్శాన్తా సాఽఽదిత్యేన శాన్తా
సామేశాన్తా శుచగ్ం శమయతు పృథివీ శాన్తి రన్తరిక్షగ్ం శాన్తి
ద్యాశ్శాన్తి ర్దిశశ్శాన్తి రవాన్తర దిశాశ్శాన్తి రగ్నిశ్శాన్తి ర్వాయు
శ్శాన్తి రాదిత్య శ్శాన్తి శ్శుద్ధిమాశ్శాన్తి ర్మక్షత్రాణి శాన్తి రావ
శ్శాన్తి రోషధయశ్శాన్తి ర్వనస్పతయశ్శాన్తి ర్గాశ్శాన్తి రజాశ్శాన్తి
రశ్వశాన్తిః పురుషశ్శాన్తి ర్బ్రహ్మ శాన్తి ర్బ్రాహ్మణశ్శాన్తి శ్శాన్తి
రేవ శ్శాన్తి శ్శాన్తిర్మేఅస్తు శాన్తిః తయా ఽహగ్ం శాన్త్యా
సర్వశాన్త్యా మహ్యం ద్విపదే చతుష్పదే చ శాన్తిం కరోమి శాన్తిర్మే
అస్తుశాన్తిః

ఏహ శ్రీశ్చ హ్రీశ్చ ధృతిశ్చ తపో మేధా ప్రతిష్ఠా శ్రద్ధా సత్యం
ధర్మశ్చైతాని మోత్తిష్ఠన్త మనూత్తిష్ఠన్త మామాగ్ం శ్రీశ్చ హ్రీ
శ్చ ధృతిశ్చ తపో మేధా ప్రతిష్ఠా శ్రద్ధా సత్యం ధర్మశ్చైతాని
మామాహాసిమః ఉదాయుషా స్వాయుషో దోషధీనాగ్ం రసే
నోత్పజన్యస్య శుష్మేణోదస్థా మమృతాగ్ం అను తచ్చక్షు ద్వేవ
హితం పురస్తాచ్ఛక్రిముచ్చరత్, పశ్యేమ శరదశ్శతం జీవేమ
శరదశ్శతం నన్దామ శరదశ్శతం మోదామ శరదశ్శతం భవామ శర
దశ్శతగ్ం శృణవామ శరదశ్శతం ప్రబ్రవామ శరదశ్శత మజీతాస్సాన్తి

మశరదశ్యతమ్ జ్యోక్చ సూర్యం దృశే। య ఉదగాస్తహతో ౭ర్ణ
వాద్విభాజమాన స్సరిరస్య మధ్యా ధన్మా వృషభోహాహితాక్ష
స్సూర్యో విపశ్చి న్మనసా పునాతు బ్రహ్మణ శ్చేతన్యసిబ్రహ్మణ
ఆణీస్థో బ్రహ్మణ ఆవపనమసి ధారితేయం పృథివీ బ్రహ్మణా మహీ
ధారితమేనేన మహదన్తరిక్షం దివం దధార పృథివీగ్ం సదేవాం
యదహం వేదతదహమ్ ధారయా ణి మామద్వేదో ౭ధివిస్సీసత్।
మేధామసీపేమావిశతాగ్ం సమీచీ భూతస్య భవ్యస్యా వరుద్వై
సర్వమా యురయాణి సర్వమాయురయాణి అభిగీభిర్వదతోన ఉహన
మాప్యాయయహరివో వర్థమానః యదాస్తోతుభ్యో మహిగోత్రారు
జాసిభూయిష్టభాజో అథతేస్యామ బ్రహ్మప్రావాదిష్మ తన్నమాహ
సీత్। ఓం శాన్తిశాన్తిశాన్తిః।

తతః ఆసిషగప్రయుజ్జ్వయజమానస్య శిరస్యక్షతాన్నిక్షీపేయః
ఓం యోవైతాం బ్రహ్మణోవేద.....దీఘమాయః

తతః పరిషదభివాదనం కృత్వా యజమాన శ్శుభపరంపరా
మవాప్నోతీ త్యాచార్యాః

ఇతి శ్రీ వైఖానసపైత్తమేధిక ప్రయోగే

త్రయోదశదిన కృత్య క్రమః

హరిః ఓమ్

శ్రీ వైఖానస పైతృమేధిక ప్రయోగః

శ్రీచూర్ణ పరిపాలన విధిః

అజ్ఞాన స్వోదక్వాశ్చేష్ట ప్రస్థద్వయపరిమిత ధాన్యపీఠోపరి నవవస్త్రం ప్రసార్య తస్మిన్ప్రాగగ్రదగ్గోపరి మధ్య పూర్వదక్షిణ పశ్చిమోత్తరేషు పంచుకలశాః, తత్పశ్చిమే ఉత్తరాది దక్షిణాంతం ద్వాదశ కలశాః, యథాక్రమేణ నిధాయ।

ఉభయపవిత్రపాణిగి ప్రాణానాయమ్య, ఏవంగుణ...తిథౌ (ప్రాచీనావీతీ) గోత్రస్య-శర్మణః పితృః (ఉపవీతీ) సమస్తపాపక్షయద్వారా శ్రీవైకుణ్ఠ లోకావ్యాప్త్యర్థం శ్రీవైఖానస భగవచ్ఛాస్త్రోక్త ప్రకారేణ శ్రీచూర్ణ పరిపాలనం కర్తుం మమయోగ్యతా సిద్ధిరస్తితి భవన్తో మహాన్తోఽనుగృహ్లాన్తు [ప్ర] యోగ్యతాసిద్ధిరస్తు.

పునరాచమ్య|ప్రాణానాయమ్య| పూర్వోక్త...తిథౌ(ప్రాచీనావీతీ) గోత్రస్య-శర్మణః పితృః (ఉపవీతీ) సమస్త...ప్రకారేణ శ్రీచూర్ణ పరిపాలనాఖ్యం కర్మ కరిష్యే (ఇతి సంకల్ప్య) (అపఉపస్పృశ్య) కలశాః సమ్యక్ప్రక్షాళ్య ధారాసుసప్తఇతి తాన్మలశాన్మ్రమేణ శుద్ధోద్దక్షేగి పూరయిత్వా “ఓం ధారాసు సప్తసు చ మానసేషు సరస్వరిత్సు పరిపూరితేషు| అపోభిగృహ్లాన్ప్రతిపాదయిష్యే గృణోమి ధత్తాగ్ం సుచిరగ్ం సుశర్మ” ఇదమాపశ్చివా ఇత్యపో భిమస్త్యి “ఓం ఇదమాపశ్చివ...రశ్మిభిః|| తేషు కూర్పాగ్రఇతి కూర్పం|| ఓం కూర్పాగ్ర రాక్షసాః ఛింది ఏతత్కర్మ విఘాతినః త్వామర్పయామి కుమ్భేస్మిన్ సాఫల్యం కురు కర్మసు|| వృక్షరాజ ఇత్యామ్రాశ్వత్థ పల్లవాః, ఓం వృక్షరాజ సముద్భూత శాఖాయాగి పల్లవత్వచః యుష్మాన్కుమ్భే హ్యర్పయామి సర్వదోషాపనుత్తయే|| సహిరత్నా నీతి రత్నం సువర్ణం వా|| ఓంసహిరత్నాని దాశుషే సువాతి నవితా భగః తం భాగం చిత్రమిమహే” నాళికేర ఇతి నారికేళం||

ఓం నాళికేర సముద్భూత త్రినేత్ర హరసమ్మత । శిఖయా దురితం
సర్వం సాపం పీడంచ మేనుద॥ క్రమేణ నిశీప్య పృథకృథ జ్ఞాన
వస్త్రైః కలశా నేష్టయిత్వా మధ్యేవిష్టుమ్॥

“ఓం సుసూక్ష్మ స్సార్వ స్సర్వేషామస్తరాత్మా తస్మస్తస్థపాం
జంగమో జంగమానామ్ విభుర్విభూణాం విభవోద్భవాయ స్వాహా”

ఓం భూః విష్ణుమావాహాయామి । ఓం భువః మహావిష్ణు
మావాహాయామి । ఓం సువః సదావిష్ణు మావాహాయామి । ఓం
భూర్భువస్సువః వ్యాపినారాయణ మావాహాయామి॥

ప్రాచ్యం పురుషమ్ “యోవా ఆయుఃపరమాత్మానం మీధు
షగి పారంపర్యాత్పరగి పరాయణః । పరోలోకానాం పరమాదధానగి
పరతగి పరాయస్వాహా” ఓం భూః పురుషమావాహాయామి । ఓం
భువః పరమపురుష మావాహాయామి ఓం సువః పురుషాత్మక మావా
హాయామి । ఓం భూర్భువస్సువః ధర్మమయ మావాహాయామి॥

దక్షిణే సత్యమ్ “ఓం యోవా తేజస్తేజసాం తేజస్తేజ ఆద
ధానః । సత్యస్తేజ స్తేజసాం తేజస్తేజస్తేజసేస్వాహా” ఓం భూః సత్యమా
వాహాయామి । ఓం భువః సత్యాత్మక మావాహాయామి । ఓం సువః
జ్ఞానమయ మావాహాయామి । ఓం భూర్భువస్సువః సర్వసంహార
మావాహాయామి । పశ్చిమేఽచ్యుతమ్ “ఓం సహసంపాయా స్త్యమా
శిషమాశీర్భూతా భూతమాశిషమాశీ రాశీ రాశిరనుభూమిస్వాహా”
ఓం భూః అచ్యుతమావాహాయామి । ఓం భువః అపరిమిత మావాహ
యామి । ఓం సువః విశ్వర్య మావాహాయామి । ఓం భూర్భువస్సువః
శ్రీపతి మావాహాయామి ।

ఉత్తరేఽనిరుద్ధమ్ “ఓం యోవాస్సం యోగ స్సంజుషమాణ
స్సన్ధు స్సన్ధు క్షణానామ్ । సంయోగం సద్వధానగి పుణ్యగి పుణ్యానాం
పుణ్యాయస్వాహా” ఓం భూః అనిరుద్ధ మావాహాయామి॥ ఓం భువః
మహాస్తమావాహాయామి । ఓం సువః వైరాగ్యమావాహాయామి ।

ఓం భూర్భువస్సువః సర్వతేజోమయ మావాహయామి అష్టోపచారై రభ్యర్చ్య ఉత్తరాది దక్షిణాఽస్తస్థ కలశేషుకేశవాదీ ద్వాదశ దేవానావాహ్యః;

“ఓం విష్ణోనుకం...విష్ణవేత్వా” ఓం భూః కేశవమావా హయామి ఓం భువః క్లేశసంహార మావాహయామి ఓం సువః విష్ణుమావాహయామి ఓం భూర్భువస్సువగి పరాత్పర మావాహ యామి

“ఓం తదస్యప్రి...ఉభ్యః” ఓం భూః నారాయణ మావాహ యామి ఓం భువః సరమావాహయామి ఓం సువః విష్ణుమావాహ యామి ఓం భూర్భువస్సువః సరకాంతక మావాహయామి॥

“ఓం ప్రతద్విష్ణు...విశ్వా” ఓం భూః మాధవమావాహ యామి ఓం భువః పుణ్డరీకాక్షమావాహయామి ఓం సువః విష్ణు మావాహయామి ఓం భూర్భువస్సువః సర్వాత్మకమావాహయామి॥

“ఓం పరోమాత్ర...విశ్వే” ఓం భూః గోవింద మావాహ యామి ఓం భువగి పరమానందమావాహయామి ఓం సువః విష్ణు మావాహయామి ఓం భూర్భువస్సువః సనాతన మావాహయామి॥

“ఓం విచక్రమే...చకార” ఓం భూః విష్ణుమావాహయామి ఓం భువః వ్యాపిన మావాహయామి ఓం సువః ఈశాన మావాహ యామి ఓం భూర్భువస్సువః సర్వలోకాధిప మావాహయామి॥

“ఓం త్రిదేవః...నామ” ఓం భూః మధుసూదన మావాహయామి ఓం భువః ఉద్యోగ మావాహయామి ఓం సువః మహాస్తమావా హయామి ఓం భూర్భువస్సువః విష్ణుమావాహయామి॥

“ఓం అతోజేవా...మభిః” ఓం భూః త్రివిక్రమ మావాహయా మి ఓం భువః త్రిలోకేశ మావాహయామి ఓం సువః లోకాధార మావాహయామి ఓం భూర్భువస్సువః సనాతనమావాహయామి॥

“ఓం ఇదం విష్ణు...సురే” ఓం భూః మామన మావాహాయామి।
ఓం భువః వరద మావాహాయామి ఓం సువః కాశ్యప మావాహాయా
మి। ఓం భూర్భువస్సువః అదితిప్రియ మావాహాయామి॥

“ఓం త్రీణిపదా...ధారయన్” ఓం భూః శ్రీధర మావాహాయా
మి। ఓం భువః పురుష మావాహాయామి ఓం సువః విష్ణు మావాహ
యామి। ఓం భూర్భువస్సువః శ్రీవత్సవత్సన మావాహాయామి॥

“ఓం విష్ణోగకర్మా...స్సఖా” ఓం భూః హృషీకేశ మావాహ
యామి। ఓం భువః జగన్నాథ మావాహాయామి ఓం సువః విష్ణు మా
వాహాయామి। ఓం భూర్భువస్సువః విశ్వమయ మావాహాయామి॥

“ఓం తద్విష్ణోగప...తతమ్” ఓం భూః పద్మనాభ మావాహ
యామి। ఓం భువః సురేశ మావాహాయామి। ఓం సువః విష్ణు మా
వాహాయామి। ఓం భూర్భువస్సువః జగత్పతి మావాహాయామి।

“ఓం తద్విప్రాసో...పదమ్” ఓం భూః దామోదర మావాహ
యామి। ఓం భువః సదాధార మావాహాయామి। ఓం సువః విష్ణు
మావాహాయామి। ఓం భూర్భువస్సువః ప్రణవరూపిణ మావాహాయామి।
అష్టోపచారైరభ్యర్చ్య ఉలూఖలముసల శూర్పానాదాయ గాయత్ర్యా
ప్రోక్ష్య ఓం తత్సవి...చోదయాత్; ఉలూఖలే “ఓం బ్రహ్మ జిజ్ఞాసం
...వివః” ఓం భూః బ్రహ్మణ మావాహాయామి ఓం భువః ప్రజాపతి
మావాహాయామి। ఓం సువః పితామహ మావాహాయామి। ఓం
భూర్భువస్సువః హిరణ్యగర్భ మావాహాయామి॥

ముసలే “ఓం రుద్రమన్యంబ...వీతయే” ఓం భూః రుద్ర మావా
హాయామి। ఓం భువః గంగాధర మావాహాయామి ఓం సువః అష్ట
మూర్తి మావాహాయామి। ఓం భూర్భువస్సువః ఉమాపతి మావాహ
యామి॥

శూర్పే “ఓం మరుతగి పరమాత్మా...వాయవే” ఓం భూః
వాయు మావాహాయామి। ఓం భువః జవన మావాహాయామి। ఓం గం

సువః భూతాత్మక మావాహయామి! ఓం భూర్భువస్సువః ఉదాన
మావాహయామి॥

ఆనన సాద్యాచమన పుష్ప గంధ ధూప దీపాప్యైక్ సస్సంపూజ్య
ఉశీర తణ్డుల యుతాం హరిద్రా మష్టాక్ష రేణ ఉలూఖలే నిక్షిప్య
“ఓంనమోనారాయణాయ” శ్రీసూక్తేన పత్వ్యా త ద్ధరిద్రాం ముస
లేనసమ్యక్చూర్ణీకృత్య! “ఓం హిరణ్యవర్ణాం... విదేయం పురుషానహ
మ్” ద్వాదశాక్ష రేణ తచ్ఛూర్ణం శూరే విక్షిప్య “ఓంనమో భగవ తే
వాసుదేవాయ” ప్రోక్ష్యైక ప్రోక్ష్య ఓం ఆపాహిస్తామ యోభవః
“ఓంహిరణ్యవర్ణా శ్శుచయఃపావకాః, ఓం పవనూన స్సువజఃనః”
ద్యయమస్త్రేణ తచ్ఛూర్ణం శవవిగ్రహస్య సర్వాక్షేషు వికీర్య ఓం
శ్రీమన్నారాయణ చరణౌ శరణం ప్రపద్యే శ్రీమతే నారాయణాయ
నమః” పూర్వా-వాహిత కలశోదకైః పురుషసూక్తేన శవం సం
స్నాప్య

“ఓంనహస్రశీర్షాపురుషః.....సాధ్యాస్సన్నిదేవాః” తచ్చీ
మార్ణశేషం శవవిగ్రహస్య లలాటాది ద్వాదశస్థానేషు ధారయిత్వా
భగవదర్పిత తులసీ పుష్ప గంధమాల్యాదిభి రలఙ్కృత్య ప్రమీతం
బ్రహ్మమేధ విధినా వైత్తమేధవిధినా వా సంస్కూర్యత్ ॥

ఇతి వైఖానన వైత్తమేధిక ప్రయోగే

శ్రీ చూడాకపరిపాలన విధిః

దాన మస్త్రాః

శ్లో॥ సాశగ్రామా చల్లోద్భూతాంశిలాం పాపప్రణాశనీమ్
సువణకుసుమోపేతాం గృహాణ త్వంద్విజోత్తమ

శ్లో॥ సాలగ్రామశిలాచక్రే భువనాని చతుర్దశ
సాలగ్రామ తస్మాదస్యప్రదానేన ప్రీతోభవతు కేశవః

శ్లో॥ సర్వవిద్యాస్పదం జ్ఞానకారణం విమలాక్షరమ్
పుస్తకదానే పుస్తకం సంప్రయచ్ఛామి ప్రీతాభవతు భారతీ

శ్లో॥ వక్షవాతాతపత్రాణ మాతపత్రం యశస్కరమ్
చత్రదానే అస్యప్రదానాద్భూతాని సుఖంయచ్ఛతు మే సదా

శ్లో॥ తామ్రం శుద్ధికరం సర్వదేవప్రియకరం శుభమ్
తామ్రపాత్రదానే సర్వరక్షాకరం దివ్య మతశ్శాంతిం ప్రయచ్ఛమే

శ్లో॥ శుద్ధంకాంస్యమిహాముత్రపాత్రీయోగ్యంమనోహరం
కాంస్యపాత్రదానే నిర్మితం పాపశమన మతశ్శాంతిం ప్రయచ్ఛమే

శ్లో॥ నారాయణ జగన్నాథ శఙ్ఖచక్ర గదాధర
భగవద్భిమ్మదానే నాశయాశు మహారోగం దానేనానేన కేశవ

శ్లో॥ కంటకోచ్ఛిష్టపాషాణ వృశ్చికాది నివారణే
పాదుకే సంప్రయచ్ఛామి గృహాణత్వంద్విజోత్తమ

శ్లో॥ వేణుదణ్డ శ్శుభకరో దశావస్థాసు రక్షకః
దణ్డదానే వేణు దణ్డస్యదానేన తృప్తిరదణ్డధరస్య చై

శ్లో॥ యజ్ఞోపవీతం పరమంపవిత్రం కర్మ సాధనమ్
ఉపవీతదానే యజ్ఞోపవీతదానేన తుష్టాస్సర్వామరా స్సదా

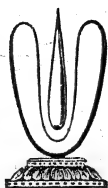
శ్లో॥ మలయావాస మందార సఖే బృందారకార్చిత
చందన దానే చందన త్వత్ప్రసాదాన్నే సాద్వానందం ప్రవర్థయ

శ్లో॥ యథా నకృష్ణశయనం శూన్యం సాగరజాతయా
శయ్యాదానే శయ్యామమాప్య శూన్యాస్తు తథాజన్మని జన్మని

శ్లో॥ ఫలం మనోరథఫలం ప్రిదదాతి సదాన్మణామ్
ఫలదానే పుత్రీపౌత్రాభివృద్ధ్యథామతశ్శాంతింప్రియచ్ఛమే

శ్లో॥ జీవనం సర్వభూతానాం బలపుష్టివివర్ధనమ్
ధాన్యదానే ధినోతీతచ యద్ధాన్య మతశ్శాంతిం ప్రయచ్ఛమే

శ్లో॥ వ్యజనం వాయుదైవత్యం సర్వకాల సుఖప్రదమ్
వ్యజనదానే అస్యదానేనవై శాంతి స్సర్వదాస్తు గృహేమమ

శ్రీ వైఖానస పైతృమేధిక ప్రయోగః

బ్రహ్మమేధ విధిః

ప్రాణానాయమ్య ఏవంగుణ...తిథౌ (ప్రాచీనావీతీ) గోత్రం శర్మాణం
పితరం ఇమం ప్రేతం బ్రహ్మ మేధవిధానేన సంస్కరిష్యే (ఇతిసంకల్ప్య)
ఆయుషగి ప్రాణం బ్రహ్మవిదాహ్నోతీతి దక్షిణకణే సంజ్ఞానం భృగు
ర్వైవారుణి రితి వామేచ జపతి ఓం ఆయుషగి ప్రా...నస్తను

ఓం సహనావవతు సహనౌ భునక్తు సహవీర్యం కరవావహై
తేజస్వి నావధీత మస్తు మావిద్వి మావహై ఓం శ్వాన్తి శ్వాన్తి
[శ్వాన్తిః

ఓం బ్రహ్మవిదా హ్నోతిపరమ్ తదేషాఽభ్యుక్తా సత్యం జ్ఞాన
మనస్తం బ్రహ్మ యోవేద నిహితం గుహాయాం పరమే వ్యోమన్నః
సోఽశ్ను తే సర్వా న్కామానన్ధహ బ్రహ్మణావిపశ్చి తేతి తస్మాద్వా
పితస్మా దాత్మన ఆకాశ స్సంభూతః ఆకాశాద్వాయుః వాయో రగ్నిః
అగ్నే రావః అద్భ్యుగి పృథివీ పృథివ్యా ఓషధయః ఓషధీభ్యో న్నమ్
అన్నాత్పురుషః సవావీష పురుషోఽన్నరస మయః తస్యేదమేవ శిరః
అయం దక్షిణగపక్షః అయ ముత్తరగి పక్షః అయమాత్మా ఇదం
పుచ్ఛం ప్రతిష్ఠా తదప్యేష శ్లోకోభవతి॥

అన్నాద్వై ప్రజాగిప్రజాయ న్త్రేయాగికాశ్చ పృథివీగం శ్రితాః
అథో అన్నేనైవ జీవన్తి అథైవ దపియన్త్యన్తతః అన్నగంహి భూతా

నాం జ్యేష్ఠమ్ తస్మాద్ధన్వౌషధ ముచ్యతే | సర్వం నైతేఽన్న మాఘ్న
వంతి | యేఽన్నం బ్రహ్మోపాసతే | అన్నగంహి భూతానాం జ్యేష్ఠ
మ్ | తస్మాత్సర్వాషధముచ్యతే | అన్నా ద్భూతాని జాయంతే |
జాతా న్యన్నేన వధన్తే | అద్యతే ఽత్తిచ భూతాని | తస్మాద
న్నం తదుచ్యత ఇతి | తస్మాద్వా ఏతస్మా దన్నరస మయాత్ | అన్యో
ఽస్తర ఆత్మా | ప్రాణమయః తేనైష పూణః | సవా ఏష పురుష విధ
ఏష | తస్య పురుష విధతామ్ | అన్వయం పురుష విధః | తస్యప్రాణఏవ
శిరః | వ్యానో దక్షిణః పక్షః | అపాన ఉత్తరః పక్షః | ఆకాశ ఆత్మా |
పుధివీ పుచ్ఛం ప్రతిష్ఠా | తదప్యేష శ్లోకోభవతి.

ప్రాణం దేవా అనుప్రాణన్తి | మనుష్యాగి పశవశ్చయే | ప్రాణోహి
భూతానా మాయః | తస్మాద్ధన్వాయుష ముచ్యతే | సర్వమేవత
ఆయుర్యన్తి | యేప్రాణం బ్రహ్మోపాసతే | ప్రాణోహిభూతానా మా
యుః | తస్మాద్ధన్వాయుష ముచ్యత ఇతి | తస్యైష ఏవ శారీర ఆత్మా |
యః పూర్వస్య తస్మాద్వా ఏతస్మా త్ప్రాణ మయాత్ | అన్యోఽస్తర
అత్తా మనోమయః | తేనైష పూణః | సవా ఏష పురుషవిధఏష | తస్య
పురుషవిధతామ్ | అన్వయం పురుష విధః | తస్య యజురేవ శిరః | ర్గ
క్షిణః పక్షః | సామోత్తరః పక్షః | ఆదేశ ఆత్మా | ఆధర్వాక్షిరసః పుచ్ఛం
ప్రతిష్ఠా | తదప్యేష శ్లోకోభవతి |

యతోవాచో నివర్తంతే అప్రాప్య మనసాసహ | ఆనన్దం బ్ర
హ్మణో విద్వాన్ సభిభేతి కదాచనేతి తస్యైష ఏవ శారీర ఆత్మా |
యః పూర్వస్య తస్మాద్వా ఏతస్మాన్మనో మయాత్ | అన్యోఽస్తర ఆత్మా
విజ్ఞానమయః | తేనైష పూణః | సవా ఏష పురుషవిధ ఏష | తస్య పురుష
విధతామ్ | అన్వయం పురుష విధః | తస్య శ్రద్ధేవ శిరః | ఋతం దక్షిణః
పక్షః | సత్య ముత్తరః పక్షః | యోగ ఆత్మా | మహాగి పుచ్ఛం ప్రతిష్ఠా |
తదప్యేష శ్లోకోభవతి |

విజ్ఞానం యజ్ఞం తనుతే కర్మాణి తనుతే ౭పిచ విజ్ఞానం దేవా
స్సర్వే బ్రహ్మజ్యేష్ఠముపాసతే విజ్ఞానం బ్రహ్మచేద్యేద తస్మా చేన్న
ప్రమాద్యతిశరీరేపాప్మనో హిత్యా సర్వాన్కామాన్మమశ్నుత ఇతి
తస్యైషవవశారీర ఆత్మా యగిపూర్వస్య తస్మాద్వా ఏతస్మా ద్విజ్ఞాన
మయాత్ అన్యో౭ న్తర ఆత్మా౭౭నద్దమయః తేనైషపూర్ణః సవావప
పురుష విధవప తస్య పురుష విధతామ్ అన్వయం పురుష విధః తస్య
ప్రియమేవ శిరః మోదో దక్షిణగపక్షః ప్రమోద ఉత్తరగ పక్షః ఆనన్ద
ఆత్మా బ్రహ్మ పుచ్ఛం ప్రతిష్ఠా తదప్యేష శ్లోకో భవతి

అసన్నేవ సభవతి అస ద్బ్రహ్మేతి వేదచేత్ అస్తి బ్రహ్మేతి
చేద్యేదా సస్తమేనం తతోవిదు రితి తస్యైషవవ శారీర ఆత్మా యగి
పూర్వస్య అథాతో ౭నుప్రశ్నాః ఉతావిద్వా నముం లోకం ప్రేత్య
కశ్చన గచ్ఛతీతి ఆహా విద్వానముం లోకం ప్రేత్య కశ్చి ధ్నమశ్ను
తా ని ఉాసో కామయత బహున్యాం ప్రజా యేయేతి సతపో తప్యత
సతప స్తప్త్యా ఇదగ్ం సర్వ మస్పృశత యదిదం కించ తథ్న త్వో తదే
వానుప్రావిశత్ తదను ప్రవిశ్య సచ్ఛ త్యచ్ఛా భవత్ నిరుక్తంచా
నిరుక్తంచ నిలయనంచా నిలయనంచ విజ్ఞానంచా విజ్ఞానంచ సత్త్వం
చా నృతంచ సత్త్వ మభవత్ యదిదం కించ తథ్న త్వ మిత్యాచక్షుతే
తదప్యేష శ్లోకో భవతి

అసద్వా ఇదమగ్ర ఆసీత్ తతోవై సదజాయత తదాత్మాన
గ్ం స్వయమ కురుత తస్మా తథ్నకృత ముచ్యత ఇతి యద్వై తథ్న
కృతమ్ రసో వైసః రసగ్ం హ్యేవా యం లభ్యా ౭౭నన్దీ భవతి కోహ్యే
వాన్యా త్కగిప్రాణ్యాత్ యదేష ఆకాశ ఆనన్దో నన్యాత్ ఏష
హ్యేవా నన్దయాతి యదాహ్యేవైష ఏతస్మి న్నదృశ్యే ౭నాత్మే
౭నిరుక్తే ౭నిలయనే ౭భయం ప్రతిష్ఠాం విన్దతే అథ సో౭భయం
గతోభవతి యదాహ్యేవైష ఏతస్మి న్నుదర మన్తరం కురుతే అథ
తస్య భయం భవతి తత్వేవభయం విదమో మన్వానస్య తదప్యేష
శ్లోకో భవతి

భీమాఽస్మాద్వాతగ పవతే! భీమోదేతి సూర్యః! భీమాఽస్మాదగ్ని
 శ్చేంద్రోఽశ్చ మృత్యుర్ధావతి పశ్చిమ ఇతి | సైమాఽఽనందస్యమీమాంసా
 భవతి | యువాస్యాథ్వాధు యువాఽధ్వాయికః! ఆశిష్టో దృఢిష్టో బలిష్ఠః!
 తస్యేయం పృథివీ సర్వా విత్తస్య పూణాః స్యాత్, స ఏకోమానుష
 ఆనందః! శ్రోత్రియస్య చాకామహతస్య! తేయేశతం మానుషానందాః!
 స ఏకో మనుష్యగన్ధర్వాణా మానందః! శ్రోత్రియస్య చాకామహతస్య!
 తేయేశతం మనుష్యగన్ధర్వాణా మానందాః! స ఏకో దేవగన్ధర్వాణా
 మానందః! శ్రోత్రియస్య చాకామహతస్య! తేయేశతం దేవగన్ధర్వాణా
 మానందాః! స ఏకగ పితృణాం చిరలోకలోకానామానందః! శ్రోత్రియస్య
 చాకామహతస్య! తేయేశతం పితృణాం చిరలోకలోకానామానందాః!
 స ఏక ఆజానజానాం దేవానామానందః! శ్రోత్రియస్య చాకామహతస్య!
 తేయేశతమాజానజానాం దేవానామానందాః! స ఏకగ కర్మదేవానాం
 దేవానామానందః! యేకర్మణా దేవానపి యన్తి శ్రోత్రియస్య చాకా
 మహతస్య! తేయేశతం కర్మదేవానాం దేవానామానందాః! స ఏకో
 దేవానామానందః! శ్రోత్రియస్య చాకామహతస్య! తేయేశతం దేవా
 నామానందాః! స ఏక ఇంద్రీయస్యనందః! శ్రోత్రియస్య చాకామహతస్య!
 తేయేశతమింద్రీయస్యనందాః! స ఏకో బృహస్పతేరానందః! శ్రోత్రియస్య
 చాకామహతస్య! తేయేశతం బృహస్పతేరానందాః! స ఏకగ ప్రజాపతే
 రానందః! శ్రోత్రియస్య చాకామహతస్య! తేయేశతం ప్రజాపతేరాన
 న్దాః! స ఏకో బ్రహ్మణ ఆనందః! శ్రోత్రియస్య చాకామహతస్య!
 సయశ్చాయం పురుషే యశ్చాసావాదిత్యే! స ఏకః సయ ఏవం విత్!
 అస్మాల్లోకాత్ప్రేత్య | ఏతమన్నమయ మాత్మాన ముపసంక్రామతి,
 ఏతం ప్రాణమయ మాత్మాన ముపసంక్రామతి | ఏతం మనోమయ
 మాత్మాన ముపసంక్రామతి | ఏతం విజ్ఞానమయ మాత్మాన ముప
 సంక్రామతి | ఏతమానందమయ మాత్మాన ముపసంక్రామతి || తద
 ప్యేష శ్లోకోభవతి ||

యతో వాచో నివర్తంతే । అప్రాప్య మనసా సహ । ఆనందం
బ్రహ్మణో విద్వాన్ సచిదేతి కుతశ్చనేతి । ఏతగ్ం హావావన తపతి
కిమహగ్ం సాధునా కరవమ్ । కిమహం పాపమకరవమితి । సయఏవం
విద్వానేతే ఆత్మానగ్ం స్పృణుతే । ఉభేహ్యే వై వవతే ఆత్మానగ్ం
స్పృణుతే । యఏవంవేద । ఇత్యుపనిషత్ ॥

ఓం సహనావవతు । సహనా భునక్తు । సహవీర్యం కరవావహై ।
తేజస్వినావధీతమస్తు మావిద్విషావహై ॥ ఓం శాన్తిశాన్తిశాన్తిశాన్తిః
ఓం సంజ్ఞానంవిజ్ఞానం.....పూర్ణా పూర్ణమాసీ ॥

హరిః ఓమ్ । భృగుర్వై వారుణిః । వరుణం పితర ముపససార ।
అధీహి భగవో బ్రహ్మేతి । తస్మా ఏతత్ప్రోవాచ । అన్నం ప్రాణం
చక్షుశ్రోత్రం మనోవాచమితి । తగ్ం హోవాచ । యతోవా
ఇమాని భూతాని జాయంతే । యేన జాతాని జీవంతి । యత్ప్రయన్త్యభి
సంవిశంతి । తద్విజ్ఞానస్వ । తద్బ్రహ్మేతి । సతపోతప్యత । సత
పస్తప్త్వా ॥

అన్నం బ్రహ్మేతి వ్యజానాత్ । అన్నాధ్యేవ ఖల్విమాని
భూతాని జాయంతే । అన్నేన జాతాని జీవంతి । అన్నం ప్రయన్త్యభి
సంవిశంతి । తద్విజ్ఞానం । పునరేవ వరుణం పితర ముపససార ।
అధీహి భగవో బ్రహ్మేతి ! తగ్ం హోవాచ । తపసా బ్రహ్మ విజ్ఞా
నస్వ । తపో బ్రహ్మేతి । సతపోతప్యత । సతపస్తప్త్వా ॥

ప్రాణో బ్రహ్మేతి వ్యజానాత్ । ప్రాణాధ్యేవ ఖల్విమాని
భూతాని జాయంతే । ప్రాణేన జాతాని జీవంతి । ప్రాణం ప్రయన్త్యభి
సంవిశంతి । తద్విజ్ఞానం । పునరేవ వరుణం పితర ముపససార । అధీహి
భగవో బ్రహ్మేతి తగ్ం హోవాచ । తపసా బ్రహ్మ విజ్ఞానస్వ । తపో
బ్రహ్మేతి సతపో తప్యత । సతపస్తప్త్వా ॥

మనో బ్రహ్మేతి వ్యజానాత్ । మనసోహ్యేవ ఖల్విమాని భూ
తాని జాయంతే । మనసా జాతాని జీవంతి । మనః ప్రయన్త్యభిసంవిశ
ంతి । తద్విజ్ఞానం । పునరేవ వరుణం పితర ముపససార । అధీహి భగవో

బ్రహ్మేతి తగ్ం హోవాచ తపసా బ్రహ్మ విజిజ్ఞానస్వతపో బ్రహ్మేతి
సతపో తప్యతా సతప స్తప్త్యా॥

విజ్ఞానం బ్రహ్మేతి వ్యజానాత్ । విజ్ఞానార్థ్యేవ ఖల్విమాని
భూతాని జాయంతే । విజ్ఞానేన జాతాని జీవంతి । విజ్ఞానం ప్రయన్త్యభి
సంవిశంతి । తద్విజ్ఞాయా పునరేవ వరుణం పితరముపససార । అగ్నేహి
భగవో బ్రహ్మేతి తగ్ం హోవాచ తపసా బ్రహ్మ విజిజ్ఞానస్వ । తపో
బ్రహ్మేతి సతపో తప్యతా సతప స్తప్త్యా॥

ఆనందో బ్రహ్మేతి వ్యజానాత్ । ఆనందార్థ్యేవ ఖల్విమాని భూ
తాని జాయంతే । ఆనందేన జాతాని జీవంతి । ఆనందం ప్రయన్త్యభిసంవిశంతి ।
సైమా భాగవో వాచుణీ విద్యాపరమేవ్యోమ స్మృతిషితా । యఏవం
వేద ప్రతితిష్ఠతి । అన్నవానన్నాదో భవతి । మహాస్థవతి ప్రజయా
పశుభిర్భూతా వచసేన । మహాస్కీర్త్యా॥

అన్నం సనిద్ధ్యత్ । తద్వ్రతమ్ । ప్రాణోవా అన్నమ్ । శరీరమన్నా
దమ్ । ప్రాణేశరీరం ప్రతిష్ఠితమ్ । శరీరే ప్రాణః ప్రతిష్ఠితః । తదేతదన్న
మన్నే ప్రతిష్ఠితం । సయవతదన్నమన్నే ప్రతిష్ఠితం వేదప్రతితిష్ఠతి । అన్న
వానన్నాదో భవతి । మహాస్థవతి ప్రజయా పశుభిర్భూతా వచసేన ।
మహాస్కీర్త్యా॥

అన్నం సపరిచక్షీత । తద్వ్రతమ్ । ఆపోవా అన్నమ్ । జ్యోతిరన్నా
దమ్ । అప్పు జ్యోతిః ప్రతిష్ఠితమ్ । జ్యోతిష్యాపః ప్రతిష్ఠితాః । తదేత
దన్నమన్నే ప్రతిష్ఠితమ్ । సయవతదన్నమన్నే ప్రతిష్ఠితం వేదప్రతి
తిష్ఠతి । అన్నవానన్నాదో భవతి । మహాస్థవతి ప్రజయా పశుభిర్భూతా
వర్చసేన । మహాస్కీర్త్యా॥

అన్నం బహుకుర్వీత । తద్వ్రతమ్ । పృథివీవా అన్నమ్ । ఆకాశో
ఽన్నాదః । పృథివ్యామాకాశః ప్రతిష్ఠితః । ఆకాశే పృథివీ ప్రతిష్ఠితా ।
తదేతదన్నమన్నే ప్రతిష్ఠితమ్ । సయవతదన్నమన్నే ప్రతిష్ఠితం వేదప్రతి
తిష్ఠతి । అన్నవానన్నాదో భవతి । మహాస్థవతి ప్రజయా పశుభిర్భూతా
వర్చసేన । మహాస్కీర్త్యా॥

న కం చ న వసతౌ ప్రత్యాచక్షిత । తద్వ్రాతమ్ తస్మాద్వయా
 కయాచ విధయా బహ్వన్నం ప్రాప్నుయాత్, అరాధ్యస్మా అన్నమి
 త్యాచక్షితే ఏతద్వై ముఖతో అన్నగ్ం రాధమ్ ముఖతోస్మా అన్న
 గ్ం రాధ్యతే । ఏతద్వై మధ్యతో అన్నగ్ం రాధమ్ । మధ్యతోస్మా
 అన్నగ్ం రాధ్యతే । ఏతద్వా అస్తతో అన్నగ్ం రాధమ్ । అస్తతోస్మా
 అన్నగ్ం రాధ్యతే । యఏవం వేదా డేమ ఇతి వాచి । యోగడేమ
 ఇతి ప్రాణాపానయోః । కమేతి హస్తయోః । గతిరితి పాదయోః ।
 విముక్తిరితి పాయా । ఇతి మానుషీ స్సమాజ్ఞాః । అథదైవీః । తృప్తి
 రితి వృష్టే । బలమితి విద్యుతి । యశే ఇతి పశుషు । జ్యోతిరితి నక్షత్రేషు ।
 ప్రజాతీరమృత మానస్త ఇత్యుపస్థే । సర్వమిత్యాకాశే తత్ప్రతిష్ఠేత్యు
 పాసీత । ప్రతిష్ఠావాస్థవతి తన్మహ ఇత్యుపాసీత । మహాస్థవతి
 తన్మన ఇత్యుపాసీత । మానవాస్థవతి తన్నమ ఇత్యుపాసీత ।
 నయస్తే అస్మై కామాః । తద్బ్రహ్మేత్యుపాసీత । బ్రహ్మవాస్థ
 వతి । తద్బ్రహ్మణగి పరిమర ఇత్యుపాసీత । పర్యేణ మ్రియస్తే
 ద్విషస్త స్సపత్నాః । పరియే ప్రియా భ్రాతృవ్యాః । సయశ్చాయం
 పురుషే । యశ్చాసావాదిత్యే । సపకః । సయఏవం విత్ । అస్మాల్లో
 కాత్రేత్యు ఏతమన్నమయ మాత్మాన ముపసంక్రమ్య । ఏతం
 ప్రాణమయ మాత్మాన ముపసంక్రమ్య । ఏతం మనోమయ
 మాత్మానముపసంక్రమ్య । ఏతం విజ్ఞానమయమాత్మాన ముపసంక్రమ్య ।
 ఏతమానందమయ మాత్మాన ముపసంక్రమ్య । ఇమాన్లో కాన్కా
 మాన్సి కామరూప్యనుసంచరన్ ఏతస్సామగాయన్నాస్తే । హా సి
 పుహా సి పుహా సి పు । అహమన్న మహమన్న మహమన్నమ్ । అహ
 మన్నాదో అహమన్నాదో అహమన్నాదః । అహగ్ం శ్లోకకృద
 హగ్ం శ్లోకకృదహగ్ం శ్లోకకృత్ । అహమస్మి ప్రథమజా ఋతా
 సిన్యపూర్వం దేవేభ్యో అమృతస్య నా సిభా ఇయోమాదదాతి స ఇ
 దేవమా సివాః । అహమన్న మన్నమదస్తమా సిద్ధి । అహం విశ్వం
 భువనమభ్యభవామ్ । సువనజ్యోతీః । యఏవం వేదా ఇత్యుపనిషత్ .

పూర్వవత్సానాదిసర్వం కృత్వా సర్వత్ర హోమకాలే చిత్తి
స్సృగాదిభి స్సగృహైదక్షహోత్రాదిభి జ్ఞాపయూత్

బ్రహ్మమేధ ప్రథన హోమః

ఓంచిత్తిస్సుక్! చిత్తమాజ్యమ్! వాగ్వేదిః! ఆధీతం బర్హిహి!
కేతోలగ్నిః! విజ్ఞాతమగ్నిః! వాక్పతిర్ హోతా! మన ఉపవక్తా! ప్రాణో
హవిః! సామా ధ్వర్యుః! వాచస్పతే విధేనామన్న! విధేమతే నామ!
విధే స్త్వమస్మాకంనామ! వాచస్పతి స్సోమంపిబతు! ఆఽస్మాసు నృష్టం
ధాత్వాహః.

ఓం పృథివీహోతా, ద్వారధ్వర్యుః, రుద్రోఽగ్నిత్, బృహస్పతి
రుపవక్తా, వాచస్పతేవాచో వీర్యేణ, సంధృతత మేనాయత్యసే, యజ
మానాయవార్యమ్, ఆసువస్కరస్త్రై, వాచస్పతి స్సోమంపిబతి! జజన
దిద్ధ్రీ మిద్ధ్రియాయస్వాహః.

ఓం అగ్నిర్ హోతా, అశ్వినాఽధ్వర్యుః, త్వష్టాఽగ్నిత్,
మిత్రఉపవక్తా, సోమ స్సోమస్యపురోగాః, శుక్ర శ్శుక్రస్యపురోగాః,
త్రాతాస్త ఇద్ధ్రీసోమాః, వాతాపేర్ హవనశ్రుతస్వాహః.

ఓం సూర్యం తే చతుః, వాతం ప్రాణః, ద్యౌం పృష్ఠమ్, అస్త
రిక్షమాత్మా, అగ్నేర్యజ్ఞమ్, పృథివీగ్ం శరీరైః! వాచస్పతేఽచ్చిద్ర
యావాచా, అచ్చిద్ర యాజుహ్వ, దివిదేవా వృధగ్ం హోత్రా మే
రయస్య స్వాహః.

ఓం మహాహవిర్ హోతా! సత్యహవిరధ్వర్యుః! అచ్యుతపాజా
అగ్నిత్! అచ్యుతమనా ఉపవక్తా! అనాధృష్యశ్చా ప్రతిధృష్యశ్చ యజ్ఞ
స్వాభిగరా, అయాస్య ఉద్గాతా, వాచస్పతే హృద్విధేనామన్న! విధే
మతే నామ! విధే స్త్వమస్మాకంనామ! వాచస్పతి స్సోమమపాత్, మా
దైవ్య స్తన్తుశ్చేది మామనుష్యః! నమోదివే! నమగిపృథివ్యైస్వాహః,

ఓంవాగ్ధోతా! దీక్షాపత్నీ! వాతోఽధ్వర్యుః! ఆసోఽభిగరః! మనో
హవిః! తపసిజహోమి! భూర్భువస్సువః! బ్రహ్మస్వయమ్భు! బ్రహ్మణే
స్వయమ్భు వే స్వాహః॥

మేరోరంహ ఇత్యుద్ధరణకాలే భర్తాసభియమాణో భిభర్తీ
 త్యనువాకంజపతిః, ఓం మేరోరంహః ప్రసీదతు స ఇమాన్పరితో ౭హరత్ ;
 ఓం భతాన స్త్రియామాణోభిభర్తీ ఏకో దేవోబహుధా నివిష్టః ।
 యదాభారం తస్మై తే సభర్తుమ్ నిధాయ భారం పునరస్తమేతి ।
 తమేవ మృత్యుమమృతం తమాహుః । తంభర్తారం తముగోష్ఠార
 మాహుః । సభృతో భ్రియమాణో బిభర్తీ య ఏనం వేదా సత్యేన
 భర్తుమ్ । సవ్యోజాత ముతజహః త్యేషః । షోడశరత్నం సజహః త్యేకమ్ ।
 షోడో బహూనేక మహర్షహః । అతస్త్వో దేవ స్సదమేవ ప్రార్థః । యస్త
 ద్వేదయత ఆబిభూవ । స్థానంచయాగ్ం సందధే బ్రహ్మజైషః । రమతే
 తస్మిన్నత జీర్ణే శయానే । నైనం జహత్సహస్రపూర్వేషు । త్వయాహా
 అనుసర్వాశ్చరన్తి జానతీః । వధ్ం పయసా పునానాః । త్వమగ్నిగ్ం
 హవ్యవాహగ్ం సమిధ్నేత్వంభర్తా మాతరిశ్వా ప్రజానామ్ । త్వం
 యజ్ఞస్త్వమువే వాసిసోమః । తవదేవా హవమాయన్తి సర్వేత్వమే
 కోసి బహూననుప్రవిష్టః । నమస్తే అస్తు సుహవోమ ఏధి । నమోవామస్తు
 శృణుతగ్ం హవంమే । ప్రాణాపానా వజిరగ్ం సంచరన్తా । హ్వయా
 మివాం బ్రహ్మణా తూర్తమేతమ్ । యోమాం ద్వేష్టితం జహితం
 యువానా । ప్రాణాపానౌ సంవిదానౌ జహితం । అమున్యాసునామా
 సంగసాధామేతంమేదేవా బ్రహ్మణా సంవిదానౌ । వధాయదత్తం తమ
 హగ్ం హనామి । అసజ్జజానతి ఆబిభూవ, యంయం జజాన సడగోపో
 అస్య, యదాభారం తస్మై తే సభర్తుమ్, పరాస్యభారం పురస్తమేతి ।
 తద్వైత్వం ప్రాణో అభవః, మహానోగః ప్రజాపతేః, భుజః కరిష్య
 మాణః, యద్దేవా న్స్పృణయోనవ.

అనుమరణే, ఇయన్నారీతి సేనేన్ద్రస్యేతి చపత్నీశ్చోపనివాస
 యేత్, ప్రేతస్య హస్తయో స్సవణం నిక్షిప్య సువణం హస్తా
 దితి, దేవస్యత్వా సవితురితిచ సప్తదశేన తస్యప్రేతస్య హృదయ
 స్సమ్మాజనం కృత్వా, ప్రతిగ్రహదోష నిరసనం కరోతి ;

ఓంసువణాగం హస్తాదా నదానా మృతస్య శ్రియై బ్రహ్మణే
తేజసే బలాయ | అత్రైవత్వమిహవయగం సుశేవా విశ్వాన్నప్నో
అభిమాతీర్జయేమ్ ||

ఓందేవస్యత్వా సవితుగ ప్రసవే | అశ్వినోర్బాహుభ్యామ్ |
పూష్ణో హస్తాభ్యాం ప్రతిగృహ్ణామి | రాజాత్వా వరుణోనయతు దేవి
దక్షిణే ౭గ్నయే హిరణ్యమ్ | తేనామృతత్వమశ్యామ్ | వయోదాత్రే |
మయో మహ్యమస్తు ప్రతిగ్రహీతే | కథదం కస్మాదదాత్ | కామగ
కామాయ | కామో దాతా | కామగప్రతిగ్రహీతా | కామగం సము
ద్రమావిశ | కామేనత్వా ప్రతిగృహ్ణామి | కామైతత్రే | ఏషాతే కామ
దక్షిణా | ఉత్తాసస్త్వా ౭౭క్షీరసగి ప్రతిగృహ్ణాతు || ౧ ||

ఓందేవస్యత్వా సవితుగ ప్రసవే | అశ్వినోర్బాహుభ్యామ్ |
పూష్ణో హస్తాభ్యాం ప్రతిగృహ్ణామి | రాజాత్వా వరుణోనయతు దేవి
దక్షిణే సోమాయవాసః | తేనామృతత్వమశ్యామ్ | వయోదాత్రే...
అంగీరసగిప్రతిగృహ్ణాతు || ౨ ||

ఓందేవస్యత్వా సవితుగ ప్రసవే ... ప్రతిగృహ్ణామి, రాజాత్వా
వరుణోనయతు దేవిదక్షిణే రుద్రాయగామ్, తేనామృతత్వమశ్యామ్,
వయోదాత్రే...అంగీరసగిప్రతిగృహ్ణాతు || ౩ ||

ఓందేవస్యత్వా సవితుగ ప్రసవే ... ప్రతిగృహ్ణామి, రాజాత్వా
వరుణోనయతు దేవిదక్షిణే వరుణాయాశ్వమ్, తేనామృతత్వమ
శ్యామ్, వయోదాత్రే...అంగీరసగిప్రతిగృహ్ణాతు || ౪ ||

ఓందేవస్యత్వా సవితుగ ప్రసవే ... ప్రతిగృహ్ణామి, రాజాత్వా
వరుణోనయతు దేవిదక్షిణే ప్రజాపతయేపురుషమ్, తేనామృతత్వమ
శ్యామ్, వయోదాత్రే...అంగీరసగిప్రతిగృహ్ణాతు || ౫ ||

ఓందేవస్యత్వా సవితుగ ప్రసవే ... ప్రతిగృహ్ణామి, రాజాత్వా
వరుణోనయతు దేవిదక్షిణే మనవేతల్లమ్, తేనామృతత్వమశ్యామ్,
వయోదాత్రే...అంగీరసగిప్రతిగృహ్ణాతు || ౬ ||

ఓం దేవస్యత్వా సవితుగప్రసవే ... ప్రతిగృహ్ణామి, రాజాత్వా
వరుణోనయతు దేవిదక్షిణే త్వష్టేఽజామ్, తేనామృతత్వమశ్యామ్,
వయోదాత్రే...అంగీరసగప్రతిగృహ్ణాతు ||2||

ఓం దేవస్యత్వా సవితుగప్రసవే.....ప్రతిగృహ్ణామి । రాజా
త్వావరుణోనయతు దేవిదక్షిణే పూష్టేఽవిమ్ । తేనామృతత్వమశ్యా
మ్ । వయోదాత్రే...అంగీరసగ ప్రతిగృహ్ణాతు; ||౨||

ఓం దేవస్యత్వా సవితుగప్రసవే...ప్రతిగృహ్ణామి । రాజాత్వా
వరుణోనయతు దేవిదక్షిణే నిర్ముత్యా అశ్వతర గదఽభా । తేనామృ
తత్వమశ్యామ్ । వయోదాత్రే...అంగీరసగ ప్రతిగృహ్ణాతు; ||౩||

ఓం దేవస్యత్వా సవితుగప్రసవే...ప్రతిగృహ్ణామి । రాజాత్వా
వరుణోనయతు దేవిదక్షిణే హిమవతో హస్తిమ్ । తేనామృతత్వ
మశ్యామ్ । వయోదాత్రే...అంగీరసగ ప్రతిగృహ్ణాతు; ||౪||

ఓం దేవస్యత్వా సవితుః ప్రసవే...ప్రతిగృహ్ణామి । రాజా
త్వావరుణోనయతు దేవి దక్షిణే గన్ధర్వాస్సరాభ్యస్సగలుకరణే
తేనామృతత్వమశ్యామ్ । వయోదాత్రే...అంగీరసగ ప్రతిగృహ్ణాతు; ||౫||

ఓం దేవస్యత్వా సవితుగప్రసవే ... ప్రతిగృహ్ణామి । రాజాత్వా
వరుణోనయతు దేవిదక్షిణే విశ్వేభ్యో దేవేభ్యో ధాన్యమ్ । తేనామృ
తత్వమశ్యామ్ । వయోదాత్రే...అంగీరసగ ప్రతిగృహ్ణాతు; ||౬||

ఓం దేవస్యత్వా సవితుగప్రసవే...ప్రతిగృహ్ణామి, రాజాత్వా
వరుణోనయతు దేవిదక్షిణే వాచేఽన్నమ్ । తేనామృతత్వమశ్యామ్,
వయోదాత్రే...అంగీరసగప్రతిగృహ్ణాతు; ||౭||

ఓం దేవస్యత్వా సవితుః ప్రసవే...ప్రతిగృహ్ణామి, రాజాత్వా
వరుణోనయతు దేవిదక్షిణే బ్రహ్మణ ఓదనమ్, తేనామృతత్వమ
శ్యామ్ వయోదాత్రే...అంగీరసగప్రతిగృహ్ణాతు; ||౮||

ఓం దేవస్యత్వా సవితుగప్రసవే...ప్రతిగృహ్ణామి, రాజాత్వా
వరుణోనయతు దేవిదక్షిణే సముద్రాయాపః, తేనామృతత్వమశ్యామ్,
వయోదాత్రే...అంగీరసగప్రతిగృహ్ణాతు; ||౯||

ఓం దేవస్యత్వా సవితుగప్రసవే...ప్రతిగృహ్లామి, రాజాత్వా
పరుణోనయతు దేవిదక్షిణే ఉత్తానామూర్ధీరసాయానః, తేనామృతత్వ
మశ్యామ్, వయోదాత్రే...అంగీరసగిప్రతిగృహ్లాతు; ||౧౬||

ఓం దేవస్యత్వా సవితుగప్రసవే...ప్రతిగృహ్లామి, రాజాత్వా
పరుణోనయతు దేవిదక్షిణే వైశ్వానరాయ రథమ్, తేనామృతత్వ
మశ్యామ్, వయోదాత్రే...అంగీరసగిప్రతిగృహ్లాతు; ||౧౭||

ఏవం సప్తదశసువణేన సప్తదశమన్త్రావర్త్యా ప్రత్యేకం ప్రే
తస్య హృదయసమ్మాజనం కృత్వా తద్భ్రాహ్మణేభ్యో దద్యాత్,
హిరణ్యశకలప్రదానకాలే సువణణమాస్యే నిక్షిప్య సువణణంఘర్మ
మితి జపేత్; ఓం ఆటవహ.....రోహిణీం రోపయన్తామ్;

ఓంసువణణం ఘర్మం పరివేదవేసమ్ । ఇన్ద్రాస్యాత్మానం షశధా
చరన్తమ్ । అన్తస్సముద్రే మనసా చరన్తమ్ । బ్రహ్మ న్వవిన్దదశ
హోతారమణే । అన్తగిప్రవిష్ట శ్శాస్తాజనానామ్ । ఏకస్సన్బహుధా
విచారః । శతగ్ం శుక్రాణి యత్రైకంభవన్తి । సర్వేవేదా యత్రై
కంభవన్తి । సర్వేహోతారో యత్రైకంభవన్తి । సమానసీన ఆత్మా
జనానామ్ । అన్తగిప్రవిష్ట శ్శాస్తాజనానాగ్ం సర్వాత్మా । సర్వాగి
ప్రజాయత్రైకం భవన్తి । చతుర్ హోతారో యత్రసమ్పదం గచ్ఛన్తి
దేవైః । సమానసీన ఆత్మాజనానామ్ ॥

“ బ్రహ్మేన్ద్రమితిమన్త్రావర్త్యానేత్రయోః ”

ఓం బ్రహ్మేన్ద్రమగ్నిం జగతగిప్రతిష్ఠామ్ । దివ ఆత్మానగ్ం
సవితారం బృహస్పతిమ్ । చతుర్ హోతారం ప్రదిశోఽనుక్లృప్తమ్,
వాచో వీర్యం తపసాఽన్వవిన్దత్ । అన్తగిప్రవిష్టం కర్తారమేతమ్,
త్వష్టారగ్ం రూపాణి వికుర్వన్తం విపశ్చిమ్, అమృతస్య పాణం యజ్ఞ
మేతమ్ । చతుర్ హోతృణా మాత్తానం కవయో నిచిక్యః । అన్తగి
ప్రవిష్టం కర్తారమేతమ్, దేవానాం బంధునిహితం గుహాసు, అమృతేన
క్లృప్తం యజ్ఞమేతమ్, చతుర్ హోతృణామాత్తారం కవయో
నిచిక్యః ॥

“శతం నియుతఇతి కర్ణయోః”

ఓం శతనియుతగి పరివేదవిశ్వా విశ్వవారః । విశ్వమిదం
వృణాతి । ఇంద్రస్యాత్మా నిహితగి పఞ్చహోతా । అమృతం దేవానా
మాయుగి ప్రజానామ్ ఇంద్రగిం రాజానగిం సవితారమేతమ్, వాయో
రాత్మానం కవయో నిచిక్యుః, రశ్మిగిం రశ్మీనాం మధ్యే తపస్తమ్ ।
ఋతస్య పదే కవయో నిపాన్తి, య అణ్ణకోశే భువనం బిభర్తిః,
అనిర్భిణ్ణ స్సన్నధలోకా విచక్షే, యస్యాణ్ణకోశగిం శుష్కమాహుగి
ప్రాణముల్బమ్, తేనకప్రోఽచ్యుతే నాహమస్మి ॥

‘సువణంకోశమితి దక్షిణే నాసాపుతే,’

ఓం సువణం కోశగిం రజసా పరీవృతమ్, దేవానాం వసు
ధానీం విరాజమ్, అమృతస్య పూణాం తాముకలాం విచక్షతే,
పాదగిం పద్ధో తుర్నకిలా వివిధే, యేనతవగి పఞ్చధోత క్షప్తాః
ఉతవా పద్ధా మనసోత క్షప్తాః, తగిం పద్ధోతారమృతుభిగి కల్ప
మానమ్, ఋతస్య పదే కవయో నిపాన్తి, అన్తగిప్రవిష్టగి కర్తార
మేతమ్, అన్తశ్చన్ద్రమసి మనసా చరన్తమ్, సహైవ సన్తం సవిజానన్తి
దేవాః, ఇంద్రస్యాత్మానగిం శతధాచరన్తమ్.

ఇన్ద్రో రాజేతి వామేద

ఓం ఇన్ద్రో రాజా జగతోయ ఈశే, సప్తహోతా సప్తధా
విక్లప్తః, పరేణ తన్తుంపరిషచ్యమానమ్, అన్తరాదిత్యే మనసా
చరన్తమ్, దేవానాగిం హృదయం బ్రహ్మన్వవిన్దత్, బ్రహ్మ
తద్రూపూణ ఉజ్జభార, అర్కగిం శ్చోతన్తగిం సరిరస్యమధ్యే,
ఆయస్మిన్స్థప్త పేరవః । మేహన్తి బహులాగిం శ్రియమ్, బహ్వ
శ్వామిన్ద్రగోమతీమ్, అచ్యుతాం బహులాగిం శ్రియమ్, సహరి
ర్యసువిత్తమః । పేరుర్నిద్రాయ పిన్వతే, బహ్వశ్వామిన్ద్రగోమ
తీమ్, అచ్యుతాంబహులాగిం శ్రియమ్, మహ్యమిన్ద్రో నియచ్ఛతు,

శతగంశతా అస్యయక్తా హరీణామ్, అర్వాజాయాతు వసుభీ రశ్మిరి
 ద్ద్యః, ప్రమగంహమాణో బహులాగ్ం శ్రియమ్, రశ్మిరిద్ద్యస్సవితా
 మేనియచ్ఛతు, ఘృతం తేజో మధుమద్ద్వియమ్, మయ్యయమగ్ని
 దృధాతు, హరిగి పతద్గి పటరీ సుపణః, దివిక్షయో సభసాయ
 ఏతి, సనశ్చద్ద్యగి కామ వరందదాతు, పశ్చారంచక్రం పరివర్తతేపుషు,
 హిరణ్యజ్యోతి స్సరిరస్యమధ్యే, అజస్రంజ్యోతి ర్నభసా సర్పదేతి, సన
 శ్చద్ద్యగి కామవరందదాతు, సప్తయుజ్జన్తి రథమేకచక్రమ్, ఏకో
 అశ్వో వహతిసప్తనామా, త్రినాభిచక్రమజర మనర్వమ్, యేనేమా
 విశ్వా భువనానితస్థః, భద్రంపశ్యన్త ఉపసేమరగ్రే, తపోదీప్తా
 మృషయస్సువర్విదః, తతగ్క్షత్రం బలమోజశ్చ జాతమ్, తదస్మై దేవా
 అభిసంనమన్తు, శ్వేతగ్ంరశ్మిం బోభుజ్యమాణమ్, అపాంసేతారం
 భువనస్యగోపామ్, ఇద్ద్యగినిచిక్యగి పరమేవ్యోమన్న, రోహిణీగి పిల్లలా
 ఏకరూపాః, క్షరస్త్రీగి పిల్లలాఏకరూపాః, శతగంసహస్రాణి ప్రయు
 తాని నావ్యానామ్, అయంయశ్వేతోరశ్మిః, పరిసర్వమిదం జగత్,
 ప్రజాం పశూన్ధనాని, అస్మాకం దదాతు, శ్వేతో రశ్మిగిపరిసర్వం
 బభూవ, సువన్మహ్యం పశూన్ విశ్వరూపాన్, పతద్గమక్త మసురస్య
 మాయయా, హృదాపశ్యన్తిమనసా మనీషిణః, సముద్రే అన్తగి కవ
 యో విచక్షతే, మరీచీనాం పదమిచ్ఛన్తి వేధసః, పతద్గో వాచం మన
 సాబిభర్తి, తాం గన్ధర్వో ఒవదద్గచ్ఛేలన్తః, తాన్ద్యోతమానాగ్ం
 స్వర్వంమనీషామ్, ఋతస్యపదే కవయో నిపాన్తి, యేగ్రామ్యాగి
 పశవో విశ్వరూపాః, విరూపాస్సన్తో బహుధైకరూపాః, అగ్నిస్తాగ్ం
 అగ్రే ప్రముమోక్తుదేవః, ప్రజాపతిగి ప్రజయా సంవిదానః, వీతగ్ం
 స్తుకేస్తుకే, యవమస్మాసు నియచ్ఛతమ్, ప్రప్రయజ్ఞపతిం తిర,
 యేగ్రామ్యాగిపశవో విశ్వరూపాః, విరూపాస్సన్తో బహుధైకరూపాః,
 తేషాగ్ంసప్తనామిహరన్తిస్తు, రాయస్పౌషాయ సుప్రజాస్త్వాయ
 సువీర్యాయ అరణ్యగి పశవోవిశ్వరూపాః, విరూపాస్సన్తో బహు
 ధైకరూపాః, వాయుస్తాగ్ంఅగ్రే ప్రముమోక్తుదేవః, ప్రజాపతిగి

ప్రజయా సంవిదానః, ఇదాయై స్మృతం ఘృతవచ్చరాచరమ్ దేవా
అన్యవిష్ట స్థుహాహితమ్, యతరణ్యాగ పశవో విశ్వరూపాః, విరూపా
స్సనో బహుధైకరూపాః, తేషాగ్ంసప్తానా మిహర నిరస్తు, రాయ
సప్తేషాయ సుప్రజాస్త్యాయ సువీర్యాయ॥

బ్రాహ్మణేభ్యశ్చ యత్కించైత్సవణాండద్యాత్,

పాత్రచయనకాలే, అగ్నిర్యజుర్భి రిత్యనువాకస్య ప్రత్యేకమేకై
కేన వాక్యేన పాత్రాణి నిక్షిప్త్యా ౭వశిష్టానాం పాత్రాణాం చయనం
పునర్మన్త్రావర్త్య కరోతి.

ఓంధేను ర్వహాణామది.....నిదధ్యే.

ఓంఅగ్నిర్యజుర్భిః.....అహగ్ంశ్రద్ధయా స్వాహా.

దహనకాలే జ్యోతిష్కృతీన్త్యాసాదయామిత్యనువాకేన దహేత్.

ఓంఅగ్నిర్యజుర్భిః.....శ్రద్ధయాస్వాహా.

ఓంసేనేద్వీన్య.....దేవానాంపత్నయస్వాహా.

ఓంజ్యోతిష్కృతీన్త్యా.....జాగ్రీతీన్త్యాసాదయామి.

ఉపస్థానకాలే సహస్రశీర్షాద్యస్సంభూత ఇత్యనువాకాభ్యా
ముపతిష్ఠేత్

ఓం సువణాఘర్కౌ...నాకపృష్ఠంస్వధానమః

ఓం సహస్రశీర్షాపురుషః...సన్తి దేవాః

ఓం అద్యస్సంభూతః...సర్వంమనిషాణ

బ్రాహ్మణవక హోతేతిహృదయంజపేత్

ఓం బ్రాహ్మణవక హోతా...సర్వంచమేభూయాత్

తరణిర్విశ్వదశకాల ఇత్యాదిత్యముపతిష్ఠేత్

ఓం ఉద్యయస్తమసస్పరి...మనసాపునాతు

ఓం తరణిర్విశ్వదర్శతో జ్యోతిష్కృదసి సూర్య, విశ్వమా
భాసి రోచనమ్, ఉపయామగృహీతోసి సూర్యాయత్వా భ్రాజస్వత
ఏష తేయోని సూర్యాయత్వా భ్రాజస్వతే,

ఓం ఈయన్మయే పూర్వతరామపశ్య న్యవ్యచ్ఛస్తీ ముషనం
మర్త్యానః, అస్తాభి హానుప్రతిచక్ష్యైభూవోతే యన్తియే అపరీషు
పశ్యాత్॥

అన్యత్సర్వం పితృమేధవత్సూర్వం వైత్తమేధికం సమన్త్రీకం
తన్త్రీం కృత్వా పశ్యాదనేనోక్తప్రకారేణ బ్రహ్మమేధేన విధానేన;

బ్రహ్మవిష్ట మాహితాగ్నిమాహితాగ్నిం బ్రహ్మచారిణం వా
దహేత్;

ఇతి శ్రీ వైఖానస బ్రహ్మమేధ విధిః

హరిః ఓమ్ తత్సత్

నారాయణ బలిప్రకారః

ప్రాణానాయమ్య, పూర్వోక్త.....తిథౌ (ప్రాచీనావీతీ)
గోత్రస్య శర్మణగ పితుగ ప్రేతస్య పేతత్వవిముక్తిద్వారా శ్రీవిష్ణు
లోకప్రాప్త్యర్థం నారాయణబలిం కరిష్యే (ఉపవీతీ - అపఉపస్సృ
శ్య) ద్వాదశబ్రాహ్మణా నృమాహూయౌ పవేశయిత్వా, కేశవాది
ద్వాదశనామభి భోక్త్యతామితి సజలయవదర్భైగ పితృకంఘ
త్వా, కేశవపీత్యధే భోక్త్యతామ్,.....దామోదర పీత్యధే
భోక్త్యతామ్; స్నానార్థం తాన్విసృజ్య, స్వయంస్నాత్వా ధృతా
హత వస్త్రోత్తరీయః, సోర్ధ్వపుణ్డ్రః బద్ధశిఖి స్పృహ్యముపాస్య దేవాదీన
ద్భిస్తర్పణం బ్రహ్మయజ్ఞంచ కృత్వా నిత్యహోమాస్తే విష్ణ్వలయ
పాశ్వే తదనమ్భవే నదీతీరే తటాకతీరే గృహేవా ప్రసాం కల్ప
యిత్వా విష్వక్సేనారాధనపూర్వకం పుణ్యాహం కృత్వా స్థణ్డీలం
కల్పయిత్వా (ఉపవీతీ)

ప్రాణానాయమ్య! పూర్వోక్త...తిథౌ, (ప్రాచీనావీతీ) గోత్ర
స్యశర్మణ పితుగ ప్రేతత్వవిముక్తిద్వారా శాశ్వత శ్రీ విష్ణులోకా

వాత్స్యర్థం నారాయణబలిం కరిష్య ఇతిసంకల్ప్య పిత్రో రాపాస
నాగ్నా వితరేషాం లాకీకాగ్నా వాఘారంకరిష్య ఇతిసంకల్ప్య
(ఉపవీతీ-అపఉపస్పృశ్య) పూర్వవదాఘారం జహుయాత్ ;

అగ్నేర్వాయవ్యాం పూర్వస్యాంవా తణ్డలై స్థణ్డిలం కృత్వా
తదుపరి విష్టరాథం ప్రాగగ్రాస్తభానాస్తీర్య నిష్కరత్రయసువణేన
చతుర్భుజం శఙ్ఖచక్రగదాపద్మధరం నారాయణరూపం కారయిత్వా
పశ్చాత్పత్రైస్సంస్నాప్య గర్భోదైరభిషిచ్య శుద్ధోదకేన సంసిచ్య
ప్లాతేన విమృజ్యపాత్రే నితీప్య గురూపదేశవిధినా శ్రీమదష్టాక్షర
మస్త్రీణాంజ్ఞన్యాస కరన్యాసంకృత్వా, సవ్యంపాదం ప్రసార్య ఇతి
ధ్యాత్వా;

“సవ్యం పాదం ప్రసార్య త్రితదురితహరం దక్షిణం కుచ్చయిత్వా
జానున్యాధామ సవ్యేతర మితరభుజే నాగభోగే నిధాయ
పశ్చాద్భాహుద్వయేన ప్రతిభటశమనే ధారయత్ శఙ్ఖచక్రే
దేవీభూషాది జుష్టే సజయతు జగతాం శర్మ వైకుణ్ఠనాథః॥

తన్మనుమష్టోత్తరశత మష్టావింశతీకంవా జప్త్వా, “ఓం నమో
నారాయణాయ॥” నారాయణరూపం పూర్వోక్తస్థణ్డిలే నిధాయ సహ
స్రశీర్షా పురుషవేదమిత్యావాహ్య॥ “ఓం సహస్రశీర్షా పురుషః।
సహస్రాక్ష స్సహస్రపాత్। సభూమిం విశ్వతో వృత్వా। అత్యభిష్ఠ
ద్దశాబ్జులమ్॥ ఓం పురుషవేదగ్ం సర్వమ్। యద్భూతం యచ్ఛ
భవ్యమ్। ఉతామృతత్వస్యేశానః। యదన్నేనాతిరోహతి॥” ఓం భూగి
పురుష మావాహయామి । ఓం భువగి పురుషమావాహయామి ఓగ్ం
సువగి పురుషమావాహయామి । ఓం భూర్భువస్సువగి పురుషమావా
హయామి। ఏవం ప్రాజ్ఞుఖం దేవం నారాయణమావాహ్యైః ససహ
ద్యాచమనాని దద్యాత్;— “ఓం ఏతావానస్య మహిమా, అతో
జ్యాయాగ్ంశ్చ పురుషః। పాదోఽస్య విశ్వా భూతాని। త్రిపాద
స్యాన్మృతం దివి” ఓం నారాయణాయనమః ఆసనంకల్పయామి॥ ఓం
త్రిపాదూర్ధ్వఉదైత్పురుషః పాదోఽస్యేహ భవాత్పురుషః। తతో

విష్వజ్జ్యక్తామత్ । సాశనానశనే అభి॥ ఓం నారాయణాయ నమః
పాద్యం దదామి॥ ఓం తస్తాద్విరాడజాయత విరాజో అధి పూరుషః ।
సజాతో అత్యరిచ్యత । పశ్చాద్భూమిమథోపురః॥ ఓం నారాయణాయ
నమః ఆచమనం దదామి॥ పురుషసూక్తేనాఽఽపో హిరణ్య పవమా
నైశ్చ స్నాపయిత్వా॥ ఓం సహస్రశీర్...సన్తి దేవాః । ఓం ఆపో
హిష్టా...ధాచనః । ఓం హిరణ్యవణా...సాయత్వా । ఓం పవమాన
స్సువజఃనః.....వ్రాపునాతు విష్ణుగాయత్ర్యాస్తోత వస్త్రోత్తరీయా
భరణ పాద్యాఽఽచమన పుష్పగంధ ధూపదీపాఽఽఘ్నాఽఽచమ
నాని దదాతి.

“ఓం నారాయణాయ విద్మహే వాసుదేవాయ ధీమహి తన్నో
విష్ణుగి ప్రచోదయాత్.

కేశవాద్వై దామోదరానై ద్వాదశనామభిః ప్రేతాయ
కేశవంతర్పయామి త్యేవ మద్భిస్తర్పయేత్ (ప్రాచీనావీతి) ప్రేతాయ
ఓం కేశవం తర్పయామి.....ప్రేతాయ ఓందామోదరంతర్పయామి।

అగ్నింపరిషిచ్య సహస్రశీర్షాద్వైవిఙ్మోనుకాద్వైద్వాదశ
నామభి శ్చాజ్యం చరుం (ప్రత్యేకం) జుహుయాత్॥ ఓం సహస్రశీర్
షా...సన్తి దేవాస్వాహా. (౧౬) ఓంవిష్ణో నుకం...పదగ్ంస్వాహా॥
(౧౭) ఓం కేశవాయస్వాహా...ఓందామోదరాయస్వాహా॥ (౧౮)
అస్తగిపరిషిచ్య అదితేఽన్వమగ్ంస్థాః...ప్రాసావీః.

గుడాజ్యఫలయుక్తం పాయసం హవి విఙ్మగాయత్ర్యా ఽభి
మన్త్యి॥ ఓం నారాయ.....యాత్, ఓంనమో భగవతే
విష్ణవే హవినివేదయామితి నివేద్య॥ ఓంనమో భగవతే విష్ణవే
హవినివేదయామిపూర్వవ త్పాసీయాచమన ముఖపానం దద్యాత్ ।

అగ్నేదక్షక్షేణే ఽథావనీదమితి పశ్చిమాది ప్రాగస్తం గోమ
యేన పశ్చాదశమణ్డలాని కృత్వా ఓంఅథావనీదం.....లిప్తే॥ అస్త్యా
సనమితి తత్తన్నామభి ర్వా సదభాక్షతా న్యుదగగ్రాన్నిధాయ॥ ఓం

అస్త్వాసన...పదమ్, తేషా త్తరాగ్రేషు పశ్చిమాది ప్రాగంతం ద్వితీ
యాస్తేన తత్తన్నామ్నా ప్రత్యేక ముదఙ్ముఖ మావాహ్యా. —ఓం
నారాయణ మావాహయామి ఓం సహస్రశీర్ష మావాహయామి
ఓం సహస్రాక్ష మావాహయామి ఓం సహస్రపాద మావాహయామి,
ఓం పరమపురుష మావాహయామి, ఓం పరమాత్మన మావాహయా
మి, ఓం పరబ్రహ్మణ మావాహయామి ఓం పరంజ్యోతిష మావాహ
యామి ఓం అవ్యక్తమావాహయామి ఓం సర్వకారణ మావాహ
యామి ఓం యజ్ఞేశ్వర మావాహయామి ఓం యజ్ఞాత్మన మావా
హయామి ఓం విశ్వాద్దేవా నావాహయామి ఓం సర్వాద్దేవానా
హయామి ఓం సాధ్యా నావాహయామి॥ ఇత్యావాహ్యా ఆసనపాద్యాచ
మన స్నాన ప్లోత వస్త్రోత్తరీయాభరణ సాద్యాచమన పుష్పగంధ
ధూపదీపఘృతఽఽచమనాంతైరుపచారై రచయిత్వా చతుర్థ్య
స్తేన ప్రణవాదిన మోంతం తత్తన్నామ్నా పాయసబలిం నివేదయా
మీతిప్రత్యేకం కబళమాత్రం పాయసం బలిం నివేద్య' ఓం నారా
యణాయ నమః పాయసబలిం నివేదయామి,.....ఓం సాధ్యేభ్యో
నమః పాయసబలిం నివేదయామి॥ ఇతిబలిం యథాక్రమం దత్వా,
పూర్వవ త్పానీయాచమనముఖవాసం దత్వా॥

అగ్నిం పరిషేచ్య, అదితే ౭నుమనస్వ.....ప్రసవ॥
ఆజ్యమిశ్రం పాయసమాజ్యం చ పృథక్పృథగేభి నాకారాయణాయ
స్వాహేత్యాదిభిః క్రమేణ జహోతి॥ ఓం నారాయణాయ స్వాహా,
ఓం సహస్రశీర్షాయ స్వాహా, ఓం సహస్రాక్షాయ స్వాహా, ఓం
సహస్రపాదాయ స్వాహా, ఓం పరమపురుషాయ స్వాహా, ఓం పర
మాత్మానే స్వాహా, ఓం పరబ్రహ్మణే స్వాహా, ఓం పరంజ్యోతిషే
స్వాహా, ఓం అవ్యక్తాయ స్వాహా, ఓం సర్వకారణాయ స్వాహా, ఓం
యజ్ఞేశ్వరాయ స్వాహా, ఓం యజ్ఞాత్మనే స్వాహా, ఓం విశ్వేభ్యో
దేవేభ్య స్వాహా, ఓం సర్వాభ్యో దేవతాభ్య స్వాహా, ఓం
సాధ్యేభ్య స్వాహా, వ్యాహృతి రన్తరిపరిషేకం కుర్యాత్॥

ఓం భూస్వాహా... వస్తువస్వాహా॥ అది తేనన్వమగ్గంస్థాః...
ప్రాసావీః॥

పూర్వనిమన్త్రిత బ్రాహ్మణానాహూయా ౭౭ పరిపాదావితి
పాదా ప్రక్షాళ్య॥ ఓం ఆపరిపాదా... సాని ఆచమనం దత్వా
ఓం శంసో... నః, పూర్వవత్పశ్చిమాది ప్రాగస్త మస్తాసనమిత్వా
సనాని సదభాక్షతాని నిధాయ॥ ఓం అస్తాస... పదమ్,
తేష్వాస నేమా దఙ్మఖానాసయిత్వా అచతప్రాచతేత్యక్షతైరభ్య
ర్చ్య॥ ఓం అర్చత. .. ప్రార్చత యువాసువాస ఇతివస్త్రుందత్వా
ఓం యువాసు... యస్తః॥ ఋతుభిరిష్ట్యర్తవైరిత్యాభరణైరలఙ్కృత్య॥
ఓం ఋతుభి... వదసి॥ ఆయ నేతే పరాయణఇతి పుష్పమ్॥ ఓం ఆయ నేతే...
ఇమే గన్ధద్వారామితి గన్ధమ్॥ ఓం గన్ధద్వారాం... శ్రియమ్॥ పరోమా
త్రయేతి ధూపమ్॥ ఓం పరోమాత్రయూత... విఘ్నే విఘ్నే కర్మాణీతి
దీపమ్॥ ఓం విఘ్నే కర్మాణి... స్సఖా॥ ఇతి కేశవాది దామోదరాస్త
ద్వాదశబ్రాహ్మణానర్చయిత్వా సవత్సాం గాం ప్రత్యేకం దత్వా,
ఘోషశాన్తిం పురుషసూక్తంచ వాచయిత్వా

అథ ఘోషశాన్తిః

ఓం మిత్రో ౭సి వరుణో ౭సి సమహం విశ్వే దైవైః॥ క్షత్రస్య
నాభిరసి క్షత్రస్య యోనిరసి స్యోనా మాసీద॥ సుషదా మాసీద॥
మాత్యాహిగంసీత్, మామాహిగంసీత్॥ నిషసాద ధృతవ్రతో
వరుణః॥ పస్త్యాస్వా॥ సామ్రాజ్యాయ సుక్రతుః॥ దేవస్యత్వా సవితుః
ప్రసవే॥ అశ్వినో ర్భాహుభ్యామ్॥ పూష్టో హస్తాభ్యామ్॥ అశ్వినో ర్భౌష
జ్యేనా తేజసే బ్రహ్మవర్చసా యాభిషిచ్ఛామి॥ దేవస్యత్వా సవితుః
ప్రసవే॥ అశ్వినో ర్భాహుభ్యామ్॥ పూష్టో హస్తాభ్యామ్॥ సరస్వత్యై
భైషజ్యేనా॥ వీర్యాయా న్నాద్యాయా భిషిచ్ఛామి॥ దేవస్యత్వా సవితుః
ప్రసవే॥ అశ్వినో ర్భాహుభ్యామ్॥ పూష్టో హస్తాభ్యామ్॥ ఇంద్రో న్యేంద్రి
యేణ శ్రియై యశసే బలా యాభిషిచ్ఛామి॥

అర్యమణం బృహస్పతి మిద్దం దానాయచోదయ, వాచం విష్ణుగ్ం సరస్వతీగ్ం సవితారం చ వాజినమ్, సోమగ్ం రాజానం వరుణ మగ్నిమన్వారభామహే। ఆదిత్యా విష్ణుగ్ం సూర్యం బ్రహ్మణంచ బృహస్పతిమ్, దేవస్యత్వా సవితరుగ ప్రసవే లభ్యనోర్బాహుభ్యాం పూజ్ఞోహస్తాభ్యాగ్ం సరస్వత్యై వాచో యన్తు ర్యన్త్రేణ గేస్త్యా సామ్రాజ్యే నాభిషిచ్ఛామిద్దస్య త్వా సామ్రాజ్యే నాభిషిచ్ఛామి బృహస్పతేస్త్యా సామ్రాజే నాభిషిచ్ఛామి॥

దేవా స్తేష్ట్రజ్యేష్ఠా వరుణరాజానో లభస్తాచ్యోపరిష్టాచ్చ పాన్తునవా ఏతేన పూతో నమోఽయో నప్రాక్షీతో యదేనమతగ ప్రాచీనం ప్రాక్షీతి యత్సజ్చితమాజ్యేన ప్రాక్షీతి తేన పూతస్తేన మేధ్య స్తేనప్రాక్షీతః॥

వసవస్త్యా పురస్తా దభిషిచ్ఛన్తు గాయత్రేణ ఛన్దసా, రుద్రస్త్యా దక్షిణతో లభిషిచ్ఛన్తు త్రైమృభేన ఛన్దసా, ఆదిత్యాస్త్యా పశ్చాదభి షిచ్ఛన్తు జాగతేన ఛన్దసా। విశ్వేత్వాదేవా ఉత్తరతో లభిషిచ్ఛన్త్యా నుమృభేన ఛన్దసా, బృహస్పతి స్వోపరిష్టా దభిషిచ్ఛన్తు పాక్ష్యేన ఛన్దసా॥

ఇమాగ్ం రుద్రాయ స్థిరధన్వనే గిరః, క్షిప్రేషవే దేవాయ స్వధామ్నే, అపాధాయ సహమానాయ మిథుమే, తిగ్మాయుధాయ భరతాశృణోతన, త్వాదత్తేభీ రుద్రశంతమేభిః, శతగంహిమా అశీ యభేష జేభిః, వ్యస్మద్ద్యౌః వితరంవ్యగ్ంహః। వ్యమివాగ్ం శ్చాత యస్వా విఘాచీః, అర్హన్నిభర్షి సాయకానిధన్వ, అర్హన్నిష్కం యజతం విశ్వరూపమ్, అర్హన్నిదం దయసే విశ్వమబ్భువమ్, నవా ఓజీయోరుద్ర త్వదస్తి॥

మానస్తోకే తనయే మాన ఆయుషి మానోగోఘ మానో అశ్వేషు రీరిషః, వీరాన్మానో రుద్ర భామితో వధీర్ హవిష్మన్తో నమసా విధేమతే॥

ఆతేపితర్మరుతాగ్ం సుమ్న మేతు, మానస్సూర్యస్య సందృశో
యుయోధాః, అభినో వీరో అర్వతి త్మేత, ప్రజాయే మహిరుద్ర
ప్రజాభిః, ఏవాబభ్రో వృషభ చేకితానః, యథా దేవన హృణోపేన
హగ్ంసి, హావన శూర్నో రుద్రే హబోధి, బృహద్వదేమ విదధే
సువీరాః, పరిణో రుద్రస్య హేతి ర్వృణక్తు పరిత్యేషస్య దుర్మతి
రఘాయోః, అవస్థిరా మఘవద్భ్యస్తనుష్వ మీధ్వస్తోకాయ తన
యాయ మృడయ॥

స్తుహిశ్రుతం గర్తనదం యువానం మృగం నభీమముపహత్ను
ముగ్రమ్, మృడాచరితే రుద్రస్తవానో అన్యంతే ఆస్మన్నివపన్తు
సేవాః, మీఘష్టమ శివతమ శివోన స్సుమనాభవ, పరమే వృక్ష
ఆయుధం నిధాయ కృత్తిం వసాన ఆచరసినాకం బిభ్రదాగహి, అర్
హన్విభర్ని సాయకాని ధన్వ, ఆర్హన్విష్కం యజతం విశ్వరూపమ్,
అర్హన్విదం దయసే విశ్వమబ్భవమ్, నవాఓజీయో రుద్రత్వదస్తి॥

త్వమగ్నే రుద్రో అసురో మహో దివస్త్వగ్ం శర్ధోమారు
తం పృక్షఈశిషే, త్వం వాతైరరుణర్యాసి శంగయస్త్వం పూషా
విధతగి పాల్సి నుత్మనా, ఆవో రాజానమధ్వరస్య రుద్రగ్ం హోతార
గ్ం సత్యయజగ్ం రోదస్యోః, అగ్నిం పురాతనయితో రచిత్రాధిర
ణ్యరూప మవసే కృణుధ్వమ్, ఓంశాన్తిశ్శాన్తి శ్శాన్తిః॥

ఓం సహస్ర శీర్షా పురుషః...సన్తిదేవాః।

తైరనుజ్ఞాతః। అగ్నా హోమం కరిష్యామితి సంకల్ప్యా
ఽగ్నిం పరిషిచ్య। అదితే ఽనుమన్యస్వ...ప్రసువ। (ఆజ్యమితై) స్థితై
హాస్తేన) ఓం పితృభ్యస్స్వధా నమోనారాయణాయ స్వాహః। ఓం
పితృమహేభ్యస్స్వధా నమోనారాయణాయ స్వాహః। ఓంప్రపితౄ
మహేభ్యస్స్వధా నమోనారాయణాయ స్వాహః। ఓం మాతృపితృభ్య
స్వధానమోనారాయణాయ స్వాహః ఓం మాతృపితృమహేభ్య
స్వధా నమోనారాయణాయ స్వాహః ఓం మాతృప్రపితృమహేభ్య
స్వధా నమో నారాయణాయ స్వాహః। ఓం ఆచార్యేభ్యస్స్వధా నమో

నారాయణాయస్వాహాః ఓం ఆచార్యపత్నీభ్యస్స్వధా నమోనారాయ
ణాయస్వాహాః ఓం గురుభ్యస్స్వధా నమోనారాయణాయ స్వాహాః ఓం
గురుపత్నీభ్యస్స్వధా నమోనారాయణాయ స్వాహాః, ఓం సఖభ్య
స్స్వధా నమోనారాయణాయస్వాహాః, ఓం సఖపత్నీభ్య స్స్వధా
నమోనారాయణాయ స్వాహాః, ఓం జ్ఞాతిభ్యస్స్వధా నమో
నారాయణాయ స్వాహాః, ఓం జ్ఞాతిపత్నీభ్యస్స్వధా నమోనారాయ
ణాయ స్వాహాః, ఓం అమాత్యేభ్యస్స్వధా నమోనారాయణాయ
స్వాహాః, ఓం అమాత్యపత్నీభ్యస్స్వధా నమోనారాయణాయ స్వాహాః,
ఓం అగ్నేయేకవ్యవాహనాయస్వధా నమోనారాయణాయ స్వాహాః॥
(ఆజ్ఞేన) వ్యాహృతి రస్తగపరిషేకం కుర్యాత్, ఓం భూస్వాహాః ...
వస్తువస్వాహాః॥ అదితేఽన్వమగ్న్ంస్థాః... ప్రాసావీః॥

పాత్రేషూపస్తీర్య ద్విద్విః శ్వేతమన్న మపూపోపదంశ
ఘృతగుడదధియుక్తం ప్రాగన్తం ప్రక్షిప్త్యఽభిఘార్య పృథివీతేపాత్ర
మితి పాత్రం దేవతీర్థేనా భిమస్త్ర్య కేశవాదినామభిస్తత్తదంగుఠేన
తత్తదన్నం ప్రత్యేకం స్పృశయిత్వా; ఓం పృథివీతే పాత్రం ద్వార
పిధానం బ్రాహ్మణస్త్యా ముఖే జహోమి! బ్రాహ్మణానాన్వా ప్రాణా
పానయో జహోమ్యక్షీతమసి మైసాంక్షేమా అముత్రా ముష్మి
న్లోకే॥ ఇదంవిష్ణురితి స్వాఙ్గుష్ఠమూలేన తదఙ్గుష్ఠం గృహీత్వా
తచ్ఛరుం స్పృశయతి, ఓం ఇదంవిష్ణుర్విచక్రమే త్రేధా నిదధే పదమ్,
సమూఢమస్య పాగ్ం సురే, శ్రీవిష్ణో హవ్యగ్ం రక్షస్వ కేశవసంజ్ఞిక
దేవ ఇదమన్నం సపరికరం పరివిష్టం పరివేక్ష్యమాణం బ్రాహ్మణస్త్యా
హవనీయాధే గయేయం భూః గదాధరో భోక్తా అన్నంచ బ్రహ్మ
అహంచ బ్రహ్మ భోక్తాచ బ్రహ్మ సావర్ణమిదం పాత్రమక్షయవట
చ్ఛాయేయం కేశవసంజ్ఞిక దేవేభ్య ఇదమన్నం అమృతన్వరూపం
ఆత్మప్రేర్దతం దాస్యమానం హవ్యం స్వాహానమః, గయాయాం
శ్రీవిష్ణుపాదే దత్తమ్, [ప్ర] గయాయాం దత్తమస్తు॥ ఆపోశనందత్వా॥

(ప్రాణానాయమ్య, పూర్వోక్త.....తిథౌ (మయా) కృతేన
నారాయణబల్యాఖ్యాన్నత్రాధేన (ప్రాచీనావీతీ) గోత్రస్యశర్మణః,

పితృః పేతత్వవిముక్తిద్వారా శాశ్వతశ్రీవిష్ణు లోకావాప్తిరస్తితి
భవన్తో బుధవస్తు [ప్ర] తపపితృః పేతత్వవిముక్తిద్వారా శాశ్వత
శ్రీవిష్ణు లోకావాప్తిరస్తు!

ఏకోవిష్ణుం మహద్భూతమితి జప్తా||

ఓం ఏకోవిష్ణుం మహద్భూతం పృథగ్భూతా న్యనేకశః

శ్రీన్లోకాన్వాప్య భూతాత్తా భుక్తేః పితృభుగవ్యయః

ఇతిప్రణమ్య, యధేష్టంభోజయిత్వాఽఽచాస్తేభ్యస్తామ్బూలం
ప్రదాయ యథాశక్తి దక్షిణాం ప్రత్యేకం దత్వా వైష్ణవైరను
వక్తై ర్భగవంతం స్తుత్వా ద్వాదశనామభి దేశం నారాయణాది
బలిదేవాన్బ్రాహ్మణాం శ్చప్రణమేత్ ||

బలిం సంశోధ్య జలే నిక్షిప్య, అన్తహామం కృత్వా పూర్వో
క్త తణ్డూలకృత స్థణ్డీలముద్వాప్య, వస్త్రభూషణాదిభి రాచార్యం
సంపూజ్య బంధుభిస్సహ భుంజిత, ఏవం కృతే (సమృతకో) పరాంగతిం
గత్వా విష్ణులోకే మసీయత ఇతివిఖనాగిప్రాహ.

ఇతి శ్రీవైఖానసే పైతృమేధికప్రయోగే నారాయణ బలిప్రకారః

తురీయాశ్రమ సంస్కార విధిః.

యోహవైధర్మ్యధర్మా పరిత్యజ్య దక్షిణేదేవా నదక్షిణేపితౄణా
సమారోప్య సర్వమాత్మని పశ్య న్నాత్మయాజిన స్తస్య వేదాగ్నిరితి
బ్రహ్మవాదినో వదన్తి ||

తథా యోగీ దేవసాయజ్యకః పరకాయప్రవేశీ త్యేతేఽప్య
సగ్నయః! శరీరమేతేషా న్నస్పృశ్య కాష్ఠైరస్తరీకృత్య రజ్జుభిరభ్యా
సముద్రగాం నదీం న్నిత్వా వాలుకప్రదేశే శ్వప్రథం ఖనతి |

తత్రాసయిత్వా వాలుకై రేవ పిదధ్యాత్ అత్రగాధా భవన్తి

యథా సన్యాసి నాం కాయం యేవహన్తి ద్విజాతయః

పదేపదే యజ్ఞఫలం లభేర ఛానుపూర్వశః

అనాథానాం శవశ్చౌవ యేవహన్తి ద్విజాతయః

తత్సంస్కార కృతో యేచ యేచ శ్రాద్ధాని కుర్వతే
 తేషామేవ ఫలం ప్రాప్నోతి మత్స్వమేగస్య ధర్మతః
 మృతానాంతు శరీరంయ దగ్నేహా వి రితిస్సృతమ్
 తస్మా త్పుణ్యశరీరాణి వహాన్ సద్యశ్శుచి భవేత్
 పరదేశం గతస్యాపి సద్యశ్శౌచం విధీయత, ఇతి; విజ్ఞాయతే॥

అపద్దాహ్య విధిః

అథా పద్దాహ్యః స్నాతకో విధురః కృతచాళో దస్తజాతో
 వా కుమారః కుమారీచ విధవా పీఠవిధవా అసూతవిధవా సూతికా
 మూఢగభిణీ పతిఘ్నీ నిద్రితా ఘోరా యశోఘ్నీ పుత్రఘ్నీ దీక్షితో
 య్జితా త్యక్తభర్తృకా అనార్తవా పాపణ్డ మూక బధిరా మస్త్ర
 వజికతా చాపబుద్ధి దుశ్శీలా స్త్రీతి చ దహన మేతేషా మాపద్వి
 ధానఞ్చ చ క్ష్యతే॥

యేవా అత్తాభి యాజీ స్నాతకో అప్రాప్తగృహవృత్తో
 మృతదాతో వా బ్రుయేత తస్యహవై తద్రూప్య విఫలం మాభూదితి
 విశేషార్థే యథా విధవానురూపాం దక్షిణాం దత్వా తుల్యాం
 కాఞ్చిత్॥

కన్యాం తస్మై దాపయిత్వా తయా సహోపితస్య ప్రాప్తగృహవృ
 త్తస్య పూర్వోక్తేన విధినా దహనం కుర్యాత్॥

తద్దేవ కన్యాఞ్చ మృతాం ప్రాప్తయవ్వనాం తుల్యేనపుంసా
 ప్రాప్తగృహవృత్తాం దహేత్॥

దస్తజాతస్య కృతచాళస్య వా తదేతేషాం తత్రితత్రాగ్నా
 వ్యాహృతీ మూతా వా సావిత్రియా దహనం కుర్యాత్॥

సూతికాం మూఢగభిణీం పుంశ్చలీ మనార్తవాం మస్త్రవ
 జికతాం పాపబుద్ధిం దుశ్శీలాం స్త్రీయం పురుషంవా తూష్ణీం
 దావాగ్నినా దహేదిత్యా పద్దాహ్యం విజ్ఞాయతే॥

అవటాహితక విధిః.

అథా వటాహితకమ్, బాలస్య మరణే లబ్ధకృత్య వాససా
పతేణివా లబ్ధకృత్య కేనాపి సాధారన్నయతి॥

తత్ర శ్రీ శానే దక్షిణోత్తర మవటం తత్ప్రమాణం ఖనతి॥

ఘృతక్షీరాభ్యా మవటమభ్యుత్పదక్షిణాగ్రం తిలదభాః నవ
కీర్య తత్ర సాధారమాధాయ శవమాజ్యమిశ్రై స్తిలలాజై రక్షతై
ర్వా లబ్ధకృత్య పూరయిత్వా పిఠాయో పరి ఘృతక్షీరాభ్యా ముత్ప
దం బలిదానం వా కృత్వా గచ్ఛేత్॥

నా సోదకదానం కుర్యాత్॥

త్ర్యహం బలింక్షిపే తేతి విజ్ఞాయతే॥

అదాహ్యః

అథా దాహ్యోన్ వ్యాఖ్యాస్యమః,

నదాహ్యో లబ్ధకృత్య భవతి॥

తుల్యోలపి పాపరోగాన్నితో రజ్జు శస్త్రై విషవిభ్రమ ప్రితి
షిద్ధ హతశ్చాత్మఘాతీ బ్రాహ్మణాది హీనహతో లగ్నిదగ్ధో లబ్ధ
మృతో వ్యాళ హస్తీ పశు మత్తచాత స్వకీర్ణిహ శనిభూత సంపాత
భృగుపతన మహాఘ పరిసర్పణ మహాధ్వగమన ప్రవాస
దుగ్ధవ్యా ధ్యుపేక్షా వ్యధౌ ప్రియోపవేశనేషు మృతో నదా
హ్యో భవతి;

ఆదస్త జననా న్నాగ్ని రాచాళ కాద్యేతి;

ఆపఞ్చమా ద్వపాద్రారకస్యా సప్తమాత్ కన్యాయా నాగ్నిః,
తూష్ణిం భూమా బలినిర్వాపణ మిత్యేకే॥

ఆకృతి దహన విధిః

అథా కృతిదహనమ్, అన్యథా నృణశ్యేష్టై పూర్తం దేవాః
పితరశ్చ నాశ్నన్తి॥

యస్మా త్కులస్య మజ్జశ్చ యాకృతి దహనం విధీయతే॥

తస్మా న్మానే సంవత్సరేవా కాలే పాలాశ శాఖానాం నప
త్రాణాం వప్యధిక శతత్రయం దభాం శ్చ గృహ్లాతి॥

శుద్ధేదేశే గోమయేనోపలిప్తే తిలాక్షతా నవకీర్య యద్యా
హితాగ్నిః కృష్ణాజన మాస్తీర్య తత్రాకృతిం తావతీం కరోతి॥

తత్రా స్థీని. పలాశదణ్డాః పత్రాణి మాంసం సిరా రోమాణిచ
దర్శాభవన్తి॥

తస్మాజ్ఞా న్యుద్దిశ్యా స్థిగణాః;

శిరశ్చత్వారింశత్ కణ్ఠందశ బాహూశతమఙ్గుళయో దశవక్ష
స్త్రింశదుదరం వింశతివృషణే నీవన్యాంచ సప్త శిశ్నం త్రీణ్యూరూ
శతంజానునీ దశదణ్ఠే వింశతిరఙ్గుళయో దశేతి విన్యస్య పత్రాణి
మాంసం శిరా రోమాణిచ దభైఃకృత్వా బద్ధీయాత్॥

తదేవ మాకృతిం పురుషస్య స్త్రియావా కృత్వా తస్య
తస్మాగ్నౌ పూర్వవ ద్దహతి॥

అథస్మృతా దాకృతి దహన మిత్యేకే॥

మృతసంస్కార ప్రాయశ్చిత్తమ్

అథ మృతసంస్కార ప్రాయశ్చిత్తమ్॥

జాతకసంస్కారో మృతసంస్కారశ్చేతి, ద్వాసంస్కారా భవ
తః పూర్వేణేమం పూర్వలోక మపరేణ పరలోకం జయతి, మృతస్య
సంస్కారశ్శరీరస్య దహనమిత్యాహుః, నిర్దోషశరీరాహుతిరగ్నేగ
ప్రియతిమా, తయాఽఽహుత్యాసమృతకో దేవలోకంగచ్ఛతి॥

మాతాపిత్రోగ పుత్రోఽన్యో భ్రాతా సపిణ్డస్సగోత్రగ
పితౄర్మాతృశ్చయోనిబంధు గురుశ్శిష్యర్షిజోవా పత్నీశ్చపతి
స్సృతః పత్యుభాగతా సపిణ్డస్సగోత్రః, పితౄర్మాతృశ్చ యోనిబ
ంధుర్వా పుత్రీస్య పిత్రాదయో మృతస్య శరీరం దాహయన్తి

మృతస్య సంస్కారే కృతే సంస్కర్తు స్సర్వసంపత్సమృద్ధి
స్యాత్ అన్యథా భూమిహత్యామవాప్నోతి తస్మాద్భూమేధేన
పితౄమేధేనవా విధానేన, పూర్వవదగ్నిర్యజర్హి, స్నేహేన్ద్రస్య, వాచ

స్పతేవిధేనామక, వాచస్పతేవాచోవీర్యేణ, సోమస్సోమస్య, వాచ
స్పతేఽచ్చి ద్రయా, వాగ్ధోతేతి, సప్తభిర్మనైరాహితాగ్నే శ్వరీరం
పఞ్చగ్నిభిస్త్రేతాగ్నిభిర్వా దాహయతి॥

అగ్నిర్యజుర్భి సేనేవ్రాసే తి ద్వాభ్యామాపాసనాగ్నినా
గృహస్థ మనాహితాగ్నిం, తదుపనయనాగ్నినా బ్రహ్మచారిణంచ
దాహయేత్॥

అస్మాత్స్వమసి, భూగిపృథివీం గచ్ఛతు, భువో న్తరిక్షం గచ్ఛతు,
సువర్దివం గచ్ఛత్వితి చతుర్భిరేవ నైరిత్యేకే॥

ఆహితాగ్ని రనాహితాగ్నిశ్చ పూర్వం పత్నావ్య మరణే
స్వకీయాగ్నే రథమాదాయ తదగ్నినా తైర్మనైస్తాం దాహయిత్వా
ఽన్యాముపయమ్య పునరగ్నిచూదధీతః;

సహమరణే సహైకచితాయాం దమ్పతీ దాహయతి;

కృతచాశమనుపనీతం జాతకాగ్నినా తాకికాగ్నినావా ఽస్మా
త్స్వమధీత్యేకచాయా దాహయేత్;

జాతదస్తస్య తేనాగ్నినా పితృ మేధవజ్జం తూష్ణేందహనం
కుర్యాత్॥

అజాతదంతం భూమ్యామవతే పిదధాతి

అథవాకృతచాశౌ కన్యా కుమారౌ జాతదంతం కుమారం
మృతదారం విధవా మితరాంశ్చ తూష్ణేం మృతకం స్నాపయిత్వా
శాఖయా శ్మశానం పూర్వవదపేతవీతేతి సంమృజ్య చితాయాం
ప్రేతమారోప్య హిరణ్యశకల తిలశణ్డలాన్యా ఓవహేత్యాసే నిదధాతి
ఆజ్యమస్మాత్స్వమధీతి ద్వాహృతీశ్చ హుత్వా వాతాస్తేవాన్వితి
సిగ్ధాతంకృత్యేమాఆహ మధుమత్య ఇత్యుదకుంభం పరీతోలిక్తి ప్య
కపాలశేషోదకం భూగిపృథివీమిత్యాసే దత్వా కపాలసస్తపనాఽ
గ్నినా ఽస్మాత్స్వమధీత్యేకచాయా సావిత్రియా దాహయతి॥

శవే ౭న్యాశౌచయక్తే శ్వనుక్కుట సూతికారజస్వలాద్యస్పృశ్య స్పృశకనేచ మృతకం పంచుగవైయః కుశతోయైశ్చ స్నాపయిత్వా ప్రోక్షణైః ప్రోక్ష్య విధివద్దహనం కరోతి॥

దేశాంతరే మృతే దహనవిహీనే శ్వకాకావ్యై శ్వవేజ్జీక తదస్థీన్యాదాయ, కషాయతోయైః పంచుగవైయః కుశతోయైశ్చ ప్రత్యాశ్యాకృతిం కృత్వా తస్యాగ్నౌ వైశ్వదేవం యామ్యం పైత్వకం వ్యాహృతీశ్చ ప్రాయశ్చిత్తం హుత్వా విధివద్దహనం కుర్యాత్॥

అమస్త్రకం శవేదగ్ధే తదస్థీన్యాదాయ పయసా ౭౭ జ్యేన ప్రత్యాశ్యాకృతిం కృత్వా పూర్వవత్ప్రాయశ్చిత్తం హుత్వా సమస్త్రకం దాహయతి॥

తదస్థ్నామప్యలాభే దశాహదూర్ధ్వం పాలాశపక్షైః విఙ్ధానే నాకృతిం కృత్వా ప్రాయశ్చిత్తాస్తే తదగ్నినాదాహయేత్॥

కర్తురేవాశౌచంభవతి త్ర్యహంబలినిర్వాపణ మాశౌచంచేతి కేచిత్॥ సూతికాం మృతాదుదక్యాంచ దాహగ్నినా మస్త్రహీనం దాహయిత్వా దశాహే ౭తీతే తదస్థిభిః పాలాశపక్షైః వా ౭౭ కృతిం కృత్వా దహనం కరోతి, అథవా తదస్థ్నావ కాషాయతోయైః పంచుగవైయః కుశతోయై శ్చ స్నాపయిత్వా పుణ్యాహం కృత్వా ప్రోక్షణైః ప్రోక్ష్య విధివద్దహనం కుర్యాదిత్యేకే॥

సగభావాయామరణే స్పృష్టమానే నోదరేణజీవంతం గభక మాలక్య భర్తా పుత్రో ౭న్యో బన్ధుర్వా వైద్యశల్యాభ్యాం నాభ్యుపస్థయోరంతరే గభకంపరిపూర్క హిరణ్యగభకాభి శస్త్రేణోత్పాటయతి శస్త్రస్పృశకనాద్గర్భస్య మరణే పతితో భవతి, జీవంతమపత్య మున్ముచ్య స్నాపయిత్వా ౭౭దాయ, ధాత్రీం లోకమాతరం తస్యాన్యాం మాతరం కల్పయతి, ప్రేతాయాగకుతావాజ్యేన ప్రాణాయస్వాహా ౭సానాయస్వాహేతి హుత్వా నిర్వ్రాణం కృత్వాతాం స్నాపయిత్వా విధివద్దహనం కరోతి॥

కుమారస్య జాతకాగ్నౌ పూర్వవజ్జాతకం కుర్యాత్॥

సూతకప్రేతకయో రేకాహసన్నిపాతే తస్మిన్విత్వా వాస్తు
హోమం హుత్వా పృథగేవోత్థానహోమం పిణ్డ నిర్వాపణాన్ని
కరోతి;

బ్రాహ్మణాద్యై శ్చణ్డాలానై రద్భి స్సర్వేణ దంష్ట్రినాశని
పాతేనాగ్నినా పశునా పాపమరణే తస్మాశ్చౌచవాక్తోదకం పనాశ్రు
శవభరణానుగమన దహనోదక బలిపిణ్డదానానికస్యచిన్నైవ కుర్యాత్ ।
ఏతాని కర్తుశ్చాన్ద్రాయణం తప్తకృత్రాన్ని ప్రాయశ్చిత్తం భవతి
పాపమృతస్య శరీరం దావాగ్నినా శూద్రైదాహయిత్వా దశా
హేఽతీతే నారాయణ బలిం కుర్యాత్ । అథవా పాలాశపక్షై రేవా
కృతి దహనం కరోతి ।

శవస్యదహనేకాలేఽతీతే క్రియాహీనే విపర్యాసేచప్రేతకర్మణి
సర్వత్ర తిలైరేవ వైశ్వదేవం యామ్యం పైత్తుకం వ్యాహృతీశ్చ
ప్రాయశ్చిత్తం జహోతి ।

శవస్యదహనాథకం హోమేహుతే తదగ్నావృత్తన్నే పూర్వ
వద్భస్మని సమిధమారోప్య తాకికాగ్నౌ నిధాయ ప్రాయశ్చిత్తం
హుత్వా తేనాగ్నినా దహనం కుర్యాత్ ।

ఉపనయనాదూర్ధ్వం బ్రాహ్మణస్య మరణే సపిణ్డనాం దశా
హమాశౌచం విధీయతే దస్తజననాదూర్ధ్వం త్ర్యహమ్ । నామకర
ణాదూర్ధ్వ మేకాహమ్ । జననాదూర్ధ్వం సద్యశ్చౌచమ్ । స్త్రీయాశ్చ
మరణే । వివాహాదూర్ధ్వం దశాహమ్ । అష్టవషాదూర్ధ్వం
త్ర్యహమ్ । చౌశకాదూర్ధ్వ మేకాహమ్ । పూర్వవత్ సద్యశ్చౌచమ్ ।
మాతాపిత్రోభ్రాతృణాంచ సర్వత్ర దశాహమేవ । గర్భే మృతే
గర్భిణ్యస్తన్మాసతుల్యై రహోభిరాశౌచమ్ । సూతకే చాస్యసూ
తకే ప్రాప్తే ప్రేతకే చాస్యప్రేతకే ప్రాప్తే పూర్వాశౌచేన శుద్ధి
స్యాత్ । ఇతరస్య ప్రాప్తౌ పరస్యైవాహోభిరాశౌచశుద్ధిభవతి ॥

అసపిణ్డశవస్య స్నానాలఙ్కరణే కృతే త్ర్యహంవా । సంవహనే
కృతేస్నాత్వాదశప్రాణాయామాకృత్వానక్షత్రదశకనాత్పూర్వం ।

గ్రామాద్భహిరాసీత తావదేవాశౌచం । రాత్రౌ సూర్యోదయా
త్పూర్వమాసీత । అన్యథా తద్గ్రామే ప్రవిష్టే శవభర్తురేకాహమ్ ।
తద్గ్రామే ప్రవిష్టే త్ర్యహమ్ । తత్రభోజనే కృతే దశాహం భవతి;

ప్రేతం జ్ఞాతిమజ్ఞాతింవా ౭నుగమ్య స్నాత్వా ౭గ్నిస్పృష్ట్యా
ఘృతంప్రాశ్నీయాత్ ।

ఆత్మనగ పితృమాతృశ్చ యోనిబన్ధూనాంచ మరణే విజ్ఞాతే
సచేలస్నానం కరోతి ।

ద్వితీయే ౭హనిపునదహనప్రభృతితదశ్చ న్యుదకం దత్వా
దక్షిణాగ్రం కూర్చం నిధాయ తన్నామ్నా ప్రేతమావాహ్య
తైలమంజనం స్నానం వాసోదకం దత్వా పాద్యాచమన గర్భపుష్ప
ధూపదీపా ౭క్షతాచమనైరభ్యర్చ్య సాయంప్రాతరబాలిం దత్వో
దకం దదాతి । ప్రాతరబాలా హీనేసాయం ద్విగుణం, సాయంహీనే
ప్రాతద్విగుణమేవ మాదశాహంత్రురోతి । శ్వకుక్కుటసూతికోదక్యా
స్త్యజై రశ్మనిస్పృష్టే పశ్చుగవ్యైః ప్రత్యుశ్య బలిం దద్యాత్ ॥ సప్త
మే ౭హని సవమృతాప్రతే చితాస్థీన్యాదాయ పుణ్యనద్యాం సము
ద్రేవా ప్రక్షిపతి ॥

అస్తర్దశాహే ౭మావాస్యాయని భవేత్తస్యామేవ శేషా
బలిం దత్వా బలికర్మ సమాపయతి । ద్విచంద్రదశనే మహా
దోషోభవేత్ ;

దశమే ౭హస్యేకదా బలిందత్వా ౭శ్మానం విసృజేత్ ;

జాతదస్త్రస్య చౌళకాత్ పూర్వం మరణే త్ర్యహం భూమా
తూష్ణిం బలినిర్వపతీత్యేకే ॥

దహనప్రభృత్యాహితాగ్నే మరణప్రభృత్యనాహితాగ్నే
రేకాదశే ౭హస్యేకోద్దిప్తం కుర్యాత్, ఏకోద్దిప్తనిమిత్త శ్రాద్ధే
తన్నామ్నా ప్రేతనిమిత్తం భుంక్ష్యేతి బ్రాహ్మణం వరయిత్వా
ప్రేతాయస్యధేతి పాణౌ తిలోదకం దత్వా హోమం పిణ్డదానంచ

కృత్యాః సర్వాదినకృత్యకృద్వత్వా భోజయేత్, ఉద్యతంవా దదాతీ తి కేచిత్.

నిమిత్తశ్రాద్ధే మాసేఽతీతే హీనేచ ప్రాజాపత్యం చరిత్యా ప్రాయశ్చిత్తం హుత్వా పూర్వవదేకోద్దిప్తం కుర్యాత్.

సపిణ్డీకరణాత్పూర్వం మాసిమాసి తస్మరణాదినే పిణ్డంనిరూప్యైకం భోజయతి ద్వాదశే షష్ఠే తృతీయేవా మాసే శుభకార్యే ప్రాప్తే ద్వాదశాహే వా సపిణ్డీకరణం కుర్యాత్.

పూర్వేద్యద్యౌఃవిశ్వేదేవాథకం త్రీపితృర్థ మేకంప్రేతాథకం సపిణ్డీకరణశ్రాద్ధే భోక్తృతామితి వరయిత్వా స్వాహా స్వధేతి తేహంక రే తిలోదకందత్వా పితృభ్యస్వధేతి పాత్రం తిలోదకైః పూరయిత్వా పితృనావాహ్య తన్నాన్నా ప్రేతాయస్వధేత్యద్భిః పాత్రం పూరయిత్వా ప్రేతమావాహ్య తథాహోమంహుత్వా పిణ్డంనిరూప్య విశ్వేదేవాభ్యాం ద్విద్విదఃత్వా పితృభ్యగిప్రేతాయ సకృత్సకృద్వత్వా తాభోజయతి పితృపిణ్డగిప్రేతపిణ్డం సమారోప్య పితృపాత్రైః ప్రేతపాత్రోదకం సంయోజయతి సపిణ్డీకరణేహీనే కృతంశుభ కార్యం వినశ్యతి.

తస్మాత్ప్రాయశ్చిత్తంహుత్వా సపిణ్డీకరణంకృత్యా భిన్నేహవి విష్ణుసూక్తం మిందాహుత్యా శ్రావితాదీ హుత్వా పునశ్శుభ కర్మ కుర్యాత్.

అష్టకాహీనే తద్వంశవినిశో భవేత్ యత్సేనాష్టకాం కరోతి.

యథోక్తజలదాన పిణ్డవిర్వాప బ్రాహ్మణభోజనేషు శ్రద్ధయా కృతేషు సర్వసంపత్సమృద్ధి వక్షంశవధకనంచ భవేదితి విజ్ఞాయతే.

అథ గృహస్థస్యాపాసనే విచ్చిన్నేయది ప్రాణోత్క్రాంతివృద్ధానుజ్ఞ తస్మత్పత్ర శ్చోత్రియాగారా దగ్నిమాహృత్య సంస్కృతాయాం భువివ్యాహృతీభి స్సంస్థాప్యోపతిష్ఠేత జష్టోదమూనాఞ్చితి.

అథై నంపరిసమూహ్య పరిస్తీర్య పర్యుత్సౌజ్యం విలాపోయ్
 త్పూయ స్రుచి చతుగృహీతం గృహీత్వా సప్తవ్యాహృతి
 హుత్యా పునరపి పూర్వవద్గృహీత్వా పూర్వదేవా అపరేణ
 ప్రాణాపానావితి ద్వాభ్యాం మాత్వావృత్తో సంబాధిష్ఠా మాత్వా
 వృత్తో సంబాధేధామితి ద్వాభ్యామగ్నేభ్యావర్తిన్నగ్నే అగ్నిరఙ్గతి
 ద్వాభ్యాంపునరూర్జా సహరయ్యేతిద్వాభ్యా మయాశ్చగ్నే బ్రాహ్మ
 ణవకహోతేతి ద్వాభ్యాం క్రమేణ చతుగృహీతం గృహీత్వా
 మహావ్యాహృతీశ్చహుత్వా అగ్నిముత్యాద్య పూర్వోక్తేన విధినా
 దహనం కుర్యాత్॥

మృతౌ నింద్యనక్షత్ర తిథి వారాదీని

శ్లో॥ మృత తిథిషు యదాస్యాత్సోమ సౌమ్యార్య వారా
 ణ్యతి శుభఫలదాని ప్రోచ్యతే ధర్మవిద్భిః
 తురగ భరణి పుష్య స్వాతిహస్తార్ద్ర మిత్ర
 శ్రవణ జలసమేతాః జ్యేష్ఠమూలాస్తథైవ॥

తా॥ అశ్వని, భరణి, ఆర్ద్ర, పుష్యమి, ఆశ్రేష, పుబ్బ, హస్త, స్వాతి, అనూరాధ, జ్యేష్ఠ, మూల, పూర్వాషాఢ, శ్రవణము యీ నక్షత్రములు, సోమ, బుధ, గురువారములు, ప్రేత కార్యములకు ప్రశస్తములు.

శ్లో॥ అశ్వనీ భరణీచైవ అర్ద్రా పుష్యస్తథైవచ
 ఆశ్రేషపుబ్బహస్తాశ్చ స్వాత్యనూరాధకౌ తథా
 జ్యేష్ఠమూలే ప్రశస్తాస్యః పూర్వాషాఢా తథైవచ
 శ్రవణం ప్రేతకృత్యేషు సర్వదైవ ప్రశస్యతే
 కేచిద్వదంతి భరణీ నింద్యేతిచ విచక్షణాః॥

శ్లో॥ రోహిణ్యా వసుపంచకే త్రిపదభే యుగ్మజ్ఞీభే పైతృభే
 నందా కామ చతుడశీ భృగు కుజార్కేష్యేషు భద్రే తిథౌ
 ప్రేతశ్రాద్ధ మృతీనపిణ్డకరణ త్రై పక్షిణో నత్రయా
 శ్చేదం శక్షయమాప్నువన్తి కురుతే మానద్విపక్షద్యయే॥

తా॥ రో, ధ, శ, పూ, ఉభా, రేవతి, కృ, మృ, పూ, ఉఫ, చి, వి, ఉపా యీ నక్షత్రములయందు ౧-౨-౬-౭-౧౧-౧౨-౧౩-౧౪ యీ తిథులయందు శు-కు-రవివారముల యందు అశుభతిథుల యందు మరణము పొందెనేని మూడుమాసములు యీ యిల్లు వదల వలయును.

శ్లో॥ ద్విపాదేతు త్రిమాసం స్యా త్రిపాదేతు చతుష్టయమ్
తద్ద్యహం వజ్రయేద్ధిమాన్ షణ్మాసం వసుపంచకే॥

తా॥ ద్విపాదినక్షత్రములగు, మృగశీర్ష, చిత్త, ధనిష్ఠయీ నక్షత్రములందు మరణమునొందెనేని మూడుమాసములును, త్రిపాదినక్షత్రములగు, కృత్తిక, పునర్వసు, ఉత్తర, విశాఖ, ఉత్తరాషాఢ, వీనియందు నాలుగు మాసములవలకును, ధనిష్ఠ, శతభిషం, పూర్వాభాద్ర, ఉత్తరాభాద్ర । రేవతి యీ నక్షత్రములయందు ఆరుమాసములవరకును మృతగృహము విడువవలెను.

శ్లో॥ మృతేతు దహనేచైవ ప్రేతధిష్ఠ్య ప్రవేశనే
పుణ్యక్షేత్రే పుణ్యతిథౌ పుణ్యతీర్థే స్థి నిషీ పే
యుగ్మాష్ఠిభే త్రిపదభే రోహిణ్యాం వైత్తభే తథా
ధనిష్ఠాపఞ్చకే చాపి ప్రేతకార్యం సకారయేత్

తా॥ మృతమందును, దహనమందును, నక్షత్ర దోషమువలన ప్రేతయొక్క గృహము త్యాగముచేసినపిదప పునః ప్రవేశించుట యందును ప్రేతపత్ని పుణ్యతీర్థములు సేవించుటయందను అస్థి నిషేపణమందును ద్విపాది, త్రిపాది, రోహిణీ, మఖ ఈ నక్షత్రములును ధనిష్ఠా పఞ్చకమునందును ప్రేతకార్యము నాచరింపదగదు.

శ్లో॥ నందా భద్రా కామభూత భామశుక్రావసరాః

దహనే మరణే చైవ తద్దోషం త్రిగుణం భవేత్॥

తా॥ నందతిథులును, భద్రతిథులును, త్రయోదశి, చతుర్దశీతిథులును, రవి, శుక్ర, కుజవారములును, వీనియందు దహనమరణములు జరిగే నేని ఆ మరణమునొందిన స్థలమందు మూడుపర్యాయములు జరుగును.

శ్లో॥ తిథ్యడుయోగే గ్రామే వా రోజ్యోగే వాటికాయామ్
 తిథివారోజ్యోగే గేహే మరణం పునర్భవతి॥
 భరణ్యామేకమానంతు ద్విత్రిపాదే త్రిమాసకమ్
 వసుపంచకషణ్మాసం మృతిగేహం పరిత్యజేత్
 ద్విపాదేచ త్రయంమాసం షణ్మాసంచ త్రిపాదకే॥

ధనిష్ఠాపంచకమృతావపి కారభేదమూహ

ధనిష్ఠాయాంతు షణ్మాసం వారుణేతు త్రిమాసకమ్
 పూర్వాభాద్రా తదధికంచ అహిర్బుధ్నేతు మాసకమ్
 రేవతీపక్షమిత్యాహు ర్మృతిగేహ విసజ్జనే, ఇతి.

శ్రీ శ్రీనివాస వరప్రహ్లాదే నమః

శ్రీమద్విఖనన మహా దేశికేష్వరాయ నమః

పారమాత్మికోపనిషత్

శ్లో॥ నిరుపమ గుణసింధు నిత్యలక్ష్మీ సమేతా
నిఖిల నిగమ వేద్యో నిస్తులో వేంకటేశః ।
నిజచరణ సమర్పా సక్తభక్తామరక్షి
నివసతు హృదయే మే స్వాక్షిభక్తిం వితన్వత్॥

శ్లో॥ శ్రీవేంకటేశ కరుణామృత సేకలబ్ధ
వేదాంతదేశిక పదాయ బుధోత్తమాయ ।
వైఖానసాన్వయ పయోధి సుధాకరాయ
శ్రీ శ్రీనివాస గురవే మహతే నమోస్తు॥

శ్లో॥ శ్రీలక్ష్మీ వల్లభారమ్భాం విఖనో మునిమధ్యమామ్ ।
అస్మదాచార్య పర్యంతాం వందే గురుపరంపరామ్॥

ప్రథమానువాకః

“శ్రీగురుభ్యోనమఃసూరిఃఓమ్”

విష్ణు స్వర్ణేష్టా మధిపతిగ పరమగ పురాణః! ప్రో లోకానా

మజితో జితాత్మనృవతే భవాయ, స్వాహా॥

సుసూక్ష్మ స్సార్వ స్వరేషామస్తరాత్మా తస్మస్తస్మాం
జంగమో జంగమానామ్ | విభుర్విభూణాం విభవోద్భవాయ, స్వాహా ||

జ్యోతిర్వా పారమాత్మికం సార్వం విశ్వభవం భవాయ
ప్రభూతం ప్రాహ్నిన్ | పరంపరాయ సుకృతం కృతాయ తస్మై
వరాయ ఈశిషే, స్వాహా ||

ఈశో యస్మాద్వితతం వితత్య కం కం ధృతం కామహుతో
జహోతి | కకుదం కకుచ్ఛిత్వా భూయగి పరాయ, స్వాహా ||

రాయామీశో రహితోభరన్వై రాంరాం వహన్త్యా ఆహితః |
రాయాంపతిం రాంరాం ధరతేధర్మిత్యై రాంవహతోద్వహాయ, స్వాహా ||

యో బ్రహ్మశబ్దగి ప్రణవగి ప్రధాన శ్చబ్ద శ్చబ్దాస్తరాత్మా
నిత్యో వియత్తగి ప్రతరన్వ) కామమ్ | స్రాజాపత్యం ప్రతరం ప్రకుర్వ
న్భూయో భూత్యై అచరం చరాయ స్వాహా ||

యో వా త్రిమూర్తిగి పరమగి పరశ్చ త్రిగుణం జహాణ
స్సకలం విధతే త్రిస్త్రీస్త్రీధాత్మా త్రిధా త్రిధావా విదధే నమస్తం
త్రిధా త్రిరూపం సకలం ధరాయ, స్వాహా ||

యద్వాక్మతమమృతం చరాణాం యత్సర్వ నిష్ఠ మజరం సమ
 స్తమ్ | యత్సశ్యమానమాత్మాభి జుమాణమనస్సుషుప్త్యా నభిగమ్యమా
 నాయ, స్వాహా ||

కంకోశమజ్జే కుశలం విధాయ సాకృతం కృణ్వతే | ఇదం సు
 కాస్తమ్ | కకుద్వతే కామ చరంచరాయ, స్వాహా ||

యం యజ్ఞై ర్మునయో జపన్తి యందేవాగి పరమం పవిత్రం
 భవిష్యన్త్యర్తిషు ప్రణతాగి ప్రధానాః | యం సూరయో జపన్తో
 యోగిన స్సూక్ష్మై స్సుప్రదశః | నైగి పశ్యన్తి శ్వరాయ, స్వాహా ||

ద్వితీయానువాకః

యోవా గవిష్ఠగి పరమగి ప్రధానగి పదంవా యస్య సత్త్వ
 మాసీత్ | యస్యోపరిత్వం మునయోనుపశ్యన్తి తస్మై ముఖ్యాయ
 విష్ణవే, స్వాహా ||

యోవా వాయుద్విగుణోస్తరాత్మా సర్వేషా మస్తశ్చ
 రతీహ విష్ణో | సత్త్వం దేవా స్మనుష్యాన్మృతాన్పరిసంజీవసే, స్వాహా ||

త్వమగ్నే త్రిగుణో వరిష్ఠగి పరంబ్రహ్మ పరంజ్యోతిః । సర్వే
షాం త్వం పాలనాయ హుతమమృతం వహిష్యసే, స్వాహా॥

త్వం జీవ స్త్వమాప సర్వేషాం జనితా త్వమాహరః । త్వం
విష్ణో శ్రీమాపనుదాయ చతుగుణాయ, స్వాహా॥

భూమేర్విత్తస్వ ప్రవృత్తరస్వ కామగి పోషాయమానగి పశ్చభి
స్వగుణైః । ప్రస్తన్నై స్సర్వాణి మాన్ధారయిష్యసి, స్వాహా॥

మన స్త్వం భూత్వా ప్రవృత్తరస్వదోగ్రే త్వత్తో భూతం సంభా
వయిష్యసి । సర్వేషాం కాయానా మహామహాతే, స్వాహా॥

త్వం బుద్ధి ర్భూతానామస్తరాత్తా పుణ్యవతాం పుణ్యేషు సజ్జ
మానః । త్వంబుద్ధ్యా విచిన్వమానగి పుణ్యరూపాయ, స్వాహా॥

యస్మాత్కృత్సంచరమాణా న్భావాభావా స్థవాభవాత్ ।
కుర్వ న్నాత్మీయ మమితో ధునోతి ధురం వహిష్యసే, స్వాహా॥

యస్యవాభయా ద్భగవానుత్తస్థే స్వయం నూర్య స్సత్యం
కాలం వహమానః । యస్మాత్తేజ ఆత్మీయం కృత్వా సర్వావస్థా
న్పాలయిష్యసి, స్వాహా॥

యం త్వాం సర్వం పాలనాయాభిభూతం దేవా స్సర్వే పశ్యే
విచరన్తి తే దేవాస్త్వమేవ సర్వే మాయా మాయైషా తే, స్వాహా॥

తృతీయానువాకః

యస్త్వం భూత్వా పజన్యో బిభేతి రక్షే ప్రజాభి రాకృష్య
మాణః । సత్యం కాలం వ్రతేన పాలయన్ హ్లాదయిష్యసే, స్వాహా॥

కామో భూత్వా ప్రజానా మన్తరా స్థిత సర్వాన్లోకాన్ హ్లా
దయిష్యేవమానః । సద్దర్పణాయ హారయే పరాయ, స్వాహా॥

అజ్ఞాదజ్ఞాదనుప్రవిశ త్సర్వాన్లోకాన్ సంరక్షణాయ । యోవా
వస న్దేవో మాతరిశ్వా సయోస్మాకం భూత్యై భూతయే, స్వాహా ॥

యో మోహయన్భూతానాం సర్గాధి రక్షణాయ । యస్సం
కోచ స్సంకోచనాయభవతా, త్వాహా॥

యోవా దశాత్మా ఉపరిస్పృశ న్వా దేవానాం జ్యోతి జ్యోత్
తిషాముత్తరః । స్వయం వాస్పృశన్ జ్యోతిజ్యోతిషే, స్వాహా॥

యో బ్రహ్మ బ్రహ్మవిదామాత్మా స్యాదాత్మ చక్షుషామ్ ।
భూతిభూతిమతాం సుకృతం కృతాయ, స్వాహా ॥

సారస్వతోవాపష దేవోయం నవాహాయగి పారమాత్మికః
భయోభయోవా సర్వం సంధుషే, స్వాహా ॥

యోవా పరంజ్యోతిగి పరం సద్దధానః । పరమాత్మా పురుషం
సజ్జనయిష్యసే, స్వాహా ॥

యో దోష శ్చతురశ్చతుర్థ శ్చతురగి పదా ధాన్ । సర్వం
లోకస్య సద్దధాన స్సతే సత్వమాదధానాయ, స్వాహా ॥

యస్మై తా బ్రహ్మమూర్తయో బృహద్బ్రహ్మాణం బ్రహ్మ
ఆదధానః । యం బ్రహ్మ బ్రహ్మగుప్తయే పరంపరాయ, స్వాహా ॥

చతుర్థానువాకః

వాక్తోవా అనువాక్తో వాక్తం వాక్తం సంజుషమాణః । దేవ స్సస్వం
స్వగుప్తయే స్వయం జ్యోతిషే, జ్యోతిషే, స్వాహా ॥

ద్వావేతౌ పక్షీ అచరంచరన్తా నాథురం వ్యధునీతే యశ్చైకం
భునక్తి భోక్తే, స్వాహా ॥

యోవా ఆయుగి పరమాత్మానం మ్హిధుషగి పారంపర్యా
త్పరగి పరాయణః । పరో లోకానాం పరమాదధానగి పరతగి పరాయ,
స్వాహా ॥

యోవా తేజస్తేజసాం తేజస్తేజ ఆదధానః । సత్యస్తేజస్తే
జసాం తేజస్తేజ స్తేజస్తే, స్వాహా ॥

సహస్రంపాయా స్వమాశిషమాశీ భూతా భూతమ్ । ఆశిష
మాశీరాసీ రాశి రనుభూమి, స్వాహా ॥

యోవా సంయోగ స్సంజుషమాణ స్సద్ధు స్సద్ధుక్షణానామ్ ।
సంయోగం సద్ధధానగి పుణ్యగి పుణ్యాసాం పుణ్యాయ, స్వాహా ॥

సహస్రం వాయస్య వైవితాన మాదధాన సహస్రంవా ఆశిష
స్సాసికాః । సహస్రం యస్య వై సాసికా స్సహస్రం సహస్రాయ,
స్వాహా ॥

స్వాతిగా గుప్తయో గుప్తి సత్యం సత్యానాం సాత్వం పదమ్ ।
తత్సత్వం సత్వమాసీ త్సాత్వం సాత్వం వై సాత్వమాదధానాయ,
స్వాహా ॥

సత్వంవా ఉద్రేకమాసీ ద్యత్సత్వ ముభయో రనుగోష్టా ।
తత్సత్వం సత్యం పదాయ సత్యాయ, స్వాహా ॥

సత్యో జ్యోతి స్సత్యాన్తరాత్మా సత్యోక్యోగ స్సత్యస్స
త్కర్త । సత్యం సత్యవితాన మాసీ త్సత్యసత్యాయ, స్వాహా ॥

పఞ్చమానువాకః

సత్వ స్వత్వం పుణ్యమాసీ త్పుణ్యోవా దైవికమ్ । సత్వ
 సత్వ మార్గం సత్వం సత్వం సత్పథాయ స్వాహా॥

సత్యో జ్యోతి స్వత్వం ప్రాణా స్వత్వాధారా స్వత్వసంధానః ।
 సత్వస్వత్వం ప్రకాశం జ్యోతి జ్యోతిషే స్వాహా॥

కామీ ముమామీ శిషమీశిష స్వత్వమీశిష మీశిషాణామ్ ।
 తత్స్వత్వం సత్వరూపం సత్వం సత్యాయ సద్వధానాయ స్వాహా॥

ఆరిణీవా ఆరద్ర ఆవారద్రో అయమారద్రః । మారద్ర ఆనద్రతే
 స్వాహా॥

తత్సత్వోవా విష్ణురుద్యోగ సూర్యోగోవా విష్ణుర్విశత్ । విశ్వవిశ్వం
 సద్వధాన స్తద్విశ్వం విష్ణవే విశ్వరూపాయ స్వాహా॥

తద్భూర్భూస్థం భూస్థోవా విశ్వరూప స్తద్భూగి ప్రాణస్సం
 ఖ్యాతః । భూభూరాసీ ద్భూరసి భూవోసి సువరసి భూభూః
 తయే స్వాహా॥

అపోవా ఆప ఆపో నరాత్మా యో వేదో వేదానామా

ధారః । వేదాంతరాత్మా సరసో రససంఖ్యాతో రసం రసమాసీద్రీ
సాయ, స్వాహా॥

త్రయీవా కామం త్రయీమయం త్రిగుణం తేతాత్మకమ్ ।
త్రయీవా జ్యోతిస్త్రిగుణం త్రిగుణాత్మకం తస్మై తేతాగ్నేయే
త్రిగుణాయ, స్వాహా॥

ద్వావా ముఖ్య ముఖ్యాధారౌ ససుఖౌ సానందౌ । సస్మే రా
స్మేరాయతౌ సానంద మానందతే, స్వాహా॥

స ఏకైక స్సాధార స్వాధిష్ఠానో నాధిష్ఠానః । కంకం పదే
పదే పాతలి పాదాయ పాదితే, స్వాహా॥

షష్ఠోఽనువాకః

స్వయమాది స్వస్వరాత్మా దేవస్వస్వయం క్షీడాత్మ క
మవాస్మజత్ । యస్వయం లోకమవధార మవధారయన్తాహా॥

యస్వయం సృష్టమాత్మనా గుప్త మనుసంవితాన మచరం
చరన్తమ్ । స్వయం క్షీడ స్క్రిడయ స్క్రిడాన్తర మనుప్రావిశ
త్వాహా॥

స్వాజసా సర్వ మాదధాతి యగి పాపీయాంస మనుపద మాహి
 గం సత్ సుపుణ్యం సుపుణ్యత్మకం పుణ్యవితాన స్వాధార
 దేవాయ, స్వాహా॥

క్మామేకాం సలిలావసన్నాం శ్రుత్వా స్వనస్తి మనుసు పత
 స్తిమ్ స్యయంభూత్వా వరాహో వర ఉజ్జహర తస్మై దేవాయ
 సుకృతాయ పిత్రే, స్వాహా॥

యగి కున్దరమాణగి కున్దరా న్కుంధర తామిత్యవోచత్ తాం
 సానుమతో విదధత్స్వ తేజసా తస్మై పరిష్ఠాయ వరదాయ పిత్రే స్వాహా॥

యోవా ప్రథాం ప్రథలన్తిం ప్రమృజ్యా మృజాంగీమ్ య
 ఊర్వోరుపదధా తస్మై ముఖ్యాయ వరదాయ పిత్రే, స్వాహా॥

యాం గాముశస్తి ముశనాభి పూర్ణామార క్తసీలా మమృతాం
 రజస్తిమ్ ఆలాశయ లాళితకంకణాం తాం తస్మై ప్రజేశాయ వర
 దాయ పిత్రే, స్వాహా॥

ప్రజాపతే నత్వదేతా న్యనోయి విశ్వా జాతాని పరితాబభూవ

యత్కామాస్తే జహుమస్తన్నో అస్తు వయగ్ం స్యామ పతయో
రయీణాగ్ం, స్వాహా॥

యో ధూఘ్ణరం దూఘ్ణరం ధూర్వరాణామ్ । సుధూ
ధూరసి ధూఘ్ణరాణాం ధూరసి ధూర్వంగమ్, స్వాహా॥

యోవా వ్యహింసీ జ్వరయాజరంతం తం దైత్యముఖ్య మమృ
తాత్మరూపమ్ । సుఖురం ఖురాణాం కించిత్స్వనంతం తస్మై నృసిం
హాయ సురేశపిత్రే, స్వాహా॥

సప్త మోసువాకః

తపోనిధిం తపసాం రయింతం రయిమాయురంగం వ్యసనోఘ
హింస్రమ్ । సాసిష్వసంతం సవనే సవిత్రే తస్మై సురేశాయ సుర
బ్రహ్మకర్త్రే, స్వాహా॥

యోవా నృసింహో విజయం బిభక్షి రారాజమంతం రయి
దం కవినామ్ । సరాజమంతం సజయం సహస్రం తస్మై సుయస్త్రే
సుశేవధయే శేవధయే, స్వాహా॥

రయిగ కకుద్యా నివదధద్విసప్తం రయిమ ద్విధానమ్ । తస్మై
కకుత్రే వికటాయ పిత్రే, స్వాహా॥

రాకామహాగ్ం సుహవాగ్ం సుప్తుతీ హువే శృణోతు నస్సు
భగా బోధతుత్మానా । సీవ్యత్వపస్నూ చ్యాఽచ్చిద్యమానయా దదాతు
వీరగ్ం శతదాయ ముక్ఖ్యగ్ం, స్వాహా॥

వేదాహమేతం పురుషం మహాస్త మాదిత్యవర్ణం తమసస్తు
పారే । సర్వాణి రూపాణి విచిత్ర్య ధీరోనామాని కృత్వాఽభివదక
యదాస్తే, స్వాహా॥

ద్విగోపా యస్య విదిశస్వకణౌఁ ద్యారాసవక్త్ర ముదరన్న
భోహా । సాసిష్మవాయా స్వయమాపదం తం తస్మై వరత్రే వరదాయ
కస్త్యై, స్వాహా॥

పద్మాస్య వత్సోగి పరమస్సుపుణ్యగి పద్మా జనిత్రీ పరమస్య
ప్రాసగి । సూక్ష్మం సావిత్రం స్వయమాదధాన స్సావిత్రరూపం పరమం
సుపుణ్యగ్ం, స్వాహా॥

యగి పుణ్డరీకగి పరమాన్తరాత్మా క్రమాంగరూపం కమలం
దధార సరసే రసాయ, స్వాహా॥

రయీణాం పతిం బృహన్తం రారాగముక్తం గురుం సనీకమ్
తం రాయో రూపం రయిభూతభూతం రయిమత్సర మిత్రే, స్వాహా॥

రాయాం పతత్రే రయిమాదధాత్రే, రాయో బృహన్తం
రయిమత్స పుష్టమ్ । రారాజిమన్తం రతయే రమన్తం తంబింబ
వన్తం కకుదాయ భద్రే, స్వాహా॥

అష్టమోనువాకః

యత్సర భూతం సకలంధరిత్రం మోదప్రాయేణా నుభూత
మనువిధమ్ । సూక్ష్మ స్పృశే శ్చ సకలం విభర్తి తస్మై సురేశాయ
సకలం సుపుణ్యగ్ం, స్వాహా॥

ఫలో వా ఏష లోకానా మజరో మహాత్మా విశ్వం యగిపాతి
విమలో మలాఖ్యః । తస్మై వరత్రే వరదస్య పుష్ట్యై, స్వాహా॥

ధూర్నోవహన్తాం రతయే రమన్తాం పుంభూతిమన్త స్సమయ
స్సమమా ॥ అం రాజిమన్తం సకలస్య గుప్తే, స్వాహా॥

విశ్వం బిభర్షి ప్రసురో రుదన్తం సంరాజిమన్తం సకలం
ప్రపూఢమ్ । సనో వితత్య ప్రహీణోతు పత్రే, స్వాహా॥

సోవా స్వరూప స్సమదృక్స్వమగ్రో విధుదంతు ధన్యో విదధత్స
దంవా । వియతి ప్రకాశం బృహతే రుహేణ తం బింబవన్తం సమ
దం సమగ్రగ్ం, స్వాహా॥

భూర్భువంవా భువోవా సువోవా కిచ్చిత్స్వనన్తం సుమపే
సమస్తమ్ । సర్వస్య దాతార మజరం జరిత్రే, స్వాహా॥

దాక్షాయణ్యాం ప్రసృతం సమన్తం సంకోచయిత్వా సకలం
వితానమ్ । సంవాస యన్మే సకలంవరిష్టం తస్మై ప్రజేశాయ ధురం
ధరాయ, స్వాహా॥

ఆశా స్సమస్తాః ప్రతరన్వన్తస్తా స్తావనేద్యా కమలాసమస్తా ।
సా మే గృహే వాసమధత్త పుష్టిగ్ం, స్వాహా॥

యో జంగమానాం సకలం బిభర్షి సర్వం వియద్వా విచరేత
శత్యమ్ । తన్నో జివేవ పుష్యన్త్యజస్రగ్ం స్వాహా॥

యోవా దశానాం ప్రసృతాస్సమస్తాస్తాన్స్తద్ధానా స్సమయా
త్సబీజాః । శబ్దాతిరిక్తై స్వబలం బలాయ, స్వాహా॥

నవమోఽనువాకః

చత్వారో దోషాః ప్రహరన్తి యస్య సర్వస్య గోప్తే సర
సాయ ధామ్నే । సోమస్య పుణ్యం రయిమత్ప్రృష్టధ్యైస్వాహా॥

వత్సో వసత్య స్వవరాం వరిషం వాకస్తధానా వప్రధేసమస్తమ్
తస్మై వరిష్ఠాయ వరప్రవృద్ధ్యైస్వాహా॥

అణోరణీయా స్మహతో మహీయా నాత్మా గుహాయాం
నిహితోఽస్యజన్తోః తమక్రతుం పశ్యతి వీతశోధాతుం ప్రసాదా
స్మహిమాన మిశగ్ధంస్వాహా॥

విష్ణుర్వరిష్ఠో వరదానముఖ్యో యో విశ్వ ఋషీన్ ధ్యాయన్న
కుర్వత్ । విశ్వం హిహిషద్వ్యదధత్తమత్ర తద్విష్ట వేయాం ప్రభవిష్ట
వేయా అమితం భరత్రేస్వాహా॥

అజ్ఞోజుషన్తగి ప్రపదత్పతన్తగి పూంపూపుషన్తగి పునర్యగ
ప్రవాళః కంకం జనిత్రే సమతేజసస్తే స్వాహా॥

మామాత్మగుప్తాం వహతేస్మ భూతైః తాం రాజమంతాం సు
ధూధూరయస్తీమ్ । ధూరసి ద్రువాయస్వాహా॥

యంచీస్తయన్తో నిగమాస్తరూపం యః విశ్వరూపం పర
మాత్మ రూపమ్ । తం విష్ణుమానాం సకలం వ్రజంతి తం దేవముఖ్యం
సురతం భవాయ, స్వాహా॥

పుణ్యాంచ పుణ్యః పురుషే పురగ్రే తాం రాజమంతాం నిశి
హోదితానామ్ । విదధాతి పుష్ట్యై హరస్పరాయస్వాహా॥

సో నో భూతో యోవా మృతాత్మా సుపుష్టి మస్మత్ప్రీతరం
పవిత్రమ్ । సో నోస్తు భూతైః కమలావరాయ స్వాహా॥

సత్వేవనిత్యం సకలా స్సమూర్తయ స్సరతా స్త్వనన్తాః । తే
జీజయన్తో వియతి క్షయాణాం తత్తత్సవిత్రే హరతే హరాయస్వాహా॥

దశ మోఽనువాకః

యా గా వరిష్ఠా సహసూ ధర్మత్రీ వసుం వసుం కై వసునీహ
భద్రా । రేజయన్తో రజతం రజతే స్వాహా॥

వాయురన్తరాత్మా వహతీసమస్తస్య పుణ్యదేవేతి స సూరి
ముక్తః । సూరి స్సురాణాం సురసోప్యసున్దరస్సమూహ్యా దేవాయ
వరదాయ పిత్రే స్వాహా॥

సర్వోపరిష్టా దధిత్వతాత్మా యస్యోపరిష్టా త్వరమస్య
ముక్తః । తం నీరజస్తమనుసంపరాయ స్వాహా॥

తమ స్సర్వభూత మధునోద్వరేణ్యస్తం సత్వరూపం సకలం
ప్రకాశ్య । సంకేశయస్సృష్టినిమిత్తయే యస్తస్యైవరం బ్రహ్మణే
పరం జ్యోతిషే స్వాహా॥

జ్యోతి జ్యోతిషాం జ్యోతి రోజో బలం సత్త్వం సత్త్వాత్మకం
సంజ్యోతి రిథిమ్ । తస్మై సూక్ష్మసూక్ష్మాయ తేజసే స్వాహా॥

సత్త్వం సత్త్వాత్మకం వారజో రజస ఆత్మకమ్ । తమస్తమస
ఆధారస్సాకృతం తం నీరీశ్వర మిశ్వరాయ స్వాహా॥

అనిర్భిణ్ణం యస్యేదమాసీ దాసీ దుదక మాత్మకమ్ । యస్యో
దావోఽధనర్థముచ్చముచ్చైరురుగాయ స్వాహా॥

యస్యేచ్ఛా లోకేవా ప్రజా యతిలోకే యన్నైవాసీ
తన్నైవాసీత్ । యద్వా సంజాతం యత్సర్వమీశ మీశిషే స్వాహా॥

యో వేదాదిగ పరమగ పరోబ్రహ్మ త్రిమాత్ర త్రయీ
మూర్తికః । శబ్ద శ్చబ్దాతిగగపరం బ్రహ్మణే పరం జ్యోతిషే స్వాహా॥

యోవా వ్యక్తం సకలం ప్రవృద్ధైః యదిదం సర్వమాసీత్ ।
సానందం సాకృతం తం హరస్సరాయ స్వాహా॥

ఏకాద శోఽను వాకః

యోవా భూతేభూతిరాసీ త్సావానందం ప్రత్యానందమ్ ।
సంజామ స్వృజామి సత్యం సత్యాయ స్వాహా॥

సత్య స్సత్యస్థ స్సత్యలోకస్థ స్సత్య స్స జ్ఞానిత్రమాసీత్ । సత్యం
సత్యాయ రంహసే స్వాహా॥

ఋతగ్ం సత్య మమితం పురాణ మాదిం జనిత్ర మమృతం
సురేంద్రమ్ । సంజ్యోతిషాం జపమాణం జపస్వ స్వాహా॥

అం రాజమన్తం సకలస్యగుప్తిం సోమేజపస్త మమృతం

బిభర్తి । రయిమత్సుపుష్టిం గుణవంతమత్ర తస్మై సుపుణ్యాయ వర-
దాయ పిత్రే, స్వాహా ॥

మామాత్మగుప్తాం సత్వస్య సర్వస్య వితానరూపాం సంజాఙ్ఞ-
పస్తీం పరమాం పవిత్రామ్ ॥ సంతారయస్తీం స్వయమ ప్రమత్తాం
సంయోజయిత్రే వరదాయ పిత్రే, స్వాహా ॥

“పారమార్థికోపనిషత్సమాప్తా”

హ రిః ఓ మ్

త త్స త్

ది ఓరియెంట్ పబ్లిషర్స్, తెనాలి.

శ్రీ వైఖానస వైత్య మేధిక ప్రయోగే

—: అసాధు సాధుపద పత్రమ్ :—

పత్రే	పత్తె	అసాధు	సాధు
3	3	విశిష్టా	విశిష్టా
„	9	స్వజ్ఞు	స్వజ్ఞు
„	12	స్తాప్య	స్తాప్య
4	1	మా...మి	శమా...మి
„	20	భోస్వా	భోస్వా
5	9	రూపే	రూపీ
„	13	కనిష్ఠి	కనిష్ఠి
9	18	రజతం	రజతం
12	7	కక్షుప్తం క్షుప్తమ్	కక్షుప్తం క్షుప్తమ్
13	30	ప్రాక్ష్యోత్త	ప్రాక్ష్యోత్త
15	9	యస్యా	యస్యా
17	5	తూష్ణి	తూష్ణి
19	3	వృక్షా	వృక్షా
„	4	పిస్వాహ	సిస్వాహ
„	8	పోషస్య	పోషస్య
„	„	కృధిస్వాహ	కృధిపునరోఽరయి మా కృధిస్వాహ
„	14	యథాహ	యథాహే
21	20	మగ్ధంస్తా	మగ్ధంస్థా
24	3	శర్మణ	శర్మణః
28	8	ద్యుక్షణ	ద్యుక్షణా
29	3	సువస్వాహ	సువస్వాహ

పుట	పక్కా-	అసాధు	సాధు
30	22	భ్రయాణీ	భ్రయాణి
32	2	భూస్వా	భూస్వా
,,	13	వనాతార	వనాతార
,,	27	జాతయ	జాతయ
33	13	తానీత్	తానీత్, ఓం మహా

హవిహోతానీత్...నీత్

,,	18	వీనాచయ	వీనాయ
35	8	మహాన్తో	మహాన్తో
36	10	(అధ్వర్యలే)	(అధ్వర్యలే)
37	3	విధినో	విధినా
38	5	పతిబ్రాహ్మణ	పతి, ఓంబ్రాహ్మణ
,,	9	న్రుప్తియ	న్రుప్తియ
,,	10	సవిష్టాః	సవిష్టాః
,,	25	కప్తప్తం	కప్తప్తం
,,	,,	సన్వ్యా	సన్వ్యా
,,	28	ఉద్యయ	ఉద్యయ
39	19	అగ్నేత్రం	అగ్నేత్రం
40	6	ఇత్యుక్తా	ఇత్యుక్తా
,,	23	వాహకోస్సాన్ని	వాహకాస్సాన్ని
42	7	కర్తామతేన	కర్తామతేన
,,	26	యోషష్ఠీ	యోషష్ఠీ
43	15	స్త్రీరు	స్త్రీరు
,,	23	దశాహా	దశాహా
,,	26	కిచ్చిజ్ఞాతి	కిచ్చి, జ్ఞాతి
44	12	యద్య	యద్య
,,	20	మిన్యేన	మిన్యేన
45	4	పలిప్య	పలిప్య

పూతే	పక్కె	అసాధు	సాధు
45	19	దన్తైః	దన్తైః
46	9	మహన్తో	మహన్తో
49	18	లంఞ్చా	లంఞ్చా
”	27	న్యాతః	ప్రాతః
51	19	పిణ్డసేన	పిణ్డసేన
52	15	ముహోష్యా	ముహోష్య
”	20	చారీ	చారి
53	18	మహన్తో	మహన్తో
54	27	తదస్థిని	తదస్థిని
57	11	మహన్తో	మహన్తో
”	20	సజ్గవ	సజ్గమ
58	3	ముఖస్థి	ముఖస్థి
59	10	మానస్సు	మానస్సు
60	14	మహన్తో	మహన్తో
61	3	నాకః	నాకః
”	4	హోమమ్,	హేమమ్,
”	6	సిష్టా	శిష్టా
”	23	మహన్తో	మహన్తో
62	27	త్వాత్ర, శ	త్వా, శ
”	28	మూవేశు	మూలేఽన్యత్రశు
63	4	హోమమ్	హేమమ్,
64	27	హోమమ్	హేమమ్,
66	3	సక్తి	శక్తి
”	”	భోస్వా	భోస్వా
”	17	స్థితా	స్థితా
”	23	త్రోర్మ	త్రోర్మ
68	12	ప్రహిన్వి	ప్రహీన్వి

పాఠ	పాఠ్య	అసాధ	సాధ
68	24	మహాన్తో	మహాన్తో
”	25	ప్రేతాయ	ప్రేతాయ
69	22	సదేతి	తథేతి
70	9	దయతామితి	దీయతామితి
72	15	నమస్స	ఓంనమస్స
”	16	ఓం నమస్స	నమస్స
”	18	భ్యశ్రీ	భ్యశ్రీ
73	6	యవిం	యనమః, విం
”	13	రాజ్ఞి	రాజ్ఞి
”	”	రాధే	రాధే
77	3	ముద్భృత్య	ముద్భృత్య
”	24	త్సనరస్యప్రీ	స్సనరస్యప్ర
78	7	హోమ	హేమ
”	12	గపారిస	గపాంస
”	15	గోష్పన	గోష్పన
79	13	హోమా	హేమా
81	8	బుద్ధిం	బుద్ధిం
82	17	స్తృభిః	స్తృభిః
83	23	యత	యతం
”	26	ప్రణిధ	ప్రణిధి
85	12	విగ్ంశత్	విగ్ంశతు
”	”	యుగ్మదర్భః	(యుగ్మ) దర్భం
85	13	ఉత్తరపశ్చిమస్యా	దక్షిణపశ్చిమస్యా
86	25	మాసేనం	మాసీనం
87	7	క్షేపం	క్షేపం
”	14	క్షతాభి	క్షతాదిభి
88	26	బ్రవామి	బ్రవీమి

పుటే	పక్క-	ఆసాధు	సాధు
89	14	క్షయేత్యు	క్షేత్యు
"	23	ణద్విః	ణ (ద్విస్తూష్టిం)
"	27	మిస్త్యమృ	మిస్త్యమృ
91	24	జుష్ట్యానా	జుష్ట్యానా
92	7	ప్రణీయ	ప్రణయ
"	20	త్సమిధో	త్సమిధౌ
"	21	గ్రా	గ్రే
93	28	ఆపాయ	ఆప్యాయ
94	4	సమిధ	సమిధి
"	24	సత్వా	సీత్వా
95	19	అన్తంతగ్ం	అన్తరితగ్ం
96	2	యితి	ఇతి
"	3	స్పశ్య	స్పశే
"	11	వితగప్ర	వితగప్ర
"	"	మన్య	మన్యై
97	7	భక్షయ	భక్షీయ
"	21	ర్జువేయూతి	ర్జుహోతి
98	18	దవ్యేషు	ద్రవ్యేషు
99	6	రణ్యయా	రణ్యయా
"	18	తేనాగ్నిం	వేనాగ్నిం
100	9	వతే	యేతే
"	"	వతేశ	యేతేశ
"	11	ముఞ్చతమ	మఞ్చన్తమ
"	15	దాధేహి	దాధేహి
"	"	చక్లేత	చిక్లేత
101	12	గచ్ఛన్త	గచ్ఛన్తీ
"	28	ద్యుమద్వి	ద్యుమద్వి

పదే	పక్షా-	అసాధు	సాధు
102	5	మిద్దగ్గంహ	మిద్దగ్గంహ
"	6	నూర	శూర
"	7	ధాత్వి	ధాత్వి
"	8	మహగ్ం	మహగ్ం
"	20	ఇంద్రోచ్చా	ఇంద్రోచ్చా
"	24	తరంస్వా	తరంచస్వా
"	27	చరంచ	తరంచ
"	28	నిభువనాని	నిభువనాని, ఇ
105	13	స్సస్తి	స్వస్తి
"	19	త్యశ్వద్ధమ్	త్యశ్వత్
"	"	మమేచ	మమేచ
106	15	జుహుయామ్	జుహుయాత్
107	12	(గర్ధంవిసృజ్య)	(గర్ధంవిసృజ్య)
108	4	యాసమా	యాసంమా
"	7	రేష్టో	రేష్టో
"	9	ష్టోగ్రంవ	ష్టోగ్రంవ
109	2	పశ్య	పశ్య
"	9	డథక్	డథక్
110	15	స్వరయితి	స్వరయితి
"	22	కృత్యా	కృత్య
"	23	విమోచనా	విమోచనా
"	24	హస్తో	హస్తో
112	23	దధ్యాదితి	దధ్యాదితి
"	28	శ్యశూద్రో	శ్యశూద్రో
113	8	దుహేతా	దుహేతా
"	13	విహర	విహర
"	15	విహర	విహర

పూట	పక్క	అసాధు	సాధు
113	16	విహార	విహార
”	17	విహార	విహార
”	28	సాధినా	సాదినా
114	6	కర్తి	కీర్తి
115	8	హస్తో	హస్తో
”	9	తాసిద్ధి	తాసిద్ధి
117	16	రిక్షే	రిషే
118	2	ఇతిఒంవాచ	ఇతిపక్వాదక్షిణ తోవతారయతి” ఒంవాచ
119	20	ధన్యనైన	ధన్యనేన
”	25	భోస్వా	భోస్స్వ
119	27	అద్య	అద్య
”	28	హస్తో	హస్తో
121	22	గ్నాంహో	గ్నాహో
123	3	సమూహ్య	సమూహ్య
”	16	మూదన	మోదన
”	19	తీవ్రతు	తివ్రతు
124	7	వేలాలం	కీలాలం
”	24	స్వాజ్ఞప్త	స్వాజ్ఞప్త
”	”	తదజ్ఞప్త	తదజ్ఞప్త
125	3	లాభిధాం	లాపిధానం
”	14	శ్వేన	శ్వేన
126	8	దన్యహ	దన్యహ
”	29	మూఢధిః	మూఢధిః
127	22	మవశి	అవశి
128	9	హస్తో	హస్తో

పుటే	పజ్జా	అసాదు	సాదు
128	2	షష్ఠ్యధి	షష్ఠ్యధి
"	7	షష్ఠ్యధి	షష్ఠ్యధి
"	14	షష్ఠ్యధి	షష్ఠ్యధి
"	19	త్రస్వ	త్రస్వ
"	"	దైవకాద	దైవకాద
"	21	షష్ఠ్యధి	షష్ఠ్యధి
"	24	నమమ	నమమ
"	27	శ్రాద్ధేః	శ్రాద్ధేః
129	8	పూర్వ	పూర్వ
130	8	కృష్యై	కృష్యై
"	13	త్యథః	త్యథః
"	17	త్రోసంవ	త్రోసంవ
"	20	నుమాది	నుమాది
"	24	ద్వాద	ద్వాద
"	"	కష్య	కృష్య
"	"	ద్వాద	ద్వాద
131	27	ష్ఠితి,,రి	ష్ఠితి,,రి
132	6	తరిహ	పరిహ
133	6	నాన్వై	నాన్వై
"	12	జాతి	జ్ఞాతి
"	18	పజ్కులే	సజ్కులే
134	3	శ్నత్రా	శ్నత్రా
137	16	ఓక	ఏక
141	14	సాపిణ్డే	సాపిణ్డే
"	17	ద్యమైన్యస్సం	ద్యమైన్యస్సం
143	10	సాపిణ్డే	సాపిణ్డే

పుట	పక్కా	అసాధు	సాధు
143	14	నపిణ్ణం	నపిణ్ణం
144	5	మనణే	మరణే
”	19	అపూర్వ	అపూర్ణ
145	8	శిష్టాన	శిష్టానిన
146	3	శృక్లాట	శృక్లాట
”	9	పుష్పేష	పుష్పీచ
”	21	ఔప్ర	ఔప్ప్ర
147	13	కుసమ్భ	కుసుమ్భ
”	23	శిగ్రామ	శిగ్రుమ
148	4	యంద్వా	యద్వా
”	14	హన్తో	హన్తో
”	26	పితృకాన	పితృకాన
149	24	సాపిణ్ణ	సాపిణ్ణ
156	27	ఋత్యాదక్షి	ఋత్యాందక్షి
159	5	మూఢకాంసి	మూర్ధ్వాంసి
”	22	తిద్వయే	తిద్వయే
”	24	మిథసి	మిదసి
160	21	చక్షుషీ	చక్షుషీ
161	2	జాహో	జాహో
”	6	జాహో	జాహో
”	20	మృద్ధైజా	మృద్ధైజా
162	6	శ్రవయి	శ్రవయి
”	23	శ్రీవిష్ణునా	శ్రు, విష్ణునా
”	29	వైవ	వైవ
163	20	వృత్తంత్రీకో	వృత్తంత్రీకో
164	23	ర్వాకుణ్ణ	ర్వాకుణ్ణ

పుటే	సంఖ్య	అసాధు	సాధు
166	2	లకసం	లసం
,,	15	ణినాబ్రాహ్మ	ణినాదక్షిణేనబ్రాహ్మ
167	14	అభారో	అభారో
168	5	రసీతి	రసీతి
169	25	భిస్మ	భిస్మ
170	16	సంజీక	సంజీక
,,	21	విశ్వే	విశ్వే
171	29	స్తాస్మ్యర్త	స్తాస్మ్యర్త
172	12	నతే	నతే
173	24	కారగిప్ర	కారగిప్ర
,,	28	వస్త్రాణి	వస్త్రాణి
,,	30	చ్ఛేత్తువి	చ్ఛేత్తువి
177	6	హహివి	హహివి
,,	12	ద్వయమ్	ద్వయమ్
,,	13	కుణల	కుణల
178	8	తదక్షి	తదక్షి
,,	,,	త్రస్తప	త్రస్తప
,,	15	భజతే	భజతే
,,	21	సంజ్ఞికా	సంజ్ఞికా
,,	24	పిన్డితా	పిన్డితా
182	27	వామః ఉ	వామః ఉ
183	11	హుత్వా అదితేన) మ	(హుత్వా) అదితేన) మ
184	21	పత్నీ	పత్నీ
185	17	ధిస్తజ	ధిస్తజ
186	9	భండీమా	భండీమా
,,	12	భండీత్య	భండీత్య
187	27	రజత	రజత

పుటే	పక్కా	అసాధు	సాధు
188	22	తిషత్వి	తిష్ఠత్వి
189	,,	రస్సుష్మా	రస్సుష్మా
190	7	మధూ	మధు
,,	8	భూమివే	భూమూవే
,,	27	తస్మత్తా	తస్మత్తా
191	12	రాజితా	రాజితా
192	4	రాజిత	రాజిత
193	3	విశ్వేదే	విశ్వేదే
,,	13	శిష్టతు	శిష్టతు
194	29	దేస్యక	దేస్యక
195	27	మహాస్వరూపీ	మహానాఽస్వరూపీ
196	2	స్తర్వామి	స్తర్వామి
,,	10	విశ్వేదే	విశ్వేదే
,,	15	చారప	చార్యప
,,	21	విశ్వేదేవా	విశ్వేదేవా
197	8	పునరూ	పునరూ
,,	13	భుజ్జతామ్	భుజ్జంతామ్
199	8	భూతుకా	భూతుకా
201	2	వికరణ	వికరణ
,,	17	సింధ్య	సింధ్య
202	15	రిస్సకృ	రిస్సకృ
203	24	ప్రతాప	ప్రదాప
,,	29	వీణన్తి	వీణన్తి
,,	30	న్యస్తి	న్యస్తి
204	3	శృజ్జాభ్యాం	శృజ్జాభ్యాం
,,	8	కణం	కణం
,,	16	క్షుషీ	క్షుషీ

పుటే	పక్క	అసాధు	సాధు
206	19	పిణ్ణపిడ్డ	పిణ్ణపిడ్డ
"	25	తత్పథ	తత్పథ
"	26	మస్త్ర	మస్త్ర
207	10	సాపిణ్ణ	సాపిణ్ణ
"	11	వాప్త్యథకం	వాప్త్యథకం
"	13	పిణ్ణస్స	పిణ్ణస్స
"	27	తద్ధ	తద్ధ
"	30	భర్తృ	భర్తృ
208	23	సతి	సతి
"	24	పితః	పితః
209	5	సతి	సతి
"	10	సతి	సతి
"	15	తాయాసం	తాయాసం
210	5	గతప్రే	గతప్రే
"	10	పిణ్ణసం	పిణ్ణసం
211	13	నుష్ఠితం	నుష్ఠితం
"	14	మహాన్తో	మహాన్తో
"	15	నుష్ఠిత	నుష్ఠిత
"	21	త్కిఞ్చోద్ద	త్కిఞ్చోద్ద
"	28	కర్మణి	కర్మణి
214	12	హన్తో	హన్తో
"	23	తివాస్స	తివాస్స
215	27	తథావా	తథావా
"	28	వర్జా	వర్జా
216	27	త్తప్పేకా	త్తప్పేకా
217	15	నైస్సర్పి	నైస్సర్పి

పుటే	పక్కా	అసాధు	సాధు
218	8	వృత్త్యా	వృత్త్యా
„	18	స్వస్వం	స్వస్వం
219	3	విశ్వదే	విశ్వదే
„	5	విశ్వదే	విశ్వదే
„	16	విశ్వదే	విశ్వదే
220	3	తామిహః	తామిహః
„	13	రాజిత	రాజిత
221	10	మనీప్రధి	మసి, ప్రధి
„	18	రాజిత	రాజిత
222	12	విశ్వదే	విశ్వదే
„	21	రయిత్యా	రయిత్యా
223	7	కృతోనుమా	కృతానుమా
„	8	నుష్ఠితం	నుష్ఠితం
„	9	నుష్ఠితం	నుష్ఠితం
224	9	వతారా	వదారా
„	10	పూర్వక	పూర్వకం
„	11	సంచకృ	సంకృ
226	17	రితవా	రితవా
„	19	భీష్మయ	భీష్మయ
227	9	రయతీ,	రయతి,,
229	22	పనంచ	పణంచ
230	16	రశ్వశాన్తిః	రశ్వశాన్తిః
231	2	శ్వతిమ్, జ్యో	శ్వతింజ్యో
„	7	హమ్ధార	హంధార
„	11	యిష్టభా	యిష్టభా
235	18	బ్రహ్మజిజ్ఞా	బ్రహ్మజిజ్ఞా

పుట	పక్కా	అసాధు	సాధు
236	25	సాలగ్రామ,,	సాలగ్రామదానే,,
238	10	బ్రహ్మ	బ్రహ్మ
239	8	అన్వయం	అన్వయం
„	18	అథర్వా	అథర్వా
240	11	చ ద్వేష	చే ద్వేష
„	17	సత్త్వం	సత్త్వం
241	6	ఆనందః, శ్రోత్రి యస్యచాకామహ తస్య, తేయే	ఆనందః, తేయే
„	14	దేవనా	దేవానా
242	22	యన్త్యభి	యన్త్యభి
243	9	సద్దాద్వేష	సద్దాద్వేష
„	10	శస్త్రీతి	శస్త్రీతి
„	11	స్మృతిషితా	స్మృతిష్ఠితా
„	17	భిర్బ్రహ్మ	భిర్బ్రహ్మ
245	23	స్వాభిగ	స్వాభిగ
246	10	ఆబిభూ	ఆబిభూ
„	20	సజ్జజానత	సజ్జజానత
„	21	యథాభా	యదాభా
„	„	పురస్తమే	పునరస్తమే
247	24	స్యామ్	శ్యామ్
249	23	ప్రతిష్ఠం	ప్రవిష్ఠం
„	27	హోతృణా	హోతృణా
„	„	త్మారంక	త్మానంక
250	7	విభర్తి,	విభర్తి,
„	15	ప్రవిష్టః	ప్రవిష్ఠం

పుటే	పక్కె	అసాధు	సాధు
250	20	క్లప్తః	క్లప్తః
„	21	బ్రహ్మ	బ్రహ్మ
253	2	పశ్యన్వ్య	పశ్యన్వ్య
254	12	యిత్యా	యిత్యా
„	15	సజయతు	జనయతు
255	13	వాద్వైద్య	వాద్వైద్య
„	18	దగ్ంస్వా	దగ్ంస్వా
„	27	తాన్యద	తాన్యద
258	8	మ్రాజేనా	మ్రాజేనా
„	13	రుద్రస్త్వా	రుద్రస్త్వా
„	21	రంవగ్ంహః	రంవ్యగ్ంహః
„	22	విషూచిః,	విషూచిః,
259	13	యజితం	యజితం
„	17	పాల్సిన	పాసిన
260	23	బ్రహ్మ	బ్రహ్మ
261	10	దేవం	దేవం
„	22	హన్యస్త్వ	హన్యస్త్వ
„	26	రచ్చాను	రన్నాను
262	14	యేవాఽఽత్మా	యేవాఽఽత్మా
264	8	అస్థి	అస్థి
265	26	కచక్యా	కచక్యా
270	28	శ్చేదంశ	శ్చేద్యంశ
272	9	దధక్ంచ	దధక్ంచ
273	7	రక్షే	రక్షే
274	8	భూయగ	భూయగ

పుట	పక్కా	అసాధు	సాధు
„	15	విదధే ¹ సమ ² స్తం	విదధే ¹ సమ ² స్తం [॥]
„	16	త్రి ¹ థా ² త్రి ³ యా ⁴ పం ⁵ స ⁶ క ⁷	త్రి ¹ థా ² త్రి ³ యా ⁴ పం ⁵ స ⁶ క ⁷ లంధ ⁸ లంధ ⁸ రాయ ⁹ రాయ ¹⁰
275	2	య ¹ ద్వా ² కృ ³ త ⁴	య ¹ ద్వా ² కృ ³ త ⁴
„	3	మ ¹ న ² స్సు ³	మ ¹ స్త ² స్సు ³
„	15	ర ¹ తీ ² - న ³ సే ⁴ స్వా ⁵ హ ⁶	ర ¹ తీ ² - న ³ సే ⁴ స్వా ⁵ హ ⁶ [॥]
„	„	స ¹ త్వం ² దే ³ వా ⁴ స్మ ⁵ ను ⁶ ష్యా ⁷	స ¹ త్వం ² దే ³ వా ⁴ స్మ ⁵ ను ⁶ ష్యా ⁷ [॥]
277	7	స ¹ ర్వా ²	స్స ¹ ర్వా ² [॥]
„	„	హ ¹ ర ² యే ³	హ ¹ ర ² యే ³
„	15	చ ¹ క్షు ² షా ³ మ్	చ ¹ క్షు ² షా ³ మ్
278	3	భ ¹ యో ² భ ³ యో ⁴ వా ⁵	భ ¹ యో ² భ ³ యో ⁴ వా ⁵
„	9	బ్ర ¹ హ్మ ²	బ్ర ¹ హ్మ ²
279	7	పు ¹ ణ్యాయ ²	పు ¹ ణ్యాయ ²
280	9	మా ¹ ర ² న్ద ³ త ⁴ న ⁵ న్ద ⁶ తే ⁷	మా ¹ ర ² న్ద ³ త ⁴ న ⁵ న్ద ⁶ తే ⁷
„	12	వి ¹ శ్వ ² యా ³ పా ⁴	వి ¹ శ్వ ² యా ³ పా ⁴

పుట	పక్కా	అసాధు	సాధు
280	14	ఘ్నా ¹ ర ¹ సి ¹ భూ ¹ వో ¹ సి	ఘ్నా ¹ ర ¹ సి ¹ భూ ¹ వో ¹ సి
281	2	ర ¹ సం ¹ ర ¹ స	ర ¹ సం ¹ ర ¹ స
„	9	స్వా ¹ ధి ¹ ష్ఠా ¹ నో ¹ నా ¹ ధి ¹ ష్ఠా ¹ నః	స్వా ¹ ధి ¹ ష్ఠా ¹ నో ¹ నా ¹ ధి ¹ ష్ఠా ¹ నః
„	„	కం ¹ కం ¹ ప ¹ దే	కం ¹ కం ¹ ప ¹ దే
„	10	పా ¹ త ¹ గ ¹ పా ¹ దా	పా ¹ త ¹ గ ¹ పా ¹ దా
282	10	ప్ర ¹ థ్థ ¹ ల ¹ న్త్రి ¹ ప్ర ¹ మృ	ప్ర ¹ థ్థ ¹ ల ¹ న్త్రి ¹ ప్ర ¹ మృ
„	6	స్వ ¹ యం ¹ భూ ¹	స్వ ¹ యం ¹ భూ ¹
„	11	వ ¹ ర	వ ¹ ర
„	15	ప్ర ¹ జా ¹ ప ¹ తే ¹ న ¹ త్వ ¹ దే ¹ తా	ప్ర ¹ జా ¹ ప ¹ తే ¹ న ¹ త్వ ¹ దే ¹ తా
		న్య ¹ నో ¹ వి ¹ శ్వా ¹ జా	న్య ¹ నో ¹ వి ¹ శ్వా ¹ జా
283	4	సు ¹ ధూ	సు ¹ ధూ
„	6	జ ¹ ర ¹ న్తం	జ ¹ ర ¹ న్తం
„	7	త ¹ స్మై ¹ న్య ¹ సిం	త ¹ స్మై ¹ న్య ¹ సిం
„	11	సు ¹ రే ¹ శా ¹ య	సు ¹ రే ¹ శా ¹ య
„	13	ర ¹ యి	ర ¹ యి

పుట	పక్కా	అసాదు	సాదు
284	8	విచిత్త్య	విచిత్త్య
„	10	దిగ్దోషా	దిగ్దోషా
„	„	రాసవక్త్ర	రాసవక్త్ర
285	4	బృహత్తం	బృహత్తం
„	16	గుప్తై	గుప్తై
286	4	విదధత్ప	విదధత్ప
„	6	గ్రన్థం	గ్రన్థం
„	10	వరిష్ఠం	వరిష్ఠం
„	14	జంగమా	జంగమా
„	15	తన్నజ్జలేవ	తన్నజ్జలేవ
		పుష్యప్త్య	పుష్యప్త్య
287	16	ప్రవాళః	ప్రవాళః
„	13	తద్విష్ణ	తద్విష్ణ
290	3	మీశమీశిషే	మీశమీశిషే
„	6	ప్రవృద్ధ్యై	ప్రవృద్ధ్యై
„	9	తానవానన్దమ్	తానవానన్దమ్

— సమాప్తంచేద మసాధు సాధు పద వివరణమ్ —

హరిః ఓం తత్సత్

శ్రీకృష్ణార్పణమస్తు

“ప్రమాదవశా ద్ద్రిశ్శేఽస్మిన్స్వర్ణయోజనకరై స్తత్ర తత్ర
మస్త్రభాగే వాక్యావసాన వ్యావర్తకాన్య నివేశితాని, కిచ్చ, కేషు
చిత్స్సలేషు తైదేవ ధథయో ర్భేదో ప్యనాదృతః, ఏతత్సర్వ మపి శుద్ధ
పత్రే ప్రకాశితంచే ద్ద్రిశ్శబాహుశ్యం ధవిష్యతీతిమత్వా తదుద్య మా
ద్విరమావః, ప్రాయశస్థ్యలితాక్షరాణి యథామతివివిచ్యైవాఽస్మిన్స
దశి=తాని, తథాపి యత్రకుత్ర వాతాదృశాని విద్యంతేచే త్సంస్కృత్య
మహాన్తగి ప్రాథమికాన్బోధయన్విత్వభిలషావః.

ఏవం సుధీ జనవిధేయా

దేవయజనం వెంకటరామాచార్యః (ఈపూరు).

నారాయణం రామానుజాచార్యః (పుల్లిపాలెం).

“ఉపోద్ఘాతే” అసాధు సాధు పదపత్రమ్

పుటే	పక్కె	అసాధు	సాధు
2	13	నిశ్చయన్తే	నిశ్చీయన్తే
„	17	లక్ష్యణం	లక్షణం
3	17	ప్రాచుద్ధమ్	ప్రాచుద్ధమ్
„	24	తనథా	నతథా
5	10	స్సనివా	స్వస్నివా
„	18	షవేశః,	షలేశః,
6	14	శ్చేతస్మి	శ్చేదస్మి
„	16	పలవేక్ష	పలలేక్ష
7	1	మహం	మహతీ

శ్రీ వైఖానస భగవద్భాష్య గ్రంథమాలయందు

వెలకు దొరకు గ్రంథములు

శ్రీ వైఖానస విష్ణ్వర్చనా సార సజ్జహమ్ రు 1-8-0

శ్రీ వైఖానస బ్రహ్మత్వవానుక్రమణిక ,, 3-0-0

శ్రీ వైఖానస వైత్తమేధిక ప్రయోగమ్ ,, 3-0-0

ఈ మూడు గ్రంథములు ఒకేతడవ తెప్పించుకొను
వారికి వి. పి. ఖర్చులు ఉచితముగా పంపబడును.

10-8-39

కార్యస్థానం
నల్లూరు
రేవల్లెతాలూక్
గుంటూరు జిల్లా

ఇట్లు విధేయ సంపాదకుడు
భీషణ్రాజ దీవి వేంకట సృసింహాచార్యులు

ది ఓరియెంట్ పబ్లికేషన్స్, తెనాలి.

